ALEXANDER McCALL SMITH

KAHVE ÖYKÜLERİ

Çeviren: Çiçek Eriş

İSKOÇYA SOKAĞI 44 NUMARA

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

2. basım

KAKTUSUN

İngiltere'nin en çok okunan yazarlarından **Alexander McCall Smith**, ***KAHVE ÖYKÜLERİ***'nde Edinburgh'un renkli simaları ve onların eğlenceli öykülerine geri dönüyor, ***İSKOÇYA SOKAĞI 44 NUMARA***'nın ilginç karakterlerinin yeni maceralarını anlatıyor.

Narsist ve yakışıklı Bruce emlakçılık kariyeri sona erince şarap tüccarlığına atılıyor. Uzun süredir Bruce'dan çeken ev arkadaşı Pat Macgregor gerçek aşkı ararken, komşusu Domenica Macdonald'ın çöpçatanlığı yüzünden kendisini bir nüdist pikniğinde buluveriyor.

Altı yaşındaki olağanüstü çocuk Bertie Pollock, yoga ve pembe tulumlarla dolu bir hayat yerine, her küçük çocuk gibi balık avlayacağı ve rugby oynayacağı bir hayata kavuşmak istiyor. Baskıcı annesi Irene ile psikoterapisti Dr. Fairbairn'e başkaldırma planları yapıyor.

Bertie'nin pısırık babası Stuart oğluyla Glasgow yolculuğuna çıkıyor. Bertie iskambil oyununda Glasgow'un ünlü kabadayısı Domuz O'Connor'un parasını alınca, onun da babasının da hayatında önemli değişiklikler olmaya başlıyor.

İSKOÇYA SOKAĞI 44 NUMARA'dan tanıdığımız ilginç kişilerin komik ve son derece eğlendirici maceraları ***KAHVE ÖYKÜLERİ***'nde devam ediyor.

9 786053 602729

KDV dahil fiyatı
26 TL

BELONGS TO
KAKTUSTEAM

Genel Yayın: 2248

ALEXANDER McCALL SMITH
KAHVE ÖYKÜLERİ

ÖZGÜN ADI
ESPRESSO TALES

ÇEVİREN
ÇİÇEK ERİŞ

© 2005 ALEXANDER McCALL SMITH
© AKÇALI TELİF HAKLARI AJANSI
© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2011
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM: MAYIS 2011, İSTANBUL
II. BASIM: NİSAN 2014, İSTANBUL

ISBN 978-605-360-272-9

BASKI
AYHAN MATBAASI
MAHMUTBEY MAH. DEVEKALDIRIMI CAD. GELİNCİK SOK. NO: 6 KAT: 3
BAĞCILAR İSTANBUL
Tel: (0212) 445 32 38 Fax: (0212) 445 05 63
Sertifika No: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Roman

kahve öyküleri

ALEXANDER McCALL SMITH

Çeviren Çiçek Eriş

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

BELGİNET.TO
KaosTeam

BELONGS TO
KAKTUSTEAM

Önsöz

Bu kitap, *The Scotsman* gazetesinde yazmaya başladığım tefrika romanın ikinci cildi ve kitap basıldığı sıralarda ben hala gazetede yazmaya devam ediyorum. Edinburgh'daki bir apartmanın sakinlerinin serüvenlerini/yaşadıklarını anlattığım bu uzun soluklu hikâyelerden aldığım keyfi umuyorum siz de her sayfada hissedeceksiniz. Bu iş hiçbir zaman bana angarya gelmedi. Bir an bile...

İlk cilt olan İskoçya Sokağı 44 Numara'nın sonunda karakterlerin pek çoğunun başından geçen olayları çözümlenmeden bırakmıştım. Kahve Öyküleri'nde birinci ciltte başlayan hikâyelerin devamlarını okuyacaksınız. Son derece zeki, altı yaşındaki ufaklık Bertie hâlâ terapi görüyor ve durumu gün geçtikçe kötüleşiyor gibi görünüyor. Tahammül sınırlarını zorlayacak kadar narsist emlak eksperi Bruce eskisinden de sinir bozucu artık. İlahi adalet yerini bulursa o da bu ciltte belasını bulabilir (ama siz yine de çok emin olmayın). İskoçya Sokağı 44 Numara'nın en üst katında oturan ağırbaşlı Domenica iğneleyici laflar etmeye tabii ki devam edecek.

The Scotsman gazetesinde tefrika edilen bu kitabı yazarken pek çok okuyucudan mektup aldım. Bazıları önerilerini dile getiriyor, diğerleri karakterlerin ifade ettiği görüşler yüzünden beni azarlıyordu. Bir keresinde İskoç kasabalarından birinin altını üstüne getirdim, başka bir sefer de coşkulu bir vegandan sitem dolu bir mektup aldım. Zannediyorum ki tüm bunlar ince eleyip sık dokuyan toplumun gözü önünde olmaktan kaynaklanıyor.

Yazdıklarım tabii ki toplumsal gerçekçi ürünler değil. Ama diğer romanların aksine, kitabımda anlattığım mekânların hepsi gerçekte de var olan yerler ve karakterlerin bir kısmı da halen Edinburgh'da yaşayan ve hikâyelerimde bizzat boy göstermeyi kabul etmiş kişiler. Bazı insanlar hikâyemde biraz da olsa kılık değiştirmiş halde olduklarını düşündüler. Ama bence bu doğru değil. Gerçekte Bertie diye biri yok, Domenica, Angus veya diğer karakterlere benzeyen çok sayıda insan olmasına rağmen, onlarla alakalı yazarken aklımda belirli bir kişi yoktu.

Kitabın son bölümü gazetede yayımlandıktan sonra *The Scotsman*'ın ofislerinden birinde bir parti verdik. Pek çok okuyucu katıldı ve bazıları hikâyeler hakkında açık yüreklilikle fikir beyan etti. Bazılarıysa bana gelip, "Şu anda yazmayı bırakamazsınız. Üçüncü bir cilt kesinlikle olmalı," diyordu. Partinin başında üçüncü bir kitap yazmaya niyetli değildim, ama gecenin sonunda fikrimi değiştirdim. Eğlenmeye devam etmek söz konusuysa fikirlerimi çok çabuk değiştiriyorum sanırım. Haksız mıyım?

Elinizdeki ikinci cildi basına adıyor, *The Scotsman*'ın okurlarına bir teşekkür olarak, bu olağanüstü şehri dünyadaki en hayat dolu yer haline getiren insanlara sevgiyle sunuyorum. Girdiğim edebiyat macerasında yanımdan ayrılmayan *The Scotsman*'ın kitap editörü David Robinson'a, *Scotland on Sunday*'in editörü Iain Martin'e, *The Scotsman*'ın editörü John McGurk'e ve en sempatik ve anlayışlı bir editör olan Neville Moir'e tekrar tekrar teşekkür ediyorum. Ayrıca Bertie'nin fanlarının başını çeken Florence Christie'ye ve hem dostum hem de Bruce'a sempati besleyen nadir okuyucularımdan olan Michael Lamont'a da teşekkür etmek istiyorum. Son olarak *Scotland on Sunday*'in sanat editörü William Lyons'a da teşekkürü bir borç bilirim, çünkü kendisi şarapla ilgili meselelerde bana tavsiyelerde bulundu ve hikâyede bizzat yer aldı. *Château Petrus*'u hiç tatmamış olmama rağmen hakkında söylediklerinin kesinlikle doğru olduğuna inanıyorum.

Alexander McCall Smith, Edinburgh

BELONGS TO
KAKTUSTEAM

1. Göstergebilim, Barlar, Kararlar

Mevsimlerden yazdı. Yılın durmadan ilerlediğini hissettiren ve baharın ilk aylarında oldukça çekingen olan yaz, şimdilerde oldukça insafsız görünüyordu. Yılın en uzun günü gereksiz yere erken gelip çatmış, beraberinde sert esen rüzgârlar ve hafif bir yağmur getirmiş, ama bastıran sıcaklarla Edinburgh'un taşını toprağını ısıtmıştı.

Kaldırımlarda oraya buraya atılan birkaç masa ve birkaç sandalyenin haricinde, İskoçya'da hem yaz sonunda hem de açık havada oturabildiğine inanamayan insanlar vardı. Bunun sonsuza kadar sürmeyeceğinin hepsi farkındaydı. Eylül ayına girmek üzereydiler ve ondan sonrası ise hep aynı teraneydi, yani Ekim, yani karanlık. Geleneklerine sıkı sıkıya bağlı İskoç havası hep tek bir şeyi açıkça gözler önüne sererdi: Hoşunuza giden bir şeyin karşılığını vermek zorundasınız, hem de en kısa zamanda. İskoçya'nın doğasında kaçınılmaz surette gözlenen bir prensipti bu. O denizlere kadar uzanıp fiyortlar yaratan güzelim dağlar iyiydi hoştu da, arkanıza bir

dönüp bakın bakalım, ne görüyorsunuz? Bir tatarcık bulutu mu yoksa?

İskoçya Sokağı'na geri dönen Pat Macgregor, işte bu kafe sefacılarının yanından geçmişti. Babasıyla öğle yemeği yemek için günün daha erken bir saatinde kasabanın bir diğer ucuna yürümüştü. Annesi hâlâ uzaktaydı, bu sefer bir başka sıkıntılı kardeşinin dertlerine derman bulmak için Forfar'a gitmişti. Babasıysa Morningside Yolu'ndaki Canny Man's'te cumartesi günü öğle yemeği yemek için kızını davet etmişti. Mekânla hiçbir ilgisi olmayan nesnelerle ağırlaşmış rafları ve duvarlarındaki bir dolu resimle acayip bir Edinburgh binasıydı burası. Duvarlardaki kupalar kadar mekânın müdavimlerinin de estetik ve tarihi açıdan ilgi çekici olduğu kuşku götürmezdi. Bir cumartesi günü öğleden sonra, eski bir dostuyla bir bira içmeye gelmiş tanınmış bir hikâyeciye rastlamak işten bile değildi, hatta ara sıra Church Hill Tiyatrosu'nda yıllar önce oynanmış olan *The Gondoliers*'de Plaza-Toro Dükünü (büyük bir başarıyla) canlandıran Ramsey Dunbarton'u görmek mümkündü.

O gün ise ortalıkta pek ilginç kimse görünmüyordu. Mavi takım elbiseli ürkek bakışlı bir adam ile karşısındaki kadın bir köşede sessizce oturuyor, masaya hâkim olan bu sessizlik sadece aralarından birinin ara sıra içini çekmesiyle bölünüyordu. Ya menüdeki seçenekler ya da hayatın ta kendisi onu bozguna uğratmış gibi, menünün sandviç bölümüne sebatla bakan kadının bakışları önce camdan dışarı, Morningside Yolu'ndaki apartmanların arasından görünen küçük gökyüzü par-

çasına, sonra bardakları silen barmene, en sonunda da yer karolarına kaydı.

Babasının gelmesini bekleyen Pat, onları hayatlarında böylesine tatsız bir noktaya hangi yolun getirdiğini merak ederken buldu kendini. Boş laflarla geçen ve en sonunda sıfırı tüketen bir ömür... evliliğin sonucuydu bu belki. Belki de değildi, sonuçta kendi anne babasının birbirlerinin yüzüne bakıp, en azından söyleyecek bir şeyler bulabildiklerini düşündü. Aslında onların muhabbetinde kendisini rahatsız eden garip bir resmiyet vardı. Japonca teknik terimler söylüyorlarmış gibi ilginç bir dil kullanıyorlardı, sanki onları hatasız olmaya sevk ediyordu bu dil.

Pat'in yanındayken babası daha rahat görünüyordu. Canny Man's'teki sandalyelerden birinde arkasına yaslanıp menüyü hızla gözden geçirirken, muhabbeti de her zamanki halini alarak çağrışımlarla konudan konuya atlamaya başladı.

"Burası Canny Man's diye biliniyor," dedi. "Ama dışarıdaki tabelada Volunteer Arms yazdığını mutlaka görmüşsündür. Ama herkes, yani tabii buraları bilen herkes, buraya Canny Man's der. Slateford'a giden sokağın başındaki barın ismiyse Gravediggers, ama tabelasında Athletic Arms yazıyor. Bunlar hep sözel testler aslında. Ayrımsamak için tasarlanmışlar."

Pat ona boş gözlerle baktı. Babası genellikle anlaşılabilir bir dille konuşurdu, ama istisnalar da yok değildi.

"Bu testler bazı insanları söylemlerinden ayırabilmek için tasarlanmışlar, tıpkı söylem kelimesinin yapmaya

BELONGS TO KAKTÜSTEKİ

çalıştığı gibi. Bu kelimeler diğer insanlara söz konusu şeyin bir gruba hitap ettiğini belli ediyor. Eğer neden bahsettiğimizi anlamıyorsanız, siz o grubun bir parçası değilsiniz diyor yani.

"Yani buraya Canny Man's dersen o gruba sen de dahil oluyorsun, Edinburgh'da ne neredediir biliyor oluyorsun. Bu da aslında herkesin içten içe istediği bir şey. Biz ait olmak istiyoruz."

Menüyü masaya bıraktı ve kızına bakmaya başladı.

"KB ne biliyor musun?"

Pat kafasını iki yana sallayıp bilmediğini söylemeye hazırlandı, ama küçük bir gülümsemeyle ve elini hafifçe kaldırarak konuşmamayı yeğledi. "Aslında bu soruyu sana sorarak haksızlık ediyorum," dedi babası. "En azından senin yaşında birine sorarak yani. Kırk yaşını geçmiş olan herkes KB'nin Kuzey Britanya Oteli anlamına geldiğini bilir, o otelin ismini Balmoral diye değiştirdiler, hani şu Princes Caddesi'nin sonundaki o beton yığınından bahsediyorum. İsmini sinir bozucu bir şekilde Balmoral yapana kadar o otelin adı KB'ydi. Eğer bir şeyi bilhassa belirtmek istiyorsan, yani karşındaki insandan çok daha önce bu şehirde yaşıyor olduğunu belirtmek, bu şehrin senin şehrin olduğunun altını çizmek istiyorsan oraya KB diyebilirsin. Böylece en azından bazı insanlar senin neden bahsettiğini bile anlamazlar."

"Biri neden böyle bir şey istesin ki?" diye sordu Pat.

"Çünkü başkasına bir şey ifade etmeyen atıflarda bulunmayı seviyoruz," diye geldi yanıt. "Ayrıca demin de dediğim gibi, bir yere ait olduğumuzu hissetmek istiyo-

ruz. Kendimizi güvende hissedebilmemin en temel yollarından biri bu."

Gülümseyerek kızına baktı. "KB Oteli'nden bahsetmişken bak aklıma ne geldi? Robert Garioch diye harika bir şair vardı. Edinburgh ve kusurlarıyla ilgili şiirler yazardı. KB Grill'den çıkıp, belediyeye ait devasa Rolls Royce'lara binen insanlardan bahsettiği bir şiiri vardı. O, şiirin birkaç dizesinde pek çok insanın elli sayfada anlatamayacağı kadar iyi betimlemişti bu şehri."

Bir an durdu. "Sen açsındır aslında. Hem bana bir şey söyleyecektin hani. Çok mühim bir karar verdiğini söyledin, bense burada semiyotikmiş, Robert Garioch'muş saçmalayıp duruyorum. Çok mu önemli bir karar bu verdiğin karar?"

"Öyle," dedi Pat. "Hakikaten çok önemli. Galiba tüm hayatımı etkileyecek bir karar."

"Galiba mı?"

"Evet, öyle sanıyorum."

2. Bırakmak

Morningshide Yolu'ndaki Canny Man's'te öğle yemeği yemeden önce telefonla konuşurlarken, kızı üstünkörü bir şekilde laf arasına önemli bir karar verdiğini sıkıştırıverince, Dr. Macgregor'un karnına yine o tanıdık ağrılardan girmişti. Pat eğitimine bir yıl ara verip, bu süre içinde de Avustralya'ya gitmeye karar verdiğinden beri kızının İskoçya'yı terk edip hiç de geri dönmeyebileceği gerçeğiyle karşı karşıya kalmıştı. Avustralya dünyanın öteki ucundaydı ve koskoca bir ihtimaller deniziydi. Melbourne veya Sydney'e, hatta Perth'e giden biri oradaki hayatın önceki hayatına oranla çok daha tatminkâr olduğunu keşfedebilirdi pekâlâ. Avustralya çok daha genişti, çok daha aydınlıktı. İnsanı neşeye boğan bir özgürlüğün memleketi olduğu da kuşku götürmezdi ve bu özgürlük tabii ki on dokuz yaşındaki bir genç için kaçırılmaz fırsattı. Ayrıca ülkenin cazibesine cazibe katan delikanlıları da unutmamak gerekirdi. Bunlardan biriyle tanışıp orada sonsuza kadar kalmaya karar verebilir ve Avustralyalı er-

keklerin birkaç yıl içinde *homo Avustraliensis banliyösis*'lere yani her gün bira içen adamlara, yani televizyondan maç izleme müptelalarına dönüşerek mutasyona uğradıklarını, yani o güzelim kelebeklerin tam tersi yönde bir değişim geçirip tırtıl haline geldiklerini tamamen aklından çıkarabilirdi.

Dr. Macgregor bir yandan kızının İskoçya'ya dönüp dönmeyeceğini merak ederek ve bir yandan da böyle düşünceleri aklına getirdiğinden dolayı kendisini azarlayarak on ayı endişeyle geçirmişti. Ebeveynlerin böyle düşünmesinin hatalı olduğunu biliyordu ve hastalarının da çoğuna çocuklarıyla ilgili böyle düşüncelere kapılıp endişelenmemeleri, onları biraz kendi hallerine bırakmaları gerektiğini söylüyordu. "Bırakmanız gerekiyor," dedi sayısız benzer vakadan bir tanesine istinaden. "Çocuklarınız kendi hayatlarının iplerini kendi ellerine almalılar." Daha o bu sözleri söylerken ağzından dökülen kelimelerin korkunç sıradanlıkta olduğunu fark ediyordu, ama bırakmak konusundan bahsederken bu tip konulara değinen Halil Cibran'ın *Ermiş*'inden pasajlar okuyormuş gibi görünmek işten bile değildi. Ermiş'in sorunu şuydu: İlk okuduğunuzda çok derin bir bilgeliğin ürünü gibi geliyordu, ama tıpkı kişinin Jack Kerouac'ı geride bırakması gibi, olgunlaştıkça kitabın ilk okunduğu ruh halinden de uzaklaşılıyordu doğal olarak. Kişinin yirmili yaşlarının ilk yıllarında başucunda Ermiş olması son derece normalken, kırklı yaşlarından sonra bu pek mantıklı değildi. Kişi Ermiş'i hayatının bir noktasında Nebi'yi geride bırakmaya hazır olmalıydı.

İnsanlara bu öğüdü vermek kolaydı; kendi tavsiyesine kendisi çok zor uyuyor, hatta neredeyse hiç uymuyordu. Karısı Maureen'le tek çocukları vardı ve o geleceklerinin ta kendisiydi. Sadece genetik anlamda değil, duygusal anlamda da durum böyleydi. Maureen'le samimi bir ilişkisi vardı, ama aralarında asla aşılamayacak bir boşluk olduğu da bir gerçekti. Bu boşluk ortak ilgi alanlarının ve konuşacak konularının çok az olmasıyla birlikte evliliklerinin ilk yıllarında açığa çıkmıştı. Maureen neredeyse tüm enerjisini toplumsal meselelere ve hiç de işlevsel olmayan kendi ailesine harcıyordu. İki sorunlu kız kardeşi, bir tane de sorunlu erkek kardeşi vardı ve bu kardeşler tam da kendilerinden bekleneceği gibi aynı ölçüde sorunlu ve emek gerektiren çocuklar doğurmuşlardı. Yani aslında Edinburgh'da yaşamasına rağmen zamanının büyük bir kısmını bir akrabasından diğerine giderek ve yeni kopan kıyametlerin üstesinden gelmeye çalışarak geçiriyordu. Angus'taki alkolik kız kardeşi özellikle çaba gerektiren bir vakaydı. Bu çıkarcı kardeş Maureen'in kendisiyle yaşamasını çok istiyor, hatta Maureen'in dul kalacağı günü hevesle bekliyor ve bunu büyük bir densizlikle dile getiriyordu. Dul kalırsa hayat standartları çok daha iyileşecek olan çok sayıda kadın vardı tabii, ama bunu bu şekilde dile getirmemek gerekiyordu.

Karısının ortalarda görünmemesinin doğal sonucu olarak Pat ailevi hisler yaratan tek odak noktası haline gelmiş, en iyi arkadaşı, bir babayla kızının ilişkisinin izin verdiği ölçüde sırdaşı olmuştu. Tabii ki bu du-

rumun tehlikelerinden de haberdardı. Bir kişinin tüm dünyasını bir çocuğun üstüne kurması çok büyük bir belaya davetiye çıkarmak demekti, başka arkadaşlıklar kurması, başka insanlarla ilişkiye girmesi gerekiyordu. Ama bunu pek başarabildiği söylenemezdi. İş arkadaşları arasında oldukça popülerdi ve bu insanların bir kısmına arkadaşım sıfatını yakıştırabilirdi, ama bu tip arkadaşlıkların sınırları vardı. İnsanlar başka yerlerde iş buluyor, taşınıyor veya günlük hayatlarında iş arkadaşlıklarından çok daha tatminkâr dostluklar kuruyorlardı. Belki de bir kulübe filan yazılmalıydı, ama hangi kulübü ciddiye alabilirdi ki? Golfle hiç ilgilenmemişti ve bir golf kulübünün değerleriyle kendilerinkinin uyuşacağından emin değildi. İnsanlar yalnızlığın ilacı olarak başka hangi kulüpleri öneriyorlardı acaba? İskoç Sanat Kulübü muhtemelen bunlardan biriydi, geçen gün önünden geçerken içerideki insanların zemin kattaki kafeteryada öğle yemeği yediklerini görmüştü. Bir an durup içeriye bakmıştı. Ünlü bir gazeteci, antika satıcılarından (numunelik bir bıyığı olan adamı tanıyordu) ve portre ressamlarından oluştuğunu düşündüğü topluluğa komik bir şeyler anlattığı için ilgi odağı olmuştu. Önlerinde ağzına kadar kırmızı şarap dolu kadehler duruyordu ve duyamasa da attıkları kahkahaları görebiliyordu. Bir anlığına da olsa bu arkadaşlık manzarası karşısında afallamış ve sahip olmadığı şeyin işte tam da bu olduğunu düşünmüştü. Bu manzarayı gördükten sonra kulübe başvurmayı aklından geçirmiş, ama yine de hiçbir adım at-

mamıştı. O gün boş evine dönüp (Pat Avustralya'daydı, Maureen de Kelso'ya, sorunlu erkek kardeşinin evine gitmişti) koltuğa çökmüş ve yalnızlık üstüne düşünmeye başlamıştı. İnsanı tamamen yalnız kalma durumundan ayıran o kadar sayılı, o kadar az ilişki vardı ki. Ortalama bir insanın kaç bağı vardı? Beş mi? On mu? Kendi durumuna bakınca yanıtın sadece iki olduğunu gördü.

Bu yüzden Pat'in vereceği kararla ilgili kaygılanıyor olması çok doğaldı, çünkü kızının kararı Avustralya'ya geri dönmek de olabilirdi pekâlâ. İşte bundan büyük bir endişe duyuyordu, çünkü Pat giderse onu tamamen kaybetmiş olacaktı. Edinburgh'da kalmasını, bir yere gidecektiyse de en fazla Glasgow'a gitmesini istiyordu. St. Andrews Üniversitesi'ni seçmiş olması bu sebeple harika olmuştu, üniversite yolun ilerisinde burnunun dibindeydi.

Şimdi Canny Man's'in o karman çorman raflarının arasında otururlarken, yaklaşan kaybı için kendini hazırlamıştı. "Büyük bir karar verdin demek öyle mi?"

Pat babasına baktı. "Evet, St. Andrews'a gitmemeye karar verdim."

Nefesini tuttu. Pat Avustralya'ya geri dönüyordu. Koca dünyanın başına yıkılması için duyacağı ne kadar da az kelime vardı aslında.

3. Narsisizm ve Sosyal Gelişim

Pat babasının hissettiği o korkunç üzüntüye dair yüzünde hiçbir belirti göremedi. Tüm psikiyatrlar gibi o da duygularını saklama konusunda büyük bir beceriye sahipti. Öyle itiraflar duymuştu ki, yüzünde en ufak şaşkınlık emaresi görmek bile zordu, aldatma vakalarında ne kaş çatıyor, ne de insanların yaptıklarına, düşündüklerine veya yapmayı düşündüklerine karşı bir hoşnutsuzluk belirtiyordu. Şu anda bile, sanki ölüm fermanını bekleyen bir adam gibi oturmasına rağmen duygularını açığa vurmamıştı.

"Evet," dedi Pat. "St. Andrews'a bir yazı yazdım ve önümüzdeki ay okula kayıt yaptırmayacağımı söyledim. Onlar da sorun olmayacağını söylediler."

Dr. Macgregor, "Sorun olmayacağını," diye tekrar etti söyleneni. Nasıl sorun olmayacaktı ki? O muhteşem okulu, tüm o öğrenci saçmalıklarını, Kuru Üzüm Haftası'nı, Kate Kennedy Kulübü'nü, okulun sunduğu tüm o eğlenceleri nasıl elinin tersiyle bir kenara itebilmişti? Daha denemeden bunlara sırtını dönmek, mutluluğa sırtını dönmek gibi bir şeydi.

"Edingburgh Üniversitesi'ne gitmeye karar verdim," diye devam etti Pat. "George Meydanı'ndakilerle konuştum ve St. Andrews'tan oraya kaydımı geçirebileceğimi söylediler. Felsefe ve İngilizce okumayı düşünüyorum."

Dr. Macgregor bir an sustu. Ayakkabılarına baktı ve ilk defa üstlerindeki deseni fark etti. Sonra kafasını kaldırıp, ne tepki vereceğini görmeye çalışan kızına baktı.

"Bana kızmadın değil mi?" diye sordu Pat. "İki yıl üst üste okulu dondurup senin de hayatını altüst ettiğimin farkındayım, şimdi de planlarımı değiştiriyorum. Ama bana kızmıyorsun değil mi?"

Dr. Macgregor öne uzanıp, kısa bir an için elini kızının elinin üstüne koydu ve sonra geri çekildi.

"Aklıma gelen son şeydi sana kızmak," dedi ve sonra kahkahalara boğuldu. "Bu laf sana da garip gelmedi mi? İngilizce konuşan bir Almanın sözcük dizilimine benzedi sanki. Onlar da hep böyle, 'Değilim mutlu,' filan demiyorlar mı? *Katzenjammer Kids*'i* hatırlıyor musun?"

Pat tabii ki hatırlamıyordu. *Max und Moritz*'i veya *Dagwood and Blondie*'yi** de bilmiyordu muhtemelen.

Gerçekte var olmayan o garip çizgi roman dünyasının sakinleriydi onlar. Aslında Pat, Oor Wullie ve Broons'u biliyordu.*** O garip dünya neredeydi sahiden? Dundee ve Glasgow'daydı herhalde, ama tam da emin olamıyordu.

* Katzenjammer Kids – Max und Moritz'den esinlendiği düşünülen, ilk olarak Amerika'da yayınlanan çizgi roman (ç.n.)

** Max und Moritz – Orijinal dili Almanca olan manzum bir hikâye. Dagwood and Blondie – Amerika kökenli çizgi roman, Türkiye'de Fatoş ismiyle yayınlandı.

*** Oor Wullie ile Broons, haftalık The Sunday Post gazetesinde bir yıl biri, ertesi yıl diğeri olmak üzere iki yılda bir yayınlanan çizgi romanlar. (ç.n.)

BELONGS TO KAKTÜSTEAM

Pat gülümsedi. "Sevindim," dedi. "Edinburgh'da çok keyifli vakit geçirdiğim için orada kalmaya karar verdim. St. Andrews'a dönmek hayatımı bir nevi sekteye uğratmak olacaktı. Hem arkadaşlarım da var..."

"Arkadaşlar çok önemli," diye sözünü kesti babası, bir yandan hangi arkadaşlarından bahsettiğini anlamaya çalışıyor, diğer yandan da coşkunluğunu kontrol altında tutmaya çabalıyordu. Okuldan arkadaşları vardı tabii. Lisenin son iki yılında edindiği arkadaşları vardı. Onlarla bağını koparmadığını biliyordu, ama onun Edinburgh'da kalmasını sağlayacak kadar güçlü arkadaşlıklar mıydı ki bunlar? Hem pek çoğu başka şehirlerdeki üniversitelere gitmiş, bir iki tanesi Cambridge'e, bazıları da Aberdeen veya Glasgow'a taşınmıştı. Bir oğlan mı söz konusuydu acaba? İskoçya Sokağı'nda Bruce Anderson diye bir çocuk vardı, Pat'in aklının kaydığı barizdi, ama kendini kaptırmayacak kadar da akıllıydı. Galeride yanında çalıştığı Matthew da olabilirdi pekâlâ. Belki ona kaptırmıştı kendini. O istediği kadar kafa patlatsın, elde ettiği sonuçların hiçbiri önemli değildi şu anda. Önemli olan kızının Avustralya'ya gitmiyor olmasıydı.

"Matthew galeride yarı zamanlı çalışmaya devam edebileceğimi söyledi," diye devam etti Pat. "Sabahları ve cumartesi günleri çalışabilirmişim. Ayrıca..." Bir an duraksadı. Alçakgönüllülüğü yüzünden lafını tamamlamayabilirdi, ama Matthew'un kendisine ettiği iltifatı babasıyla da paylaşmak istiyordu. "Böbürlendiğimi düşünmezsin umarım, ama Matthew dedi ki, ben sanatın iyisinden anlıyormuşum, galerinin açık kalması için tek yol benim de orada olmammış."

"Ne de güzel söylemiş," dedi babası, içten içe başka şeyler düşünüyor, ama dile getirmiyordu. Bağımlı, zayıf erkek, kendisine mukayyet olacak bir başkasına ihtiyaç duyuyor. "Hem hiç şaşırmadım. Senin sanata yatkınlığın vardı hep. Elini neye atsan başarılı olursun zaten."

Yan masadan duyulan ve insanların gülümsemelerini bastırmaya çalışmalarına sebep olan bu iltifata sitem edercesine baktı Pat. "Ayrıca İskoçya Sokağı'nda kalmaya devam etmeyi düşünüyorum," dedi. "İlginç bir yer biliyorsun. Orada yaşayan çok ilginç insanlar var. Hoşuma gidiyor."

"Bruce'a katlanabilecek misin?"

"Tabii. Hem bugünlerde pek içine kapanık zaten. İşini kaybetti, üstüne üstlük başka şeyler yapmak istiyor. Zamanının çok büyük bir kısmını şarap hakkında kitaplar okuyarak geçiriyor. Şarap tüccarı filan olmak istiyor galiba."

Dr. Macgregor başıyla onayladı. Bruce'la şimdiye dek tanışmamıştı ve tanışmak da istemiyordu. Psikopatlara, engin bencillikleri sebebiyle tamamen kendilerine ait bir klinik kategoriye ayrılabilen bu insanlara karşı herhangi bir sempati beslemiyordu; nevrotiklere, depresiflere ve şizoid rahatsızlığı olanlara karşı sabırlıydı, ama narsistlere tahammül edemiyordu. Bruce'la ilgili kızının anlattıklarına bakılırsa adam tam klasik narsist tanımına uyuyordu: Aynalara bakmalar, havalanmalar, saç jölesinde huzur bulmalar, tüm bunlar en saf haliyle narsisizmi işaret ediyordu. En büyük problem de narsisizmin tıpkı bir salgın gibi, Hollywood filmlerindeki sığ

değerlerle ve ticari manipülasyonla pompalanıyor oluşuydu. İşin ilginci de temel olarak erkek narsisizminin bu salgının öznesi olmasıydı. Delikanlılar kendilerini farklı bir gözle değerlendirmeye, diğer genç erkeklerin resimlerine bakıp, onları aynayı seyredermiş gibi seyretmeye teşvik ediliyorlardı. Buna bayılıyorlardı. Edinburgh böyle gençlerle doluydu.

Yüzlercesi, binlercesi arkasında saç tasarımcılarından ve modelistlerden oluşan bir orduyla geziyordu. Bu sahiden de derin bir sosyal patolojiydi. Kendileri olmaktan başka bir şey yapmayan sıradan insanlara odaklanan realite programları, bu trendin en mükemmel dışa vurumuydu. Kendimize bakalım, diyorlardı sürekli. Biz muhteşem değil miyiz?

Dr. Macgregor bu düşüncelere kapılıp gitmişken, bir anda durdu. Evet, toplumdaki narsisizmin olağandışı bir seviyede seyrettiği doğruydu, ama kendine bu konu hakkında bu kadar fazla düşünmenin de yararlı olmadığını hatırlattı. Toplum değişmişti. Narsisizm de eninde sonunda sevgiyle ilgiliydi, insanın kendisini sevmesi de pekâlâ sevgiydi. Bu da nefretten daha iyiydi. O baştan çıkarıcı tanrılardan biri olan nefret, genel olarak günümüzün en mutsuz tanrısı sayılırdı. Doğal olarak yandaşları vardı, ama bunların sayısı azdı, var olanların da saygınlığı yoktu. Genç erkeklerin tüm düşünebildiği şeyin savaşlar, bayraklar ve tribünlerdeki o, aman bilmez taraftarlık gösterileri olduğu zamanları yâd etmek için öyle çok seneler öncesine gitmeye gerek yokken, şimdiki gençlerin aklının sadece modaya ve saç jölesine ermesi sorun teşkil eder miydi ki?

4. İskoçya Sokağı'na Dönüş Yolu

Pat, Canny Man's'ten çıkıp Morningside Yolu'nda yürümeye başladı. Church Hill'e kadar yanında gelen babası kızının verdiği haberlerle mest olmuş halde veda edip evin yolunu tuttu. Pat ise otobüse binmektense Ağustos ayının bu güzel ikindi saatlerini İskoçya Sokağı'na doğru yürüyerek değerlendirmeye karar verdi. Herhangi bir yere yetişmesi gerekmiyordu. Hatta o günden (cumartesi öğleden sonra) pazartesi sabahı galeriye gidene kadar istediğini yapabilirdi. Hiçbir planı yoktu. Tamamen özgürdü.

Edinburgh Festivali'nin ve ele avuca sığmayan çocuğu Fringe Festivali'nin son haftasıydı. Meadows Parkı'nın bir köşesinde, Üniversite Kütüphanesi'nin gölgesine Büyük Krakow Sirki adlı bir Leh sirkinin kocaman çadırı kurulmuştu. O sırada bir matine devam ediyordu ve çadırın içinden gelen alkışlarla kahkahaları duyabiliyordu. Kahkahalar azalırken hiç ara vermeden yüksek ritimli bir sirk şarkısı tutturan bandonun sesi yükseldi, kim bilir hangi gösteriye eşlik ediyorlardı. Gösteri köpekle-

rine belki. Ama buna artık izin verilmiyor diye düşündü, protestocular lobi yapmış ve başarılı olmuşlardı, oysa herkes köpeklerin yapmaktan hoşlandığı tek şeyin gösteri olduğunu bilmiyor muydu sanki? Çemberlerin içinden atlayıp arka ayakları üstünde durmak veya bebek arabalarını itmek köpekler için ne kadar aşağılayıcı olabilirdi ki? Bir aslanı çemberin içinden atlatmaksa apayrıydı, o tam bir zalimlikti. Protestocular bir aslanla köpek arasındaki farkı göremiyorlar mıydı? Köpekler insan aptallığına ortak olmak için yaratılmıştı, ama aslanlar öyle değildi.

Ağacın altında durarak, rüzgârda hafifçe dalgalanan sirk çadırının çevresine baktı. Bir yanında sıra sıra büyük karavanlar ve küçük bir yiyecek kamyoneti duruyordu. O sırada karavanlardan birinin kapısı aniden açıldı ve sanki içeriden itilmişçesine bir adam dışarı fırladı. Pat'e adam ilk anda düşüyormuş gibi gelmişti, oysa dengesini bulmaya çalışarak düşermiş gibi görünen bu adam düşüşünü birden olağanüstü bir jimnastik hareketine dönüştürmüştü. Öne doğru takla attı, bir saltonun ardından ayakları gökyüzüne bakacak şekilde ellerinin üstünde bir an durdu ve tekrar ayaklarının üstünde dikildi. Tüm bunları birkaç saniyeden de kısa sürede yapmıştı ve Pat'ten birkaç metre ötede ayağa kalkıvermişti. İkisi de birbirlerini görünce o kadar şaşırmışlardı ki hiçbir şey söylemeden kalakalmış, karşılıklı bakışmaya başlamışlardı. Pat adamın vücudunu tepeden tırnağa sarıp sarmalayan, pırıltılı kırmızı bir gösteri elbisesi giydiğini fark etti.

Gülümseyince muntazam ve bembeyaz dişleri açığa çıktı. Bu gülümsemeye vurulmuştu, ama adam ağzını biraz daha açıp tüm dişlerini ortaya sermiş olsaydı bir diş felaketine tanık olacak ve muhtemelen hayranlığı da yok olacaktı. İnsanlar sirkten aslında böyle şeyler bekliyorlardı hep. Dışı olabildiğine gösterişli, ama içi çürük ve acı vericiydi belki de.

Adam gözlerini Pat'ten ayırmadan birkaç adım geri attı. Arkasını dönmeden pek de vakur olmayan deminki çıkışı sırasında kapanan karavan kapısını açtı.

"Buyurmaz mısınız?" diye sordu. "Bir kahve içelim isterseniz. Ya da bir kadeh şaraba ne dersiniz?"

Karavanın loşluğuna doğru hafifçe elini salladı. Pat içeride küçük bir masayla adamın üstündekine benzeyen pırıltılı giysilerin asılı oluğu bir rayı ancak seçebiliyordu. Masanın yanında uzun topuklu bir çift çizmeyle küçük bir trampet vardı.

Adam eğilerek davetini tekrarladı, eğilirken kullandığı tüm kaslarını gözler önüne seren taytı esneyerek hareketine boyun eğdi.

Pat bir an tereddüt etti. Adam o sırada reveransını bitirip doğrulmuştu. Boyu Pat'ten biraz daha kısaydı. Ama Pat reveransını tamamlayan adamın hiçbir çaba harcamadan, tıpkı bir balet gibi parmaklarının ucuna kalktığını fark etti. Bu küçük yanıltıcı hareketi fark etmesi karşılaşma anının bütün büyüsünü yok edivermişti.

Güldü. "Yok, sağ olun," dedi, teşekkür ederkenki aksanının kendisinin kim olduğunu, yani Edinburgh kökenlerini açıkça ortaya serdiğini biliyordu.

Adam bu olumsuz cevabı oldukça iyi karşıladı. "Hayırlı günler," dedi ve tekrar karavanın içine atladı. Kapı kapandı ve o an sonsuza kadar kayboldu. Pat tekrar yürümeye başladığında sirkte çalışan Leh bir gösteri sanatçısının karavanına asla girmemesi gerektiğini düşündü ve güldü. Eğer içeri girmiş olsaydı belki de hayatı tamamen farklı olacaktı. Belki sirkle birlikte dolaşmaya başlayacak, o adamla Krakow'da karanlık bir kilisede evlenecek ve jimnastikçinin kucağından zıplayıp banyoda nasıl taklalar atacaklarını öğrenecek, küçük ve kıvrak çocuklarına gebe kalacaktı. Üstüne üstlük Katolik olması gerekecekti.

Tepeden aşağıya inerken rastladığı bir başka gösteriye daldığı için İskoçya Sokağı'na ulaşması kırk dakika sürdü. Ulusal Galeri'nin arkasındaki merdivenlerde bir an durup, o akşamki gösterilerinin tanıtımı için Macbeth'ten küçük bir bölüm sahneleyen öğrenci grubunu izlemeye başladı. Artık sona yaklaşan ve pek tatmin edici olmayan bir gösteri olduğuna işaret eden oyunlarından hafif bir umutsuzluk hissi yayılıyordu. Leydi Macbeth, çenesindeki küçük sivilcesiyle uzun boylu genç bir adam olan kocasını azarlıyordu. Küçük bir izleyici grubunun içinde sıkışıp kalan Pat, birkaç dakika daha izlemek zorunda kaldı. Ama sonra bir kaçma şansı yakaladı, çünkü İskoçya Sokağı'nda oturan komşusu Domenica Macdonald'ı görmüştü, yanına gitmek için kolaylıkla sıvışabilirdi. Domenica bir Pulcinella* gibi giyinmiş, kılıç yutmak üzere olan bir adamı izleyen ve giderek bü-

* Gagaya benzeyen uzun burunlu bir maske takan, İtalyan tiyatrosunda XVII. yüzyılda ortaya çıkmış klasik karakterlerden biri (ç.n.)

yüyen kalabalığın arasında duruyordu. Performansı sergileyen adam yukarıya doğru açtığı ağzına ikindi güneşinde ışıl ışıl parıldayan bir kılıç sokmak üzereydi.

"Domenica," diye fısıldadı. "Yapacak mı bunu sahiden?"

Domenica arkasını dönüp içten bir şekilde gülümsedi. "Seni gördüğüme çok sevindim,"dedi.

"Gösterileri hep sevmişimdir, bu sıralarda da her yanda bol bol gösteri oluyor. Tabii ki yutacak, sonra biz de alkışlayacağız. Aslında içten içe hepimiz kaba saba insanlarız. Böyle şeylere bayılıyoruz. Hem de hepimiz. Karşı koyamıyoruz. Hemen arkamızda Sir Timothy Clifford'un topladığı Batı sanatına ait hazinelerin sergilendiği galeri var, ama biz kılıç yutan bir adamı izlemeyi tercih ediyoruz. Çok acayip değil mi?"

Pat onayladı. Çok acayipti sahiden, tuhaftı. Bunu kendi kendine tekrarlarken bir anda durakladı. Kalabalığın diğer yanında kılıç yutan adamı izleyen Sir Timothy Clifford'un ta kendisiydi. Domenica'yı o yöne bakması için dürttü, Domenica onu onaylarcasına kafasını salladı.

"O da gösterileri seviyor," dedi Domenica. "Hem neden sevmesin ki? Galeride o kadar güzel gösteriler düzenledi ki... ayrıca sanat tiyatro değil mi sanki, tiyatro da sanat?"

5. Bundan Sonrası Hep Yokuş Aşağı

Kılıç yutuldu ve tahmin edilebileceği gibi geri çıkartıldı. İnsanlar ara sıra nefeslerini tuttular, sonra da alkışladılar. Oradakilerin çoğu yanındakine böyle bir şeyi denemek bile istemeyeceğini söylüyordu ve Sir Timothy, Tiziano Vecellio'yla* ilgili bir şeyler mırıldanıp, galerisine geri dönmüştü. Hindistan'da geçirdiği süre içinde çok daha eğlenceli gösteriler izlemiş olan Domenica, Pat'e döndü, "Bunun gibi dini bir yaklaşım taşımayan gösteriler, kutsal bir temele yaslananlar kadar etkileyici olmuyor bence. Ruhani bir anlamı yoksa kılıç yutmanın ne önemi kalır ki?"

Pat'in bu düşünce karşısında kafası karışmıştı, Princes Caddesi'ni geçip yokuş aşağı inmeye başlamışlarken Domenica'nın ne kastettiğini anlatmasını istedi.

"Hindistan'da bu tip şeyleri görmeye oldukça alışmıştık," dedi Domenica. "Kerala denilen güneydeki Hıristiyan bölgesinde yaşıyorduk, ama Hindu din adamları bize eski tanrıları hatırlatmak için ara sıra buraya ge-

* Titian ismiyle de bilinen İtalyan ressam (ç.n.)

lirlerdi. Bunlardan bazıları Hint fakirleriydi, kızgın kor üstünde yürüyor, ateş filan yutuyorlardı. Bunu ruhun bedene hâkim olabileceğini, maddi dünyayı alt edebileceğini göstermek için yapıyorlardı. Tüm bu yaptıkları şeyleri tanrıların yüceliğine de yorabilirdin, böylece dini bir anlam kazanmış oluyordu yapılanlar. Şu bizim kılıç yutan arkadaşımızın aklındaysa böyle bir şey olduğunu sanmıyorum ne yazık ki. Gösteri uğruna yapıyor."

Pat bu sohbete pek bir şey katamayacağını düşündü. Hindistan'a hiç gitmemişti, Hinduizmle ilgili hiçbir şey bilmiyordu, hatta Domenica'nın fikir sahibi olduğu diğer konularla ilgili de pek bilgili olduğu söylenemezdi. En azından bilmediğini kabul edebilecek kadar açık fikirliydi ve iyi bir dinleyiciydi. Bu da onun yeteneğiydi.

Sokaklar festival seyircileriyle kalabalıklaştığı için Dundas Caddesi'ni oldukça yavaş katettiler, kaldırımlarda önlerine çıkan dizi dizi insandan bazılarının gözleri kültürel bir açlıkla parlıyor, bazıları haritalara başvuruyor, bazıları programlara bakıyordu. Domenica kafası iyice karışmış Japon bir çifte yön tarif etti, tarifinin sonunda da kibarca eğildi ve tabii ki bunu karşılıklı reveranslar takip etti.

"Bizi genel olarak çok kaba buluyorlar," dedi. "Birkaç kez eğilirsen bu sorunu telafi edebiliyorsun." Bir an durdu. "Biz aslında onlara kokuyoruz biliyor muydun? O kadar temizliğe düşkünler ki. Buharlı banyoları filan var. Ne kadar yıkanırsak yıkanalım, onlara göre hafif bir koku yayıyoruz galiba, bizim gibi Edinburghlular bile, inanabiliyor musun? Ülkenin pek öyle sık yıkanma alış-

kanlığı olmayan kesimlerini görünce kim bilir ne düşünüyorlardır."

Pat gülümsedi. Bu da Domenica'nın eski kafalı haliydi. Tanıdıkları arasından başka hiç kimse böyle konuşmazdı ve Pat bu tip muhabbetlerden ilginç bir şekilde mutlu oluyordu. Kendi kuşağı kendilerine dayatılan düşüncelere boyun eğen, cüretsiz bir kuşaktı.

Ona kaçamak bir bakış atarak, "Hangi kesimler bunlar peki?" diye sordu.

Domenica elini havada şöyle bir salladı. "İnsanların öyle sık yıkanmadığı pek çok bölge var bu ülkede. Belki bunun sebebi evlerinde yeterince musluk ve banyonun olmamasıdır. Temizliğin erdemlerinden bahsedip duran orta sınıf iyi hoş da, eskiden durum hiç de şu anki gibi değilmiş.

"Savaş sırasında Wrens'te görev alan bir halam vardı. Askere alınan acemi erlerin büyüleyici, hatta nefes kesici olduğundan bahsederdi, ama onları bir türlü yıkanmaya ikna edemiyormuş. Adamları zorla duşa sokmaya çalışırmış. Belki de abartıyordu, bilemiyorum. Olayları süsleye püsleye anlatmayı çok severdi.

"O halam bana harika hikâyeler anlatırdı hep. 1940'ta kendisini subaylık eğitimine gönderdiklerinde yirmi kadından oluşan bir grubun arasındaymış. Şu uzun Nissen barakalarında bir arada uyuyorlarmış, hatta Comrie yakınlarındaki Cultybraggan'a gidersen o barakaları hâlâ görebilirsin. Argyllli halam işte tüm o farklı yerlerden gelen insanlarla bir yerde kalmaya başlamış. Hemen yanındaki yatak kodaman birine aitmiş, amcası amiral

filan olan bir kadınmış bu. Orduya katılırken yanında hizmetçisini de getirmiş. İnanabiliyor musun? Bugün kulağa ne kadar şaşırtıcı geliyor, ama kadın zamanında bunu yapmış, donanma da izin vermiş. Bu hizmetçi o kadınla aynı zamanda askere yazılmış ve aynı barakanın bir ucunda yatıyormuş. Hanımının eşyalarını temizliyor, ayakkabılarını parlatıyor, yatağını filan topluyormuş. Çok acayip bir durum aslında, ama herkes buna göz yummuş. O zamanlar bambaşka bir ülkeymiş burası tabii.

"Ayrıca bu kodaman kadın akşamcıymış. Barakanın ışıkları söndürüldükten sonra halam yanındaki yataktan 'lıkır lıkır' diye sesler duyuyormuş, hani kadın bir şişe cini kafaya dikiyormuş gibi sesler. Her gece... düşünsene. Ama tabii o sırada savaş olduğunu ve insanların kendince yöntemlerle bununla başa çıkmaya çalıştığını da unutmamak gerek. Düşünürsen o zamanlarda tam da bunu yapıyorlarmış. Yani savaşla başa çıkmaya çalışıp, nadiren söyleniyorlarmış. Bugün hemen burnumuzun dibinde bir başka faşist canavar bitiverse biz nasıl davranırdık sence? Anında umutsuzluğa kapılırdık. Yapamazdık, hakikaten yapamazdık." Sustu ve bir an, çok kısa bir an şüpheyle baktı. "Belki de benim yaşımdaki herkesin düştüğü o büyük hataya düşüp, her şeyin kötüye gittiğini düşünüyorum. İşler gittikçe kötüleşiyor mu Pat?"

Pat kendisine cevap hakkı doğduğu için oldukça sevinmişti. "Hayır kötüleşmiyor. Benim yaşımdaki insanların hayata bakış açısından bu konuları değerlendire-

cek olursan, her şeyin eskisinden çok daha iyi gittiğini görürsün aslında. Sömürgeciliği düşün mesela. O zamanlar bundan nasibini almış insanlara yapılanları düşün. Böyle bir şeyi bugün yapamazsın."

"Haklısın," dedi Domenica. "Hazır sen kendini kaderini tayin hakkı ve insan haklarından bahsetmişken, ben de konu hakkında bir şey diyeyim. Peki ya gereksinim doğarsa bunları koruyabilecek miyiz? Spitfire uçaklarına ya da o dönemde ne kullanılıyorsa onlara atlayıp savaşan oğlanlar, aşağı yukarı senin yaşlarındaydı. Yirmili yaşlarındaydılar. Bazıları daha da gençti hatta. Şanslarının az olduğunu, öleceklerini biliyorlardı. Senin okuldaki çocuklar şimdi aynısını yaparlar mı? Dürüst cevap ver. Yaparlar mı sence?"

Pat sessizliğe gömüldü. Emin değildi. Sonra başka bir şeyin farkına vardı, okuldaki kızlar şimdi aynısını yaparlardı. Belki de aradaki fark buydu. Tabii ya!

6. Domenica Aşırıya Kaçıyor

Değerlerin korunması ve cesaret hakkında derin konulara dalmış olan Pat ve komşusu Domenica Macdonald, Heriot Yolu'nun Abercromby'ye vardığı yere gelmişti. Domenica şu anda özel bir sergi düzenlenen köşedeki Open Eye galerisine baktı, içerideki resimlere göz gezdirseler mi acaba diye düşünüyordu.

"Burası Tom Wilson'un galerisi," dedi Pat. "Matthew'a çok sıcakkanlı yaklaşmıştı. Ona tavsiyelerde bulundu, çok yardımı dokundu. Çok iyi bir adamdır. Ayrıca güzel resim çiziyor."

"İyiymiş," dedi Domenica. "Bunu çok az ressam yapabiliyor çünkü. Sanat okullarında insanlara nasıl resim yapmaları gerektiğini öğretmeyi bıraktılar, sonuç olarak da etraflarında gördükleri dünyayı betimleyebilen çok az mezun kaldı. İş o dünyayı yerleştirmeye geldi mi onlardan beceriklisi yok, enstalasyonlardan bahsediyorum tabii ki. Ama tasvir yetenekleri yok işte. En azından tanınabilir bir formda yok. Sence Damien Hirst* resim yapabiliyor mudur?"

* Şimdiye kadar yaşamış en zengin sanatçı. Spekülasyonlar yaratan "iş"leriyle tanınıyor (ç.n.)

"Hiçbir fikrim yok," dedi Pat, ellerinde şarap kadehleri olan ve galerinin önündeki merdivende duran insan kalabalığına bakarak. "Belki yapabiliyordur, bilmiyorum. Ama Tom çok güzel resim yapıyor. İnsanların hayatlarına dair eşyaları katarak onların portrelerini yapıyor. Mektuplar, kitaplar ya da o kişinin en sevdiği yer gibi şeyler yani."

"Çok ilginç," dedi Domenica. "Benim hayatımı nasıl tasvir ederdi acaba? Üstünde doğmuş olduğum ve hayatımın yine onun üstünde sona ereceğini düşündüğüm İskoçya Sokağı'ndaki yatağımı kullanırdı herhalde."

"Ya da Hindistan'dan bir şeyler kullanırdı. Hani yaşadığın evi mesela."

Domenica bir an düşündü. "Ölen kocamın Koçi'deki elektrik fabrikasının bir resmi vardı. Ama bir türlü o resme bakamıyorum. Sahiden bakamıyorum."

"Onu o kadar mı özlüyorsun?" diye sordu Pat.

"Hiç özlemiyorum," dedi Domenica. "Ona yaşattığım acılar yüzünden pişmanlık duyuyorum. Ayrıca elektrik çarpması yüzünden öyle erken ölmüş olmasına hayıflanıyorum, tabii böylesi bir kazanın doğru zamanı zaten olamaz. Aslında Hindistan'ı, özellikle Kerala'yı özlüyorum. Frangipani ağaçlarını. Yolun ortasında fil yıkayan insan görüntülerini. Makaslarına oturmuş eski bir elçilik arabasına doluşmuş ve arabayı sürüyormuş gibi yapan çocukları. Morlu yeşilli frapan saç ürünlerinin reklamlarını. Azizlere adanan günlerde havai fişeklerin atıldığı aşı boyalı kiliseleri. Böyle ufak tefek şey-

leri işte." Pat'e baktı. "Sence Tom Wilson benim için bunları resmedebilir mi?"

"Eminim yapar," dedi Pat. "Neden ona sormuyorsun? Kapının orda duruyor bak."

"Şimdi rahatsız etmeyeyim," dedi Domenica. "Belki sonra."

Galeri açılışının balıkçı tekneleri ve pagodaları görmelerini neredeyse engelleyecek kadar kalabalık olduğuna karar vererek yolun karşısına geçtiler.

"Şuraya gidip bir kahve içebiliriz," dedi Domenica galerinin hemen karşısındaki kafeyi göstererek. "Oraya gidiyor musun hiç? Ben orayı çok seviyorum."

Pat genellikle yolun biraz daha aşağısındaki Big Lou's isimli kafeye takıldığını söyledi. Cumartesi öğleden sonraları Big Lou's tabii ki kapalıydı. Özellikle festivalin düzenlendiği sıralarda cumartesi öğleden sonraları, deyim yerindeyse açık olma şansı hiç yoktu; çünkü Big Lou genel olarak festival ziyaretçilerini tasvip etmiyordu. "Kendini beğenmiş hovardalar," diye söylenirken duymuştu onu Pat.

"İnsan bildiğinden şaşmamalı," dedi Domenica. "Big Lou's'u denerim bir gün, ama burası bana çok daha uygun bir yer, hem çok çeşitli zeytinyağlılar var. Ayrıca çalışanlara gelince... neden bahsettiğimi şimdi anlarsın zaten."

Kafe oldukça kalabalık olduğu için arka tarafta bir masa bulabildiler. Domenica da diğer müşterilere bakmaya başladı. Yakınlarındaki masada oturan bir kadın hafifçe başını eğerek onu selamladı, yanındaki adam da ters bir şekilde selam verdi.

"Şuradaki çift var ya..." diye fısıldadı Domenica selamlara karşılık verirken. "Alt kattaki o korkunç kadın var ya, hani Bertie'nin annesi, işte ona karşı çok arkadaş canlısı davranıyorlar. Galiba su terapisine birlikte gidiyorlar ya da en azından kadın gidiyor. Bir gün ben anahtarlarımı ararken apartmandan sesinin geldiğini duydum ve konuşmasına kulak misafiri oldum, merdiven boşluğundan ses nasıl her yere ulaşıyor, sen de bilirsin. Tam da tahmin edebileceğin şeyler duydum. Beş yaşındaki çocuklar için bir orkestra kurmayla ilgili planlardan bahsediyordu. Hatta adı da Edinburgh Çocuk Senfoni Orkestrası olacakmış. İnanabiliyor musun?

"Sonra ilginçtir Ottakar's Kitabevi'nde bir söyleşi sırasında rastladım ikisine. Willy Dalrymple Hindistan'la ilgili yeni bir kitap çıkarmıştı ve söyleşisi vardı. Harikaydı, Hindistan'da mı, Pakistan'da mı bilemiyorum, resmi görevlilerden bir tanesiyle İngiliz kriketçi Botham'ın isminin okunuşu konusunda sorun yaşamış. Görevli adam ismi 'bottom'* olarak okuduğu için tatsızlık çıkmış. Çok komikti."

Domenica bir anda susunca sessizlik oldu. Sonra öne doğru eğilip Pat'e fısıldamaya başladı. "Burada çalışanlardan bahsetmiştim ya sana. Baksana. Şimdi bizim siparişleri almak için gelen çocuğa bir bak. Hadi bak. Rupert Brooke'a** benzemiyor mu? Hepsi uzun boylu, servi gibi. Ay sus sus! Geliyor."

* İng. popo (ç.n.)

** İngiliz şair. I. Dünya Savaşı sırasında yazdığı soneleri ve bebeksi güzelliğiyle tanınır (ç.n.)

Pat utanmıştı, genç oğlan Domenica'nın dediklerini kolaylıkla duyabileceği bir uzaklıktaydı, ama Domenica'nın buna pek takacağını da sanmıyordu. Ama Pat takıyordu işte.

Garson siparişlerini almak için öne eğildi, Domenica çocuğa gülümsedi.

"Pek maceraperestlik yapmak niyetinde değiliz, sadece iki tane kahve istiyoruz," dedi. "Aslında şuradaki turtalar çok lezzetli görünüyor. Sen mi yapıyorsun onları?"

Genç adam gülümsedi. Pat'e baktı. "Ben yapmıyorum. Ben burada yarı zamanlı çalışıyorum. Mutfakta çalışan bir başka arkadaş yapıyor onları."

"Öğrenci misin yoksa?" diye sordu Domenica yüzü aydınlanarak. "Dur tahmin edeyim! Sen şey öğrencisisin... eee şey... Yok yok sen kazandın! Bana yardımcı olman lazım bu konuda. Ne öğrencisisin sen?"

Genç adam kahkaha attı. "İngilizce," diye yanıtladı.

"Demek öyle," dedi Domenica. "Tahmin etmeliydim. Şair olan Rupert Brooke var ya, işte ona acayip derecede benzediğini düşünüyordum. Artık onun hakkında kimsenin araştırma bile yapmadığını sanıyorum. Tabii ismini duymuşsundur herhalde değil mi?"

"Evet," dedi genç adam. "Duymuştum, ama yazdıklarını okumadım."

"Sana kitaplarından bir tanesini ödünç verebilirim," dedi Domenica çabucak. "Bizle bir akşam yemeği yersen, ben de sana kitabı veririm. Hemen köşe ba-

şında oturuyoruz, İskoçya Sokağı'nda. Orayı biliyor musun?"

Adam bir an tereddüt etti. Yüzü kızaran ve gözlerini yere eğen Pat'e bir anlığına baktı.

"Evet biliyorum. Ben de Cumberland Sokağı'nda oturuyorum zaten."

"Harika!" dedi Domenica. "İsmini söylersen buraya bir haber bırakırım ve bir şeyler ayarlarız. Ben de bir ara bahsettiğim kitabı bulayım."

7. Öfke ve Özür

Glass and Thompson's'ta Pat ile Domenica kahvelerini genel olarak sessizlik içinde içmişlerdi.

"Seni kızdıracak bir şey yaptım değil mi?" diye sordu Domenica aralarına çöken bu sessizlik neredeyse elle tutulacak gibi olduğunda. "O delikanlıya söylediklerim yüzünden mi yoksa? İsmi neydi?"

"Peter."

"Hah, Peter. Güzel isim değil mi?"

Pat yanıt vermedi. Domenica ona bakıp dudak büktü. "Özür dilerim. Sahiden üzgünüm. Senin böyle bu kadar... böyle utanacağını düşünmemiştim. Senin için yapmıştım oysa."

Pat sinirle kafasını kaldırdı. "Ortada fol yok yumurta yokken bir adamı akşam yemeğine davet ettin, hem de benim için öyle mi?"

Domenica bu karşılığa şaşırmış gibiydi. "Tabii ki! Kendim için rastgele genç erkekler seçtiğimi düşünmüyorsun herhalde değil mi? Uygun düşüp düşmeyecek şeyleri birbirinden ayırabiliyorum ben."

"Tamamen yabancı adamları benimle tanıştırmak için akşam yemeğine davet etmek uygun düşüyor yani sana göre? Sen buna mı uygun diyorsun? Onunla tanışmak istediğimi nereden çıkardın hem? Daha önceden okuduğun aptal bir şaire benziyor diye..."

Domenica kahve fincanını masaya sertçe koydu. "Orada dur bakalım! Aşırıya kaçtığım için özür diliyorum, ama Rupert Brooke hakkında aptal bir şair demene izin veremeyeceğim. Hiç şiirlerini okudun mu? Okumadın tabii! O kadar kinayeli ve pastoral dizeler yazmış ki. Ayrıca o kısacık ömrünü anlatan kısacık hayat hikâyesi de çok dokunaklı. Ondan aptal şair diye bahsetme o yüzden. Rica ediyorum. Pek çok aptal şair olduğu doğru, ama o onlardan biri değil. Değil."

Tekrar bir sessizlik oldu. Sonra Pat ayağa kalktı. "Bence kalkalım artık. Sinirlendiğim için özür dilerim, ayrıca seni kırdıysam da özür dilerim. Ne bileyim..."

Tezgâhın arkasında bir şeylerle uğraşan Peter'in yanından geçip kafeden çıktılar. Pat yüzünü çevirmişti, ama Domenica gülümsüyordu. Peter da yeni tanıştığı kişiye çekingen bir tebessümle bakan birinin güvensizliğiyle gülümsedi.

"Bak yaptığım şey o kadar da kötü değil," dedi Domenica tekrar sokağa çıktıklarında. "Eğer seni bu kadar utandırdıysa, olan biteni unuturuz gider."

Kendisine somurtan Pat'e bakıyordu. "Yok," dedi Pat. "Sorun değil."

Domenica tek kaşını kaldırdı. "Yaa? Yoksa çocuğu davet etmemi mi istiyorsun? Yoksa... yoksa biri fikrini mi değiştirdi?"

Pat yere bakmaya başladı. Kafası karışmıştı. Domenica'nın yürüttüğü fikirlerden rahatsız olmuştu, ama Peter'da onu çeken bir şeyler vardı, ayrıca çocuğun kendisine baktığı da gözünden kaçmamıştı. Arkadaşlarının "kesmek" dediği türde bir bakışı vardı, her şeyi ayan beyan ortaya seren bir bakış. Eğer birisi sizi bu şekilde kesiyorsa, bunu karıştırmaya imkân yoktu.

Peter kendisine böyle bakmıştı işte. Eğer tek başına olsaydı eli ayağına karışırdı mutlaka. Belki böyle daha çok bakışabilirlerdi, ama çalışma ortamında olduğu için işi ilerletmenin imkânı pek yoktu. "İşte kahveniz, buyurun, peki ya sonra bir şeyler yapmaya ne dersiniz?" Belki insanlar böyle şeyler söyleyebiliyorlardı, ama birine yaklaşmaya çalışmanın sofistike yöntemlerinden biri kesinlikle bu değildi ve o çocuk da böyle bir şey zaten yapmazdı. İşte aynı sebepten kendisi de çocuğa, "Kahve için teşekkürler, peki ya sonra bir şeyler yapmaya ne dersin?" diyemezdi. İnsan ne kadar isterse istesin, garsonlara böyle bir şey demezdi.

Aslında Domenica bu rastgele karşılaşmanın bir potansiyele gebe olduğunu o anda fark etmiş, elini çabuk tutup zekice hareket etmişti. Suyun doğal yolunu bulabileceği bir buluşma ayarlamıştı, tabii suyun doğal yolu buysa. Domenica'nın evinde akşam yemeği için buluşacaklar ve o aynı kesişme durumu olursa işleri daha da ileri götürebileceklerdi. Domenica muhtemelen bu süreci kolaylaştıracak, belki akşam yemeğinden sonra Cumberland Bar'a gitmeyi önerecek, sonra da yorgunluğunu bahane ederek oradan ayrılacak ve ikisini baş başa bırakacaktı.

Aslında ona teşekkür etmesi gerektiğini ve oldukça kaba davrandığını düşündü Pat. Karşı daireye kadar gidip hemen özür dilemek istedi, ama sonra vazgeçti. Özür diledikten sonra konuyla ilgili konuşmaya başlayacaklardı ve şu an böyle bir konuşma yapası hiç yoktu. Hatta aç karnına bir bardak şampanya içmiş gibi hafiflemiş hissediyordu. Yatak odasına gitti, uzanıp gözlerini kapattı ve kendisini kafede masanın yanında Peter dururken hayal etti. Kahveyi koyarken masaya doğru nasıl eğildiğini (diğer tüm uzun boylu çalışanlar gibi) ve sonra nasıl kafasını kaldırıp baktığını hatırladı. Üstünde ne vardı o sırada? Pek dikkat etmemişti, ama beyaz bir tişörttü galiba. Diğer herkes gibi kot pantolon giyiyordu ayrıca. Eğer birinin ne gibi bir pantolon giydiğini hatırlayamıyorsanız, kot giydiğini varsaymak rahat bir seçenekti. Hatta kot pantolon için "rahat" iyi bir isim bile olabilirdi. Rahatlarımı giydim. Kulağa güzel geliyordu.

Yataktan kalktı ve masadan anahtarlarını aldı. Bruce evdeydi, kapısı kapalıysa kesinlikle evde olduğu anlamına geliyordu, ama onunla konuşmak gibi bir niyeti hiç yoktu. Bruce kelimenin tam anlamıyla tarihte kalmıştı. Patronun karısıyla Café St Honoré'de samimi bir öğle yemeği yediği ortaya çıkınca, eksperlik yaptığı Macaulay Holmes Richardson Black firması için de tarih olmuştu. Samimi ve masum bir öğle yemeğiydi belki, ama dışarıdan bakan kişi bunu pek öyle algılamamıştı belli ki, çünkü onları gören patronun ta kendisiydi.

Bruce Pat için de tarih olmuştu, çünkü Pat kendisini onun büyüsünden kurtarmıştı. Kendi kendisini sorgularken nasıl yapabildim bunu diye soruyordu. Eğer etrafında bir Latince uzmanı olsaydı, kendisine *amor furor brevis est* (aşk –tıpkı nefret gibi– kısa süreli bir deliliktir) diye yanıt verebilirdi. Hayal gücünden son derece yoksun bir gözlemdi, ama diğer pek çok gözlem gibi doğruydu. Ayrıca aşk kısa süreli bir delilikse, aynı zamanda mahzunluk, hatta kimi zaman ne yazık ki fenalıktı.

Evden çıkıp Henderson Sokağı'na gitti ve bir demet çiçek aldı. Bunu daha sonra Domenica'nın kapısının önüne koydu, Domenica kapıyı açtığı zaman çiçeği de görmüş olacaktı.

8. Acımasız Hakaretler

Bruce ve Pat arasında pek bir gerilim olduğu söylenemezdi, hatta araları oldukça iyiydi. Bruce'un yakınlaşma çabalarını Pat'in karşılıksız bırakmış olması Bruce'u pek ilgilendirmiyor gibiydi. ("Onun kaybı," diyordu kendi kendine, "Ne aptal kız.") Kızın kendisine kapıldığının tabii ki farkındaydı (her erkek böylesini anlardı), ama Bruce için bir kadının onunla ilgili böyle hisler beslemesi alışılmadık bir durum değildi. Hatta işlerin doğal akışı genel olarak böyleydi. Eğer onunla aynı evi paylaşıp, bu kadar yakın olma fırsatı olan Pat, kendisini böyle bir durumda bulmasaydı şaşırırdı asıl. Zavallı kız! Onun için çok zor olmalı diye düşünüyordu, diyet yapan birinin ağzına kadar dolu bir buzdolabı olması gibiydi tıpkı. Bakabilirdin, ama dokunamazdın. Ne yazık!

Pat'in kendisinden uzak durmaya çalıştığı kısa bir dönem olmuştu, Bruce bunu fark etmişti tabii. Ama anlayışlı davranıyordu. Eğer birkaç gün yoluna çıkmamaya çalışıyorsa Pat'in sorunla bu şekilde yüzleşmeye ka-

rar verdiği anlamına geliyordu ve kendisi de üstüne gitmeyecekti. Bir süre sonra bu gariplik de yok oldu ve mutfakta karşılaştıklarında ya da mesajlaşırken aralarında gerginlik oluşmamaya başladı.

Bruce işlerin kötüye gitmemiş olmasına seviniyordu. Son birkaç aydır hayatı çok kolay olmamıştı ve tüm diğer problemlerin yanında bir de evdeki sorunlarla baş etmek iyice keyfini kaçıracaktı. En başta işle ilgili sorunları olmuştu. Macaulay Holmes Richardson Black İmtiyazlı Emlak Eksperliği ve Arazi Yöneticiliği firmasındaki (kardeşi Gordon Todd ile ortaklık yapan) işvereni Raeburn Todd ile atışmalarından önce zaten kendisini tatmin etmeyen o işi bırakmayı düşünüyordu. Bruce'a göre işten ayrılması kendi seçiminden ziyade Todd'un kararıyla olduğu için büyük bir bahtsızlıktı. Bu çok rahatsızlık verici bir durumdu.

Bruce'u bu konuyla ilgili en çok sıkan şey de Todd'un karısı Sasha kendisine Café St Honoré'de yemek teklifiyle geldiğinde bunu kabul etmesinin iyi niyetinden kaynaklanmış olmasıydı. Kadından özel olarak hoşlanmıyordu, hatta Güney Edinburgh Muhafazakârlar Balosu'nda kadının kendisinden hoşlandığını açıkça anlamış olmasına rağmen, onunla bir ilişki yaşamayı aklından bile geçirmemişti. Kadının kendisine ilgi duyması anlaşılır bir şeydi, ama bu konuda daha ileri gideceğini hiç düşünmemişti, o ölümcül öğle yemeği de hiç romantik bir birliktelik sayılmazdı zaten. Todd'un Café St Honoré'ye girdiği sırada kadının Bruce'un elini masanın üstünde tutuyor olduğu doğ-

ruydu, ama o anda tenis hünerlerinden ve sağlam bir bileğin öneminden bahsediyorlardı. Zaten Edinburgh'taki bir restoranda evli bir kadının elini tutacaksa, bunu masanın üstünde değil, altında yapmayı akıl etmesini de bilirdi.

Tabii ki Todd kendisinden beklenebilecek şekilde davranmıştı. Hemen oracıkta, Café St Honoré'de onu işten kovmuş ve sebep olarak da bir süre önce bir çatı hakkında verdiği sahte raporu öne sürmüştü. Bruce'a göre bu tam da ona göre bir hareketti. Böyle küçük meseleleri eline fırsat geçtiğinde kullanabileceği birer koz olarak görürdü. Oysa o çatının köşesinin kesilmesinden hiçbir zarar doğmamıştı. Duyduğuna göre müşterisi yaptığı alımdan çok memnun kalmıştı ve satıcı da doğal olarak mutluydu. Profesyonellik standartları, dürüstlük falan feşmekan hakkında ötüp duran Todd dışında herkes memnundu yani. Eğer herkes böyle aşırı detaycı davranıyor olsaydı, dünyada herhangi bir şey çözümlenip sonuca ulaşır mıydı? Tabii ki ulaşmazdı. Dünyanın cesur, kararlı insanlara, işlerin özünü bozmadan katı kuralların ötesini de görebilecek insanlara ihtiyacı vardı. Ben tam böyle bir insanım diye düşünüyordu Bruce.

O ölümcül öğleden sonrasının her ayrıntısını hatırlıyordu. Todd sinirle dışarıya çıkmış, restoranın önündeki taşlı dar sokağa atılan Sasha da ardından koşturmuştu. Camın yakınlarındaki masasından Thistle Sokağı'nın köşesinde birbirlerine bağırdıklarını görebiliyor, ama neler söylediklerini duyamıyordu. Muhteme-

len kadın kocasına gördüklerinin düşündüğü gibi olmadığını açıklıyordu, çünkü Todd birkaç dakika sonra sakinleşmişti. Daha sakin konuşmaya başlamışlardı, hatta Sasha öne eğilerek kocasının yanağına küçük bir öpücük kondurmuştu.

Bunu gören Bruce rahat bir nefes almıştı, sorunun çözüldüğünü, Sasha'nın öğle yemeğini bitirmek için geri döneceğini ve kendisinin de işine devam edebileceğini söyleyeceğini düşünüyordu. Ama olaylar böyle gelişmedi, Sasha tam ters yöne doğru yürüyerek, parasını da ödemeden Bruce'u mahvolan yemeğin başında yalnız bıraktı. Bu onu çok kızdırmıştı. Sasha kendisine miras olarak dört yüz bin sterlin kaldığını öğrendikten sonra öğle yemeğini bilhassa kendisinin ısmarlayacağını söyleyerek Bruce'u çağırmıştı. Şimdi Bruce hem ikisinin yemeğinin, hem de şarabın parasını karşılamak zorundaydı, şarabın parasını kendisinin vereceğini söylemişti, ama şişenin çoğuna el sürülmemişti. En azından işini geri alabilecek ve zamanı geldiğinde kendi isteğine göre istifasını verebilecekti.

Ama işler böyle de yürümedi. Yaklaşık yarım saat sonra ofise döndüğünde, masasının üstünde Todd'un kendisini odasında beklediğini belirten bir not bulmuştu. Notta son çekini muhasebeden alabileceği (o ayın sonuna kadarki ücretini alabilecekti) yazıyordu, ayrıca lütfen öğle saat dörde kadar masasındaki tüm özel eşyalarını temizleyebilir miydi acaba? Firmanın kendisine verdiği cep telefonunu iade edip, son faturadan bu yana yaptığı tüm özel konuşmaları da beyan etmeliydi.

Bruce elinde notla kalakalmıştı. Ancak birkaç dakika geçtikten sonra elindeki kağıt parçasını yere attı, ofisinden çıkıp koridorun sonuna yürüdü ve Todd'un kapısını açtı.

"Kapıyı çalsana," dedi Todd. "Ya içeride müşteri olsaydı? O zaman ne olacaktı ha?"

"Seni mahkemeye vereceğim," dedi Bruce.

"Buyur ver," dedi Todd. "Seni kovmamla ilgili avukatlarla konuştum bile, sahte ekspertiz raporu, işten çıkarma için sağlam bir dayanak oluşturuyormuş. O yüzden hiç durma, beni mahkemeye ver."

Bruce konuşmak için ağzını açtı, ama sonra tekrar kapadı. Ne diyeceğini tam bilemiyordu. Sonra bir anda kelimeler ağzından dökülüverdi. "Çok saçma sapan bir soyadın var. Raeburn gaz ocağı markası bir kere. Sen de tam busun işte, Bay Todd. Gaz ocağının tekisin."

Raeburn Todd bu hakaretten hiç rahatsız olmuş gibi görünmüyordu. "Gaz ocağıyım öyle mi?" dedi sakince. "Eh suyunu ısıtan da ben oldum zaten genç adam, değil mi?"

9. Sally'nin Düşünceleri

İşten çıkartıldıktan (ya da kendi deyimiyle istifasını verdikten) sonra Bruce yaralarını sarmak için birkaç günlüğüne Crieff'teki evine gitti. Ebeveynleri istifasıyla ilgili sorular sorup, ardında ne yattığını öğrenmeye çalışmışlardı.

"Öyle firma mı olur?" demişti Bruce dalga geçercesine. "Kendimi, nasıl desem, böyle kapana kısılmış gibi hissettim. İşler beni zorlayıp geliştirmiyordu."

Annesi onaylamıştı. "Sen engelleri aşmak için uğraşmayı çok seversin yavrum," dedi. "Küçücükken de böyleydin sen. Çok yaratıcı bir çocuktun."

Bruce'un babası gözlüklerinin üstünden bakmakla yetinmişti. Tasfiye edilen şirketler konusunda uzmanlaşmış bir muhasebeciydi ve yalanın kokusunu hemen alırdı. Oğlumun sorunu gururlu olması diye düşünüyordu. İşini kaybetmiş ve bunu bize söyleyemiyor. Zavallı çocuk. Aslında onu suçlayamam, ama yine de bize yalan söylemesini istemezdim.

"Ne yapacaksın peki?" diye sordu babası. "Eksperlik işleri şimdilerde ne durumda? Adam arıyorlar mı?"

Bruce omuz silkti ve Crieff'teki iki katlı taş evin camından dışarı bakmaya başladı. Ailesinin eviyle ilgili söylenebilecek tek şey manzarasının çok güzel olduğuydu, vadinin tepesinden aşağıdaki tarlaları görüyordu. Aşağıdaki şu çiftçilerin, yani daha rahat yaşayan küçük arazi sahiplerinin kızlarından biriyle evlenmeliyim belki de, o zaman her şey harika olur diye düşündü. Koyun yetiştiriciliği yaparım, biraz büyükbaş hayvan bakarım, sürülebilir toprağım olur. Kolay bir yaşam tarzı olur işte.

Ama bu sefer de köylü kızı derdi vardı. Bazıları iyiydi hoştu da yüzüne bakmaya değer buldukları Edinburgh'a, hatta Londra'ya taşınıyor, halkla ilişkiler memuresi olarak iş buluyor veya Christie's'de* çalışıyordu. Christie's'deki açık artırmalarda ara sıra vazo veya resimleri tutup gösterenler onlardı (tabii üniversitede sanat tarihi okumuş olmaları gerekiyordu, bazen sanat tarihi okumaya hevesli olduklarını söylemeleri de yeterli sayılıyordu). İşte problem de buydu, Perthshire'da kalmak gibi bir niyetleri yoktu. Ancak kara kara düşünmeye başladıklarında köpekleri (bu insanların seçimi genellikle labradordan yana oluyordu) ve çocuklarıyla küçük bir kasabada yaşamak fikrine sıcak bakar hale geliyorlardı. Bruce iç geçirdi. Kişi ne tercih yaparsa yapsın, hayatın gidişatı o kadar kolay tahmin edilebiliyordu ki.

* Londra kökenli müzayede evi (ç.n.)

Tekrar babasına baktı ve bir süre gözlerini kaçırmadı. Sonra kafasını başka yöne çevirdi. Biliyor diye düşündü. Tam olarak neler olduğunu biliyor. "Başka bir şeyler denemeyi düşünüyorum," dedi kısık sesle. "Şarap işine girebilirim, ilginç görünüyor."

"Sen hep şaraptan anlamışsındır zaten yavrum," dedi annesi. "Koku hissin çok gelişmişti yani." Bu sırada oğlunun saçına baktı. "Karanfil kokusu mu bu? Karanfil kokusuna bayılıyorum. Bugünlerde çocukların istediklerini alabilmeleri harika bir şey bence. Yani saç ürünleri ve tıraş malzemelerinden bahsediyorum."

Sonraki birkaç gün boyunca annesi ona kol kanat gerdi ve güvenini tazeledi. Bruce Todd'u ve kendisine yapılan haksızlığı düşündükçe sinirleniyordu, ama Crieff'te geçirdiği üç günün sonunda kuyruk acısı azalmıştı (koşulsuz anne sevgisi işe yarıyordu) ve plan yapabilecek duruma gelmişti. Edinburgh'a dönecekti, bir tatil ayarlayacak (hem de bir iki aylık bir tatil, sonuçta vakti vardı) ve sonra şarap ticaretine atılmak için fırsat kollayacaktı. Bazı tanıdıkları da vardı. Will Lyons'un bir şeyler bulabileceğine neredeyse kesin gözüyle bakıyordu. Eğer şansı yaver giderse Eylül sonuna dek bir iş bulmuş olurdu. Ayrıca işe başlamak için bundan daha iyi bir vakit de olamazdı, çünkü yılbaşı satışları yaklaşıyor olacaktı.

Bruce birkaç aylık tatil yapma fikriyle bile neşeleniyordu ve İskoçya Sokağı'na döndükten sonraki birkaç gününü nereye gideceğini planlamakla geçirdi. Uzak Doğu'ya hiç gitmemişti, Cumerland Bar'da Tayland'a gitmiş birkaç kişiyle konuştu.

"Harika bir ülke," dedi biri. "Harika! Güneyi de harika, kuzeyi de harika. Kelimenin tam anlamıyla harika."

Bu laflar Bruce'a karar konusunda biraz yardımcı olmuştu, ama sağlam bir bilgi vermemişti. Peki ya Vietnam?

"Tayland kadar harika değil," dedi aynı adam. "Tabii orası da kendince bir harika."

Bruce hâlâ Cumberland Bar'da tanıştığı Amerikalı Sally isimli kızla görüşüyordu. İlişkileri beklediği kadar ilerlememişti ve Bruce kıza zaten evlenme teklif etmeyeceğini düşünüyordu, ama birliktelikleri ikisi için de tatminkârdı. Haftada bir iki kez ve genellikle Cumberland Bar'da buluşuyor sonra muhabbete devam etmek için İskoçya Sokağı 44 Numara'ya gidiyorlardı.

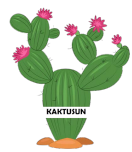
Sally, Nantucket'ta yaşayan arkadaşı Jane'e yazdığı bir e-postada, "Onu biraz sıkıcı buluyorum," demişti. "Hiçbir İskoç erkeğiyle tanışmadın değil mi? Sana kısaca bahsedeyim. Genellikle soluk tenliler, yani hani evde çok vakit geçiriyormuş gibiler, gerçi geçiriyorlar zaten (ama Bruce oldukça yakışıklı, Arizona'da veya onun gibi bir yerde birkaç ay geçirse çok daha iyi olur). İçmeyi seviyorlar ve hiç susmuyorlar. Çok ciddiyim, futbol muhabbetine filan bir başladılar mı görece medeni olanları bile (Cumberland Bar'dakiler mesela, bir de diğerlerini görsen) susmak bilmiyorlar. Bruce futbol muhabbeti yapmıyor, ama bu "açığını" rugby ile dolduruyor zaten. Rugby'yi daha önce duymadığına eminim Jane. Çok garip bir spor, Amerikan futbolunu, yani bizde oynanan hakiki futbolu düşün. İşte tıpkı onun gibi, ama omuz-

ları kullanmıyorsun. Çok ilkel. Yumuşak çamur gibi bir sahanın üstünde bir o yana bir bu yana koşuyorlar ve birbirlerini kucaklayarak düşürmeye çalışıyorlar. Bu hareket için kullandıkları kelimenin bu olduğunu sanmıyorum, ama yaptıkları tam olarak bu, birbirlerini kucaklamak. İşte böyle devam ediyor oyun.

"Bruce iyi hoş, ama sadece birkaç aylığına. (Evet sıkıldım, ne yapayım, sıkılan bir kızı suçlayamazsın.) Ama buralarda normal bir çocukla tanışmayı da çok isterdim, bilmem anlatabiliyor muyum? Hani şu senin Dorthmouth'ta tanıştığın çocuk gibi biriyle mesela (adı neydi? Hatırlıyorsun o çocuğu değil mi?) Ama böylelerinin soyu tükenmiş sanki. Biletini kesmeden önce Bruce'la idare edeceğim, ama sonra eve dönünce buluştuğumuzda bana birini bulmuş ol, anlaştık mı?"

Jane de Sally'ye cevap yazmıştı: "Sen hiç merak etme. Martinson'lardaki partide bir çocukla tanıştım, onu sana saklıyorum. Senden bahsettim, oldukça ilgili görünüyordu. O yüzden çabuk dön. Onunla tanışınca ne kadar şanslı olduğuna inanamayacaksın. İsmi Billy. Çok tatlı değil mi? Yale'den."

10. Bruce'un Planı

Sally Eylül ayının başında Amerika'ya dönmeyi düşündüğünü ve İskoçya'ya ancak Kasım'da mezuniyeti için hem de sadece bir iki haftalığına döneceğini söylediğinde Bruce haberi oldukça sakin karşıladı. Gittikçe yaklaşan böylesi bir ayrılık karşısında bu kadar umursamaz bir tavır takınmasının tabii ki bir sebebi vardı. Bruce aslında Sally'nin gidiş haberini duyunca rahatlamıştı, çünkü onun varlığını çok sıkıcı bulmaya başlamıştı. Nevrotik bu kız diye düşünüyordu. Diğer tüm Amerikalı kızlar gibi o da Bruce'un yaptıklarının ve söylediklerinin arkasındaki, amaçları sorguluyordu. İskoç kızlar daha özü sözü bir ve daha az talepkârdı. Erkeklerin her adımda yaptıklarını açıklamasını istemezlerdi, onları oldukları gibi, yani bir erkek olarak kabullenir ve işlerine karışmazlardı.

Bu farklılığın kökenleri iki toplumun doğasında gizliydi. İskoçya için her şeyi söyleyebilirdiniz, ama kesinlikle anaerkil diyemezdiniz. Oysa Amerika Birleşik Devletleri tüm o kurusıkı erkek zırvalarının öne sürdüğün-

den çok daha anaerkil bir toplumdu. Erkek egemenliği işin sadece dış yüzüydü ve yanıltıcıydı. O erkek fiyakasının altında kadın hükmüne karşı pasif bir kabullenme yatıyordu ve bu yabancılar tarafından her zaman takdir edilen bir durum değildi. Sonuçta böyle insanlar Amerikan toplumunu temelden başlayarak yanlış okuyorlardı ve erkeklerin kararlarının sahiden erkekler tarafından verildiğini düşünüyorlardı bu da çok ciddi bir hataydı.

Amerikalı kadınların genellikle neden böyle davrandığıyla ilgili pek düşünmemiş olsa da Bruce, Sally'nin ilişkilerindeki özgür tavırlarına çok zor alışmıştı. Ona göre erkek doğal olarak ipleri kendi eline alacaktı ("Erkek olmak bu demek, yoksa ne anlamı var?" demişti ilişkisi günden güne kötüye gittiği için kendisine danışan bir arkadaşına). Bunu kabul etmeyen kadınlar Bruce'a göre cinsiyetlerinden memnun değillerdi. Sevgili olarak dengesiz oluyorlardı ve bazıları her ne kadar diğer kadınlar kadar kollarına atılmaya hevesli olsalar da, bunlardan uzak durulması gerekiyordu. Bruce erkeklerle ilgilenmeyen kadınların bile, duygularına karşı savaşmalarına ve ona besledikleri hisler yüzünden kendilerini kötü hissetmelerine rağmen, kendisini ilgi çekici bulduklarına inanıyordu. Bırak kendini diyebilirdi böylelerine. Tam da böyle düşünüyordu çünkü.

Sally'nin yakınlaşan ayrılık vakti de ilginç bir şekilde ilişkilerine tat katmıştı. Onlar pek böyle düşünmüyor olsalar da, bunun sebebi artık ikisinin de kendisini sıkışıp kalmış hissetmemesiydi. Bir yerden sonra sıkıntıya dönüşebilecek olan bir arkadaşlık ya da aşk iliş-

kisi, bu özgürlük hissi sayesinde bir rahatlık yaratıyordu. Uzağa gidecek birine karşı düşünceli, hatta coşkulu davranmak çok da zor değildi. Ayrıca kişi gitme kararını açıklamasının öncesinde olduğundan çok daha çekici oluyor ve arkadaşlığı çok daha arzu edilir hale geliyordu. Gitme kararı alındıktan sonra geride kalanların zorunluluğu ise sonluydu, yani gidenlere çok daha uzun bir süre iyi davranmak durumunda kalınmıyordu, geride kalan bilinmezlerle dolu o uzak geleceğe kadar mutlu bir portre çizmek zorunda değildi.

Bruce'u öylece bırakıp gittiğini düşünen Sally, kendini biraz suçlu hissediyordu bu yüzden Bruce'a her zamankinden çok sevgi gösterir olmuştu. Jenners'tan* bir çift kol düğmesi ve Queen Sokak'taki Stewart Christie'den** ipek bir kravat gibi küçük ve beklenmedik hediyeler almıştı. Bruce da bir kutu Callard and Bowser*** helva ile soft-focus çalışan ünlü bir fotoğrafçının Edinburgh resimlerinin bulunduğu bir kitapla karşılık vermişti. "Edinburgh'da ne kadar mutlu olduğunu hatırlaman için," diye yazmıştı kitabın ilk sayfasına. "Ve sana beni hatırlatması için."

Sally yazıyı ilk gördüğünde duygulanmıştı, ama sonra yazının anlatım biçimini analiz edince, Bruce'a karşı hissettiği rahatsızlık tekrar su yüzüne çıktı. Edinburgh'daki mutluluğunun direkt olarak onunla tanışmasına atfedilecek bir şey olduğunu mu söylemeye çalışı-

* Edinburgh'da bir alışveriş merkezi (ç.n.)
** Edinburgh'ta küçük bir butik (ç.n.)
*** Bir şekerleme firması (ç.n.)

yordu? Eğer, amacı buysa çok yanılıyordu. Onunla tanışmadan önce gayet mutluydu, hatta o sıralarda biraz daha fazla mutlu sayılırdı. İlk sayfaya, "Edinburgh'da ne kadar mutlu olduğunu hatırlaman için, benimle olan hatıralarına rağmen," yazmış olsaydı çok daha doğru olacaktı. Ama insanlar kitaplara hiçbir zaman bunun gibi hakiki düşünceleri yazmıyorlardı, bunun en büyük sebebi insanların diğer insanlar üzerindeki etkileriyle ilgili tam bir fikirlerinin olmaması ya da kendilerine bunu itiraf edememeleriydi. Sally'nin keşfettiği üzere Bruce içgörü yeteneği olmayan bir insandı, ayrıca kendisi gibi bir kızın onun gibi biri hakkında neler hissedebileceğini anlamıyordu. Onunla boşuna vakit kaybediyorum, dedi kendi kendisine. Her şeyi şimdi sonlandırsam da olur aslında. Ama Bruce'da merak uyandırıcı bir şeyler vardı, onu Bruce'a çeken ilginç bir şeyler. Dış görünüşüyle ilgili bir şey herhalde diye düşündü, bu tip ilişkilerin en küçük ortak paydası buydu. Vardığı sonuç onu mutsuz etmişti, ama doğruluğu tartışılmazdı. Ne kadar karşı çıkarsak çıkalım bazı ilişkiler tamamen fizikseldi. Sonuç olarak bir kişinin bir başkasıyla ilişki yürütmeye devam etmesinin sebeplerinden biri, karşıdakinin burnunun şekli gibi küçük bir ayrıntı bile olabiliyordu.

Sally'nin şüphelerinden hiç haberi olmayan Bruce, onun bu ayrılığı zor kabulleneceğini ve uzak mesafe ilişkisi yürütmeyi teklif edeceğini düşünüyordu. Sonbaharda yeni bir işe başlamadan gideceği bir iki aylık tatili nasıl değerlendireceğini söylediğindeyse, Sally'nin bu fikre coşkuyla katılacağını sanmıştı.

"Sana güzel bir haberim var," dedi cumartesi günü öğleden sonra güneşinin tadını çıkardıkları Cumberland Bar'ın bahçesinde otururlarken.

Sally ona baktı ve gülümsedi. Bruce'un saçına düşen güneş ışığı yüzünden jölesi eriyordu, yazık.

"Seninle Nantucket'a gelebilirim," dedi Bruce. "Orasıyla ilgili beni çok meraklandırdın. Birkaç hafta orada, senin evinde kalıp sonra gezebiliriz diyordum. Hep New Orleans'ı görmek istemişimdir. Oraya gidebiliriz mesela."

Sally gözünü dikip baktı. Artık zamanı gelmişti, önceden tahmin edilemezdi, ama vakit gelip çatmıştı.

11. Bertie'nin Bineceği Otobüs

Pat, Bruce ve Domenica'nın alt kat komşusu ve Bertie'nin annesi olan Irene Pollock, "Bir karara varmamız gerek," diyerek kocasına baktı ve konuşmasını bekledi.

Kocası oturma odasındaki camlardan birinin yakınında, Irene'in New York Modern Sanat Müzesi'nden aldığı Warhol reprodüksiyonunun hemen altında duran sevdiği sandalyede oturuyordu. Irene'in dediklerini pek can kulağıyla dinlediği söylenemezdi, çünkü ofistekileri birbirine düşüren kavgayı düşünüyordu. Stuart, İskoçya hükümeti için istatistikçi olarak çalışıyordu ve toplantılardan birinde rakamların nasıl sunulması gerektiğiyle ilgili hararetli bir tartışma yaşanmıştı. Optimistler pesimistlere karşı çıkmışlardı ve Stuart tam olarak hangi gruba dahil olduğundan emin değildi. Bazı konularda optimizmin, bazı konularda da pesimizmin haklı temellere dayandığını düşünüyordu. İnce ayrıntıların ve hoşgörünün söz konusu olduğu bir açıdan bakıldığında, kişi kimi zaman aralarından birini tercih etme-

yi seçebilirdi, ama genel olarak hakikate bağlı kalınmalıydı ve bu çoğu zaman rahatsızlık verici bir durumdu.

Tüm bunlar, üstün yetenekli beş buçuk yaşındaki oğulları Bertie'nin, oturdukları İskoçya Sokağı'ndan Merchiston'da kaydolduğu okula nasıl gideceğiyle ilgili Irene'in bahsettiği meseleden tabii ki oldukça uzak konulardı.

"İlk yıl boyunca onunla birlikte benim gitmem gerekir," dedi Irene. "Öğleden sonra saat üçte ya da dersi ne zaman bitecekse o zaman alırım. Zaten biz daha gözümüzü açıp kapamadan kendi başına gidebilecek kadar büyümüş olur, ama o zaman da bir karar vermemiz gerek."

"Neyle ilgili?" diye sordu, dikkati dağılan Stuart.

Irene hafifçe kızdı. Stuart'ın olağan sayılamayacak kadar dikkatsiz olduğu durumlar vardı. Bertie'yle ilgili önemli bir konudan konuşurken bu tip durumların da giderek arttığını fark etmişti. Bertie projesine kendini tamamen veriyor muydu acaba? Bir ara onunla bu konuyu konuşmalıydı. Bertie gibi özel bir çocuğu yetiştirmek için hem anne hem de baba tam sorumluluk almalıydı ve bu sorumluluk eğitim, sosyal ve psikolojik alanların tamamını kapsıyordu.

"Hangi otobüse bineceğiyle ilgili," derken ses tonundan kızgınlığı hissediliyordu. "Senin de bildiğin gibi birkaç seçenek var. 23 ve 27'den başka 10 numarayı da düşünmeliyiz bence."

Stuart omuz silkti. "Hangisi okulun yakınından geçiyor?" diye sordu.

"27 numara," dedi Irene. "Hem 23 hem 27 Dundas Caddesi'nden sonra Tollcross'a varıyor. 23 numara sonra Morningside'a dönüyor, 27 ise King's Tiyatrosu'ndan sağa sapıp, Gilmore Sokağı'ndan Polwarth'a kadar gidiyor."

"Ya-" dedi Stuart.

Irene bir yandan konuşurken bir yandan camdan dışarıya, sokağın karşısındaki bir pencereye bakmaya başladı. Orada saçını tarayan bir kadın görülüyordu. "Eğer 23'e binerse," diye devam etti Irene, "Bruntsfield'da inip Merchiston Crescent'ten Spylaw Yolu'na devam edebilir. Böylece okulun kapısına yaklaşık on dakikada varır. Eğer 27'ye binerse Polwarth Terrace'taki durakta inip, yaklaşık dört dakika yürümesi gerekir."

"Ya 10 numara?"

"10 numara tamamen farklı," dedi Irene. "O otobüs Princes Caddesi'nden Leith Yolu'na kadar gidiyor. Eğer ona binerse Londra Sokağı'ndan geçmesi, sonra Leith Yolu'nun yukarısına çıkması gerek. Daha uzun bir yol, ama başka bir sorun daha var."

Stuart tek kaşını kaldırdı. Edinburgh otobüs güzergâhlarının karmaşası yanında istatistik sunumların etiği konusu çok daha basit kalıyordu. "Neymiş o sorun?"

"Londra Sokağı'ndan giderse anaokuluna gittiği yolu hatırlayabilir," dedi hafifçe. "O yol hani şu... şu diğer yere giderken kullandığımız yol." Anaokulu öğretmeniyle son kez karşı karşıya gelişini ve çocukların tuvaletlerine İtalyanca grafitiler yaptığı için Bertie'nin en sonunda uzaklaştırma aldığı o korkunç sabahı hatırlayın-

ca ister istemez ürperdi. Haksızlık yapılmıştı ve bu çok acımasızcaydı. Oğlan çocukların çevrelerini bu şekilde keşfediyor oluşları ve kendilerini ifade etmeye çalışmaları çok doğaldı. Eğer bir yerde bir hata vardıysa, bu kesinlikle anaokulunun kendi hatasıydı, çünkü onun için yeterli teşviki sağlayamamışlardı, anaokulunu işleten kadın bunun ne demek olduğunu hayatta anlamazdı.

"Bertie'nin uzaklaştırma meselesini hatırlamasını istemiyorum," dedi kararlı bir ifadeyle. "Bu yüzden 10 numara söz konusu bile olamaz."

"Peki," dedi Stuart. "Madem 27'ye binince daha kısa süre yürüyecek onu seçsek olmaz mı? Başka bir problem mi var?"

"27 hattıyla 23 hattı arasında bir fark var," dedi Irene. "Hangi otobüs nereye gidiyor değil bütün mesele."

Stuart gülümsedi. "Morningside faktöründen mi bahsediyorsun."

Irene onayladı. "Evet," dedi. "Böyle de diyebilirsin. 23 numaralı otobüs muhtemelen orta sınıfın en fazla kullandığı otobüs. Eğer Edinburgh'dan aşağılayıcı bir şekilde bahsedeceksek, o otobüs Edinburgh otobüslerine tam bir örnek teşkil ediyor diyebilirim. Bertie'nin tüm o Edinburgh ortamıyla haşır neşir olmasını istiyor muyuz? Onu eski kafalı olmayan bir okula göndermemizin sebebi de bu değil mi zaten? Onu Edinburghluların dar görüşlülüğünden, tüm o orta sınıftan ve esnaf kafasından uzak tutmaya çalışmıyor muyuz?"

"O zaman onu köşedeki okula neden yollamıyoruz?" diye sordu Stuart.

Irene kafasını salladı. "Mümkün değil. Müzik dersleri büyük bir sorun çünkü. Onların suçu değil, ama pek çok okulda kaynak yok. Bu toplumun hatası. Bunun olmasına biz izin verdik. Okulların kaynaklarını yok ettik."

Stuart sessizliğe gömüldü. Karısının sözlerinde haklılık payı vardı. Devlet okullarının düşüşe geçmesine izin verilmişti, çünkü okulları destekleyecek kadar fedakârlıkta bulunmaktan kaçınmıştı insanlar. Ama Edinburgh gibi orta sınıfın ya da orta sınıfın büyük kısmının çocukları için paralel bir dünya yarattığı yerlerde bu sorun daha da derinleşmişti. Onlara sorsanız, devletin sunamadıklarını satın almaktan başka bir şey yapmadıklarını söyleyeceklerdi. Bu iddiaya karşı, devletin bu yetersizliğinin tamamen onların fedakâr davranmamalarından kaynaklandığını söyleyenler vardı ve tartışma böyle uzayıp gidiyordu.

"Çok da büyük bir fark yaratacağını sanmıyorum," dedi Stuart sakince. "27 numaralı otobüse binecek öyleyse. Yoksa..."

Irene duraladı. "27'nin de sorunları var," dedi özür dilercesine. "Oxgang'deki bazı yerler..."

"Öyleyse 23 olacak," dedi Stuart.

Irene bir an, sadece bir an duraksadı. "Evet," dedi. "23 olacak."

12. Sıkıcı Bir Yaz

Bertie'nin yaz tatili çok iyi geçmemişti. Ona (ve diğer tüm oğlan çocuklarına) göre, yaz ayları macera ve heyecanla dolu sonsuz ve birbiri ardına gelen upuzun günlerden oluşuyor gibiydi. Ama bu yaz pek böyle olmamıştı.

İlk olarak, bir yere, herhangi bir yere gitmek için tekrar tekrar rica etmiş olmasına rağmen şehirden hiç çıkmamışlardı. Pentland Tepeleri bile bir seçenekti. Alabalık yakalanabilecek haliçler olduğunu duymuştu. Fettes Yolu'nda oturan bir çocuk babasıyla oraya gittiklerini ve adam başı birer alabalık yakaladıklarını anlatmıştı. Yakalaması çok kolay demişti çocuk, suya bir yem atıyordun, alabalık da yakalamak için zıplıyordu. "Senin gibi biri bile yakalayabilir," diye de eklemişti.

"Pentland'da balık avlamaya gidebilir miyim?" diye sordu Bertie annesine. "Fettes Yolu'nda oturan çocuk babasıyla balığa çıktığını ve iki alabalık yakaladıklarını söyledi. Sen de alabalık seviyorsun anne. Senin için birkaç tane alabalık yakalayabilirim. Ayrıca alabalığın üstüne koymak için badem de bulabilirim."

"Eğer bu bir şakaysa Bertie," dedi Irene sertçe, "hiç komik değil. Balık avlamak çok canice. O haliçte yüzen zavallı alabalığı düşün, birden Fettes Yolu'ndan gelen zalim bir çocuk tarafından sudan çekip alınıyor ve bu onun sonu oluyor. Böyle bir şey yapmak ister miydin? İstemezdin eminim. Her neyse Pentland'a gidemeyiz zaten. Baban arabayı nereye park ettiğini hatırlamıyor, arabayı bulmamız gerekecek.."

Bertie biraz düşündü. "Ama sen alabalık yiyorsun, değil mi? Babam da yiyor. Sizi yerken gördüm. Alabalık yemek, alabalık yakalamak kadar canice değil mi? Arada ne fark var?"

"Arada çok önemli bir fark var," dedi Irene. "Sana bunu bir ara açıklayacağım, ama şimdi değil." Bir an durdu. "Bertie, annenin senin için elinden geleni yaptığını biliyorsun, değil mi? Seni çok sevdiğimi ve senin mutlu olmanı istediğimi biliyorsun, değil mi?"

Bertie yere baktı. "Evet," diye yanıtladı sessizce. "Sadece pek eğlenemiyorum. Biraz daha fazla eğlenmek istiyorum. Fettes Yolu'nda oturan o çocuk benden daha çok eğleniyor."

"Ah Bertie, öyle deme sakın. Sen de eğlenceli vakit geçiriyorsun. Bak işte saksafonun şurada duruyor, sen saksafon çalmaya bayılırsın. O çocuğun saksafon çalmayı bilmediğine eminim, hatta hiçbir müzik aleti çalamıyordur. Herkes balık avlayabilir, ama çok az çocuk saksafon çalabilir. Ayrıca İtalyanca derslerini ve yogayı unutma, hem..." Irene "psikoterapiyi de unutma" diyecekti, ama vazgeçti. Bertie'nin bundan ken-

disi kadar hoşlanıp hoşlanmadığından emin değildi ve muhtemelen bu konuşmada konu etmemek daha iyi olacaktı.

Bertie psikoterapiden kesinlikle hoşlanmıyordu. Önemli bir psikoterapist ve üç yaşındaki Wee Fraser isimli zalimle ilgili yeni ufuklar açan araştırmanın yazarı olan Dr. Fairbairn'den hoşlanmıyor değildi, sadece Dr. Fairbairn'i korkunç derecede yaşlı buluyordu. Ayrıca Dr. Fairbairn'in deli olduğu sonucuna varmıştı ve Bertie için tek mantıklı strateji, Dr. Fairbairn'in önceden tahmin edilemeyen hiddetine maruz kalmamak için adamın huyuna gitmekti.

Bu huyuna gitme stratejisi psikoterapistin üstünde istediği etkiyi yaratmıştı. Doktor Bertie'yi işbirliğine son derece yatkın bulmuştu ve oğlanın zihninin derinliklerinin ciddi bir araştırma konusu olabileceğini düşünüyordu. Hatta *British Journal of Child Psychotherapy* veya *Studia Kleinia*'ya bu konuda bir makale hazırlaması bile mümkün olabilirdi. Ama bu uzun vadeli bir hedefti, Dr. Fairbairn'e göre ilk olarak yapılması gereken iş Bertie'nin gelişen benliğinin dinamiklerini keşfetmek ve daha sağlam bir kişilik geliştirmesini engelleyen sebepleri bulmaktı.

Dr. Fairbairn mesleğinde bir nevi öncüydü ve kendi geliştirdiği tekniklerden biri "Fairbairn'in Liste Yaklaşımı" olarak anılıyordu. Buna göre çocuk hasta kendisini en çok rahatsız eden meseleleri bir liste halinde yazıyor ve bunları ciddiyetine göre sıralıyordu. Psikoterapide bu pek yeni bir metot değildi, Freud ve Klein'ın tek-

niklerinden bihaber sıradan ebeveynler bile mutsuz veya geçimsiz çocuklarının sorunlarıyla başa çıkmak için bu sistemi kullanıyorlardı. "Seni neyin sıktığını söyle yavrum, bir kâğıda yaz, sonra ben okuyacağım."

Bu iyi bir sistemdi ve pek çok durumda ebeveyn-çocuk ilişkisindeki çatışma noktalarını ortaya koymaya yarıyordu. Ama Dr. Fairbairn'in tekniğinin öncü olmasının sebebi, çocuğun sadece sıkıntı veren veya mutsuzluk yaratan meseleyi yazmasına ek olarak, hemen yandaki sütuna söz konusu olan bu durumdan kimi sorumlu tuttuğunu da yazmasıydı. Dr. Fairbairn'e göre bu yöntem sayesinde çocuğa göre problemi yaratan dinamiğin ne olduğuyla ilgili yararlı bir bilgi elde edilebiliyordu.

Bertie'den bunu yapmasını istedi. "Bir liste yapmanı istiyorum," dedi Dr. Fairbairn, Bertie'ye bir kağıt uzatırken. "Seni mutsuz eden, sevmediğin veya değişmesini istediğin şeyleri liste halinde yazmanı istiyorum. Sonra listeye yazdığın maddelerden böyle uzun uzun oklar çıkart, istersen o okları süsle, sen bilirsin. Her okun ucuna o yazdığın şeyin kimin suçu olduğunu yaz. Nasıl yapılacağını göstermemi ister misin, Bertie?"

"Evet, lütfen," dedi Bertie. "Siz kendi listenizi yapın Dr. Fairbairn, sonra ben kendiminkini yapacağım."

Dr. Fairbairn güldü. "Tam bir liste yapmayacağım. Sen benim terapistim değilsin Bertie! Unutma bunu. Sana fikir vermesi için küçük bir liste yapacağım, kalemi verir misin? İki üç maddelik bir liste sadece."

Psikoterapist Bertie'nin uzattığı kalemi aldı ve kâğıda birkaç satır karaladı.

"İşte," dedi. "Böyle yapacaksın."

Bertie, Dr. Fairbairn'in listesine baktı. Bunlar da neydi? O nasıl bir kelimeydi? Bu kelimeyle daha önce hiç karşılaşmamıştı. Fırsat bulunca ilk iş o kelimenin ne olduğuna bakacaktı.

Şimdi sıra ondaydı. Dr. Fairbairn ona yeni bir sayfa uzattı. Bertie de kalemi alıp tavana bakmaya başladı.

Hayatında o kadar fazla sıkıntı vardı ki, nereden başlayacağını kestiremiyordu. Sıralama en zor kısımdı, suçlamaysa çok, ama çok kolay olacaktı.

13. Bertie'nin Listesi

Kendisini sıkan meselelerin bir listesini yapmak ve her birini ehemmiyetine göre sıralamak, Bertie'nin on dakikasını bile almamıştı. Birçok kez yazdığını karalayıp, yerine başka şeyler yazdıktan sonra kendisini beklerken bir makale okuyan Dr. Fairbairn'e doldurduğu kâğıdı uzattı.

"Bakalım," dedi Dr. Fairbairn neşeyle. "Seni nelerin sıktığına bir bakalım. Sesli okusam senin için sorun olur mu, Bertie?"

"Hayır," dedi Bertie. "Ama başka kimseye göstermeyin. Hatta okuduktan sonra yakar mısınız acaba?"

"Tabii ki olmaz!" dedi Dr. Fairbairn. "Onu başka kimsenin görmeyeceği bir dosyanın içine koyacağım. Bu liste yakılamayacak kadar önemli."

"Annemin görmesini istemiyorum," dedi Bertie endişeyle.

"Görmeyecek," dedi Dr. Fairbairn. "Bana güvenebilirsin."

"Ama size söylediğim bazı şeyleri ona söylediniz," dedi Bertie.

Dr. Fairbairn camdan dışarıya baktı. "Öyle mi? Belki ufak tefek bazı şeyleri söylemişimdir. Ama zaten annenden sır saklamak istemezsin öyle değil mi?"

"İsterim tabii ki," dedi Bertie.

"Pekâlâ," dedi Dr. Fairbairn. "Bu liste bir sır olarak kalacak. Başka hiç kimse, annen bile görmeyecek. Sana yemin ediyorum."

Ama Bertie Dr. Fairbairn'e güvenmiyordu, hatta psikoterapist listeyi okumaya başladığı sırada o düşünceleri kâğıda geçirdiği için pişmanlık duymaya başlamıştı bile.

"Bir," diye okumaya başladı Dr. Fairbairn. "İnsanlar bana istemediğim şeyleri yaptırıyorlar. Bundan nefret ediyorum, nefret ediyorum. Her gün diğer insanların yapmamı istediği şeyleri yapmak zorunda kalıyorum ve bu yüzden kendi yapmak istediklerime ayıracak vaktim kalmıyor. Ayrıca kimse bana ne yapmak istediğimi sormuyor." Bu cümlenin yanından daha çok Kızılderililerin kullandıkları oklara benzeyen bir ok çıkıyor ve büyük harfle yazılmış anne kelimesini işaret ediyordu.

Dr. Fairbairn kafasını kaldırdı ve gözlüklerinin üstünden bir an için Bertie'ye baktı. "İki," diye devam etti. "Balık avlamaya gidememek veya Waverley istasyonuna gidip trenleri izleyememek. Bu beni çok üzüyor. Diğer çocuklar böyle şeyler yapıyorlar, ben neden yapamıyorum? Bunları yapmak beni mutlu ederdi." Ok yine anne kelimesini işaret ediyordu.

"Üç. Hiçbir arkadaşımın olmaması. Arkadaşımın olmamasından nefret ediyorum. Diğer çocuklarla oyna-

yıp, onların yaptıklarını yapmak istiyorum. Bir arkadaşımla balık avlamak istiyorum. Onunla kamp yapmak, ateş yakmak, sosis pişirmek istiyorum. Bunların hiçbirini yapmama izin verilmedi." Suçlayıcı ok yine anne kelimesini gösteriyordu.

Dr. Fairbairn surat astı. Tüm kabahat annesinde gibi görünüyordu. Annelerin pek çok meselede suçlanıyor olması alışılmadık bir durum değildi, ama tek başına günah keçisi olması da ender rastlanılan ve endişe uyandıran bir durumdu.

Listedeki en son maddeye baktı. "Dört. Odamın pembe olması. Ya bunu diğer çocuklar görürse? O zaman ne olacak? Ya odamın pembe olduğu tüm okulda duyulursa?" Kabahat yine tam da Irene'in başına patlıyordu.

Listeyi okuduktan sonra bir süre sessizlik oldu. Dr. Fairbairn'i şaşırtan bütün husumetin anneye yöneltilmesi, ama babaya karşı hiçbir suçlama yapılmamış olmasıydı. Bu biraz garipti, gelişiminin bu çağında Bertie'nin babasını Oidipal açıdan reddediyor olması beklenirdi, çünkü onu annenin sevgisine bir rakip olarak görüyor olmalıydı. Ama Bertie babasının annesini paylaşıyor olmasına hiçbir şekilde içerlemiyor gibi görünüyordu. Hatta neredeyse babasının istediği buysa, annesini seve seve verebilirdi.

Dr. Fairbairn Bertie'ye baktı. Bu çocuk sahiden çok zekiydi, hatta şimdiye kadar karşılaştığı en zeki çocuktu ve muhtemelen bu vakada ruhsal drama farklı bir şekilde oynanıyordu. Temelde yatan dinamikler aynı ol-

malıydı, ama Bertie yetişkinlerin duygularını kavrayabildiğinden normal aşamalardan bazılarını atlamıştı. Bertie, Stuart ve Irene'in ilişkisinde temel bir patolojiyi, yani annenin sevgisinin Bertie'den babaya dönme tehlikesinin bulunmadığını gösteren bir patolojiyi anlamışsa, Oidipal hislerin gereksiz, hatta enerji kaybı olduğu sonucuna varabilirdi. Kesinlikle rakip değilse babayı hasım olarak görmenin ne anlamı vardı ki?

Bir diğer ihtimal de Bertie'nin çok derin Oidipal kıskançlıklar hissetmesi, ama bunları saklayabilecek kadar zeki olmasıydı. Eğer durum buysa mutlaka işe yarayacak bir sistem olan rüya analiziyle bunları bulmaya çalışmak gerekebilirdi. Ama bundan önce sorulması gereken sorular vardı.

"Bertie," dedi Dr. Fairbairn. "Listen çok ilginç doğrusu. Annene çok yazık. O kadar kötü biri mi?"

"Evet," dedi Bertie.

"Öyle olmadığına eminim," dedi Dr. Fairbairn. Bir an durdu. Bir sonraki soru ve cevabı çok önemliydi. Oidipus bir yerlerde gizlenmiş olabilirdi ve tüm o karanlığıyla ortaya çıkmasını sağlamak için küçücük bir ipucu gerekiyordu. "Eğer annen kötü davranıyor olsaydı baban onu sever miydi? Kesinlikle sevmezdi. Ama onu seviyor, değil mi? Annen ve baban birbirlerini seviyor, bunu sen de biliyorsun."

Bertie gözlerini kıstı. Bu belli ki hileli bir soruydu ve çok dikkatli olmalıydı. Annesinin Dr. Fairbairn'i sevdiğini biliyordu, hatta onu muhtemelen babasını sevdiğinden de çok seviyordu. Dr. Fairbairn bu soruyla muhte-

melen annesini daha fazla görüp göremeyeceğini anlamaya çalışıyordu. Bu da daha fazla psikoterapi anlamına gelecekti, çünkü onlar birbirlerini psikoterapi seanslarının başında ve sonunda görüyorlardı. Her ne şekilde olursa olsun Dr. Fairbairn'in bunu aklından çıkarmasını sağlamalıydı.

"Annem ve babam çok mutlu," dedi Bertie kendinden emin bir şekilde. "Sürekli el ele tutuşuyorlar."

Dr. Fairbairn hemen hemen fark edilmeyecek bir şekilde tek kaşını kaldırdı. Bertie'nin evlilik uyumsuzluğunu inkâr halinde olduğu apaçıktı ve bunu ifade etmesini sağlamak gerekiyordu.

"Sana küçük bir defter vereceğim Bertie," dedi. "Benim için rüyalarını yazmanı istiyorum. Bunu yapabilir misin?"

Bertie iç geçirdi.

14. Pat ve Bruce Sorunlarını Çözüyor

"Yani kalıyor musun?" diye sordu Bruce. İkisi mutfakta duruyorlardı. Pat kendisine kahve koyabilmek için suyun kaynamasını bekliyordu. Bruce ekmek kızartmak için gelmişti, kendine güveni olmadığı zamanlarda kızarmış ekmek yemeyi seviyordu ve şu anda bir kızarmış ekmeğe ihtiyacı vardı.

"St. Andrews'taki kaydımı Edinburgh'a kaydırdım. Kalacak bir eve ihtiyacım var ve senin için sorun olmayacaksa burada kalmak istiyorum," dedi Pat.

"Bana uyar," diyerek omuz silkti Bruce. "Benim bir ev arkadaşına uyguladığım ilk test kirayı ödeyip ödemediği. Sen hep ödedin."

"Ya diğer testler?" diye sordu Pat.

"Gürültü," dedi Bruce. "Ve dağınıklık. Bunların ikisinde de sorun olmadı. Sesini hiç duymuyorum ve mutfağı dağıtmıyorsun. Burada kalabilirsin."

"Sağ ol," dedi Pat.

Ardından bir sessizlik oldu. Bruce kalkıp tezgâha oturdu, bacaklarını aşağı sarkıtmıştı. Pat suyu olduk-

ça yavaş kaynatan ısıtıcıya baktı. Onunla konuşmak zorundaydı, ama hâlâ onun varlığı yüzünden biraz rahatsızlık duyuyordu. Her şeyin tamamen rayına oturması zor diye düşündü, özellikle tüm o hissettiklerimden sonra.

En sonunda sessizliği bozdu. "Sana sormak istediğim bir şey vardı Bruce," dedi. "Şu diğer odalar var ya. Onlarda kimse kalacak mı? Hani şu Yunanistan'a giden iki kişi vardı, onlar geri gelecekler mi?"

Bruce güldü. "Ağustos başına kadar kira verdiler," dedi. "Seyahate çıkarken odaları tutmak istediler. Bu onların seçimiydi. Şimdiye kadar bir haber alırım diye düşünüyordum, ama almadım. Muhtemelen onlara bir ay daha mühlet veririm, sonra da odaları boşaltıp başkasına kiralarım." Durakladı. "Neden sordun? Kalacak yer arayan birileri mi var?"

"Yok," dedi Pat. "Sadece... hani burada birileri daha kalırsa ikimiz için de daha kolay olur diye söyledim."

Bruce gülümsedi. "Ev ikimize dar mı geliyor sence? Bunu mu demeye çalışıyorsun?"

Pat nefesini tuttu. Tabii ki de tam olarak bunu demeye çalışıyordu, hem böyle hissetmesi garip değildi ki. Müşterek bir dairede birkaç kişi daha kalıyor olsaydı işlerin daha kolay olacağını söylemek mantıksız değildi.

Bir evi paylaşan herkes iki kişinin üç kişiden, üç kişinin beş kişiden daha zor yaşadığını bilirdi. Bruce da bunu biliyor olmalıydı ve bunu bilmezlikten gelerek mahsus aksilik yapıyordu.

"Tamam," dedi Bruce. "Ne demek istediğini anlıyorum. Bana haber vermeleri için iki hafta daha zaman tanıyacağım sonra eşyalarını dolaba koyacağım, sonra birilerini buluruz. Kız mı erkek mi olsun?"

Pat bir an düşündü. Bir başka kızın varlığı işine gelebilirdi, Bruce'a karşı birbirlerini desteklerlerdi. Ama ya o kız da kendisi gibi Bruce'a gönlünü kaptırırsa? O zaman işler çok zor olurdu. Erkek olması daha iyi olacaktı.

"Bir erkek bulalım," dedi. "Hem işten birilerini bulabilirsin..." Bu lafının ne kadar münasebetsiz olduğunu fark edip sustu. Bruce'un söylediğinin aksine istifa etmemiş de kovulmuş olduğunu daha önce anlamıştı.

"Oradan hiç kimseyi istemiyorum," dedi Bruce aceleyle.

"Peki," dedi Pat. "Peki ya Sally? Onun tanıdığı biri var mıdır acaba? Belki üniversitedeki Amerikalı bir öğrenci filan. Kalacak yere ihtiyacı olan insanlar tanıyordur elbet."

Bruce kısa bir süre sessizliğe gömüldü. Pat'e kızgınlıkla baktı, "Sally tarih oldu," diye mırıldandı. "Dün akşamdan bu yana."

Pat nefesini tuttu. Bir dakika içinde iki tane münasebetsiz laf etmeyi başarmıştı. Bir üçüncüsünü söyleyebilir miydi acaba? Demek Sally tarih olmuştu. Bu tek anlama geliyordu, kız Bruce'tan ayrılmıştı yani tarih olan aslında Bruce'tu. Bunu ona söylemek istedi. "Demek tarih oldun, hem de tekrar!" Ama tabii söylemedi. Tarih olan birine tarih oldun denmezdi. Bunu zaten biliyor olurlardı, başlarına kakmaya gerek yoktu.

"Çok üzüldüm," dedi. "Ne oldu?"

Bruce tezgâhtan aşağı atladı ve ekmek kızartma makinesinin başına gitti. İki dilim ekmek koyup kolu aşağı bastırdı. Kızarmış ekmek her zamanki gibi daha iyi hissetmesini sağlayacaktı.

"Yapışkan biri olmaya başlamıştı," dedi üstünkörü. "Nasıl oluyorlar biliyorsun. Biriyle işler iyi gidiyor, sonra karşındaki senden hep daha fazlasını istiyor. Bana fazla geldi. O yüzden onu özgür bıraktım."

Pat dikkatle dinledi. Sanki Gavin Maxwell* su samurlarından ya da Joy Adamson** dişi aslanlardan bahsediyormuş gibiydi. *Onu özgür bıraktım.*

"Onu özgür mü bıraktın?" diye sordu eğlendiğini belli etmemeye çalışarak.

"Öyle de diyebiliriz," dedi Bruce.

"Anlıyorum," dedi Pat. "Peki, nereye gitmek istedi? Amerika'ya mı?"

"Burada benimle kalacaktı," dedi Bruce. "Ama ben bencillik yapmak istemedim. Onu iki seçenek arasında bırakmak istemedim, yoksa ya benimle kalacaktı ya da..."

"Amerika Birleşik Devletleri'ne mi gidecekti?" diye atıldı Pat.

"Öyle bir şey," dedi Bruce.

"Zavallı kız," dedi Pat. "Onun için çok zor olmuş olmalı."

Bruce onayladı. "Zordu sanırım." Tost ekmekleri o sırada fırladı ve Bruce tereyağına uzandı. "Ama hani der-

* Özellikle su samurlarıyla ilgili yazan İskoç doğabilimci ve yazar (ç.n.)

** Çek asıllı doğabilimci ve yazar (ç.n.)

ler ya, köprünün altından çok sular aktı. Bu konuyu kapatalım artık. Geleceğe bakmak gerek. Daha çok kız var, anlarsın ya?"

"Tabii olmaz olur mu?" dedi Pat. "Zaten uğraşman gereken yeterince dert de var."

Bruce Pat'e baktı. "Benimle dalga mı geçiyorsun?" diye sordu.

"Evet," dedi Pat. "Özür dilerim, ama kendimi tutamadım. Doğruyu söylesen ölür müydün? Hem işinden hem de kız arkadaşından olduğunu söylemek çok mu zordu? Ben de sana ne kadar üzgün olduğumu söylerdim ve bu belki azıcık da olsa işine yarardı. Ama bunun yerine orada durmuş bana nasıl istifa ettiğinden, insanlara nasıl özgürlüklerini verdiğinden filan bahsediyorsun. Hepsi yalan değil mi Bruce?"

Ekmeğine yağ süren Bruce bunları duyunca durdu. Tabağa baktı, tost ekmeğini bir kenara itti ve yanına bıçağı yerleştirdi. Sonra yavaşça doğruldu, arkasını döndü ve ani bir suçluluk duygusuyla dolan Pat'i mutfakta bırakarak dışarı çıktı.

15. Domenica'nın Tavsiyesi

"Çok kötü hissediyorum," dedi Pat Domenica'ya. "Kendimi tutabilirdim, ama tutmadım. Söylediklerim karşısında resmen çöktü çocuk."

"Çöktü mü?" dedi Domenica elindeki sherryden bir yudum alırken. Onu böyle düşünmek harikaydı. "Havası mı söndü yani?"

"Evet," dedi Pat. "Sonra mutfaktan çıktı, ben de kendimi suçlu hissettim. Sonuçta hem işinden hem de kız arkadaşından oldu. Kolayca incinebilecek haldeydi sanırım, ben de bunları yüzüne vurarak işleri beter hale getirdim."

Domenica kafasını salladı. "Sen yüzüne vurmamışsın ki. Sadece ona kendisiyle ilgili birkaç hakikati göstermişsin o kadar. Bence iyilik yapmışsın."

Pat bu söz üzerine düşünmeye başladı. Belki de Bruce'un havasını söndürmenin vakti gelmişti de geçiyordu bile, belki de bunu yapması gereken insan kendisiydi. Hem bu hiç kolay olmamıştı ve söyledikleri yüzünden kendini çok kötü hissetmişti. Hatta o kadar kötü

hissetmişti ki olayın hemen ardından Domenica'ya gelerek olanları anlatması gerekmişti.

"Tabii bu iyiliğinin pek büyük sonuçlar doğuracağını sanmıyorum," diye devam etti Domenica. "Bunun gibi birkaç acı dolu anın o genç adam üstünde uzun süreli bir etki yaratacağından şüpheliyim. Kendisini acınacak haldeymiş gibi hissediyor olabilir ve senin söylediklerin üzerine biraz da olsa düşünebilir. Ama insanlar kendileri hakkında söylenen birkaç yoruma bakarak kökten değişmiyorlar. Bunun için çok daha fazlasına ihtiyaç var. Hatta insanların hiç değişmediklerini savunan bir görüş de var. Bence bu düşünce biraz aşırıya kaçıyo, ama sen de çok büyük bir değişim bekleme."

Pat somurttu. İnsanlar tabii ki değişiyordu. Olgunlaştıkça değişiliyordu. On dört yaşındaki halini hatırladı. Şu anda farklı biriydi. "Ama insanlar büyüyor," dedi. "İnsanlar büyüdükçe değişiyor. Hepimiz değişiyoruz."

Domenica elini havada şöyle bir salladı. "Tabii ki hepimiz büyüyoruz. Ama kişilik oturduktan sonra büyük bir değişiklik beklememek gerek. Bruce'un narsist olduğu konusunda hemfikiriz. Onun tamamen başka bir insan olabileceğini hayal edebilir misin? Aynalara bakmadığını, saçının nasıl göründüğüyle ilgili endişelenmediğini, insanların kendisinden hoşlanmadığını düşündüğünü... Ben hayal bile edemiyorum. En azından şimdilik." Bardağını masaya koydu ve Pat'e baktı. "Bruce kaç yaşında bu arada?"

"Yirmi beş," dedi Pat. "Ya da yirmi altı, o civarda işte."

Domenica düşünceli görünüyordu. "Bu da çok ilginç esasen. Erkekler daha yavaştır aslında. Bizden daha geç olgunlaşırlar. Biz yirmili yaşlarımızın başında olgunlaşma noktasına geliriz, ama onlar için bu süreç daha uzundur. Hatta galiba erkeklerin yirmi sekiz yaşına kadar tam sorumlu olmadıklarını savunan bir psikoloji ekolü var."

Pat bu yaşın oldukça geç olduğunu düşündü. Ayrıca erkeklerin o yaşa gelene kadar tam sorumlu olmaması ne anlama geliyordu? Yaptıklarından mesul olmayacaklar mıydı yani? "Bu yaş biraz ileri değil mi?" diye sordu. "Yaptıklarımızdan sorumlu olma yaşımızın..." Hangi yaştan itibaren yaptıklarımızdan sorumlu sayılıyorduk? On altı mı? On sekiz mi? Küçük yaştakiler de mahkemeye çıkabiliyor ve yaptıklarının cezasını çekiyorlardı öyle değil mi? Ama bunlar kaç yaşında başlıyordu peki?

Domenica Pat'in şaşkınlığını fark etti. "Yirmi sekiz biraz geç gibi," dedi. "Ama bir temeli var. Suç oranlarına bakarsan bu fikri desteklediğini görürsün. Genç erkekler on yedi ile yirmi dört-yirmi beş yaşları arasında suç işliyorlar. Sonra bu oran düşüyor." Bir an düşündü ve bir hatırası sebebiyle gülümsemeye başladı. "Tanıdığım bir savcı vardı," diye devam etti. "Dunfermline'da genç erkeklere dava açarak geçiriyordu zamanını. Her gün aynı şeyler oluyormuş. Saldırı, hırsızlık filan. Sürekli aynı ailelerden gelen aynı insanları gördüğünü söylüyordu. Hiçbir zaman unutmayacağım çok komik bir şey söylemişti. On yedi ile yirmi altı yaş arasındaki genç erkeklerin tekrar tekrar karşısına çıktığını, sonra onlara

bir daha ancak kırk beş yaşında rastladığını, birinin kızının düğününde birilerine asılırken gördüğünü söylemişti. Ne gözlem, ama!"

"Ama doğru galiba?"

"Kesinlikle doğru," diye onayladı Domenica. "İki açıdan doğru. Düğünler şiddete gebe vakalar, her şey aileden kaynaklanıyor. Genetik determinizmden bahsettiğimi hatırlıyorsun değil mi? Ama o başka mesele. Biz bahanelere, değişime ve Bruce'a geri dönelim. Eğer yirmi sekiz yaşının sorumluluk, yani hakiki sorumluluk yüklenmek için geç olduğunu düşünüyorsan kırk yaşına ne diyorsun?"

"Çok geç diyorum."

Domenica güldü. "Evet, haklı olabilirsin. Ama yine de insanlara geride bıraktıkları yıllar içinde nasıl davrandıklarını sorarsan, yaşlarına bağlı olarak hayatlarına farklı baktıklarını görürsün. Ben burada altmış yılın getirdiği deneyimle senin karşında oturuyorum, of düşünsene altmış koca yıl! Ayrıca kırk yaşından sonra olan olaylara nasıl baktığımı hatırlıyorum. Kötü davranışlara karşı eskisinden çok daha az tolerans gösteriyorum mesela. Sence bu neden olabilir?"

Pat omuz silkti. "Kendi aklını daha çok beğenir olduğundan mı? Ya da yargılayıcı olmandan mı?"

"Yargılayıcı olmanın ne zararı varmış?" diye sordu Domenica içerlemiş halde. "İnsanların 'yargılama' dediğini duyunca kuduruyorum. Bu cümlenin ahlaki değeri Avustralya yapımı arkası yarınlarınkine eşdeğer. Eğer insanlar yargılayıcı olmasaydı, toplum içinde nasıl bir

görüşe sahip olabilirdik? Nerede duracağımızla ilgili en ufak fikrimiz olmazdı. Ne yapmamız gerektiğiyle ilgili tüm rasyonel söylemler durma noktasına gelirdi. Sen ne yaparsan yap, sakın yargılayıcı olmamakla ilgili o akılsız yorumlara kanma. Aşırı yargılayıcı olma istemiyorsan, ama her zaman bir yargıya varmaya hazır ol. Yoksa hayatını tam olarak ne anlatmak istediğini bilemeden sürdüreceksin demektir."

Pat sessizleşti. Domenica'yı görmeye gelmesinin sebebi gelişim psikolojisi konuşmak değildi. Bruce'la ilgili konuşmak ve özellikle ne yapması gerektiğini sormak için gelmişti.

"İlginç tabii," dedi sessizce. "Peki, ben ne yapmalıyım? Sence Bruce'tan özür dilemeli miyim?"

"Özür dilemeni gerektirecek bir durum yok," diye çıkıştı Domenica.

"Ona acıyorum," dedi Pat. "Bence..."

"Acıma," diye araya girdi Domenica. "Yargılayıcı ol. Sana bir sürü yalan söyledi. Yirmi sekiz yaşına gelmemiş olabilir belki, ama çok daha mantıklı düşünmesi gerekirdi."

"Yine mi yargılayıcı davranıyorsun?"

"Tabii ki," dedi Domenica. "Aptal bir genç adam."

16. Bertie En Sonunda Okula Gidiyor

Irene Bertie'yi Steiner Okulu'ndaki ilk gününde arabayla götürmek isterdi, ama arabanın yeriyle ilgili sorun hâlâ sürüyordu ve genellikle tercih ettiği yöntemi bugün de kullanmak durumundaydı. Yani Canonmills Tepesini tırmanan 23 numaralı otobüse bineceklerdi.

"Bertie'yi okula bırakabilsem iyi olurdu," demişti önceki akşam Stuart'a. "Ama tabii arabanın nerede olduğunu bilemeyince işler biraz zorlaşıyor, sen ne dersin?"

"Beni suçlama," dedi Stuart. "En son sen kullanmıştın. Sen park ettin, sen bul."

Irene dudaklarını büzüştürdü. "Nasıl yani?" dedi. "Ben arabayı nadiren kullanıyorum, en son kullanan da kesinlikle ben değildim. Birkaç ay önce Glasgow'a bir toplantı için gittiğinde arabayı sen kullanmıştın, hatırladın mı? Eskiden Dunoon'da annenle babanın komşusu olan birine rastlamıştın hatta. Hayal meyal hatırlıyorum. Araba en son işte o zaman kullanıldı. Park eden sendin yani, ben değildim."

Stuart sessizleşti. Irene ona kişisel bir tatminle bakıyordu. "Yolculuğunu hatırlamaya çalış," dedi. "Carstorphine Caddesi'nden dönmüş olman gerekiyor değil mi? Murrayfield'dan geçmiş olmalısın hatta. Batı Yakası'ndan döndün mü? Yoksa Queen Sokağı'ndan mı geldin? Hatırlamaya çalış."

Stuart sessizliğini bozmadan tavana bakmaya devam etti. Sonra bakışlarını yere çevirdi.

"Ee?" diye bastırdı Irene. "Oradan mı döndün?"

Stuart ona baktı. "Trenle döndüm," dedi sessizce. "Trende bakanla karşılaştım hatta, oradan hatırlıyorum, meyveli kek yiyordu, beni görüp selam vermişti, ben de beni hatırladığına çok şaşırmıştım. Selam vermesi bile ne kadar büyük incelik diye düşündüğümü hatırlıyorum. Sonuçta her gün birçok devlet memuru görüyordur."

"Tamam tamam," dedi Irene. "Bakanmış, meyveli kekmiş tamam da, ya araba hakkında ne hatırlıyorsun?"

"Oraya arabayla gittiğime emin misin?" diye sordu Stuart zayıf bir sesle, ama soruyu sorarken bile cevabını biliyordu. Irene kesinlikle hatırlıyordu, hep hatırlardı.

Bir an tam bir sessizlik çöktü. Sonra Irene konuşmaya başladı. "Arabaya binerken gördüm seni," dedi. "El salladın ve arabayla çıkıp gittin. Bu ne anlama geliyor peki?"

Stuart cevap verirken sesi neredeyse duyulmayacak kadar güçsüz çıkıyordu. "Demek ki araba hâlâ Glasgow'da," dedi. Elini batıya doğru salladı. "Orada bir yerde."

Irene'in sesi buz gibiydi. "Yani arabayı, bizim arabamızı Glasgow'da mı bıraktın? Aylardır orada mı yani? Hem de bunu tamamen unuttun öyle mi?"

"Öyle görünüyor," dedi Stuart. Sesi bitkindi. Irene'den çekiniyor ve eleştirilerinden nefret ediyordu. "Trene hiç düşünmeden binmiş olmalıyım," dedi.

"Eh harika o zaman," dedi Irene. "Arabanın sonu gelmiş demek ki. Şimdiye kadar paramparça etmişlerdir ya da çalmışlardır."

Stuart kendisini korumaya çalıştı. "Düzgün bir yere park ettiğime eminim," dedi. "Muhtemelen hâlâ oradadır. Aküsü bitmiş olabilir, ama başka sorun olacağını sanmıyorum."

Irene bu iyimserliğe ortak olamadı. "Hâlâ oradadır derken, nereden bahsediyorsun? Orası dediğin yer tam olarak neresi?"

"Glasgow," dedi Stuart.

"Glasgow'da nerede? Glasgow kocaman şehir."

"Dumbarton Caddesi yakınlarında," dedi Stuart. "Oralarda bir yerlerde işte. Toplantı oradaydı. Dumbarton Caddesi'nin orada."

"O zaman en kısa zamanda bulmanı öneririm," dedi Irene, "tabii bulabilirsen."

Biçare Stuart kafasıyla onayladı. O hafta sonu trenle Glasgow'a, oradan da Dumbarton Caddesi'ne taksiyle gidebilirdi. Arabayı nereye bıraktığını hayal meyal hatırlıyordu, sakin bir çıkmaz sokaktı ve arabanın orada olmaması için hiçbir sebep yoktu. İnsanlar yol kenarlarına arabalarını aylarca bırakıyorlardı ve arabalara bir

şey olmuyordu. Eğer Domenica Macdonald'ın kullandığına benzeyen ilginç ya da çekici bir arabaysa söz konusu olan, işler o zaman değişiyordu. Böyle arabalar vandalların ya da çalıntı arabayla gezmeyi hobi haline getirenlerin ilgisini çekiyordu tabii. Ama eski bir Volvo kimsenin ilgisini çekmezdi.

Tam o sırada Glasgow'a giderken Bertie'yi yanına almayı düşünmüş olduğunu hatırladı. Bertie'nin o gün Irene tarafından ayarlanan derslerini ekmesini sağlayacaktı, eğer yanlış hatırlamıyorsa, cumartesi sabahı saksafon dersi vardı öğleden sonra da canlı model çizim dersi olmalıydı. Onu trene bindirecekti. Bertie bayılacaktı. Trene neredeyse hiç binmemişti ve bir babanın oğluyla yapması gerekenin tam olarak da böyle şeyler olduğunu düşündü Stuart. Bir an içi cız etti. Kötü bir baba oldum diye düşündü. Babalık görevimi Irene'e bıraktım. Oğlumu hayal kırıklığına uğrattım.

O akşam araba konusu bir daha açılmadı, ertesi sabah Irene Bertie'yi okula hazırlamakla meşgul olduğu için, ne arabalarla ne de başka bir konuda konuşabilecek hali vardı. Bertie'yi erkenden uyandırmış ve en şık Oshkosh* tulumunu giydirmişti.

"Bu tulum harika," dedi Irene.

Bertie kuşkulu görünüyordu. "Diğer çocuklar da bunlardan giyiyor mu?" diye sordu.

"Tulum mu? Tabii ki giyiyorlar," diye moral verdi Irene. "Stockbridge'e git bir bak, tüm oğlanlar tulum giyiyor."

* İlk olarak 1895'te Wisconsin'in Oshkosh şehrinde kurulan bir tekstil mağazası (ç.n.)

"Ama onlarınki pembe değil."

"Seninki de değil Bertie," diye çıkıştı Irene. "Bu tulum çilek rengi, pembe değil." Saatine baktı. "Tulum muhabbetine harcayacak vaktimiz yok. Saat geç oldu. Okula zamanında gitmeye alışmalısın, orası..."

"Anaokulu gibi değil" demek üzereydi, ama sustu. Zamanla Bertie anaokulunu ve uzaklaştırma rezaletini unutacaktı. Psikoterapi de yardımcı oluyordu elbet, ama sonuçta her şeyin ilacı zamandı.

Çabucak kahvaltı yapıp, Dundas Caddesi'ne doğru yola koyuldular. Irene, Bertie'nin kaldırım taşlarının çizgilerine basmadan yürüdüğünü fark edip iç geçirdi. Bunlar tam nevroz belirtileri diye düşündü, Dr. Fairbairn'e bunları söylemesi gerekiyordu. Bunu düşünürken Dr. Fairbairn'i giymeyi pek sevdiği şık ceketiyle odasında otururken gözünde canlandırdı. Çok sempatik bir adamdı, diğer insanların hislerinden anlıyordu. İskoçya hükümeti için istatistikçi olarak çalışan birindense, böyle bir adamla evli olmak harika olurdu. Sadakatsiz düşüncelerini anlamasından korkuyormuşçasına Bertie'ye baktı, Bertie'de kafasını yukarı kaldırdı.

"Önemli değil anne," dedi sessizce. "Ne düşündüğünü biliyorum."

17. Masumların Arasında

Bertie önünde büyük harflerle isminin yazdığı kağıt, yeni masasında oturuyor ve yeni sınıf arkadaşlarına bakıyordu. On beş kişiydiler, hiç tanımadığı sekiz erkek ve yedi kız vardı. Gerçi onların karşısında bir üstünlüğü vardı, isimleri okuyabiliyordu, diğerlerinin çoğu okuyamıyordu. Kartlara baktı. Luke, Marcus, Merlin, Tofu, Larch, Christoph, Hiawatha ve Kim erkeklerin isimleriydi. Jocasta, Angel, Lakshmi, Skye, Pansy, Jade ve Olive de kızların.

Mülakat sırasında tanıştığı ve arkadaş olmak için yanıp tutuştuğu Jock'u boşuna aradı gözleri, Jock ortalarda yoktu. Watson's'a gitti demek, diye düşündü Bertie, tam da tahmin ettiğim gibi. Jock tam da o sabah Watson's'ta muhtemelen rugby oynuyordu, onun gibi Tofu ve diğerlerinin oluşturduğu çembere dahil değildi yani.

Kısa boylu ve cesaretlendirici bir gülümsemesi olan öğretmeni Bayan Harmony kısa bir konuşma yaparak okula gitmenin ne kadar eğlenceli olduğunu anlattı. O

kadar çok şey öğrenecekler ve bu süreç içinde o kadar eğleneceklerdi ki. Müzik de eksik olmayacak demişti, şimdi de blok flüte başlayacaklardı.

"Düdük gibi," dedi öğretmen. "Üflüyorsunuz, içinden *pupuup* diye ses çıkıyor. Ne kadar eğlenceli değil mi?"

"Erken müzik dönemine çok daha uygun," dedi Bertie.

Bir anlık bir sessizlik oldu, öğretmen ona döndü. "Ne oldu Bertie? Bir şey mi dedin *Liebling*?*"

"Blok flüt Rönesans müziği yapmaya çok daha uygun dedim," dedi. "İtalyan müziği yani. *Lamento di Tristan* mesela. O tip şeyler için."

"*Pupuup* diye ses çıkarttığını söyledi öğretmen," dedi Tofu, Bertie'ye suçlayıcı gözlerle bakarken. "Popo mu dedi yoksa? Haha!"

Tüm çocuklar bunu çok komik bulup kahkaha atmaya başladılar. Tofu alçak gönüllülükle gülümsüyordu.

Öğretmen iç geçirdi. "Böyle şeylere gülmemeliyiz," dedi yumuşak bir sesle. "Bu tip sözlerin komik olmadığını öğrenmeliyiz. Tofu hayatım, artık neredeyse yetişkin sayılırız unutma. Bertie senin söylediğin de çok ilginç sahiden. Flüt çalabiliyor musun yoksa?"

"Biraz," dedi Bertie. "Parmakları yerleştirmek çok zor değil. Saksafon çalmaktan kolay."

"Seksofon mu?" dedi Tofu, söylediği lafa kıkırdayanlara bakıp gülümseyerek.

* Alm. Canım, hayatım anlamına gelen bir hitap. (ç.n.)

Öğretmen kızgın bir bakış attı. "Bertie 'saksafon' dedi Tofu, herhalde yanlış duydun." Sonra Bertie'ye döndü. "Saksafon mu çalıyorsun Bertie?"

"Evet," diye yanıtladı Bertie. "Ama yanımda değil."

"Demek öyle," dedi öğretmen. "Yakın zamanda seni saksafon çalarken dinleme şansına erişeceğimize eminim. Çocuklar, saksafon Arthur Sax isimli bir Fransız tarafından icat edilmiştir. Çok güzel pirinç enstrümanlar yapmıştır."

"Adolf Sax," diye nazikçe öğretmeni düzeltti Bertie. "Ayrıca adam Belçikalıydı."

Öğretmen Bertie'ye baktı, sonra bakışlarını yanındaki kızı gıdıklayan Tofu'ya çevirdi.

"Tofu canım," dedi sert bir sesle. "Kızlar gıdıklanmaktan hoşlanmaz."

"Hoşlanmaz mı?" dedi Tofu. "Gıdıklanmaktan hoşlanan bir sürü kız tanıyorum ben, ama. Çok hoşlarına gidiyor."

Öğretmen sustu. Çocukları başka şeylerle oyalamanın vaktinin geldiğini hissediyordu. Odanın diğer ucuna yürüyüp, dolabın kapısını açtı. Bir yığın eski *Guardian* gazetesi çıkartıp herkese tek tek dağıtırken çocuklar da dikkatle onu izliyorlardı.

"Bunun ne olduğunu biliyorsunuzdur," dedi.

Bir düzine el havaya kalktı. "Bu *Guardian*," diye bağırdı masumlar.

"Aferin," dedi öğretmen. "Peki, bana başka gazete ismi sayabilecek olan var mı?"

Sınıfa tam bir sessizlik çöktü. Çocuklar şaşkınlıkla birbirlerine bakıyorlardı. Sonra Bertie konuşmaya baş-

ladı. Daha başka birçok gazete vardı ve bir kısmını okumuştu. *Scotsman* vardı, *Herald* ve *Daily Telegraph* denen gazeteler vardı.

"*Daily Telegraph*," dedi.

Öğretmen ona bakıp, "Olabilir evet," dedi. Sonra sınıfa dönüp yapılacakları anlattı. *Guardian*'ı katlayacaklar ve keserek bir insan şekli ortaya çıkarmaya çalışacaklardı. Kestikleri kâğıdı açtıklarında birbirlerine ellerinden bağlı bir dizi insan oluşacaktı.

Öğretmen eline bir gazete alıp nasıl katlayıp keseceklerini gösterdi. "İşte," dedi en sonunda. "El ele tutuşan şu küçük adamlara bakın."

"Nonoşlar," dedi Tofu.

Öğretmen kestiği kâğıtları bir kenara koydu. "Tofu canım, beş dakikalığına kapının dışına çıkıp orada bekler misin lütfen? Hazır oradayken lütfen söylediklerin hakkında da bir düşün."

"Ona vurmamı ister misiniz?" diye sordu oldukça cüsseli ve kısa saçlı bir oğlan olan Larch.

"Hayır," dedi öğretmen aceleyle, sonra kimsenin duyamayacağı bir sesle kendi kendisine, "daha değil," diye fısıldadı.

Sabah teneffüsüne çıkma vakti gelince, Bertie tek başına dışarıya çıktı. Tulum giyen bir tek kendisi vardı ve utanç içindeydi. Tofu'nun her adım attığında ışıktan küçük dalgalar oluşturan ayakkabıları vardı, hatta el yapımı sandaletleri ve gökkuşağı renkli bir gömleği olan Merlin'in bile pantolonu normaldi. Bertie kendisini çok kötü hissediyordu. Herkes kendisine bir arkadaş bulmuş-

tu, bazılarının arkadaşları birden fazlaydı. Tofu'nun çevresinde dört beş kişi vardı, hatta bunlardan biri üst sınıftandı. Bertie'nin yanındaysa kimse yoktu, bu yüzden Tofu birkaç dakika sonra yanında bittiğinde onu koruyacak da kimse olmamıştı.

"Tulum!" dedi çocuklardan biri aşağılayarak. "Pijama mı bu yoksa?"

"Benim suçum değil," dedi Bertie. "Annemin suçu."

Tofu ona bakıp sırıttı. "Tulumlar düşmek için birebir, bunun gibi," dedi ve demesiyle Bertie'yi yere düşürecek kadar sertçe itmesi bir oldu. Etraftakiler kahkaha attılar, Tofu da yürüyüp gitti.

Bertie ayağa kalktı ve tulumundaki tozları silkeledi. Dizlerinden birinde büyük kahverengi bir leke olmuştu. Lekeyle uğraşırken yanında bir kızın dikildiğini fark etti. Bu Olive'di.

"Bertie yazık sana," dedi. "Böyle aptal görünmen senin suçun değil. Gerçekten. Tofu da korkunç bir çocuk. Herkes onun kötü olduğunu biliyor." Duraksadı. "Ama onun adına üzülmemiz gerek aslında."

"Neden?" diye sordu Bertie. "Neden üzülmemiz gerekiyormuş?"

"Çünkü annesi yok da ondan," dedi Olive. "Annesi veganmış ve açlıktan ölmüş. Babam anlattı bana da."

Bertie dehşete kapılmıştı. "Ya babası?" diye sordu. "Babası var mı?"

"Evet," dedi Olive. "Ama o da vegan, o yüzden çok yaşamaz herhalde."

"Ya Tofu?" diye fısıldadı Bertie.

"O da çok aç," diye yanıtladı Olive. "Anaokulunda birlikteydik, diğerlerinin beslenme çantalarındaki salamlı sandviçleri çalardı. Çok aç olduğu kesin. Hatta o da çok uzun yaşamaz. O yüzden üzülme Bertie, neşelen biraz!"

18. Eve Dönerken

İlk birkaç gün eve erken gittiler. Irene diğer ebeveynlerle okulun kapısında çocukların çıkmasını bekliyordu. Etrafındakilerden kimseyi tanıyıp tanımadığına baktı, diğer çocukların anne babalarıyla çocukların eğitim yılları süresince karşılaşacaklarını biliyordu, bu yüzden nasıl insanlar olduklarını görmek istiyordu. Simaları tanıdık gelmiyordu, ama aralarında bir yerlerde tanıştığı ve ona doğru kafasını sallayan bir kadın vardı. Nereden tanıyordu onu? Yoga mı? Su terapisi mi? Edinburgh böyle bir yerdi işte, pek çok tanıdık yüz vardı, ama nereden hatırladığınızı bir türlü bulamıyordunuz.

Irene bakışlarını diğer ebeveynlere kaydırdı. Tam beklediği gibilerdi, kendisi gibi sıradan, makul tipler. Irene kendisini rahat hissetti.

"Hava sıcak değil mi?" dedi arkasından biri.

Irene konuşanın kim olduğunu görmek için döndü. Uzun boylu, ince yüzlü adamın koyu renkli saçları geri doğru taranmıştı. Koyu yeşil kumaş pantolon ve ince bir kot ceket giyiyordu.

"Ben Barnabas Miller," dedi ve elini uzattı. "Ben Tofu'nun babasıyım. Siz de..."

"Bertie'nin annesiyim," dedi Irene. Sonra gülerek ekledi, "Bir ismim var tabii. Irene Pollock."

Barnabas kafasını salladı. "Ebeveynler gecesinde herkesle tanışacağız," dedi. "Bu tip organizasyonlarda çok başarılılar. Bu okul iyi bir okul."

"Tabii," dedi Irene. "Tanışacağımıza eminim." Bir an duraksadı. "Tofu... Tofu'ydu ismi değil mi? Anaokulunu burada mı okudu?"

"Evet," dedi Barnabas. "Onu bir süreliğine okuldan aldık, ufak davranış bozuklukları vardı, sonra geri döndü. Kendini kolay ifade edebilen bir çocuktur. Kitabımı yazarken ona ben baktım evde. Karım sıklıkla başka yerlere gider. Diyet konularında konferanslar veriyor." (Not: Olive tabii ki yanlış biliyordu. Tofu'nun annesi zayıf olabilirdi., ama kelimenin iki anlamıyla da söylemek gerekirse diriydi.)

Irene kulak kabarttı. "Kitabınız mı? Ne hakkında yazıyorsunuz?"

"Biri daha yeni çıktı," dedi Barnabas. "*Kuruyemişlerin Hüznü.* Okumadınız muhtemelen."

"Hayır," dedi Irene. "Türü ne? Kurgu mu?"

Barnabas kafasını sağa sola salladı. "Hayır, kapsamlı bir beslenme kitabı. Kuruyemişlerin enerji alanları olması ve morfik titreşim yaymalarıyla ilgili savı inceliyor. Rupert Sheldrake'i biliyorsunuz değil mi?"

Irene biliyordu, ama çok az. "*The New Science of Life*'ın yazarı mı?"

"Evet," dedi Barnabas. "Biyolojik açıdan anlamlı bilgiler taşıyan, titreşen enerji alanları olduğunu ileri sürmüştü. Süt şişelerinin folyo kapakları hipoteziyle bunu destekledi."

Irene, "Kusura bakmayın," dedi. "O kitaba bakmıştım, ama üstünden o kadar çok zaman geçti ki..."

"Özür dilemenize gerek yok," dedi Barnabas. "Sheldrake savaştan önce kuşların, evlerin kapılarının önündeki süt şişelerinin folyo kapaklarını delip, süt içebilmeyi öğrendiklerini hatırlatıyor bize. Kuşların bunu öğrenmesi vakit almış, ama en sonunda başarmışlar. Sonra savaş sırasında metale farklı alanlarda ihtiyaç olduğu için bu folyolar kaldırılmış. Birçok kuş nesli bu şişe kapaklarını hiç görmemiş. Savaş sona erdikten sonra tekrar folyo kapaklar kullanılmaya başlanınca kuşlar ne yapmaları gerektiğini hatırlayıvermişler."

"Peki, Sheldrake ne diyor bu konuda?"

"Kuşların bu bilgiyi öğrenebilmesinin tek yolunun bu bilgiyi içeren enerji alanlarının varlığından geçtiğini öne sürüyor. Buna morfik titreşim adı veriyor."

Irene bunların zor konular olduğunu düşündü. "Ya sizin kitabınız?" diye sordu.

"Yemişlerin hislerinin olabileceği üzerine," dedi Barnabas ağırbaşlı bir şekilde. "Hisleri olduğu sonucuna varıyor yani. Kendimizle ilgili konuşurken söylediğimiz türde hisler değil tabii, daha çok dünyaya gönderilen yarı bilinçli bir tepki formundaki bir his bu." Duraksadı. "Herkes benimle aynı fikirde değil tabii. Ama bundan beslenmeyle ilgili bir çıkarım yapılabilir."

"Yani kuruyemiş yemek zalimce mi?" dedi Irene.

"Tam değil," dedi Barnabas. "Ama düşüncesizlik olarak ele alınabilir."

"Siz yiyor musunuz peki?" diye sordu Irene. "Özel bir soru değildir umarım. Yanlış anlamayın lütfen."

"Bırakmaya çalışıyorum," dedi Barnabas. "Sonuçta öğütlediklerimin arkasında durmam gerekiyor."

Irene tam bir şey söyleyecekti ki bir anda binadan bağırışlar ve kahkahalar duyuldu. Bertie Irene'i görünce bir an tereddüt etti, sonra yanına geldi.

"Ee Bertie," dedi Irene. "Nasıl gitti? Okulun ilk günü nasıldı? Bir şey öğrendin mi?"

"Hayat hakkında bir şeyler öğrendim," dedi Bertie.

"Çok güzel," dedi Irene. "Hadi şimdi eve gidelim. Yolun yukarısından 23'e bineceğiz."

Spylaw Yolu'ndan yukarı çıkıp, Bruntsfield'a geldiler. Holy Corner'dan dönen 23 numaralı otobüse tam zamanında yetişmişlerdi.

"Üst kata oturalım Bertie," dedi Irene. "Camdan dışarı bakıp, kaldırımdakileri seyrederiz."

Üst katta iki boş yer bulup oturdular. Bertie geri dönüş yolunda hiç konuşmadı. Bir ayağı çukurda olan zavallı Tofu'nun saldırısı sonucunda pantolonunda oluşan lekeye baktı. Olive, Tofu'nun açlıktan ölecek olduğuyla ilgili haklı mıydı acaba? Bugünlerde insanlar açlıktan ölüyorlar mıydı hâlâ? Oysa iktidarda da İşçi Partisi vardı. Herhalde ölmüyorlardı.

Irene de düşüncelere dalmıştı. Otobüs bir bankamatiğin yanında durunca kaldırımda makinenin yanında

oturan, bacaklarına bir yorgan örtmüş genç bir adama gözü takıldı. İnsanlar para çekmeye geldiklerinde kafasını kaldırıp para dileniyordu. Bu manzarayı görünce çok sinirlendi. Adam yürüyebiliyordu sonuçta değil mi? Çalışabilecek kadar gençti, çalışamıyorsa işsizlik maaşı alabilirdi. İnsanları bu şekilde sıkboğaz etmeye ne hakkı vardı? İnsanların baskı altında kalmadan para çekme hakları vardı. Hem polis neredeydi? Buna göz mü yumuyorlardı yoksa? Öyle görünüyordu.

Irene kendisini tuttu. Böyle düşünmeli miyim sahiden diye sordu kendi kendine. Ne gibi? Sonra sorusuna kendi cevap buldu: Muhafazakâr gibi. Bugünlerde muhafazakârların yaptığı politik açıklamaların hepsini onaylarken buluyordu kendisini. Onun için bir sorun teşkil eden bu düşünceyi aklından uzaklaştırdı. Sonra bir çözüm yolu bulur gibi oldu, belki de ben muhafazakâr bir solcuyum dedi kendine. Solcu muhafazakâr olmaktan çok daha saygın bir konumdu bu. Peki ya aradaki fark tam olarak neydi?

19. Matthew'un Durumu

Something Special galerisinin sahibi ve Pat'in dört aylık işvereni olan Matthew o sabah galeriyi her günkünden daha erken bir saatte açtı. Pat genellikle ondan önce gelirdi. Saat dokuzu biraz geçe, yani bölgedeki diğer tüm galerilerin kapalı olduğu bir saatte orada olurdu. Peki, o kadar erken bir saatte galeriyi açmalarının ne anlamı vardı? İnsanlar o saatte resim satın almıyorlardı, resim satın alanlar o saatlerde ya geç kahvaltılarının tadını çıkartıyor ya da bir ofiste canla başla çalışıyor olurdu.

Matthew müşterilerinin tam olarak nasıl insanlar olduğunu anlamaya çalışmıştı. Ticaret konulu birkaç kitaba göz gezdirmiş, en sonunda kitabevinin "Rekabetten Galip Çıkın" ya da "Yeni Yönetici Sizsiniz!" gibi başlıklarla dolu iş ve ticaret bölümünden rastgele bir kitap seçebilmişti. Seçtiği kitap "Perakende Başarısının On Sırrı" başlığını taşıyordu. Matthew bu başlığın çok saçma olduğunu düşünmüştü, ama kitabın içeriği tahmininden daha ilginç çıkmıştı. Görünüşe göre perakende aslında karmaşık bir süreçti. Tamamen anlaşılır sebeplerle pa-

ralarını başkasına vermeye gönülsüz insanlar, kendilerinden para almaya çalışan insanlar tarafından ikna ediliyorlardı. İlk sır işte buydu: Kimse hiçbir şey satın almak istemiyordu. İlk sırla bağlantılı olan ikinci sır ise hemen ardından açığa çıkarılıyordu. Eğer insanlar ellerindeki parayı başkasına vermeye ikna olsalar dahi, verdikleri parayı minimuma indirmek istiyorlardı. Bu yüzden kitabın yazarları okurlarına öngörülemeyen fazla harcamayı nasıl yaptıracakları konusunda akıl veriyorlardı.

Matthew'un kariyeri başarılarla dolu değildi. Aslında tam anlamıyla bir başarısızlık abidesiydi. Babasının onun için hazırladığı her yeni girişim kısa ömürlü olmuştu. Eğer ticari başarının sırları vardıysa Matthew bunlara nail değildi. Galeriden önce açtığı seyahat acentesinin başarısızlığı da Matthew'un işe aldığı, ama cesareti ya da ticari zekâsı yetmediği için işten çıkaramadığı iki kişinin yetersizliğine bağlıydı büyük ölçüde. Bu çalışanlardan biri kimi zaman dilsel, genellikle de coğrafi pek çok korkunç hata yapıyordu. Müşterilerden birine Yunanistan yerine Türkiye'ye paket tatil satılmıştı, Strasbourg'a gidip Hotel de Paris'te kalmak isteyen bir müşterinin adına Paris'teki Hotel de Strasbourg'da yer ayırtılmıştı. Bu tip olaylar sürekli yaşanıyordu.

Matthew genç adamın coğrafya konusundaki cehaletini sorgulamıştı aslında.

"Sana okulda coğrafya okutmadılar mı?" diye sordu garip bir coğrafi karışıklıktan sonra (Kanada'daki İngiliz Kolombiyası'yla Kolombiya Cumhuriyeti'nin birbirine karıştırılması söz konusuydu).

"Nasıl?" diye sordu genç adam.

"Coğrafya diyorum," dedi Matthew. "Hani dünya, haritalar, ülkelerin nerede olduğu filan."

Genç adam kafasını salladı. "Bilmiyorum, zannetmiyorum."

"Belli," dedi Matthew. "Söylesene hangisi daha güneyde, Hindistan mı Avustralya mı?"

Genç adam kafasını salladı. "Çok zor," dedi. "Emin değilim."

Matthew iç geçirdi ve konuyu kapattı. Seyahat acentesi de önce gerileme devri yaşadı ve en sonunda çöktü. Matthew özür dilercesine babasına gidip başarısızlığını bildirdi.

Matthew'un babası pek şaşırmamıştı. "Daha güçlü olmalısın oğlum," dedi. "Eksiksiz bir ticari planın olmalı ve buna bağlı kalmalısın. Kendine hedefler koy ve bunları aş. Masrafları kısmanın yöntemlerini ara. İşler kendi başına yürümez hiçbir zaman. Başıboş bırakırsan batar."

Matthew başıyla onayladı. Asıl problem insanlarla pek anlaşamamasıydı. Çok yumuşak davranıyordu. Onlara çok para ödüyor ve hiçbir zaman performanslarını eleştirmeye yanaşmıyordu. Ticaret yapmak için yaratılmamıştı. Bunu babası gayet iyi anlıyordu ve oğlu için en iyi şeyin ona bir iş bulmak olduğunu ve bunun bir dış görünüş, yani diğer bir deyişle kolay ve iyi getirisi olan bir işten ibaret olması gerektiğini fark etmişti. Bu yüzden Edinburgh'da sahip olduğu binadaki galeriyi kiracının kapatacağını duyunca bunun muhteşem bir fırsat olduğunu düşünmüştü. Matthew burayı işletebi-

lirdi. Çok fazla para kaybetmediği sürece para kazanmasına da gerek kalmazdı. Yılda on beş-yirmi bin sterlin kaybetse sorun olmazdı, hatta gerekirse bundan çok daha fazlasını da sırtlanabilirdi. Ama yılın dörtte biri geride kalmıştı ve galeri az da olsa kâr eder görünüyordu. Matthew babasının şirketlerinden biri için çalışan bir muhasebeciyle görüşme ayarlamıştı, hesapların üstünden birlikte geçtiler.

"Bu muhteşem bir şey," dedi muhasebeci Matthew için hazırladığı bilanço tablosunu göstererek. "Çok şaşırdım. Kârda görünüyorsunuz." Bunu söylemesiyle söylediğinden utanması bir oldu. Matthew'un başarısız olmasını beklediğini söylemekle eşdeğerdi dedikleri ki başarısız olmasını bekliyordu zaten.

Ama Matthew bunu fark etmemiş, rakamlara dalmıştı. "Bu bilançoya göre üç ayda on bir bin sterlin kâra geçmişim. Bir hata olmadığına emin misiniz?"

Muhasebeci gülümsedi. "Bu tip konulara çok dikkat ediyoruz. Ayrıca hesap tablolarını kontrol ettim. On bir bin sterlin kârınız var, burada da yazıyor zaten. Ama ticaretin inişli çıkışlı olduğunu unutmayın. Yılın bir çeyreğinin iyi gitmiş olması yılın kârla biteceği anlamına gelmez."

"Ama yılın geri kalanında hiç para kazanmasam da bu kâr..." cümlesini bitirmedi, ama sonra, "benim için gayet iyi," diye ekledi.

Muhasebeci başıyla onayladı. "Babanıza da haber verdim. Umarım mahzuru yoktur. Bu son haftalarda çok neşeliydi, bu haberi duyunca iyice sevindi."

Matthew galerinin başarısı sebebiyle öylesine mest olmuştu ki babasıyla ilgili haberi zar zor duydu. Ayrıca Pat'in Edinburgh'da bir yandan üniversiteye devam edip, yarı zamanlı olarak yanında çalışacak olması da Matthew'un moralini yükseltmişti. Pat'in bu kazançla yakından ilgisi olduğunu da fark etmişti. Çok iyi satış yapıyordu. Bildiğinin farkında olmamasına rağmen perakendenin on sırrını biliyordu işte. Onunla kesinlikle konuşmalıydı.

O sabah galeriyi açıp, resimleri aydınlatan ışıkları yaktıktan sonra Matthew sandalyesine oturdu ve geçen gün gelen bir müzayede kataloğunu gözden geçirmeye başladı. Hopetoun House'ta İskoç sanat eserleri satışı yapılacaktı. Artık satın almaya başlaması gerektiğini fark etti. On bir bin sterlin kârını göz önünde bulundurarak elindekilerin sayısını artırmak için bankadan kredi alabilirdi. Küçük ve değersiz süslerden değil, büyük resimlerden bahsediyordu. Bir Hornel mesela.

O tam bunları düşünürken kapı açıldı ve bir çan sesi duyuldu. Gelen Pat olmalıydı. Kafasını kaldırdı. O değildi. Gelen babasıydı.

20. İkinci Bahar

Matthew babasını oldukça sıcak karşıladı. Özellikle Matthew'un ilk ticari başarısızlıkları sırasında araları çok iyi değilse de zamanla birbirlerini anlamaya başlamışlardı ve bunun sonucu olarak rahat ve talepkâr olmayan bir ilişki yürütüyorlardı. Matthew'un babası Gordon oğlunun kötü bir iş adamı olmasına rağmen dürüst ve iyi niyetli olduğunu, onun ismini hiçbir şekilde karalamayacağını anlamıştı. Matthew da ebeveynlerini olduğu gibi kabul edebileceği bir yaşa gelmişti artık. Babasının Rotary kulüpleri ve iş yemekleriyle dolu dünyası hiçbir zaman kendi dünyası olmayacaktı, peki ya bu önemli miydi?

Matthew bunu bilmiyordu, ama Gordon oğluyla ilgili kendisini suçluyordu. Bu suçluluk duygusu bir baba olarak yeterince iyi olamadığını düşünmesinden kaynaklanıyordu. Diğer babalar oğullarıyla olmak için vakit yaratıyorlardı, ama o bunu hiç yapmamıştı. Matthew'un rol aldığı hiçbir okul piyesine gitmemişti, hatta Matthew'un Billy Bigelow'u, arkadaşı Mark'ın ise

Mr. Snow'u oynadığı Carousel gösterisine bile katılmamıştı. İşleriyle ve işin beraberinde gelen sosyal hayatla o kadar meşguldü ki. Matthew büyümüş, evi terk etmişti ve ona bir iş kurup banka hesabına para yatırarak kaybolanları telafi etmeye çalışıyordu. Ama artık çok geçti.

Matthew babasını selamlamak için ayağa kalktı. "Ne güzel sürpriz," dedi. "Bir resim almak ister misin?"

Gordon gülümsedi. "Benim basit bir sanat anlayışım var," dedi. "Dağ manzaraları, deniz resimleri..."

"Bizde ikisi de var," dedi Matthew. "Çok nadir bulunan, Vettriano'ya ait bir soyut resim de var."

"Bir merhaba demek için gelmiştim," dedi Gordon. "Charlotte Meydanı'ndaki avukatlara gidiyorken uğradım. Beni çok iyi savunuyorlar. Onlarla on birde buluşacağım, o zamana kadar da buraya gelip neler yaptığına bakayım demiştim. Kâra geçmişsin diye duydum."

Matthew sandalyesine tekrar oturdu ve gülümsedi. "Evet," dedi. "Şaşırdın mı?"

Gordon yere baktı. Oğlum onunla ilgili neler düşündüğümü biliyor diye geçirdi aklından. İyi bir şey yaptığında şaşırmamı bekliyor. Bu benim suçum, başkasının değil, benim suçum.

"Seni tebrik etmek istemiştim," dedi. "Evet, biraz şaşırdım doğrusu. Ama belki de... belki de kendine uygun mesleği bulmuşsundur. Tebrik ederim."

Matthew babasına baktı. Onda bir değişiklik vardı sanki. Saçını kestirmişti ve biraz da kilo vermişti, ama başka bir şeyler vardı. Giysileri daha bir genç işiydi sanki.

"Çok iyi görünüyorsun," dedi. "Spor salonuna mı gitmeye başladın?"

Gordon'un yüzü kızardı. "Evet, öyle aslında. Çok ağır hareketler yapmıyorum, ama. Biraz ağırlık kaldırıyorum, biraz da koşuyorum. Şu yürüyüş bantları var ya, hani seni terleten aletler. Haftada iki saat yapıyorum işte."

Matthew tek kaşını kaldırdı. "Tek başına mı gidiyorsun?"

Gordon cevap vermeden önce duraksadı. "Aslında," diye söze başladı, "benimle gelen bir kadın var. O aerobik yapıyor, ben de koşuyorum ve ağırlık kaldırıyorum."

Matthew önce bir şey söylemedi. Demek bir kadın. Değişikliğin sebebi buydu demek. Bir kız arkadaş bulmuştu kendisine. "Güzel," dedi bir süre sonra. "Yanında birinin olması güzel. Kim o peki?"

Gordon odanın diğer yanına geçti. Bir resme bakmak için eğilirken konuşmaya başladı.

"Bu manzara resmi güzelmiş," dedi. "Adı Janis. Birkaç ay önce Barbour'larda tanıştık. Onları hatırlıyor musun? Sana da selam söylediler. Neyse, Janis'le yemekli toplantıda tanıştık ve... iyi anlaşıyoruz işte. Onunla tanışmanı isterim."

Matthew odanın öteki yanına doğru baktı. Kişinin ebeveynlerini bir ilişki içinde hayal etmesi neden bu kadar zordu? Böyle olması için hiçbir sebep yoktu, ama durum ortadaydı. Üstüne üstlük ilişkisi olan kendi babasıydı! Bir kadın onda ne bulmuş olabilirdi ki... tabii parasından başka?

"Peki, Janis ne işle uğraşıyor?" diye sordu.

"Bir çiçekçi dükkânı var," dedi Gordon. "Küçük bir işletme. İnsanlar hâlâ çiçek alıyorlarmış, Janis çiçeklerin suçlulukla ilgisi olduğunu söylüyor. Erkekler bir konuyla ilgili suçluluk duyuyorlarsa çiçek alırlarmış. Eşlerini ihmal ediyorlarsa filan yani..." Cümlesini tamamlamadı. Ya oğulları ihmal etmeye ne demeli diye düşündü. Bu da ihmal değil miydi?

Matthew babasının verdiği bu bilgiyi düşünmeye başladı. Çiçekçi dükkânı olan bir kadın. Bunda herhangi bir sorun yoktu tabii, ama çiçekçi dükkânında karanfillerin ve kırmızı güllerin arasında şansın yüzüne gülmesi için bekleyen bir kadın hayal edebiliyordu. Babası 11.2 milyon İngiliz sterliniyle (bu rakam Matthew'un son duyduğu rakamdı) kapıdan içeri giriyordu ve kadının karşısında bir anda suçlu kocalara çiçek satmaktan çok daha iyi bir seçenek belirliveriyordu. Milyoner avcısı dedi içinden.

Gordon resmi incelemeyi bırakıp, Matthew'a döndü. "Onunla tanışmanı isterim," dedi. "Bu cuma kulüpte akşam yemeği yiyelim mi? Uyar mı?"

Sesinde neredeyse acınacak bir heves olduğunu anlayan Matthew deminki düşüncelerine pişman oldu, bu sefer de baba yerine oğul suçluluk hissediyordu. Edinburgh böyle bir yerdi işte, her yerde suçluluk hissi vardı. Herkes bir şeyler yüzünden suçluluk hissediyordu. Suçluluk. Sürekli suçluluk.

"Tabii," dedi Matthew kendini suçlarcasına. "O gün boşum. Saat kaçta buluşalım?"

"Yedi suçlulukta," dedi Gordon ve hemen arkasından düzeltti, "yani yedi buçukta."

"Tamam," dedi Matthew. "Dört gözle bekliyorum..."

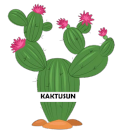
"İsmi Janis diye okunuyor," dedi babası. "Sonu *is* diye okunuyor, *ays* diye değil."

Matthew ne farkı var ki, diye düşündü. İsmi nasıl okunuyorsa okunsun, neye benzediğini çok iyi tahmin edebiliyordu. Sarı saçlı, vücudu kıvrımlı. Paranın kokusunu uzaktan aldığı da belliydi.

Sonra başka konulara geçtiler. Gordon geçenlerde bir şirketini sattığını ve satın alanların elinde işlerin ne hale geldiğini anlattı. Oradan golf kulübündeki gelişmelere konuyu bağladı, yeni bir sekreter görevlendirilmişti ve her yıl düzenlenen balonun tarihini tek taraflı olarak değiştirdiği için üyelerden bazıları kızmıştı. Küçük bir meseleydi belki, ama bazıları için belli ki çok önemliydi.

Bunun gibi pek çok haber vardı, ama Matthew her zamankinden az ilgi gösteriyordu. Ardımda babam olmasaydı neler olurdu diye geçiriyordu aklından. Biri gelir de, babam bana destek vermeyi keserse ne olacak? Mirastan olursam ne hissederim acaba? Kötü hissederim, diye düşündü.

21. Demografik Tartışmalar

Pat galeriye geldiğinde Matthew'u masasının ardında düşüncelere gömülmüş halde buldu. Saatine baktı. "Erken gelmişsin," dedi neşeyle. Matthew kafasını kaldırıp ona baktı ve günaydın gibisinden bir şeyler geveledi.

Babası on dakika önce çıktığı için hâlâ Janis'in doğurabileceği sonuçları düşünmekle meşguldü. Art niyetli olmaması da ihtimal dahilindeydi, babasına duyduğu ilgi belki maddiden ziyade maneviydi, olabilirdi. Ama mümkün müydü bu? Matthew babasını herhangi bir insanın çekici bulabileceğine inanmıyordu, aklı fikri bilançolarda, Watsonian Rugby Kulübü'nde* ve Rotary yemeklerinde olan dünyadaki en romantik olmayan adamdı. Bir kadın bunları ilginç bulabilir miydi? Kesinlikle bulmazdı. Ama yine de... nasıl biri olduğuna aldırmayıp karşılarındaki adamı çekici bulan kadınlar vardı ve Matthew bunun hayatın şaşırtıcı bir sürprizi olduğunu düşünüyordu. En çirkin adamlar bile sevgili buluyordu, öyle değil mi? Hem de kadınlar bu erkekleri

* Edinburgh'daki bir rugby takımı (ç.n.)

seviyor gibi duruyordu hep. Bunun o kadar fazla örneği vardı ki, medyatik insanlar da buna dahildi. Ruh hastalarının iş dünyasına daha kolay uyum sağladığı ve modern iş dünyası kültürünün tam olarak da böyle bir kişiliğe insanları teşvik ettiği herkesçe biliniyordu. Kadınlar bu tip iş canavarlarına dayanamıyordu. Neden? Çünkü bu adamlar mağara adamıydı, ellerinde kalın sopalar taşımıyorlardı elbet, ama modern eşdeğerleri mevcuttu bu sefer de. Bazı kadınlar tam da böyle tipleri ilginç buluyordu işte.

Ayrıca kişi asla unutmamalıydı ki (Matthew hep aklında tutuyordu) ümitsizliğe düşen çok fazla kadın vardı. Bir erkek bulmaya çalışan, ama demografik veya başka sebeplerden bulamayan kadınların sayısı çoktu. Bu kadınlar önlerine çıkan ve kendilerine azıcık ilgi gösteren herhangi bir erkeği, yani babamı bile kabul edebilirler diye düşündü Matthew.

Pat'e baktı. "Neden sence erkeklerin sayısı bu kadar az Pat?"

Bu soruyu hiç düşünmeden sormuştu ve hemen ardından da çok utandı. Ama Pat soruyu duyunca gülümsedi, sabahın bu erken saatinde böyle ilginç bir soruyla selamlanmış olmaya pek şaşırmamıştı anlaşılan.

"Çok mu az erkek var? Kadınlarla erkeklerin sayısı aşağı yukarı aynı değil mi? Erkekler daha erken ölmeye başladığında kadınların sayısı artmıyor mu?"

Matthew kaşlarını çattı. "Bu dediğin doğru olabilir," dedi. "Rakamlarla konuşacaksak haklı olabilirsin, ama benim demeye çalıştığım şu, erkekler ölmeye baş-

lamadan önce de erkek denilecek erkek yok. Kadınlar bunu böyle görmüyor mu?"

Pat bir an düşündü. Matthew büyük ihtimalle haklıydı. Kadınları tatmin etmeye yetecek kadar erkek yoktu. Bu kulağa garip geliyordu gerçi, bunu bu şekilde söylemek mantıklı değildi. Kendisine bir erkek arayan kadınlara yeterli olabilen erkekler yeterli sayıda değildi. Evet, durum buydu işte. Evet, Matthew haklıydı. "Evet," dedi. "Bugünlerde bir erkek arkadaş bulabilmek kolay değil. Bir erkek arayıp bulamayan çok insan tanıyorum. Nereye gittiklerini de bilmiyoruz. Kayboldular sanki."

Matthew hemen elinin altında bir tane var diye düşündü. Beni düşünmez misin? Ama hiçbir şey söylemedi. Bahsettikleri konuda hesaba katılmadığı ortadaydı.

"Neden?" dedi Matthew. "Ne oldu ki?"

Pat, Matthew'un bildiğini düşündü, ama Matthew dünyadan bihaber oluşuyla Pat'i hep şaşırtıyordu. Belki de hiçbir şeyin farkında değildi.

"Bazı erkekler kadınları tercih etmiyor Matthew," dedi. "Bunun farkındasın değil mi?"

"Evet, farkındayım," dedi Matthew. "Ama kaç erkek böyle ki sahiden?"

Pat sanki sokaktan gelip geçenleri değerlendirirmiş gibi dışarı baktı. "Oldukça çok," dedi. "Tabii nerede olduğuna göre durum değişir. Edinburgh'da Auchtermuchty'den daha çok vardır. San Fransisco'da Kansas City'dekinden çok olacağı gibi. Oranı için yüzde on diyelim."

"Geriye yüzde doksan kalıyor."

Pat başını salladı. Erkeklerin sosyal olanaklarında büyük bir değişiklik olmuştu. Kadınları hapseden düzen onları da hapsetmişti, ama en sonunda kurtulmuşlardı ve özgürlüklerinin tadını çıkartıyorlardı. "Hayır, kalmıyor," dedi. "O yüzde doksanlık kesimin büyük bir kısmı da hani kadınları tercih etmediklerinden değil, kadınlarla ilgilenmediklerinden, yani kendi başlarına mutlu olduklarından sayılmaz. Kadınlar onlara fazladan kalabalık yaratıyor. Kadınlara ihtiyaç duymuyorlar. Belki..." Pat kafasından bir sayı uydurdu, "kendi başına daha mutlu olduğunu düşünen yüzde yirmi oranında erkek vardır. Kadınları tercih etmeyen yüzde ona bunu eklersen toplamda yüzde otuz oluyor."

Matthew biraz düşündü. "Ama böyle düşünen eşit sayıda kadın da olmalı değil mi? Erkeklerle ilişkiye girmeyen ve erkeklerle ilgilenen, ama ilişki istemeyen kadınlar da vardır. Sonuçta bunlar birbirini götürür, elde birbirine eş iki grup kalır yine."

Pat bunda bir hata olduğuna emindi. Matthew'un teorisine sadece kendi bakış açısından karşı çıkabiliyordu. Karşısına düzgün bir erkek çıkarsa, o erkekle olacağına kendi başına olmayı tercih eden çok kadın görmemişti. Ama bu tabii ki hiçbir anlama gelmiyordu ve bunu anlayacak kadar akıllıydı. Kişinin kendi deneyimlerinden yola çıkarak genelleme yapması sakıncalıydı, çünkü kişinin deneyimleri yine kişinin bakış açısı ve önyargılarıyla ortaya çıkıyordu. Eğer erkeklerden hoşlanıyorsan yine erkeklerden hoşlananlarla aynı ortamı paylaşıyordun ve tüm dünyanın erkekler-

den hoşlandığı varsayımına ulaşıyordun. Ama bu kesinlikle doğru değildi.

Matthew'un karşısına oturdu. Meraklanmıştı. "Niye böyle sorular soruyorsun?"

"Çünkü babam kendisine bir kız arkadaş bulmuş," dedi somurtarak. "Onda ne buluyor anlamıyorum."

Pat daha önce galeriye uğradığı sırada Matthew'un babasıyla tanışmıştı. "Ama baban çok tatlı bir insan," dedi. Sonra bir an durdu ve ekledi, "Hem olağanüstü zengin."

22. Chow

"Bertie," dedi Dr. Fairbairn, bacak bacak üstüne atarken kırışan pantolonunu düzeltirken. "Sana verdiğim küçük deftere rüyalarını yazdın mı?" Bertie bacak bacak üstüne atmadı. Dr. Fairbairn'e güvenmiyordu ve psikoterapistin söylediği sözler her zaman olduğundan daha garip bir hal alırsa kaçmaya hazır olmak istiyordu. Bertie'ye göre en iyi kaçış yolu masanın yanından fırlayıp, psikoterapistin deri kanepesinin üstünden atlamak ve bekleme odasına açılan kapıdan çıkmaktı. Oradan merdivenlere koşup tırabzandan aşağı kayabilir ve sokağa çıkıp güvenli bir yere ulaşabilirdi. O sırada mutlaka birisi polisi aramış olurdu, Dr. Fairbairn de Bertie'nin bu tip insanların gönderildiğini tahmin ettiği Carstairs'e* kaldırılırdı. Ona orada çok iyi bakarlardı, tüm doktorlar arkadaşı olurdu, iyileşirken bir yandan hastanenin bahçesinde golf oynardı.

Dr. Fairbairn'e baktı. Psikoterapistin sıklıkla taktığı ve üstünde oyuncak ayı desenleri olan kravat yoktu, ye-

* Carstairs, İskoçya'nın güneyinde akıl hastanesiyle bilinen bir kasaba (ç.n.)

rine üstünde soru işareti desenleri olan koyu renkli ipek bir kravat takmıştı. Dr. Fairbairn neden üstünde soru işareti olan bir kravat takıyordu? Bertie meraklanmıştı.

"Evet, rüyalarımı yazdım," dedi Bertie. "Dr. Fairbairn neden kravatınızda soru işaretleri var söyler misiniz?"

Dr. Fairbairn güldü. "Ne giydiğime hep dikkat ediyorsun Bertie. Neden sence?"

"Çünkü kravatınızı görüyorum," dedi Bertie. "Konuşurken size bakıyorum, o sırada ne giydiğinizi görüyorum."

Dr. Fairbairn Bertie'ye baktı. "Kıskanmıyorsun değil mi Bertie? Kravatımı kıskanmıyorsun değil mi?"

Bertie derin bir nefes aldı. Evde zaten bir kravatı varken neden kıskansındı? "Hayır, kıskanmıyorum," dedi. "Sadece merak etmiştim."

Dr. Fairbairn başıyla onayladı. "Kravatımı kesmeyi filan düşünmüyordun mesela değil mi? Hiç babanın kravatlarını kesmeyi düşündün mü peki?"

Bertie gözlerini kıstı. Dr. Fairbairn'in Carstairs'te kravat takmasına izin verirler miydi acaba? Yoksa elinden alırlar mıydı? Keserler miydi yoksa? Dr. Fairbairn hep bir şeylerin kesilmesiyle ilgili endişelenen insanlardan bahsedip duruyordu, belki onun kravatını kesselerdi ders almış olurdu. Hak ettiği cezayı bulurdu.

"Hiç böyle bir şey istemedim," dedi kısık sesle. "Babamın kravatlarını seviyorum. Bazen İskoç eteğiyle taktığı ekose bir kravatı var hatta."

İskoç eteği Dr. Fairbairn'in ilgisini çekmişe benziyordu, önündeki kağıda not aldı. Psikoterapist tam konu-

şacaktı ki Bertie ondan erken davrandı. "Rüyama dönelim," dedi kendisine verilen defteri cebinden çıkarmaya yeltenerek. "Rüyamı unutmamalıyız."

Dr. Fairbairn gülümsedi. "Tabii," dedi. "Hadi bana rüyanı anlat. Rüyalarını çok merak ediyorum Bertie. Rüyalar çok önemli."

Bertie defteri açtı. Rüyaların önemli olduğunu düşünmüyordu. Hatta rüyaların aptalca olduğunu ve hatırlamaya bile değmediklerini düşünüyordu. Son zamanlarda gördüğü rüyaları da hatırlamıyordu ve Dr. Fairbairn'le eğlenebilmek için aylar önce gördüğü bir rüyayı yazmak zorunda kalmıştı.

Dr. Fairbairn Bertie'ye baktı. Ne kadar garip bir çocuktu Bertie, sadece altı yaşında olmasına rağmen Oidipal itkileri bastırabilmek için ne kadar azimli, ne kadar kararlıydı. Önünde sonunda ortaya çıkacaktı bu, ama zaman alacaktı, rüya analizi işe yarayabilirdi. Rüyasında bolca baba figürü olacağı kesindi, bekleyip görecekti.

"Bir trendeydim," diye okumaya başladı Bertie. "Bir trene binmişim ve tren kırsal alandan gidiyor. İki yanımda da tarlalar uzanıyor ve tarlalardaki insanlar yanlarından biz geçerken bize el sallıyorlar."

"Bu insanlar erkek mi kadın mı?" diye sordu Dr. Fairbairn kâğıda not alırken yumuşacık bir sesle. Erkek olmalıydılar, bunların hepsi babaydı... izliyor ve inceliyorlardı.

"Kız," dedi Bertie. "Geniş kenarlı şapkalar takan kızlar. Hepsi kızdı."

Dr. Fairbairn başıyla onayladı. "Peki," dedi. "Kızlar demek." Kızlara hoşça kal dercesine el sallıyordu. Anneye el sallıyordu tabii. Tarladaki anneydi ve maskulen tren tarafından geride bırakılıyordu.

"Evet," dedi Bertie. "Devam edeyim mi Dr. Fairbairn?"

"Lütfen."

"Trenin camından dışarı baktım ve sonra kompartımana geri döndüm. Eski bir trendi ve kompartımanlar birbirinden ahşap duvarlarla ayrılmıştı. Orada bir süre oturduktan sonra ayağa kalkıp koridora çıktım. Uzun bir koridordu, diğer kompartımanlara bakarak yürümeye devam ettim."

"Kompartımanlarda kim vardı?" diye sordu Dr. Fairbairn. "Baban orada mıydı?"

"Hayır," dedi Bertie. "Babamı görmedim. O sırada ofisindeydi herhalde. Trendeki kimseyi tanımıyordum. Hepsi yabancıydı. Yabancılar ve köpekler."

"Köpekler mi?" diye böldü Dr. Fairbairn. "Çok ilginç!"

"Köpeklerden biri çok tüylüydü. Bana bakıp havladı."

Bertie, köpekten bahsettiği sırada yazı yazmayı bırakıp, kendisine çok garip bir şekilde bakmaya başlamış olan Dr. Fairbairn'e döndü. Kaçması gerekip gerekmediğini düşündü, ama psikoterapist hareket etmedi. Dr. Fairbairn köpeği düşünüyordu. Büyük ve tüylü bir köpek tek bir anlama gelebilirdi... bir chow chow* tabii

* Diğer adıyla Çin aslanı (ç.n.)

ki! Viyana'nın sıkı takipçisi olan herkesin de bildiği üzere *bu köpek Sigmund Freud'un sahip olduğu köpeğin aynısıydı.* Aklında bir makale başlığı belirmişti bile: *Freudian Chow'un Yankıları: Altı yaşında bir oğlan ve gece sembolleri.*

"Chow," dedi Dr. Fairbairn kısık sesle.

Bertie anında kafasını kaldırdı. Bu bir işaret olmalıydı.

"Ciao," dedi hızla ve ayağa kalktı.

Dr. Fairbairn önce şaşırdı, ama sonra saatine baktı ve başıyla onayladı. Irene'le konuşmak istiyordu ve bir sonraki hastası gelmeden önce on dakika zamanı vardı.

"Anneni içeriye yollayabilir misin?" dedi Bertie'ye. "Bekleme odasında otursan sorun olur mu?"

Olurdu, ama söylemedi. Anlamı yoktu zaten. Hayatını istediği gibi yaşayabilmek için yapabileceği hiçbir şey yoktu. Hayatı küçük bir odaya kapalı kalmıştı zaten. Bekleyerek, dinleyerek, öğüt verilerek geçiyordu. Rüyalarını yazmasını istiyorlardı. Su terapisine götürülüyordu. Zorla İtalyanca öğretiliyordu. Bunlar senelerce sürecekti, seneler sonsuzdu.

23. Neredeyse Şaşkınlık Verici Bir Keşif

Bertie bekleme odasında sessizce oturuyor, bir yandan da bir dergiye göz gezdiriyordu. Annesinin "Kısacık bir iki şey konuşacağım," deyip Dr. Fairbairn'in odasına girmesinden nefret ediyordu. Hiçbir zaman sadece bir iki şey konuşmuyorlardı ve hiçbir zaman o konuşma kısacık olmuyordu, dışarı çıkması yıllar alacak yine diye düşündü. Ayrıca kendisi hakkında konuştuklarını biliyordu ve buna içerliyordu.

Dr. Fairbairn Bertie'ye yazdırdığı listeyi annesine söylemeyeceğine söz vermişti, ama Bertie doktorun bunun tam tersini yapacağına emindi, hatta listeyi çıkarıp gösterebilirdi bile. Dr. Fairbairn güvenilemeyecek kadar dengesiz diye düşündü Bertie, ayrıca ne kadar tehlikeli bir insan olduğunu şimdiye kadar kimsenin fark etmemiş olmasına şaşırıyordu. Ama bugünlerde hastalarından birine mutlaka saldıracaktı ve işte o gün Bertie bunun olacağını daha önceden bildiğini söyleyebilecekti. Ama o gün gelene kadar kimse kendisini dinlemeyecekti.

Bertie eski tarihli *Scottish Field* dergisinin sayfalarını çevirdi. Bu dergiyi seviyordu, çünkü içinde balık tutan insanların resimleri, su geçirmez giysilerin, olta takımlarının ve çok bıçaklı çakıların reklamları oluyordu. Bertie tüylü iğnenin misinaya nasıl bağlanacağını anlatan bir yazı görmüştü ve okuduklarından büyülenmişti. Eğer gün gelir de biri ona öğretirse bunu deneyebilirdi, ama tabii hiç kimse hiçbir zaman öğretmeyecekti. Watson's'da Jock gibi çocukların bunları öğrendiğini hayal etti, kuş tüylerini küçük küçük kesip, sanki yemmiş gibi oltaya takmak kim bilir ne kadar eğlenceli olurdu. Eski tarihli *Guardian*'ları kesip insan zinciri yapmaktan çok daha eğlenceli olacağı kesindi.

Bertie derginin sonundaki etkinlikler bölümünü dikkatle incelerken buldu kendini. Resimlerin hepsini inceledi. Resimlerde gördükleri çok eğlenceli gibiydi. Eski araba yarışı yapılmıştı ve ardından düzenlenen partide kafalarında yarış gözlükleri olan insanlar arabalarının yanında, ellerinde şampanya kadehleriyle poz vermişlerdi. Yakışıklı ve eğlenceli görünen insanlardı, arabaları da çok güzeldi. Bizim arabamızın tam tersine diye iç geçirdi Bertie. Biz arabanın nerede olduğunu bile bilmiyoruz.

Fotoğraftaki insanlara baktı. Uzun boylu bir adam fotoğraf makinesine bakarak gülümsüyordu, resmin altında bu adamın Roddy Martine olduğu yazıyordu. O adam kadar uzun olmak güzel olsa gerek diye düşündü Bertie. Kimse Roddy Martine'i itmeye kalkışmaz, cesaret edemezler. Hemen yanında cana yakın görünen

bıyıklı bir adam vardı, ismi Charlie Maclean'dı. Elinde bir olta kamışı tutuyordu ve gülümsüyordu. Hepsi ne kadar da çok eğleniyor diye düşündü Bertie. En azından İskoçya'da bazı insanlar eğlenebiliyor. Belki Charlie Maclean'ın bir de oğlu vardır diye düşündü. Belki onunla tanışabilirdi ve Jock gibi o da arkadaşı olabilirdi. Dr. Fairbairn'in resminin olmadığını fark etti Bertie. Tanıdığı kimsenin resmi yoktu. Hatta Valvona and Crolla'da* tanışmış olduğu nazik bir adam olan Bay Dalyell bile yoktu.

Irene, psikoterapistin odasında Bertie'nin demin kalktığı sandalyeye oturdu. Dr. Fairbairn'e baktı ve kravatını gördü. Kıyafetlerine hep dikkat ediyordu zaten. İnce mavi keten ceketi dikkatle ütülenmişti, oysa keten ütülenmesi çok zor olan bir kumaştı. Esrarengiz motifleriyle kravatı da harikaydı. Hayat bir maceraydı, kravatlar da bu gerçeği yansıtabilirdi pekâlâ.

"Keteni ütülemesi çok zor," dedi Irene. "Ceketiniz nasıl böyle kırışmadan duruyor? Keten beni alt ediyor doğrusu."

Dr. Fairbairn gülümsedi, alçakgönüllü bir gülümseme diye düşündü Irene. Dr. Fairbairn hiçbir zaman kendini beğenmiş tavırlar sergilemiyordu.

"Bu kumaş saf keten değil aslında," dedi psikoterapist. "Büyük oranda keten, ama içine biraz suni iplik karıştırmışlar. Farkı yaratan da o. Bu ceketi ütülememe bile gerek kalmıyor."

* Edinburgh'da İtalyan şaraplarıyla da bilinen bir şarküteri (ç.n.)

"Tam olarak ne olduğunu öğrenmem gerek," dedi Irene. "Auden'in* yüzüne benzeyen keten bir bluzum var."

"Doğal afetten sonrasına mı, yoksa öncesine mi benziyor?" diye sordu Dr. Fairbairn.

Bu çok zekice yapılmış bir göndermeydi. Hatta ikisinin de göndermeleri akıllıcaydı ve ikisi de kendileriyle gurur duyarak gülümsediler. Auden'in yüzündeki çizgilerin kısa süre içinde bir deri hastalığı yüzünden derinleşmiş olmasını doğal afet olarak tanımlamıştı. Bunu çok insan bilmiyordu, ama onlar biliyordu işte.

"*Ketene Övgü* isimli bir şiir yazabilirmiş," dedi Dr. Fairbairn. "Eğer o tek kumaşsa..."

"Biz vefasızların özlediği..." diye ekledi Irene.

"En başta ütülenmesi zor diyedir,"** diye bitirdi Dr. Fairbairn.

Gülüştüler. Irene Dr. Fairbairn'in balıksırtı pantolonuna baktı, çok ince bir ayrıntı diye düşündü. Ardından parlatılmış ayakkabılarını gördü.

"Giysilerinize çok dikkat ediyorsunuz," dedi. "İskoç erkekleri ne giydiklerini neredeyse hiç umursamaz." Duraksadı. "Bertie'den bahsetmemiz gerekiyor gerçi."

"Evet," dedi Dr. Fairbairn hafifçe kaşlarını çatarak. "Bugün rüyalar üstünden gittik biraz. En azından işe başladık."

* W. H. Auden. İngiltere doğumlu yazar. Yaşlandığında yüzü bir rahatsızlık sebebiyle fazlaca kırışmıştır. (ç.n.)

** W. H. Auden'in *In Praise of Limestone* – Kireçtaşına Övgü isimli şiirine gönderme yapılıyor. Irene ile Dr. Fairbairn'in karşılıklı konuşması şiirin giriş kısmının biraz değiştirilmiş hali. (ç.n.)

"Rüyalarından hiç bahsetmez," dedi Irene. "Gerçi benimle pek konuşmaz oldu. Çocuğum bana yabancı biri oldu çıktı."

Dr. Fairbairn başıyla onayladı. "Normal karşılamalısınız." Duraksadı. "Başka bir davranış bozukluğu gözünüze çarptı mı?"

Irene tavana baktı. Stuart'ın *Guardian*'ını yakması kadar kötü bir olay yaşanmamıştı, ama ufak tefek vakalar olmuştu. İtalyanca fiilleri bilerek birbirine karıştırıyordu (geçmiş zaman çekimlerini özellikle) ve yedinci seviye saksafon sınavına hazırlanmasında dikkat çekici bir isteksizlik vardı. Bunların dışında göze çarpan bir sorun çıkmamıştı.

Dr. Fairbairn Irene'in bir şey söylemesini bekledi, ama Irene konuşmadı. "Bertie evdeki bir gerginlikten etkileniyor da olabilir, tabii gerginlik varsa. Size bu konuda soru sormamın bir sakıncası yoktur umarım. Yok değil mi?"

Irene gözlerini yere çevirdi. "Bir sakıncası yok," dedi. "Size sadece şu cevabı verebilirim. Evet, evde gerginlik yaşanıyor, ama bunların hiçbiri benim hatamdan kaynaklanmıyor. Sıkılmış olmam benim hatam değil. Evet, çok sıkıldım. Kendimi zavallı Madam Bovary gibi hissediyorum. Kapana kısıldım ve daha büyük ve heyecan verici olan hayatla tek bağlantım, tek kaçış yolum oğlumdan geçiyor. Oğlum büyüyecek ve büyüdüğünde babasına benzemeyecek asla. Bunu gerçekleştirmeye kararlıyım Dr. Fairbairn. Son derece kararlıyım."

Dr. Fairbairn Irene'in sözünü bitirmesini bekledi. Sesini yükseltmişti, sonra alçaltmıştı, şimdi de itirafının mahremiyeti yüzünden yorulmuşçasına sessiz oturuyordu.

"Ben de kapana kısıldım," dedi sessizce. "Ayrıca benim de size itiraf etmem gereken şeyler var."

Irene hızla kafasını kaldırdı. "Nedir?" diye fısıldadı.

"Doğru zaman şimdi değil," dedi Dr. Fairbairn. "Belki sonra."

24. Bruce Bir Arkadaşına Rastlıyor

Artık yeterince vakti olduğu için Bruce sabah saat on birden önce yataktan çıkmaz olmuştu. Sabah erken kalkan bir ailede yetişmiş olmasına rağmen hiçbir zaman erken uyanmayı sevmemişti ve artık saat tam dokuzda Maculay Holmes Richardson Black'teki ofisine girmek zorunda olmadığı için elindeki fırsattan yatakta uzanarak, yarı uyanıklığın tatlı dünyasının zevkini çıkarıp tekrar uykuya dalarak yararlanıyordu.

Bu vakitler düşünmek için, daha doğrusu mükemmel sevgiliyi veya para kısıtlaması olmasa alınabilecek arabayı hayal edip fantezilere dalmak için idealdi. Mükemmel sevgili Sally gibi biriydi, ama hayır bir daha asla onu düşünmeyecekti, o kendini beğenmiş, yüzsüz (ve yanlış karar veren) Amerikalı kız kim oluyordu da bir daha onu görmek istemediğini söyleyebiliyordu. O kim oluyordu da Nantucket'a kendisiyle birlikte gitmek istemediğini söyleyebiliyordu. Hem Nantucket'a gelince... adı sanı duyulmamış bir yerdi. Kısacık kumsalı ve buz gibi suları olan, kuş uçmaz kervan geçmez bir adaydı. Ora-

ya sahiden Sally'yle gitmek istediğini de nereden çıkarmıştı? Yaklaşan zorunlu ayrılıkları yüzünden hayal kırıklığı hisseden Sally'ye jest olsun diye onunla gitmeye hazırlanmıştı sadece.

Bruce yatağında dönüp başka şeyler düşünmeye çalıştı. Kendilerine güzel birkaç söz söylemesi, bir iyilik yapması için dakika sayan çok kız vardı.

O sabah saat on ikiye kadar yataktan çıkmadı. Sonra yatağın bir yanından tembelce ayaklarını aşağı sarkıtıp odanın diğer ucundaki boy aynasına şöyle bir baktı. Kalkıp yavaşça bir kot pantolon, bir rugby tişörtü ve kahverengi bağcıksız ayakkabılarını giydi. Ardından saç jölesini sürdü ve yüzünü büyük gösteren başka bir aynanın önünde hızlıca tıraş oldu. Biraz sandal ağacı kolonyası sürerek boynunu ovuşturdu. Hiç yaşlanma belirtisi yok diye düşündü, henüz kırışıklık veya sarkma da yok. Bazı insanlar yirmili yaşlarında yaşlanmaya başlıyordu, hatta daha da erken yaşlanan vardı, ben öyle değilim diye düşündü Bruce. Ben sarkmam. *Pas moi!*

Evden çıktı, basamakları ikişer ikişer atlayıp, duvarlarda yankılanan ayak sesleriyle merdivenden aşağı indi. Sonra sokağa çıktı, biraz yokuş tırmandı ve George Salter'ın kendisini beklediği köşedeki Cumberland Bar'a girdi.

El sıkıştılar. "Uzun zamandır görüşmedik," dedi George.

Bruce başıyla onayladı. Crieff'teki günlerinden beri tanıdığı George'u severdi. Birbirlerine pek çok açıdan

benzemiyorlardı. George, Bruce'tan çok daha kısaydı, kumraldı, saçları kısacıktı ve biraz kiloluydu, ayrıca Bruce'un giysi zevkinden ve havalı tarzından yoksundu. Kıyafetleri sanki hep dar gibi görünüyordu, Bruce bunları asla, ama asla giymezdi. Zavallı George, bu işten hiç anlamıyor diye düşündü Bruce keyifle.

Bruce'a ayak uydurmakta başarısız olmasına rağmen, George eski dostunu çok seviyordu. Okuldaysa ona tapıyordu, Bruce gibi biriyle birlikte anılmanın getirdiği ayrıcalık hissi paha biçilmezdi. Bruce kadar kendinden emin, onun kadar yetenekli olmak, onun gibi konuşabilmek istiyordu. Ama bunların hiçbirini yapamam demişti kendi kendine. Çünkü yeterince zeki değilim. Bruce zeki bir adam.

George Bruce'a bir içki aldıktan sonra bir masaya oturdular.

"İstifa etmişsin diye duydum," dedi George. "Sıkıldın mı?"

Bruce kapıya doğru ilgisiz gözlerle baktı. "Hem de nasıl," dedi. "Canımdan bezmiştim artık. Her gün, her gün aynı şeyler. Bıkmıştım." Bir an durdu, Guinness birasından bir yudum aldı. "Tabii kalayım diye yalvardılar."

"Daha çok para teklif etmediler mi?"

"Ettiler," dedi Bruce. "Ama kabul etmedim."

George kederle gülümsedi. "Kararlılığına bayılıyorum," dedi. "Bana kalayım diye daha fazla para teklif ettiklerinde gözümü bile kırpmadan teklifi kabul etmiştim."

Bruce arkadaşına baktı. Hakikaten birisi George işi bırakmasın diye kendisine para teklif etmiş olabilir miydi? Pek gerçeklik payı yok gibiydi.

"Peki ya şimdi ne yapacaksın?" diye sordu George. "İş arıyor musun?"

"Aklımda birkaç şey var," dedi Bruce sıradan bir konudan bahseder gibi. "Özellikle birine aklım yatıyor. Şarap işi."

George'un yüzünde etkilendiğini belli eden bir ifade uyandı. Ona göre Bruce harika bir şarap satıcısı olurdu. Tipi uygundu.

Bruce tırnaklarını inceledi. "Evet," diye devam etti. "Şöyle veya böyle ilginç bir iş olduğu kesin. Tam olarak ne yaptığını bilmen gerekiyor, ama temel bilgim var zaten ve işi yaptıkça geri kalanları da öğrenirim nasılsa. Bir MW* kursuna katılmayı düşünüyorum.

George etkilenmişti. "Harika bir fikir. Hiç zorluk çekmezsin. Yüksek fiziği ne kadar basit bulduğunu hatırlasana."

"Belki," dedi Bruce. "Daha hiçbir şey kesin değil zaten."

Bir sessizlik oldu, bu sessizlik süresince Bruce bir iki kez George'a baktı. Aklına bir fikir gelmişti. Daha önce aklına gelmemiş olması garipti, ama bir kez düşünmeye başlayınca çok basit olduğunu görebiliyordu. George, kişisel eksiklikleri bir kenara konulacak olursa çok büyük bir varlığa sahipti. Sermayesi vardı.

* MW – Master of Wine. The Institute of Masters of Wine'ın sınavlarından başarılı olanların almaya hak kazandığı unvan. (ç.n.)

"Şarapla ilgileniyor musun?" diye sordu Bruce.

"Çok," dedi George. "Senin gibi konu hakkında pek bilgim yok, ama çok seviyorum."

Bruce hızla düşünmeye başladı. Eğer elinin altında sermaye olsaydı, şarap ticaretine atılmak için iş aramasına gerek kalmazdı, kendi işini kurabilirdi. Şehrin yeni kısmında bir dükkân kiralayıp işe başlayabilirdi. Şarap pahalıydı ve kişiye biraz para lazım olacaktı. İlk olarak yüz bin sterlin yeterli olurdu mesela.

Bardağının dibinde kalan son yudumu içmek için bardağı kafasına dikti.

"Sana bir içki alayım," dedi George'a. "Sonra aklımdakileri açıklayacağım. Planlara sen de dahilsin."

George başını kaldırıp hayranlıkla arkadaşına baktı. Hep Bruce gibi olmak istemiş, ama asla olamamıştı. Aptal ve mantıksız bir hevesti bu.

"Harika," dedi. "Benimle mi ilgili yani? Harika."

25. Anlaşmaya Varılıyor

"Pekâlâ," dedi Bruce. "Plan şu."

George gülümsedi. "Anlat hadi."

"Senin sermayen var öyle değil mi?" dedi Bruce. "Yani paranla neler yaptığını biliyorum, ama geri kalanına da el sürmediğini tahmin ediyorum."

George omuz silkti. "Epey," dedi. "Piyasa vurgun yedi, ama ben o internet sitelerine pek düşkün değildim, o yüzden şu an durum iyi. Hem de güvendeyim."

Bruce kısık sesle konuşmaya başladı. "Peki, parayı kimin kontrol ettiğini sormamın bir sakıncası var mı?"

"Büyük kısmı Glasgow'daki bir brokerin elinde," dedi George. "O uğraşıyor."

"Tahvil mi?"

"Bir kısmı," dedi George. "Hisse senedi de var. Gayrimenkul fonunda. Riski farklı alanlara dağıtman gerekiyormuş, öyle dediler."

Bruce kahkaha attı. "Haklılar da," dedi ve ekledi, "tabii bazen o kadar dikkatli oluyorlar ki hiç risk almıyorlar. Hiçbir ilerleme kaydetmiyorlar."

George kaşlarını çattı. "Sence..." Cümlesini bitirmedi.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Evet," dedi Bruce. "Eşeğini sağlam kazığa bağlamışsın, ama bir o kadar da atılsın. Sermayene hiçbir şey olacağı yok. Paran olduğu gibi duruyor George."

George küçücük gözleriyle Bruce'a baktı. "Ama..."

"Ama hakikaten kimin para kazandığına bakacak olursan," dedi Bruce. "kimin cukkaları götürdüğüne bakarsan, risk alan sermayedarları görürsün."

George birasından bir yudum daha aldı. "Bu insanlar her zaman başarıya ulaşmıyor diye düşünüyordum. Sonuçta bir risk söz konusu değil mi?"

Bruce kahkahalara boğuldu. "Başarıya ulaşmıyor mu? Ne gibi kazançlar elde ettiklerini gördün mü? Yüzde yirmi, yüzde otuzdan bahsediyorum burada. Şipşak hem de." Duraksadı. "Tabii iş satışa geldiğinde her proje nakde dönüşmeyebiliyor, ama bunlar istisna, inan bana."

George hafifçe gülümsedi. "Sanki hiç maceraperest değilmişim gibi konuşuyorsun."

Bruce omzuna hafifçe vurdu. "Pek değilsin George." Durdu. Şu an doğru andı, George'un da onaylayacağından emindi. "Bak dinle şimdi. Planım şu. Eğer sen yatırım yaparsan, ben de gireceğim şarap işine seni dahil ederim. Kârı yarı yarıya bölüşürüz, ama senin parmağını bile oynatmana gerek yok. İşleri ben yürüteceğim. Her şeyi ben yapacağım. Sen de... sen de risk alan sermayedar olacaksın. Piyasadan pay koparmak için önüne bir şans çıktı işte."

George'un tepkisini (oldukça yavaş tepki veriyordu) beklemeye başladı. Bir an teklifini çok çabuk yapıp yapmadığını merak etti. George hiçbir zaman öyle çabuk

düşünebilen bir insan olmamıştı ve muhtemelen zamana ihtiyacı olacaktı. Ama önünde sonunda teklif aklına yatacaktı ki bu muhtemelen yaklaşık bir saatlik bir süre gerektirecekti. George her zaman Bruce'un tekliflerini kabul ederdi.

George masaya baktı. "Ne kadar bir paradan bahsediyoruz?" diye sordu.

Bruce arkadaşının gözlerinin içine baktı. "Yetersiz sermayeyle işe başlamak istemeyiz," dedi. "Az sermayeyle boşa kürek çekmekten daha kötü bir şey olamaz. Eğer böyle bir şey yaparsan karşı tarafın senden öne geçmesine izin vermiş olursun. Az sermayeyle işe başlayanların battıklarına sayısız kez şahit oldum."

"Öyle mi?" dedi George. "Hangileri?"

"Sayılamayacak kadar çok," diye yanıtladı Bruce aceleyle. "İnan bana."

"Peki, ne kadara ihtiyaç olacak?" diye sordu George.

"Yüz..." Bruce bocaladı ve sustu. "Elli bin," dedi. "Elli binle kira çok yüksek olmadığı sürece işi kurarız. Para işini halledebilecek misin?"

George dudaklarını büzüştürdü. Bu gereksiz mimikten rahatsız olan Bruce, hislerini kontrol altına alıp arkadaşına teşvik edercesine gülümsemeye devam etti.

"Halledebilirim herhalde," dedi George tereddütle. "Biraz tahvil satıp, fon değiştirebilirim. Faizi bozmaz herhalde."

Bruce neşeyle gülümsedi ve arkadaşının omzunu sıvazladı. "Finans hayatının en iyi kararını verdin," dedi. "Öyle yerlere geleceğiz ki gözlerine inanamayacaksın."

George tereddütlü gülümsemesini bozmadan karşılık verdi. "Umarım."

Bunun üstüne bir saat boyunca Bruce planlarını şekillendirdi. Başlangıç aşamasındaki planlarını konuşmaya devam ettikçe temellendirip olgunlaştırdı. Çok uygun bir dükkân biliyordu. Firma için araştırmasını yapmıştı, ama kira sözleşmesi yapılmamıştı. Eğer acele ederlerse mülk sahibinden dükkânı uygun bir fiyata alabilirlerdi. Ayrıca malları da düşünmek gerekiyordu. Ürünlerin çoğunu toptancılardan edinebilirdi, ama bir kısmını muhtemelen üreticilerin kendi işletmelerinden alması gerekecekti. Bu oldukça eğlenceli olacaktı, hem George da kendisiyle gelebilirdi... gerçi gelmese daha iyiydi. George biraz ağırkanlıydı, çok eli açık bir insan olduğunu söylemeden geçmemek gerekiyordu ve muhteşem bir arkadaştı, ama Bordeaux'ya bir yolculuğun George'un peşine takılmasıyla iyiye gitmeyeceği kesindi.

George bir anda gülümsemeye başladı. "Birlikte gidip, şarapları alabiliriz," dedi neşeyle. "Senle ben. Bordeaux'ya uçakla gideriz, sonra bir araba kiralayıp bağların arasında dolaşırız, ürünleri tadarız. Harika olur."

"Tabii," dedi Bruce. "Olabilir. Ama dükkânı da çok uzun süre boş bırakmamamız gerek. Belki de toptancılara sipariş vermemiz daha iyi olur."

"Sen daha iyi bilirsin," dedi George.

Evine dönünce Bruce bir sandalyeye oturdu ve olup bitenleri düşünmeye başladı. George teklifini inanılmaz derecede hızlı bir şekilde kabul etmişti, belki de arkadaşına düşünüp taşınması için bir iki gün mühlet

vermeliydi. Ayrıca Cumberland Bar gibi sosyal bir ortamda böyle bir teklif yapmış olmasının doğru olup olmadığını da merak etti. Ama bu düşünceleri hemen aklından uzaklaştırdı. George sorumluluk sahibi bir adamdı, yumuşak başlı olduğu şüphe götürmezdi, ama tamamen kendi isteği dahilinde anlaşmaya varmışlardı. Teklif de kötü sayılmazdı zaten. Oldukça şüpheli madencilik hisselerine yatırım yapmasını istememişti sonuçta. Ticarete atılması ve kazanç sağlaması için bir yöntem önermişti, ellerinde mal ve mülk olacaktı, ayrıca en önemlisi deneyimleri vardı. Deneyimin yerini başka hiçbir şey tutmazdı. Ticaretin esas sermayesi buydu ve girişimlerini büyük bir tecrübe üstüne kuruyorlardı.

Bir de isim sorunu vardı. Soyadı olan Anderson kesinlikle isimlerinde yer almalıydı, tabii sermayenin kaynağını da unutmamak gerekiyordu, bu yüzden Salter soyadı da kullanılmalıydı. "*Anderson and Salter*, Şarap Tüccarları" kulağa güzel geliyordu. Ama Bruce'un aklına çok daha iyisi gelmişti ve fikriyle bile heyecanlanmıştı: "*Anderson et Salter, Vinotheque*". Harika bir fikir diye düşündü Bruce. Baştan çıkartıcı!

26. Bertie'nin Fikri

Bruce ve George Cumberland Bar'da ortaklık anlaşmasının koşullarını belirlerken, Bertie'yle annesi George Sokağı'nda bir butikteydiler. Bertie'nin yeni çoraplara ihtiyacı vardı, Irene aynı durumun Stuart için de geçerli olduğuna karar vermişti. Erkek çoraplarının nasıl ortadan kaybolduğuna akıl sır erdiremiyordu, çamaşırları her yıkamasından sonra çoraplar eksiliyordu, ama aynı olay gömleklerde, havlularda, hatta başka hiçbir eşyada gerçekleşmiyordu. Çorapları iple birbirine bağlayıp güvene almayı denemişti, ama bu sefer de tek çorap yerine iki çorap birden kaybolur olmuştu. İnsanın inancını sarsıyordu.

"Belki de çoraplar eriyordur," diye fikir yürüttü Bertie. "Ya da lavabonun deliğinden içeri kaçıyorlardır."

"Olabilir," dedi Irene. "Ama mantıklı düşünmeliyiz Bertie. Bu çoraplar çamaşır makinesinde birden ortadan kaybolmuyor tabii ki. Başka bir aşamada kayboluyor olmalı."

"Ama öyle olsaydı ortaya çıkardı," dedi Bertie. "Ortaya çıkmıyorlar sonuçta, değil mi?"

"Bu konuyu şimdilik kapatalım," dedi Irene sertçe. "Her şeyin mantıklı bir açıklaması var, sen de biliyorsun."

"Kaybolan çoraplar dışında," diye mırıldandı Bertie.

Irene bu son cümleyi duymazlıktan geldi. Çocuklarla konuşurken mantıksız fikirlerle ve büyüyü anımsatan düşüncelerle savaşmak gerekiyordu, ama bu doğru zamanda ve doğru yerde yapılmalıydı, şu an yanlış zamanda, yanlış yerdeydiler. Ayrıca kayıp çoraplarla ilgili sorun mantıklı çözümlemesinin oldukça yetersiz olmasıydı. Böyle bir konu üstüne Arthur Koestler* gibi biri fikir beyan edebilirdi, hatta belki de çoktan beyan etmişti.

George Sokağı'ndaki Aitken and Niven'e ** girmiş çoraplara bakıyorlardı. Stuart için her zamanki gibi gri çorap alacaktı, ona bu renk çok gidiyordu, Bertie'ye de uygun boyu varsa koyu yeşil çorap alacaktı. Çorapları eline alıp incelemeye başladı. Bertie annesinin dikkatini başka şeye verdiğini görüp yanından ayrıldı. Alçak bir dolabın üstünde sergilenen bir rugby topunu gözüne kestirmişti. Birkaç oyuncu tarafından imzalanmış olan topun arkasında gerili bir rugby tişörtü duruyordu. "All Blacks" yazısını okuyan Bertie'nin kalbi duracak gibi oldu.*** All Blacks çok ünlüydü ve kar-

* Artúr Kösztler, Macaristan doğumlu İngiliz yazar. (ç.n.)

** Spor ve okul giysileri satan bir mağaza (ç.n.)

*** All Blacks, milli sporu rugby kabul edilen Yeni Zelanda'nın milli rugby takımı (ç.n.)

şılaşmaya başlamadan önce korkutucu bir dans yapıyorlardı. Bu dansın karşısında cesur bir şekilde durup duramayacağını merak etti, yoksa sahadan gerisingeriye kaçıp soyunma odasına mı girerdi acaba? Birileri böyle kaçacak olsa, çok anlaşılır olurdu, ama seyircilerin pek hoşuna gitmeyeceği kesindi. Eğer İskoç rugby takımının yarısı All Blacks'in savaş dansını görüp kaçışsaydı, seyirciler kesinlikle yuhalar ve bağırıp çağırırlar diye düşündü Bertie.

Bertie'nin gözü rugby tişörtünün yanına kaydı. Hemen yanında, rugby giysilerinin dizili olduğu çekmecelere dayalı çerçevelenmiş bir fotoğraf vardı. Fotoğrafa yaklaşıp, yakından incelemeye başladı. Gülümseyen bir adamın resmiydi ve altı imzalıydı. Bertie imzadaki ismi okudu: Gavin Hastings * yazıyordu. Bir adım geriye atıp resme tekrar baktı. Bu Bay Hastings'in tipini beğenmişti, kendisine sıcakkanlı bir ifadeyle bakıyor gibi görünüyordu. Bay Hastings gibi birisini tanıyor olsa ne güzel olurdu, belki kendisini rugby izlemeye davet ederdi, hatta belki de yakalaması için top atardı. Bay Hastings'le rugby oynamak ne kadar keyifli olurdu kim bilir?

Bertie arkasını döndü. Annesi hâlâ çoraplara bakıyor, naylonlu olanları ayırmak için tek tek etiketlerini kontrol ediyordu. Bu oldukça uzun zaman alacak diye düşündü Bertie. Irene çok yavaş alışveriş yapıyordu ve bir ürünü almadan önce her şeyi dikkatle inceliyordu. Bu yüzden sorunlar da olmuyor değildi. Irene'in taze olup olmadığını anlamaya çalıştığı avokadoları sıkıp durma-

* Eski İskoçya rugby birliği oyuncusu (ç.n.)

masını rica eden manavın tezgahının önünde upuzun kuyruklar oluşabiliyordu. Ayrıca bir defasında balıkçının tablasındaki balığı hiç utanıp sıkılmadan kaldırıp koklayan ve tiksintiyle suratını büzüştüren Irene'e balık satıcısının kızdığını da unutmamak gerekti. Annesinin bu tip davranışlarına alışmış olan Bertie yine de iki durumda da utanmıştı. Normal bir annem olsa ne iyi olurdu diye düşünmüştü Bertie, ama normal anneler bile çocukları için utanç kaynağı olabiliyordu.

Bertie etrafına bakındı. Butikleri çok sıkıcı bulurdu, ama bu dükkânın oldukça ilginç olduğuna karar vermişti. Takım elbiselerin bulunduğu askıya baktı ve uzanıp kadife kumaşlarına dokundu. O da nesi? Tam arkalarında boynuz düğmeli yeşil tüvitten İskoç eteğinin üstüne giyilen ceketler asılıydı. Tam o sırada Bertie yan odayı işaret eden bir ok gördü. Üstünde okul ceketleri yazıyordu.

Omzunun üstünden annesine şöyle bir bakan Bertie, birkaç basamak inerek yan odaya girdi. Yavaş adımlar atıp, işaretin gösterdiği tarafa yöneldi. İşte oradaydılar! Bir askı dolusu mor renkli boy boy Watson's ceketi. Bertie ceketlere yaklaştı. Kendi bedenine uyacak ceketlerden birinin koluna dokundu ve heyecanla askısından indirip üstüne geçirdi. Bunu yaptığına inanamıyordu, neredeyse nefesi kesilmişti.

Yanında bir boy aynası vardı, Bertie nasıl göründüğüne bakmak için yan döndü. O muhteşem armanın yansımasını izledi, yepyeni yünün kokusunu içine çekti. Üstüne tam oturmuştu, harika görünüyordu ve içinde ger-

çek bir Watson's öğrencisi gibi duruyordu. Orada durup kendisine aynadan bakarken Bertie'nin aklına bir fikir geldi. Çok basit bir düşünceydi aslında, ama Bertie için önemi çok büyüktü. Cesaret isteyen bir plandı, şaşırtıcı bir plandı, ama işe yaramaması için hiçbir sebep yoktu. Sadece biraz cesur olmak gerekiyordu.

Tam o sırada arkasından o kadar ani bir ses geldi ki irkildi. "Ee, delikanlı?"

27. Çoraplar

Bertie hemen arkasında duran adama baktı. Koyu renkli bir takım elbise giymiş mağaza görevlilerinden biriydi. Yarımay şekilli gözlüklerinin ardından dalgın bakışlarla Bertie'ye bakıyordu.

"Ee, delikanlı," dedi tekrar. "O ceket üstüne oldu mu bakalım?"

Bertie tekrar aynaya baktı. "Evet," dedi endişeyle. "Sadece deniyordum. Çalmayacaktım."

Adam güldü. "Bir an bile çalacağını düşünmemiştim zaten," dedi. "Sadece üstüne olup olmadığına bakıyorsun diye geçirmiştim aklımdan. Üstüne oluyor değil mi?"

Bertie ceketin düğmelerini açtı ve çıkarmaya başladı. "Çok iyi oluyor," dedi. "Tam oturuyor."

"Çok iyi bir marka bu," dedi adam Bertie'den ceketi alıp, askıya asmadan önce üstünü temizlerken. "Watson's'ta iyi vakit geçiriyor musun bakalım?"

Bertie yere bakmaya başladı. "Orada okumuyorum," dedi süklüm püklüm.

Adam tek kaşını kaldırdı. "Orada okumuyor musun? Ama ceketini deniyordun?"

"Orada okumak istiyorum," dedi Bertie. "Watson's ceketini giyince nasıl göründüğüme bakmak istedim sadece."

Adam gözlüklerini düzeltti. "Anladım," dedi. "Çok da mantıksız sayılmaz hani. Peki, nerede okuyorsun?"

"Steiner," diye yanıtladı Bertie.

"Çok iyi bir okul," dedi adam. "Şanslısın. O okulun çok iyi olduğunu duyuyoruz hep."

"Biliyorum," dedi Bertie. "Çok iyi bir okul, ama orada rugby yok."

Adam başıyla onayladı. "Evet, eğer rugby oynamak istiyorsan başka bir okula gitmen gerekiyor. Çok mu seviyorsun rugbyyi?"

Bertie heyecanla kafasını salladı. "Hem de çok," dedi. "Hiç oynama şansım olmadı, ama çok isterdim." Duraksadı. "Bay Hastings hiç buraya geliyor mu?" diye sordu.

"Oldukça sık. Tanıyor musun?"

Bertie cevap vermeden önce biraz tereddüt etti. "Evet," dedi. "Tanıyorum."

Bunu neden söylediğini bilmiyordu. Olmadığı bir insan olmak istemesiyle ilgisi olmalıydı, arzularını gerçekleştirmekle, özgürlükle ilgisi vardı.

"Buraya tekrar geldiğinde senden bahsederim öyleyse," dedi adam. "Adın ne?"

Bertie tekrar tereddüt etti. "Patrick."

"Pekâlâ, Patrick. Artık annenin yanına gidersen iyi edersin. Nerede olduğunu merak edecek yoksa."

Bertie Irene'in çorapları incelediğini görebiliyordu. Bertie'yi görünce yanına çağırdı. Adam da yanında geldi.

"Çoraplarla ilgili yardıma ihtiyacınız var mı?" diye sordu. "Patrick için mi arıyorsunuz?"

Bertie donakaldı. Sonra çabucak öne eğilip annesinin elinden çorabı kaptı.

"Bu çorap çok güzel," diye atıldı. "Çok beğendim."

"Saçmalama," dedi Irene. "Bu çorap babana olur ancak. Sana çok daha küçüğünü bulmamız gerek."

Adam bir çekmeceyi işaret etti. "Şurada pek çok çocuk çorabı var," dedi. "Patrick'e uygun bir tane bulmanız mümkün."

Irene şaşırmış görünüyordu. "Patrick'e mi?" diye sordu.

"Evet," dedi adam Bertie'yi işaret ederek.

Bertie yine atıldı. "Patik demeye çalışıyor," dedi annesine. "Patik, Patrick değil."

Adam gülümsedi. "Patrick patik istiyor mu bakalım?" diye sordu sabırla.

"Hiçbir fikrim yok," dedi Irene. "Ama Bertie için uygun çorabınız varsa almak istediğim kesin."

Adam Bertie'ye baktı. "İsminin Patrick olduğunu söylemiştin," dedi.

Irene kaşlarını çatıp Bertie'ye baktı. "Öyle mi dedin Bertie? Neden isminin Patrick olduğunu söyledin?"

Bertie yere baktı. "Yanlışlıkla oldu," dedi.

Irene adama döndü. "Özür dilerim," dedi. "Çocukları bilirsiniz, şaka yapıyorlar kendilerince işte."

"Önemli değil," dedi adam. "Belki ismi Patrick olsun istiyordur. Ben küçük bir çocukken hep ismim Joe olsun isterdim. Tüm defterlerime ismimi Joe diye yazardım."

Irene ilgisini kaybetmişti ve tekrar çorap konusuna döndü. Bertie de yetişkinler konuşurken kendisini berbat hissederek dikilmeye devam etti. Ceket muhteşemdi, o kadar güzel bir giysiydi ve üstüne o kadar güzel oturmuştu ki. Planlarını o ceket üstüne kurmuştu, ama elde etmesi kolay olmayacaktı. Üstüne giydiği sırada fiyatına da bakmış ve aklında tutmuştu. Çok yüklü bir miktardı aslında, ama Bertie tutumlu davranmıştı. Her doğum gününde Jedburgh'daki halasından bir hediye aldığında, parasını bankadaki tasarruf hesabına yatırmıştı. Toplamda yüz seksen sterlinden de fazla parası vardı ve ceketin parasını kolaylıkla karşılayabilirdi. Ama nasıl satın alacaktı? Kendi başına şehre inmesine izin vermiyorlardı ve bir dahaki sefere George Sokağı'na geldiklerinde Bertie Aitken and Niven'e dalıp, elinde büyük bir paketle dışarı çıkarsa annesi bunu mutlaka fark ederdi. Hesabından başkasının o parayı çekip, George Sokağı'na gidip o ceketi alması gerekiyordu. Ama bunu kim yapabilirdi?

Geri dönerlerken Bertie tıpkı Irene gibi derin düşüncelere dalmıştı. Irene Bertie'nin neden kendisini Patrick diye tanıttığını merak ediyordu. Çok garip bir durumdu ve Bertie'nin bir sonraki psikoterapi seansından önce Dr. Fairbairn'e bunu kesinlikle söylemesi gerekiyordu. Belki de Bertie'de çoklu kişiliklerin varlıklarını ortaya

koymaya başladığı bir rahatsızlık söz konusuydu. Patrick bu kişiliklerden biri olabilirdi. Yürürken kaldırım taşlarından kafasını kaldırmayan Bertie'ye baktı. Yine çizgilere basmadan mı yürümeye çalışıyor acaba diye geçirdi içinden.

Bertie kafasını kaldırıp sanki aniden zor bir problemin çözümünü bulmuş gibi gülümsemeye başladı. Evet, bir çözüm bulmuştu. Hemen köşede, Fettes Yolu'nda oturan ve Pentland'da balık tutmaya giden çocuk aklına gelmişti. Arkadaşlarıyla sokakta dilediğince dolaşabiliyordu. Bertie ondan rica edecekti. Ona kartını verecek ve bankamatikten para çekmesini isteyecekti. Sonra Paddy George Sokağı'na gider, Bertie için o ceketi satın alıp getirebilirdi.

Irene Bertie'nin yüz ifadesini fark edip, kaşlarını çattı. "Ne düşünüyorsun, Bertie?" diye sordu.

Bertie de tüm ebeveynlerin ne yazık ki sıklıkla karşılaştığı ve karşılaşmaktan yorulduğu o cevabı verdi: "Hiçbir şey."

28. Bu Gece Yalnız

O gün işler bittikten sonra Matthew Pat'e Lothian Sokağı'ndaki sinemada bir film izlemek isteyip istemediğini sordu.

"Grup gidiyor," dedi.

Pat söz konusu olan grubu daha önce de duymuş ve pek tanışma taraftarı olmamıştı. Ayrıca teklifin Matthew'dan geliyor olması da sorun teşkil ediyordu, çünkü aralarında romantik bir ilişki yaşanma olasılığı bile yoktu ve Pat karşı tarafta boş beklentiler yaratmak istemiyordu. Gerçi iş dışındaki tüm sosyal ilişkisini kesmenin bir anlamı yoktu, hem gittikleri yerde başkaları da olacaktı. Teklifi kabul etti.

"Hangi film?" diye sordu.

"İtalyan filmi galiba," dedi Matthew. "İtalyan sinemasını seviyor musun?"

"Yönetmenine göre," dedi Pat. "Fellini'yi seviyorum."

"Bu film Fellini'nin olabilir," dedi Matthew. "Olmayabilir de."

"Ya da Passolini," diye ekledi Pat.

Matthew başıyla hafifçe onayladı. "Onun filmlerini izledim galiba," dedi. "Ama yönetmenlerin isimlerini hep unutuyorum."

Sinema salonunda buluşmaya karar verdiler. Matthew'un galeriyi kapatmasına yardımcı olan Pat akşamki buluşmaya hazırlanmak için İskoçya Sokağı'na doğru yürümeye başladı. Merdivenlere geldiğinde yavaş yavaş en üst kata çıkmaya başladı. İlk sahanlığa geldiğinde yukarıdan birinin seslendiğini duydu.

"Sen de mi geldin?"

Muhtemelen binaya birkaç dakika önce girmiş olan Domenica en üst kata çıkmış, aşağıya bakıyordu. Pat kafasını kaldırınca kendisine bakan komşusunu gördü. El salladı ve üst kata çıkmaya devam etti. Domenica taşıdığı yiyecekle dolu torbaları kapısının önüne bırakmış duruyordu.

"Böyle alışveriş yapmaktan nefret ediyorum," dedi Domenica sıkıntıyla. "Elma filan satın almak ne kadar ümitsizliğe düşürücü bir şey. Birinin bu işi yapması gerekiyor tabii. Elmalar ağaçta yetişmiyor."*

Pat gülümsedi. Sinemaya yetişmesi için epeyce az vakti vardı ve Domenica'yla böyle bir muhabbete girmek isteyip istemediğinden pek emin değildi.

"Bana çiçek almışsın," dedi Domenica. "Sana teşekkür edememiştim. Çok tatlı bir kızsın. Çok ciddiyim."

"Sana öyle çıkıştığım için kendimi kötü hissettim," dedi Pat. "Hem bana yardımcı olmaya çalışıyordun sadece."

* M*A*S*H filminden esinlenilerek çekilen dizide Frank Burns isimli karakterin ünlü sözlerinden biri. (ç.n.)

"Bana kızmakta çok haklıydın," dedi Domenica. "Gerçi o genç adamı akşam yemeğine davet etmemi istediğini anlıyorum bundan."

Pat omuz silkti. "Fark etmez."

"Demek ki davet etmemi istiyorsun," dedi Domenica. "Davet edeceğim zaten. Tabii gelmek istemiyorsan sen bilirsin. O tatlı genç adamı benimle baş başa bırakabilirsin."

Pat şaşkınlıkla Domenica'ya baktı. Söylediklerinde ciddi miydi?

Domenica Pat'in tepkisini görünce cilveyle gülümsedi. "Neden olmasın sorabilir miyim? Bugünlerde moda değil mi... nasıl desem? Daha olgun bir kadının kendisine göre genç bir sevgili bulması yani. Daha garip şeyler de yaşanıyor ne de olsa."

Pat'in gülesi geldi. Domenica'yı kendisinden genç bir adamla düşünmek çok saçmaydı, akla hayale sığmazdı. Ayrıca Domenica Peter'ın kendisiyle ilgileneceğini de nereden çıkartıyordu? Bu daha da saçmaydı.

"Senin için biraz genç sayılmaz mı?" diye sordu. "Genç bir erkek arkadaşın olabilir tabii, ama o kadar da genç olmaz herhalde."

"Yani sana göre ben çok mu yaşlıyım, bunu mu demeye çalışıyorsun?" dedi Domenica.

Pat bu soruya olumlu yanıt vermek istiyordu, ama çekindi. Bu muhabbet iyice utanç verici hale gelmeye başlamıştı. Saatine baktı. Sinema salonuna vaktinde yetişmek istiyorsa, hazırlanmak için sadece kırk beş dakikası kalmıştı. "Acele etmem gerek," dedi. "Bir filme gidiyorum da."

Domenica torbaları yerden kaldırdı ve koridorun ışığını açtı. "Bugünlerde seni şaşırtabilirim," dedi. "İstersem kendime genç bir adam bulabilirim, haberin olsun."

"Tabii bulabilirsin," dedi Pat aceleyle. "Çekici bir kadınsın. Erkekler sana bayılıyor. Angus Lordie'yi düşünsene."

"Aman o eksik kalsın!" diye haykırdı Domenica. "Ümitsizliğe düşersem son seçeneğim olur ancak. Yok yok, ondan daha romantik biri var aklımda."

Pat kıkırdadı ve kendi kapısını gösterdi. "Bruce?"

Domenica güldü. "Benim de sınırlarım var," dedi. "Bekle ve gör. Seni şaşırtacağıma eminim."

Daha sonra eve giren Pat, dolaptan yeni bir bluz çıkardı ve duşa girdi. Domenica'yla yaptıkları konuşmayı aklından geçirdi ve konuşurken ne kadar çok varsayımda bulunduğunu fark etti. Altmış yaşındaki birinin âşık olamayacağını varsaymıştı, bu tabii ki çok saçmaydı, yaş ayrımcılığı yaptığına karar verdi. Herkes hayatın herhangi bir evresinde âşık olunabileceğini söylüyordu, sekiz, on sekiz ya da seksen yaşında olmak neyi değiştirirdi? Hem zaten neden olmasındı? Başka hisler besleyebilme yetisi kaybolmuyordu, öfke, kıskançlık, sıkıntı ve benzeri hisler insan kaç yaşında olursa olsun yok olmuyordu. Sevgi de aynı kategoride sayılırdı. Karşılıklı olsun olmasın, herhangi bir şeyi veya kimseyi sevebiliyordu insan. Kendisi çok küçükken mavi elbiseli denizci bez bebeğini seviyordu. Nedenini bilmediği bir şekilde ona Pedro ismini takmıştı ve nereye gitse yanında götürüyordu. Tüm kalbiyle Pedro'yu seviyordu ve

Pedro'nun da kendisini o yünlü kalbinin derinliklerinden gelen bir sevgiyle sevdiğine emindi. Neyin sevildiği değil, duygunun kendisi önemliydi.

Şu anda sevecek neyi vardı? Pedro artık yoktu, daha doğrusu bir çekmecenin köşesine atılmış bir yün yumağıydı artık. Yenilenmesi gerekiyordu ve şu an Pedro... Peter'dı.

Duşu kapattı. Yalnız olmaktan sıkılmıştı. Grupla birlikte sinemaya gitmek istemiyordu, tüm ilgisini ona sadece ona verebilecek biriyle filme gitmek, filmden sonra yemeğe çıkmak, barda bir içki içmek ve karşılıklı sırlarını paylaşmak istiyordu. Muhtemelen Domenica da kendisi için aynı şeyleri istiyordu. Aynı şeyleri isteyen iki yalnız kadındılar. Bruce da aynı şeyi istiyordu, ama yanlış yöntemlerle elde etmeye çalışıyordu. Yakın arkadaş. Yoldaş. Aşk. Şu anda hiçbiri bunlara sahip değildi ve özellikle Domenica için zaman akıp gidiyordu.

29. Sinemada

Matthew'un grubu beş kişiydi ve buna Matthew da dahildi. Pat de eklenince yarısı boş sinema salonunda altı kişi yan yana oturmaya başlamışlardı. İzledikleri İtalyan filmi, bilinmeyen bir yönetmenin yönettiği, bilinmeyen oyuncuların oynadığı, bilinmeyen bir filmdi, hakkında Milan Boşluk Okulu'nun en önemli örneklerinden biri olduğu yazılıydı, ama bu özelliği Edinburghluların ilgisini çekmeye yetmemişti. Bu pek bilinmeyen etkinliğin havasına ek olarak, karanlık ve çizik içindeki film kopyası ne kadar ışık verilirse verilsin asla aydınlanmayacakmış gibi görünüyordu. Bulutlu bir günde hava kararırken çekilmiş de olabilirdi. Hikaye Milano ve Parma arasındaki küçük bir köyde 1950'li yılların başında geçiyordu. Destek göremeyen köyde görünüşe göre yakın zamanda kimse kalmayacaktı. Tek dudağı oldukça belirgin bir adamın oynadığı köyün papazı, birkaç yaşlı dul ve stigmata* belirtileri gösteren

* İsa'nın bedenindeki yara izleri (ç.n.)

genç bir kızdan oluşan cemaatini kurtarmaya çalışıyordu. Eğer stigmata gerçekse köyün gelirini artırabilirdi, ama basit bir deri döküntüsü olduğu ortaya çıktı.

Köyün tüm erkekleri Bologna'daydı ve grev yapıyorlardı. Grevin sebebi yoktu ve ne zaman sona ereceği de belirsizdi. Patronların hepsi Roma'ya gittiği ve dönmeyi reddettikleri için anlaşmaya varılacak kimse de yoktu. Tam bir kriz söz konusuydu.

Filmin sonunda grup koltuğundan kalkıp, bara doğru yürümeye başladı. Diğer insanlardan bazıları sanki bir açıklama beklermişçesine oturmaya devam ediyordu. Pat Matthew'la yürürken film hakkında ne düşündüğünü sordu.

"Şey," diye lafa başladı, ama sonunu getiremedi. Pat'e baktı. Onun filmle ilgili mutlaka bir fikri vardı, ama kendisi ne diyebileceğini bilmiyordu.

"Aynen," diye fısıldadı Pat. "Grup ne düşünüyor?"

"Grup çok zor beğenmez," dedi Matthew.

Bara girerlerken Pat grubun üyelerine tek tek baktı. Filme girmeden önce hepsiyle tanışmıştı, isimlerini aklından geçiriyordu. Ed siyah tişörtlü uzun boylu olandı, Jim küpeliydi, saçını kuyruk şeklinde uzatmış olan sarışının ismi Philly'ydi ve Rose'un altmışlardan kalmışa benzeyen ilginç bir gözlüğü vardı. Pat kendisini Rose'a bakarken buldu, Rose kendisine gülümsedi, biraz tedirgince gülümsedi diye düşündü Pat.

Boş bir masa bulduklarında Pat, Rose ile Ed'in ortasına oturdu. Matthew uzakta kalmıştı ve kendisine beklentiyle bakıyordu. Yanına geçmemi istiyor herhalde diye

düşündü Pat. Ama geçmeyecekti, çünkü grupla birlikte olmaya gelmişti, Matthew'la değil.

"Matthew için çalışıyorsun, değil mi?" diye sordu Rose. Ses tonu biraz ilginçti, biraz tizdi ve hiç kendinden emin konuşmuyordu.

"Evet," dedi Pat. "Asistanıyım."

Rose ona baktı. "Şanslısın."

"Matthew'la çalıştığım için mi şanslıyım?"

"Evet," dedi Rose. "Ben çok isterdim." Duraksadı. Garip bir soru soracakmış gibi geldi Pat'e ve sonunda garip bir soru sordu da.

"Onunla sık sık dışarı çıkıyor musun?" diye sordu Rose. "Yoksa sadece... yani ne bileyim, hani sen..."

"Çalışanıyım," dedi Pat. "Onun için çalışıyorum sadece."

Bu bilgi önce Matthew'a, sonra Pat'e bakan Rose'u rahatlatmış görünüyordu. "Onu çok uzun süredir tanıyorum," dedi. "Eskiden birlikte tenis oynardık. Ben teniste çok kötüyüm gerçi. Matthew'un tenis oynadığını biliyor muydun?"

Pat kafasını olumsuz anlamda sağa sola salladı. Matthew'un hep tembel biri olduğunu düşünmüştü, tenis ona göre çok yorucu bir spordu.

"Sonra," diye devam etti Rose, "tüm grup, gerçi o sırada Ed yoktu, apandisit ameliyatı oluyordu, geçen sene Portekiz'e gitmiştik. İki haftalığına. Çok eğlenceliydi." Gözlerini sanki anımsamaya çalışırmış gibi kapattı.

Pat ona baktı. Rose'un Matthew'la ilgilendiği aşikârdı, ama aşkı karşılık bulabilir miydi? Pat bulamayaca-

ğından korkuyordu. Rose güzelce bir kızdı, hoşlanılabilir biriydi, ama bu meselelerde bunlar önemli olmayabiliyordu. Önemli olan kimyanın uyuşmasıydı ve Matthew kendisini Rose'la tanıştırırken hiç de aralarında özel bir şey varmış gibi davranmamıştı. Rose belli ki çok uğraşıyordu. Erkekler genel kural olarak kovalanmaktan hoşlanmıyorlardı, Matthew da Rose'un kendisinden hoşlandığını anlamış ve geri çekilmişti. Rose'un hiç şansı yok, diye düşündü Pat. Tabii taktik değiştirirse işler değişebilirdi, ama insanlar hiçbir zaman taktik değiştirmiyordu.

Ed Rose'a bir şeyler söyledi. Pat etrafına bakındı. Diğer salonlardan birindeki film bitmişti, izleyenler dışarı çıkıp, bara yürüyordu. Eğlenmiş görünüyorlardı, Milanolu bir boşluk yoktu yüzlerinde. Bara doğru giden bir çift genç adama gözü takıldı. Biri uzun boyluydu ve koyu yeşil bir gömlek giyiyordu. Bara gelmeden durdu ve ne diyeceğini duymak için eğilen arkadaşına bir şeyler söyledi. O konuşurken uzun boylu adam barın oradan direkt olarak Pat'e baktı. Adam durdu, yanındaki de geriye baktı.

Gözleriyle nerede olduğunu bulmaya çalıştı. Pat'le bir yerde tanışmıştı, kafede mi acaba? Tabii. Kafede tanışmıştı. Başıyla selam verdi, el salladı.

Pat içinden *buraya gelmesini istiyorum. Buraya gelsin lütfen* diye geçiriyordu. Arkadaşına bir şeyler mırıldandı, arkadaşı içki almaya gittikten sonra Pat'in yanına geldi.

"Yine sen," dedi gülümseyerek.

"Evet," dedi. "Benim."

Onunla konuşmak için eğildi. Rose kafasını kaldırıp bir adama, bir Pat'e baktı. Böyle kızlar hep böyle yaşıyor işte diye düşündü. Bir odaya girmeye görsünler, tüm erkekler etraflarında ışığa uçan pervaneler gibi dönüp duruyor. Ben Matthew'u bile etkileyemiyorum. Matthew'u bile!

"Şu İtalyan filmine mi gittin?" diye sordu Pat. "*The Crisis* isimli olana?"

Peter kafasını sağa sola salladı. "Hayır. Bir Avustralya komedisi izledik. Bir pilotla bir hemşire, Shakespeare oyunlarında rol alan birkaç aktörle orta Avustralya'da sıkışıp kalıyor."

"Daha önce de duymuştum galiba," dedi Pat. "Film için harika bir konu."

Peter'ın bir şey söylemesini bekledi, ama birkaç saniyeliğine sessizlik oldu. "Bir ara Cumberland Sokağı'na uğramak ister misin?" diye sordu sonra.

"Tabii," dedi Pat. "Harika olur."

"Yarın akşama ne dersin?"

Pat başıyla onayladı. Rose'un dinlediğini fark etmişti.

30. Big Lou

Big Lou yeni kahve makinesinin parıldayan paslanmaz çelik musluklarını parlatıyor, basınçlı buhar borusunun ve haznesinin şık İtalyan çizgilerine hayranlıkla bakıyordu. Sadece İtalyanlar bu kadar güzel bir alet yapabilirdi ve sadece İtalyanlar güzelliğe bu kadar önem verirdi.

Ama estetikten başka düşünmesi gereken şeyler vardı, yaz sonunda Big Lou'nun kafesinde birkaç önemli gelişme yaşanmıştı. Bu yeni ve pahalı aletin alınması en önemli ve tatmin edicilerinden bir tanesiydi, düzenli müşterilerinin de oldukça fazla ilgisini çekmişti. Özellikle Matthew aleti gördüğü anda makineye âşık olmuştu. Sadece bakmak bile keyif veriyordu, ara sıra izin verildiğinde aletin kollarını çevirmek ve buhar püskürtmek ise saf zevkin ta kendisiydi.

Bu gelişmelerden bir diğeri pahalı gazete rafının kaldırılmasıydı. Yerine Leith Yolu'ndaki bir açık artırmadan aldığı küçük bir masa koymuştu. Masaya müşte-

rilerin bıraktığı ve kendisinin onayladığı gazetelerle dergileri koyuyordu. *Scots Magazine* bu masadan hiç eksik olmuyordu ve ilginç bir şekilde oldukça popülerdi. Entelektüel müşterilerin bir kısmı neredeyse küçümseyici bir gülümsemeyle okuyorlardı bunu. Big Lou onların bu ifadelerine bir anlam veremiyordu. *Scots Magazine,* Big Lou'nun memleketi olan Arbroath'ta çok popülerdi ve Edinburgh'da da böyle olmaması için hiçbir sebep yoktu. Yoksa Edinburgh kendisini bir şekilde Arbroath'a üstün mü görüyordu?

Bir diğer gelişmeyse sabah kahve içmeye gelen devamlı müşterilerin bir kısmının değişmiş olmasıydı. Matthew hâlâ her sabah geliyor ve herkesten uzun süre oturuyordu, ama iki mobilya tamircisi ortalıktan kaybolmuştu. Tarihten silinmiş gibiler neredeyse diye düşündü Lou. Ortadan kaybolmuş ve kendi dünyalarını da beraberlerinde götürmüşlerdi. Gerçi onlar gitmiş, yerine yenileri gelmişti. Mesela dağınık saçlarıyla Bayan Constance bir sabah çıkagelmiş ve kendisini "üst katta oturan kadın" olarak tanıtmıştı. Evi kafenin üstünde sayılırdı. Genellikle sessizce bir köşede otururdu, ama ara sıra oldukça sivri gözlemleriyle muhabbete katılırdı.

Sonra Drummond'da oturan, ara sıra şiir de yazan portre ressamı Angus Lordie vardı. Bir gün kafeye gelmiş ve daha önceden tanıdığı Matthew'la karşılaşmıştı, ayrıca Big Lou'yla muhabbet etmişti. Big Lou, Angus Lordie'den ilk başlarda pek emin olamamıştı, ama köpeği Cyril'le anlaşmaya başladıktan sonra varlığına da alışmıştı.

"O yaratıkta çok acayip bir şeyler var," dedi bir gün Matthew'a. "Sürekli bana bakıyor ve ara sıra göz kırptığına yemin edebilirim."

"Evet göz kırpıyor," dedi Matthew. "Pat sanki bir sır paylaşıyorlarmışçasına sürekli göz kırptığını söylüyor. Ayrıca altın bir dişi var. Çok acayip. Ama Angus da acayip biri. Birbirlerine yakışıyorlar."

"Cyril'e kahve içiriyor," dedi Big Lou. "Fark etmediğimi sanıyor, ama yanılıyor. Masanın altına bir tabak ittiriyor, Cyril de o tabaktan içiyor. Geçen gün iki kapuçino söyledi. İkisini de onun içeceğini düşündüğümü sandı, ama kahvelerden birini Cyril'e aldı. Cyril'in bardaktan içtiğini gördüm. Çenesinde süt köpüğü kalmıştı."

Matthew başıyla onayladı. "Cyril bira da içiyor," dedi. "Cumberland Bar'ın müdavimlerinden. Zeki bir köpek bence. Ayrıca Angus'un dostu sayılır."

Big Lou sonraki günler bunları düşündü durdu. Sempatik bir kadındı ve yalnızlık ne demek çok iyi biliyordu. Edinburgh'da yaşamaya geldiğinden beri yalnızdı. Eskiden kafenin yerinde açılmış olan kitabevinden kendisine kalan kitaplara dalarak bu yalnızlığına bir çözüm bulmuştu. Felsefeden topografyaya, edebiyattan köpeklere kadar farklı farklı konularda yazılmış kitaplardı bunlar ve Big Lou bu kitapları sabırla okuyarak on altı yaşında yarıda kalmış olan eğitimini tamamlıyordu.

O sabah kafeye daha Matthew'dan başka kimse gelmemişti ve birkaç dakikalığına Big Lou ile Matthew yalnız kalmışlardı.

"Annen baban hayatta mı Lou?" diye sordu Matthew bir anda. "Onlardan hiç bahsetmiyorsun."

Big Lou kafasını sağa sola salladı. "Babam ben on bir yaşındayken evi terk etti," dedi. "Kısa süre sonra da öldü. Alkolden dediler. Annem de ben on dokuz yaşındayken öldü."

"Çok üzücü," dedi Matthew.

Big Lou bir şey söylemedi. Başını eğip tezgâha bakmaya başladı. Anne-babanın ölümüyle ilgili insan ne diyebilirdi? Babasını zar zor hatırlıyordu, annesiyse giderek yok olan bir anıydı sadece. Tek hatırlayabildiği kendisini sarıp sarmalayan bir sise benzeyen iyi kalpliliği ve sevgisiydi.

"Ya senin?" diye sordu. "Senin de sadece baban hayatta değil mi?"

Matthew başıyla onayladı. "Hem de kendisine bir kız arkadaş buldu," dedi sessizce. "Janis diye bir kadın."

Big Lou gülümsedi. "Ne güzel. Onun adına sevindim."

Matthew kahvesinden bir yudum aldı. "Ben de, sanırım."

Big Lou ona baktı. Tam bir şeyler söyleyecekti ki kapı açıldı ve Angus Lordie kendisini takip eden Cyril ile içeri girdi. Lou'ya selam verdi ve Matthew'un yanına oturdu. Cyril de masanın altına geçerek Matthew'un ayak bileklerini izlemeye başladı. O bilekleri ne kadar da çok ısırmak istiyordu, ama yapamazdı. Kuralları anlıyordu.

"Son bir saattir gazete okuyorum," dedi Angus. "Dünyanın geldiği hale bak! Kafamı nereye çevirsem felaket görüyorum. Ayrıca dostumuz Amerikalılarla birlikte ak-

tif bir şekilde savaşa girdiğimizi de hatırlarsın Matthew. Burnumuzun dibinde değil belki, ama savaş savaştır. Bunun farkında mısın? Sana savaş zamanıymış gibi geliyor mu? Ya sana Lou? Savaştaymışsın gibi hissediyor musun?"

"Hayır," dedi Lou. "Hissetmiyorum. Hem *bana* kimse sormadı."

"Tabii," dedi Angus Lordie. "Mesele savaş oldu mu kimseye fikri sorulmaz zaten. Ama savaş yine de bizim savaşımız."

Matthew araya girdi. Savaş Big Lou'nun suçu değildi, kendisinin suçu da değildi tabii.

"Big Lou'nun konu hakkında yapabileceği bir şey yok," dedi. "Onunla hiçbir ilgisi yok hatta."

Big Lou, Angus'a hazırladığı köpüklü kahveyle kendisini oyalıyordu. Tabii bir yandan konuşulanları da dinliyordu ve yüzünü onlara döndü. Bu konu hakkında söyleyecekleri vardı.

31. Eylem ve İhmal

Big Lou tezgâhın üstüne yaslandı. "Evet," dedi. "Söylediklerin çok ilginç Matthew. Bizim yapabileceğimiz bir şey olmadığını söylüyorsun, ama bence bu doğru değil. Sadece bu savaştan bahsetmiyorum. Genel olarak konuşuyorum. Hükümetin karar verdiği şeylere karşı çıkabiliyorsak, yapabileceğimiz hiçbir şey olmadığını söyleyebilir misin sahiden? Emin misin?"

"Oy verebilirsin," dedi Angus. "İnsanları yerinden edebilirsin." Cümlesine devam etmeden bir an düşündü. "Gerçi İskoçya'daki İşçi Partisi'ni yerinden etmeyi hiç denedin mi?"

"İnsanlar onların yerinde kalmasını istediği için oradalar," dedi Big Lou. "Ben de aynı şeyi istiyorum. Her neyse, oy verebilirsin evet. Ama ne sıklıkla bu şansı elde ediyoruz? Elde ettiğimizde de çok seçeneğimiz olmayabiliyor."

"Ama elinden gelen her şeyi yapmış oluyorsun," diye katıldı Matthew. Kararsızlık ve üşengeçliği yüzünden hiçbir zaman oy vermemişti.

Big Lou onun bu lafına katıldı, ama sadece oy vermenin yanında yapılacak şeyler de vardı. Kişi çok daha fazlasını yapabilir diye düşündü. Politikacılara mektup yazılabilir. Kampanyalara destek verilebilir. Sokakta protestolara katılabilir. Seçenekler çoktu. Bunu Matthew'la Angus'a da söyledi ve ekledi: "Ama asıl soru şu, hoşumuza gitmeyen olayları durdurmak için çabalamak bizim görevimiz mi? Hiçbir şey yapmadan oturduğumuzda işler kötüye gidiyorsa öylece oturmaya devam etmek yerinde bir davranış mı?"

Angus, Matthew'a baktı. Big Lou'nun felsefi yaklaşımlarına alışık değildi, bu yüzden küçümseyici bir tavır takınmıştı. Matthew bunu fark etti ve ona bununla ilgili bir şeyler söylemek istedi, ama şu an fırsatı yoktu. Onunla daha sonra konuşacaktı.

"Yapmadıklarımızdan ziyade yaptıklarımızdan mesul olduğumuzu zannediyordum," dedi Angus. "Eğer bir şeyi ben başlatmadıysam, durdurmak da benim görevim değil."

"Öyle mi?" dedi Big Lou. "Demek öyle!"

Cyril önce Big Lou'ya, sonra da sahibine baktı. Tüm köpekler gibi insanların dünyasında neler olup bittiğini anlamaya çalışıyordu, fakat şu olanları anlaması zordu, o yüzden başka yöne baktı. Onun dünyası döşemelerden, alçak eşyalardan ve kokulardan ibaretti. Bir oda dolusu koku köpeklerin kendilerini keşfedip gelecekte hatırlamaları için sırada bekliyordu.

Angus, Big Lou'nun meydan okumasına karşılık verdi. "Tabii," dedi. "Çok eminim buna. Yapmadığım şey-

ler için beni suçlayamazsın. Bu, bu kadar basit. Küba füze krizini ben başlatmadım. O sıralar dünyaya çoktan gözlerimi açmıştım. Ama krizi ben başlatmadım."

Big Lou gülümsedi. "Olabilir. Sana son zamanlarda okuduğum bir şeyden bahsedeyim." Durdu ve Angus Lordie'ye gözlerini dikti. "Dinlemek istiyor musun?"

Angus başıyla kibarca onayladı. "Bizi sürekli eğlendiriyorsun Lou, harikasın," dedi. "Kulak kesildik, değil mi Matthew?"

"Peki," dedi Lou. "Geçenlerde bir şey okudum. Bir filozofun kitabından bir bölüm. *İki Hain Amca Vakası*. İsmi buydu."

Konuşmasına devam ederken öne doğru eğildi. "A Amca ve B Amca diye iki kişi var. Bu iki amcanın da aşağı yukarı sekiz yaşlarında erkek yeğenleri var. Eğer çocuk onlardan önce ölürse büyük bir paraya konacaklar.

"A Amca bir gün yeğenini görmeye gidiyor. Eve geldiği zaman çocuğun annesiyle babasının bir sebeple dışarı çıktığını ve çocuğu evde yalnız bıraktığını görüyor."

"Mümkün değil," dedi Angus, Matthew'a gülümseyerek. "Ebeveynler sekiz yaşındaki çocukları evde tek başına bırakmazlar. Bugünlerde hele."

Lou iç geçirdi. "Hikâye bu, hatırlatırım. Filozoflar hikâye anlatmayı seviyorlar. Doğru olmak zorunda değil. Her neyse. A Amca üst kata çıkıyor ve yeğeninin duş almak için küveti doldurduğunu görüyor. Banyonun kapısı açık olduğu için içeri giriyor, oğlanı suyun içinde gö-

rünce, o anda zavallı çocuğu boğmaya karar veriyor. Mirasa konacağını düşününce oğlanı boğuveriyor."

"Aman Tanrım!" dedi Angus Lordie.

"Evet," dedi Big Lou. "İyi bir amca değil. B Amca'yı anlatayım şimdi de. Aynı gün kendi yeğenini görmeye gidiyor ve aynı durumla karşılaşıyor. B Amca üst kata çıkınca banyonun kapısını açık buluyor ve neler olduğunu görmek için içeri giriyor. Yeğeni banyonun içinde, ama kafası da suyun altında. Zavallı oğlanın ayağının kaydığını ve düşünce bayıldığını, bu yüzden de boğulduğunu düşünüyor. Sudan oğlanı çıkarmazsa –ki bunu yapması çok kolay– oğlan kısa süre içinde boğulacak. Ama çocuk ölürse paraya para demeyecek. O yüzden hiçbir şey yapmıyor."

"Öylece dikiliyor mu?" diye sordu Matthew.

"Evet," dedi Big Lou. "Öylece dikiliyor. Bu da B Amca'nın hikâyesi. Öylece duruyor, hiçbir şey yapmıyor."

Bir an sessizlik oldu. Hikâye ilginç bir şekilde hem Matthew'u hem de Angus Lordie'yi etkilemişti. Sanki hikâye gerçekti, gazetede şok edici bir haber okumuşlardı sanki. Sessizlikten rahatsız olan Cyril, kafasını yerden kaldırıp sahibine baktı. Sonra tekrar Matthew'un bileklerine bakıp, patisiyle kulağını kaşıdı ve tekrar gözlerini kapadı.

"Evet," dedi Big Lou sessizliği bölerek. "Karar vermeniz gereken şey şu: Bir şeyler yapan A Amca hiçbir şey yapmayan B Amca'dan daha mı kötü? Sadece yaptığımız şeylerden sorumlu olduğumuzu, yapmadığımız şeylerden mesul olamayacağımızı demin sen söyledin An-

gus. Söyledin, o yüzden hiç itiraz etme. B Amca'nın yanlış bir şey yapmadığını mı söyleyeceksin şimdi?" Duraksadı. "A Amca B Amca'dan daha mı kötü yoksa aralarında hiçbir fark yok mu? Hadi, durma öyle söyle bakalım."

Angus gözlerini masaya çevirdi.

"Düşüneyim," dedi.

32. İki Hain Amca: Olası Çözümler

Angus Lordie düşünürken, belli belirsiz gülümseyen Big Lou ona bir kahve daha hazırladı. Angus Lordie'nin kendisi hakkında neler düşündüğünü biliyordu, kendisi insanlara kahve yapan sıradan bir kadındı. Big Lou bunlara alışıktı. Arbroath'tayken sadece küçük bir kız olduğunu düşünüyorlardı, erkek akrabalarından biri tam da bunu söylemişti hatta. Sadece küçük bir kızın hiçbir konuda önemli bir görüşü olamazdı. Aberdeen'de yıllarca Granite Huzur Evi'nde çalışmıştı, o zaman da sadece bir yardımcıydı. Temizlik yapan ve yatakları toplayan biri. Kimse onun başka bir insan olabileceğini düşünmemişti.

Matthew amcalarını düşünerek sessizlik içinde tavana bakmaya başladı. Kendisi de sekiz yaşındayken amcalarından biri tarafından kolaylıkla boğulabilirdi. Ama iki amcasından hangisi onu boğmaya daha yatkındı acaba? Koyunlara bakmak için kendisini traktörüne bindirip, tepelere çıkaran Dunblane'deki çiftçi amcası Willy böyle bir şey yapar mıydı? Batıda oturan, bir ma-

rina işleten ve denizci olan diğer amcası Malcolm? Perthshire'daki o uçsuz bucaksız göğün altında ve yapayalnız bir ölüm... Son gördüğü ise fundalıklar ile gri taşlar olurdu. Willy amcası Kirk'ün yaşlılarındandı ve bırak yeğenini boğmayı, karıncayı bile incitmezdi. O yüzden Willy Amca ihtimal dahilinde değildi.

Peki ya Malcolm Amca yatının üstünden kendisini denize iter miydi acaba? Çok düşük bir ihtimaldi. Gerçi düşününce Malcolm Amca'nın agresif bir insan olduğunu hatırladı. Sinirlendiği bir anda kendisini boğabilirdi. Ufakken bir kez Colonsay limanından denize açılmışlardı, o gemide Matthew miçoluk yapmış ve geminin mutfağında tabak çanak yıkamıştı. Birkaç çay bardağının içinde kalanları ve lavabonun yanında duran bir kupanın içindekileri de denize dökmüştü. Ne yazık ki kupanın içinde amcasının takma dişleriyle, dişlerin içinde durduğu sıvı vardı ve dişler denizde sonsuza dek kaybolmuştu. Amcası ona sinirlenip bağırmıştı, Matthew o dişsiz ve peltek haykırışlardan bir hayli korkmuştu. Evet, Malcolm Amca böyle bir vakada şüphelenilmesi gereken insandı.

Angus Lordie bir anda el çırptı, çıkardığı ani ses yüzünden Cyril ayağa fırladı. "A Amca tabii ki," dedi. "B Amca'nın suçu yok. Hiçbir şey yapmadı sonuçta değil mi? Orada olmasaydı da çocuk boğulacaktı zaten. Boğulmanın sorumlusu o olamaz. Ama A Amca böyle bir şey yaptığı için suçlu."

Big Lou dikkatle dinledi. "Yani yine bir şeylere sebep olmaya geldi konu öyle mi?"

"Kesinlikle Lou," dedi Angus. "İşte sorunun çözümü bu."

"Belki B Amca..." diye konuşmaya başladı Matthew, ama Big Lou araya girdi.

"Sebebi öne sürüyorsun yine," dedi. "Ama sorun şu. B Amca'nın bir eylemde bulunmamış olması, A Amca'nın eylemi gerçekleştirmiş olması ile eş değerde bir sonuç yaratıyor. Anlatabiliyor muyum?"

Angus Lordie'nin aklı karışmış gibi görünüyordu. Cezasını buldu diye düşündü Matthew. Big Lou'yu küçük görmeye kalkmak, Angus'un da şu anda öğrendiği gibi çok kötü bir hataydı.

Big Lou eline bir bez geçirdi ve tezgâhı sildi. "Eyleme geçmeyi ihmal etmenin, eylemi gerçekleştirmek kadar etki yaratma potansiyeline sahip olduğunu görmemiz gerek. Eyleme geçmemenin herhangi bir sonuç doğurmayacağını düşünmek çok hatalı. Olayların sebep sonuç ilişkilerini fiziksel nedenselliğe, yani itmeye ve çekmeye sıkı sıkıya bağlayan derinliksiz ve sıradan beyinlerin işi bu. Ama işler bundan daha ince."

"Yani A Amca'yla B Amca arasında hiç fark yok öyle mi?" diye sordu Matthew.

"Pek yok," dedi Big Lou. "Okuduğum kitap sıradan insanların, yani sokaktakilerin hep A Amca'nın daha kötü olduğunu iddia edeceğini söylüyor, ama filozofa göre arada hiç fark yok." Cümlesini bitirirken Big Lou Angus Lordie'ye baktı.

Angus Lordie fincanını kaldırıp son birkaç yudumu kafasına dikti. "Çok etkileyici. Söylediklerini düşünmem gerek. Haklı olabilirsin."

"Haklıyım," dedi Big Lou.

"Olabilirsin," dedi Angus, destek görmek için Matthew'a baktı, ama karşılık göremedi. Cyril'e baktı, bakışları hemen karşılık buldu, ama başka bir işaret göremedi.

Matthew konuşmaya başladı. "Küçük bir fark olabilir gerçi. Anlık verilen kararlarla biraz düşünerek verdiğimiz kararlar arasında farklılık olabilir."

Big Lou ona ilgiyle baktı. "Belki," dedi.

"Bu olayda," diye devam etti Matthew, "A Amca'nın düşünmek için birkaç dakikası vardı. Sonra eyleme geçti. B Amca ise hemen o anda bir eylemde bulundu (ya da diğer deyişle eyleme geçmedi).

Angus Lordie ilgisizce, "Öyle olmuyor işte," dedi. "İkisinin de düşünmek için eşit uzunlukta zamanları vardı. A Amca çocuğun kafasını suyun altında tutarken düşünüyordu. B Amca da zavallı çocuk orada boğulduğu sırada ayakta dikilirken düşünüyordu. Bence arada hiçbir farklılık yok."

Big Lou, Matthew'un tarafını tutmak istedi, ama yapamadı. "Evet," dedi teslim olarak, ama sesinde bir gönülsüzlük vardı. "Angus muhtemelen bu konuda haklı. Ama yaptığımız çoğu şeyi düşünürsek sen de haklısın Matthew. Bir anlık itkinin sebep olduğu eylemlerle uzun süre üstünde düşünüp yaptıklarımız arasında bir fark olmalı."

"Sen ne düşünüyorsun Lou?" diye sordu Angus. "A Amca'yla B Amca arasında sence bir fark var mı? Senin kitapta ne diyor?"

"Cevaba dair bir ipucu veriyor," dedi Big Lou. "Ama temelde sadece soru yöneltiyor. Kitaplar hep cevap vermiyorlar. Bazen sadece soru soruyorlar."

Angus gülümsedi. "Öyleyse hiçbir şey kesin değil, öyle mi?"

"Evet," dedi Big Lou.

"Ölüm ve vergiler dışında," diye araya girdi Matthew. "Hep öyle derler, değil mi?"

"İtalya'da vergi vermiyorlarmış," dedi Angus. "Napoli'de yaşayan ve hayatı boyunca hiç vergi vermemiş bir ressam vardı. Çok da iyi bir ressamdı."

"Sonra ne oldu?" diye sordu Matthew.

"Öldü."

33. Bertie Harekete Geçiyor

Annesiyle George Sokağı'na gittiğinden beri Bertie bir plan üstünde çalışıyordu. Aitken and Niven'den o Watson's ceketini ancak mahalledeki çocuğun işbirliğiyle alması mümkün olacaktı.

Ama bu yeni arkadaşının tam olarak nerede oturduğunu bilmemesi bir sorun teşkil ediyordu. Onunla bir kez karşılaşmıştı ve ismini söylemiş olmasına rağmen (ismi Paddy'ydi) nerede oturduğundan söz etmemişti. Bertie nerede oturduğunu sorduğunda sadece eliyle köşe başındaki Fettes Yolu'nun diğer ucunu göstermiş, ama bir numara söylememişti.

Soyadını da söylemediği için telefon rehberine de danışamıyordu. Bu yüzden Bertie'nin onunla görüşmek için sokakta tekrar karşılaşana kadar beklemekten başka çaresi yoktu.

Ama bu durumda bile bir sorun mevcuttu. Bertie sokakta karşıdan karşıya geçmemesi ve Irene'e tam olarak nereye gittiğini söylemesi koşuluyla tek başına dışarı çıkabiliyordu ve dışarısı İskoçya Sokağı ile Drum-

mond'dan ibaretti. Bu izin sayesinde ancak 44 Numara'nın basamaklarına oturup, evlerine girip çıkan insanları izleyebiliyordu. Ayrıca eski motosiklet garajından (ki sınırlarının ötesindeydi) ara sıra çıkan motosikletleri görebilme umuduyla İskoçya Sokağı'nın öteki ucuna giderek ayakta dikilebiliyordu.

Bertie ara sıra kendisine el sallayan veya başıyla selam veren motosikletçileri seviyordu. Rugby maçlarına giderken kullanabileceği böyle bir motosikletinin olmasını çok isterdi, büyüyünce bunu kesinlikle yapacağını düşündü.

Annesinin hoşuna gitmeyecekti mutlaka. Ona göre motosikletler gürültülüydü ve arabalardan bile beterdi, Edinburgh belediye başkanı olsaydı motosikletlerin sokağa çıkmasını yasaklardı. Eğer bir motosiklet alabilirse kesinlikle bunun bile havasını bozar diye düşündü Bertie. Motosikletçiler kimi zaman üstünde armalar olan deri giysiler giyiyorlardı. Irene ona zorla deri tulum giydirir, tüm motosikletçiler de ona bakıp gülerler diye aklından geçirdi.

Eğer Paddy, Fettes Yolu'nda oturuyorsa oraya gidip onu bulması gerekiyordu. Ama yine bir engel vardı. Fettes Yolu'nun bir kısmına gidebiliyor olmasına rağmen Paddy'nin oturduğu kısım Dundas Caddesi'nin ötesinde kalıyordu ve Dundas Caddesi'ni geçmesi kesinlikle yasaktı.

Bertie bu fikirle boğuşmaya devam etti. Annesine Fettes Yolu'nun diğer yanına geçeceğini söyleyemezdi, çünkü derhal tüm izinlerini elinden alırdı. Hiç istememesi-

ne rağmen yalan söyleyebilirdi (istemiyordu, çünkü dürüst bir çocuktu, sadece ara sıra yabancılara kendisini yanlış isimle tanıtıyordu). Ama bu sefer de yüzü kızaracağı için yalanı ortaya çıkacaktı. Bu yüzden Dundas Caddesi'nden karşıya geçebilmesini sağlayacak bir dizi kelime söylemesi gerekecekti.

"Royal Crescent'in aşağısına gidebilir miyim?" diye sordu bir öğle.

Irene, Melanie Klein'ın* yeni biyografisinden kafasını kaldırdı. Bir an Melanie Klein'ın kendisinden Royal Crescent'e gitmek için izin isteyen birine nasıl bir cevap vereceğini düşündü. Evet demek çok basit olacaktı. Belki Royal Crescent'e neden gitmek istiyorsun diye sorardı.

"Neden?" dedi.

Bertie omuzlarını silkti. "Oyun oynayacağım."

Irene tekrar kitaba gömüldü. Biyografi yazarı tam da Klein'ın oyun teorilerinin Londra'daki önemli bir toplantıda konuşulduğundan bahsediyordu. Melanie, kendisinin sürüden çok uzaklaştığını düşünen sadık Freud takipçilerinin olası bir saldırısının doğuracağı sonuçları düşündüğü için çok gergindi. Tüm dalavereler hikâyenin hızıyla birlikte artıyordu.

"Tabii Bertie. Gidip oyna. Sonra ne oynadığını konuşuruz. Olur mu? Annene oynadığın oyunları anlatır mısın?"

Bertie dudaklarını büzüştürdü. Ne oynadığı onu hiç ilgilendirmezdi. "Dişçiyi Yakala" oynamak istiyordu,

* Özellikle çocuk psikolojisi konusunda etki yaratan bir teknik geliştirmiş olan Avusturya doğumlu İngiliz psikanalist (ç.n.)

ama Irene bunun çok vahşi bir oyun olduğunu söylemişti, onunla oynayacak kimse de bulamazdı. Ama bu konu hakkında şu anda tartışmak istemiyordu, basit bir kabullenme her zaman daha iyi bir politikaydı.

"Öyleyse sokağın diğer ucuna kadar gidip, geri geleceğim," dedi.

Cümlesinin her kelimesine önceden çalışmıştı ve repliğini hatasız bir şekilde sonlandırdı. Ayrıca söylediği cümle yüzünden utanmasına veya yüzünün kızarmasına gerek yoktu, çünkü söylediği şey temelde doğruydu. Aslını söylemek gerekirse Royal Crescent ile Fettes Yolu farklı sokaklardı, ama geniş anlamda söylemek gerekirse Fettes Yolu Royal Crescent'in devamı niteliğinde olduğundan aynı sokak olarak düşünülebilirlerdi. Fettes Yolu'nun Dundas Caddesi'nin diğer ucunda kalan kısmı ise tabii ki gitmesine izin verilen kısmıyla aynı sokak olarak düşünülebilirdi. Bu yüzden sokağın diğer ucuna kadar gideceğini söylediğinde oldukça makul bir cümle kurmuş oluyordu. Irene'in söylediğini yanlış anlayacağını biliyordu, ama bir çocuk söylediklerini annesinin yanlış yorumlamasından sorumlu tutulamaz diye düşündü. O kadar uzun boylu değil.

Irene başıyla onayladı. "Dikkatli ol," dedi. "Dışarıda çok kalma." Bir an durdu ve kafasını tekrar kitaptan kaldırdı. "Bugün İtalyanca çalıştın mı?"

Bertie, planlarını bozmak için bir yöntem olarak kullanılan İtalyanca çalışmasını tamamlayarak buna karşı bir önlem almıştı.

"Si, Si," dedi. "Ciao, Mama!"

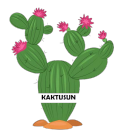
"Ciao, ciao bambino!" dedi Irene ve tekrar Melanie Klein'a yoğunlaştı. Kurumsallaşmış kuvvetlerin uluslararası psikanalitik hareketin yenilikçi gelişmelerini kötülemesi tipik bir örnekti. Çok beklendikti.

Bir an düşünceleri başka bir yöne kaydı. Dr. Fairbairn de çocuk öfkesi teorisi sayesinde kendi alanında bir öncü sayılırdı. Wee Fraser ile ilgili çalışmasını yayınladığında teorilerine karşı çıkanlar olmuş olmalıydı.

Başarısını kıskananlar ve ortaya bir şeyler koyduğu için onu alaşağı etmek isteyenler vardı mutlaka. Hep böyle insanlar olagelmiştir zaten diye düşündü. Başkalarının talihi veya mutluluğu onları rahatsız etmiştir. İnsani duyguların en yıpratıcısı olan kıskançlığın kendilerini küçümseyici açıklamalarda bulunmaya teşvik etmesine izin vermişlerdir hep.

Bunun sonucunda da genel mutsuzluğun artışından ve kendi kalplerinin giderek küçülüp, deforme olmasından başka bir şey elde edememişlerdir.

34. Bertie Dundas Caddesi'nin Karşısına Geçmeye Hazırlanıyor

Bertie tehlikeli bir işe kalkışmanın, bir yasağı çiğnemenin heyecanı içinde İskoçya Sokağı 44 Numara'nın kapısından dışarı çıktı. Annesine yalan söylememişti (buna emindi), ama aynı zamanda yapmaya niyetlendiği şey kesinlikle aralarındaki anlaşmanın sınırları dışında kalıyordu.

Bir an düşündü. Tek başına Dundas Caddesi'nin karşısına geçeceğim. Bunu düşünür düşünmez macerasının ne kadar büyük olduğunu fark etti. Tıpkı böyle bir beklenti içinde Âdem yasak meyveyi koparmıştır diye düşündü Bertie. Ama tüm oğlan çocukları ve tabii ki erkekler bütün suçun Havva'da olduğunu biliyordu. Kuralları çiğnemesi, annesinin en başta böyle kurallar koymasından kaynaklanıyordu.

Royal Crescent'ten Fettes Yolu'nun Dundas Caddesi'yle kaçınılmaz kesişme noktasına doğru yürürken bu düşüncelerle iyice heveslendi. Girişiminin başarısızlıkla sonuçlanabileceğini biliyordu, Paddy'ye rastlamayabilirdi, eli boş geri dönebilirdi. Ama en azından planla-

rını gerçekleştirmesi yolunda ilk adımı atmış olacaktı ve önünde sonunda Paddy'yle karşılaşıp, ondan bu iyiliği isteyecekti. Paddy de kesinlikle kabul edecekti, çünkü o böyle bir çocuktu. Pentland Tepeleri'ne balık avlamaya gidip alabalık yakalamıştı. Bunları yapabilen biri için Bertie'nin planladıkları çocuk oyuncağı kalırdı.

Bertie yarım saat boyunca Fettes Yolu'nda bir aşağı bir yukarı yürüyüp, Paddy'nin ortaya çıkmasını beklemeye karar vermişti. Tüm Edinburgh'un tadını çıkarttığı bir pastırma yazı yaşanıyordu ve ılık bir ikindi vaktiydi, Paddy'nin sokağa oyun oynamaya çıkması işten değildi. Ama ortalarda görünmezse diye, Bertie yanında küçük bir tebeşir getirmişti, bununla Fettes Yolu'ndaki evlerin dış basamaklarına mesajlar bırakacaktı. PADDY, BENİMLE EN KISA ZAMANDA İSKOÇYA SOKAĞI'NDA BULUŞ. ACİL. GİZLİ. BERTIE, diye yazacaktı.

Bu onun ilgisini çeker diye düşünmüştü Bertie. Hiçbir çocuk böyle bir mesaja karşı koyamaz. Sonra aklına bir başka düşünce takıldı; Paddy okumayı biliyor muydu acaba? Eğer bilmiyorsa ki bu çok büyük bir olasılıktı, mesaj bırakmanın hiçbir anlamı kalmayacaktı. Bu sonuca varınca canı sıkıldı. Diğerlerinden daha ileride olmanın kolay olmadığını fark etti. Ama bunun yine kendi hatası olmadığını düşündü büyük bir rahatsızlıkla. Her şey dönüp dolaşıp annesine varıyordu. Hayatımı mahveden o. Tek sorumlu o.

Bertie, Royal Crescent'teki yüksek ve klasik mimarili binaların önünden geçerken her şey oldukça sessiz-

di. Bir arabanın üstünde oturan kedi kendisini izliyor, kendi huzur ve güvenliği için Bertie'nin bir tehlike arz edip etmediğini anlamaya çalışırken gözlerini kısıyordu. O sırada Bertie'nin önünden geçtiği sokak kapısı açıldı ve bir kadın dışarı çıkıp, merdivenlerin başında durmaya başladı. Bertie kafasını kaldırınca kadın gülümsedi.

"Bir yere mi gidiyorsun?" diye sordu arkadaş canlısı bir ses tonuyla.

Bertie durdu. "Evet," dedi.

Kadın gülümsemeye devam etti. "Yaramazlık yapma sakın," dedi.

Bertie kımıldamadan durdu. Kadın nasıl anlamıştı? Yalan söylediğinde Pinokyo'nun burnunun uzaması gibi kendisi de bir şekilde belli mi ediyordu acaba? Yetişkinler ortada bir işaret yokken de anlayabiliyorlar mıydı?

"Yapmam," diye mırıldandı.

"Güzel," dedi kadın ve anahtarını arayarak arkasını döndü. Bertie daha yavaş ve daha dikkatlice yürümeye devam etti. Fettes Yolu'nun ilk kısmının sona erdiği yer, yani tüm trafiğiyle Dundas Caddesi görünmüştü. Şehre doğru giden bir otobüs yokuşu ağır ağır tırmanarak önünden geçti. Arkasında onu sollamaya çalışan mavi bir kamyonet vardı. Trafik yoğun görünüyordu.

Köşeye doğru ilerlerken binaların gölgelerinin arasından güneş ışığı sızmaya başladı. Bertie kaldırımın kenarında durup Dundas Caddesi'nin yoğun kalabalığına baktı. Bir an eski bir alışkanlık olarak yanına göz gezdirdi, yanında tanıdık bir yetişkini, annesini veya ba-

basını bulmayı bekliyordu. Yetişkinler dışında herkes caddede karşıdan karşıya bir eli yetişkinin elinde, güvende ve yönlendirilerek geçiyordu. Ama şu an yanında bir yetişkin yoktu, ne annesi, ne öğretmeni ne de psikoterapisti oradaydı. Bertie yalnızdı. Yutkundu ve bir an için gözlerini kapattı. Kimse kalabalık bir caddede karşıdan karşıya nasıl geçileceğiyle ilgili temel kuralları kendisine anlatmamıştı. Görünürde hiçbir araba kalmayana kadar bekleyip sonra karşıya yavaşça mı geçmeliydi acaba? Eğer öyleyse orada sonsuza kadar beklemesi gerekecekti, çünkü bu caddede sürekli görünürde araba oluyordu.

Yokuşun yukarısına doğru baktı. Trafik aşağıya doğru, yukarı olduğundan daha hızlı akıyordu. Yani aşağı inen trafikte bir boşluk yakalayabilirse yukarı çıkan trafik çok da büyük bir problem teşkil etmezdi. Çünkü arabaların kendisine ulaşması daha uzun zaman alırdı. Ama ne kadar beklemesi gerekirdi? Trafiğin tam hızını tespit etmek güçtü ve otobüsler çok yavaş gidiyor gibi görünse de bazı arabalar yavaş gitmek dışında her şeyi yapıyor gibiydiler. Tam o sırada kırmızı küçük bir araba yanından o kadar hızlı geçti ki, eğer o sırada gözünü kırpmış olsa arabayı göremeyeceğini düşündü. O araba Henderson Yolu'nun köşesinden böyle hızla dönerken caddenin karşısına geçiyor olsa mutlaka ezilmiş olurdu.

Kısa bir anlığına Bertie görevini yarıda bırakmayı düşündü. Geri dönüp adımlarını takip edebilirdi, bu adımlar İskoçya Sokağı'na ve evine dönen oldukça masum

adımlar olurdu. Eğer bunu yaparsa yanlış bir şey yapmamış olacak, annesinin karşısına dikilip, tam olarak ne yapmış olduğunu rahatlıkla söyleyebilecekti. Fettes Yolu'nun güvenli kısmının ucuna kadar gidip geri dönmüş olacaktı, hepsi bundan ibaretti. Ama bunu yapması tam bir teslimiyet anlamına geliyordu. Dundas Caddesi'nin karşısına geçmeye bile cesaret edemiyorsa başka bir şey yapmaya cesaret edebilecek miydi? Gavin Hastings ne yapardı diye düşündü. Altı yaşında Dundas Caddesi'nin karşısına geçmekten korkar mıydı? Korkmazdı. Gavin Hastings'in Dundas Caddesi'ni küçük bir çocukken bile koşarak geçtiğini, zıplayıp tekmeler savurduğunu ve izleyen herkesin bilmiş bir ifadeyle kafa sallayıp, "Şu çocuğa bakın! İşte bu çocuk İskoçya adına rugby oynayacak bir çocuk!" dediklerini hayal etti. Bertie derin bir nefes aldı. Koşmaya karar vermişti.

35. Yolun Yarısı

Eski demiryolları meraklısı ve bir müzisyen olan Peter Backhouse ikindi vakti Dundas Caddesi'nde yürüyordu. St. Giles Katedrali'ndeki orgda pratik yaparak çok tatminkâr bir saat geçirmişti ve ertesi pazar "Saat Altıda St. Giles'ta" konseri için çalmayı düşündüğü Olivier Messiaen* ile Herbert Howells** bestelerinden oldukça memnun kalmıştı. Müzikte öyle büyük bir dinginlik, öyle derin bir sükûnet vardı ki, tek başına müzik modern yaşamın hızı için mükemmel bir panzehirdi. Şimdi sırada Akademi Oda Korosu çalışması var, diye düşündü. Koro için en azından bugünlük Messiaen veya Howells çalmayacaktı, *Stand by Me* ve *So it Goes*'un üstünden geçeceklerdi, Oda Korosu daha önce bunları söylemiş ve güzel tepkiler almıştı. İki parça da duygusal bir ruh hali içindekileri ağlatabilme gücüne sahipti ve okul konserlerinde genellikle ebeveynler böyle oluyordu.

Cumberland Sokağı'nın Dundas Caddesi'yle kesiştiği noktaya geldiğinde bir şeyler olduğunu fark etmiş-

* 1908-1992 yılları arasında yaşamış olan Fransız kompozitör ve orgcu (ç.n.)

** 1892-1983 yılları arasında yaşamış olan İngiliz kompozitör ve orgcu (ç.n.)

ti. Koro çalışmasına zamanında gidip gidemeyeceğini kontrol etmek için saatine şöyle bir baktı ve bir sebeple, muhtemelen görülememesine rağmen bilinçaltını uyaran işaretlerin uyarısı sayesinde sağına döndü. Çilek renkli bir tulum giyen küçük bir çocuk aniden caddeye atlamıştı. Peter Backhouse bir anlığına çocuğun caddeye topunu kaçırdığını ve geri almak için yola atladığını düşündü, çünkü oğlanın hareketi maksatlı ve aniydi. Ama sonra çocuk tereddüt etti, birkaç adım daha attı ve tekrar durdu.

Oliver Sacks* son derece büyük bir tehlike anı yaşayan insanların o sırada zamanın yavaşladığını bildirdiklerini söylüyor. İnsanlar tehlikeyi, hatta yaklaşan yok oluş anını bile görebiliyorlar, ama tepki vermek için oldukça uzun zamanları olduğunu hissediyorlar. Tehlike anının hızla akan saniyeleri yavaşlıyor ve işin içinde bulunanların zihinlerinde saniyeler dakikalara dönüşüyor. İşte o ikindi vakti olaylar da böyle gelişmiş gibiydi. Peter Backhouse'a çocuk aşırı uzun bir süre ayakta dikilmiş gibi gelmişti. Yolun ortasında bir anlığına donup kalmışken, kendisine yaklaşan otobüsün yolundan çekilmek için oldukça uzun bir süresi var gibiydi. Otobüs hantal hantal yanından geçerken trafiğin ortasında taş kesilmiş olan bu küçük oğlan çocuğuna bakan birkaç kişi oldu.

Peter Backhouse çocuğa, "Hareket etme!" diye bağırdı. Yaklaşan arabalara baktı, Great King Caddesi'nin köşesindeki kırmızı ışık yeşile dönmüştü ve diğer yön-

* İngiliz nörolog. Kolombiya Üniversitesi'nde nöroloji ve psikiyatri profesörü (ç.n.)

den de bir o kadar araba daha geliyordu. Ardına şöyle bir baktı ve yola atlayıp trafiği durdurmaya karar verdi, belki arabalar kendisini dikkate alırlardı ve çocuk da yoluna devam edebilirdi. Ama bir araba durduğu yere çoktan ulaşmıştı ve hareketsiz figürün yanından hızla geçip gitmişti bile. Muhtemelen onu görmüyorlardı, muhtemelen karşıya geçmek için beklediğini ve ne yaptığını bildiğini sanıyorlardı.

Tam o sırada arkasındaki yoldan gelen bir araba olması gerekenden çok daha süratle köşeyi döndü, dikkati muhtemelen başka yerde olan sürücüsü yolun ortasında duran çocuğu fark etmemişti bile. Kararsızlığa kapılmış olan çocuk, paniğini yenmeye çalışarak kesintiye uğramış olan geçişini tamamlamak için bir adım atmak üzereymiş gibi görünüyordu. Peter Backhouse bağırdı ve koşmaya hazırlandı, ama tam o sırada yolun diğer tarafındaki başka bir adam öne atıldı. Bu adam Dundas Caddesi'nde yürürken olanları görmüş ve harekete geçmişti. Yola bir an bakarak öne doğru atıldı, bir kamyonet yanından kıl payıyla geçtikten sonra caddenin ortasına koştu. Korkmuş çocuğu kavradı ve yaklaşan arabanın önünden çekip havaya kaldırdı. Sonra çocuğu hâlâ kolları arasında tutarken yolun kenarına geri koştu. Araba lastiklerini acı acı öttürerek durdu ve sürücü camdan dışarı bir şeyler bağırdı: Bir tebrik, bir rahatlama ifadesi ve yardım teklifi. Ama kurtarıcı her şeyin yolunda olduğunu söyledi ve araba yoluna devam etti. Yolun diğer tarafında duran Peter Backhouse kafasını salladı ve rahatlayarak derin bir nefes aldı. Son-

ra koro çalışmasına yetişmek için yürümeye başladı. Sahiden, *Stand by Me*.* Bu duruma ne de uygun düşüyordu.

Yanında kurtarıcısı duran Bertie korkuyla titriyordu ve gözyaşlarına boğulmak üzereydi.

"Tehlikenin soluğunu hissetmiş olmalısın," dedi adam. "Yaya geçitlerini kullanman gerekiyor. O yeşil adam bu işe yarıyor."

Ses tonu sertti, Bertie adamın suratına bakmak için kafasını kaldırdı. Yüzü tanıdık geliyordu, ama Bertie tam emin olamıyordu. Adam gülümsedi. "Nerede oturuyorsun?" diye sordu.

Bertie İskoçya Sokağı'nı gösterdi.

"Bence artık evine dönmelisin," dedi adam. "Kendi başına yoluna devam edebilecek misin?"

Bertie başıyla onayladı. İnsanlara hep teşekkür etmesi gerektiğini öğrenmişti, şimdi hatırlamıştı. "Çok teşekkür ederim," dedi. "Beni kurtardığınız için teşekkür ederim."

"Önemli değil," dedi adam gülümseyerek. "Eğer orada ben olsaydım, sen de benim için aynısını yapardın eminim."

"Bilmiyorum," dedi Bertie.

"Eminim yapardın."

Bertie de gülümsedi. Sonra Cumberland Sokağı'nda yürümek için arkasını döndü ve sağ salim yoluna devam edip etmediğine bakan adama el salladı. Çok utanç ve-

* İng. Yanımda kal (ç.n.)

rici ve berbat bir tecrübe olmuştu bu, hem de korkutucuydu. O nazik adam her kimse, onu kurtarmamış olsaydı, şimdi yolda ezilmişti. Belki de bir ambulansın içinde hastaneye götürülüyor olacaktı. Yoksa onu ilk başta Dundas Caddesi'nin karşısına neden geçmek istediğiyle ilgili uzun uzadıya sorgulaması için Dr. Fairbairn'in ofisine mi götürürlerdi? Bu da muhtemel diye düşündü Bertie. Hiçbir şey basit değildi.

Tıpkı tüm şehirlerde olduğu gibi Dundas Caddesi'nde de tatsız bir olay yaşandıktan sonra işler hemen normale dönmüştü. Birkaç kişi olayı görmüştü, Peter Backhouse bunlardan biriydi, ama bir ayrıntıyı gözden kaçırmıştı. Bu ayrıntı olayın gerçekleştiği yerin az çok üstünde kalan bir camdan bakmakta olan yaşlıca bir kadın tarafından yakalanmıştı. Tüm olan biteni görmüştü ve şu anda da Trinity'deki arkadaşıyla telefonda konuşuyordu.

"Effie," dedi nefes bile almadan. "Effie demin benim pencerenin önünde ne oldu asla inanmazsın. Küçücük bir çocuk Dundas Caddesi'nin ortasında paniğe kapılıp donakaldı. Sonra ölümün pençesinden biri tarafından kurtarıldı. Kurtaranın kim olduğuna inanamazsın. Jack McConnell, İskoçya Başbakanı! Evet, evet! Ama hemen ortadan kayboldu, bu haberin gazetelere yansımasını istemiyor herhalde. O yüzden ağzını bile açma Effie. Bunun *Scotsman*'a çıkmasını filan istemeyiz."

36. Ramsey Dunbarton

Ramsey Dunbarton şehre yukarıdan bakan Braid'in yamaçlarındaki evinin camından, uzaklardaki Fife'in tepelerine ve aşağıda uzanıp giden çatılara baktı. Neredeyse kırk yıldır bu manzaraya bakıyordu ve manzaranın her havasına aşinaydı. Işığın az olduğu kış aylarında uzaktaki tepeler etraflarında dolanan bulutlardan ayrılamayacak kadar gri bir tona bürünürdü. Yaz ve sonbahar aylarında sanki uzanılsa tutulabilecekmiş gibi yakın görünmeye başlayan bu toprak kıvrımları yeşil ve morun tonlarıyla bezenirdi. Ne yapacağı belli olmayan kuzey rüzgârlarıyla bir yön değiştirip bir parçalanan bulutlar gökte geniş bir alan kaplardı.

Ramsey'de tam bir kuzeyli mizacı vardı. Güneye indiğinde, İngiltere'ye veya Fransa'ya gittiğinde sıkıntı yaşıyordu. Sanki güneş kırlardan bir şeyleri alıp ağartmış gibi bir hisse kapılıyordu, her şeyin çok aydınlık ve tozlu olduğunu düşünüyordu. Bu enlemlerde hava bile bayat ve durgundu. Ramsey saf, temiz ve keskin kokusuyla İskoç havasını solumak istiyordu. Yaz aylarının uzun

ve serin akşamlarını, kış günlerinin rahat karanlığını seviyordu. İskoçya'yı olduğu gibi, yani telaşsız, soğuk ve kimi zaman yarı görünür haldeyken seviyordu. Karısı Betty'ye bir keresinde, "Bende hiç Akdenizli tipi yok," demişti. Karısı ona bakıp iç geçirmişti. Akdenizli değildi sahiden. Ama öte yandan kendisi de değildi.

Camın ardında duran Ramsey önünde uzanan günü düşündü. Saat sabahın on buçuğuydu ve gazeteyi çoktan okumuş, gelen mektupları açmıştı. Önemli olan çok az haber olduğundan gazeteyi çabucak okuyup bitirmişti ve mektuplar oldukça iç açıcıydı. Aberdeen'den gül kataloğu gelmişti. Hep Aberdeen'den gül sipariş etmek gibi bir ilkesi vardı, çünkü kuzeyin gülleri dirençli oluyordu ve Edinburgh'da kolay yetişiyorlardı. "Kuzeyden al güneye ek," derdi Ramsey hep ve güllerinin güzelliği de ilkesinin ne kadar akıllıca olduğunun bir göstergesiydi. Bunu insanlara da uygulayabiliriz diye düşünürdü sık sık. Aberdeenliler güneyde nereye giderlerse gitsinler başarılı oluyorlardı.

Yerel Muhafazakârlar Derneği sekreterliğinden bir mektup gelmişti. Üyelerin katılabileceği bir dizi sosyal etkinlikten bahsediliyordu. Birkaç ay önce yapılan balo tabii ki çok eğlenceli geçmişti, ama katılanların sayısı (altı kişi) biraz hayal kırıklığı uyandırmıştı. Katılamayanlardan biri olan sekreter gelecek sene yapılacak balonun daha da başarılı olması için üyeleri teşvik etmeye çalışmıştı ve başka bir müzik grubu bulunması için araştırma yapılacağını not düşmüştü. "Müzik grubunun performansı ile ilgili ciddi eleştiriler aldık," diye yazmış-

tı. "Bunları balo komitesine (Sasha ve Raeburn Todd) ilettik. Bir üyemiz müzik gruplarının para ödenen etkinliklerde sosyalist görüşleriyle performanslarını sekteye uğratmasının uygun olup olmadığı sorusunu yöneltmiş. Bu çok yerinde bir soru ve biz de bu konu hakkında harekete geçmeliyiz. Eğer muhafazakâr bir ceilidh* grubu biliyorsanız, lütfen bizimle kısa sürede iletişime geçin, böylelikle önümüzdeki için onları tutabiliriz. Şimdiye kadar hiçbir grup önerisi tarafımıza iletilmemiştir."

Ramsey Dunbarton bu mektubu ilgiyle okudu. Grubun performansıyla ilgili soruyu yönelten kendisiydi ve şikâyetini göz önünde bulundurmuş olmalarına sevinmişti. Balonun organizasyonuyla ilgili pek çok hata yapılmıştı ona göre. En başta Betty'yle kendisini diğer dört misafirden başka bir masaya oturtmaya kalkmışlardı. Bu çok saçma bir fikirdi, ama kendisi kısa süre içinde masaları birleştirmek gibi basit bir çare bulmuştu. Ayrıca düşününce hâlâ kızdığı çekiliş meselesi vardı. Üyelerin oldukça büyük bir cömertlikle bağışladığı eşyalar vardı ve bunların çekiliş yoluyla adilane bir şekilde dağıtılması gerekiyordu. Ama o bunun böyle olduğundan şüphe duyuyordu, hatta tüm bu etkinliği düzenleyen Sasha Todd'un kuraya hile karıştırdığına ve kendisiyle ailesinin en çok arzu edilen hediyeleri aldığına emindi. En çok kazanmak istediği ödül olan Malcolm Rifkind** ve Lord James*** ile bir öğle yemeği ödülü-

* Gaelce folk müziği çalınan ve dans edilen geleneksel bir eğlence türü (ç.n.)

** İngiltere Muhafazakâr Partisi üyesi politikacı (ç.n.)

*** David James, İngiliz asillerinden olan muhafazakar işadamı, unvanı sayesinde Lordlar Kamarası'nda koltuk sahibidir (ç.n.)

nü Sasha'nın kazanabilmek için özellikle uğraştığı gözünden kaçmamıştı. Bir öğle yemeğinde iki politikacının oturup, Sasha'nın konuşmaktan hoşlandığı şeyleri dinlemek zorunda kaldıklarını hayal bile edemiyordu. Ona göre Sasha çok yüzeysel bir kadındı ve muhabbeti hiç ilgi çekici değildi.

Kendisiyse onların anladığı ve takdir ettiği konular hakkında konuşabilecek kapasitedeydi.

Ramsey'in haber bülteniyle ilgili düşünceleri Betty'nin çalışma odasına girmesiyle bölünüverdi.

"Kahve ister misin hayatım?" diye sordu tabağın kenarına küçük bir kurabiye iliştirilmiş kahve fincanını uzatırken.

"Sağ ol Betty," dedi Ramsey karısından kahve fincanını alırken.

"Her zamanki gibi düşüncelere mi dalmıştın?" diye sordu Betty.

Ramsey gülümsedi. "Politika," dedi. "Haber bültenini okuyordum. O sırada politikaya gitti aklım."

Betty kafasını salladı. "Ramsey senden harika bir politikacı olurdu," dedi. "Eğer parlamentoya girmiş olsaydın, neler olacağını hep merak etmişimdir. En tepeye ulaşacağına emindim ya da en tepeye yakın bir noktaya."

"Bilemiyorum Betty," dedi Ramsey. "Politika pis bir iş. Midem kaldırır mıydı bilemiyorum. Birbirlerine çok kaba davranıyorlar biliyorsun. Ayrıca fırsat bulduklarında seni sırtından bıçaklıyorlar."

Betty başıyla onayladı. "Tabii politikaya girmiş olsaydın, şimdi oturmuş hatıralarını yazıyor olurdun. Bugünlerde hepsi bu işlerle uğraşıyor gibi görünüyor da."

Ramsey karısına bakmak için döndü. "Hatıra mı?" diye sordu.

"Evet," dedi Betty. "Politika hatıraları."

Ramsey kahve fincanını tabağa koydu. "Betty," dedi. "Seninle konuşmak istediğim bir şey var. Hatıralarla ilgili."

Betty merakla bakıyordu. "Ne gibi?"

Ramsey bakışlarını alçakgönüllülükle yere indirdi. "Hatıralardan bahsetmen çok ilginç oldu," dedi sessizce. "Ben hatıralarımı yazıyordum aslında. Kâğıda döktüğüm pek çok hatıram var."

Bir an için Betty hiçbir şey söylemedi. Sonra ellerini birbirine kenetledi. "Hayatım bu harika bir şey. Tam anlamıyla harika!" dedi.

Ramsey gülümsedi. "Birkaç bölüm okumamı istersin diye düşündüm. Sana bunları okumayı önermek için cesaretimi toplamaya çalışıyordum."

"Sabırsızlanıyorum," dedi Betty. "Hadi bir şeyler oku. Ben kahve getireyim hele, sonra başlayalım."

"Öyle çok, aman, aman yazılar değil," dedi Ramsey yine alçakgönüllülükle. "Ama herhangi birinin hikâyesi kadar benimki de ilginç diye düşünüyorum."

"Daha ilginçtir eminim," dedi Betty. "Çok daha ilginçtir."

37. Ramsey Dunbarton'un Hikâyesi: Bölüm I – İlk Günler

Ramsey Dunbarton bir tomar sayfayı karıştırıp okuma gözlüklerinin üstünden karısına baktı. "İlk günlerle seni sıkmak istemiyorum," dedi. "Okul günleri vesaire. Okul günlerim oldukça olaysız geçti, kayda değer bir şey olmadı pek. O yüzden gençlik günlerimle başlayacağım. Yirmi beş yaşım. Yirmi beş yaşındaki halimi hatırlayabiliyor musun Betty?"

Betty utangaçça gülümsedi. "Nasıl unutabilirim ki? Tanıştığımız yıl o yıl."

Ramsey kaşlarını çattı. "Kusura bakma hayatım, ama o yıl tanıştığımız yıl değil. Ben yirmi beş yaşındayken değil, yirmi altı yaşındayken tanışmıştık. Çok iyi hatırlıyorum. Shepherd and Wedderburn'de* stajımı bitirmiştim ve başka bir şirkette çalışmaya başlamak üzereydim. Çok net hatırlıyorum."

Betty kahvesinden bir yudum aldı. "Ben de çok iyi hatırlıyorum hayatım. Benim açımdan hatırlamak çok zor da değil hem, yirmi beş yaşındaydın diyorum, çün-

* İskoç hukuk bürosu (ç.n.)

kü senin yirmi altıncı doğum gününe katılmaya gelmiştim, eğer seninle tanışmamış olsaydım bunu yapmış olamazdım. Daha tanışmamış olduğun birinin doğum gününe de gitmezsin öyle değil mi?

Ramsey elindeki kâğıt tomarını bıraktı. "O parti benim yirmi altıncı doğum günü partim değildi, anılarımda bundan bahsetmeyi düşünmüştüm. Yirmi altıncı doğum günümü kutlamadım, çünkü hatırlarsan Kraliyet Hastanesi'nde bademcik ameliyatı oluyordum. Şirketten acil şifalar dileyen ve doğum günümü kutlayan bir kart gelmişti. Büyük ortak imzalamıştı ve o kartı saklamıştım. Böyle bir kart aldığım için çok mutlu olmuştum."

Betty dudaklarını büzüştürdü. Bir an için konuşacak gibiydi, ama sonra vazgeçti.

"Bence tartışmayı bırakalım," dedi Ramsey. "Eğer hatıralarımın ayrıntılarıyla ilgili hatalar bulacaksan bunları sana okumamın pek yararlı olacağını sanmıyorum."

Betty savunmaya geçti. "Ben hata bulmuyordum. Tarihi kayıtların hatasız olmasını istiyordum sadece. Bunlar önemli konular. Hatıralar yanıltıcı olsaydı, dünyanın nasıl bir yer olacağını bir hayal etsene. O yüzden yanlışlık yapmaman gerek."

"Ben de yanlışlık yapmıyorum zaten," diye karşılık verdi Ramsey. "Kâğıda döktüğüm her olayı tek tek kontrol ettim. Hatıra defterlerime baktım ve bilesin ki o defterler ağzına kadar yazı dolu. Bu olaylarla ilgili söylediğim şeylerin gerçek olduğundan emin olmak için IV. George Köprüsü'ne bile gittim." Durdu ve aksi bir ses-

le ekledi, "Gelecek kuşakları yanlış yönlendirmek istemiyorum Betty."

Betty bir an düşündü. Yirmi beşinci değil de yirmi altıncı doğum günü kutlaması konusunda haklı olduğundan emindi, ama kocasının hatasının ciddi olduğunu düşünmesine rağmen işin ucunu bırakmaya karar verdi. "Tabii ki yanlış yönlendirmek istemezsin Ramsey," dedi sakinleştirici bir sesle. "Bu konuyu daha fazla deşmeyelim. Ha yirmi beş ha yirmi altı, hepsi aynı kapıya çıkıyor nasılsa. Sen devam et hayatım, dinliyorum."

Ramsey Dunbarton kağıt tomarını tekrar eline alıp boğazını temizledi. "Yaşım yirmi... yirmili yaşlarımın ortasındaydım. Stajyer avukatlık yıllarım daha yeni bitmişti ve Society of Writers to Her Majesty's Signet* beni bünyesine kabul etmişti. Bu benim için büyük bir onurdu, çünkü ismimin önüne WS harflerini alabilecek konuma ulaşmıştım. İtiraf etmeliyim ki antetli kağıt ve kartvizit yaptırmak için hiç vakit kaybetmedim. İsmimin önündeki harflerden çok gurur duyuyordum ve WS'nin ne anlama geldiğini bilmeyenlere karşı oldukça hoşgörüsüz davranıyordum. (Hatta bunlardan bir tanesi bana uzman olup olmadığımı sorma cesareti bile göstermişti!) 'Eğer Edinburgh'da yaşıyorsanız,' derdim, 'bunları bilmeniz gerekli. Romalıların İsviçre Muhafızları'ndan haberdar olmadığını düşünmezsiniz hiç değil mi?'

* Majestelerinin Mührünün Kâtipleri Kurumu - İskoç avukatların katılabildiği, 1594'ten beri varlığını sürdüren özel bir kurum. İskoçya'daki avukatlara "kâtip (writer)" ismi verildiği dönemde Kralın Mührü'nü kullanma yetkisi olanlara da Mühür Kâtipleri (Writers to the Signet – WS) deniyordu. (ç.n.)

"Bu soru karşısında insanlar sessizleşiyorlardı. Umuyorum o insanların akılları başlarına gelmiştir ve hemen eve gidip ismimin önündeki kısaltmanın ne olduğuna bakmışlardır. Kimseyi utandırmak istemiyordum tabii, ayrıca başkalarının cehaletini yüzlerine vurmak da hoş değil. Ama bazı şeylerin bir sınırı olmalı ve WS kısaltmasının anlamını bilmemek bunlardan biri.

"Kurumun en büyük özelliklerinden biri sadece Edinburgh'daki avukatlık bürolarında çalışan avukatları kabul ediyor oluşuydu ve Edinburgh'daki herhangi bir büroda çalışmak da yetmiyordu. Farklı yerlerde (hatta Pitlochry gibi köylerde bile) çalışan üyeler vardı, ama onların da kesinlikle Edinburgh yerlisi olduğu belli oluyordu. Glasgowlu avukatların da kendi toplulukları vardır ve isterlerse bunlara katılmaları mümkündür tabii, ayrıca bu kurumların bazılarının son derece saygıdeğer ve değerli organizasyonlar olduğunu düşünüyorum, ama emin değilim. WS veya Royal Company of Archers* gibi önemli kurumlarla ilgili soru yöneltenlere ayıracak çok az vaktim oluyordu. Bu insanlar genellikle kıskanç oluyorlardı ve bu tip bir kuruluşa kabul edilecek olsalar, hemen söylem değiştiriyorlardı.

"Oldukça saygı gören bir Edinburgh hukuk bürosu olan Ptarmigan Monboddo'da asistan olarak çalışmaya başlamıştım. Sekiz ortak ve üç asistan vardı ki bunlardan biri de bendim. Merhum müdürüm Bay Fergus Monboddo, eğer doğru adımlar atarsam beş yıl içinde ortaklığa dahil edilebileceğimi söylemişti. Bu süreden önce

* Kraliyet Okçuları - İskoçya kralına eşlik eden ve törenlerde görev alan korumaların oluşturduğu, merkezi Edinburgh'da olan ve 1676'da kurulan bir tören birliği (ç.n.)

de ortak olmak mümkün demişti, ama bunun için esas ortaklardan birinin kızıyla evlenmem gerekiyordu ve dediğine göre bu çok şey istemek demekti. Bu bir şakaydı herhalde, ama çok kötü bir şaka olduğunu düşünmüştüm ve Edinburgh'daki bir firmanın ortağının böyle konuşuyor olması beni çok şaşırtmıştı. Daha sonra Bay Monboddo'nun böyle lafları ancak bir bardak sherry içtikten sonra söylediğini öğrendim ve bir süre sonra ciddi sözlerle ciddi olmayanları birbirinden ayırabilmeye başladım. Gece on ikiden veya birkaç bardak içki içtikten sonra hiç kimsenin söylediklerini yüzüne vurmamak gibi bir görüş benimsemişimdir hep.

"Ortaklardan birinin kızıyla evlenmek niyetinde değildim, çünkü gönlünü kazanmaya karar verdiğim kadınla daha yeni tanışmıştım. Bu kadın uzun ve mutluluk dolu seneler boyu evli kalacağım sevgili karım Betty'ydi. Üstünden uzun zaman geçmiş olmasına rağmen tanıştığımız günü çok net hatırlıyorum. Princes Caddesi'ndeki Brown Derby isimli kafede tanışmıştık. O gün hayatımın en önemli günüydü ve kararımı değiştirip oraya gitmemiş olsaydım, hayatımı değiştiren insanla hiç tanışmamış olsaydım, neler olabileceğini düşünmek dahi istemiyorum."

Betty gülümsedi. Çok hoş ve düşünceli bir yazıydı. Ama ne yazık ki Ramsey yine yanlış hatırlıyordu. Brown Derby'de değil, Crawford'ta karşılaşmışlardı. Ama bu sefer hatasını düzeltmeye cesareti yoktu, bu sebeple neşeyle başını salladı ve ısrarla devam etmesini istedi. Oldukça tutkulu bir flört dönemi yaşamışlardı, bununla ilgili bir şeyler söyleyip söylemeyeceğini merak ediyordu.

38. Ramsey Dunbarton'un Hikâyesi: Bölüm II – Flört Günleri

"O günler çok özel günlerdi," diye devam etti Ramsey Dunbarton. "Hemen o anda bu kızın evlenmek istediğim kişi olduğunu anlamıştım, ama o günlerde bu soruyu yöneltmeden önce oldukça uzun süre flört etmek gerekiyordu. Tabii bazı insanlar çok çabuk nişanlanabiliyordu, ama onlar ellerini çabuk tutanlardandı. Ben kendimi maceraperest sayıyor olmama rağmen, elini çabuk tutan biri olmadığım da kesindi.

"Church Hill'deki Dominion Sineması'nda filme giderdik, bazen de muhteşem bir borulu orgun da olduğu Playhouse'a uğrardık. Bu org döşemelerin aşağısında dururdu ve orgcu da çalarken tüm hünerini gösterirdi. Muhteşem bir görüntüydü ve o buluşmaların romantikliğine katkıda bulunduğu da şüphe götürmezdi. O zamanlar aktüalite filmleri olurdu, filmden hem keyif alır, hem de dönemin olayları hakkında bilgilenmiş olarak çıkardık. Şimdilerde de aktüalite filmleri gösterseler bence gayet güzel olurdu, ama zannederim ki insanlar artık izlerken ya kahkaha atarlar ya da ciddiye almazlar. Bu tip konuları artık kimseye ciddiye almıyor.

"Buluşmalarımızın bir diğer favorisi Crammond'du, hava güzelken oraya gidip yürüyüş yapardık. O günlerde Cramond çok romantik bir yerdi ve flört eden pek çok çift yalnız kalıp, gelecekle ilgili konuşabilecekleri bir köşe arayışıyla oraya giderdi. Betty'yle kıyıda yürümeyi, istiridye avcılarını ve deniz kuşlarını izlemeyi çok severdik. Rosyth veya Leith'ten demir alan gemileri de seyrederdik. O zamanlarda Kirkwall ve Aberdeen'den gelen *St. Rognwald* isimli bir yolcu gemisi vardı. *North of İskoçya Orkney and Shetland* isimli bir deniz taşımacılığı firmasına aitti ve bir defasında o gemiye binme şerefine ermiştim. Ahşap duvarları olan çok güzel bir restoranı vardı. Northern Lighthouse Commissioners'a* ait *Pharos* isimli gemiyi görürsek kendimizi şanslı sayardık. O gemi harika bir gemiydi. Northern Lighthouse'un yetkililerinden biri olmayı çok isterdim, ama beni davet etmediler. İşte Edinburgh'daki sorun bu, Royal Company of Archers veya Northern Lighthouse (Knights of the Thistle'ı** unutmamak gerek!) gibi hakikaten önemli ve değerli bir kuruluşun üyesi olabilmek için kişinin davet edilmesi gerekiyor. Neden başvurulamıyor diye soruyorum ben de. İstemedikleri insanlardan bir sürü başvuru mektubu alıyorlardır elbet, ama bunların devlet memurları tarafından ayıklanması gerekiyor ve deneyimlerime dayanarak söylemeliyim ki, bu memurların kimin istenip kimin istenmediğiyle ilgili çok net fikirleri oluyor.

* Kuzey Deniz Fenerleri Yetkilileri – İskoçya ve Man Adası'nın karasularındaki deniz fenerleri, dubalar ve denize açılanların güvenliğini sağlayan tüm malzemelerin bakımıyla ilgilenen kamu kuruluşu (ç.n.)

** Thistle Şövalyeleri – İskoçya'daki şövalyelik birliği (ç.n.)

"Gemilere dönecek olursak *Gardyloo*'yu atlamamak gerekir. Bu gemi Edinburgh'daki lağım pisliğini alıp, Firth'e döken geminin ta kendisiydi. Her gün demir alır, birkaç saate hafiflemiş olarak geri dönerdi. Yıllar sonra (galiba 1970'lerin sonlarıydı) yine Cramond'da yürürken bu gemiyi görmüştük. Betty göstermişti hatta. O garip geminin ne taşıdığını sormuştu, Kuzey Berwick yakınlarındaki bir madenden çakıl taşıdığını sandığımı söylemiştim. Bunun doğru olmadığını biliyordum, ama ona doğruyu söylemeye çekinmiştim. Betty'ye söylediğim tek yalan buydu ve bir gün ona bunu itiraf etmiştim. Doğru karar vermiş olduğumu, eğer *Gardyloo*'nun asıl görevinin ne olduğunu bilse, yürüyüşlerimizin romantik havasının kesinlikle bozulmuş olacağını söylemişti.

"Tam tahmin ettiğim gibi ilişkimiz ilerledi ve en sonunda Betty beni ailesinin yaşadığı Broughty Ferry'ye davet etti. Bir pazar günü yola çıkmaya, onlarla öğle yemeği yedikten sonra akşam yemeği için geri dönmeye karar verdik.

"Betty'nin ebeveynleriyle tanışmamı asla unutmayacağım. Evlenmeyi planladığı kadının ailesiyle tanışmaya giden her genç erkek gibi ben de korkmuştum elbet ve evlerinin kapısına giderken çok gergindim. Betty gerginliğimi fark etmiş olmalı ki koluma yaslanıp, onlardan çok hoşlanacağımı söylemişti. 'Onları herkes sever,' dedi. 'Çok nazik insanlardır.'

"Çok haklıydı. Beni evimdeymişim gibi hissettirmişlerdi ve hakkımda her şeyi biliyor gibiydiler. Babası avukatları çok sevdiğini, zamanında aile işini üstlenmiş ol-

masa kendisinin de avukat olmak istediğini söyledi. Aile işi dediği Dundee'deki bir reçel fabrikasıydı. Babası, kuzenlerinden birinin jüt şirketi için çalışmaya gittiği Kalküta'dan dönünce burayı kurmuştu.

"Öğle yemeğinden sonra bayanlar bir kenara çekildi ve Betty'nin babasıyla beni yalnız bıraktılar. Yemek sırasında her türlü konudan konuşmuştuk ve muhabbet konuları tükenmeye başlamıştı. Hakkında konuşabileceğim bir şey bulma ümidiyle camdan dışarıya baktım, ama görünürde garip hiçbir şey yoktu. Orman gülü dolu büyük bir bahçeleri vardı, ama orman gülü hakkında söyleyecek lafım yoktu. O yüzden sessizliğimi korudum.

"En sonunda Betty'nin babası konuşmaya başladı. Bir an sanki beni değerlendirirmiş gibi baktı ve 'Reçel konusunda ne düşünüyorsun?' diye sordu.

"İlk başta nasıl cevap vereceğimi bilemedim. Reçeli seviyordum, ama bana yöneltilen sorunun içeriğinin tam olarak ne olduğundan emin olamıyordum.

"Kafamın karıştığını anlamış olacak hemen sorusunu açıklığa kavuşturdu. 'Şunu sormaya çalışıyorum,' dedi ve devam etti, 'reçel işinde çalışabileceğini düşünüyor musun? Hani böyle bir firmada biri sana iş teklif etseydi tabii.'

"Bu soruya hazırlıklı değildim. Aile şirketine kendimi adamaya gönüllü olup olmadığımı öğrenmeye çalışıyor gibiydi ve bu teklif için biraz erkendi, çünkü Betty'yle evlenme niyetimi daha açıklamamıştım. Ama onun için bunun akıllıca bir adım olduğunu düşündüm.

Eğer Betty'yi evlendirmek istiyorsa o zaman ortaklıkla ilgili erkenden bir teklif yaparak, beni evlenme konusunda harekete geçirmeyi düşünüyor olabilirdi. Üstünde daha çok düşününce aklından kesinlikle bunun geçtiği konusuna da emin oldum.

"Tabii ki dürüst olmam gerekiyordu. Reçel işlerine karşıtlığım yoktu, ama bu meslekten hayatımı kazanmayı da düşünmüyordum. Bu tip bir iş pek çok insanın hoşuna gidebilirdi, ama ben hukuku seviyordum ve avukat olmak için çok çalışmıştım. Reçel uğruna tüm bunlardan vazgeçmek istemiyordum.

"Ona avukatlık yapmaya devam etmek istediğimi açıkladım. O da biraz üzüntüyle tahmin ettiği cevabın da bu olduğunu söyledi. 'Dünyadaki en ilginç iş bizimki değil,' dedi. 'Ama ben bu işi çok seviyorum. Her anı benim için çok güzel. Reçel benim hayatım oldu.'"

39. Ramsey Dunbarton'un Hikâyesi: Bölüm III – Diğer Önemli Olaylar

"Babamın da görevlisi olduğu St. Giles'ta Betty'yle evlendik. Daha sonra ilk evimiz olan, Morningside'da Craiglea Yolu'nun sonundaki teraslı eve taşındık. Büyük bir ev değildi, ama tam bize göreydi, çünkü sokağın güneş alan yanındaydı ve salonun camlarından içeri sabah güneşi giriyordu. Ama tabii evin diğer yanında kalan bahçe istediğim kadar güneş almıyordu ve altı yıl sonra oradan taşınmamızın altında yatan temel sebep de buydu. Craiglea Yolu'nun bizim için yeterince 'gösterişli' olmadığını düşündüğümüz için taşındığımızı söyleyenler oldu, ama durum kesinlikle böyle değildi ve bu söylentilere karşılık verme fırsatı bulduğum için çok mutluyum.

"Evin en önemli özelliklerinden biri çok güzel yürüyüşler yapılabilecek bir semtte olmasıydı. Yolun ucuna kadar yürüyüp önce sağa sonra sola dönüldüğünde Craig House'un kapısına ulaşılıyordu. Hastane olarak inşa edilmiş olan bu muhteşem bina daha çok büyük bir kır evine benziyordu. Hastaların özel günlerde res-

mi yemeklere katılabildiği büyük bir salonu ve devasa bir bahçesi vardı. Pek çok komşum gibi ben de bu bahçede yürümeyi ve manzarasının keyfine varmayı çok seviyordum. Craiglea Yolu'nda oturduğumuz sırada Betty'yle bu bahçede yürüyerek saatlerimizi geçirdik ve bugün o evin önünden geçtiğimde biraz hüzünle o günleri hatırlıyorum. Orada yaşayan tüm o zavallı insanları, mutsuzluklarını ve bugünkünden çok daha büyük bir haysiyetle o insanlarla nasıl ilgilendiğimizi düşünüyorum. O günlerde eğer hasta olursanız sizi hastanelerde içtenlikle karşılıyorlardı. Rahat etmeniz için çabalıyorlar ve size saygıyla hitap ediyorlardı. Günümüzdeyse akıllarına ilk olarak sizi oradan en hızlı şekilde nasıl çıkartabilecekleri geliyor, sonra da sanki mahremiyet önemli değilmiş gibi sizi erkekli kadınlı bir koğuşa koyuyorlar. Toplumumuzun kaybettiklerini ve tüm bunların nasıl olduğunu düşünüyorum bazen. Ama bunlardan bahsettiğimde insanlar alayla gülümseyip bana eski kafalı veya muhafazakâr diyor. Tabii ki istediklerini söylemekte özgürler, ama ben de en azından kimseye saygıda kusur etmeden Bilmem Kim Hanım veya Bilmem Kim Bey dediğimi ve karşımdakinin bana yaptığı laubaliliği kimseye yapmadığımı bilerek avunuyorum.

"Craiglea Yolu'ndan sonra Braid tepelerine taşındık, burada yıllar boyunca yaşadık ve hâlâ da terk etmedik. Ben yuvarlanıp duran bir taş değilim, yosun tutmayı severim. Buradaki yaşam ikimiz için de çok uygundu. Havası temiz, manzarası güzeldi ve seneler içinde muhteşem bir bahçemiz oldu. Hatta bir defasında bahçeyi

İskoçya Bahçe Planlamaları için halka katkı adı altında kamuya açmaya karar verdik, ama buralardaki insanların yüzsüzlük veya gösterişçilik olarak adlandırabileceği bir şeyi yapmaya çekindim. Kamuya açılan bahçelerin pek çoğu ehemmiyeti olan kır evlerine bağlı büyük bahçelerdi, ama iyi planlanmış, bakımlı ve zevkle düzenlenmiş küçük ve samimi bir bahçe de cevher sayılabilirdi.

"Betty bahçeyi kamuya açma fikrine çok sıcak bakıyordu, ama ben bunun pek akıllıca bir hareket olmayacağına karar verdim. 'İnsan kendisini çok öne çıkarmamalı,' dedim. 'Eğer öne çıkarsan insanlar seni alaşağı etmek için hiç vakit kaybetmez.'

"Bu kararıma oldukça şaşırmıştı ve çok abarttığımı söyledi. Çok iyi niyetli bir kadın ve insanların kötü niyetli olabileceğine inanamıyor. Ama insan doğasına aşinayım ve sokaktan geçenlerin bana düşmanca tavır takınmaktan geri kalmayacağını gayet iyi biliyorum. Yasal deneyimimin tartışmalı planlama dilekçeleriyle uğraşılmasında işe yarayacağını düşündüğüm için, Yerel Sosyal Alanlar Birliği üyeliği için kendimi önerdiğimde, birkaç komşunun bu teklifimi bürokratik prosedürler konusunda onlardan daha bilgili olduğumu düşündüğüm için yaptığımı söylediği kulağıma geldi. Bu bana yapılan çok büyük bir haksızlıktı. Asla böyle bir şey ima etmedim ve sadece toplumun yararı için kendimi önermiştim.

"Ama bazı insanlar kamu yararını hiç umursamıyor, kendilerinden biraz daha girişken olanlara karşı hisset-

tikleri kıskançlık onları kemirip duruyor çünkü. Politika alanından kimseyi suçlamak istemiyorum, ama sözde cömert birkaç İskoç politikacının böylesi duyguları körüklemekle az da olsa suçlu olduğunu düşünüyorum. Ama siyasi atışmalar hiç bana göre değil, o yüzden bu konudan daha fazla bahsetmeyeceğim.

"Vakit çok hızlı geçti. Betty'yle daha büyük bir aile kuramadık ve bu bizim için hayal kırıklığı yarattı, başka türlü olmasını dilerdim. Ama çok farklı konularda o kadar güzel şeyler yaşadık ki, kaçırdıklarımızın üstünde durmak istemiyorum. Betty'yle oldukça eğlenceli anılarla dolu kısmetli bir hayat yaşadık. Bunların bazılarını sizlerle de paylaşmak istiyorum. Özellikle ilginç adli davalarımı, Church Hill Tiyatrosu'nda *The Gondoliers*'de Plaza-Toro Dükü'nü canlandırışımı, komik arkadaşım Johnny Auchtermuchty'yi ve merhum Atholl Dükü Angus'la oynadığım briçi anlatacağım.

40. Bertie Planını Uyguluyor

Dundas Caddesi'ndeki talihsiz (trafiğin ortasında hem küçük düşürücü hem de korkutucu bir şekilde sıkışıp kalması sebebiyle talihsiz, ama tam o sırada yokuştan çıkan ve tanınmış bir politikacı tarafından kurtarılmış olması açısından talihli) deneyiminden sonra Bertie'nin morali çok bozulmuştu. Hayatında daha önceden çok fazla plan kurmuşluğu yoktu (annesi planlarını onun adına yapıyordu) ve çevirebileceğinden çok emin olduğu entrika hiç işe yaramamıştı. Müstakbel işbirlikçisi Paddy'ye bir mesaj yazmak için kullanmayı planladığı tebeşiri elinde çevire çevire evine dönerken, başkaldırmanın faydasız olduğunu düşünüyordu. Öyle görünüyordu ki ne yapmaya çalışırsa çalışsın annesi her zaman kurnazlığıyla onu yeniyordu ve Dr. Fairbairn gibi çok güçlü bir yandaşı vardı. Umutsuz bir durum diye düşündü Bertie. İşini bilen böylesi iki rakibin karşısında hayatının kontrolünü eline geçirmeye çalışmak umutsuzcaydı. Belki de savaş esiri gibi başını önüne eğmeli ve özgürlük vakti gelene kadar beklemeliydi. Bu on sekiz

yaşını doldurmak anlamına geliyordu, Bertie'nin anladığına göre kişi bu yaşa gelince yetişkin sayılıyor, evi terk edip istediği gibi yaşayabiliyordu. Kişi on sekiz yaşına gelince isterse çilek renkli tulumlardan kurtulabiliyor ve ne istiyorsa onu giyebiliyordu. Bertie hevesle bu yaşa gelmeyi bekliyordu, hem sadece on iki yıl kalmıştı.

Bertie bunları düşünürken Drummond'un köşesinden dönüyordu. Tam o sırada sağından, meydanın ortasındaki bahçeden bir ses duydu. Islıkla seslenme arası ilginç bir sesti, yolunu kaybedip ağaçlardan birine sığınan garip bir kuşun sesi olduğunu düşündü.

Durup çalılıklara bakmaya başladı. Ses tekrar duyuldu ve ardından çalılar aralandı. İçinden Betty'nin Fettes Yolu'nda görmeyi umduğu ve şu anda yarı çömelir yarı ayakta durur vaziyette bekleyen Paddy çıktı.

"Bertie!" diye seslendi Paddy. "Çabuk ol! Buraya gel!"

Araba gelip gelmediğine neredeyse hiç aldırmadan, ama yine de taşlardaki çizgilere basmamaya dikkat ederek koşan Bertie yolun diğer yanına geçti. Göz açıp kapayıncaya kadar bahçenin yarı açık kapısından geçmişti. Paddy altında saklandığı büyük çalılığın dallarını kenara doğru ittirerek tekrar seslendi.

"Selam," dedi Paddy, Bertie çalıların altına girerken. "Burası benim özel gözetleme mekanım. İstediğin zaman buraya gelebilirsin. Dışarıda olup biten her şeyi görebiliyorsun, ama kimse seni görmüyor!"

"Harika," dedi Bertie. "Maginifico...*" Sonra hemen kendisini düzelterek, "Muhteşem!" dedi.

* İt. Muhteşem (ç.n.)

"Evet," dedi Paddy. "Ama kimseye söyleme. Buraya başkasının gelmesini istemiyorum."

"Söylemem," dedi Bertie. "Sadece senle ben biliyor olacağız. Tıpkı mason locaları gibi."

Paddy anlamamış görünüyordu. "Mason locası mı?"

"Evet," dedi Bertie. "Erkekler, yani yetişkin erkekler gidiyor buralara. Özel elbiseler giyiyorlar ve bu gizli kulüp evlerine gidiyorlar."

"Çok acayip," dedi Paddy. "Peki oralarda ne yapıyorlar?"

"Emin değilim," dedi Bertie. "Ama başkasının görmesine izin vermiyorlar. Ayrıca hiçbir kızın girmesine de izin verilmiyor."

"Güzel," dedi Paddy. "Kızlar hep işleri bozar zaten."

Bertie bu söz üstüne bir an düşündü. Pek çok kız tanımıyordu, hatta tek tanıdığı kız okuldaki Olive isimli kızdı. Aslında oldukça nazik bir kızdı ve işleri bozacak tipte biri olduğunu sanmıyordu. Tofu onu ittiği sırada yanında Olive vardı ve Tofu'nun zorunlu veganlık sebebiyle yavaş yavaş solup gideceğini söyleyerek kendisini rahatlatmaya çalışan yine o olmuştu.

"Bazı kızlar nazik oluyor," dedi Bertie. "Olive diye bir kız var..."

"Adını hiç duymadım," dedi Paddy. "Her neyse, kızları boş ver şimdi. Başka şeyden bahsedelim."

Bertie önüne fırsat çıktığını anladı. "Benim çok iyi bir fikrim var," dedi aceleyle. "Yaptığım bir planla ilgili yardımına ihtiyacım var. İstediğin yere gitmene izin veriyorlar mı?"

"Evet," dedi Paddy. "İstediğim yere giderim, altıda eve dönmem koşuluyla tabii. Tamamen özgürüm."

"Peki ya... ya annen? O sana..." Bertie'nin bu cümleyi kurması çok zordu, çünkü onun için bir çocuğun annesinden bağımsız olması çok olağandışı, hatta imkânsızdı, bu nedenle önce onay bekledi.

"Annem sorun çıkarmaz," dedi Paddy omzunu silkerek. "Çocukların eğlenmesi gerek der hep. Kendisi de eğlenmeyi sever. Herkes onun çok eğlenceli olduğunu söyler."

Bertie'nin gözleri fal taşı gibi açıldı. "Peki ya baban? O da laf etmez mi?"

"O da sorun çıkarmaz," dedi Paddy. "Pentland'a balık tutmaya götürdü beni. Sana söylemiştim, değil mi? İçmeyi de çok sever. O da çok eğlencelidir."

Bertie Paddy'ye hayranlık ve kıskançlıkla baktı. On sekiz yaşında olmak böyle bir şey herhalde diye düşündü. Ama elde olmayan şeylerin ardından ağlamak gereksizdi, Paddy'ye anlatması gereken bir plan vardı ve birkaç dakika boyunca yapmasını istediği şeyleri tek tek açıkladı. Paddy dikkatle dinledi ve heyecanla başını salladı. "Çocuk oyuncağı," dedi. "Senin yerine parayı çekeceğim, sonra ceketi ve kravatı alacağım. Sonra alıp buraya getireceğim ve çalıların altına bırakacağım. Sen de istediğin zaman buradan alırsın. Çok basit."

"Bunu yapmanın karşılığında sana bir şey vereceğim," dedi Bertie. "On sterlin sende kalacak."

"Onu yirmi yapalım mı?" dedi Paddy.

Bertie bir an düşündü. Yirmi sterlin oldukça yüksek bir rakamdı, ama Paddy'nin söylediği her şeyi yapacağına emindi ve bu plan çok önemliydi. "Pekâlâ," dedi Bertie. "Yirmi sterlin olsun."

"Güzel," dedi Paddy. "Kartını ver öyleyse, bir de şifreni söyle."

Bertie cebinden banka kartını çıkardı. "Numarayı hatırlaman kolay," dedi Bertie. "Mozart'ın doğum tarihi çünkü."

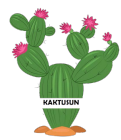
Paddy Bertie'ye boş gözlerle baktı. "Kimin?"

"Mozart'ın."

Paddy boş bakmaya devam etti. "Hangi takımda oynuyor ki?" diye sordu.

Bertie gülmeye başladı. Ama sonra sustu. Muhtemelen Paddy komik olanın ne olduğunu anlamamıştı.

41. Irene'in Bertie İçin Yaptığı Plan

Paddy sözüne sadık çıktı. Drummond Meydanı'ndaki yeni buluşma yerinde iki oğlanın rastlantısal karşılaşmalarının ertesi günü, Bertie çalıların altında kendisini bekleyen güzelce paketlenmiş, Aitken and Niven'dan alınmış üniformasını bulmuştu. Irene'den Stockbridge'deki yoga dersine gitmeden önce bahçeye gidip oynamak için on beş dakikalık bir izin koparmıştı ve bu zamanı paketi aramaya ayırmıştı. Paketin etrafına Paddy'nin sardığı ipi çıkartıp kâğıdını yırttı ve içindekilere huşu içinde baktı. Gözlerinin önünde mor renkli, el değmemiş bir Watson's ceketi ile ceketi tamamlayan bir kravat, bir de ceketin ön cebine özenle sokulmuş ve hesabındaki paranın çoğu kullanılmış kartı duruyordu.

Irene'in ceketi görmemesi çok önemli olduğu için, Bertie eve paketi sokarken oldukça dikkatli olmalıydı. Bu da tahmin ettiğinden kolay oldu, çünkü o eve girerken Irene telefonla konuşuyordu, Bertie önce koridora, sonra da odasına kolayca sıvışabilmişti ve paketi yatağının altına tıkıştırdı. Bu iş kolaydı, ama yine de tehli-

keliydi. Annesinin konuşmasını dinlemek için kapıda dikilirken kalbi güm güm atıyordu. Annesi hiçbir şey duymamıştı, hiçbir şeyden şüphelenmemişti.

Irene'in sesi evin diğer ucundan kulağına kadar ulaşıyordu. "Bunun üstesinden gelebileceğine hiç şüphe yok tabii ki," dedi. "Çok ileri bir seviyede."

Bertie yüzünü buruşturdu. Annesi yine ondan bahsediyordu. Üstesinden gelebileceği kadar ileri seviyede olduğu şey de neydi? Rugby olmadığı kesindi.

Telefonun diğer ucundaki ses bir şeyler söylerken eve sessizlik hakim oldu. Sonra Irene tekrar konuşmaya başladı. "Yaşı mı? Yaşının konumuzla ne ilgisi var?"

Tekrar bir sessizlik. Sonra yine Irene'in yanıtı: "Bu çok saçma bir kural. Bertie daha altı yaşını doldurmadı, ama çok daha büyük bir çocuğun zihinsel kapasitesine sahip. Ondan geride olan nice on sekizlik var. Bertie isteseydi, üniversiteye bile gidebilirdi."

Bertie göğsünün korkuyla düğümlendiğini ve buz kestiğini hissetti. Daha ilkokula gitme fırsatı bulamadan, annesi şimdi de onu üniversiteye gönderecekti. Bu çok büyük bir haksızlıktı. Evi terk etmesi gerekecekti, bir öğrenci yurdunda kalıp, yemeklerini kendisi yapmak zorunda kalacaktı. Ayrıca üniversitede kendi yaşında kimse olmayacaktı, herkes on sekiz yaşında, hatta daha büyük olacaktı. Diğer öğrenciler tulumuna bakıp dalga geçecekti, buna emindi. Üniversitede tulum giyen tek kişi o olacaktı.

"Evet," dedi Irene. "Çok ciddiyim. Kolaylıkla bir diploma alabilir. Mesela İtalyancası şu anda gayet akıcı. Ha-

yır, sizin lafınızla söyleyecek olursam, onu sıkboğaz ederek eğitim verdirmiyorum. Doğal entelektüel merak diye bir şey var."

Diğer taraftaki sesin sahibi oldukça uzun bir konuşma yapıyor olmalıydı, çünkü Irene birkaç dakika sessiz kaldı. Sonra aniden hoşça kalın diyerek telefonu kapattı.

Berti odasına çekildi ve kapıyı kapattı. Yatağına uzanıp tavana bakmaya başladı. Tamamı pembe olan odasının tek beyaz yüzeyi buydu, çünkü annesi odayı boyadıktan sonra merdivene tırmanıp tavanı da boyamak istememişti. Duvarlarına baktı. Paddy'nin veya neredeyse arkadaşı olan ve annesi araya girmese kan kardeşi olacak olan Jock'un odasının pembe olmadığına emindi. Oyuncak arabaların, futbol toplarının veya o tip eşyaların bulunduğu normal odalarda kalıyorlardı. Kendi odasına kendi alanı adını takan kendisininki gibi anneleri yoktu.

Bir anda kapı açıldı ve Irene eşikte belirdi. Bertie odasına girmeden önce kapıyı çalmasını çok istiyordu ve bir defasında bunu yapmasını rica etmişti, ama annesi sadece gülmekle yetinmişti. "Bak sen! Hakikaten alanına girmeden önce kapıyı çalmamı mı istiyorsun? Neden böyle bir şey istiyorsun ki?"

"Nezaketten," demişti Bertie. "Bir başkasının alanına girmeden önce bunu yapman gerekir. Kapıyı çalman gerekir."

"Ama benim annen olduğumu unutma," dedi Irene "Sen de Bertissimo'sun. Annenden sır saklamıyorsun, değil mi Bertie?"

Bertie bakışlarını yere çevirip sırlarını düşündü. Tabii ki sırları vardı ve daha fazlasının olmasını da isterdi. Annesi onun gizli düşüncelerini, özgürlükle ilgili düşüncelerini bilmiyordu. Meyvelerini vermek üzere olan planından haberi yoktu. Bunların hiçbirini bilmiyor olması çok iyiydi. Onunla ilgili her şeyi bildiğini zannediyordu, ama tahmin ettiği kadar çok şey bilmiyordu. Bu Bertie'ye büyük bir tatmin sağlıyordu. Cahil annem diye düşündü keyifle. Karanlıkta kalan annem!

Şu an kapıda duran Irene, Bertie'ye bakıp gülümsedi. "Yoga vakti," dedi neşeyle. "Eğer acele edersek yolda bir sütlü kahve bile içebiliriz."

Bertie derin bir nefes aldı. Yogaya gitmek istemiyordu. Karnını yere yapıştırıp sırtını yay gibi gererek sabah güneşini selamlıyormuş taklidi yapmak istemiyordu. Derin bir nefes alıp, yoga eğitmeni yirmi beşe kadar sayarken nefesini tutmak da istemiyordu. Bunun çok anlamsız olduğunu düşünüyordu.

"Yogayı hiç sevmiyorum," dedi sessizce. "Gitmesem de evde otursam olmaz mı?"

Irene ona dik dik baktı. "Tabii ki yogayı seviyorsun Bertie. Tabii ki seviyorsun!"

"Sevmiyorum," dedi Bertie. "Nefret ediyorum."

"Saçmalama, yogadan nefret edemezsin. Kimse yogadan nefret etmez. Hem acele etmen gerekiyor. Bu hızla asla oraya varamayacağız zaten."

Bertie iç geçirdi ve yataktan kalktı.

"Beni bir yere mi yolluyorsun anne?" diye sordu.

Irene tek kaşını kaldırdı. "Neden sordun Bertie?"

"Çünkü bilmek istiyorum," dedi Bertie. "Başıma neler geleceğini öğrenmek istiyorum."

"Senin için küçük bir planım var Bertie," dedi Irene. "Ama şu anda konuşmak için doğru zaman değil."

Bertie ona baktı. Benim de kendi planım var, dedi kendi kendine. Hem de hakkında hiçbir şey bilmiyorsun, seni yaşlı korkunç...

Durdu. Annesi hakkında böyle düşünmek istemiyordu. Onu sevmek istiyordu, gerçekten istiyordu bunu. Ama bu oldukça zordu.

42. Bertie Kaçıyor!

Bertie Watson's ceketini katlayıp, sırt çantasının en dibine tıktıktan sonra okula gitti. Eğer annesi çantasının neden bu kadar şişkin durduğunu sorarsa, vereceği cevabı bile hazırlamıştı, ama Irene'in o sabah kafasında başka şeyler var gibiydi ve otobüste Bertie'yle pek ilgilenmedi.

"Seni üzen bir şeyler mi var anne?" diye sordu otobüs bir yokuşu tırmanırken.

Camdan dışarı bakan Irene kafasını çevirip Bertie'ye baktı ve gülümsedi. "Hayır Bertie, üzgün değilim. Sadece düşünüyorum."

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Bertie. "Dr. Fairbairn'i mi?"

Irene nefesini tuttu. "Neden Dr. Fairbairn'i düşüneyim ki?" diye çıkıştı. Tabii ki onu düşünüyordu, hatta mavi keten ceketini düşünüyordu, ama Bertie'nin bunu tahmin edeceğini hiç düşünmemişti. Muhtemelen bu bir yerlerde okumuş olduğu olağanüstü ailevi telepatinin ta kendisiydi. Bertie'nin psişik güçleri olabilir mi acaba

diye düşündü. Tabii aslında bunlar saçma sapan teorilerdi. Bertie sadece fikir yürütmüştü o kadar. O da tamamen rastlantısal olarak Dr. Fairbairn'i düşündüğü için bu düşünceyi ona atfetmişti. Bu çok sık karşılaşılan bir durum, dedi kendi kendine, zihnimizden geçenleri karşımızdakine yükleyebiliyoruz.

Bertie hiçbir şey söylemedi. Annesinin mutlu olmasını istiyordu, ama buna en büyük engelin yine annesi olduğunu düşünüyordu. Kendisi hakkında endişelenmeyi bıraksa, insanların neden bir şeyleri yaptığı hakkında düşünmese ve insanları olduğu gibi kabul edebilseydi keşke. Ama ondan bunları beklemenin yararsız olduğunu biliyordu. Irene ona bir şeyleri zorla yaptırmaktan vazgeçse, nasıl hayatını idame ettirirdi ki? Bertie'nin anlayabildiği kadarıyla çok az arkadaşı vardı. Su terapisinde muhabbet ettiği birkaç kadın vardı, ama onlarla dışarıda hiç buluşmuyordu ve hiçbiri İskoçya Sokağı'ndaki evlerine gelmiyordu. Aslında İskoçya Sokağı'ndaki eve hiç kimse gelmiyordu, ayda bir satranç oynamaya gelen babasının işyerindeki adam hariç. Babasının işyerinde arkadaşları olması muhtemeldi, ama Bertie emin olamıyordu. Ona bir defasında böyle bir soru yöneltmiş, ama garip bir cevap almıştı. "Arkadaşlar mı? Arkadaşlar da ne demek? Annenle biz arkadaşız sonuçta. Bundan başka arkadaşa ihtiyacım niye olsun?"

Bertie ihtiyacı olduğunu düşündü, ama bunu dile getirmedi. Emin olduğu tek şey varsa, o da büyüdüğünde anne babası gibi olmak istemediğiydi. On sekiz ya-

şına gelince psikoterapiste gitmeyi bırakacak, su terapisine asla katılmayacaktı, odasının beyaz, hatta belki de siyah duvarları olacaktı, asla pembe boyamayacaktı ve asla İtalyanca konuşmayacaktı. Pek çok şey değişecek diye düşündü.

Irene, Bertie'yi Bruntsfield'dan okul kapısına kadar getirdi. Sonra öpüp vedalaştı, Bertie de annesi geri dönerken arkasından birkaç dakika baktı. Şimdi hareket geçme zamanıydı. Kimsenin kendisini izlemediğinden emin olduktan sonra, okul yolunun ilk kısmından hızla geçti ve aniden yana sapıp okulun bahçesine doğru koştu ve okulun bahçesini çepeçevre saran yüksek taş duvarın kenarına iliştirilmiş küçük kulübeye gitti. Bahçıvanın tırmık, kazma gibi aletleri koyduğu bir kulübeydi bu. Bertie daha önceden bir keşif gezisi yaptığı için kulübenin kilitli olmadığını biliyordu. Şimdi de kapısını açıp içeriye kolayca girmişti.

Bertie'nin üstünü değiştirmesi birkaç dakikasını aldı. Çilek renkli tulumu ve ekose gömleğinin yerine beyaz bir gömlek ve kravatı, buna uygun bir şortu ve yeni Watson's ceketiyle dışarı çıkmıştı. Eski giysilerini çantasına sıkıştırıp, yerde ters duran paslı kovanın içine sakladı. Sonra örümcek ağlarıyla kaplı camdan dışarıda kimsenin olup olmadığını kontrol edip kapıyı açtı ve okul kapısına kadar koştu.

Artık planın ilk kısmını tamamlamanın vakti gelmişti. Yeni ceketinin cebinden önceki gece oldukça düzgün bir şekilde yazdığı notu çıkardı. Tanıdık bir yüz aradı ve sınıfındaki oğlanlardan biri olan Merlin'i gördü.

"Lütfen bu notu Bayan Harmony'ye ver," dedi Bertie mektubu Merlin'in eline sıkıştırarak. "Sana bu notu verenin ben olduğumu söyleme. Sadece masasına bırak yeter."

Merlin bir mektuba, bir Bertie'ye baktı. "Neden o komik elbiseyi giyiyorsun?" diye sordu.

"İşte," diye yanıtladı Bertie.

Merlin omuz silkti, bu hareketiyle gökkuşağı renkli gömleğinin omzundan bir öbek toz döküldü. "Senin de garip olma hakkın var nasılsa," dedi.

Bertie teşekkür ettikten sonra hızla kapıya seyirtti ve George Watson Koleji'ne doğru yola koyuldu. Yürürken Merlin'e verdiği mektubun içindekileri aklından geçirdi. Annesinin yazısını taklit edebiliyordu ve oldukça iyi bir iş çıkarttığını düşünüyordu. "Sayın Harmony," diye girmişti cümlesine. "Ne yazık ki oğlum Bertie bulaşıcı bir hastalığa yakalandığı için okula bir süre devam edemeyecek. Sizinle bu konuyu yüz yüze konuşmak için okula gelmeyi düşündüm, ama benim de hasta olma ihtimalimi göz önünde bulundurarak size de bulaşmasından endişelendim. Lütfen Bertie hakkında endişelenmeyin, kendisi son derece mutlu ve sağlığını kazandığında geri dönecek. Steroid tedavisine başlandı, kocamla ben de aynı tedaviyi önlem olarak görüyoruz. Saygılarımla, Irene Pollock."

Bertie kurduğu cümlelerden oldukça memnundu ve özellikle sondaki tıbbi ayrıntı sayesinde işe yarayacağını düşünüyordu. Bahsini ettiği bulaşıcı hastalık yüzünden okulun annesiyle temasa geçmeyeceğini tahmin edi-

yordu, çünkü okullar bu tip hastalıklar konusunda çok dikkatliydi. Eğer her şey plana göre giderse Watson's üniformasını kulübede saklayıp, her sabah üstünü değiştirebilirdi. Etrafta dolaşan o kadar çok çocuk vardı ki, kimse ne yaptığını fark etmezdi ve anladığına göre Watson's çok büyük bir okuldu. Böylesine büyük bir okulda öğretmenlerin hiçbirinin fazladan gelen bir çocuğa dikkat etmeyeceğini düşünüyordu, tüm eğitimini bu okulda tamamlamaması için önünde hiçbir engel yoktu.

Watson's'ın kapısına geldi. Şimdi buraya aitmişim gibi davranmalıyım diye düşündü. Şüpheli davranışlarda bulunmamalıyım. Kendimden emin olmalıyım.

Bertie okulun yolunda kasıla kasıla yürümeye başladı.

43. Rugby!

George Watson's Koleji'nin kapısından girdikten sonra kendisine uygun bir sınıfı bulmak çok basit olmuştu. Duvarlarda hangi sınıfın nerede olduğunu belirten açıklayıcı yazılar vardı ve Bertie birinci sınıf yazısının gösterdiği yönü takip etti. Oraya vardığında birkaç başka çocuğun oturduğu bir sınıfa girdi.

"Boş sıra var mı?" diye fısıldadı bir tanesine. "Ben yeniyim de."

Çocuk sınıfın arkasında bir sırayı gösterdi. "Şu boş," dedi. "Orada biri oturuyordu, ama bir gün geçtikten sonra bir daha gelmedi. Galiba koridorda kayboldu."

Bertie sıraya baktı. Emellerini gerçekleştirmesi için çok uygundu, çünkü tüm ilgiyi üstüne çekmek istemiyordu. Yeni sınıf arkadaşına teşekkür ederek sınıfın arkasına gidip sırasına geçti. Kısa bir süre sonra öğretmen de geldi ve öğrenciler önden arkaya doğru kâğıt dağıtma işine koyuldular. Öğrenciler bununla uğraşırken öğretmen sıraların arasında geziniyor, her çocuğun yaptığı ödeve yorum yapmak için duraksıyordu. Bertie ma-

sasındaki kağıt parçasına bakarak ve öğretmenin yanına gelmeden geri dönmesini umarak sessizce oturdu. Ama öğretmen durmadı ve yüzünde hafif bir şaşkınlık ifadesi olan kadının kendisine baktığını fark etti.

"Doğru sınıfa geldiğine emin misin tatlım?" dedi nazikçe. "Karıştırmış olmayasın?"

Bertie kafasını kaldırdı ve yutkundu. "Buraya geçiş yaptım," dedi. "Oradaydım, şimdi buradayım." Belli belirsiz bir el işaretiyle koridoru gösterdi.

"Mümkün değil," dedi öğretmen. "İsmin ne senin?"

"Bertie," diye fısıldadı. "Bertie Pollock."

"Bence ufak bir karışıklık olmuş," dedi öğretmen. "Daha sonra öğrenci işlerine gidip kontrol ettireceğim. Muhtemelen bana söylemeyi unutmuşlardır."

"Evet," dedi Bertie çabucak. "Öyle olmuş olmalı. Burası çok büyük bir okul. Kayıt tutmak zor oluyordur."

Öğretmen merakla Bertie'ye baktı. "Evet, büyük bir okul. Ama insanlar genellikle doğru sınıfa düşüyor. Sorunu çözeceğimize eminim. Sen merak etme."

Oyun zamanı gelince Bertie sınıftan olabildiğince hızlı bir şekilde dışarı çıktı. Bu sınıfa geri dönüp dönmeme konusunda kararsızdı, çünkü muhtemelen öğretmen kısa süre içinde kendisinin oraya ait olmadığını keşfedecekti. Mümkünse daha az meraklı bir öğretmeni olan başka bir sınıf denemek daha iyi olabilirdi.

Dışarı çıkıp kenarda dikilmeye başladı, etrafında oynanan oyunlara bakıyordu. Çocuklar koşturuyor, birbirlerine bağırıyor, eğleniyor, ama Bertie'yi yanlarına çağırmıyorlardı. Bertie yere baktı, Watson's ile Steiner ara-

sında şimdiye kadar çok farklılık görememişti, belki de bu plan çok da iyi bir fikir değildi. Ama o sırada gördüğü kişiyle kalbi yerinden çıkacakmış gibi oldu. İşte Jock oradaydı! Daha önce tanıştığı, arkadaşı olacak olan çocuk buydu.

"Jock!" diye bağırdı Bertie. "Jock! Bak burdayım!"

Elinde çantaya benzer bir şey tutarak kapıya doğru koşan Jock durdu ve Bertie'ye baktı. Şaşırmış görünüyordu.

"Evet," dedi. "Oradasın."

Bertie arkadaşına doğru birkaç adım attı. "Benim," dedi. "Bertie. Hatırladın mı?"

Jock hâlâ şaşırmış görünüyordu. "Pek sayılmaz," dedi.

Bertie biraz hayal kırıklığına uğramıştı, ama belli etmedi. Jock'un taşıdığı çantayı işaret etti. "Ne yapıyorsun bununla?"

"Rugby," dedi Jock. "Orada." Kırmızı eşofmanlı bir öğretmenin etrafında bir grup oğlanın toplandığı sahayı işaret ediyordu. "Sen de mi geliyorsun?"

Bertie hiç vakit kaybetmeden cevap verdi. "Tabii ki," dedi. Sonra durakladı ve ekledi, "Yanımda hiç eşyam yok. Ceketimle oynayamam."

"Soyunma odaları," dedi Jock gelişigüzel bir şekilde. "Etrafta hep eşyalar olur. Onlardan birini giy."

Bertie soyunma odalarına giden Jock'u takip etti. Burada eski bir rugby şortu, yırtılmış ve çamurlanmış bir forma ile birkaç boy büyük olmasına rağmen en azından parmaklarını acıtmayan bir çift ayakkabı buldu. Sonra yine Jock'a takılıp, ortasında küçük oyuncuların top-

landığı sahaya doğru yürüdü. Birinin kendisini fark etme olasılığıyla ilgili endişeleri yok olmuştu ve kendisini son derece mutlu hissediyordu. En sonunda rugby sahasındaydı, rugby giysileri içindeydi ve tekrar bulduğu arkadaşı Jock'la bir maça katılmak üzereydi. Gavin Hastings böyle başlamış olmalı diye düşündü. Muhtemelen ayağına uyan ayakkabıları vardı ve formasının omzu boydan boya yırtık değildi. Ama bunlar ufak meselelerdi, önemli olan hakiki çim üstünde, gerçek insanlarla ve gerçek bir topla rugby oynamak üzere oluşuydu.

Öğretmen çocukları iki takıma ayırdı. Bertie Jock'un kendi takımında olmasını umuyordu, ama olmadı. Jock'a el salladı, ama Jock karşılık vermedi. Muhtemelen beni görmedi diye düşündü Bertie. Muhtemelen aklını çoktan oyuna verdi bile.

Düdük çaldı ve maç başladı. Bertie tam olarak ne yapması gerektiğinden emin değildi, ama topun olduğu yöne doğru büyük bir heyecanla koştu. Top el değiştirdi ve Bertie'nin takımına geçti. Bertie, "Buraya!" diye bağırdı ve şaşırtıcı bir şekilde topu elinde tutan çocuk ona pas attı. Topu koluna sıkıştıran Bertie uzaktaki direklere doğru koşmaya başladı. Oyuncunun şansı varsa en azından bir deneme atışı yapması gerektiğini, bunun için de hızla koşup, çizginin diğer tarafında topu yere çalmasının beklendiğini biliyordu.

Olabildiğince hızlı koştu. Ona doğru gelen çocuklar vardı, ama koşmaya devam etti. Çocuklardan biri (ki bu Jock'tu) önüne çıktı ve ayağını Bertie'nin ayakları arasına soktu.

Bertie yere yuvarlandı, top altındaydı. Üstünde duran Jock, Bertie'nin kaburgalarına bir tekme attı, bunun sonucunda büyük bir acıyla kıvranan Bertie topun altından çekildiğini hissetti. Hiçbir düdük çalınmadı, kimse karşı çıkmak için bağırmadı, maç Bertie'yi geride bırakarak devam etti.

Bertie ayağa kalktı ve sahanın diğer ucuna gitmiş olan oyunculara baktı. Kendisini kontrol altına almaya çalıştı, ama başaramadı, gözyaşları yanaklarını ıslattı. Bu acı dolu gözyaşları çok şey yüzündendi aslında. Planının bozulması yüzünden, Jock'la arkadaşlığının bitişi yüzünden, olduğu kişi olmanın yarattığı aşağılanma hissi yüzünden...

44. Geri Dönüş

Bertie, George Watson's Kolejinin kapısından koşarak geçti ve sokağın kenarına gelince bir anlık tereddütten sonra Colinton Yolu'na atıldı. Çok trafik yoktu ve Dundas Caddesi'ni geçmeye çalışırken donup kalmasına neden olan paniği bu sefer hissetmedi. Ayağına olmayan rugby ayakkabıları bileklerine sürtüne sürtüne Spylaw Sokağı'na saptı ve Steiner Okulu'nun güvenlikli kollarına kendisini teslim etti. Özgürlük uğruna kaçışı çok korkunç bir hataydı. Watson's'a ait değildi ve asla olmayacaktı. Oynamak için can attığı rugby, arkadaşlarının bile kendisine çelme takmaya çalışıp, kaburgalarına tekme atmaktan başka şey düşünemediği vahşetle dolu bir kabustu. Steiner'da böyle bir şey yoktu, saldırganlık içeren top oyunları oynanmıyordu.

Steiner'ın kapısına ulaştığında yorgun düşmüştü. Watson's'tan buraya kadar koştuğu için böğrüne bıçak gibi bir acı saplanmıştı ve Jock'un tekmesi yüzünden canı hâlâ acıyordu. Düşerken muhtemelen topu tutmaya devam ettiği için bileğini de incitmişti. Bir başlayıp bir du-

ran bir acıydı, ama o kadar yoğundu ki her başladığında Bertie'nin nefesi kesiliyordu.

Kapıdan geçip bahçenin ucundaki kulübeye doğru yavaş yavaş yürüdü. Artık görünüp görünmemek umurunda değildi, saklayacak bir sırrı yoktu, daha doğrusu saklamaya değer bir sırrı kalmamıştı. İçeri girdikten sonra giysilerinin altında durduğu kovaya tekme attı. Ekose gömleğiyle tulumu yerli yerinde duruyordu. Ama ayakkabıları yoktu, çünkü ayakkabılarını Watson's'taki soyunma odasında bırakmıştı. Bir daha onları asla göremeyecekti tabii, tıpkı yeni ceketi ve kravatı gibi. Onlar kullanışsızdı, ama ayakkabılar için aynı şeyi söylemek mümkün değildi, ayakkabılarını kaybetmesiyle ilgili annesine bir açıklama yapması gerekecekti.

Rugby giysilerini kulübenin bir köşesine fırlattıktan sonra Bertie sınıfına gitti. Kapı kapalıydı, ama cam bölmeden içerideki sınıf arkadaşlarını seçebiliyordu, bir daire oluşturmuş oturuyorlardı. Derin bir nefes aldıktan sonra içeri girdi. Bayan Harmony, Bertie'ye baktı. Gülümsedi ve onu bekleyen boş sandalyeyi gösterdi.

"Bugün biraz geç kaldın Bertie," dedi. "Ama sorun değil. Bugün resim yapıyoruz, senin resim çizmede iyi olduğunu biliyorum."

Bertie oturdu ve kafasını ellerinin arasına gömdü. Sınıf arkadaşlarının ilgisinin farkındaydı, Tofu'nun kendisine gözünü dikişinin, Olive'in daha gizli, ama endişeli bakışlarının... Rugby ayakkabılarını fark etmişlerdir, en azından sesini duymuşlardır diye düşünüyordu. Çünkü kramponlar yere her değdiğinde döşemeden çı-

tır çıtır ses geliyordu. Ayrıca ayakkabılarına gülmeyi bırakınca tabii ki tulumuna gülmeye başlayacaklardı.

Birkaç dakika sonra masasının yanına gelen Bayan Harmony'nin farkına vardı. Bayan Harmony eğilmişti ve kulağına bir şeyler fısıldıyordu: "Çok endişelendik, Bertie. Bana yazdığın o komik not çok garibimize gitti."

Bertie kafasını kaldırdı. Öğretmeni gülümsüyordu ve bir elini omzuna koymuştu. "Meraklanma," diye fısıldadı. "Kimseye göstermeyeceğim. Ben senin yanındayım."

Bertie masaya bakışlarını sabitledi. Bunu hiç beklemiyordu. Önce suçlanacağını, ardından da müdürün odasına çağrılacağını sanmıştı. Sempati gösterilmesini beklemiyordu.

Bayan Harmony yan masalardakilerin bile duyamayacağı kadar kısık bir sesle, "Bu okul sevgi ve saygı üstüne kurulu bir okul. Birbirimizi seviyoruz ve kolluyoruz. Hepimiz seni seviyoruz Bertie, çünkü sen bizden birisin. Eğer bir sorun varsa bize söyleyebilirsin, sana yardımcı olmaya çalışırız, çünkü seni seviyoruz."

"Annem..." dedi Bertie. Ama ne diyeceğini bilmediği için sustu. O susunca, Bayan Harmony'nin omzunu tutan elini hafifçe sıktığını hissetti.

"Biliyorum," dedi Bayan Harmony. "Anneler bazen hayatı çocukları için zorlaştırıyorlar. Amaçları bu değil, ama. Önemli olan bunun senin canını sıkmamasını sağlamak."

"Bana tulum giydiriyor," dedi Bertie. "Kendimi çok aptal hissediyorum."

Bayan Harmony başını onaylarcasına salladı. "Annenle bu konuyu konuşmamı ister misin?" diye sordu.

"Evet," dedi Bertie. "Ama sizi dinlemez."

"En azından denerim," dedi Bayan Harmony. "Denemekten zarar gelmez." Sonra durup Bertie'nin ayakkabılarına baktı. "Aşağıdaki dolapta fazladan ayakkabı var," dedi. "Gidip sana uyan bir çift ayakkabı bulabilecek miyiz diye bakalım, ister misin?"

Sınıftan çıkıp aşağı kata indiler. Bertie ayağındaki acı sebebiyle aksamaya başlamıştı. "Ah Bertie," dedi Bayan Harmony. "Gel koluma gir. Bana yaslan."

Dolapta Bertie'nin ayağına tam uyan parlak kahverengi ayakkabılar vardı, Bertie bunları giyince kendisini daha neşeli hissetmeye başlamıştı. Bayan Harmony'ye bakıp gülümsedi.

"Size o mektubu yazdığım için özür dilerim," dedi. "Bulaşıcı bir hastalığım yok."

"Önemli değil," dedi Bayan Harmony. "Hasta olduğunu bir an bile düşünmemiştim. Önemli olan mutlu olman. Ayrıca en önemlisi de özür dilemiş olman." Duraksadı. "Burada mutlu olacaksın, Bertie. Burası mutluluk veren bir okul."

Bertie bir an düşündü. Öğretmeni haklıydı. Burada isimlerini asla hatırlayamayacağı yüzlerce oğlanın ve kızın olduğu Watson's'ın patırtı gürültüsü arasında olduğundan daha mutluydu. Rugby'nin kendisine göre olmadığına karar verdi, Steiner'da rugby olmaması iyi bir şeydi. Gavin Hastings oynuyor olabilirdi, ama Bertie yapacak başka bir şey bulacaktı. İtalyanca öğrenmek bile rugbyden iyiydi.

Günün ilerleyen saatlerinde annesini okulun kapısında beklerken Tofu yanına geldi ve o ayakkabıları nereden bulduğunu sordu. "Çok güzel ayakkabılar," dedi.

"Beğendin mi?" diye sordu Bertie ilgisiz bir şekilde. "Sana verebilirim istiyorsan."

Tofu minnettarlıkla kabul etti. "Sağ ol, Bertie," dedi. "Çok iyi bir arkadaşsın sen."

"Yarın sana salamlı sandviç de getireyim mi?" diye sordu Bertie.

"Evet, evet," dedi Tofu aceleyle. "Hatta mümkünse iki tane getir."

"Tamam," dedi Bertie.

Tofu arkadaşça omzuna vurdu ve yürümeye başladı.

Bertie, Tofu'nun arkasından bakarken yaşadığı olayları düşündü. Birkaç keşifte bulunmuştu. Rugbynin sert bir oyun olduğunu ve Jock'un aslında arkadaşı olmadığını keşfetmişti. Ama düşünülmesi gereken başka konular da vardı. Tofu artık bir tehdit oluşturmuyordu, hatta arkadaşı olması bile mümkündü. Ayrıca bu güzel okulda mutlu olabileceği de bir gerçekti, burası annesinin seçimi olmasına rağmen iyi bir yerdi. Arada sırada onun da doğru yaptığı bir şeyler olması doğaldı.

45. Babayla Bir Akşam Yemeği

Bertie'nin problemi annesi Irene'se (ki gerçekten öyleydi) Matthew'un problemi de babası Gordon'du. Irene ve Gordon neredeyse hiçbir konuda aynı görüşü paylaşmıyorlardı, ama ikisi de kendince çocuklarının hayatlarına mutsuzluk sokmayı başarmışlardı. Bertie kendisi adına durmaksızın heveslenen bir annenin egemenliğine boyun eğerken, Matthew da kendisine hiç mi hiç ilgi göstermeyen bir babanın varlığını kabullenmişti. Gordon ise oğlunun başarısız olduğuna karar vermiş ve bunu kabullenmişti. Oğlu için kurduğu galerinin dünyanın geri kalanı işine gücüne giderken onun gün boyu oturabileceği kolay bir işten ibaret olacağını düşünmüştü. Bu Gordon için masraflı bir çözüm olsa da sorun etmeden altından kalkabileceği bir gider kalemiydi.

Matthew babasının teklifini kabul etmişti, çünkü elindeki tek seçenek buydu. İyi bir işadamı olmadığını biliyordu, ama bir işin de ucundan tutması gerekiyordu ve galeri tahmin ettiğinden çok daha ilgisini çekmişti. Bu ilgisi sayesinde, babasının kendisini başarısız görüyor olmasının yarattığı rahatsızlığı yenebilmişti. Diğer

insanların kendisini hakir görmesini kabul etmek kolay değildi, ara sıra da olsa Matthew mayasında inatçılık ve başarının da olduğunu göstermek istiyordu babasına. Ama bunu denediğinde bile başarısızlığa uğrayacağına emin oluyordu.

Matthew babasıyla geçireceği akşama hazırlık yapıyordu. Gordon galeriye hiç haber vermeden uğramış ve oğlunu çiçekçi dükkanı sahibi yeni arkadaşı Janis'le tanıştırmak için akşam yemeğine davet etmişti. Aynanın önünde durup kravatını bağlarken Matthew, amacının çok net olduğunu düşündüğü bu kadına neler diyebileceğini aklından geçiriyordu. Neler olup bittiğini gayet iyi anladığını ve hiçbir hazine avcısının kendisini kandıramayacağını ima etmeliydi. Ama bunu nasıl yapacaktı? Doğrudan söylemesi mümkün değildi, ayrıca hiçbir şeyin doğrudan söylenmesinin mümkün olmadığı bir yer olan New Club'da yemek yiyeceklerdi. Söylemek istediklerini ima etmesi, kadının satır aralarını okumasını sağlaması gerekiyordu. Ama Matthew'un kafasında canlandırdığı "engelli" sarışın bir kadının satır aralarını okuması mümkün müydü? Böyle insanların bir kısmı satır aralarını değil, satırları bile okumaktan aciz oluyordu. "Menüdekileri okurken mutlaka dudaklarını oynatacak," diye düşündü Matthew ve aynadaki aksine gülümsedi. "Şöyle yapacak," diye geçirdi içinden ve *para* kelimesini okur gibi dudaklarını oynattı.

Matthew aynadan seçtiği kravata baktı. Lacivert üstüne kırmızı kareleri vardı. Uygun değildi. Bir başkasına elini attı. Diğer mavi kravatın zemininde çentiğe benzer

desenler vardı. Bu çentikli çizgiler uzaktan şimşeği andırıyor diye düşündü Matthew. Bu uygun bir kravattı. Janis kravatına bakacak olursa, bilinçaltına gönderilen uzak dur mesajını alacaktı. Üstüne basması gereken noktanın bu olduğunu düşündü. Mesafeli olacaktı ve ona iletmek istediği mesajı vermiş olacaktı: *Senin ne için burada olduğunu biliyorum, umurumda değil, ama biliyorum.*

Görüntüsünü tatmin edici buldu ve aynanın başından ayrılıp girişten paltosunu aldı. Babasının kendisine aldığı India Sokağı'ndaki evde oturuyordu, Princes Caddesi'ndeki New Club'a yürümek on beş dakikasını alacaktı. Sokağa adımını atıp yokuşu çıkmaya başladığı sırada mesafeli görünmenin hiç de kolay olmadığını anladı. Daha şimdiden kendini gergin ve huzursuz hissediyordu. Hiç kolay olmayacaktı. Bu kadın babamı benden uzaklaştırıyor diye düşündü. Bu kadar kesin ve net. Onu benden uzaklaştırıyor, ama o bana ait.

Sokağın köşesinde durdu ve bunun o kadar da önemli bir şey olmadığını söyleyerek kendisini rahatlatmaya çalıştı. Babasını ne kadar sıklıkla görüyordu? Ayda bir kez bile görmüyordu. Olgun davranmalıyım, dedi kendi kendine. Olaylara objektif bakmalıyım. Janis gelip geçici. Bundan daha ötesi değil. Gelip geçici bir heves olduğu göz önünde bulundurulursa müsamaha edilebilir.

New Club'a gelince, lobiye çıkan kasvetli merdivenden yukarıya tırmandı. Her şey sessizlik içindeydi ve ölçülüydü, dışarıdaki karmaşadan, Princes Caddesi'nin izmarit dolu sokaklarından uzakta bir dünyaydı burası. Matthew kabul salonunun camından dışarıya, Edin-

burgh Kalesi'nin aydınlatılmış taşlarına ve karanlıkta kalan bahçesine bakarken babasının bu buluşmayla ilgili ne hissettiğini düşündü. Endişelendiği şüphe götürmezdi, çünkü ebeveynin sevgilisini çocuğuyla tanıştırması her zaman garip bir durumdu. Hatta çok yanlıştı. Çocuklar açısından bakıldığında, ebeveynlerin hiçbir zaman sevgilisinin olmaması gerekiyordu.

Matthew arkasına döndü. Babası oğluyla arasında duran gösterişli deri koltukların etrafından dolanarak Matthew'a yaklaşıyordu. El sıkıştılar.

"Janis de şimdi gelir," dedi Gordon. Burnuna hafifçe vurdu. "Makyajını tazeliyor."

Erkekler arasında paylaşılan bir anlayış anı olması için söylenen bu söz Matthew'u hiç rahatlatmamıştı. Gülümsemedi.

Gordon oğluna baktı ve kaşlarını çattı. "Bu benim için önemli Matthew," dedi sesini alçaltarak. "Ben Janis'ten çok hoşlanıyorum. Hem de çok."

Matthew gözlerini kapattı ve yutkundu.

"Senin için sorun olmayacak değil mi?" diye sordu babası.

"Olmayacak tabii," dedi Matthew sessizce. "Neden sorun olsun ki?"

Gordon oğlunun gözünün içine baktı, ama Matthew bakışlarını kaçırdı.

"Çok gerginsin," dedi Gordon. "Kendine bir bak. Bu ne gerginlik. Seni ısırmaz merak etme."

"Ben hiç de..."

Gordon elini kaldırdı. "İşte geliyor."

46. Çiçeklerin Dili

Matthew birisi hakkında haklı çıkmanın verdiği o tatmin duygusunu yaşıyordu, en azından görüntü konusunda haklı çıkmıştı. Janis'in sarışın olmasını bekliyordu ki kadın sarışındı. Minyon olmasını bekliyordu ve yine haklı çıkmıştı. Suni, nesli tükenen hayvan derisi ayakkabılarını aklında canlandırmamış olduğu doğruydu, ama bunun sebebi kadının vücudunu ayaklarına kadar hayal etmemiş olmasıydı. Janis karşısındaki sandalyeye ağırbaşlı bir şekilde otururken, Matthew Janis'in ayakkabılarını düşünmüş olsaydı aklına muhtemelen sahte yılan derisinin geleceğini düşünüyordu. Mesafeli görüntüsü yakalamaya çalıştığı için bariz bir şekilde bakmamaya uğraşıyordu, ama ayrıntıları da inceliyordu.

Gordon kısa bir an oğluna baktı. Janis'e öyle bir gülümsüyordu ki, Matthew babasının kadına ne kadar vurgun olduğunu bu gülümsemeden anlayabiliyordu. Bu karşısında oturan ihtiyatlı ve dikkatli babası değildi, bu bir başkasına kul köle olmuş bir adamdı.

Janis kalenin manzarasıyla ilgili bir yorum yaptı. "Kalenin farklı farklı halleri var," dedi. "Ama hep orada duruyor, öyle değil mi?"

Matthew ona bakarken kahkaha atma istediğini bastırmaya çalışıyordu. Ne garip bir laf etmişti öyle. Tabii ki kale hep orada duruyordu. Ne bekliyordu ki?

"Evet," dedi. "Bir sabah uyanıp da kalenin orada olmadığını görmek garip olurdu. İnsanlar kalenin yerinde olmadığını ne zaman fark ederlerdi merak ediyorum."

Gordon sanki biraz rahatsız edici bir laf duymuşçasına döndü ve oğluna baktı. Sonra Janis'e bakmaya devam etti. "Evet, muhteşem bir manzara değil mi? Edinburgh'un en harika noktası."

Hiç de değil diye düşündü Matthew. Edinburgh bu kaleyle sınırlı değildi. Kale bir klişeydi sadece.

"Ben kaleyi pek sevmiyorum," dedi havadan sudan konuşurcasına. "Eğer yerine başka şey koysalar umursamazdım."

Gordon kahkaha olabilecek bir ses çıkardı. "Neyle değiştirseler?"

"Hani şu büyük marketlerle mesela," dedi Matthew. "Princes Caddesi'ndekiler gibi. Marketler zincirinin bir halkası olabilir. İnsanlar kordona arabalarını bırakıp alışveriş yapmaya gidebilirler."

Janis konuşmakta olan Matthew'a bakıyordu. "Bilemiyorum..." diye konuşmaya başladı.

"Tam senin onaylayacağın bir plan bu baba," diye lafını kesti Matthew. "Olsaydı yatırım yapardın."

Gordon önündeki sehpada parmaklarını tıkırdattı. "Matthew bir galeri işletiyor," dedi Janis'e. "Bir ara uğramalısın."

Janis Matthew'a bakıp, sanki davet bekliyormuş gibi gülümsedi.

"Tabii," dedi Matthew. "Bir ara."

"Teşekkürler," dedi Janis. "Sanatı seviyorum ben de."

"Öyle mi?" diye sordu Matthew. "Özellikle sevdiğin bir ressam var mı? Jack Vettriano mesela?"

Gordon oğluna döndü. "Neden özellikle onun ismini söylüyorsun?" diye sordu. "Neden Vettriano'dan bahsediyorsun?"

Matthew babasının bakışlarına karşılık vermedi. Janis'e bakmaya devam etti. "Vettriano çok popülerdir. Pek çok kişi işlerini çok sever."

"Sen sevmiyor musun?" diye sordu babası. "Sevmediğini mi anlamam gerekiyor?"

Matthew tavana baktı, ama karşılık vermedi.

Gordon, Janis'le konuşmaya başladı. "Sanat dünyasında züppelik aldı başını gitti. Hani bir ödül var ya, adı neydi? Hah, Turner Ödülü. Kendini beğenmişliğin daniskası. Ödülü kazananlara bir bak. Boş odalar. İçeriye yığılan taş parçaları. O tip şeyler ödül alıyor. Ondan sonra resim yapabilen bir adam geliyor, ama bir de bakmışsın kimse işlerini beğenmemiş. Vettriano'nun başına gelen de bu. Ben resimlerini çok seviyorum."

Janis nazikçe başıyla onayladı. "Çok iyi bir ressam olduğuna eminim," dedi.

"Her neyse," dedi Gordon, "yemek yiyelim artık." Büyük bir hızla ayağa kalkan Matthew'a bir bakış fırlattı.

Yemek yenilen kısma geçip, Victoria döneminde yaşamış bir asilin oldukça süslü bir elbise içinde resmedildiği portrenin altında duran sandalyelere oturdular.

"Ne kadar güzel portreler bunlar," dedi Janis peçetesini açıp önüne sererken.

"Nemrutluk açısından bakılırsa evet," dedi Matthew. "Hiç de tasasız görünmüyorlar değil mi?"

"Olabilir," dedi Gordon. "Victoria döneminde yaşayanlar ciddi insanlarmış."

"Ona ne şüphe," dedi Matthew. "Ama bu asık suratlı korkunç resimlerin altında çok uzun süre oturmak istemezdim."

Gordon bu cümleyi duymazlıktan geldi. "Bugün yoğun muydun?" diye sordu Janis'e.

"Evet, daha gün ortasında güller bitti. İyiye işaret."

"Ne işareti?" diye sordu Matthew.

Janis bir yudum su içti. "Havada aşk olduğunun."

Matthew babasının bu cümleye tepkisiz kalmadığını fark etti. Sanki Janis'in söylediği şey yüzünden biraz utanmış, ama öte yandan memnun kalmışçasına parmağını tabağının kenarında gezdirmişti. Janis'in de konuşurken babasına baktığını görmüştü Matthew. Ne kadar bayağıydı. Tüm bu manzaranın hakikaten nahoş olduğu şüphe götürmezdi. İki orta yaşlı insanın ikinci baharlarını yaşıyor olması uygunsuz bir durumdu, gerçi kadın çok daha gençti, orta yaşlı bile sayılmazdı. Kaç

yaşındaydı sahiden? Otuzlarının sonunda mıydı? Kim olduğunu zannediyordu? İlk buluşmada cilveli yirmilik gençlere mi benzemeye çalışıyordu? Ayrıca babası kendi yaşındaki bir adamın şehvete tav olmasının ne kadar yakışıksız olduğunu göremiyor muydu? Seks değildi bu. Bu düpedüz şehvetti.

"Çiçeklerin dili diye bir şey var, değil mi?" diye sordu Gordon. "Matthew biliyor musun, her çiçeğin bir anlamı varmış. Janis hepsini biliyor."

Pardon anlayamadım, dedi Matthew içinden. Midem bulandı. Çiçeklerin diliymiş! Bu konuşan benim babam mı? Hani Watsonian Rugby Kulübü üyesi olan babam? Rotary Kulübü üyesi babam? Janis alacalı lalelerin sembolizminden bahsederken onu dinlemeye başladı. Konuşurken onu daha yakından inceleme fırsatı bulmuştu, önce gözlerinden başladı, sonra çenesine ve boynuna indi.

Bir an emin olamadı, ama kısa süre sonra haklı olduğuna ikna oldu. Janis estetik ameliyat olmuştu.

Matthew gözlerinin kenarlarındaki deriyi inceledi. Olması gerekenden daha sıkı diye düşündü. Pürüzsüz ve sıkı deri burnunun kenarına kadar devam ediyordu. Sanki geriye doğru çekilmiş, gerilmiş ve bir şekilde parlatılmış gibi duruyordu. O bölgeye uyguladığı makyajı da görebiliyordu, bir yanda diğer yanda olduğundan daha ağır bir makyaj vardı, yakından bakanı kandırmaya yetecek kadar iyi gizlenmemişti. O sırada zambaklardan bahseden Janis bir anda sustu. Matthew'un bakışlarını fark etmişti. Eh ne bekliyordu ki diye düşün-

dü Matthew. Eğer kişi kendisini gösterişe kaptırırsa, başkalarının dikkatini çekeceğini de tahmin etmeli. Kuzu kılığına girmiş yaşlı koyun.

Janis, Matthew'a baktı. "Baban sana geçirdiğim kazadan bahsetti mi?" diye sordu.

47. Bilgi

Bazı akşamlar hiç iyi geçmez ya, işte Matthew'un babası ve yeni arkadaşı Janis'le geçirdiği akşam tam da bu kategoriye giriyordu. Muhabbetleri zaten yok denecek kadar azdı ve masaya peynir geldikten sonra tamamen tükenmişti. Üçü de önlerinde duran Stilton peynirlerini büyük bir gayretle yiyip, kahve içecekleri oturma odasına gitmek için masadan kalkacakları anı daha da ertelememeye çalışmıştı. Kahve faslı da tahmin edilebileceği gibi çok uzun sürmemişti.

"Yarın erken kalkmam gerek," dedi Gordon saatine bakarken. "Ama çok keyifli bir akşamdı."

"Evet," dedi Janis. "Çok güzeldi."

Başını sallayan Matthew'a baktılar. "Bence de," dedi Matthew. "Çok güzeldi."

Bir an sessizlik oldu. Matthew o sırada ayağa kalktı. "Ben gidip paltomu alacağım," dedi. "Sizinle tekrar lobide görüşürüz."

Vestiyere gitmek için oturma odasından çıkarken babasıyla Janis'in hararetle konuşmaya başladıklarını

fark etmişti, benden bahsediyorlar diye düşündü. Tüm gece bir felaketti, ama babası ne bekliyordu ki? Amacı ayan beyan ortada olan bu kadını bağrına basmasını mı bekliyordu? Bunu mu istiyordu? Vestiyere gidip paltosunu asılı olduğu yerden aldı. Bu sırada paltonun kolu astarıyla birlikte paltonun içine girdi, Matthew kolu düzeltmeye çalışarak kendini oyaladı. Bu sırada hemen köşede bulunan lavabonun oradan sesler gelmeye başladı.

"Çok dramatik sonuçlar bunlar. Son derece dramatik hem de."

Bu sırada musluk açıldı ve söylenenler su sesine karıştığı için ne dendiğini duyamadı. Sonra ilk sesin sahibi tekrar konuştu.

"Paraları suyunu çekti, o yüzden piyasaya ancak birkaç milyonla geri dönmek zorunda kalacaklar. Ama bunu da araştırmanın sonuçları kesinleşmeden yapmaları gerekiyor. Paralarını tekrar kazanmaya çalışırken oldukça zayıf bir profil çizecekler."

Diğer adam konuşmaya başladı. "Hâlâ Alternatif Yatırım Piyasası'ndalar değil mi?"

"Evet."

"Yani yeni hisseler oldukça düşük olacak. Ta ki..."

"Araştırma sonuçları tasdik edilene kadar. Sonrasında büyük bir atılım yapacaklar. Hisseler tavan yapacak. Tüm bu işlerde onların danışmanlığını biz yapıyoruz, o yüzden başkasına bunlardan bahsetme. Sana söylememin sebebi de Tommy'yi tanıyor olman, onun adına sevinirsin diye düşünmüştüm."

"Tabii ya. Hâlâ kurul başkanı mı?"

"Evet. Ama eski yerlerinden şehir dışına taşınıyorlar. West Approach Caddesi'nin oralarda yapılan yeni binalardan birine yerleşecekler."

"Ya." Musluk kapandı. "Bu arada Charles'la bu sabun meselesini konuşmam lazım..."

Matthew paltosunu aldı ve sessizce vestiyeri terk etti. Babası yanında Janis'le lobinin ortasında onu bekliyordu. Janis, Matthew'a gülümseyerek bakıyordu, Matthew buna karşılık vermeye çalıştı. Ama bunu yapması çok zor oldu.

Merdivenlerden aşağı inerken Matthew babasına dönüp onu durdurdu. "Demin çok ilginç bir konuşmaya kulak misafiri oldum."

Gordon gülümsedi. "Erkekler tuvaletinde mi? Bayanlara uygun bir muhabbet miydi?"

"Evet," dedi Matthew. "Ticari bir konuşmaydı."

Babasının ilgisi Matthew'un tam da tahmin ettiği gibi kendisine yöneldi. "Öyle mi? Neyle ilgiliydi?"

Matthew duyduklarını anlattı. Bu akşam ilk defa babam dediklerimi dinliyor diye düşündü.

"Çok ilginç hakikaten!" dedi Gordon, Matthew'un anlattıklarını duyunca. "Kimden bahsettiklerini gayet iyi biliyorum. Alternatif Yatırım Piyasası'nda hisseleri olan İskoç şirketlerin hangileri olduğunu bilmekten basit şey yok. Hatta... başkanına Tommy dediklerini duymuştun değil mi?"

"Evet."

"Şirketin hangisi olduğunu biliyorum." Gordon Matthew'a gülümsedi ve neşeyle omzuna vurdu. "Seninle bu konu hakkında daha sonra konuşalım Matt."

Matthew irkildi. Kendisine Matt denmesini sevmiyordu ve bunu söyleyen tek kişi babasıydı. "Neden?" diye sordu Matthew.

Gordon gülümsedi. "Bilgi değerlendirilebilir bir şey Matt. Piyasa bilgi temelinde dönüyor ve bu senin verdiğin de çok yararlı bir bilgi. Eğer bahsedilen şirket tahmin ettiğim şirketse biyoteknoloji şirketi olduğunu söyleyebilirim. Bahsettikleri sonuçlar da klinik deneme gibi bir şeyin sonuçlarıdır. Büyük ilaç firmalarından birine bir şey satabilmeleri için bu sonuçlar onlar açısından çok önemli olmalı. Her adımda büyük kazançlar söz konusu."

"Ama onlar, yani bu konuda konuşanlar hisseleri alıp kazanç elde etmiyorlar?"

Gordon bir uyarı yaparmış gibi parmağını salladı. "Öyle şey olur mu?" dedi. "İçerden alıp satma yapılmaz. O adamlar belli ki avukat. İçerden aldıkları bilgiyi kullanıp piyasadan parsayı kaldırmaya çalışamazlar. Ne yazık değil mi? Kodamanlar böyle şeyleri hiç iyi karşılamaz."

"Peki ya biz..."

Gordon Matthew'u susturacak bir el işareti yapıp, aşağıya inmeleri gerektiğini belirtti. "Bize bir şey olmaz. Bir muhabbete kulak misafiri olduk, o kadar. Hisseleri alabiliriz. Kimse bizi içeriden bilgi sızdırmakla itham edemez. Hem neden etsinler ki? Hiç sorun çıkmaz."

Matthew bundan pek emin değildi. "Ama hisselerini aldığımız insanlardan haksız kazanç elde etmiş olmayacak mıyız? Sonuçta onların bilmediği bir şey biliyoruz."

Gordon oğluna baktı, Matthew babasının gözlerinde acımaya benzer bir bakış sezdi ve buna çok içerledi. "Hayat hiç de adil değil Matt," dedi babası. "Eğer bu tip konularda tereddüt ediyor olsaydım, iş hayatında geldiğim yerin yakınına bile yaklaşabilir miydim sence?"

Matthew cevap vermedi. Neredeyse çıkış kapısına gelmişlerdi ve dışarıdan gelen trafiğin gürültüsünü duyabiliyordu. Yanında yürüyen Janis'e baktı ve bakışlarıyla karşılaştı. Sonra Janis kafasını çevirdi. Matthew öne uzanıp babasının elini sıktı.

"Yemek için teşekkürler," dedi.

Gordon kafasını salladı. "Asıl geldiğin için teşekkürler. Şu hisselerle ilgili seni haberdar edeceğim. Üstlerine bahis oynayacağım."

Matthew kapıyı açtı. Princes Sokağı'na çıkarlarken kapının dışında duran, ince uzun suratlı bir adamı rahatsız ettiler. Üstünde hiçbir işaret olmayan kapıdan birilerinin çıkmasını beklemediği için, adam onlara şaşkınlıkla baktı. Oldukça yorgun görünüyordu, sanki hayatın karşısında yorulmuş gibiydi. Dudağının üstünde uçuk vardı, belki de uçuğa benzeyen başka bir şeydi.

Matthew utanç duyuyordu. Bu adamın gözlerinin içine nasıl bakabilmişti? Peki ya bu adam birkaç dakika önce yaptıkları konuşmayı duymuş olsaydı ne düşünürdü? Matthew, "Ben değildim, ben demedim," diye haykırmak istedi.

48. Özel Kağıtlar

Pat, Cumberland Sokağı'nda oturan Peter'ın evinin önüne gelince bir an tereddüt etti. Şu anda arkasını dönüp İskoçya Sokağı'na gitmesi ve Peter'ı evinden araması çok kolay olacaktı. Peter'la buluşmasını engelleyen bir durum ortaya çıkmış olabilirdi mesela. Birini ekmek için söylenecek çok bahane vardı, yardıma muhtaç bir arkadaş, baş ağrısı, bir işin teslim tarihi... Tabii böyle bir bahane uyduracak olursa Peter'la bir daha buluşma ihtimali kalmayacağını biliyordu ve bunu isteyip istemediğinden pek emin değildi. Kararsız kalmıştı. Erkeklerin hayatı zorlaştırdığı bir gerçekti. Talepleri oluyordu. Her şeyi değiştiriyorlardı. Asıl soru tüm bunlara değer olup olmadıklarıydı. Arkadaşlıklarından zevk mi alınıyordu? Sonuçta kadınlar erkeklerden çok daha hoşsohbet oluyordu. Erkeğin varlığından alınan bir haz mı vardı? Varsa bile ne kadar sürüyordu? Ayrıca bunu istiyor muydu ki? İstemediğine karar verdi ve dönüp gitmek üzereydi ki Peter'ın suratını anımsayıverdi. İlk karşılaştıklarında onunla konuşmak için nasıl eğildiğini hem o

sırada ve hem şu an hayal etmeye çalışırken fiziksel olarak ne kadar çekici geldiğini düşündü.

Eski tip çan ipini çekti. Teller oldukça aşınmıştı, ama içeriden zayıf bir çınlama sesi geldi. Sonra her şey tekrar sessizliğe gümüldü. Çanı tekrar çaldığı sırada kapı açıldı ve Peter göründü. Bir an şaşıran Peter, sanki yaptığı bir aptallık yüzünden kendisiyle dalga geçermiş gibi elini kafasına götürdü.

"Unutmuşum," dedi. "Tamamen unutmuşum."

Pat bunu beklemiyordu. Daveti yapan Peter'dı sonuçta, kendi kendisini zorla davet ettirmemişti. "Özür dilerim," dedi pek ikna edici olmayan bir ses tonuyla. "Kusura bakma. Buluşma ayarlamıştık..."

Peter kafasını salladı. "Tabii, tabii. Ayarlamıştık. Çok aptalım. İçeri gir."

"Uygun bir zaman değilse..."

Peter elini uzatıp, Pat'i kolundan tuttu ve içeri çekti. "Saçmalama. Hiçbir işim yoktu zaten. Hadi içeri gel."

İskoçya Sokağı'ndaki evin holüne benzeyen bir hole girdi. Gerçi bu hol çok kötü durumdaydı, kapılarda ve süpürgeliklerde boya lekeleri vardı. Zımparalanmış ahşap döşemeler Kanada çamındandı ve bir kısmı yıpranmış oryantal kilimlerle kapatılmıştı. Döşemeler pürüzsüz olmadığı için, kilimin minik sıradağlara benzer şekilde kabarmasına sebep olmuştu.

"Bu daire Hong Kong'da çalışan birine ait," dedi Peter. "Muhasebeci mi ne? Çok korkunç bir adam. Hiçbir şeyi tamir ettirmiyor, ama kira hiç de fena değil, bizim işimize geliyor. Bir yıldan fazladır buradayım."

"Evi kaç kişiyle paylaşıyorsun?" diye sordu Pat.

"Üç kişiyiz," dedi Peter, holün ucundaki yarı açık kapıyı göstererek. "Şu en büyük oda. Joe ve Fergus orada kalıyor. Buradaki de benim odam. Oturma odası gibi bir yer de var, ama çok küçük olduğu için kullanmıyoruz."

Pat yarı açık duran kapıya baktı. Joe ve Fergus. O sırada hatırladı. Peter'ı sinema salonunda gördüğünde yanında bir adam vardı, Peter kulağına bir şeyler fısıldarken ona bakıyordu. Çok safım, dedi kendi kendine.

Peter odasının kapısını gösterdi. "Korkmazsın değil mi?" diye sordu gülümseyerek.

Pat hızla düşünmeye başladı. Neyle karşılaşacağından emin değildi, ama bugünlerde korkak olduğunu kim kabul ederdi ki? "Tabii ki korkmam."

"Güzel," dedi Peter. "Çünkü içersi karman çorman. Eğer hatırlamış olsaydım, sen gelmeden önce etrafı toplardım."

Pat güldü. "Ben de dağınığımdır."

"Olabilir, ama burası..."

Pencerenin yanındaki masadaki okuma lambasıyla hafifçe aydınlanan odaya girdiler. Koyu kırmızı ve işlemeli kalın perdeler sıkıca kapatılmıştı, ama tam ortası yine de açık kalıyordu. Boşluktan içeriye sokak lambasının turuncu ışığı sızıyordu.

Pat etrafına baktı. Köşede beyaz bir örtüyle kapatılmış, Bruce'unkinin aksine, örtüsü düzeltilmiş bir yatak vardı. Bruce'un yatağı hep dağınık oluyordu. Kahverengi kadife kaplı iki sandalye vardı. Birinin üstü çıkartılıp atılmış giysilerle doluydu, aralarında bir gömlek, bir-

kaç çift çorap, birkaç iç çamaşırı ve bir kot vardı. Peter eğilip giysileri toparladı ve bir çekmeceye tıktı.

"Bu dağınıklık sayılmaz," dedi Pat. "Ev arkadaşım Bruce'un odası çok daha dağınık."

Peter omuz silkti. "Ara sıra temizliyorum, ama elektrikli süpürge bozulduğu için zor oluyor."

"Bizimkini ödünç alabilirsin," dedi Pat. Acele karşılık vermişti ve cümlesini daha bitirmeden bu teklifi yapmasının mantıklı olup olmadığını düşünmeye başlamıştı. Sanki onun yerine temizlik yapmayı öneriyormuş gibi olmuştu, ama bunu kastetmemişti.

"Çok sorun değil," dedi Peter, Pat'e oturması için sandalyelerden birini gösterirken. "Bir şekilde hallediyoruz."

Pat oturdu ve duvarlara bakmaya başladı. Buralardan ipuçlarını yakalayabilirdi. Bir idolün resmi mesela. İdol olabilecek kimler vardı? Pat bilmediğini fark etti. Yatağın üstünde bir poster vardı, bir film posterine benziyordu, ama bir Japon filmine aitti ve neyi betimlediğiyle ilgili hiçbir fikri yoktu. Sandalyenin arkasında başının üstünde çerçevelenmiş bir resim vardı, elinde dirgen tutan bir çiftçi ile ambarın önünde çatık kaşlarıyla dikilen karısının resmedildiği *American Gothic** duruyordu. Bu da bir şey ifade etmiyordu, belki ironi anlayışı vardı.

Peter ellerini birbirine sürttü. "Gidip kahve yapayım," dedi. "Nasıl istersin?"

Pat yanıt verdikten sonra Peter mutfağa gitti ve onu odasında yalnız bıraktı. O çıkınca Pat masasına bakmaya başladı. Bir yığın kitabın arasında bir Jane Aus-

* Amerikalı Grant Wood'un resimlerinden biri. (ç.n.)

ten romanı, eleştiri yazılarının olduğu bir kitap, Robert Lowell'in *Notebooks*'u ve bir sözlük vardı. Kitapların arkasında içine ders notuna benzeyen notların konduğu açık bir dosya duruyordu. Ayağa kalktı ve masaya gitti. Evet, bunlar hakikaten ders notlarıydı. Bir dersin ismini kağıtlardan birinin üstüne yazmıştı: *Austen Dönemi İngilteresinde Sosyal Beklentiler ve Sanatsal Özgürlük: Salı.* Masanın kenarında birkaç kağıt vardı, birkaç tane açılmış mektup ve elektrik faturasına benzer bir kağıt daha.

Mektupları hafifçe itti, tabii ki açıp okumayacaktı. Sadece bakıyordu. Yabancı bir pul vardı, Almanya'dan geliyordu. Mektupların altında ters duran birkaç fotoğraf vardı. Tereddüt etti. Kendi işine bakmalıydı, biri başka birinin odasına girip fotoğraflarını karıştırmamalıydı. En azından en üstte duran fotoğrafın arkasındaki yazıyı inceleyebilirdi. Yazı pek okunmuyordu, çünkü mürekkep dağılmıştı, ama yine de ne yazdığını çıkarabildi. *Çıplak yüzme, Yunanistan. T'yle.*

Pat omzunun üstünden kapıya baktı. Peter'ın özel resimlerine bakmamalıydı, kendisini hiç ilgilendirmezdi. Ama onu odasına davet eden de Peter'dı ve fotoğraflar etrafta dururken, hem de arkasındaki açıklamayı da gördükten sonra fotoğrafa bakmamak için kendisini kim tutabilirdi ki? Eğer biri etrafa fotoğraf bırakabiliyorsa o zaman diğer insanlara o resimlere bakmak için az çok izin vermiş oluyordu. Kartpostal yollamakla aynı şeydi bu. Postacı bu kartları okuyabilirdi. Pat de sonuçta insandı. O yüzden fotoğrafı çevirdi ve baktı.

49. Avustralya Hatıraları

Dumanı tüten iki kahveyle Peter geri geldi. "Sana ikram edebileceğim başka bir şeyim yok," dedi. "Bisküvi bile yok. Evde çok sık yemek bitiyor. Ben ne zaman bir şeyler alsam, Joe ve Fergus hepsini yiyor. Ne yaptıklarının farkında olduklarını da sanmıyorum. Hiç düşünmeden yiyorlar."

Pat aç değildi o yüzden dert etmedi. Peter çok güzel bir kahve yapmıştı, harika kokuyordu, sert bir... sert ne gibiydi sahiden? Bugünlerde kahve oldukça karışık bir konu haline gelmişti, piyasada americano, mocha, yağsız sütlü kahve gibi çeşitler türemişti. Bu kahveyse acıydı, tam Pat'in sevdiği ve evinde yaptığı gibiydi, gerçi Bruce buna burun kıvırıyordu. Taşındıktan kısa bir süre sonra Bruce sorgusuz sualsiz Pat'in kahve aletinden kendisine bir fincan kahve doldurmuş ve aldığı ilk yudumu tükürüvermişti. Bruce Peter'ın tam zıddıydı, ince değildi, edebiyata ilgisi yoktu (bir defasında Jane Austen aktris mi diye sormuştu) ve Peter'da gani gani olan

o zarif büyüleyicilikten yoksundu. Bunu düşünürken biraz üzüntüye kapılmıştı, çünkü Peter'ın kendisiyle sadece arkadaş olmaktan başka bir, amacının olmadığını fark etmişti. Başka türlüsünü düşünmekle ne kadar aptallık yapmıştı, Peter kızlara ilgi duymayacak kadar yakışıklıydı. Duyarlılığı ortadaydı, gözlerindeki bakışta gizliydi, *anladığını* belli ediyordu, ama aynı zamanda bambaşka bir yerdeydi.

Peter yatağına oturdu, Pat de üstünden elbiselerin kaldırıldığı sandalyeye yerleşti. Çıplak ayakları yatak örtüsünün üstünde, avucunun içinde kahve fincanıyla oturan Peter ile her iki ayağı da yerde ve kahve fincanı yanındaki masanın üstünde duran Pat, birbirlerine bir süre baktılar. Peter gülümsedi. Pat, Peter'ın ya doğa mucizesi ya da ortodontist çabaları sayesinde dümdüz görünen dişlerine baktı. Bu dişler kendisine çok tanıdık geliyordu, ama nereden hatırladığını bir türlü bulamıyordu. Tam o sırada hatırlayıverdi; çok sevdiği oyuncak bebeği Pedro'nun kumaştan yapılmış yüzüne çizilmiş dişler Peter'ın dişlerine çok benziyordu. Oyuncak bebek Pedro kız bebeklerle mi ilgileniyordu acaba, yoksa erkek bebekleri mi tercih ediyordu? Küçük bir kızken Pedro'nun sadece onu sevdiğini düşünüyordu, ama bu yanlış olabilirdi pekâlâ. Pedro bambaşka şeyler de istiyor olabilirdi, yine de tüm hayatını onunla birlikte olmaya yükümlü bir esir gibi geçirmişti belki. Ne kadar saçma bir düşünceydi, aklından bunları geçirirken istemeden gülümsedi. Peter karşılık verdi.

İkisi de aynı anda konuşmaya başladılar.

"Ben..." dedi Pat.

"Ben..." dedi Peter ve gülerek, "önce sen söyle," diye ekledi.

"Yok yok, sen söyle."

"Neler yapıyorsun diye soracaktım aslında."

Pat öğrenci olduğunu, daha doğrusu neredeyse öğrenci olduğunu söyledi. "Bir iki yıl okulu dondurdum." Sonra durdu, Peter kendisine merakla bakıyordu. "Avustralya'ya gittim."

Peter kafasını salladı. "Ben de gittim. Sen nereye gittin?"

Batı Avustralya'dan bahsetmek istemedi, ama önünde sonunda bu konuda konuşması gerekeceğini biliyordu. Queensland ve Yeni Güney Galler'den bahsetti, Peter her iki yere de gittiğini söyledi. "Meyve topladım," dedi. "Sydney'de liman köprüsünün yakınlarındaki tarihi bölgede bir barda çalıştım. Her türlü işi yaptım. Sonra orada tanıştığım biriyle seyahat ettim. Çok güzel vakit geçirdik. İki ay boyunca gezdik."

"O çocuk nereliydi?"

"Kız," dedi Peter. "Kanadalıydı. Winnipeg yakınlarında oturuyordu."

Muhtemelen sadece arkadaşıydı diye düşündü Pat. Tayland'da başına herhangi bir bela gelmesini engellemiş ve sadece arkadaşı olan bir erkekle gezmişti. Batı Avustralya'da yanında biri olmuş olsaydı, belki o beter duruma da düşmemiş olacaktı.

"Avustralya'da çok ilginç işlerde çalıştım," diye devam etti Peter. "Büyük bir koyun çiftliğinin son derece

yaşlı sahibine baktım bir ay. Çok yürüyemiyordu, o yüzden üstüne sandalye konulan bir tür el arabası yapmışlardı. Önünde ve arkasında bisiklet tekerlekleri vardı. Nehre kadar uzanan arazi boyunca onu iterdim. Tarih konusunda uzaktan eğitim alıyordu, ona bunun için de yardımcı oluyordum."

Pat güldü. Kendisi de ilginç işlerde çalışmıştı ve en ilginci de Batı Avustralya'daki işiydi, ama o konuda konuşmak istemiyordu.

Peter düşünceli görünüyordu. "Avustralya'yı özlüyorum. O geniş arazileri. Okaliptüs ormanlarını ve cırtlak sesli kuşları. Onları hatırlıyor musun? Galah kuşlarını? Ayrıca insanları da özlüyorum. Misafirperverliklerini..."

Pat, Peter'ın kendisine baktığını, biraz dalgın biraz merakla kendisini incelediğini fark etti ve bunun ne anlama geldiğini merak etti. Sanki ağzını arıyormuş, Avustralya'nın bu imgeleriyle ilgili kendisine karşılık verip veremeyeceğini sınıyormuş gibiydi. Karşılık verebilirdi tabii, Avustralya kırsalıyla ve kendisinde ne gibi hisler uyandırdığını tam söyleyecekken kapı çalındı. Peter kapıya baktı, dışarı seslendi, büyü bozuldu.

Kapı aralandı ve birinin kafası göründü. Pat yaşlarında, belki bir iki yaş daha büyük bir kadındı bu. Genç kadın kısa bir an Peter'a baktı, sonra Pat'e döndü. "Böldüğüm için özür dilerim," dedi. "Termostat yine bozuldu da. Geçen seferki gibi bir el atabilir misin acaba?"

Peter kahve fincanını bir kenara koyup ayağa kalktı. "Tabii," dedi. Sonra hafifçe Pat'e dönerek, "Bu arada bu Joe," dedi.

Pat başıyla selam verdi, Joe da neşeyle el salladı. Peter ile Joe odadan çıkınca, Pat tavana bakıp gülümsedi. Josephine ve Fergus. Daha önce düşündüğünden çok farklı insanlardı demek. Demek ki Peter çok da erişilmez değildi, ama T'nin kim olduğu sorusu hâlâ mevcuttu. T kimdi ve Yunanistan'daki çıplak yüzdükleri sırada fotoğrafı o oğlan (veya kız) mı çekmişti? Peter'a sorabilirdi, ama o zaman da hiç üstüne vazife olmamasına rağmen fotoğraflarını karıştırdığını ortaya koymuş olacaktı. Gerçi kahve fincanını masaya koyup yanlışlıkla kitaplarla fotoğrafların yere düşmesine sebep olursa o başkaydı... yani şunun gibi.

50. Eli Kulağında Bir Glasgow Yolculuğu

Kahvaltı masasında oturan ve tabağında bir dilim tost ekmeği olan Irene, Stuart'a, "Cumartesi Glasgow'a giderken Bertie'yi yanına alabilirsin, ama..."

Stuart sözünü kesti. "Sağ ol. Tren yolculuğunu çok seveceğine eminim. Trenleri ne kadar seviyor biliyorsun. Küçük oğlanlar..."

Irene sabırsızca kafasını salladı. "Evet, evet," dedi ekmeğine yağ sürerken. Küçük oğlanların (en azından bir kısmının) trenleri ne kadar sevdiğini biliyordu, ama onları teşvik etmenin de bir anlamı yoktu. Küçük oğlanlar trenlere böyle duygular besliyorlardı, çünkü toplumsal olarak böyle bir yöne itiliyorlardı. Tren meselesini ilk başta Stuart'ın ortaya attığına çok emindi, kendisi bundan asla bahsetmemişti. Oğlan çocukların doğasında trenlere ilgi duymalarını sağlayacak bir şey yoktu. Ona göre erkekler ve kızlar genetik açıdan (kromozom farklılığı dışında) birbirinden ayrılamazdı ve sosyal koşullandırma erkeklerin trenlere, kızlarınsa şaşırtıcı bir şekilde oyuncak bebeklere düşkün olmasına neden oluyor-

du. Irene hiçbir zaman oyuncak bebeklerle oynamamıştı, Stuart küçükken trenlerle oynamış mıydı? Bunu hiç konuşmamışlardı, ama Irene cevabın ne olacağından oldukça emindi.

"Glasgow'da olması gerekenden daha fazla zaman harcamayın," dedi. "Bertie zaten yoga dersini kaçırıyor olacak, saksafon dersini de kaçırmasını istemiyorum."

"Gourock'a filan gidebilsek iyi olurdu," dedi Stuart. "Vapurları görmek çok hoşuna giderdi, eminim. Hatta balık ve patates kızartması yiyebilirdik."

Irene meşum bir kahkaha attı. "Hazır eliniz değmişken bir de yağda kızartılmış mars bar* da alın bari."

Stuart, Bertie'nin bunu çok seveceğini düşündü, ama söylememeye karar verdi. Bu gezintiyi dört gözle bekliyordu ve Irene'in onlarla birlikte gelmesini istemiyordu. Oğluyla yalnız gitmesi iyi olacaktı, bir baba olarak bunu ara sıra yapması gerekiyordu zaten. Bertie bugünlerde onunla çok az konuşuyordu, Stuart'ı dışarıda bıraktığı bambaşka bir dünyaya çekilmiş gibiydi ve bu oldukça endişe vericiydi. Aslında Stuart, Bertie'ye ne diyeceğini de bilmiyordu. Herhangi birine de ne diyeceğini bilemiyordu esasen. Genellikle çok sessiz bir adamdı, güçlü kişiliğini ve entelektüel vizyonunu takdir ettiği Irene'le evlilikleri boyunca konuşma işlerini hep ona bırakmıştı. Bertie projesi ismini verdiği projenin başında hep o olmuştu ve oğlanla ilgili verilmesi gereken kararları hep ona bırakmıştı. Ama bu kabullenmenin al-

* Mars gofretin dışı hamurla kaplanıp kızartılanı. (ç.n.)

tında Bertie'ye yeterince babalık edememiş olduğunu düşünmenin getirdiği hafif bir rahatsızlık vardı ve Bertie'nin kendisine uzaklığı bu rahatsızlığı besliyordu. O korkunç olay olduğunda, Bertie gazetesini yaktığında hiçbir şey yapmamıştı. Gerçek bir baba oğlunu paylayıp ceza verirdi, tabii onun iyiliği için. Ama o hiçbir şey yapmamıştı ve psikoterapik bir çözüm yoluna gitme işini Irene'e bırakmıştı.

Bertie babasını seviyordu, ama biraz daha aktif olmasını istiyordu. Babasının her gün hükümet binasına gidip, tüm o istatistiklerle uğraşmasından ibaret hayatı ona çok boş geliyordu. Bertie'nin matematiği iyiydi ve hesaplamanın basit prensiplerini çözmüştü, ama babası gibi tüm gün matematik hesapları yapmanın tatmin edici olacağını düşünmüyordu. Hem İskoçya hükümeti neden istatistiğe ihtiyaç duyuyor ki diye düşündü Bertie. Kişinin ihtiyacı olan istatistiklerin de bir sınırı olması gerekiyordu.

Bertie babasıyla birlikte trenle Glasgow'a gideceğini öğrenince bir sevinç çığlığı attı.

"Waverley İstasyonu'nu göreceğiz demek mi oluyor bu?" diye sordu. Waverley İstasyonu'nun resimlerini görmüştü, ama hatırlayabildiği kadarıyla oraya hiç gitmemişti.

"Evet," dedi Stuart. "Glasgow'a giden trene bineceğiz ve Queen Street İstasyonu'na kadar gideceğiz. Çok hoşuna gidecek."

Bertie bundan çok emindi ve sevinçle tekrar bağırdı.

"Tulumunun üstüne kalın kabanını giymeyi unutma," dedi annesi. "Ayrıca bir şey yemeden önce ellerini yıka. Glasgow çok temiz bir yer değil, hastalık kapmanı istemiyorum."

Bertie söylenenleri dinledi, ama yanıt vermedi. Glasgow'da ellerini yıkamayacaktı, çünkü annesi yanında olmayacağı için onu zorlayamayacaktı. Hatta Glasgow'da olmak on sekiz yaşında olmak gibi olacaktı. On sekiz yaşını doldurunca kimse annenin söylediklerini dinlemek zorunda kalmıyordu ve bu Bertie'ye göre salt mutluluğun ta kendisiydi.

"Glasgow o kadar da kötü değil," dedi Stuart. "Burrell Koleksiyonu var, sonracığıma..."

Irene sözünü kesti. "Ya ölüm oranları?" diye çıkıştı. "Sigara içme oranlarına ne demeli? Ya alkol tüketimine? Kalp hastalıklarına?"

Bertie babasına baktı. Bu saldırı karşısında Glasgow'u savunmasını umdu.

"Sorunlu alanlar var," diye kabullendi Stuart. "Ama herkes böyle değil."

"Neredeyse herkes öyle," dedi Irene. "Glasgow'u düşünmeyelim şimdi. Yarın bu küçük gezi yüzünden çalışamayacağın için şimdi İtalyanca derslerine bakman lazım Bertie."

Bertie boyun eğdi ve İtalyanca gramer kitabıyla kendisini oyalamaya başladı. Ama aklını veremiyordu, tek düşünebildiği yapacakları geziydi. Glasgow treni! Cam kenarında bir koltuk bulup yanından hızla akıp giden tarlaları seyredebilmeyi diliyordu. İstasyonlara yaklaş-

tıkça yol işaretlerini görecek ve frenlerden çıkan gıcırtıları duyabilecekti. Ayrıca Glasgow tüm o gürültüsü ve mikroplarıyla gayet eğlenceli bir yer gibi duruyordu. Arabalarını bulduktan sonra çalıştırabilmek için babasına yardımcı olacaktı. Belki geri dönerken Pentland'ın yakınlarından geçerlerse balık avlamaya bile gidebilirlerdi. Bu ihtimal her daim mevcuttu.

Bertie içinde bulunduğu durumu düşündü. Şu anda hayatından çok daha memnundu. Steiner'a girmişti ve okuldan hoşlanmaya başlamıştı. Tofu'yla varla yok arası bir arkadaşlık sürdürüyordu ve babasıyla Glasgow'a gidiyordu. Eğer şansı yaver giderse, hayatını zorlaştıran Dr. Fairbairn'le psikoterapi seansları ve annesi gibi diğer meselelere de göğüs gerecek hale gelebilirdi. Annesine sadece on iki yıl daha katlanmak zorundaydı ki buna tahammül edebilirdi. Tabii babasıyla Glasgow'a gidip orada kalabilirlerdi, bu da ayrı bir konuydu.

51. Glasgow Treninde Bir Kalp Açılıyor

Waverley İstasyonu'ndan saat onda kalkan trende babasının yanında oturan Bertie yüzünü cama yaslamıştı. Gencecik hayatında daha önceden pek yaşamadığı kadar heyecanlı bir sabah olmuştu. Stuart ile İskoçya Sokağı'ndan yürümeye başlamışlar ve bu yürüyüş sırasında Dundas Caddesi'nde ata binen iki polis görmüşlerdi. Polislerden biri Bertie'ye el sallamış, o da karşılık vermişti. Sonra ardında şehrin tarihi bölgesi uzanan ve sabah esintisinde tepesinde bayrakların sallandığı Waverley İstasyonu'na varmışlardı. Bilet almak için sırada birlikte beklemişlerdi, Bertie babasının dudaklarından dökülen şu lafları duymuştu: "Glasgow'a bir tam, bir yarım gidiş dönüş bilet lütfen." Glasgow'a gidip dönecek olan yarımın kendisi olduğunu fark etmişti, ne kadar da mutluluk verici bir durumdu.

Bertie trenin yola çıkmasını sağlayan kondüktörün düdüğünü duyduğu anda heyecanlanmıştı. Ardından İskoçya Milli Galerisi'nin altından geçen bir tünele girmişler ve kısa sürede tünelden çıkıvermişlerdi. Bir diğer ka-

ranlık tünele dalmadan önce rayların ucunda Edinburgh Kalesi yükselmişti. Birkaç dakika sonra bu tünelden de çıkarak bir istasyona geldiler.

"Glasgow burası mı?" diye sordu Bertie koltuğundan kalkarak.

Stuart güldü. "Burası Haymarket. Hâlâ Edinburgh'dayız. Glasgow'a daha kırk beş dakikalık yolumuz var."

Bertie yolculuğun uzunluğundan memnuniyet duyarak tekrar koltuğuna oturdu. Kırk beş dakika onun için güzel ve upuzun bir vakit demekti. Aşağı yukarı Dr. Fairbairn'le geçirdiği süreye yakındı, ama o görüşmelerin bir türlü bitmek bilmediğini düşündü. Burnunu cama dayayıp, gittikçe yakınlaşan büyük bir stadyuma bakmaya başladı, babasının omzuna dokundu ve stadı gösterdi.

"Murrayfield," dedi Stuart. "Rugby stadyumu orası."

Bertie şaşkınlıkla bakmaya devam etti. Rugbynin kendisine hiç uygun bir spor olmadığına karar vermiş olmasına rağmen (aslında arkadaşı olmadığını anladığı Jock'un, kaburgalarına tekme attığı o kötü Watson's deneyiminden sonra bu sonuca varmıştı) İskoçya'nın All Blacks'e veya İngiltere'ye karşı oynadığı bir maçı izlemek istiyordu hâlâ. Bu çok heyecan verici olurdu, hatta belki Gavin Hastings'in yanına oturur ve izledikleri maçla ilgili onun yorumlarını dinleme şansına erişirdi. Bu harika bir şey olurdu, diye düşündü Bertie.

"Oraya hiç gittin mi baba?" diye sordu. "Murrayfield'a hiç gittin mi?"

Babası başıyla onayladı. "Evet," dedi. "Öğrenciyken giderdim. Şeylerle..." Bir an duraksadıktan sonra devam etti. "Bizim çocuklarla beraber gidiyordum galiba."

Bertie şaşırmış görünüyordu. "Küçük çocuklar mı? Benim gibi çocuklar mı?"

Stuart gülümsedi. "Hayır, senin gibi çocuklar değil. Kendi arkadaşlarımdan bahsediyordum. Onlara çocuklar derdim. Rugby maçlarını birlikte izlerdik, publara filan da gidiyorduk."

"Sarhoş olmak için mi?" diye sordu Bertie kibarca.

Kompartımanın diğer yanında oturan kadın bu soruyu duydu ve gülümsedi. Tulum giymiş bu küçük çocuğun yolculukla ilgili ne kadar heyecanlı olduğunu fark etmişti.

Stuart kadının baktığını görmüştü. "Hayır Bertie. Yani bazen bazı çocuklar içkiyi biraz fazla kaçırıyordu tabii. Ama genellikle olmuyordu öyle bir şey."

Bertie bu cevabı gayet iyi anladı. Babasının İskoçya Sokağı'nda sürdürdüğü hayattan başka bir hayatının olmuş olması fikri merakını uyandırmıştı. "Annemle tanışmadan önce hayatın nasıldı?" diye sordu bir anda. "Eğlenceli miydi?"

Stuart önce oğluna baktı, sonra camdan dışarıya... Edinburgh'un banliyölerini geçiyorlardı, her yanda tarlalar ve tepeler vardı. Toprağı sürülmüş ve kışı bekleyen bir tarlanın yanından hızla geçtiler. Bir ağaçtan bir karga uçtu ve geride kaldı. Stuart tekrar Bertie'ye baktı.

"Eğlenceliydi," dedi kısık sesle. "Evet. Çok eğlenceliydi." Durdu. "Sen de çok eğleneceksin, Bertie. Eminim buna."

Bertie bir süre hiçbir şey söylemeden durdu. Tulumunun bir dikişinden çıkan ipliği çekiştiriyordu. "Eğlenmek için arkadaşlarının olması gerek," dedi en sonunda. "Benim hiç arkadaşım yok."

Stuart kaşlarını çattı. "Arkadaşların vardır senin de Bertie. Bana bahsettiğin şu çocuğun adı neydi. Paddy miydi? Ona ne demeli?"

"Onu pek iyi tanımıyorum," dedi Bertie. "Hem nerdeyse hiç göremiyorum. Sürekli psikoterapiye ve yogaya gitmem gerekiyor."

Stuart uzanıp oğlunun elini avucuna aldı. O kadar küçüktü ki... kuru ve küçücük. "Arkadaşlar önemli, biliyorsun değil mi?"

Bertie başıyla onayladı. Stuart devam etti, "Benim de en iyi arkadaşım dediğim biri vardı. Kişinin en iyi arkadaşım diyebileceği birinin olması da çok önemli."

"Adı neydi?" diye sordu Bertie.

"Adı Mike'tı," dedi Stuart. "Bana karşı çok içten davranıyordu."

"Ne güzel," dedi Bertie. "Öyle arkadaşlar en iyi arkadaşlar oluyor değil mi?"

Stuart başıyla onayladı, Bertie'nin eli hâlâ avuçlarındaydı, ikisi de camdan dışarıya bakmaya başladılar. Bu küçük oğlanı hayal kırıklığına uğratmamalıyım diye düşündü Stuart. Aman Tanrım, neredeyse başarısızlığa uğruyormuşum. Şu klişe müzikalin sözleri nasıldı? *Bütün*

değerli fırsatları kaçırdım birer birer. Evet, sözleri biraz duygusaldı, ama çok doğruydu. Bütün değerli fırsatların tek tek kaçmasına izin veriyoruz, hem de sürekli.

Konuşmaları duyan kadın kitabının sayfalarına bakıyordu, bakıyor, ama okuyamıyordu. Söylenen her lafı duymuştu, şu anda da gizlice onlara doğru bakıyor ve hareketsiz, düşüncelere dalmış iki sessiz figürü izliyordu. Tekrar önünde açık duran kitabın cümlelerine bakmaya başladı, ama dikkatini veremiyordu. Başkalarının meseleleri kendisini hiç ilgilendirmezdi tabii ki. Ama şu anda istemeden de olsa bu yabancının hayatıyla yolu kesişmişti ve onun küçük çocuğun söylediklerini dikkate almasını bütün kalbiyle diler olmuştu. Tekrar baktığında adamın suratındaki ifadeyi fark etti ve çocuğu dikkate alacağını anladı.

52. Glasgow'a Varış

Edinburgh treni Glasgow'a yaklaşırken, kırsal alanın üstüne yayılan o aydınlık hafifçe azalır gibi oldu. Doğu İskoçya'nın mavi göğü yerini gri ve mor yağmur bulutlardan oluşan bir manzaraya bıraktı. Trenin iki yanında insanın moralini bozarcasına yükselen gri, yüksek binalar uzanıp gidiyordu. Bertie ağzı şaşkınlıktan açık, değişen manzarayı seyrediyordu. Demek annesinin kaygıyla lafını ettiği Glasgow burasıydı. Belki de haklıydı. Belki de burası sahiden karanlık ve tehlikeli bir yerdi. Üstüne üstlük burası Edinburgh'dan bir saatlik mesafede yer alıyordu! Çok garip bir şeydi bu. Suyla terapi merkezleri ve kafelerle dolu Edinburgh'dan kısa bir tren yolculuğuyla mor bulutların altında uzanan, kim bilir ne gibi tehlikelere gebe bu yere gelinebiliyordu.

Kompartımanı geride bırakıp bekleme platformuna çıktılar. Bertie ayaklarına bakıp, "Glasgow'dayım," diye düşündü. Demiryolu otoriteleri tarafından ıslandığında kaygan olsun diye özellikle seçilmiş olan parlatılmış taş-

tan yapılmış platform, Waverley İstasyonu'nun kaygan taşlarına çok benziyordu. Etrafta bekleşen insanlar da Waverley İstasyonu'ndakilerden çok farklı değil diye düşündü Bertie.

"Buradan Bertie," dedi Stuart büyük cam bir kapıyı göstererek. "Buradan taksiye bineceğiz."

Bertie babasının arkasından koşturdu, çilek renkli tulumunu gizlemek için kabanının tüm düğmelerini iliklemişti. Glasgow'da daha kimsede çilek renkli tulum görmemişti ve burada kimsenin tulum giymediğine emindi.

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu babasına taksi sırasına girdiklerinde. "Arabayı nerede bıraktığını hatırlıyor musun?"

"Az çok," dedi Stuart Dumbarton Caddesi'ni eliyle belli belirsiz işaret ederek. "Oraya gelince hatırlarım... diye umuyorum."

Taksiye binme sırası onlara geldi. Stuart kapıyı açtı, Bertie de içeri girdi. Bu 23 numaralı otobüsten çok daha iyi diye düşündü. Rahat koltukları, küçük parlayan ışıkları vardı. Dikiz aynasından kendilerine bakan şoför neşeyle gülümsedi.

"Nereyedoorugidicez?" diye sordu şoför.

"Dumbarton Caddesi'ne," dedi Stuart.

Şoför aynadan tekrar baktı. "DumbartonCaddesinemi? Dumbartoncaddesininneyanınagitceniz? Dumbartoncaddesiöyleupuzunyolyani."

Stuart caddenin tam olarak neresine gitmesi gerektiğini bilmediğini, ama yaklaştıkları zaman haber vere-

ceğini söyledi. Şoför kafasını salladı, Edinburgh treninden inenlerin hep böyle belli belirsiz konuştuklarına şahit olmuştu. Ama en azından taksiden paralarını ödemeden atlamaya kalkmıyorlardı. Ya da daha fazla para ödememek için yolun yarısında inip yürümeye de kalkışmıyorlardı. Bunun gibi tipler için Aberdeen trenine dikkat etmek gerekiyordu.

"Bertie," dedi Stuart. "Şuraya bak. Orası... yani tam olarak orası neresi bilmiyorum, ama sen yine de bak."

Bertie Glasgow'a baktı. Edinburgh'dan daha kalabalık diye düşündü, hem otobüsler de farklı renkteydi. Ama herkes nereye gitmek istediğinden gayet emin gibi görünüyordu ve oraya gittikleri için oldukça mutlu görünüyorlardı. Glasgow'u seveceğini düşündü. Belki on sekiz yaşına gelince burada yaşardı. Eğer burada yaşayacaksa dillerini de öğrenmesi gerekecekti. Biraz İtalyancayı andırıyordu ve muhtemelen öğrenmesi daha kolay olacaktı.

St. George's Cross'tan geçip, Glasgow Üniversitesi'ne vardılar. Stuart üniversiteyi gösterdi ve babasının yani Bertie'nin dedesinin burada tıp okuduğunu söyledi.

"Çok iyi bir tıp okulu," dedi Stuart. "Buradan çok ünlü doktorlar yetişmiş Bertie. Sen de burada okuyabilirsin."

"Ne güzel olurdu," dedi Bertie. Dr. Fairbairn'in de burada okumuş olabileceğini düşündü, ama bu çok uzun zaman önce olmuş olmalıydı. Glasgow psikoterapistler için çok iyi bir yer değil diye geçirdi aklından. Bunun neden böyle olması gerektiğini tam olarak bilemiyordu,

ama hissedebiliyordu. Edinburgh böyle şeyler için daha iyi bir yerdi. Ayrıca taksi yolculukları sırasında bir tane bile suyla terapi merkezi görmemişlerdi. Sayısız Hint restoranı vardı, ama bir tane bile suyla terapi merkezi yoktu.

Dumbarton Caddesi'ne geldiklerinde Stuart öne doğru eğildi ve iki yana doğru uzanan sokaklara tek tek bakmaya başladı.

"Buraya çok yakın olmalı," dedi şoföre.

"İyidenerdeinmekistiyonuzpeki?" diye sordu şoför neşeyle.

Stuart sağ tarafta kendilerine yaklaşmakta olan bir sokağa gözlerini dikti. Evet burasıydı. Sokağın sonunda bir kilise olduğunu biliyordu, çünkü garip şekilli kulesini hatırlıyordu. "Burada inelim," dedi şoföre. "Burada inmek istiyoz."

Şoför kafasını salladı ve arabayı yolun kenarına çekti. Stuart ücreti ödedikten sonra Bertie'yle Dumbarton Caddesi'nin karşısına geçip, evlerin sıralandığı sessiz sokakta yürümeye başladılar.

"Buradaydı," dedi Stuart. "Yolun bu kenarındaydı." Bertie babasının önüne geçip, kırmızı Volvo'larının o tanıdık şeklini görebilmek için etrafa bakmaya başladı. Uzun bir sokak değildi ve çok uzağa gitmeden sokağa park etmiş arabalardan hiçbirinin kırmızı bir Volvo olmadığını fark etti. Babasına döndü.

"Emin misin baba?" diye sordu. "Burası doğru sokak mı, emin misiṇ?"

Stuart yolun sonuna doğru baktı. Bu sokak olduğuna emindi. Gözlerini kapattı ve o ikindi vaktini hatırlamaya çalıştı. Arabanın arkasından dosyalarını almış ve kapıyı kilitlemişti. Sonra Dumbarton Caddesi'ne çıkmış ve toplantının yapılacağı yere yürümüştü. Hatta caddeyi geçen bir köpeği ezmemek için bir sürücü aniden frenlere asılmıştı. Hiç şüphe yoktu, sokak bu sokaktı.

"Burası," dedi sessizce. "Araba buradaydı. Tam buradaydı."

Stuart şu anda büyük ve yeşil bir Mercedes'in durduğu yeri işaret ediyordu. Bertie arabanın yanına kadar gidip, sanki ortadan kaybolan Volvo'larının izine rastlayacakmış gibi içine bakmaya başladı. Tam o sırada hemen arkalarındaki evin kapısı açıldı ve bir ses duyuldu.

"Hişt! Bay O'Connor'un arabasına ne diye bakıyonuz?"

53. Domuz O'Connor

Bertie sanki suç işlemişçesine geri sıçradı. Parıl parıl parlayan arabaya dokunmamıştı bile, ama arkalarından gelen ses, daha doğrusu hırıltı, bırakın Glasgow'a ilk kez gelen altı yaşındaki bir çocuğu, herhangi bir yetişkini korkutmaya bile yeterdi.

Stuart da bu suçlayıcı ses tonu karşısında şaşırıp kalmıştı. "Oğlum bir şey yapmadı," dedi. "Sadece bakıyorduk."

Evin kapısında beliren adam yanlarına geldi ve sinirle Stuart'a bakmaya başladı. "Neye bakıyordunuz?" diye sordu. "Daha önce hiç Mercedes görmediniz mi?"

"Ben gördüm," dedi Bertie neşeyle. "En üst katta oturan Bayan Macdonald'ın karamel renkli bir arabası var. Hatta bir defasında beni gezdirmeyi teklif etmişti."

Adam Bertie'ye baktı. "Neden bahsediyosun be?"

"Yani şunu demeye çalışıyordu..." diye konuşmaya başladı Stuart.

"Kapa çeneni," dedi adam. "Karamel ne alaka?"

"Yeter!" dedi Stuart hiddetle. "Bu çok saçma bir hal aldı. Hadi Bertie gidelim."

Adam tam o sırada öne hamle yaptı ve Stuart'ın kolunu yakaladı. "Nereye öyle? Bay O'Connor'la bir gelin konuşun hele. Bu sokakta takılanları sevmez. Gelin de kendisine anlatın derdinizi."

Adam Stuart'ın kolunu o kadar sert tutuyordu ki, karşı gelmek imkânsızdı. Bu yüzden Stuart kendisini kargatulumba bahçeden geçerken buldu. Çilek renkli tulumuna çarpıp duran kabanıyla kendisini takip eden ve bir hayli endişelenmiş olan Bertie ardından geliyordu. Stuart kendisini tutan adamın iteklemesiyle eşyasız bir hole girdi. "Şurdan," dedi adam aralık kapıyı göstererek. "Bay O'Connor çağırır sizi şimdi."

Stuart adama kızgınlıkla bakıyordu, ama durum çok hassastı ve itaat etmekten başka çareleri yoktu. Yanında duran Bertie'nin güvenliğinden de endişe ediyordu ve bu yüzden yapılması gereken en iyi şeyin bu Bay O'Connor denilen her kimse onunla konuşmak ve arabasıyla hiçbir ilgilerinin olmadığını açıklamak olduğuna karar verdi. Muhtemelen geçmişte arabaya zarar verenler olmuştu ve pek mantıklı olmasa da Bertie'yle kendisinin de böyle bir, amacı olduğunu düşünmüşlerdi.

Büyük bir salona girdiler. Yerde ekose desenli bir halı vardı ve duvarlar kırmızı duvar kâğıdıyla kaplanmıştı. Odaya büyük bir televizyon seti hâkimdi. Futbol maçı açıktı, ama sesi kapalıydı. Televizyon setinin önündeki sandalyede son derece şişman bir adam oturuyordu, gömleğinin kollarını sıyırdığı için tombul ve dövmeli kolları açığa çıkmıştı. Onlar odaya girerken adam da hafif-

çe dönüp baktı ve televizyon kumandasının bir tuşuna bastı. Televizyon kapanıverdi.

"Ee," dedi şişman adam. "Benim arabaya bakıyormuşsunuz. Hoşunuza mı gitti?"

"Hayır," dedi Stuart. "Arabayla hiçbir ilgimiz yoktu."

Adam gülümsedi. "Kendimi tanıtayım," dedi bir an Bertie'ye bakıp tekrar Stuart'a dönerek. "Adım, Aloysius O'Connor. Bana Domuz O'Connor da diyebilirsin. Herkes diyor nasılsa, değil mi Gerry?"

Stuart'ı odaya getiren adam olan Gerry kafasını salladı. "Hee, diyorlar Domuz. Heç saygı kalmamış. İnsanlarda heç saygı yoh."

Domuz O'Connor Bertie'ye döndü. "Peki ya sen delikanlı? Senin adın ne?"

"Benim adım Bertie," dedi Bertie. "Bertie Pollock. Edinburgh'da oturuyorum ve Steiner Okulu'nda okuyorum. Bu da babam. İskoçya Sokağı'nda yaşıyoruz. Nerede biliyor musunuz Bay O'Connor?"

"Belki," dedi Domuz. "Güzel bir sokak mı?"

"Çok güzel," dedi Bertie. "Bay Compton Mackenzie'nin yaşadığı yere de yakın. Kitap yazarı hani."

Domuz gülümsedi. "Deme ya? Compton Mackenzie mi?"

"Evet," dedi Bertie. "*Bol Bol Viski* diye bir kitabı var, insanların sahilde bir sürü viski bulmasıyla ilgili."

"Güzel hikâyeye benziyor," dedi Domuz. Gerry'ye baktı. "Duydun mu Gerry? Millet sahilde viski buluyormuş. Vapurdan felan düşmüştür belki he?"

Gerry kibarca gülümsedi. Domuz sonra tekrar Bertie'ye döndü. "Tarzını çok sevdim delikanlı. Doğru dürüst konuşup, saygı gösteren veletleri severim." Durdu ve Stuart'a sorgularcasına baktı. "Buralarda ne yapıyorsun? Niye taa... neydi adı? İskoçya Sokağı'ndan buraya kadar geldin? Turistik geziye mi çıktın?"

"Arabamı burada bırakmıştım," dedi Stuart çabucak. "Uzun bir süre oldu, yerinde yok şu anda."

"Yaa," dedi Domuz. "Yürümüş mü?"

"Öyle görünüyor," dedi Stuart kuru kuru.

"Demek öyle," dedi Domuz sandalyesinin kenarını okşayarak. "Araba neye benziyordu söyleyebilecek misin? Modelini filan. Bir de plakasını tabii."

Stuart söyledikten sonra Domuz'un işaretiyle Gerry vitrinin üstünden aldığı küçük bir not defterine bilgileri yazdı.

"Gerry," dedi Domuz. "Sen gidip şu meseleye bir el at, bak bakalım ne çıkıyor. Anladın değil mi?" Bertie'ye döndü. "Peki delikanlı, Gerry'yi beklerken seninle birkaç el kağıt oynayalım mı? Babanla birlikte biraz kâğıt oynamak istersiniz belki. Ben kâğıt oynamayı çok seviyorum. Ama her zaman hakiki bir entelektüel olmuyor etrafta, anlarsın ya." O sırada odadan çıkmak üzere olan Gerry'yi gösterdi. "Gerry iyi adamdır," diye devam etti Domuz. "Ama Edinburgh entelektüellerinden sayılmaz pek."

"İskambili severim," dedi Bertie. "Ne oynamak istersiniz Bay O'Connor?"

Remi oynamaya karar verdiler. Domuz sandalyesinden yavaşça kalkıp, çekmeceden bir deste kâğıt çıkardı.

"Çok irisiniz Bay O'Connor," dedi Bertie neşeyle. Babasının yaptığı telaşlı hareketi görmemişti. "Glasgow'daki diğer insanlar gibi siz de kızartılmış Mars gofretlerden mi yiyorsunuz?"

Stuart odayı gözleriyle taramaya başladı. Şu anda koşsak kaçmamız belki mümkün olabilir diye düşündü. Domuz o cüssesiyle arkalarından gelemezdi. Ama o sırada holden sesler duydu ve evde Gerry'den başka birinin daha olduğunu fark etti. Bu tip gangsterlerin birden fazla yardımcısı olduğunu hatırladı.

Sonra Domuz tekrar konuşmaya başladı. "Ah ya!" dedi. "Şimdi bir tane olsaydı da yeseydim keşke!"

54. Kâğıt Oyunu ve Kültürel Bir Gezi

İlginç bir oyun olmuştu. Domuz, Bertie'nin yaşını göz önünde bulundurarak her türlü tavizde bulunmuştu, önce dostane bir şekilde taktik vermeye çalışmış, Bertie'yi avantajlı konuma geçirmek için bilerek birkaç hata yapmıştı. Ama Bertie ortalama elleri bile dört dörtlük oynadığı için kısa sürede bu tip yardımların tamamen gereksiz olduğu ortaya çıkmıştı. Bunu gören Domuz parasına oynamayı teklif etmişti, Stuart'ın bunu kabul etmesinin tek sebebi, ev sahibine karşı çıkmanın akılsızca olacağını düşünmesiydi. Bertie'ye başlangıçta beş sterlin vermiş ve bundan başka para alamayacağını söylemişti. Bir saatlik oyunun sonunda Bertie, Domuz O'Connor'dan altmış iki sterlin almıştı. Birlik ve ikiliklerden oluşan bir bozuk para yığınının ardında oturuyordu.

"Paranızı geri vereceğim Bay O'Connor," dedi Bertie cömertçe. "Tüm paranızı almak istemiyorum."

Domuz O'Connor kafasını salladı. "Mümkün değil, Bertie," dedi. "Bileğinin hakkıyla kazandın. Tıpkı benim de o paraları daha önce bileğimin hakkıyla kazanmış olduğum gibi."

Stuart, Domuz'a şöyle bir baktı, ama hızla kafasını başka yöne çevirdi. "Ne iş yapıyorsunuz Bay O'Connor?" diye sordu Bertie yeni bir el dağıtırken.

"İşadamıyım," dedi Domuz. "Bir iş yürütüyorum. Ama bu hükümetle bizim gibi küçük ticaret adamlarının işi çok zor oluyor. O yüzden liberal demokratlara oy veriyorum. Şu Ming Campbell* benim adamım işte. David Steel da var tabii."

"Onları desteklemenizden büyük bir memnuniyet duyuyorlardır," dedi Stuart yine kuru kuru.

"Evet, tabii ya," diye onayladı Domuz.

Kâğıt oyunu Gerry dönene kadar yarım saat daha sürdü. Gerry kapıda geniş bir gülümsemeyle dikiliyordu. "Görev tamamlandı Domuz," dedi.

Domuz dönüp yardımcısına baktı. "Arabayı buldun mu?"

Gerry onayladı. "Buldum. İzin almadan kaldırmışlar, anlarsın ya. Keyiflerince kullanıyolarmış. Onlara dedim ki, Edinburgh arabalarına böyle davranılmaz dedim."

Domuz gülümsedi. "Sana katıldılar mı Gerry?"

"Biraz ikna edilmeleri gerekti patron," dedi Gerry. "Bu çocukların bazılarının ne kadar görgüsüz olduğunu biliyosun. Heç görgüleri yoh."

Domuz iç geçirdi. "Evet," dedi. "Çok haklısın sahiden. Ama önemli olan arabanı geri alabilmiş olman Stewie. Memnun musun bari?"

* Menzies Campbell: 2007'ye kadar liberal demokratların liderliğini üstlenen politikacı (ç.n.)

Stuart öne eğildi ve coşkuyla Domuz'un elini sıktı. "Çok naziksiniz Bay O'Connor," dedi. "Size borçlu sayılırım."

Domuz omuzlarını silkti. "Önemli değil," dedi. "Ben asıl sıkıntı çekmenize üzüldüm. Buraya gelenlerin arabalarını felan alıyorlar, Glasgow'la ilgili yanlış izlenim veriyorlar. Hiç dostane değiller."

"Eh," dedi Stuart saatine bakarak. "Zararı yok. Arabayı aldığımıza göre Edinburgh'a dönebiliriz. Bize karşı çok nazik davrandığınız için sağ olun Bay O'Connor."

Domuz sağ elini kaldırdı. "Sorun değil, hiç önemli değil," dedi sonra duraksadı. "Ama bu kadar çabuk gitmeniz de kötü oldu. Küçük Bertie'nin Glasgow'u görme şansı hiç olmadı, değil mi Bertie? Edinburgh'a daha sonra da dönersiniz, nasılsa arabanızı geri aldınız. İstediğiniz gibi rahat rahat dönersiniz."

Stuart artık dönmeleri gerektiğini, çünkü Bertie'nin saksafon dersi olduğunu açıklamaya başlamıştı ki, Domuz lafını kesti.

"Ne dersin Bertie?" diye sordu. "Buradayken görmek istediğin bir yer var mı?"

Bertie'nin cevabı hazırdı. Glasgow'u sevmişti ve görmek istediği çok şey vardı. Balık ve patates kızartması satılan büfelerden birine gidip..., ama bunu asla yapamazdı. Annesinin mutlaka haberi olurdu ve korkunç bir tartışma çıkardı. O yüzden, "Burrell Galerisi'ne gitmek istiyorum Bay O'Connor," dedi ve ekledi, "tabii sizin için de uygunsa."

Domuz kaşlarını çatıp Gerry'ye baktı. "Nerde olduğunu biliyor musun Gerry? Burrell'i hiç duydun mu?"

Gerry kafasını sağa sola salladı. "Haritam var patron. Oraya götürürüm sizi."

"Öyleyse yola çıkalım," dedi Domuz. "Benim arabaya binelim, işimiz bitince sizinkine atlarsınız, Edinburgh'a öyle dönersiniz. Olur mu Stewie?"

Stuart hemfikir olmaktan başka şansının olmadığını fark etmişti. Gerçi Burrell'e gitmek de hiç fena fikir değildi, Irene'e Glasgow'da geçirdikleri vakti iyi değerlendirdiklerini söyleyebilirdi. Bertie'nin Glasgowlu bir gangsterle para için kâğıt oynadığından bahsedemeyeceği ortadaydı, ama arabalarını bulmaya yardımcı olan çok tatlı iki Glasgowluyla Burrell koleksiyonunu görmeye gittiklerini söyleyebilirdi.

Domuz O'Connor'un yeşil Mercedes'ine bindiler. Gerry arabayı kullanıyordu, yanında Stuart, arkadaysa Bertie ile Domuz oturuyordu.

"Çok güzel bir arabaymış bu," dedi Bertie ellerini koltukların yumuşak deri döşemesinde gezdirirken.

"Güzeldir," dedi Domuz. "Sen de benim gibi çok çalışırsan bir gün böyle bir araban olabilir Bertie."

"Tam olarak ne işi yapıyorsunuz Bay O'Connor?" diye sordu Bertie.

"Dağıtım," dedi Domuz. "Bazı şeyleri hareket ettiriyoruz. Eşyaların bir yerde sonsuza kadar kalmamasını sağlıyoruz. Mülkiyetin el değiştirmesini sağlıyoruz."

"Ne gibi şeylerin?" diye sordu Bertie.

"Bertie," diye araya girdi Stuart ön taraftan. "Bay O'Connor'a soru sorup durma. Meşgul bir insan o. Rahat bırak."

Sessizlik içinde yola devam ettiler. "Bay O'Connor, Rangers futbol kulübünü duydunuz mu hiç?" diye sordu Bertie bir süre sonra.

Domuz O'Connor gülümsedi. "Duydum. Tabii duydum."

Bertie camdan dışarı baktı. Glasgow'la ilgili öğrenmek istediği daha çok şey vardı. "Herkes çok iyi olduklarını söylüyor," dedi. "Ülkenin en iyi futbol takımı onlarmış."

"Bence değiller," dedi Domuz, dikiz aynasından Gerry'nin bakışlarını yakalamıştı. "Celtic diye bir takım var. Hiç duydun mu?"

"Evet," dedi Bertie. "Ama o kadar iyi değil diyorlar."

Domuz O'Connor cevap vermedi, ama gülümsemeye başladı. "Bertie sen çok zeki bir çocuksun. Çok iyi bir espri yeteneğin var. Harika hem de. Seninle çok parlak bir geleceğimiz olacak bence." Sonra Stuart'ın omzuna dokundu. "Ne dersin Stewie? Daha sık görüşsek olur mu? Sen. Ben. Bertie. Ne dersin?"

55. Burrell'de

Pollok House'un bahçesine girdiler ve arabayla Burrell Koleksiyonu'nun bulunduğu binaya ilerlediler. Yeşil Mercedes'inin arka koltuğunda Bertie'nin yanında oturan Domuz O'Connor, ağaçlık alandan oldukça etkilenmiş görünüyordu.

"Vay canına!" dedi. "Glasgow'da böyle bir yer olduğunu kim bilebilirdi ki? Hem de burnumuzun dibindeymiş. Edinburgh'daymışız sanırsın nerdeyse."

"Burada güzel müzeleriniz var," dedi Stuart. "Çok güzeller."

Domuz dikkatle dinledi. "Güzel müzeler demek Stewie. Duyduğuma sevindim."

Gerry arabayı park ettikten sonra Burrell'in girişine kadar yürüdüler. Rehberler satın alındı. Stuart arabasını bulmalarına karşılık bir teşekkür olarak rehberlerin parasını ödemekte ısrar etti. Domuz ve Gerry kibarca kabul ettiler. Sonra sergi salonlarının ilkine yürüdüler. Burada üstüne köpekli bir av sahnesi resmedilmiş çok büyük bir Flaman duvar halısı vardı.

"Vay be," dedi Domuz. "Halıdaki köpeklere bak hele."

"Bu duvar halısı aslında," dedi Stuart.

Domuz, Stuart'a baktı. "Ben de öyle dedim," diye mırıldandı. "Bana hava mı atmaya çalışıyorsun Stewie?"

Stuart'ın rengi attı. "Tabii ki hayır. Ben sadece..."

"Hani bazı insanlar şey diye düşünüyo," diye devam etti Domuz, "hani resmi bir eğitimin yoksa hiçbir şey bilmiyorsun sanıyorlar. Sen de onlardan biri misin Stewie?"

"Tabii ki değilim," dedi Stuart. "Dünya hakkında hiçbir fikri olmayan çok sayıda eğitimli insan var."

"Duydun mu Gerry?" diye sordu Domuz. "Stewie diyor ki, Edinburgh'da hiçbir şey hakkında hiçbir şey bilmeyen bir sürü insan varmış. Öyle dedi demin."

Stuart güldü. "O kadar da değil," dedi.

"Bence öyle," dedi Domuz.

Cam bir vitrinin içinde duran bir dizi küçük bronz figüre bakmak için ilerlediler. Domuz, Gerry'ye bir işaret verdi, ikisi de vitrine bakmak için eğildiler. Domuz cam kapakların açılmasını engelleyen kilidin üstünde parmaklarını gezdirdi. Gülümsemekte olan Gerry'ye sorarcasına bir bakış fırlattı.

"Kolay," dedi Gerry. "Çok kolay."

Domuz başıyla onayladı ve ayağa kalktı. "Çok ilginç bir...şey..." dedi. "Bu Wally Burrell zevkli adammış. Gemici miydi Stewie?"

Stuart başıyla onayladı. "Çok iyi bir koleksiyoncuydu," dedi. "Aldıklarının çok düzgün kayıtlarını tutmuş. Koleksiyonunu genişletmek için tüm dünyayı araştırmış."

Bertie rehberin sayfalarını yakından inceliyor, gördükleri her objenin açıklamalarına bakıyordu. Burrell'in sergisi için başlıca oda olarak kullandığı ve galeri için tekrar oluşturulmuş olan Hutton Kalesi Misafir Odası'na geçtiler. Cebrail'in bakire Meryem'e İsa'nın doğuşunun müjdelenmesini konu alan Fransız yapımı bir vitrayın önünde durdular. Domuz, Gerry'ye bir işaret daha verdi ve iki adam da hemen haç çıkardı.

"Wally Burrell'in Celtic* taraftarı olduğuna sevindim," dedi Domuz.

Stuart gülümsedi. "Birinde sırf Meryem Ana'nın vitrayı var diye..."

Cümlesinin sonunu getiremedi, çünkü Domuz'un tehditkâr bakışlarıyla karşılaştı. Domuz küçük bir cama yaklaştı, oldukça ilgilenmişe benziyordu. "Bertie," dedi. "Buraya gel bi saniye."

Bertie Domuz'un yanına gidip dışarıya baktı. "Bu çok güzel ve minik bir cam Bertie," dedi Domuz. "Senin boylarında bir çocuğun ya da senin, buradan geçip geçemeyeceğini merak ediyorum. Şimdi değil tabii. Ama merak ettim işte."

Bertie cama baktı. "Mümkün Bay O'Connor," dedi.

Domuz gülümsedi. "Ne güzel. Belki bigün akşam etrafta pek kimse yokken gelip bi kolaçan ederiz. Öylesi daha eğlenceli olur değil mi? Wally Burrell'in ıvır zıvırını daha iyi inceleriz. Ne dersin Bertie?"

"Çok güzel olur Bay O'Connor," dedi Bertie.

* Celtic takımının tarihi açıdan Katolik bağları var. Rangers ise Protestan olarak betimleniyor. (ç.n.)

"Güzel," dedi Domuz. "Ama bu aramızda kalsın. Anlaştık mı?"

Bertie kafasıyla onayladı, sonra gezmeye devam ettiler. Görülecek çok şey vardı, büyük vazolar, Eski Yunan'dan kalıntılar, resimler... Domuz hepsine büyük ilgi gösteriyordu, Gerry onun kadar olmasa da etrafıyla ilgiliydi.

"Sizin şu Vettriano'dan bir şeyler var mıdır?" diye sordu Domuz.

Stuart hiç zannetmiyordu. "Sir William Burrell 1958'de öldü," dedi. "Jack Vettriano bizim çağdaşımız oysa."

Domuz gözlerini sinirle Stuart'a dikti. "Bana bir şey mi ima etmeye çalışıyorsun Stewie?" dedi. "Bunları bilmiyorum mu sanıyorsun?"

Stuart sakinleştirici birkaç söz söyledikten sonra saatine baktı. "Artık Edinburgh'a dönmemiz gerekiyor," dedi. "Bertie'nin annesi niye bu kadar oyalandığımızı merak edecek yoksa."

"Bunu hiç istemeyiz değil mi Bertie?" dedi Domuz. Bertie cevap vermedi. İstediği tam da buydu, ama bunu Domuz'a söylememesi gerektiğini düşünüyordu. Galeriden ayrılıp arabanın yanına döndüler. Kısa bir süre sonra Domuz'un evinin önüne, Edinburgh'a gitmeye hazır külüstür kırmızı renkli Volvo'larının yanına varmışlardı. İyi günler dilendi, telefon numaraları alındı. Kapıda kendilerini izleyen Domuz ve Gerry el sallarken Bertie'yle Stuart arabalarıyla yola kadar çıkıp, Edinburgh'a giden otoyola saptılar.

"İnsanın kendi arabasına tekrar kavuşması ne güzel bir şey," dedi Stuart, Glasgow'un banliyölerini geride bırakırlarken.

"Evet," dedi Bertie. "Gerry'nin arabamızı nasıl bu kadar çabuk bulduğunu merak ediyorum."

Stuart gülümsedi. Bertie'nin insanın yüreğine dokunan insanlığa inancını kırmak istemiyordu. Hırsızlardan arabayı geri alabilmek için muhtemelen kaba kuvvet kullanıldığını söylemeyecekti. Gerry ve Domuz'un iyi insanlar olduğuna inanmasına izin verecekti. Ne serseri adamlardı bunlar...

"Baba," dedi Bertie bir anda. "Bu bizim arabamız değil."

Stuart kapıda bir şeyleri inceleyen Bertie'ye baktı.

"Saçmalama Bertie," dedi. "Plakaya baktım."

"Evet," dedi Bertie. "Ama kapı kollarına bir bak. Bizimkinin uçları yuvarlaktı. Bunlar küt. Radyoya bak. Bu başka bir radyo."

Stuart Bertie'nin bahsettiği yerlere aceleyle ve biraz da korkarak baktı. Sonra yutkundu. "Sakın annene söyleme Bertie," dedi. "Lütfen annene bir şey söyleme."

56. Domenica Pat'le Buluşuyor

Durum değerlendirmesi yapma zamanıydı. Tabii İskoçya Sokağı 44 Numara'nın çatısı altında yaşayan herkes böyle bir zamanın geldiğinden haberdar değildi. Ama durumlarını değerlendirmiş olsalardı, ileride yatan metaforik dönüm noktalarının farkına varabilirlerdi.

Altı yaşında ve son derece zeki olan Bertie'nin ebeveyni Irene ve Stuart Pollock evliliklerinin hiçbir yere gitmediğinin farkına varabilirlerdi, ama varmamışlardı, tabii evliliklerin bir yere gitmesi gerekiyor muydu, bu başka bir soruydu. Hiçbir yöne gitme emaresi göstermeyen, ne öne ne geriye, hatta ne de yanlamasına giden evlilikler yapan bazı insanlar hallerinden memnun olabiliyorlardı. Bu tip insanlar hepimizin gittiği yöne, yani dibe doğru gittiklerinin muhtemelen farkına varmadan mutlu mesut yaşıyorlardı.

Irene ve Stuart ise çok önemli bir güç çekişmesiyle karşı karşıya kalmak üzereydi. Evlilikle ilgili tüm kararları veren kişi olduğunu düşünen (ve hakikaten öyle olan) Irene, Bertie'nin hayatıyla ilgili Stuart'ın bir şeyler yap-

ma konusundaki kararlılığıyla uğraşmak durumunda kalacaktı. Stuart, Bertie'ye çok da iyi babalık yapamadığını fark etmiş ve Glasgow treninde aydınlanma yaşadığı o anda, yani oğlunun elini tutup arkadaşlık meselelerini konuştukları sıralarda, Bertie'nin yetiştirilme tarzıyla ilgili çok daha büyük bir rol oynaması gerektiğine karar vermişti. Eğer bu, çocuk gelişimi konusunda kendisini bilgi ve doktrinlerle donatmış çelik iradeli Irene ve üç yaşındaki Wee Fraser ile ilgili yeni ufuklar açan ünlü psikoterapist müttefiki Dr. Fairbairn ile bir çatışmaya girmek anlamına geliyorsa öyle olsundu. Hatta bu Stuart'ın zayıflığını ortaya koyacak olsa bile önemli değildi. (Wee Fraser artık neredeyse on dört yaşındaydı ve daha geçenlerde South Bridge'e doğru Princes Caddesi'nden karşıdan karşıya geçerken görülmüştü. Onu gören Dr. Fairbairn'di. Tıpkı Moby Dick'i gören Kaptan Ahab'ın gemisinin güvertesine çakılıp kalması gibi, o da bir süre hareket edememişti. Ama bu sefer kimse kimseyi takip etmemişti.)

Anne ve babası kendi durumlarını değerlendirmiyor olsalar da Bertie altı yaşında bir çocuktan beklenmeyecek kadar büyük bir içgörüyle ara sıra içinde bulunduğu durumu değerlendiriyordu. İşlerin gidişatından oldukça memnundu. Tabii ki birkaç terslik olmuştu, bunlardan biri George Watson's Koleji'yle ilgili başarısız girişimiydi, ama aslında olmak istediği yerin Steiner olduğunu keşfetmesiyle bunu telafi etmişti.

Arkadaşlık meselesiyse zorluklarla dolu bir konuydu. Yetişkinler kimi zaman bir çocuğun arkadaş ihti-

yacının sadece yüzeysel bir kısmını görebiliyorlardı, ama bu ihtiyaç görünenden çok daha derindi, çocuk için daha güçlü olmanın yolu gibiydi ve diğer tüm ihtiyaçlardan çok daha baskındı. Bertie de bunu hissediyordu. Jock ile ilk karşılaşmalarında gelecek vaat eden arkadaşlık bağı sevgi ve vefadan uzak çıkmıştı. Bu Bertie için çok zorlu bir deneyimdi. Ama sonra Tofu şeklinde bir başka arkadaşlık bağı kazanmıştı, tabii kimi zaman Tofu'nun ilgisini çekmek güç oluyordu. Tofu kabadayılıkla ve müstehcen esprilerle hiç durmadan etrafındaki herkesin ilgisini kendisine çekmeye çabalıyordu. Ama Tofu'dan kendisine yönelen birkaç ilgi zerresi bile Bertie'ye yetiyordu. Dr Fairbairn'le psikoterapi seanslarını, Stockbridge'deki yoga sınıfını, ileri İtalyanca derslerini ve yedinci seviye saksafon sınavının hazırlıklarını çekilir kılıyordu.

Pat'in hayatı ise hiçbir önemli olayın olmadığı bir noktaya gelmişti. Üniversiteye başlamak üzereydi ve öğrencilik hayatını dört gözle bekliyordu. Bruce yerine başka öğrencilerle bir daire paylaşıyor olsa, hayatında biraz olsun bir iyileşme olacağını düşünüyordu, ama İskoçya Sokağı'ndaki ev ona çok uygundu ve evi sevmeye başlamıştı. Ayrıca Glass and Thompson'da yarı zamanlı çalışan ve bir yandan İngiliz edebiyatı okuyan ve gizlice öğrendiği üzere çıplak yüzmeye oldukça meraklı Peter'la tanışmıştı.

Peter'ı tam olarak nereye oturtacağını bilemiyordu ve konuyu uzun zamandır da görmediği Domenica'yla konuşmak istiyordu. Drummond Meydanı'ndan İskoç-

ya Sokağı'na dönerken köşede onunla karşılaştı. Sarı renkli bir Mercedes, arabanın neredeyse giremeyeceği kadar küçük bir park yerine güç bela sokulmaya çalışılıyordu. Pat, komşusu göz alıcı arabasından çıkana kadar bekledi.

"Her şey," diye söze başladı Domenica kapıyı kilitlerken, "giderek küçülüyor. Son zamanlarda uçağa bindin mi? Bacaklarını ya evde bırakacaksın ya da bir bavulla yanına alacaksın. Evler gittikçe ufalıyor, tavanlar alçalıyor. Ofisler de öyle. Her şey öyle. Sadece park yerleri değil."

Pat gülümsedi. Domenica'nın tartışmalara hiç lafı dolandırmadan girmesini sevimli buluyordu. Domenica havayla ilgili bir yorum yapmaz, sağlıkla ilgili bir soru yöneltmezdi. "Haklısın sanırım," dedi Pat.

"Sağ ol," dedi Domenica. "Yakınmak da istemiyorum. Bence benim yaşımdaki insanlardan daha beter bir şey yok –haksızlık yapmıyorum, şunu demek istiyorum aslında– yaşlı insanların sürekli yakınmalarından beter bir şey yok yani. *O tempora, O mores!** Hep böyle diyorlar. Dünyanın değiştiğini görüyorlar, ama beğenmiyorlar, çünkü her şey farklı geliyor. Bize değişikliklere açık olmamız gerektiğini öğrettiler. Eğer değişim iyi yöndeyse ve dişe dokunur bir şeyse mantıklı olan da bu bence. Ama değişimi sırf değişim diye bağrımıza mı basmamız gerek? Bunun hiçbir, amacı yok gibi geliyor bana. Sana mantıklı geliyor mu?"

* Cicero'nun söylediği bir söz, "Ah şu zamanlar, ah şu gelenek görenekler," ya da "Ne günlere kaldık!" şeklinde çevrilebilir. (ç.n.)

Pat'e mantıklı gelmiyordu ve Domenica'yla sokağın diğer ucuna yürürken fikrini söyledi.

"Sorun şu ki," dedi Domenica, "şu an gücü elinde tutanlar hep maliyetten kısan insanlar. Bizim yaşımızdakilerin ruh halini onlar belirliyorlar aslında. Her şeyin ucuz olmasını ve en temel özelliklere göre yapılmasını onlar istiyorlar. Artık kimse geniş ve cömert görünüşlü bir şey yapamıyor, çünkü maliyetten kısanlardan biri gelip 'Durun, her şeyi daha küçük yapın,' deyiveriyor."

Pat karşılık vermedi. Peter'ı düşünüyordu. Domenica'yla konuyu konuşmak iyi olabilirdi. "Bir çocuk var," dedi aniden.

"Çok ilginç," dedi Domenica. "İlginç, ama büyük ihtimalle boşa zaman kaybı. Neyse, benimle yukarı gel de evde rahat rahat konuyu konuşalım. Çok keyifli!"

57. Doğal Yaklaşım

"Ee," dedi Domenica sandalyenin bir ucuna ilişip. "Hadi anlat bakalım. Görmeye gittin mi çocuğu? Hani şu birlikte karşılaştığımız yakışıklı genç oğlanı... Buluştunuz mu?"

Pat sorunun iğneleyici olduğunu düşündü. Domenica'nın Peter'a Rupert Brook'un şiir kitabını ödünç vermek gibi, amacı oldukça belli olan bir yöntemle ve düşüncesizce ikisinin arasını yapmaya çalışma çabasını affetmişti. Hatta daha sonra bu girişimin aşikârlığını düşününce gülmüştü bile. Ama komşusunun sosyal acemilikle değil de belki biraz beceriksizlikle böyle bir davranışa yeltendiğini düşününce, Peter'ın evine gittiği için Domenica'nın kendisini eleştirebilecek bir konumda olmadığını düşündü. "Bana teklif eden oydu," dedi kendisini savunurcasına. Sinemada karşılaşmalarını ve Peter'ın teklifini anlattı. "Gerçekten buluşmak istiyordu," dedi. Gerçi Pat buluşmaya gittiğinde, Peter onu davet ettiğini unutmuştu.

"Planlara uygun gitti mi?" diye sordu Domenica.

"Bir planım yoktu," dedi Pat. Kaşlarını çattı. Peter'ın evine gittikten sonra ne gibi bir, amacı olabileceğini düşünüyordu ki? Domenica'nın nesli modern olmaya çalışırken önemli bir noktayı atlıyordu bazen. Gençler artık karşı tarafı baştan çıkarmakla uğraşmıyordu. Eğer bir şey istiyorlarsa oluyordu zaten. Eğer istemiyorlarsa olmuyordu. Artık insanlar bunlarla ilgili pek çekingen davranmıyordu.

Domenica cevabı kendisi verdi. "Oraya bir şeyler öğrenmeye gitmiş olmalısın, onunla ilgili daha fazla bilgi edinmek için yani. Edinebildin mi?"

Pat başıyla onayladı. "Bir şeyler öğrendim," dedi. "Ama onunla ilgili bazı şeylerden emin değilim."

Domenica geçiştirir gibi bir el hareketi yaptı. "Bugünlerde en önemli şey ilgi... yani ilgilenip ilgilenmediği. Son zamanlarda o kadar fazla genç erkek kadınlarla ilgilenmiyor ki her defasında şaşırıyorum."

Pat komşusunu incelemeye başladı. Domenica dolaylı anlatıma başvurmuş olsa da Pat kendisinden yaşça çok daha büyük bir kadınla böyle bir konuda konuştuğu için biraz utanmıştı. Bu konudan *ilgilenmek* diye bahsetmek eski kafalılık, hatta oldukça komik diye düşündü Pat. Ama Domenica görmüş geçirmiş bir kadındı, yurtdışında yaşamış, kocasını kaybetmiş, Güney Amerika'da antropolojik saha araştırmaları yapmıştı. Hiç de masum sayılmazdı. Niye dolaylı anlatıma ihtiyaç duysundu ki?

"Tabii terminoloji çok değişti," diye devam etti Domenica. "Benim zamanımda böylelerine biz müziğe eğilimli derdik. Bu bizim şifreli sözcüğümüzdü. Daha son-

ra başka laflar da kullanmaya başladılar, ama tabii şimdi herkes açık açık söylüyor. O da öyle mi sence?"

"Ne mi?"

"Öyle işte. Eş şey..."

"Eşcinsel mi demeye çalışıyorsun?"

Domenica kızardı. "Evet."

"Bilmiyorum," dedi Pat. "Hakikaten bilmiyorum."

Domenica güldü. "Nasıl bilmiyorsun? Her kadın anlar bunu. Anlayabiliyoruz işte."

"Emin değilim," dedi Pat. "Sence erkekler bir kadının erkeklerle ilgilenmediğini anlayabiliyor mudur?"

Domenica hiç tereddüt etmedi. "Tabii ki anlayamıyorlar," dedi. "Ama bu erkeklerin anlama kabiliyetinin kadınlar kadar yüksek olmamasından kaynaklanıyor. Erkekler bu tip şeyleri algılayamıyor. Ayan beyan ortada olanları fark etmiyorlar."

"Ortada olan ne?"

Domenica sandalyesinin yanındaki masadan gözlüklerini aldı. "Pantolonları," dedi. "Büyük, bol pantolonları ve botları. Belli başlı dövmeleri. Bunun gibi ince ayrıntılar işte." Duraksadı. "Peki ya Peter, hani nasıl desem... müsait mi?"

"Galiba," dedi Pat. "Öyleymiş gibi bir izlenime kapılıyorum, ama..."

Domenica'nın gözleri fal taşı gibi açıldı. "Bir şey mi gördün yoksa?"

Pat yere baktı. Bu hikâyeyle pek iyi bir izlenim bırakmayacağının farkındaydı, ama Domenica'ya anlatmak istiyordu, o yüzden devam etti. "Bir fotoğraf var-

dı," dedi. "Arkasında bir yazı vardı, T'yle Yunanistan'da çıplak yüzme yazıyordu. Odadan çıktığında çabucak bakıverdim. Kendimi tutamadım."

"Gayet anlaşılır bir durum," dedi Domenica. "Herkes aynı şeyi yapardı. Hem de herkes."

"Ben de yaptım işte. Resimde Peter denizdeydi. Sanki bir Yunan adasında çekilmiş gibiydi resim. Sahilden biraz açıktaydı, su neredeyse göğsüne geliyordu. Gayet normal bir resimdi."

Domenica iç geçirdi. "Ne moral bozucu."

Pat bu cümleyi nasıl anlamlandırması gerektiğinden emin değildi. Domenica'nın müstehcen ve özgür bir yanı vardı. Ama öte yandan kesinlikle küfürbaz değildi. Sürekli ayıp sözler söyleyen ve küfreden ağzı bozukların çok büyük bir doğallıkla sarf ettiği bel altı göndermelere başvurmuyordu. Ama iffet taslamak gibi bir niyeti de yoktu. Bunlar birbiriyle çok çelişiyordu ve oldukça şaşırtıcıydı.

"Resmi T çekmiş olmalı," dedi Pat. "Ama T kim bilmiyorum."

Domenica omuzlarını silkti. "Ne fark eder ki?"

"Fark eder bence," dedi Pat. "Eğer T Tom'sa mesela, o zaman Peter beni sadece arkadaş olarak görüyor anlamına gelir. Ama T Theresa veya Tessa filansa o zaman işler değişir."

"Ona sormalıydın," dedi Domenica.

"Denedim. Fotoğrafı yere düşürdüm, o geri geldiğinde yerden alıp, 'Aa! T kim?' dedim."

"Sonra?"

"Sonra o da, 'Ha, o mu? Mikonos'ta çekildi,' dedi. Sonra da öyle bir şey dedi ki, işte beni şaşırtan da bu oldu, 'Ben nüdistim,' dedi!"

Bir süre derin bir sessizlik oldu. Pat, Domenica'nın ne tepki vereceğini merak ediyordu. Onu tanıdığı süre boyunca Domenica'nın ne diyeceğini bilemez bir duruma düştüğünü hiç görmemişti. Ama şu an Domenica dilini yutmuş gibiydi. Domenica'nın arkasındaki kitaplığa baktı. Rafta duran Margaret Mead'in *Coming of Age in Samoa* * kitabı çıplaklık ve masum şehvetler üzerine değil miydi?

Yabani çocuklarla ilgili kitaplar, Mead ve Pitt-Rivers'ınkilerin yanında duruyordu. Yabani çocuklar da giysi giymiyordu. Yine çıplaklık söz konusuydu. Komşusu Edinburgh'da çıplaklığa neden şaşırıyordu?

Domenica seslendirilmemiş bu soruya kendi cevap verdi. "Nüdist mi? Edinburgh'da mı? Hangi enlemde yaşadığımızın farkında mı o çocuk?"

Pat gülümsedi. Bu eski kafalı Domenica'ydı işte. Peter'ın söylediklerini anlattı.

"Sonra da beni bir yere davet etti," dedi sanki başkası söylediklerini duyacakmış gibi sesini alçaltarak.

"Nereye?"

"Moray Meydanı Parkı'ndaki bir nüdist pikniğine," dedi. "Önümüzdeki cumartesi gecesi." Sonra devam etti. "Benden yanıt bekliyor."

* Samoa'da Ergenlik (ç.n.)

58. Moray Meydanı

Domenica tam konuşmak için ağzını açmıştı ki kapı çalındı. Açıkça rahatsız olduğunu belli edercesine kapıya baktı. Pat'in Moray Meydanı Parkı'ndaki nüdist pikniğe davet edilmesiyle ilgili inanılmaz açıklamasına karşılık vermek üzereydi, ama gelen misafir yüzünden yapacağı yorumları ertelemek zorunda kalacaktı.

"Kimseyi beklemiyordum," diye mırıldandı kapıya bakmak için ayağa kalkarken. "Lütfen gitme. Bu daveti konuşmamız lazım."

Kapıya yaklaşırken dışarıdan bir havlama duyuldu. "Angus geldi," dedi Domenica. "Cyril duyurdu bile."

Kapıyı açtı. Beyaz ketenden bir ceket giymiş ve boynuna kırmızı bandana takmış olan Angus Lordie ayağının dibindeki Cyril'le birlikte kapıda dikiliyordu. Cyril Domenica'ya bakıp gülümsedi ve alt çenesindeki tek altın dişi ortaya çıktı.

"Sizi gören cennetlik," dedi Domenica. "Cyril beni görmeye geldi de yanında seni mi getirdi Angus? Yoksa sen beni ziyarete geldin de Cyril peşinden mi geldi?"

"İkincisi," dedi Angus. "En azından benim açımdan öyle. Bu konuyla ilgili köpeğin bakış açısının daha değişik olabilmesi mümkün."

İçeri girdi ve kendisini içten bir şekilde karşılayan Pat'in de oturmakta olduğu odaya geçti. Cyril, Pat'in elini yaladı ve ayaklarının dibine yatıp aralık gözlerinin arasından Pat'i izlemeye başladı. Pat köpeğin kendisine yine göz kırptığını düşündü, ama emin olamıyordu. Cyril'de kendisine çok endişe verici bir şeyler vardı, ama ne olduğunu tam çıkartamıyordu. Domenica Angus'a içecek bir şeyler getirmeye gittiğinde, Angus Pat'le konuşmaya başladı.

"Buraya geldim çünkü," diye söze girdi, "sanatsal bir sıkıntı yaşıyorum. Edinburghlu bir finansçının portresi üstünde çalışıyordum. İsmini veremem, ama adamın surat ifadesi sadece ve sadece paraya yorulabiliyor demem yeterli olacak sanıyorum. İlginçtir ki bunu tuvale aktarmak bence çok zor. Canlı kanlı karşında görüyorsun, ama yağlıboyayla bunu nasıl yakalayabilirsin ki?" Duraksadı. "Birisinin zengin olduğunu anlayabiliyor musun Pat? Sadece o kişiye bakarak zengin olup olmadığını çıkarabilir misin?"

"Ben çıkarırım," dedi Domenica odaya girerken. "Bence anlaması çok kolay. İşaretler ortada oluyor genellikle."

"Ne gibi?" diye sordu Angus.

"Kendine güven," dedi Domenica bir kadeh şarap uzatırken. "Parası olan insanlar kendilerini bizim gibilerden farklı bir şekilde taşıyorlar. Bankada paralarının ol-

masıyla birlikte gelen özgüvenli bir halleri var. Rehavet gibi bir şey belki."

"Ya kıyafetlerine ne demeli?" diye fikir belirtti Pat.

"Ayakkabılarına bakmak gerekiyor," dedi Domenica. Zengin gösteren ayakkabılar kendisini şıp diye belli eder, etrafa öyle bir hava yayar." Angus'a dönüp gülümsedi. "Giysilerden bahsetmişken, Pat'in de ilginç bir davet aldığından bahsetmemek olmaz. Pat misafirimize olanları anlatsana."

Pat Peter'ın davetini Angus'la konuşmak isteyip istemediğinden pek emin değildi, ama artık reddetmesi de mümkün değildi. "Nüdist bir pikniğe davet edildim," dedi kısık sesle.

Angus ona gözlerini dikip bakmaya başladı. "Gidecek misin peki?" diye sordu.

Pat omuzlarını silkti. "Bilmiyorum. Gitsem mi, yoksa..."

Domenica araya girdi. "Sıradan bir nüdist pikniği değil Angus," dedi. "Moray Meydanı Parkı'nda yapılacakmış. İnanabiliyor musun? Ne muhteşem değil mi? İnanılır gibi değil."

Angus şaşırmış gibi durmuyordu. "Gayet normal," dedi. "Moray Meydanı'nda oturanların arasında var böyleleri."

"Nasılları?" dedi Domenica.

"Nüdistler yani," dedi Angus. "Moray Meydanı kendisini çok zengin sayıyor olabilir. Gösterişli bir adres gibi geliyor herkese. Ama orada çok büyük bir nüdist yoğunluğu var. Hep öyleydi zaten. Lord Moray'in Keyif Bahçesi'nde buluşuyorlar."

Domenica kuşkuyla homurdandı. "Buna inanması çok güç Angus. Moray Meydanı'nda nüdistler mi var yani? Tüm o George döneminden kalma misafir salonları ve büyük yemekli partiler filan. Öte yandan nüdistler... mümkün değil."

Angus karşı çıktı. "Tabii ki Moray Meydanı civarındaki herkesin natürizm yanlısı olduğunu söylemiyorum, ama olanlar da var işte. Galiba bir dernekleri de var, Moray Meydanı Nüdist Birliği mi ne? Pek ismini duyuran bir dernek değil tabii, sonuçta bahsedilen yer Moray Meydanı ve reklam yapmak pek onların tenezzül edeceği şey değil."

Bir an sessizlik oldu. Sonra Domenica, Pat'e döndü. "Angus'un söylediği her şeye *cum grano salis** yaklaşman gerektiğini biliyorsun değil mi?"

Pat yanıt vermedi. Yıl genelindeki hava sıcaklığı düşünülürse Edinburgh'da nüdist olması pek muhtemel değildi, ama havanın ılık olduğu yaz aylarında dışarı çıkıyorlardı belki. Gerçi Peter kendisinin nüdist olduğunu söylemiş ve Pat'i pikniğe davet ederken gayet ciddi davranmıştı.

Angus kaşlarını çattı. "Bana inanmıyor olabilirsin Pat, ama şu yaşlı kurt var ya..." bunu söylerken Domenica'yı gösteriyordu, "deyim yerindeyse o biraz gündeme uzak kaldı. Alınmak kınlmak yok Domenica carissima.** Sadece şu güzelim şehrimizde Başkan Brodie'liğin*** ne kadar derin olduğunu anladığından emin değilim."

* Lat. Tuz tanesiyle. Kılı kırk yarmak anlamına gelir (ç.n.)

** İt. Bir tanem (ç.n.)

*** William Brodie – Kumar alışkanlığı sebebiyle gizlice hırsızlık yapan Edinburgh belediye meclisi başkanı (ç.n.)

Pat Domenica'ya baktı. Kendisinden yaşlı kurt diye bahsedilmesine alınacak mıydı merak ediyordu, ama komşusu gülümsemekle yetindi. "Bana yaşlı kurt diyebilirsin tabii," dedi Domenica, "ama burada kurda benzer biri varsa o da kesinlikle sensin Angus. Toplumsal gizlenme ve bunun İskoç ruhunda tuttuğu yeri gayet iyi anladığımı söyleyebilirim. Her neyse, böyle boş muhabbetlerle vaktimizi harcamayalım. Benim asıl sorum şu Angus, sen Moray Meydanı'nın orada nüdistler olduğunu nereden biliyorsun? Gördün mü? Yoksa Cumberland Bar'da duyduğun dedikodular mı bunlar?"

Angus şarabından bir yudum aldı. Surat ifadesi konuya açıklık getirmek üzere olan birinin ifadesine benziyor diye düşündü Pat.

"Gerçek olmasını isterdim," dedi. "Moray Meydanı ve nüdistler. Anlamadın mı hâlâ?"

"Hayır," dedi Domenica. "Anlamadım."

"Bob Sutherland* bayılırdı buna," dedi Angus. "Kesinlikle bayılırdı."

Domenica şaşırmış gibiydi. "Bob Sutherland mı?" diye sordu.

"Robert Garioch," dedi Angus. "Muhteşem bir şairdi. Senin komşularındandı hatta. Nelson Sokağı'nda yaşıyordu. Yaşıyor-du. Öldü ne yazık ki."

"Garioch," dedi Domenica düşüncelere dalmışçasına. "*At Robert Fergusson's Grave*'den** mi bahsediyorsun?"

"Beni ağlatacaksın," dedi Angus kısık sesle.

* Robert Garioch Sutherland, 1981 yılında ölen İskoç şair ve çevirmen. Şiirlerinin neredeyse tümünü İskoççа yazmış ve XX. yüzyılda bu dilin edebi açıdan tekrar canlanmasını sağlamıştır. (ç.n.)

** Robert Fergusson'un Mezarında (ç.n.)

59. Robert Garioch

"Evet," dedi Angus. "*At Robert Fergusson's Grave* tabii. Çok güzel bir şiirdir. Şiirin o on dört yürek parçalayıcı dizesinin hepsini tek tek ezberden okuyabilirim. Ama yapmayacağım." Duraksadı. "Pat, söylesene... tabii Domenica sana da soruyorum bu soruyu, söylesenize şiir sizin için önemli mi?"

Pat bir an düşündü. Bazı şairlerin kitaplarını okumuştu, ama şimdi düşünüyordu da... hangi şairlerdi onlar? Okulda Chaucer'ı zorla okutmuşlardı (önemli kısımlarını tabii), Tennyson vardı, MacDiarmid de okuduklarının arasındaydı, ama hangi parçalarını okuduğunu hatırlayamıyordu. Yeats vardı bir de, İrlandalı bir havacı, kuleler ve yaban kazlarıyla ilgili bir şeyler hatırlıyordu. Onun için bu şiirler ne gibi bir önem teşkil ediyordu? Okuldan ayrıldıktan sonra okumayı da bırakmış ve bir daha eline almamıştı. "Benim için pek önemli değil," dedi.

Angus başını salladı. "Korkarım bu cevabı bekliyordum," dedi. Domenica'ya döndü.

"Ben şiirle huzur buluyorum," dedi Domenica. "Ama Garioch'un bahsini neden açtın? Moray Meydanı'ndaki nüdistlerden neden hoşlansın ki?"

Angus güldü. "Çünkü ihtişamla (gerçi Moray Meydanı'nın öyle haşmetli olduğunu filan iddia etmiyorum) sokaktaki sıradan adamın oluşturduğu zıtlıktan çok iyi anlıyordu. Fergusson'un varisi o. Tıpkı Burns gibi. Burns neredeyse tıpatıp Fergusson sayılır."

"Tam trajedi," dedi Domenica. "Robert Fergusson kaç yaşında öldü biliyor musun Pat? Tabii ya bilmiyorsun. Senden birkaç yaş daha büyükmüş. Yirmi dört yaşındaymış."

"Bedlam'da akıl hastanesinin bir odasında yapayalnız ölmüş," dedi Angus. "Gencecik yaşta."

"Pek çok şairin başına benzeri gelmiş sanki," dedi Domenica. "Genç yaşta ölmelerinden bahsediyorum yani. Rupert Brooke mesela." Pat'e baktı. Pat ile Peter'ı bir araya getirmek için "Rupert Brooke'un Bütün Şiirleri" kitabını kullanmıştı. Sonucunda ne olmuştu? Moray Meydanı'nda nüdist bir pikniğe davet almasını sağlamıştı.

"Bana Brooke deme," dedi Angus hafife alırcasına. "En azından Fergusson ile aynı cümlede Brooke ismini geçirme. O genç adam ne kadar sıkıcı biri öyle. Strachey'e mektuplarını okudun mu? Bencillik dolu berbat eleştiriler hep. Üst-orta sınıf halleri, tavırları. Cambridge Müritleriymiş! * Ne ahmak adamlar, kendilerinden

* *Cambridge Apostles*, 1820'de Cambridge Üniversitesi'nde kurulan gizli bir fikir topluluğu (ç.n.)

öyle memnunlar ki. Tabii hepsi İngiliz yatılı okul sistemi yüzünden hasarlı tipler, ama yine de..."

Domenica daha hoşgörülüydü. "Gösterişçi gençlermiş," dedi. "Gösterişçi gençleri biraz rahat bırakmak lazım bence. Zaten hepsi de lanetliymiş haksız mıyım? Fransa'ya gönderildiklerinde hayatta kalma şanslarının pek olmadığını hepsi biliyormuş."

"Fergusson esaslı bir adammış," diye sözünü kesti Angus. "Edinburgh'un sokaklarında, hanlarında olan biteni anlıyor ve içtenlikle üzülüyormuş. Brooke gibilerse serinkanlı kalabilmişler. O yüzden şiirleri bu kadar yavan."

Domenica, Angus'un kendisine uzattığı boş bardağı doldurmak için ayağa kalktı. "Nereye varmak istediğini bilmiyorum," dedi kibarca. "Zaten hiçbir zaman bilemiyorum Angus. Düşüncelerin... hani oraya buraya savrulup gidiyormuş gibi hep."

"Çok açık bir yolda ilerliyorlar," dedi Angus. "Garioch'un, Moray Meydanı'nın dıştan görünen saygınlığıyla orada oturanların bazılarının nüdist eğilimleri olması arasındaki zıtlığı ne kadar seveceğini anlatıyordum. Yazmaktan hoşlandığı şeyler bu tip konulardı.

"'Glisk of the Great' isimli harika bir şiiri var. Anlatıcı North British Grill'den 'tiz kahkahalarla' çıkan bir grup insan görüyor. Grup daha sonra 'büyük ve gösterişli bir Rolls-Royce'a' biniyor ve Calton Tepesi'ne doğru gözden kayboluyor. Anlatıcı bunun ne kadar gösterişli olduğunu, ama bizlerin onlara asla katılamayacağımızı söylüyor. Şehre renk katan bu tip şeyler işte."

Durdu. Pat ve Domenica ona merakla bakıyorlardı. Kafasını kaldıran Cyril de tek kulağı havada sahibini dinliyor gibi görünüyordu. Tabii köpeklerin çoğunun olduğu gibi, Cyril'in de neler olduğuyla ilgili hiçbir fikri yoktu. Ama sahibinin sesi onu rahatsız edip, uyandırmadan önce güzel bir rüya gördüğünü biliyordu. Rüyasında uzun zamandır yapmak istediği bir şeyi yapıyor ve Matthew'un ayak bileğini ısırıyordu. Hem de yaptığı yanına kalıyordu.

"Peki," dedi Domenica bir süre sonra, "dediğin gibi olsun. Ama Robert Garioch, Pat'in davet edilmesiyle ilgili bir şeyler yazmak için aramızda değil. O yüzden bizim, daha doğrusu Pat'in gidip gitmeyeceğine karar vermesi gerek. Bence kesinlikle gitmemeli."

"Bilemiyorum," dedi Angus. "Hepsi gayet saygılı insanlar. Bu nüdistler oldukça zararsız tipler. Erotizm gibi sebeplerle nüdist olmuyorlar. Amaçları bunun çok daha üstünde ve saf."

"Olabilir," dedi Domenica. "Ama bu genç adamın nüdizmle ilgisi olmayan biri olan Pat'i davet etmesi çok garip gelmiyor mu sana?"

"Yeni insanları aralarına katmaları gerekiyor," dedi Angus. "Seni kiliseye veya, amatör orkestraya gelmen için çağıran insanları düşün. Katılacağını umuyorlar. Aslında herkes özünde insan toplayıcı sayılır. Kendi ilgi alanlarına heves edenlerin arttığı görmek onların da rahat etmesini sağlıyor."

Pat bunları ilgiyle dinliyordu. Angus'un söyledikleri ilgisini çekiyordu, ama içten içe vereceği tüm öğüt-

lerin yanlış olacağını düşünüyordu. Angus zararsız bir insan diye geçirdi içinden. Ama dünya görüşü çok ilginçti, dünya şiirsel bir düzlemde tersine dönse onun düşüncelerine oldukça benzerdi. Domenica ise tam tersine, olanları tam da olduğu şekilde algılıyordu ve birinin tavsiyesini dinleyecekse bu kişi Domenica olmalıydı. Fikir danışabileceği başkaları da vardı elbet. Matthew vardı mesela, ama ona ilginç davetten değil de Peter'ın varlığından bile bahsetse Matthew'un içerleyeceğini hissediyordu. Babasıyla da konuşabilirdi. Derin bir dünya algılayışı vardı, ama onunla böyle bir konuda konuşmak utanç verici olacaktı. Son olarak kendi aklının sesini dinleyebilir, yani kendi kendisine fikir verebilirdi. Ama içgüdüsü ne diyordu? Bir an düşündü. Gözlerini kapatıp, Moray Meydanı Parkı'ndaki manzarayı gözünde canlandırmaya çalıştı. Sonra gözlerini tekrar açtı. Gitmek istiyordu.

60. Ramsey Dunbarton'un Hikâyesi: Bölüm IV – Yasal Meseleler

Şehrin üstünde yükselen Braids'deki evinde Ramsey Dunbarton karısı Betty'ye hatıralarından bölümler okuyordu. Flört dönemini ve Braids'e taşınmadan önce Craiglea Yolu'nda geçirdikleri ilk yıllarıyla ilgili kısımları okumuştu. Betty bu okumalardan oldukça keyif alıyordu, ama kocasının olayların bazılarını yanlış hatırladığını fark etmişti. Kocası ilk tanıştıkları yeri karıştırmıştı ve o sırada kaç yaşında olduğunu da yanlış anımsıyordu. Ayrıca merhum Atholl Dükü'nün isminin Angus olduğunu söylemişti, ama aslında ismi Iain'di. Tabii bunlar küçük ayrıntılardı, ama bu tip hataların sayısı arttıkça hikâyenin de güvenilirliği azalıyordu, fakat Betty onu düzeltmekten çekiniyordu. Ramsey'nin pek çok iyi özelliği vardı, ama öte yandan bir konu hakkında hatalı olduğu söylendiğinde aksileşebiliyordu. Bu yüzden Betty bu tip hatalar karşısında sessiz kalıyor ve sadece kocasını onaylamak için başını sallayıp, takdir ettiğini belirtir sözler söylemekle yetiniyordu. Ayrıca Ram-

sey hatıralarını basacak birini bulsa bile, kitabı kimsenin okumayacağını düşünüyordu. Yazıların içeriği itibariyle kimseyi ilgilendirmemesinden değil de, bugünlerde insanların sadece kabalık ve vahşetle ilgilenmesinden kaynaklanıyordu bu. Ramsey'in anılarındaysa hiç vahşet yoktu... şimdiye kadar olmamıştı en azından. Betty iç geçirdi.

"Şimdi birkaç hukuk hatırasına geçeceğim," dedi Ramsey, rahat bir koltukta oturan karısına bakarak. Sesli okurken ayakta olmayı tercih ediyordu, çünkü diyaframı serbest kaldığı için sesini kolaylıkla yükseltebiliyordu.

"Adli konular," diye mırıldandı Betty. "Çok güzel hayatım."

"Tüm çalışma hayatım boyunca avukatlık yaptım," diye başladı Ramsey. "Bir an dahi hukuku seçtiğim için pişmanlık duymadım. Broughty Ferry'de müstakbel kayınbabamla yaptığımız konuşma sırasında farklı bir karar vermiş olsaydım, reçel işine girmiş olabilirdim, ama girmedim. Hukuk yolunda devam ettim.

"Reçel işinde olanlara da çok büyük saygım olduğunu söylemeden geçmemeliyim. Bazı insanların, bu tip işlerle geçinenlerin pek gurur verici işler yapmadığını düşündüğünü biliyorum, ama ben bu fikri hiçbir zaman benimsemedim. Bence kişinin değerini belirleyen ne doğduğu yatak, ne bellediği meslektir. Önemli olan kişinin ne kadar insan olduğudur. Bence milli şairimiz Robert Burns 'Bir adam bunlarla bir adamdır' derken bu felsefeyi olabilecek en iyi şekilde betimlemiştir. Kim olduğunuz ya da ne iş yaptığınız önemli değil. Önemli olan iyi

ve düzgün bir hayat yaşayıp yaşamadığınız. Küstahlık taslamak istemem, ama ben hayatımı bu şekilde yaşadığımı söylemek durumundayım.

"On yaşımdan beri Burns'ün yazdıklarına büyük bir ilgi duymuşumdur. On yaşında 'Bir Fareye' isimli şiiriyle başlayıp, şiirlerini ezberlemiştim. Çocuklarının şiir sevmesini isteyen tüm ebeveynlere o şiiri öneririm. Bu şiirle başlayıp, çocuk biraz büyüdükten ve cinden periden korkmayacağı yaşa geldikten sonra *Tam O'Shanter* gibilerine geçebilirsiniz.

"Konudan uzaklaşmayayım. Hukuk öğrenciliğimin ilk gününden itibaren hukukun hayatımın aşkı olacağını anladım. İlk Roma Hukuku dersimi bugünmüş gibi hatırlıyorum. Profesör, Justinyen'in *Corpus Iuris Civilis*'inin İtalyan ve Felemenk araştırmacılar sayesinde İskoçya'ya nasıl geldiğini anlatıyordu. Romantizm denilen şey ancak bu olabilirdi. İskoç Veraset Kanunu ve Haksız Muamele Kanunu prensipleri gibi konulara geçtikçe her şey daha da güzelleşmişti. Verasetin öznesi insandı sonuçta, Dr. George Campbell Paton, Musselburghlu Bay Aitken davasının sonucunda söz konusu adamın vasilerinden Musselburgh Caddesi'ne onun anısına atlı bir heykel dikmelerini istediğini anlattığında, amfide kahkahaların koptuğunu hatırlıyorum. Bir de tüm parasını köpeğine bırakan Dundeeli bir adamın hikâyesi vardı. O da çok komikti. Lordlar Kamarası'nın katılığı sayesinde bu talimat *contra bonos mores** bulunmuştu. Eğer mahkeme tersi yönde karar vermiş olsaydı ne olur-

* Lat. İyi ahlaka aykırı, vicdanı rahatsız edici (ç.n.)

du diye düşündüğümde ürperiyorum. Köpeklere kesinlikle karşı değilim, ama vasiyet verme özgürlüğü adı altında paranın kötüye kullanılması demek oluyor bu. Bu konuda çok sert görüşlerim var.

"Bunun gibi davalar asla unutulmuyor. Böyle pek çok dava oluyordu. Paisley'deki Wellmeadow Café'ye giden Bayan May Donoghue'nin başına gelen talihsizliği konu alan Donoghue-Stevenson davası bunlardan biriydi. Bayan Donoghue kafede bir şişe zencefilli bira içmiş, ama şişenin dibinde çürümekte olan bir salyangoz varmış. Sonucunda küçük bir rahatsızlık geçirdiği için davanın içeriğine gülmememiz gerekiyor. Bira şişesinin dibinde salyangoz bulmak oldukça endişelendirici bir durum olmalı. Bourhill-Young davası gibi pek çok İskoç davası daha vardı. İçinde bulunduğu otobüsün çok yakınında bir motosiklet sürücüsünün kaza yaptığını gören ve balıkçılıkla uğraşan Euphemia Bourhill isimli bir kadının iddiasıyla ilgili bir dava vardı mesela. Davayla ilgili pek bilinmeyen, ama çok önemli bir hakikat var. Edinburgh Üniversitesi'nin eski hukuk bilimi profesörü merhum Archie Campbell'in yeğeni bu kazaya karışmış olan bir hizmetçi tutmuş. Ben bunu bir şekilde öğrendim, ama pek kimsenin bilmediği bir şeydir. Ayrıca başka bir rastlantı daha var. Archie Campbell karımla oturduğumuz evden çok da uzakta olmayan Braid Hills Oteli'nin arkasındaki sokakta oturuyormuş. Edinburgh böyle bir yer işte."

Ramsey Dunbarton bu ifşaattan sonra karısına baktı. Karısı uyuyakalmıştı.

61. Ramsey Dunbarton'un Hikâyesi: Bölüm V – Johnny Auctermuchty

"Böyle uyuklaman biraz saygısızca bence," dedi Ramsey Dunbarton. "Sana hatıralarımı okuma çabasındayım, ama kafamı kaldırıp bir bakıyorum ki uyumuşsun. Senden daha düşünceli olmanı beklerdim."

Betty gözlerini ovuşturdu. "Çok özür dilerim. Bir iki dakikalığına sızmışım sadece. Dundee'de birinin bir köpek heykeli diktirdiği noktada kalmışım."

"Demek öyle!" dedi Ramsey ters bir şekilde. "Hepsini karıştırmışsın işte. Musselburgh'da bronzdan atlı bir..."

"Köpek heykeli mi?" diye böldü Betty. "Mümkün değil. Bir köpeğin atlı heykelini yaptırmamışlardır canım. Böyle bir heykel Musselburgh'da bile garip karşılanır."

Ramsey iç geçirdi. "Hayatım, uyumak yerine beni dinleseydin köpeğin Dundee'de olduğunu, atlı ya da değil kimsenin bir heykel dikmeye kalkışmadığını anlardın. Okumaya devam etmemi istiyor musun, istemiyor musun?"

"Devam et lütfen," dedi Betty heyecanla. "Bak şöyle yapalım, sen okumaya devam et, ama ara sıra gözle-

rimin kapalı olup olmadığına bir bak. Eğer kapalıysa beni hafifçe dürtersin."

Ramsey istemeden de olsa kabul etti ve kâğıtları tekrar eline aldı.

"Tüm hukuk eğitimlerinden sonra avukat oldum ve Ptarmigan Monboddo'nun Edinburgh'daki firmasına girdim. Sekiz ortaklı şirketin başında Hamish Ptarmigan vardı. Kendisini pek seviyordum ve o da bana hep iyi davranıyordu. Tavsiyeye ihtiyacım olduğunda hemen kendisine giderdim, o da ne yapmam gerektiğini söylerdi. Hiçbir zaman yanılmazdı.

"'Sakın unutma,' derdi, 'müşterinin isteklerini yerine getirmek görevin olsa da vicdanını rahatsız eden hiçbir şey yapmak zorunda değilsin. Eğer müşterin böyle bir şey yapmanı isterse kabul etme. Böylelikle ne İskoçya Hukuk Cemiyeti'yle ne de Tanrı'yla başın derde girer.'

"Bir gün bir müşteri gelip, kendisinin ölmesi durumunda hiç sevmediği oğlunun mülkten hak talebinde bulunamaması ve hukuki haklarını ele geçirmemesi için tüm mal varlığını taşınmaz mülke (ya da herkesin bildiği adıyla arsaya) çevirmek istediğini söylediğinde bu tavsiyeyi hatırladım. Müşterimin bu isteğine çok şaşırmıştım, çünkü oğlunu tanıyordum ve dürüst bir insan olduğunu da biliyordum. Bu sebeple müşterime bunun doğru bir tutum olmadığını, çünkü oldukça fazla içen ve gözü de dışarıda olan ahlaksız bayan arkadaşının bu düzenlemeden yararlı çıkacağını söyledim.

"Müşterim çok sinirlendi ve 'Eğer böyle düşünüyorsanız ben de başka firmaya giderim,' dedi. Ben de ona, 'Gidin! Ben profesyonelim, her istediğinizi yaptırabileceğiniz dalkavuğun teki değilim,' dedim.

"Bizimle iş yapmayı kestiği için olanları Bay Ptarmigan'a bildirmem gerekiyordu. Tepkisini asla unutmayacağım: 'Dunbarton, doğru yapmışsın, firma bu yüzden çok fazla para kaybedecek belki, bu yüzden biraz üzüldüm, ama her şeye rağmen iyi yapmışsın,' demişti.

"Daha sonra hakkını korumaya çalıştığım oğlan benim yaptıklarımdan haberdar olmuş. Başarılı bir işadamı olduktan sonra tekrar bizimle iş yapmaya başladı. Bay Ptarmigan bunun farkına vardı ve erdemin tek başına bir ödül olmasının yanında, kimi zaman maddi yararlarını da beraberinde getirdiğini söyledi. Bunun üstüne uzun uzun güldüğümüzü hatırlarım.

"O müşteri çok önemli bir müşteriydi tabii, ama onu hiçbir zaman tanıma imkânına erişemedim. Diğer müşterileri daha iyi tanıyordum, hatta birkaçıyla arkadaş bile olduk. Bunlardan biri Johnny Auctermuchty'ydi.

"Johnny'nin Comrie yakınlarında bir arazisi vardı. Babası Ginger Auctermuchty tanınan bir golfçüydü, ama araziye pek iyi bakamıyordu. Hatta gayet kötü bakıyordu diyebilirim. Johnny, Güney Doğu İskoçya Tarım Koleji'nden mezun olduğu sırada herkes ailenin çiftliğini iyi bir duruma getirmesi için çok geç olduğunu düşünmeye başlamıştı. Çitler berbat haldeydi ve tüm binaların onarılması gerekiyordu. Hatta Ginger işleri Johnny'ye bırakıp Gullane'de yaşamaya gittiğinde işleri yürütebilmek için arazinin büyük bir kısmının satılacağını düşünüyorduk.

"Johnny başlıca tamirleri yapmak için bir miktar para bulup bulamayacağını öğrenmek için bize geldiğinde tanışmıştık. Kredi için bir kefaletname hazırlamıştım, ödünç aldığı paranın yarısını bile ödeyemeyeceğini düşündüğümü hatırlıyorum. Ama çok haksız çıkmıştım. Johnny balıkçılık ve avcılık konusunda çok başarılı olduğunu kanıtladı ve birkaç yıl içinde tüm arazi Perthshire'ın en parlak arazisi haline geldi. Johnny de zamanının sosyal açıdan en başarılı adamıydı. Herkes onu severdi, herkes evine kalmaya davet ederdi. Johnny insanları güldürürdü, hem de harika hikâyeler anlatırdı.

"Evde verdiği efsanevi partileri hep duyuyordum, ama hiçbirine davet edilmemiştim. Bu biraz canımı sıkıyordu, Johnny'nin sadece avukatı olarak gördüğünü ve sosyal açıdan beni umursamadığını düşünmeye başlamıştım. Eğer böyle düşünüyorsa bu çok büyük bir haksızlık sayılırdı. Diğer herkes gibi ben de partilerden hoşlanıyordum, çok deneyimli sayılmasam da partilere katılmamda hiçbir sakınca olacağını sanmıyordum.

"Ama sonra bir davet geldi. Mucklemeikle'e kadar gelip, kendisiyle avlanabilir miyim diye soruyordu. Cumadan pazara kadar. Çok sevineceğimi belirttim. Ne avlayacağımızı sormamıştım. Betty bu davete benim kadar heyecanla yaklaşmamıştı, çantada keklik bile olabilir diyordu. Bu bir şakaydı tabii, ama o sıralarda bunu pek komik bulmamıştım. Hatta şu an bile komik bulmuyorum. Hakikaten o günden bugüne kadar bu söz hiç komik gelmedi bana."

62. Ramsey Dunbarton'un Hikâyesi: Bölüm VI – Perthshire'da Bir Hafta Sonu

"İşte şimdi," dedi Ramsey Dunbarton karısı Betty'ye hatıralarını okurken. "Şimdi işler ilginçleşiyor."

"Johnny Auctermuchty!" diye düşüncelere daldı Betty. "Ne esprili adamdı. O bıyığıyla da çok yakışıklı görünüyordu doğrusu."

"Çok iyi adamdı," diye onayladı Ramsey.

Sonra ikisi de bir an durakladı. "İzine rastlamadılar değil mi? Bir parçasını bile bulamadılar mı?" diye sordu Betty.

"Bulamadılar," dedi Ramsey hüzünle. "Ama keyfimizi kaçırmayalım şimdi. Anılarımı okumaya devam edeyim ben." Saatine baktı. "Şimdilik bu son kısım olsun hayatım. Geri kalanı için biraz beklemen gerekecek."

"Daha Church Hill Tiyatrosu'nda Plaza-Toro Dükü'nü oynadığın kısma bile gelmemiştik ama," dedi Betty.

"Daha sonra onu anlatacak vaktimiz olacak nasılsa," dedi Ramsey. "Şimdi Johnny Auctermuchty'ye ve Comrie davetine geri dönelim.

"Daha önce pek avcılık yapmamış olmama rağmen ava çıkma davetini aldığıma çok sevinmiştim. Hatta doğrusunu söylemek gerekirse gençken birkaç kez havaya atılan hedeflere ateş etmişliğim vardı, ama onun dışında elime av tüfeği almamıştım. Pek avcılık yanlısı değilimdir, kuşları severim, gökte uçan kuşları düşürmeye çalışmak bana zalimlik gibi gelir. Ama müşterilerimi eleştirmek bana düşmezdi ve Johnny Auctermuchty de bu konuda karşı çıksaydım çok şaşırırdı. Edinburgh'da Johnny'yle ava çıkma davetini hiç düşünmeden kabul edecek onlarca avukat vardı ve bunların bazıları Ptarmigan Monboddo'yu bırakıp kendi firmalarıyla çalışması için Johnny'yi sıkıştırıyorlardı. Hiçbirinin ismini burada ifşa etmeyeceğim, ama aralarından bu yazıları okuyan olursa kendilerinden bahsettiğimi hemen anlayacaklardır.

"Betty gelmemeye karar verdiği için Comrie'ye bir cuma günü öğleden sonra tek başıma vardım. Bu etkinlik için arkadaşımın Rolls-Royce'unu ödünç almıştım ve Stirling'den geçip Glenartney tepelerini dolanan yol çok keyif vermişti. Johnny Koca Ev diye adlandırdığımız evinin kapısında duruyordu. Vardığımda, 'Rolls güzelmiş Dunbarton! Böyle arabaya binmek için benden hayli para alıyor olmalısın!' diye seslenmişti. Çok utandığım için hemen açıklamaya girişmiş, arabanın başka bir firmada çalışan bir avukat arkadaşımın olduğunu anlatmıştım, ama hiç umursamamıştı. 'Tabii tabii,' demişti. 'Diğerlerini suçla hemen. Çok eski numara bu Dunbarton!'

"O akşam birlikte yemek yemiş ve çok güzel vakit geçirmiştik. Ayrshire'dan gelen bir çift ve Fife'ten gelen biri daha vardı. Johnny'nin karısı çok iyi bir aşçıydı ve bize çok lezzetli yemekler yapmıştı. Betty'ye götürmem için bana yaptığı yemeklerin bazılarının tariflerini verebilir mi diye sorduğumda hayır diye cevap vermişti. Bunun biraz kaba bir cevap olduğunu düşünmüştüm, ama bana uzun yıllardır diş bilediğini zaten tahmin ediyordum. Yıllar önce ben birine, Johnny'nin pek tenezzül etmemesi gereken biriyle evlendiğinden bahsederken maalesef söylediklerimi duymuştu. Bu çok talihsiz bir olaydı, ama kesinlikle haklıydım. Kendisine yakışmayan biriyle evlenmişti ve karısı da içten içe bunun farkındaydı. Ayrıca bana evdeki en küçük odanın ayrıldığını da fark etmiştim, koridorun sonundaki odaydı bu ve örtüler yatağı tam kaplamıyordu bile. Başucumda duran şişedeki suyun da tadı çok iyi değildi, o yüzden içmemeye karar vermiştim.

"Sabah ava çıktık. Johnny'nin yardımcısı bana ilk andan itibaren düşmanlık beslemeye başlamıştı, ama diğerlerine kibar davranıyordu. Ayakkabılarıma bakmış ve bu etkinlik için yeterince sağlam olup olmadıklarını sormuştu. Bunun çok büyük bir küstahlık olduğunu düşündüğüm için, o anda kendisine bahşiş vermemeye karar vermiştim ve bunu da dile getirmiştim. Kuzeyliydi tabii, oranın insanları böyle tepkilere içerleyebiliyorlar.

"Yardımcının yere çaktığı kazıkların yanında yerlerimizi aldık. Ben en uçtaydım ve burası muhtemelen olabilecek en kötü yerdi, çünkü hemen sağımdaki dikenli

çalı kolumu çiziyordu. Sonra kuşları ürküterek saklandıkları yerlerden kaçırdılar ve insanlar tüfeklerini kaldırıp havaya ateş açmaya başladı. Elimden gelenin en iyisini yaptım, ama bana doğru uçan hiçbir kuş göremediğim için elim boş kaldı. Tam o sırada bir kuş hemen önümden geçti, ben de tüfeği kaldırıp tetiği çektim.

"İş işten geçtikten sonra yardımcının bağırdığını duydum, çalıların arasına düşen kuşun renginin siyah olduğunu fark ettim. Bir karatavuk* vurduğumu anladım ve çok üzüldüm.

"'Çok özür dilerim,' diye bağırdım. 'Karatavuk vurdum galiba.'

"Yardımcı hızla yanıma geldi. 'O karatavuk değildi,' diye tısladı. 'Orman tavuğuydu.** Sizlere siyah hiçbir kuşa ateş etmemeniz bilhassa söylendi. Unuttunuz herhalde efendim.'

"Bu sırada Johnny Auctermuchty biraz uzaklaşmıştı. Yardımcısını yanına çekti, ama konuştuklarını duydum. Misafirlerine kaba davranmamasını, dilini tutmasını söyledi. Bay Dunbarton Edinburghlu, bir şey beklememek lazım gibisinden laflar ettiğini duydum, ama geri kalanını duyamadım.

"Bütün bu olanlar yüzünden utandığımı itiraf etmeliyim, ama Johnny Auctermuchty'nin arkadaşlığından büyük keyif aldım, avın geri kalanı daha düzgün gitti ve bana olanlarla ilgili hiçbir şey söylenmedi. Ertesi sabah kahvaltıdan sonra ayrılacaktım, ama ayrılışım da

* Küçük ve av için pek tercih edilmeyen bir kuş (ç.n.)

** Soyu tehlikede olan bir av kuşu (ç.n.)

çok iyi gitmedi. Rolls Royce bir sebepten çalışmayınca arabayı bir müddet itmek durumunda kalmışlardı.

"Zavallı Johnny Auctermuchty... onu çok özlüyorum. Ortamların aranan adamıydı ve hayatımın gelmiş geçmiş en eğlenceli arkadaşıydı. Başına gelenlere çok üzüldüm, en azından düzgün bir uğurlama yapılabilecek kadar küçük bir parçasını bulsalardı keşke. Ama olmadı. Bıyığını bile bulamadılar."

63. Bertie Bir Davet Alıyor

Tofu davetiyesini Bertie'ye Steiner Okulu'nun bahçesinde oldukça resmi bir şekilde verdi. "Etrafa gösterme," dedi omzunun üstünden bakarak. "Herkesi davet edemiyorum. O yüzden sadece seni, Merlin'i ve Hiawatha'yı çağırdım. Olive'e sakın gösterme. Ondan nefret ediyorum."

Bertie tulumunun cebine sokmadan önce çabucak davetiyeye göz gezdirdi. Şimdiye kadar aldığı ilk davetiyeydi ve doğal olarak heyecanlanmıştı. Tofu, davetiyede yazıldığına göre, yedi yaşına basmak üzereydi ve bunu Fountainbridge'deki bowling salonuna giderek kutlayacaktı. Bertie davetliydi.

"Gelebilir misin?" diye sordu Tofu sınıfa dönerlerken.

"Tabii," dedi Bertie. "Sağ ol Tofu."

Tofu omuz silkti. "Hediye getirmeyi unutma," dedi.

"Unutmam," dedi Bertie. "Ne istersin?"

"Para," dedi Tofu. "Mümkünse on sterlin."

"Bakarım," dedi Bertie.

"İyi olur," diye mırıldandı Tofu.

Bayan Harmony sınıfa bir hikâye okurken Bertie cebine sakladığı davetiyeyi yokluyordu. Mutluluktan içi içine sığmıyordu, bir partiye davet edilmişti, hem de kendi başına. Oraya annesi tarafından götürülmüyordu, annesinin seçtiği bir parti değildi, tamamen arkadaşlığı sayesinde kazandığı bir davetti. Ayrıca bowling söz konusuydu, Bertie hayatında hiç bowling salonuna gitmemişti, ama bowling oynayan insanların resimlerini görmüştü, çok zevkli duruyordu. Stockbridge'deki yoga dersinden çok daha eğlenceli olacağı kesindi.

Yanında oturan Olive, Bertie'nin cebinde duran bir şeyi ellediğini, dikkatlice katlanmış bir karta dokunduğunu görebiliyordu.

"O ne?" diye fısıldadı.

"Ne?" diye sordu Bertie elini cebinden çıkararak.

"Şuradaki işte," diye ısrar etti Olive. "Önemli bir şey, değil mi?"

"Hayır," dedi Bertie aceleyle. "Yok bir şey."

"Var işte," dedi Olive. "Bana söylemen lazım. Kız arkadaşından sır saklamamalısın."

Bertie dehşetle Olive'e döndü. "Kız arkadaş mı? Kız arkadaşım olduğunu kim söylemiş?"

"Ben söylüyorum," dedi Olive anlamakta zorluk çeken birine gün gibi ortada olan bir konuyu açıklarmışçasına. "Diğer kızlara sor istersen. Pansy'ye sor. Skye'a sor. Onlar da söylesinler. Tüm kızlar biliyor. Onlara söyledim bile."

Bertie konuşmak için ağzını açtı, ama söyleyecek söz bulamadı.

"Ee?" dedi Olive. "Söylesene. Cebinde ne var?"

"Ben senin erkek arkadaşın değilim," dedi Bertie. "İyi bir kızsın, ama sana çıkma teklif etmedim bile."

"Davetiye o, değil mi?" diye fısıldadı Olive. "Tofu'nun parti davetiyesi. Kesinlikle davetiye o."

Bertie itiraf etmeye karar verdi. Tofu'nun partisine gidecek olması Olive'i hiç mi hiç ilgilendirmezdi. Zamanını nasıl geçireceği de onu ilgilendirmezdi. Neden kızlar (ve anneler) sürekli erkeklere ne yapmaları gerektiğini söylüyorlardı ki?

"Davetiyeyse davetiye, sana ne bundan?" dedi Bertie. "Tofu söylemememi istemişti."

"Yaa!" dedi Olive. "Biliyordum zaten. Geçen sene altıncı doğum gününe beni davet etmişti. Ben kabul etmedim. Davet ettiği diğer kızlar da kabul etmedi. Gelmemiz için on sterlin ödetmeye çalıştı. Kendi partisi için bilet satmaya kalkıştı."

Bertie karşılık vermedi, Olive de devam etti. "Partinin gayet de sıkıcı olduğunu duydum," dedi. "Vegan partileri hep sıkıcı oluyor zaten. Tatlı soya filizi ve sudan başka bir şey olmuyor. On sterline değmez hiç."

Bertie bu saldırıya karşı arkadaşını savunması gerektiğini hissediyordu. "Bowling oynamaya gidiyoruz," dedi. "Merlin ve Hiawatha da gelecek."

"Merlin ve Hiawatha'ymış!" dedi Olive. "Pısırıklar! İyi ki o partiye gitmiyorum. Merlin o aptal gökkuşağı renkli ceketini giyecek, Hiawatha da hep giydiği korkunç botlarla gelecek. O botları çıkarttıracaklar, ama. Bowling salonunda öyle botları giydirmiyorlar bir kere! Hem

ayakları kokuyor, her taraf iğrenç kokacak. Pansy diyor ki, beden eğitimi sırasında Hiawatha ayakkabılarını çıkarınca midesi bulanmış, hatta kusmuş. Sizinki kesinlikle iğrenç kokulu bir parti olacak!"

Bertie, Olive'in kıskandığını anlamıştı. Tofu'nun onu çağırmamış olması kötü olmuştu, çağırsaydı Olive partiyi bu kadar kötüleyemezdi. Ama Bertie davetiyenin verdiği heyecanın bozulmasına izin vermeyecekti, bu yüzden ona sırtını döndü ve okunan hikâyeyi dinlemeye başladı.

"İnkâr halindesin," diye fısıldadı Olive. "İnkâr halindeki insanlara ne oluyor biliyor musun?"

Bertie ona döndü. "Ne?" diye sordu. "Ne oluyormuş?"

Olive kibirle baktı. Onu endişelendirdiği aşikârdı ve bunun verdiği güçten zevk alıyordu. "Tetanos oluyorlar," dedi. "Herkes bilir bunu. Tetanos oluyorlar ve ağızlarını açamıyorlar. Doktorlar bir çekiçle dişlerini kırıp, ağızlarına çorba döküyor."

Bertie, Olive'e aşağılayarak baktı. "Umarım sen tetanos olursun," diye fısıldadı. "Böyle korkunç şeyler söyleyemezsin böylece."

Olive gözlerini dikip Bertie'ye baktı. Burun delikleri genişledi ve sinirden gözleri kocaman oldu. Sonra da ağlamaya başladı.

Bayan Harmony okuduğu kitaptan kafasını kaldırıp baktı. "Sorun nedir Olive?" diye sordu. "Ne oldu hayatım?"

"Şu çocuk," diye hıçkırdı Olive, Bertie'yi göstererek. "Umarım tetanos olursun dedi bana."

"Bertie?" dedi Bayan Harmony. "Olive'e tetanos olursun umarım mı dedin?"

Bertie yere baktı. Bu büyük bir haksızlıktı. Tetanos muhabbetini o başlatmamıştı, hepsi Olive'in suçuydu, ama kendisini suçluyorlardı.

"Sessiz kalmandan bunun doğru olduğunu anlıyorum," dedi Bayan Harmony ayağa kalkarak. "Bertie, çok büyük hayal kırıklığına uğradım. Birine tetanos olmasını umduğunu söylemek çok kötü bir şey. Bunu sen de biliyorsun değil mi?"

"Birini öperken tetanostan çenen kitlense ne olur?" diye atıldı Tofu. "Dudaklar yapışıp kalır mı?"

Herkes gülmeye başladı ve Tofu keyifle sırıttı.

"Hiç komik değil Tofu, *Liebling*," dedi Bayan Harmony.

"O zaman herkes neden güldü?" diye sordu Tofu.

64. Bertie'nin Daveti Değerlendiriliyor

Irene Pollock o öğle Bertie'yi okuldan almak için geç kalmıştı. O akşam toplanacak olan Melanie Klein okuma grubu için hazırlanıyordu ve ilkelin hayatta kalmasına Kleinian yaklaşımla ilgili çok heyecan verici bir konuya dalmıştı. Irene'in bu konuda kesin fikirleri vardı. İlkel güdülerin ömür boyu kişiyi terk etmediğine ve etkilerinin de çok büyük olduğuna inanıyordu. İnsan doğasının kıskanç olduğu ve baskı altında kaldığı görüşü aslında herkesin tecrübe ettiği ruhsal dramdan kaynaklanıyordu Irene'e göre. Herkesin (Edinburgh'da bile) ilkel güdülerle karşı karşıya kaldığı açıktı ve bunun gibi ilkel güdülerle korkular, türlü yıkıcı fantezilerle damgalanan çalkantılı içsel hayatlara sebep oluyordu.

O akşamın okuma grubunda yapılacak tartışmanın konusu grubun ketum üyelerinden biri tarafından öne atılmış ve biraz problemli bir konuydu. Bu üye muhtemelen tam Kleinian değildi, Anna Freud'un yaklaşımına daha sıcak bakıyordu ve Irene bu üyenin okuma grubundan çıksa daha memnun olup olmayacağını merak

ediyordu. Kadının ikircikli ruh halinin tartışma için önerdiği konudan da kolayca anlaşıldığını düşündü. Günün başlığı şuydu: Melanie Klein iyi bir insan mı?

Irene bu konuyu ilk gördüğünde hemen şüphelerini dile getirmişti. Çok safça bir soruydu bu. Soruyu soran kadın Melanie Klein gibi bir dâhinin yapmacık bir optimist olmasını mı bekliyordu? Yaratıcı çalkantılar yerine şefkat mi bekliyordu yoksa?

Tartışmada söylenecekleri tahmin edebiliyordu. Melanie Klein'ın burjuva optimistlerde pek hayranlık uyandırmayan hayatına birinin parmak basacağını biliyordu. Başka biri Melanie Klein'ın işlevsel olmayan bir ailede hayata gözlerini açtığını ve bu meşum başlangıçtan sonra her şeyin daha da kötüye gittiğini söyleyecekti. Viyana'dan ilham alanların arasında en ciddi engellerle karşılaşanın kendisi olduğu bir gerçekti, ilk olarak kendi analisti ölmüştü ve Melanie ölüm döşeğindeyken kızı Melitta aralarındaki psikanalitik yorum farkları sebebiyle annesine ters düşmüştü, annesinin cenazesinin kaldırıldığı gün bir konferans vermiş ve cenazeye frapan kırmızı ayakkabılarla katılmayı tercih etmişti.

Tüm bunlar tek tek konuşulacaktı, ama Irene önemli olan noktanın bu olmadığını düşünüyordu. Önemli olan nokta şuydu: Melanie Klein iyi bir insan değildi, çünkü *kimse iyi değildi.* Kleinian görüşün temelini bu oluşturuyordu zaten. Dış görünüş dünyaya nasıl yansıtılırsa yansıtılsın, herkesin derinde yatan bir çirkinliği vardı, çünkü herkes Kleinian dürtüler yüzünden işkence görüyordu.

O öğle Bertie'yi okuldan alıp, İskoçya Sokağı'na geri getirirken Irene'in aklında bu karmaşık düşünceler vardı. Bertie 23 numaralı otobüsle eve giderlerken oldukça sessizdi. Cumberland Sokağı'ndan yürüyüp, Drummond Meydanı'nı geçerken bu sessizlik devam etti. Irene ise hâlâ Kleinian meseleleri düşünüyor ve bu suskunluğu fark etmiyordu. Eve döndükten sonra, Bertie tulumunun cebindeki buruşmuş kartı kendisine verdiğinde oğlunun aklında bir şeylerin olduğunu fark edebilmişti.

"Bu ne Bertie?" dedi Irene davetiyeyi elinden alırken.

"Bir partiye davet edildim," dedi Bertie. "Arkadaşım Tofu'nun davetiyesi."

Irene davetiyeye baktı. Yüzünde hafif bir tiksinme ifadesi belirmişti.

"Tofu mu?"

"Evet," dedi Bertie. "Sınıftan arkadaşım. Babasıyla konuşmuştun bir kez. Şu garip kitabı yazan adam hani. Hatırladın mı?"

"Hayal meyal," dedi Irene. "Fountainbridge ve bowling yazıyor burada. Bunların doğum günü partisiyle ne ilgisi var?"

"Tofu'nun babası bizi bowlinge götürecek," dedi Bertie. Sesinden endişelenmeye başladığı anlaşılıyordu. "Merlin, Hiawatha, Tofu ve ben olacağız. Tofu'nun babası doğum gününü kutlamak için bizi bowlinge götürecek." Duraksadı. "Bir hediye gibi işte. Bowling oynamak eğlenceli ya hani."

"Bazılarına göre eğlenceli olabilir," dedi Irene sertçe. "Altı yaşındaki çocukların bowling salonlarında dolaş-

masının mantıklı olduğuna emin değilim. Orada ne gibi insanlar olacağını bilmiyoruz. Bana sorarsan oradakilerin hiçbiri sağlıklı değildir. İnsanlar mutlaka sigara içiyor, hatta alkol alıyor olacak."

Bertie'nin sesi kısıldı. "Ben ne sigara ne içki içeceğim anne. Söz veriyorum. Diğer çocuklar da yapmayacak."

Irene bir an düşündü. Sonra kafasını sağa sola salladı. "Kusura bakma Bertie, ama olmaz. Bu parti cumartesi günü, hem yoga dersini hem de Lewis Morrison'la saksafon dersini kaçıracaksın. Bay Morrison kaydettiğin ilerlemeden çok memnun biliyorsun. Derslerini kaçırmaman lazım."

"Ama Bay Morrison iyi bir insan," dedi Bertie. "Dersi başka zaman yapmama bir şey demez."

"Önemli olan o değil," dedi Irene. "Bu kararlılık ve öncelik meselesi. Eğer bu tip şeylere her cumartesi gitmeye başlarsan, senin için ayarladığımız yararlı şeylerin çoğunu kaçırmaya başlarsın. Anlıyorsun değil mi Bertie? Annen sana kötülük etmiyor, tam tersine seni düşünüyor."

Bertie yutkundu. Annesi farkında değildi belki, ama şu anda Kleinian bir an yaşıyordu. Bir bowling salonu hayal ediyordu (muhtemelen Fountainbridge'dekiydi). Bir uçta lobutlar duruyordu. Her lobut annesini simgeliyordu. Bertie küçük elinde kocaman bir bowling topuyla koşuyor ve topu bırakıyordu. Top yuvarlanarak diğer uçtaki Irene'lere çarpıyordu ve lobutlar pat küt yere düşüp Kleinian bir karanlığa yuvarlanıyordu.

65. Stuart Araya Giriyor

Irene'in kışkırtıcı bir şekilde "minik hükümet" diye adlandırdığı İskoçya hükümetindeki ofisinden eve dönen Stuart, yatağının ucunda oturan Bertie'yi selamladı. Evrak çantasını bir kenara koyup, çabucak oğlunun odasına gitti ve kolunu omzuna attı.

Kısa bir sorgulamadan sonra Bertie'nin sıkıntısı da ortaya çıktı.

"Bir partiye davet edildim," diye burnunu çekti Bertie. "Arkadaşım Tofu'nun partisi."

Stuart'ın kafası karışmıştı. "Bunun için niye ağlıyorsun?" diye sordu. "Partiye davet edilmiş olmak gayet güzel bir şey."

"Annem gitmeme izin vermiyor," dedi Bertie. "Sigara ve içki içenler olacakmış orada."

Stuart'ın gözleri büyüdü. "Tofu'nun partisinde mi? Kaç yaşında bu Tofu? Yirmi dört filan mı?"

Bertie kafasını sağa sola salladı. "Altı yaşında," dedi. "Yedisine basacak."

BELONGS TO KAOUTHIA

"O zaman kimsenin sigara ya da içki içmeyeceği ortada," dedi Stuart. "Annen karıştırmış olmasın sakın?"

Bertie durup düşündü. Ona göre annesinin her şeyi karıştırdığı kesindi, ama bunlar sadece partiyle ilgili değildi. Bertie'ye göre annesinin sorunu *Weltanschauung*'du.*

"Bowling partisi olacak baba," diye açıklamaya girişti Bertie, sesi hâlâ titriyordu. "Fountainbridge diye bir yerde. Annem orada içki içenlerin, sigara içenlerin olacağını söylüyor."

Stuart oğluna sarıldı. "Sen bu partiye gitmek istiyorsun, değil mi Bertie?"

Bertie üzüntüyle başını salladı. "Olive hiç eğlenceli olmayacağını söylüyor, ama o davet edilmedi diye söylüyor bunu. Benim canımı sıkmaya çalışıyor."

Stuart bir an düşündü. Olive kim bilmiyordu, ama yaptığı şey kulağa tanıdık geliyordu. Bazı kızlar erkeklerin keyfini kaçırmaktan keyif alıyorlardı. Böyle şeyler yapıyorlardı ve bu sadece bununla da kalmıyordu...

"Annenle konuşurum," dedi. "Hallederiz, sen merak etme. Annen senin iyiliğini düşünüyor. Seni seviyor Bertie." İçinden, *seni biraz fazla seviyor* diye geçirdi, ama dillendirmedi.

Bertie'nin omzuna hafifçe vurup, ayağa kalktı ve Irene'in o sırada sebze doğradığı mutfağa yöneldi.

"Bertie çok üzgün," dedi. "Demin konuşuyorduk da hüngür hüngür ağlıyordu."

* Alm. Dünya görüşü (ç.n.)

Irene sebzelerden kafasını kaldırıp Stuart'a baktı. "Karşı çıkmam gerekti ne yazık ki," dedi. "Ona anlatmaya çalıştım, ama beni dinlemedi. Atlatır nasılsa."

"Sanmıyorsun," dedi Stuart kısık sesle.

"Ne sanmıyorsun?" diye sordu Irene.

"Bu tip şeyleri bu kadar kolay atlatabileceğini sanmıyorum," dedi. "Bu partiye delicesine gitmek istiyor sonuçta."

Irene bıçağı tezgâha bırakıp Stuart'a dik dik baktı. "Bu sözde partide neler var biliyor musun? Ben sana söyleyeyim hemen. Masada oturalım ve pasta yiyelim partisi değil bu. Hayır efendim. Bowling salonuna gideceklermiş! O salon Gorgie'de mi nerede bilmiyorum, ama eminim ki adi, dumanaltı bir mağaradır."

"Gayet temiz ve güzel bir bowling salonu," dedi Stuart. "Biliyorum, çünkü açılışına gitmiştim. Bakan davet etmişti, biz de birkaç kişiyle gitmiştik."

"Bu yerler ilk açıldıklarında hep böyle olur, sonra işler hep ters gider," dedi Irene. "Ama önemli olan bu değil zaten. Yoga ve saksafon derslerini kaçıracak. O Glasgow gezisine çıktınız diye, yoga dersini kaçırdı zaten."

Stuart öfkesini bastırmaya çalışıyordu. "Senin şu gezi dediğin şey, o kısacık hayatının en önemli olayıydı. Çok mutluydu. Trene bayıldı. Glasgow'a bayıldı. Burrell'e bayıldı."

"Karşılaştığınız şu ne idüğü belirsiz tiplere de bayıldı mı?" diye sordu Irene. "Evet, tüm olanları duydum. Şişman O'Bilmem ne midir nedir, ondan bahsetti Bertie."

"Domuz O'Connor," dedi Stuart. "Ne olmuş yani? Adamın çok yardımı dokundu. Orta sınıftan değil diye..."

Gözleri öfkeyle kızaran Irene araya girdi. "Orta sınıf mı?" diye bağırdı. "Sen kime orta sınıf diyorsun? Bana mı? Bu mu yani? Orta sınıf mıyım ben?"

"Sakin ol," dedi Stuart. "Kimse yüzüne karşı orta sınıf diyemez."

Aslında "yüzüne karşı" kısmını söylemek istemiyordu, ama bir şekilde ağzından kaçırmıştı.

"Yaa?" diye bağırdı Irene. "Demek öyle. Demek ben orta sınıfım öyle mi? Ne güzel ya! Tüm vaktimi ve enerjimi Bertie'yi iyi bir vatandaş olması, topluma katılabilmesi, düzgün tutumlar edinebilmesi için yetiştirmeye harcayayım, sen de gel, tüm bu girişimimi orta sınıf diye adlandır. Desteğin için sağ ol Stuart!"

Stuart iç geçirdi. "Özür dilerim," dedi. "Bu konuda kavga etmeyelim. Demek istediğim tek şey, Bertie'yi biraz daha rahat bırakman, küçük bir çocuk olabilmesi için ona alan açman gerektiği. Bunu yapmanın yollarından biri de kendi sosyal hayatına sahip olmasını sağlamak. O yüzden bırakalım bu partiye gitsin. Bırakalım bowling oynasın. Harika vakit geçirecek."

"Hayır," dedi Irene. "Tutarlı ebeveynler olmalıyız. Önce bir şey deyip, sonra tersini söyleyemeyiz. Melanie Klein..."

Lafını bitiremedi. "Gidecek," dedi Stuart. "Bu kadar. Partiye gidecek. Ben de gidip ona bunu söyleyeceğim."

"Öyle bir şey yapmayacaksın," dedi Irene ve sebzelere bakmaya başladı.

Eline bir havuç aldı ve bıçakla doğradı. Stuart bunun ne kadar da sembolik bir görüntü olduğunu düşünmeden edemedi. Ama eyleme geçmesi gerekiyordu ve geri durmayacaktı. Bertie'yle trende yaptıkları konuşmayı, daha iyi bir baba olmaya yemin ettiği o samimi anı hatırladı. Daha iyi bir baba olacaktı, hem de hemen. Gelecekte değil. Şimdi.

Mutfak kapısına yürüdü. Irene o sırada bir başka havuç doğruyordu.

"Bertie," diye bağırdı Stuart açık kapıdan. "Ağlama artık. Bowlinge gidebilirsin oğlum. Partiye katılabilirsin."

66. Tofu'nun Partisi

Stuart, Bertie'yi bowling sahasına ve Tofu'nun babası Barnabas Miller'ın ellerine bıraktı.

"Hadi bakalım!" dedi Barnabas. "Çok eğleneceğiz değil mi Bertie? Daha önce bowling oynadın mı? Eminim hemen kavrarsın."

"Umarım," dedi Bertie. "Beni davet ettiğiniz için teşekkürler Bay Miller."

"Tofu'nun fikriydi," dedi Barnabas. "Ne kadar da eğleneceğiz değil mi Tofu?"

"Evet, baba," dedi Tofu.

"Yemeniz için bir sürü lezzetli şey getirdim," dedi Barnabas omzundaki poşete vurarak.

Birkaç dakika sonra Hiawatha ile Merlin de geldi ve Barnabas'la birlikte dört oğlan önü cam binanın bowling salonuna ilerlediler.

"Hediyelerimi getirdiniz mi?" diye sordu Tofu misafirlerine.

Bertie eliyle ağzını kapattı. "Tofu çok özür dilerim. Getirecektim, ama unuttum. Önümüzdeki hafta okulda vereyim olur mu?"

"Ben de," dedi Hiawatha.

"Ben de unuttum," dedi Merlin. "Sana ancak üç sterlin verebilirim Tofu. Daha fazla param yok."

"Unutmasanız iyi olur," dedi Tofu sertçe. "Yoksa..."

Tehdidini savurmadan sustu. Bowling salonuna ulaşmışlardı, Barnabas onlar için ayırdığı bant tarafına yöneldi.

"Nasıl oynandığını göstereyim," dedi ve ağır toplardan birini kaldırdı. "İvme kazanmak için birkaç adım geriye gidiyorsunuz, sonra topu bırakıyorsunuz."

Bıraktığı top bantta hızla ilerledi ve büyük bir gürültüyle lobutlara çarptı. Oğlanlar keyifle yerlerinde zıpladılar. Özellikle Bertie için bu son derece heyecan verici bir andı. Ahşap bir bant üstünde top yuvarlayıp bir şeyler devirmeye çalışmak, bir oğlan çocuğunun yapmak isteyebileceği en eğlenceli şeydi. Gürültü. Aksiyon. Heyecan. Yıkım. Tam da Melanie Klein'ın söyleyeceği gibi...

Yaklaşık yarım saat bowling oynadıktan sonra kısa bir ara verdiler. Oğlanlar oturduktan sonra Tofu'nun babası yanında getirdiği poşeti açtı.

"Havuç," dedi. "Yanında da soya filizleri var. Alın bakalım."

Çocuklar istemeden de olsa önlerine konulan yiyecekleri alıp, keyifsizce yemeye başladılar.

"Yanında hiç para var mı?" diye fısıldadı Tofu Bertie'ye.

"İki sterlin var sadece," dedi Bertie. "Acil durumlar için cebimde taşıyorum."

"Bu acil bir durum," dedi Tofu. "Şuraya bak. Görüyor musun? Sosisli sandviç satıyorlar. Kokusunu alıyor musun?"

"Evet," dedi Bertie havayı koklayarak.

"Eğer bana bir sosisli sandviç alırsan sana karşılığında bir şey veririm."

"Ne gibi?" diye sordu Bertie.

Tofu arkadaşına baktı. "Şu pembe tulumun var ya..."

"Çilek rengi," diye düzeltti Bertie.

"Her neyse," dedi Tofu. "Tulumunu sevmediğini biliyorum. Bana sosisli alırsan, ben de senin şu aptal tulumuna karşılık kot pantolonumu veririm. Evde başka bir sürü kotum var zaten."

"Ciddi misin?" diye sordu Bertie.

"Evet," dedi Tofu. Babasına baktı ve sesini iyice alçalttı. "Plan şu. Tuvalete gitmek istediğimizi söyleyeceğiz. Sen gidip sosisli sandviç alacaksın. Tuvalete getireceksin, aptal tulumunla kot pantolonumu değiştokuş edeceğiz. Tamam mı?"

Bertie biraz düşündü. Daha çok kendisine yarayacak haksız bir değiştokuştu bu, ama öte yandan karşı konulmaz bir teklifti. Hep bir kotu olsun istemişti, şimdiyse karşısına hiç para ödemeden, hem de birkaç dakika içinde bir kot pantolon elde etme şansı geçmişti. Başına talih kuşu konmuştu sanki.

"Kabul," dedi.

"Harika," dedi Tofu. "Her şey tamam değil mi? O zaman saatlerimizi ayarlayalım." Kol saatine baktı. "Büyük kol..."

Bertie onu durdurdu. "Benim saatim yok," dedi. Onun için utanç verici bir şeydi, ama rezil olmaya alışmıştı ve genellikle bunları mesele yapmıyordu.

"Ya," dedi Tofu. "Biz işe koyulalım yine de."

Tofu babasına tuvalete gitmeleri gerektiğini söyledi. Birkaç adım attıktan sonra Bertie koşarak sosisli sandviçlerin satıldığı büfeye koştu. Büyük bir sosisli söyledi, parasını verdikten sonra sosisin üstüne bol bol ketçap sıktırdı. Sıcak ve hayli değerli sandviçi paketlettikten sonra Tofu'yla buluşmak üzere tuvalete koştu.

Bir lavabonun arkasında değiştokuşu gerçekleştirdiler. Tofu hemen kot pantolonunu çıkardı ve Bertie'nin çilek renkli tulumunu üstüne geçirdi. Tüm bu heyecan yüzünden nefesi kesilen Bertie, Tofu'nun eline tutuşturduğu kotu giydi. İki giysi de yeni sahiplerine tam oturmuştu. Değiştokuş sona erdikten sonra Tofu aç bir kurt gibi sosisli sandviçin başına çöktü ve parmaklarına bulaşan tüm sosu yalayıp yuttu. Büyük bir memnuniyetle geğirdikten sonra, "Sağ ol Bertie," dedi. "Çok lezzetliydi. Hadi babamın yanına dönelim."

"Senin kotunu benim giydiğimi fark etmeyecek mi?" diye sordu Bertie.

"Hayır," dedi Tofu. "Ne giydiğimi umursamaz. Hiçbir zaman fark etmez. Yemişmiş, havuçmuş, böyle şeyler düşünmekle meşgul hep."

Bowling oynayan gruba tekrar katıldılar ve yarım saat daha oynamaya devam ettiler. Bertie daha önce hiç bowling oynamamış birine göre gayet iyi oynuyordu, Tofu birinci, Bertie ikinci oldu. Merlin sonuncu olmuştu, ama

bunu incinmiş bileğine bağlıyordu, eğer sakat olmasa birinci gelebileceğini söylüyordu. Hiawatha sonuçla ilgili bir yorum yapmadı.

Bertie'yi bowling salonundan alıp eve götüren Irene bu olay hakkında ağzını açmadı ve oğluna nasıl vakit geçirdiğini bile sormadı. Bertie partiye gitmiş olmasının annesinin yenilgisi, babasınınsa zaferi olduğunu fark ettiği için ne kadar eğlendiğiyle ilgili hiçbir yorum yapmadı, bunun yerine müzik sınavı için hazırladığı saksafon parçasından bahsetmeyi yeğlemişti. Lothian Yolu'ndan eve dönerlerken Irene bir ara Bertie'ye, "Çok ilginç. Bizim arabada beş vites var sanıyordum. Oysa sadece dört vites var," dedi.

Bertie'nin korkudan midesine soğuk bir düğüm oturmuştu. "Ne fark eder ki?" diye sordu. "Dört yetmiyor mu? Beş tane istemek biraz bencillik olmuyor mu?"

67. Bruce'un Girişimi

Bruce bir pazartesi günü sabah saat dokuzda yeni bir dükkân kiralamıştı. Bu atılımının heyecanıyla saat altıda kalktı, mecburi aylaklığının başlangıcından beri her gün kalktığı saatten oldukça erken bir saatti bu.

Yatağından kalktı, panjurları açtı ve doğan güne baktı. Güneş neredeyse doğmak üzereydi, sonbahar kapıdaydı, günler kısalmaya başlamıştı. Özellikle şarap satıcılığı düşünülecek olursa, iş kurmak için güzel bir zamandı. Yılın sonuna doğru başlayan çılgın eğlenceler için insanlar mal stokladığından, Kasım ve Aralık aylarından başlayarak yüksek bir satış grafiği elde edebilirdi. Bu aylarda insanlar arkadaşlarını görme gereği duyuyorlardı, yoksa onları kaybetme riski doğuyordu. Ocak ya da Şubat ayında kimse kimseyle görüşmüyordu, ama Bruce bu dönemde kendi bilgisini takdir eden ve her zamanki ihtiyaçlarını karşılamak için geri dönecek olan bir grup sezgisi yüksek müşteri toplamış olacağına inanıyordu. Böylece yeni yılın o karanlık aylarını daha rahat geride bırakabilirdi, sonra Yeni Zelanda'nın köpük-

lü şaraplarıyla hafif Kaliforniya beyazlarının talep edildiği ilkbahar aylarında büyük siparişler alabilirdi.

Banyoya gidip aynada kendisine baktı. Bu surat bir emlak eksperine mi, yoksa bir şarap tüccarına mı ait diye sordu kendi kendine. Şarap tüccarları görgülü, şık, özgüvenli oluyordu, Bruce tüm bu vasıfların (tabii sahte alçakgönüllülüğü bir kenara bırakacak olursa) kendisinde olduğunu düşünüyordu. Tipi işine tam uyacaktı.

Duş aldı ve boy aynasında biraz oyalanarak kendini izledi, sonra banyo sonrası vücut bakım kreminden bol bol sürdü ve tabii ki karanfilli jölesiyle saçını şekillendirmeyi unutmadı. Hazırım, dedi kendi kendine. Hayır, diye ekledi sonra. Giysilerimi de giymem gerek. Sonra gidip giyindi.

Dokuza on kala evden çıkıp neşeyle St. Stephen Sokağı'ndaki depoya doğru yola koyuldu. İskoçya Sokağı yavaş yavaş uyanıyordu. Eski motosiklet garajını işleten adamı gören Bruce başıyla bir selam verdi, adam karşılığında el salladı. Bay Stephen Horrobin camdan dışarı bakıyordu. Iseabail Macleod işine, İskoçya Sözlük Kurumu'na gitmek için dışarı çıkmıştı. Ne kadar ilginç bir sokak burası diye düşündü Bruce. Şimdi bu karışıma bir de şarap tüccarı eklenecekti.

Cumberland Sokağı'nın sonuna kadar yürüyüp, St. Vincent Sokağı'nın karşısına geçti. Bir antikacıyla bijuterinin altına sıkıştırılmış olan dükkân St. Stephen Sokağı'nın sonundaydı ve Stockbridge'deki Bailie Bar'a yakındı. İstediği kadar büyük bir yer değildi, ama kendisine yeterdi, ayrıca işi büyütme imkânı vardı, yer

BELONGS TO KADIN ÖZEL

altındaki herhangi bir depo şarap mahzeni olarak iş görürdü. Kira uygundu ve Bruce çarpıcı bir stok oluşturacağından son derece emindi. Ayrıca zaman içinde dükkânın Edinburghlu şarap müşterileri için bir hac yeri olacağından da emindi. Çok rakip var mı, diye sordu kendi kendine. Orada burada birkaç eski kafalı vardı tabii, ama bunlar orta yaşlı insanlardı ve bugünlerde herkes genç, enerjik ve yakışıklı insanlardan alışveriş yapıyordu. Tüm bunlar tam beni anlatıyor, üstüne üstlük şarap bilgim ve damak zevkim de var diye düşündü Bruce.

Kira komisyoncularından biri kapıda kendisini bekliyordu. Kemik çerçeveli gözlüklü, ciddi görünümlü ve biraz da endişeli bir surat ifadesi olan bir adamdı bu. "Olamaz," dedi Bruce kendi kendine, "sıkıcı ya." El sıkışırlarken adam karanfil kokusu yüzünden burnunu buruşturdu.

"Karanfil kokusu," dedi Bruce, "sevdiniz mi?"

İçeri geçtiler.

"Her şey yerli yerinde," dedi adam. "Arka odadaki lavabo biraz su sızdırıyordu, ama tesisatçı gelip tamir etti. Şu an her şey iyi durumda. Işıklar. Bakın." Elektrik düğmesinin yanına gitti ve ışıkları açtı.

"Lumière!"* dedi Bruce.

Adam Bruce'a baktı. "Raflara da fazladan emek vermenize gerek kalmayacak."

Bruce raflara baktı. Tam da şarap şişelerinin konulabileceği boydaydılar.

* Fr. Işık (ç.n.)

"Tam şişe koymak için," dedi Bruce anahtarları alırken. "Size yakın gelecekte şarap satma şerefine erişebilecek miyim? Oldukça çeşitli şaraplarım olacak."

"Teşekkür ederim," dedi genç adam. "Ben alkol kullanmıyorum."

"Başlayabilirsiniz," dedi Bruce neşeyle. "İşe hafif bir Alman beyazıyla başlayabilirsiniz. Kadınların sevdiklerinden hani."

Genç adam dudaklarını büzüştürdü. "Hayır, teşekkür ederim," dedi.

"Emin misiniz?" diye sordu Bruce. "Biraz rahatlatırdı sizi, bilmem anlatabiliyor muyum."

"İhtiyacınız olan her şey tamam değil mi?" diye sordu adam. "Sorun yoksa ben de ofisime döneceğim."

O çıktıktan sonra Bruce kafasını salladı. Ne pısırık adamdı öyle. Ama bunun gibi gelecek vaat etmeyen birinde bile satış yaklaşımıyla oldukça iyi bir izlenim bıraktığına inanıyordu ve diğer müşterilerin üstünde satış yeteneğini konuşturmak için sabırsızlanıyordu.

Dükkâna göz gezdirdi. Artık geriye sadece temizlik yapmak, mal siparişi vermek ve takılması gerekenleri ayarlamak kalmıştı. Sonra işe başlayabilirdi. Önceden temasa geçtiği toptancıyla öğleden sonra buluşacağı saate kadar bu tip işlerle uğraşmaya karar verdi. Toptancıyla Bailie'de buluşacaklar ve listenin üstünden geçeceklerdi. Toptancı, Bruce'un rugby kulübünde birkaç kez karşılaştığı ve kendisine büyük indirimler yapmaya söz veren bir adamdı.

"Kulüpten elemanlarla iş yaparken fiyatı olabildiğince düşürüyorum," demişti. "Neredeyse üretim fiyatına alacaksın." Sonra sesini alçaltmıştı. "İnanır mısın bilmem, ama birkaç kasa Petrus var elimde. Ne yaparsan yap, kimseye söyleme, herkes isteyecek, ama herkesi tatmin edemem. Yine de sana inanılmaz uygun fiyata birkaç kasa verebilirim. Ne kadar indirimli olduğunu duyunca düşüp bayılabilirsin."

Bruce hemen gidip Petrus'un ne olduğunu öğrenmişti.

Fiyatına bakmış ve bir an yanlış gördüğünü zannetmişti. Ama sonra bir hata olmadığını anlamıştı. O sıfırları yanlışlıkla yazmamışlardı.

68. Bir Petrus Fırsatı

Saat on iki olmadan önce Bruce dükkânı kapattı ve yolun sonundaki Bailie Bar'a gitti. İki saatte yaptıklarından pek memnun kalmıştı. Rafları temizlemiş, yeri süpürmüş ve vitrini silmişti. Öğleden sonra aralarında kırtasiye malzemeleri ve dosya dolabının da bulunduğu mobilyalar gelecekti. Böylelikle satışa başlamadan önce edinmesi gereken tek şey stok olacaktı ve bunu da rugby kulübünden tanıdığı şarap toptancısı Harry'yle ayarlamak üzereydi.

"Senin yerin önünden geçtim," dedi Harry, Bruce'un yanına gelince. "İyi yerde. Çok iyi iş yapacağına şüphe yok."

"Ciddi misin?" diye sordu Bruce. İşin içindeki birinden böyle bir şey duyduğu için çok memnun olmuştu. Tabii o aslında bundan hiç şüphe etmemişti, ama başkasının da onaylaması iyi olmuştu.

"Evet, ciddiyim, ama elinde doğru ürün olmalı," dedi Harry. "Satış için ne önemlidir biliyor musun? Konum, konum, konum. Bunun yanında önemli olan bir şey daha var, o da ürün, ürün, ürün."

Bruce dikkatle dinliyordu. "Öyle mi?" diye sordu.

Harry öne eğilip, şakayla omzuna vurdu. "Ben de burada devreye giriyorum işte dostum. Aklının hayalinin almayacağı fiyatlar vereceğim. İnan bana." Duraksadı. "Ama sana önce bir şey ısmarlayayım. Ne içersin?"

Bruce gülümsedi. "Bir kadeh Château Petrus 1982," dedi.

"Ha, ha çok komik," dedi Harry. "İşini biliyorsun belli. 1982 mahsulü harikaydı. Hakikaten harikaydı."

İçkilerini aldıktan sonra bir masaya oturdular. Harry evrak çantasının içinden kırmızı bir dosya çıkarttı. "Liste burada," dedi. "Coğrafi sırada hepsi. Fransa'yla başlayalım mı?"

"Ben daha çok Yeni Dünya insanıyım," dedi Bruce. "Kaliforniya. Oz. Yeni Zelanda..."

"Zeki bir adamsın," dedi Harry. "Seninle aynı fikirdeyim. Ama Eski Dünya'yı da unutmaman lazım. İnsanlar hâlâ Fransız şarabı seviyorlar ve sen de satmak durumunda kalacaksın. Ben de burada devreye giriyorum. Çok satılan şaraplardan getiririm sana. İnsanlar ne istiyor biliyorum."

Bruce Harry'yi sevmişti. Özgüvenini ve açıksözlü oluşunu sevmişti. Karşısındakinin nasıl bir konumda olduğunu yüzüne söyleyebilecek bir adamdı. Fiyatlar konusunda sıkıntı yaşatmayacak bir adamdı. Harry adamın karşısına çıkar, fiyatını söyler ve karşısındaki de Harry'nin kendisine uygun bir fiyat çektiğini bilirdi.

Harry listesinin sayfalarını karıştırmaya başladı. "Fransa," dedi. "Esas seçenekler, Bordeaux ve Burgonya. İkisini de sırf sana özel olarak uygun fiyata bırakırım. Hazır sen bahsetmişken Château Petrus'u da unutmayalım. Bir Petrus fırsatından bahsetmiştim, değil mi?"

Bruce başıyla onayladı. "Bir şişesi hiç elime geçmedi desem yeridir," dedi.

"Şişesi mi?" dedi Harry. "Pek çok insan bir kadeh içse kendisini şanslı sayıyor ya. Ama..." barda pek kimse olmamasına rağmen sesini alçalttı, "benim tanıdıklarım var, sana 1990 mahsulünden üç kasa, evet doğru duydun, tam üç kasa getirebilirim. Birkaç yıla kadar içimi iyi olur ve en az otuz yıl saklanabilir. Tabii senin kendi rafında saklaman mümkün değil Bruce! O şarabı rafına koyarsan haber yayılır ve İskoçya'nın yarısı iki güne kalmaz kapını aşındırır."

"Bu talep niye?" diye sordu Bruce.

"Ah yapma yavrum! Rugby oynamayan arkadaşları taklit edeyim dedim de. Bu şarap mükemmel ötesi bir şey. Tam dengeli bir tat. Hafif bir koku. Koyu mor renk. Muhteşem bir karışım. Hepsi bir şişede. Bir kez tadına bak, ölüp cennete düştüğünü sanırsın. Papa'nın içtiği şarap bu. Harika bir şey!"

"Bu yüzden mi bu kadar pahalı?"

Harry başıyla onayladı. "Şarap müzayede kayıtlarına bak. Bu şarabın fiyatı tavan yapıyor. Bir şişesine iki bin sterlin veriyorlar, şak diye. Tabii doğru mahsulüne. 1990 yılına ait bir şişe sekiz yüz sterlin ediyor. Kasası

demiyorum Bruce, şişesi. Kasası dokuz bin sterlinden başlıyor. Gerçi..."

O ana kadar yere bakan Bruce, kafasını kaldırdı. "Gerçi ne?"

Harry tekrar sesini alçalttı. "Gerçi bağlantıların varsa o zaman başka. Benim var. Pomerol'de arkadaşlarım var. Eski arkadaşlar. Beni de görürler tabii."

"Çok şanslısın," dedi Bruce. "Bağlantılar çok önemli."

"Senin de bağlantıların var Bruce," dedi Harry. "Ben varım. Ben senin bağlantın sayılırım. Benim de kendi bağlantılarım var. Benim bağlantılarım senin bağlantıların sayılır. Sana üç kasa Petrus'u böyle getireceğim zaten. Çok basit."

Bruce tereddütlüydü. "Daha işe yeni başlıyorum," dedi. "Param çıkışır mı emin değilim."

"Para sorun değil," dedi Harry aceleyle. "Sana öyle bir fiyat çekeceğim ki kulaklarına inanamayacaksın. Yeni iş kurmanın şerefine benden sana bir destek jesti gibi düşün bunu."

Bruce barın duvarında asılı aynadaki aksini gördü. Görüntü onu şevklendirdi.

"Ne kadar peki?" diye sordu.

"Kasası sekiz yüz sterlinden üç kasa 1990 yılı şarabı. Üç kere sekiz yüz, iki bin sterlin eder. Ha ha ha, etmez tabii! Bilerek hatalı söyledim! İki bin dört yüz eder. Ama..., ama sen daha yeni başladığın için sana ek olarak dört yüz sterlinlik bir indirim yapacağım. Ayrıca rugby kulübünden herkese yaptığım gibi, sana verdi-

ğim fiyatın üstünden üç yüz sterlin indirim daha yapacağım. Etti mi sana bin yedi yüz sterlin? İnanabiliyor musun? Üç kasa 1990 yılı Petrus şarabı sadece bin yedi yüz sterlin!"

Bruce düşünmeye başladı. Satın alacağı ilk malları olabildiğince ucuza kapatmayı ummuştu, daha sonra daha pahalı şaraplara geçecekti, ama şu an önüne çıkan teklif geri çeviremeyeceği kadar iyi bir teklifti.

"Ne zaman alabilirim?" diye sordu.

"Arabadalar," dedi Harry. "Royal Circus'un köşesinde hemen."

Bruce tereddüt etti. Harry dikkatle ona baktı.

"Bunun gibi bir fırsat bir daha eline geçmez Bruce," dedi Harry. "Farkındasın değil mi?"

"Hadi o zaman," dedi Bruce.

69. Fareler ve İnsanların En İyi Planları*

Üç kasa 1990 yılı Château Petrus Pomerol şarabını çalıntı mal fiyatına satın aldığı için kendinden son derece memnun olan Bruce o akşam büyük bir neşeyle evine döndü. Pat'in kapısı kapalıydı, kahve içip içmeyeceğini sormak için kapıyı çaldı. Pat'in garip bir kız olduğunu düşünüyordu, ama oldukça kafadar bir ev arkadaşı ve güvenilir bir kiracı çıkmıştı.

Pat ayağında çoraplarıyla kapıyı açtı.

"İstersen sana kahve yapabilirim," dedi Bruce kibarca. "Tabii daha iyi bir planın yoksa."

Pat teklifi kabul etti ve Bruce'un ardından mutfağa gitti. Yeni işine başlayıp başlamadığını sordu.

"Bugün başladım," dedi Bruce. "Dükkânın anahtarlarını aldım. Hatta şarap bile satın aldım." Duraksadı. Ara sıra yardıma ihtiyacı olabileceği o anda aklına gelmişti. Pat bu işle ilgilenebilirdi. Hem ona çok fazla para

* Robert Burns'ün 1785'te yazdığı "*To a Mouse*" şiirinin "Fareler ve insanların en iyi planları bazen ters gider" dizesinden bir alıntı; *Fareler ve İnsanlar*'ın yazarı John Steinbeck romanının ismini buradan almıştır. (ç.n.)

vermesine gerek kalmazdı, hem de tanıdığı bir insan olduğundan Pat'e güvenebilirdi. "Yarı zamanlı bir işte çalışmak ister misin Patty?"

Pat şaşırmıştı. Bruce için çalışmaktan daha kötü bir şey hayal edemiyordu. "Çok naziksin," dedi. "Ama ben çalıştığım işten memnunum. Matthew'un bana ihtiyacı var zaten."

Bruce alaycı bir şekilde sırıtmaya başladı. "Tek başına yapamıyor değil mi? Ne felaket bir herif o ya. Eğer babası olmasa tepetaklak olmuştu çoktan, inan bana."

Pat sükûnetini korudu. "Aslında yılın ilk yarısında kâra geçti. On bir bin sterlin kazandı."

Bruce tek kaşını kaldırdı. "On bir bin sterlin mi? Nasıl yaptı ya?"

"Alıp satarak," dedi Pat. "Galeriler böyle şeyler yapıyorlar ya hani."

Bruce omzunu silkti. "Galeri işletmek çocuk oyuncağı olmalı, Matthew bile kâra geçebildiyse. Hem bugünlerde on bir bin sterlin çok para değil."

"Sen daha fazla mı kazanacaksın ki?" diye sordu Pat.

"Tabii," dedi Bruce french press'ine kahve koyarken. "Çok daha fazla hem de." Pat'e döndü. "Bugün ne aldım biliyor musun? Üç kasa Château Petrus. Hem de şişesi elli sterlinden ucuza geldi. İnanabiliyor musun?"

"Elli mi?" dedi Pat.

"Evet," dedi Bruce sırıtarak. "Bu şarap öyle partilere filan götüreceğin şaraplardan değil. Usta tadımcıların şarabı bu. Charlotte ve Moray Meydanı'ndakiler kapışacak bunları."

Moray Meydanı'ndan laf açılınca Pat daveti hatırladı. Bruce'a söylemeli miydi? Ona gülüp geçer miydi, yoksa tavsiye mi verirdi?

"Moray Meydanı mı?" dedi Pat.

"Evet," dedi Bruce. "Moray Meydanı tabii. Şehrin yeni bölgesindeki en şık mahalle orası. Havalı tipler yaşıyor orda. Gösteriş düşkünleri filan işte. Moray Meydanı'nda Château Petrus seviliyor tabii."

Pat ona aldığı davetten bahsetmeye karar verdi. "Moray Meydanı Parkı'nda düzenlenecek bir nüdist pikniğine davetliyim," dedi. "Gitsem mi bilmiyorum, ama."

Bruce büyük bir şaşkınlıkla bakakaldı. "Moray Meydanı Parkı'nda nüdist pikniği mi? Ah Pat yavrum. Avanak kız seni... ne muhteşem davetmiş o öyle! Harika ya!"

Pat yere bakmaya başladı. Bruce'un kendisini ciddiye almayacağını tahmin etmesi gerekirdi. Bruce şimdi de garip sesler eşliğinde striptiz yapar gibi gömleğini çıkartmaya başlamıştı. "Moray Meydanı!" diye bir şarkı tutturdu. "Hanimiş nüdist kızımız, hanimiş? Yüzü kızaran nüdist de hanimiş? Hey, heeyy!"

Pat mutfağı terk etti, odasına dalıp arkasından kapıyı çarptı. Bruce bir süre daha dansa devam edip kahvesini hazırladı. Sol eline kupasını aldıktan sonra telefonun yanına oturdu ve arkadaşı George'u aradı.

"Dükkânı kiraladım," dedi. "Harika bir yer. Gelip görmen lazım."

Hattın diğer ucundaki George'un sesinden tedbir okunuyordu. "Ya kira?" diye sordu. Bruce dükkânı kaça kiraladığını söyledi.

"Biraz yüksek gibi," dedi George. "O kadar bir yer için hele."

"Yüksek mi?" diye haykırdı Bruce. "Edinburgh'daki dükkânların kiraları ne kadar, senin haberin var mı? Benim var ve bu dükkânın kirası başkalarının ödediklerine oranla hiçbir şey diyorum sana. Hiçbir şey! O kirayla kârdayız bile denebilir."

George dinliyordu.

"Hem dahası da var George," diye devam etti Bruce. "Çok iyi bir mal için harika bir fiyat aldım. Château Petrus'u hiç duydun mu?"

"Aslına bakarsan evet," dedi George. "Çok iyi bir Fransız şarabı değil mi? Yüksek fiyatlara satılıyor."

"Kesinlikle," diye yanıt verdi Bruce. "Şişesine birkaç bin sterlin bile veriliyor, tabii belirli yılların mahsullerine..."

"Sen de böylesini buldun öyle mi?" diye sordu George.

Bruce güldü. "Daha çok Château Petrus beni buldu diyebiliriz. İnanılmaz ucuza üç kasa aldım."

Hattın öteki ucunda bir sessizlik oldu. Sonra George tekrar konuşmaya başladı. "Düşük fiyatların genellikle bir sebebi olur. Verdiğin paranın karşılığını alırsın."

Bruce kaskatı kesildi. George bir muhasebeci diye geçirdi aklından. Böyleleri hep gereksiz ayrıntılara takılıyordu zaten. "Ne demeye çalışıyorsun George?"

George her zaman olduğunun aksine kendinden pek emin konuşuyordu. "Demin söylediğimi diyorum Bruce. Eğer bir ürünü kelepir fiyatına alıyorsan ya çalıntıdır ya da iddia edilen şey değildir demeye çalışıyorum."

"Malların çalıntı olmadığını biliyorum," dedi Bruce aceleyle. "Bana satan adam rugby kulübünden. Çalıntı malı bile bile satmaz. Ayrıca şarabın göründüğü şey olmaması da ne demek? Şişelere baktım. Etiketinde Château Petrus yazıyor, üstünde de Aziz Peter'ın resmi var."

George lafını bitirmesine izin verdi. Sonra karşılık verdi: "Sen hiç şarap sahtekârlığı diye bir şey duydun mu Bruce?"

Bruce önce karşılık veremedi. Yutkundu. Sonra tekrar konuşmaya başladığında sesi neredeyse duyulamayacak kadar kısıktı. "Şarap sahtekârlığı mı? Sahtecilik mi yani?"

"Evet," dedi George. "Herkes sahte saatleri, sahte kot pantolonları biliyor. Ama piyasada litrelerce sahte şarap dolaştığını pek kimse bilmiyor. Uzak Doğu'da büyük sorunlar çıktı. Hakkındaki haberleri okudum. Sahte etiketler yapan çeteler var, bunları kalitesiz Fransız şarap şişelerine yapıştırıyorlar. Sonra da kurbanlara satıyorlar. Sattıkları adamları da 'avanak' diye adlandırıyorlar."

Bruce mikrodalga fırının camındaki yansımasına baktı. Avanağa benziyor muyum, diye sordu kendisine. Tam o sırada Pat'e "avanak" dediğini hatırladı. Oysa en başından beri avanak olan kendisiydi.

70. Cyril Uluyor

O sabah Big Lou's'a ilk gelen Matthew oldu. Tezgâhı silen Big Lou, Matthew'u başıyla selamladı.

"Big Lou," dedi Matthew. "O elindeki bezle tezgâhı temizleye temizleye Sisyphos'a* benzedin." Durdu ve gülümsedi. "Sisyphos kimdi biliyor musun?"

Big Lou sinirlendi. "Gayet iyi biliyorum. Aşağı yuvarlanan bir kayayı tepeye taşıyormuş, sonra kaya aşağı yuvarlanıyormuş, o da tekrar yukarı taşıyormuş. Bu durmadan tekrarlanıyormuş." Kızgınlıkla tezgâhı silmeye devam etti. "Peki, sen Albert Camus kimdi, onu biliyor musun?"

Matthew başını sağa sola salladı. "Bir Fransız herhalde."

"Beni küçümsemeden önce git de bir araştır kimmiş Matthew. *Sisyphos Efsanesi* diye bir kitabı var. Okudun mu?"

Matthew ellerini teslim olmuşçasına havaya kaldırdı. "Hayır. Okumadım. Sen okudun mu Lou? Mutlaka okumuşsundur."

* Yunan mitolojisinde tanrılar tarafından cezalandırılan bir kral. (ç.n.)

"Evet," dedi Big Lou. "Okudum. Hayatın anlamını bulmak ve intihar etmeden yaşamaya devam etmekle ilgili. Camus'ye göre biz sınırlı bir bağlam içinde anlam bulabiliyoruz ve bu da bize yeterli. Ona göre gerçekten büyük sorulara asla yanıt bulamayız."

"Bulabileceğimizi hiç düşünmemiştim zaten," dedi Matthew her zamanki masasına geçerken. "Hatta büyük soruların neler olduğunu bile daha bulamadım ben."

Big Lou bezi bir kenara atıp, Matthew'un kahvesini hazırlamaya girişti. O sırada içeriye yanında köpeği Cyril'le birlikte Angus Lordie girdi.

"Lou, sevgilim, bana da bir kahve yapıver," dedi Angus. "Sert olsun. Bugün zor bir modelin resmini yapmam gerek, o yüzden tüm gücümü toplamam lazım."

"Adamı çizmenin zorluğu neresinde?" diye sordu Lou.

"Model bir kadın," dedi Angus. "Sorun da bu zaten. Çenesi olması gerekenden üç kat büyük, nasıl çizeceğimi bilmiyorum."

"Öyle çizme sen de," dedi Lou. "Hiçbir kadın buna karşı gelmez."

"Ama o zaman resim modele benzeyecek mi ki?" dedi Agnus. "İnsanlar resimlerin kendilerine benzemesini istiyorlar."

"Sen yapacak bir şeyler bulursun, eminim," dedi Lou. "Al bakalım kahveni. Şu köpeğine de tabaktan bir şeyler içirmeye kalkma. Mikroplarının çanak çömleğe geçmesini istemiyorum."

"Köpek salyasından daha sağlıklı bir şey yok ki," dedi Angus Lordie. "Kedilerin ağzında her türlü iğrenç mik-

rop var, ama köpeğin salyası antiseptik sayılır. Bunu herkes bilir."

Angus Matthew'un oturduğu masaya gitti ve karşısına geçti. Tasmasını çıkarttığı Cyril sahibinin ayaklarının dibine çöktü, kuyruğunu yanına kıvırdı ve burnunu karnına gömdü, ama tek gözüyle birkaç santim ötede duran Matthew'un sağ bileğine bakıyordu.

"Babanla akşam yemeğine gittin mi?" diye sordu Angus. "Hiç gitmek istemiyordun hani."

"Gitmek istemiyordum," dedi Matthew. "Ama gittim."

"Eee?"

"Çok başarılı bir buluşma olmadı. Yanında yeni ..." Bu kelimeyi söylemek Matthew için çok zordu, ama yine de söyledi, "metresini getirdi."

"Bak sen!" dedi Angus.

Big Lou cevap beklercesine baktı. "Metresini mi? Ne demeye çalışıyorsun Matthew?"

"Ne diyeyim ki?" dedi. "Kadın basbayağı metresi."

"Ama baban dul bir erkek değil mi?" diye bastırdı Big Lou. "Kadına öyle şeyler söylememelisin! Bu çok onur kırıcı bir şey."

Angus Lordie parmağını salladı. "Evet, Matthew. Çok ayıp söylediğin. Kadın babanın partneri. Bugünlerde böyle adlandırıyorlar. Çok ayıp."

Matthew omuz silkti. "Her neyse. Metres olduğunu düşünüyorum ben."

"Bence tekrar düşün," dedi Big Lou. "Nasıl biri peki?"

"Hazine avcısı," dedi Matthew.

Big Lou ona dik dik baktı. "Hazine avcısı olduğunu nereden çıkarıyorsun? Bunu düşünmene neden olacak bir şey söyledi veya yaptı mı?"

"Ayan beyan ortada," dedi Matthew. "En az on, on beş yaş daha genç. Hatta belki daha da fazla... Babamın cebinin dolu olduğunu biliyor olmalı."

"Belki babandan hoşlanıyordur," dedi Big Lou. "On yaş çok da büyük bir fark değil."

Onlar böyle tartışadursun, Cyril Matthew'un bileklerine biraz daha yanaşmıştı. Artık kıvrılıp yatmıyordu, yerde dümdüz uzanmış, ön patilerini ileri uzatmış, bacaklarının arasına çenesini dayamış, Matthew'un çoraplarının üstünden görünen çıplak tenine odaklanmıştı.

Cyril iyi bir köpekti. Cumberland Bar'da bira içip kızlara göz kırpmaktan hoşlanmasının dışında birkaç kötü alışkanlığı daha vardı, ama iyi huyluydu. Genel olarak insanları severdi ve kendisine dostlukla uzatılan elleri yalamaktan her zaman hoşnutluk duyardı. Eğer insanlar sopa fırlatmakta ısrar ederse Cyril her zaman o sopayı geri getirirdi, ama bunu çok sıkıcı ve anlamsız buluyordu. Fakat boyun eğmeyi seviyordu ve insanların köpeklerden hep boyun eğmelerini beklediğini biliyordu.

Ama Matthew'un ayak bileklerinde çok kışkırtıcı bir şey vardı. Kalın bilekler değildi bunlar, gayet normal bileklerdi. Köpeklerin genellikle gördüğü bileklere göre farklı renkte de değillerdi. Kokuları bile nötrdü, yani çekiciliğine çekicilik katan şey kokuyla ilgili de değildi. Ama bir köpek için son derece çekiciydiler ve o sırada Cyril bu bilekleri ısırmaktan daha çok hiçbir şey istemiyordu.

Ama ısıramazdı. Şeytana uymanın sonuçlarını biliyordu. Çok korkunç bir bağırış çağırış olacaktı ve babası olarak gördüğü Angus onu dövecekti. İnsanların sesi yükselecek ve kendisini korkutan sözler söylenecekti. En kötüsü de rezil olmak ve insan dünyasının kendisini kabul etmediğini hissetmek olacaktı. Dışlanacak ve kesinlikle oradan kovulacaktı.

Aniden Cyril ayağa kalktı. Kafasını Matthew'un bileklerinden başka yöne çevirip, bileklerin çekiciliğine karşı gelerek ulumaya başladı. Kafasını havaya kaldırıp, köpek oluşunun ve kendi dünyasının tüm hüznünü sesine dökerek uludu. Dinleyen herkesin yüreğini parçalayacak kadar büyük bir hüzün ve kederle dolu bir ulumaydı bu.

Ama oradaki hiç kimse neden ağladığını bilmiyordu.

71. Çilek Rengi

Annesiyle Dundas Caddesi'nde yürüyen Bertie, son birkaç günde ilginç bir şekilde gelişen olayları düşünüyordu. Tofu'nun partisinden çok büyük keyif almıştı ve on sekiz yaşına basıp, annesinin boyunduruğundan kurtulunca olabildiğince fazla partiye gitmeye karar vermişti. Birisi öğrenciyse o kişinin partilere davet edilmesine gerek kalmadığını, istediği partiye gidebildiğini biliyordu. Çok fazla davetiye alamayacağından endişelendiği için, gelecek bu yönüyle oldukça güzel görünüyordu. Tofu'nun partisi için aldığı davetiye şimdiye dek aldığı tek davetiye olmuştu zaten.

Partiye gitmesi büyük bir başarı sayılırdı, ama sonrasında olanlar hiç de iyi değildi. Irene kendisini arabayla almaya gelince, Bertie verdiği çilek rengi tulumu ve bir sosisli sandviç karşılığında Tofu'dan aldığı kot pantolonu annesinin hemencecik fark edeceğinden endişelenmişti. Kot pantolon üstüne tam oturmuştu ve her yönüyle muhteşemdi. Dizleri soluk ve paçaları eski püsküydü. İki tarafta oldukça kullanışlı birkaç cep vardı,

ama Bertie'nin bunlara koyacak bir şeyi yoktu. Her zaman bir çakısı olsun istemişti ve Irene bu isteği her defasında geri çevirmişti. Eline bir çakı geçirecek olursa o çakının gireceği bir de cebi vardı artık.

"Neden çakı istiyorsun?" diye sormuştu Irene, Bertie bu isteğini birkaç ay önce belirttiğinde.

"Bir şeyler kesmeye yarıyor," demişti Bertie. "Birkaç tane bıçağı oluyor çakıların. Hatta bazılarında atların toynaklarından taş çıkartmak için kullanılan aletler bile oluyor."

"Saçmalama Bertie," demişti Irene. "Bir atın yanından bile geçmişliğin yok, ayrıca hiçbir şey kesmene de ihtiyaç yok. Eğer olursa annene gelirsin, o da kesmen gereken şeyi bir makasla hemencecik halleder zaten."

Bertie başka bir şey söylememişti, çünkü Irene'in bir karara vardıktan sonra asla fikrini değiştirmeyeceğini biliyordu. Beni anlamıyor ve asla anlamayacak diye düşünmüştü. Erkeklerin bazı eşyalara ihtiyaçları vardı. Çakılara, gizli kulüplere ve bisikletlere mesela. Ama Irene bunu asla kabul etmezdi. Bu da bir erkek olmanın ne demek olduğunu bilmemesinden kaynaklanıyordu. Irene'e göre erkek ve kız çocuklar aynıydı ya da aynı yetiştirilebilirlerdi. Ama bu büyük bir hataydı. Bir erkek çocuk farklı hissediyordu. Bu bu kadar basitti. Bertie pek çok şeyi kızların da farklı hissettiklerini kabul ediyordu. Örneğin Olive gibi olmanın nasıl bir şey olduğunu anlayabiliyordu. Olive'in neden Tofu'dan nefret ettiğini, Tofu'nun neden Olive'i hiç sevmediğini anlıyordu. Olive'in saçlarını iki yandan ördüğünde oğlan-

ların saçlarını çekiştirmesinden neden nefret ettiğini ve neden Hiawatha'nın çoraplarının koktuğunu düşündüğünü anlıyordu. Bertie empati kurabiliyordu. Peki neden annesi olayları onun bakış açısından göremiyordu?

Partiden sonra arabaya binince Bertie nefesini tuttu. Ama annesi giydiği kot pantolonu fark etmemiş ve konu hakkında hiçbir şey söylememişti. Eve döndüklerinde apartmanın merdivenlerinden çıkarken Irene bir çığlık kopartıvermişti.

"Bertie!" diye haykırdı Irene. "O üstündeki de ne öyle?"

Bertie'nin kalbi yerinden çıkacak gibi oldu. "Kot pantolon anne," dedi. "Beğendin mi?"

"Kot mu?" diye bağırdı Irene. "Tulumun nerede? Tulumunu ne yaptın?"

Bertie yutkundu. Tulumunun çalındığını ve durumu gören nazik birinin kendisine bir kot pantolon verdiğini söyleyip söyleyemeyeceğini kafasında tartıyordu, ama dürüst bir çocuktu ve söz konusu olan annesi dahi olsa kimseye yalan söylemekten hoşlanmıyordu. Hikâyeyi olduğu gibi anlatmaya ve annesinin insafına sığınmaya karar verdi. Sonuçta tulumunu çoktan Tofu'ya vermişti ve eşyanın yasal sahibi artık o sayıldığı için geri alamazdı.

"Tofu'yla değiştokuş yaptık," dedi. "Tulumumu çok beğendi. Ben tulumumu ona verdim, o da karşılığında kot pantolonunu verdi. Kot pantolonun tulumdan daha değerli olduğuna eminim. Çok iyi bir değiştokuş oldu bence."

Irene parmağını sallıyordu. "Sen çok yaramaz bir çocuksun Bertie! Çok kızdım sana. O tulum senin en iyi tulumundu. O kabadayı çocuk, adı Toffee midir nedir..."

"Tofu," diye düzeltti Bertie.

"Tofu işte, her neyse... Nasıl olur gelip de tulumunu alır?" diye cümlesini bitirdi Irene.

"Özür dilerim anne," dedi Bertie ayaklarına bakarak. "Bir daha yapmam. Söz."

"Sakın yapma!" dedi Irene merdivenlerden çıkmaya devam ederken. "Eve girince ilk işimiz telefon açmak ve gidip tulumunu almak olacak."

"Ama yapamayız," diye sızlandı Bertie. "Verilen şeylerin geri alınamayacağını herkes bilir. Yasa böyle anne. Bir şeyi verince bir daha geri alamazsın."

"Saçmalık," dedi Irene. "O tulum epeyce pahalıydı ve hâlâ senin sayılır. Toffee'nin elinden böyle bir şeyi çekip almaya hakkı yok."

Bertie olacak olanları düşünmek bile istemiyordu. Tofu'nun evine zorla götürülüp, yeni elde ettiği kot pantolonu geri vermek ve tekrar çilek renkli tulumu giymekten daha korkunç bir aşağılanma olabilir miydi?

"Gitmek zorunda mıyım?" diye sordu kısık ve yılgın bir sesle. "İstesek de onlar getirse olmaz mı?"

"Olmaz," dedi Irene sertçe. "Hareketlerimizin sonuçlarına da katlanmalıyız Bertie. Bu derdi başına sen açtın, içinden de sen çıkacaksın, erkek gibi."

Bertie annesine baktı. Erkek gibi davranmak istiyordu... hem de nasıl. Ama erkekler çilek renkli tulum giymek zorunda bırakılmazdı. Erkekler yogaya veya psi-

koterapiye gitmezdi. Erkeklerin Irene gibi anneleri yoktu. Sonuçta tulumu almaya gittiklerinde tam da korktuğu başına gelmişti. Annesi tüm konuşma boyunca Tofu'ya Toffee demiş, hatta bir ara azarlarcasına parmağını sallamıştı. Bertie ölmek istiyordu. Gözlerini kapatmak ve uyumak istiyordu. Bir daha asla çilek renkli tulumunu görmek istemiyordu.

72. Mürekkep ve Hayal Gücü

Dr. Fairbairn elinde küçük bir mürekkep şişesiyle oturuyordu. "Bertie," dedi. "Bugün biraz farklı bir şeyler yapabiliriz diye umuyordum. Bu bir mürekkep şişesi."

Küçük siyah şişeyi kaldırdı ve Bertie'ye doğru salladı. Gözleri kocaman olan Bertie, Dr. Fairbairn'e bakıyordu. Dr. Fairbairn'i Carstairs'e kaldırmadan önceki son günler bunlar herhalde diye geçiriyordu aklından. Acaba nasıl götüreceklerdi? Muhtemelen Dr. Fairbairn Dundas Caddesi'nde o hep giydiği mavi ceketiyle yürürken elinde ağ olan adamlar üstüne ağı fırlatacaktı. Sonra kargatulumba bir minibüse tıkıp götüreceklerdi. Bertie haritadan Carstairs'i bulmuş ve çok uzak olmadığını öğrenmişti. Arabanın Carstair'e ulaşması çok uzun sürmezdi ve muhtemelen ikindi çayına kadar oraya varmış olurlardı.

Bertie yutkundu. "Mürekkep," dedi kısık bir sesle. Dr. Fairbairn'i daha da heyecanlandıracak hiçbir şey söylememek en iyisiydi. Yumuşak bir sesle kısa kelimeler söylemek en güvenli yöntemdi.

"Evet," dedi Dr. Fairbairn. "Siyah mürekkep."

Bertie başıyla onayladı. "Mürekkep," dedi. Sonra tekrarladı: "Mürekkep."

Dr. Fairbairn gülümsedi. "Neden mürekkep şişesi tuttuğumu merak ediyorsundur."

Bertie başını sağa sola salladı. "Hayır," dedi, daha da kısık bir sesle.

"Terapistlerin icat ettiği çok ilginç küçük bir oyun var," dedi Dr. Fairbairn. "Adı Rorschach Mürekkep Testi. Oynamak ister misin Bertie?"

Bertie kabul etmekten başka şansının olmadığını biliyordu, o yüzden kafasını salladı. Doğru cevabı vermiş olmalıydı, çünkü Dr. Fairbairn bu cevaba memnun olmuş görünüyordu.

"Çok güzel," dedi psikoterapist. "Bu küçük mürekkep şişesini açacağım... işte böyle. Sonra bu kâğıt parçasının üstüne biraz mürekkep dökeceğim. Bak, gördün mü? Sonra kâğıdı ikiye katlayacağım. Oldu işte!"

Bertie katlanmış kâğıda baktı. "Sıra bende mi?" diye sordu.

Dr. Fairbairn gülümsedi. "Bu oyunda sıra yok. Senin ortaya çıkan mürekkep lekesine bakıp, ne gördüğünü söylemen gerek. Böyle oynanıyor bu oyun."

Bertie titreyen elleriyle kâğıdı aldı. Sonra da hâlâ ıslak olan mürekkep lekesine baktı.

"İskoçya'ya benziyor," dedi kısık bir sesle. "Bakın, şurada."

Dr. Fairbairn kâğıdı alıp dikkatle inceledi ve ters çevirdi.

"İlginç," dedi. "Tekrar yapalım."

Bir kâğıda tekrar biraz mürekkep döktü ve tekrar kâğıdı katladı. Tekrar Bertie'nin eline tutuşturdu. "Şimdi anlarız," dedi. "Ne gördüğünü söyle bana. Çok garip bir şey olsa da söylemekten çekinme sakın. Aklından geçeni söyle."

"Tamam," dedi Bertie.

Kâğıdı alıp açtı.

"Kraliçe'yi görüyorum," dedi Bertie. "Bakın Dr. Fairbairn, tam şurada. Kraliçenin başı."

Dr. Fairbairn lekeye göz gezdirdi. Keyfi kaçmışa benziyordu.

"Tekrar yapalım," dedi.

Yine mürekkep döküldü, yine kâğıt katlandı. Artık kendinden emin olan, fakat oyunu son derece sıkıcı bulan Bertie mürekkep lekesine baktı.

Bu sefer konuşmadan önce oldukça uzun süre lekeyi inceledi. Sonra kâğıdı Dr. Fairbairn'e uzatırken. "Bu Dr. Freud değil mi? Bakın Dr. Fairbairn iki tane Dr. Freud yaptınız."

Dr. Fairbairn Bertie'yi hayretler içinde bırakarak mürekkep şişesini bir kenara koydu ve kâğıtları çöpe fırlattı. "Bunu belki daha sonra yaparız Bertie," dedi, "kendini daha hayalperest hissettiğin bir zaman mesela. Şimdilik burada bırakalım. Gitmeden önce annenle biraz konuşmam gerekiyor. Sen artık çıkıp, bekleme salonunda *Scottish Field* filan okuyabilirsin. Hoşça kal."

Bertie dışarıda Dr. Fairbairn'le konuşmaya giden annesini beklemeye başladı. Terapi seansının bir saat ol-

ması gerekiyordu, ama daha on dakika geçmemişti. Annesi içeri girip, Dr. Fairbairn'le en az elli dakika konuşacaktı. Ne konuşuyor olabilirler diye merak ediyordu Bertie. Haftada iki kez, hem de elli dakika boyunca Melanie Klein'dan bahsediyor olamazlardı. Ama öyle yapıyor gibi görünüyorlardı.

Irene demin Bertie'nin kalktığı sandalyeye oturmuş, Dr. Fairbairn'i dinliyordu.

"Bu sabah Bertie üstünde biraz Rorschach çalışması yapayım dedim," dedi Dr. Fairbairn. "Çok iyi sonuçlar elde etmedik. Gördüklerini bire bir yorumladı. Bilinçaltıyla ilgili bir süreç gözlemleyemedim. Nesne ilişkileri sorununu aydınlatamadık."

"Olsun," dedi Irene. "Üstelememiz gerek. Korkarım büyük bir saldırganlık söz konusu hâlâ. Geçen gün bowlinge gitmek istedi. Bu saldırganca bir tutum."

"Belki," dedi Dr. Fairbairn birkaç satır not alırken. "Belki de değil."

"Ayrıca çakı fantezileri var," diye devam etti Irene. "Sürekli çakı istiyor benden."

"Endişe verici bir durum," dedi Dr. Fairbairn. "Ama oğlanlar bu tip şeyleri severler aslında."

Irene kafasını kaldırdı. "Bazı oğlanlar sevebilir," dedi. "Bazı erkeklerin bıçağa ihtiyacı vardır. Bazısının yoktur."

Dr. Fairbairn bir süre düşündü. "Aslında," dedi, "bir süredir Bertie'nin durumunu düşünüyordum ve neler olup bittiğiyle ilgili bazı fikirler edinmeye başladım. Dinamiklerle, bölünme süreçleri, iyi anne-kötü anne şizoid dallanmalarıyla ilgili..."

Irene hevesle öne eğildi. "Öyle mi?" dedi. "Peki sizce problem ne?"

Dr. Fairbairn ayağa kalktı. Çöpe attığı buruşuk kâğıtlara baktı, sonra anlık bir dürtüyle bir kâğıdı alıp düzleştirdi ve Irene'e gösterdi.

"Burada ne görüyorsunuz?" diye sordu.

Irene İskoçya'ya benzeyen lekeye bakıp kaşlarını çattı. "Bir suçluluk bulutu galiba," dedi. "Evet bu bir suçluluk bulutu."

"Bu İskoçya!" diye haykırdı Dr. Fairbairn.

"Saçmalık!" dedi Irene. "Bu bir suçluluk bulutu."

Dr. Fairbairn eğilip, kraliçeye benzeyen mürekkep lekeli kâğıdı çıkardı. "Peki ya bu?" diye sordu kâğıdı Irene'in eline tutuştururken. "Bu ne peki?"

"Anne," dedi Irene hiç tereddüt etmeden.

Dr. Fairbairn kâğıdı Irene'in elinden kaptı. Sonra ona baktı ve kısık, ama kendinden emin bir sesle konuşmaya başladı.

"Sorun ne biliyor musunuz?" dedi. "Sorun ne biliyor musunuz? Sorunun ne olduğuna karar verdim ben. Sorun sizsiniz!"

73. Tekrar Wee Fraser

Bertie, Dr. Fairbairn'in odasından gelen bağrışmayı duyduğunda bir şeylerin yanlış gittiğini anlamıştı. *Scottish Field*'lardan birine daldığı için vakit hızlı geçmişti. Ama bekleme salonunun o ağırbaşlı sessizliğini şu an kavgacı sesler bozuyordu. Dr. Fairbairn ile annesi kavga ediyordu! Hatta belki durum daha da kötüydü. Belki Dr. Fairbairn en sonunda kontrolden çıkmıştı ve annesine saldırıyordu, hatta ona mürekkep bile fırlatıyor olabilirdi. Bertie dergiyi bir kenara atıp, ayağa kalktı. Ama ne yapması gerektiğinden emin değildi. Eğer odaya dalarsa işleri daha da kötüleştirebilirdi. Eğer olduğu yerde kalırsa psikoterapistinin elinde annesinin sonu gelebilirdi.

Bertie kalkıp odanın kapısına kulağını dayadı. Bağırışlar kesilmişti, ama şimdi de odanın içinde derin bir sessizlik vardı. Bu kötüye işaret diye geçirdi aklından. Belki de Dr. Fairbairn annesinin cansız bedenini Queen Caddesi Parkı'na saklamak için camdan aşağıya bir halat sarkıtmaya çalışıyordu. Ama sonra bir ses, ardından

bir ses daha duydu. Sesler yüksek değildi, tam tersine gelişigüzel bir muhabbet ediliyormuş gibiydi. Bertie rahat bir nefes aldı. Kavga sona ermişti. Tekrar Melanie Klein'dan konuşmaya başlamışlardı.

Odanın içinde ise Dr. Fairbairn koltuğunda, başı ellerinin arasında oturuyordu.

"Bana bir an ne oldu böyle bilemiyorum," dedi pişmanlıkla. "Her şey bir anda oldu. Neden böyle bir şey dedim, bilmiyorum."

Irene ona baktı. Gerginliğin insanları nasıl etkilediğini anlayabiliyordu. Türlü türlü asap bozucu kişisel problemlerle uğraşan Dr. Fairbairn'in işi şüphesiz çok ağırdı. Böyle durumlarda aceleyle bir yorum yapmak ya da demin olduğu gibi karşıdakine haksızlık etmek mümkün olabiliyordu.

"Sizi anlıyorum," dedi usul usul. "Cidden anlıyorum. Kendinizi boş yere suçlamayın."

Masaya bakmaya devam eden Dr. Fairbairn'i izliyordu. Biraz derine inme fırsatı doğmuştu kendisine Dr. Fairbairn'le ilgili öğrenmek istediği çok şey vardı ve şu an derine inmenin tam sırasıydı.

"Bana neler olduğunu anlatırsanız, kendinizi daha iyi hissedebilirsiniz," dedi.

Dr. Fairbairn kafasını kaldırdı. "Neyi anlatayım?" diye sordu.

"Bastırdığınız açıkça belli olan şeyleri," dedi Irene kısık sesle. "Suçluluğu."

Dr. Fairbairn bir süre konuşmadı. "Suçluluğum bu kadar belli mi?" diye sordu.

"Korkarım öyle," dedi Irene olabildiğince sempatik bir sesle konuşmaya çalışarak. "Ayan beyan ortada. Hep hissetmiştim zaten."

"Ya," dedi Dr. Fairbairn. Sanki deodorantının yeteri kadar etkili olmadığı söyleniyormuş gibi bir durumdu bu. İnsanın moralini bozuyordu.

"Suçluluğun oldukça karakteristik bir görüntüsü var," diye devam etti Irene. "İnsanın yüzünden bunu hep okuyabilmişimdir."

Dr. Fairbairn'i göz ucuyla izliyordu. Suçluluğunun nerden kaynaklandığını bilmiyordu, ama çok ilginç bir şey olduğunu tahmin edebiliyordu.

"Bana anlatabilirsiniz," diye teşvik etmeye çalıştı Irene. "Kendinizi rahatlamış hissedeceksiniz."

"Öyle mi dersiniz?" diye sordu Dr. Fairbairn.

Irene başıyla onayladı. Söz gerektirmeyen jestleri kullanmanın tam sırasıydı.

"Çok kötü hissediyorum," dedi Dr. Fairbairn. "Bu suçluluk yüküyle çok uzun süredir dolaşıyorum. Olmadığına inandırmaya çalıştım kendimi, ama inkârım yüzünden her şey daha da kötü oldu."

"İnkâr hep böyledir zaten," dedi Irene. "İnkâr yapıştırma gücü az olan bir bant gibidir." Bir an durup, yaptığı benzetmeyi düşündü. Duruma hayli uygun, dedi kendi kendine.

"Ama kişinin kendi utancıyla yüzleşmesi çok zor oluyor," dedi Dr. Fairbairn. "Hiç kolay değil."

Irene sabırsızlanmaya başlamıştı. Saatine baktı. Ya bir sonraki hastası şimdi gelirse? Dr. Fairbairn'in açık-

layacaklarını duyamayabilirdi ve psikoterapist bir sonraki buluşmalarında kendini toplamış olacağı için suçluluğunu itiraf etmekten çekinecekti. "Ee?" dedi Irene. "Suçluluğunuzun temelinde ne yatıyor?" Duraksadı. "Ne yaptınız?"

Dr. Fairbairn sanki söyleyeceklerinden utanıyormuşçasına kafasını başka yöne çevirdi.

"Galiba suçluluğumun temelinde profesyonel başarısızlığım yatıyor," dedi. "Bunun bir başarısızlık olmadığını kendime anlatmaya çalıştım, ama kesinlikle bir başarısızlıktı."

Irene öne eğildi. "Nasıl bir başarısızlığa uğradınız?" diye sordu. "Söyleyin bana. Söyleyin ki arının."

"Benim ünlü vakamı duydunuz değil mi?" diye sordu Dr. Fairbairn. "Wee Fraser incelemesini."

"Tabii ki duydum," dedi Irene. "Freud'un Küçük Hans'ı veya Melanie Klein'ın Richard'ı kadar ünlü neredeyse."

Dr. Fairbairn gülümsedi, ama bu gülümseme kısa süre içinde acıya teslim oldu. "Koltuklarım kabardı," dedi, "ama ne yazık ki bu, yaptığımı daha da kötü bir hale getiriyor."

Irene ona büyük bir şaşkınlıkla bakıyordu. Dr. Fairbairn vakayı saptırmış mıydı? Wee Fraser sahiden var olmuş muydu? Yoksa Dr. Fairbairn'in tüm bilimsel saygınlığının üstüne inşa edilmiş olduğu vaka düzmece miydi? Eğer böyle bir şey söz konusuysa bu büyük bir skandaldı. Böyle bir yanıltmacaya imza atan yazarın ağırlığı altında ezildiği bir suçluluk hissetmesi oldukça anlaşılır bir durumdu.

"Tam olarak ne yaptınız?" diye sordu Irene. "Wee Fraser'ı siz mi yarattınız?"

Dr. Fairbairn, Irene'e boş gözlerle baktı. "Yaratmak mı? Neden böyle bir şey yapayım ki?" Duraksadı. "Hayır onu yaratmadım. Ona vurdum."

Irene nefesini tuttu. "Wee Fraser'a vurdunuz mu? Hakikaten vurdunuz mu yani?"

Dr. Fairbairn gözlerini yumdu. "Vurdum," dedi. "Beni ısırdı, ben de ona vurdum. Bir şey daha var. Asıl ne oldu biliyor musunuz? Ona vurduktan sonra kendimi daha iyi hissettim." Başını sallayarak camdan dışarı baktı. "Sonra suçluluk geldi," dedi. "Gece içeri giren bir hırsız gibi suçluluk geldi.

"*Ve huzurumu da alıp götürdü.*"

74. Kurt Adam, Nedler*, Motherwell

Irene nadiren ne diyeceğini şaşırırdı, ama Dr. Fairbairn'in üç yaşındaki Wee Fraser isimli zalime elini kaldırdığını itiraf etmesinin karşısında en az iki dakika nutku tutulmuştu. Bu süre boyunca Dr. Fairbairn ne yaptığına içten içe şaşırarak sessizce oturmuştu. Neredeyse on bir yıldır bastırdığı bir konuyu anlatmıştı. Wee Fraser'ın ısırığı yüzünden canı yanarken çocuğun elinin üstüne küçük bir tokat atmış ve terapistini ısırmaması gerektiğini söylemişti. Wee Fraser kendisine şaşkınlıkla bakmış ve seansın geri kalan kısmında kendisinden hiç beklenmedik bir şekilde uslu davranmıştı. Dr. Fairbairn çocuk davranışlarının dinamiklerine bu kadar aşina olmasaydı, aslında Wee Fraser'ın en başından beri böyle bir tepkiye ihtiyaç duyduğu sonucuna varabilirdi, ama böyle bir çıkarım biraz da yanlıştı.

* Ned: Bu terim, markalı spor giysiler giyen ve genellikle çalışan sınıftan gelen İskoç yetişkinler için kullanılıyor. Holiganlık yapıyor ve küçük suçlar işleyebiliyorlar. Protestan Rangers ile Katolik Celtic takımının renklerini giyenler arasında çekişmeler çıkıyor. Ned kültürü futbol holiganlığı ve mezhepçilikten besleniyor. (ç.n.)

En sonunda Irene konuşmaya başladı. "Neler hissettiğinizi anlayabiliyorum," dedi. "Bu taşıması zor bir suçluluk yükü. Ama en azından benimle konuşabildiniz." Ona merakla baktı. "Peki, şimdi kendinizi nasıl hissediyorsunuz?"

Dr. Fairbairn derin bir nefes aldı. "Aslında daha iyi hissediyorum. Doğruyu söylemekle birlikte gelen arınma duygusu bu. Temizlenme gibi."

Irene onayladı. Dr. Fairbairn sahiden de hafiflemiş gibi duruyordu. Sanki daha önceden omuzlarına bastıran suçluluğun metafizik ağırlığı kalkmış ve mavi keten ceketi hareket ve kuvvetle dolmuş gibiydi.

"Tabii bu konuyu burada bırakamazsınız," dedi Irene bir parmağını öğüt vermekten çok bir şey tembihlermiş gibi kaldırarak.

Dr. Fairbairn kısa bir an yılgınlığa düşmüş gibi göründü. "Bırakamaz mıyım?" dedi.

"Hayır," diye cevap verdi Irene. "Wee Fraser'a vurmanız sonlandırılmamış bir mesele. Durumu düzeltmeniz gerekiyor."

Dr. Fairbairn düşünceli görünüyordu. "Belki..."

Irene sözünü kesti. "Söylesenize," dedi, "Wee Fraser'a ne oldu acaba? Peşine düştünüz mü?"

Dr. Fairbairn olumsuz anlamda başını salladı. "Wee Fraser bana bir pratisyen hekim aracılığıyla gelmişti. Burdiehouse'taki bir bayan kuaföründe teşhircilik yaptıktan sonra terapi seanslarının parasını Sağlık Bakanlığı'nın ödemesini sağlayabilmiş. Wee Fraser oraya saçını yaptırmaya giden annesiyle birlikte gitmiş. Diğer kadınlar bu durumdan rahatsızlık duyunca, annesi bu dav-

ranışı değerlendirmesi için Wee Fraser'ı doktora götürmüş. Neyse ki bahsini ettiğim bu pratisyen hekimin psikoterapik bir müdahalenin yardımı dokunabileceğine dair bir öngörüsü varmış. Bizim yollarımız da böyle kesişti işte."

"Peki, anne babası nasıldı?" diye sordu Irene. "Fonksiyonel miydiler?"

"Oldukça fonksiyonel olduklarını düşünüyorum," dedi Dr. Fairbairn. "En azından öyle görünüyorlardı. Saygı duyulacak bir çiftti. Baba itfaiyeciydi, anne ise Roxburghe Oteli'nde resepsiyon görevlisiydi. Wee Fraser'la ilgili ne yapacaklarını bilemiyorlardı ne yazık ki."

"Wee Fraser'a ne oldu?" diye sordu Irene. "Hiçbir şey duymadınız mı?"

"Hayır," dedi Dr. Fairbairn. "Ama hâlâ aynı yerdedirler diye tahmin ediyorum. Fraser şu sıralarda on dört yaşına basmış olmalı." Duraksadı. "Onu geçen gün gördüm."

Irene'in gözleri kocaman oldu. "Wee Fraser'ı mı gördünüz?" Freud'un ünlü hastası Kurt Adam'ın oldukça yakın bir tarihte Viyana'da yaşadığıyla ilgili bir yazı okumuştu. Onu aramaya başlayan Amerikalı bir gazetecinin keşfiydi bu. Muhtemelen Wee Fraser'ın da benzer bir şekilde bulunması gerekiyordu.

"Princes Caddesi'nin doğu yakasında gördüm onu," dedi Dr. Fairbairn. "Orada pek çok ned oluyor... hani şu birlikte takılan, yani bir araya toplanan genç oğlanlar oluyor ya. Leith Sokağı'nın üstündeki o korkunç alışveriş merkezinden alışveriş yapıyorlar galiba. Hani Nicky Fairbairn'in iğneleye iğneleye bitiremediği yerden."

Irene bu ismi duyunca oturduğu yerde dikildi. Nicholas Fairbairn.* Dr. Fairbairn neden Nicholas Fairbairn'den bahsetmişti? Erkek kardeşi diye mi? Eğer öyleyse Ronald Fairbairn'in** oğlu olmalıydı. Ronald Fairbairn, Psikanalitik Kişilik Araştırmaları'nın yazarıydı. Bu kitabın ilk bölümünde "Nesne İlişkileri Açısından Endoskopik Yapı Değerlendirmesi" isimli ufuk açıcı bir makale vardı.

"Yoksa siz..." diye söze başladı Irene.

Dr. Fairbairn tereddütlü görünüyordu. Daha büyük bir suçluluk, bir yanardağdan fışkırmak üzere olan lavlar gibi, amansızca yüzeye ilerliyordu. "Hayır," dedi. "Ronald Fairbairn'le veya renkli oğluyla hiçbir ilgim yok. Ben sıradan bir Fairbairn'im." Yine tereddüt etti. "Biz aslında Motherwell kökenliyiz."

"Motherwell mi?" diye haykırdı Irene ve hemen ardından kendine çeki düzen verdi. Motherwell ismi de Airdrie gibi gayet normal bir isimdi. Herkesin bir yerli olması lazımdı zaten, burası Motherwell de olabilirdi pekâlâ. Kendisi de Morayliydi. Ama kimsenin bu konuyu deşmesine gerek yoktu. (Moray Meydanı'ydı söz konusu olan aslında.)

"Evet," dedi Dr. Fairbairn. İtirafları kendisine güven verdiği için doğruca Irene'e bakabiliyordu. "Siz nerelisiniz Bayan Pollock?"

* Ronald Fairbairn'in oğlu Sir Nicholas Hardwick Fairbairn açıksözlülüğü ve renkli kişiliğiyle tanınan bir politikacıydı. (ç.n.)

** William Ronald Dodds Fairbairn, Edinburgh doğumlu bir psikoterapist. (ç.n.)

BELGİNİN KİTAPLIĞI

"Moray," dedi Irene. Cümlesinin sonuna "Meydanı" kelimesini eklemeye hazırlanıyordu (kişi göz göre göre yalan söylememeliydi sonuçta), ama biraz ara verince cümlesini tamamlamaya fırsat bulamadı (bu kendi suçu değildi).

"Moray demek," dedi Dr. Fairbairn. "Çok güzel bir yer orası. Moray'i çok severim. Nairn'i de..."

Irene karşılık vermedi. Konuşmaları gereken suçluluk ona değil, karşısındakine aitti.

"Wee Fraser'ı bulmalısınız," dedi. "Biliyorsunuz bunu değil mi? Onu bulmalı ve yaptıklarınızdan dolayı özür dilemelisiniz."

Dr. Fairbairn karşılık vermedi. Irene'in haklı olduğundan şüphesi yoktu. Zararı telafi etmek hayati önem taşıyordu; Melanie Klein bunu kendisi de söylemişti. Burdiehouse'a gidip Wee Fraser'ı bulmalı ve affına sığınmalıydı. Basit bir şeydi, ama sadece kendisi için değil, muhtemelen Wee Fraser için de önemliydi.

75. Cyril'in Zafer Anı

Irene'in Bertie'yle eve dönerken düşünecek çok şeyi vardı. Dr. Fairbairn'le konuşmaları oldukça sarsıcıydı ve düşüncelerini bir düzene koyması gerekiyordu. Psikoterapistin hiç beklenmedik ve neredeyse intikam alırcasına Bertie'nin sorunlarından kendisini sorumlu tutmasına son derece şaşırmıştı. Anneyi suçlamak kolaydı tabii. Psikanalizle ilgili az buçuk bilgisi olan herkes anneyi suçluyordu, ama böyle bir şeyin Dr. Fairbairn gibi profesyonel olarak psikanaliz yapan birinden gelmiş olması en şaşırtıcısıydı. Ayrıca bu çok tehlikeliydi. Böyle bir ithama kendisi göğüs gerebilirdi, çünkü entelektüel açıdan karşı çıkabilirdi, Kleinian teorilere aşinaydı. Ama sıradan birine böyle bir söz söylerse ne olacaktı? Böyle bir anne son derece üzülebilirdi.

Tabii bu yorum saçmaydı ve Irene'in verdiği tepki sonucunda Dr. Fairbairn'in aklı başına gelmişti. Ama ilişkileri bu olayın sonucunda çok kesin bir şekilde değişmişti. Masasında oturup, kafasını ellerinin arasına gö-

men Dr. Fairbairn'in görüntüsü Irene'in içindeki annelik güdüsünü ortaya çıkarmıştı. Tam o sırada Irene olanı biteni kavrayıverdi. Hatta bu öyle bir şok etkisi yarattı ki, Irene Dundas Caddesi'nin ortasında durup yarı yarıya bastırılmış bir çığlık kopardı. Tabii ya! Dr. Fairbairn'in annesi yoktu. Kendisine, Bertie'yi boğduğu söylerken doğal annelik içgüdülerini oğlundan kendisine yönlendirmeye çalışıyordu aslında. Bertie'ye annelik yapma diyordu. Böylece gelip bana annelik yapabilirsin. Oldukça barizdi. Hatta ayan beyan ortadaydı.

Annesinin küçük haykırışını duyan Bertie durdu ve kafasını yukarı kaldırdı.

"İyi misin anne?" diye sordu.

Irene oğluna baktı. O kadar derin düşüncelere dalmıştı ki Bertie'nin yanında olduğunu unutmuştu. Ama tulumunun içinde o güzel gülümsemesiyle kendisine bakıyordu işte. Ne kadar ilginç bir çocuktu. İtalyancasıyla olsun, saksafon bilgisiyle olsun son derece yetenekli bir çocuktu, ama nesne ilişkileri bağlamında sıkıntılar yaşıyordu.

"Evet, iyiyim Bertie," diye cevap verdi. "Demin aklıma çok önemli bir şey geldi. Hani bazı düşünceler o kadar önemlidir ki sana 'ah!' dedirtirler. Öyle bir şey geçti aklımdan işte."

"Bir içgörü anı mı yani?" dedi Bertie.

Irene ona baktı. Bertie'nin kelime bilgisi onu sık sık şaşırtıyordu, ama öte yandan gururlanıyordu da. Tüm bunları benden aldı, dedi kendi kendine. Hepsini. Bertie'yi ben yarattım.

"Evet," dedi. "Bir içgörü anı da diyebilirsin. Dr. Fairbairn'in odasında olanlarla ilgili bir içgörü anı yaşadım. Dr. Fairbairn'le küçük bir tartışma yaşadık. Ciddi bir şey değil, merak etme."

Bertie şaşırmış gibi davrandı. "Minik bir çıngar mı?" diye sordu.

Irene kaşlarını çattı. "Pek sayılmaz. Böyle bir kelime kullanmanı istemiyorum Bertie."

"Kaba bir kelime mi anne?" diye sordu Bertie. "Şey gibi mi..."

"Kaba değil," dedi Irene. "Daha çok, hani nasıl desem, lehçe gibi bir şey. İskoççа."

"İskoççа kaba bir dil mi?" diye bastırdı Bertie.

"Hayır," dedi Irene. "İskoççа tamamen kaba bir dil değil. Ama Edinburgh'da pek böyle bir dil kullanmıyoruz."

Bertie karşılık vermedi. Aklına bir fikir gelmişti. İskoççа konuşmaya başlayacaktı! Annesini rahatsız edecekti böylelikle. Ona pembe tulum giydirebilirdi, ama nasıl konuşacağına karışamazdı. Bu ona ders olurdu işte.

"Her neyse," dedi Irene, "eve dönmemiz gerek. Yarım saat sonra saksafon dersin var ve o zamana kadar ödevlerini bitirmen gerek."

"He ya," dedi Bertie kısık sesle. "Başka heeç bişeye vaktim de yok ha."

"Ne dedin Bertie?" diye sordu Irene. "Bir şey mi dedin?"

"Yoo demedim bişe," dedi Bertie.

"Ne?"

"Yoh bişe," diye mırıldandı Bertie.

"Bazen çok garip bir çocuk olup çıkıyorsun," dedi Irene. Sesinden rahatsız olduğu belli oluyordu. "Kendi kendine ne diye böyle mırıldanıyorsun?"

Tam o sırada Big Lou's'un önünden geçtiler. Matthew ile Angus Lordie de kahve muhabbetleri Cyril'in uzun ulumalarıyla kesildiği için kafenin merdivenlerinden yukarı, sokağa çıkıyordu. Bu patlamaya sebep olan köpek pişmanlığı muhtemelen ortaya çıkışı kadar hızlı bir şekilde baskılanmıştı, çünkü Cyril şu anda neşeli gibiydi ve Bertie'yi gördüğü için heyecanla kuyruğunu sallıyordu. Cyril oğlan çocukları seviyordu. Hafif farklı kokularını seviyordu, etrafta oraya buraya zıplamalarını seviyordu. Oğlanlarla köpekler doğal müttefikler diye düşünüyordu Cyril.

Bertie'yi görünce Cyril hemen öne atıldı ve merdivene oturarak patisini havaya kaldırdı.

"Cicci köpeh," dedi Bertie Cyril'in yanına eğilip, patisini eline alarak. "Güzel köpeh."

Cyril heyecanla Bertie'nin yüzünü yalamaya başladı, Bertie keyifle çığlıklar atıyordu.

"Bertie!" diye bağırdı Irene. "Şu kokuşmuş yaratıktan uzar dur! Yalamasına izin verme!" Sonra Cyril'e dönüp eğildi ve bağırmaya başladı: "İğrenç kokuşmuş köpek! Git! Hoşt hoşt!"

Bir köpek olduğu için Cyril'in kelime dağarcığı pek geniş değildi. Ama bütün köpeklerin anladığı bazı kelimeler vardı. "Yürü" kelimesinin anlamını biliyorlardı. "İyi köpek" ve "yakala" ne demek biliyorlardı. Ayrıca

Cyril "kokuşmuş" kelimesinin de anlamını biliyordu ve buna son derece içerlemişti. Bu uzun boylu kadını daha önce de Drummond'da yürürken görmüş ve ondan hiç hoşlanmamıştı. Şimdi de kendisine hem kötü hem de kokuşmuş diye bağırıyordu. Bu çok fazlaydı artık!

Irene'in bilekleri bir anda odak noktası oldu. Yakındaydılar ve apaçık ortada duruyorlardı. Bunu kendisi değil, o kadın başlatmıştı. Hiçbir köpek, en kahraman köpekler bile buna karşı gelemezdi. Öne atıldı, çenesini açtı. Altın dişi ışığı yakaladığı için etrafa pırıltılar saçtı. Sonra Irene'in sağ bileğini kapıverdi. Muhteşem bir andı. Tatmin ediciydi. Bunu kesinlikle hak etmişti.

76. Bruce'un Crieff ile İlgili Hoşgörüsüzlüğü

Bruce, George'un kendisine telefonda söylediklerinden son derece rahatsız olmuştu. Petrus şarabını çok iyi bir fiyata satın almış olduğu için çok mutluydu, ama George'un ortaya attığı fikir yüzünden keyfi kaçmıştı. Sahte Petrus şişelerine sıradan şarap dolduran çetelerden bahsetmişti.

İlk başta George'un haklı olabileceği ihtimalini reddetmişti. Sonuçta bahsi geçen şarabı gözüyle görmüştü, George uzaktan nasıl ahkam kesebiliyordu ki? George'un sorunu maceraya hiç eğilimi olmamasından kaynaklanıyordu tabii. Alışılmamış bir şekilde bir şeyler satın almak, sıradan kanalları kullanmamak onun dikkatli ve muhasebeci kişiliğine çok yabancıydı. Zavallı George! Morrison's Koleji'nde bile hep çekingen olmuştu. Başını belaya sokabilecek hiçbir bir işe asla yanaşmazdı. Ne korkaktı sahiden. Ama korkakların da yararlı oldukları zamanlar oluyor diye düşündü Bruce. Özellikle paraları varsa.

Ama belki de... belki de George haklıydı. En azından kelepir mallara dikkat etmek konusunda haklıy-

dı. Petrus söylenildiği kadar değerli bir şarapsa, o zaman Harry neden ona piyasa değerinin çok altında bir fiyata satsındı? Eğer bu kadar pahalı bir şarapsa ve Harry'nin dediği gibi insanlar bu şarabı almak için sıraya giriyorsa, neden kendisine bu kadar ucuza satmıştı? Sonuçta bir arkadaşa yapmak zorunluluğu hissedilen bir indirim değildi söz konusu olan. Piyasa fiyatından son derece düşük bir fiyat çekmişti. Üç kasa şarabı verivermişti.

George'un haklı olma ihtimali Bruce'u çok rahatsız ediyordu. Şaraba yüksek bir meblağ ödemişti ve bu parayı kendi hesabından çıkarmıştı. Ayrıca dükkânın ilk ay kirasını da yine kendi cebinden vermişti ve borç hanesi biraz hızlı büyüyordu. Ayrıca George tahvil sattıktan sonra kendisine para vereceğine dair söz vermişti, fakat Bruce ondan daha tek kuruş alamamıştı. Ama tahvil satmak ne kadar zaman alabilirdi ki? Brokere bir telefon açmaya bakmıyor muydu bu iş?

Dükkânda ikinci gününü Leith'teki bir toptancıdan istediği malları yerleştirmekle geçirdi. Bunlar tam da Stockbridge sakinlerinin akşam yemeğinde tüketebileceği veya partilere götürebileceği türden şaraplar diye düşünüyordu Bruce. Büyük Avustralya kırmızıları, çeşitli Chardonnayler ve hatta Bayanlara Özel adı altında bir kısma yerleştirmeyi planladığı tatlı Alman şarapları vardı. Bu son fikir aklına yatıyordu ve kadınların bu şarapları ne kadar sevdiğini görünce, diğer şarap satıcılarının da aynı şeyi yapacağına inanıyordu.

Dükkândaki raflar yavaş yavaş doluyordu. Yeni Dünya şarapları Bruce'un kişisel zevki sebebiyle en öndeydi. Fransa ve İtalya şarapları ise en arkada yer alıyordu. İspanya'ya ise çok küçük bir yer ayrılmıştı. Bu Bruce'un Rioja'yı içilemez bulmasından kaynaklanıyordu. ("O şarapla ağzımı bile çalkalamam," demeyi seviyordu ve bunun oldukça zekice bir söz olduğuna inanıyordu.) Güney Afrika kısmı da oldukça küçüktü. Bunun sebebiyse Bruce'un Güney Afrika rugby taktiklerini sevmemesiydi. Güney Afrika taraftarlarının Springbok'la karşılaşacak olan All Blacks oyuncularını zehirlediklerine inanıyordu. "Bir maç arifesinde tüm rugby takımı oyuncuları ishal olmaz," diyordu. Peki ya İskoçya takımı da onlar gibi zehirlenmiş miydi? Bruce bu soruya gülüp geçiyordu. "Onlar kimin umurunda ki?" diye soruyordu acı acı.

Petrus şarabını sergilemiyordu. Arka odada bir masanın altında Aziz Peter'ın anahtarlarıyla damgalanmış, hiç açılmamış üç kasa şarap duruyordu. Bruce şaraplara bakınca bir an tereddüt ve pişmanlık hissetti. Eğer bu şarap hakikaten göründüğü gibi değilse o zaman şarabı satma ihtimali yoktu. Yeni mesleğinin başlangıcında bu tip bir skandala imza atarsa, başına altından kalkamayacağı kadar büyük bir bela açmış olacaktı. Ama bu şüphe tohumunu nasıl yok edecekti? Hiçbir fikri yoktu.

Öğleye doğru neredeyse rafları tamamen doldurduktan sonra, Bruce George'u aramaya karar verdi. Mali ayrıntıları yoluna koymak için bir toplantı yapması ge-

rekiyordu, böylelikle Leith'teki toptancıya on dört gün içinde ödemesi gereken sekiz bin sterlinlik borcunu halledebilirdi.

George önce telefona çıkmadı, ama en sonunda yanıt verdi ve işten çıkınca dükkâna uğrayıp Bruce'la buluşmayı kabul etti.

"Yanımda birini getirmek istiyorum," dedi. "Tanışmanı istediğim birini."

"Kimi?" diye sordu Bruce.

"Bir arkadaşımı," diye karşılık verdi George. "Kız arkadaşımı aslında."

Bruce kıkırdadı. "George! En sonunda kendine birini buldun demek ha? Afettir eminim!" Oysa kadının bunun tam tersi olacağını düşünüyordu. Sevgilisi muhtemelen kötünün de kötüsü, hurdaların arasından bir döküntüydü. Muhtemelen lastik ayakkabı giyiyordu. Oldukça şişmandı. İç karartıcıydı. Hatta çok büyük ihtimalle Crieffliydi. George'un eskiden buluştuğu (neydi adı?) Sharon veya Comrie Yolu'nun sonundaki küçük kulübelerde ailesiyle yaşayan diğer kız gibi biriydi mutlaka. Zavallı George! Bruce kendi kasabasıyla ilgili çok hoşgörüsüzdü. Crieff'te bir sorun yoktu tabii, ama o öyle düşünmüyordu işte. Edinburgh'a kaçmış ve bir gün Edinburgh'dan da önünde yatan o geniş dünyaya kaçabileceğini ummuştu. New York'a mesela. Sydney ya da. Paris'e belki de. Eğer kişi yetenekliyse bunların hepsi mümkün diye düşünüyordu. O yeteneği kendinde görüyordu. Zavallı George! O ise Crieff'ten kurtulamıyordu.

77. Bruce Hak Ettiğini Buluyor

George ile Sharon, Bruce'un St. Stephen Sokağı'ndaki yeni dükkânına saat altıyı biraz geçe geldiler. Biraz geç kaldıkları için Bruce rahatsız olmuş ve tedirginlik yaşamıştı. Ama işte en sonunda gelmişler ve kapının önünde durup, camdan içeri bakmışlardı. Bruce'un görebildiği kadarıyla kız aynı kızdı. Haklı çıkmıştı. Crieffli Sharon McClung en sonunda George'a kancayı takmıştı demek. Arkadaşına kapıyı açmak için ayağa kalkarken kendi kendine gülümsüyordu. Bu hayatta hepimiz hak ettiğimizi buluyoruz diye düşündü.

Nemesis'i* müdahale etmeye itecek daha çekici ne olabilirdi ki? Herkes bir yana, özellikle Bruce'un liyakat prensiplerini ağzına alıyor olması, muhtemelen diğer insanların dikkati sebebiyle pek de yapacak iş bulamayıp etrafta gezinen bir Yunan tanrıçasının oldukça ağır bir şekilde saldırmasına çanak tutmaktan başka bir şey değildi. Bruce'un şansına, Nemesis bütçe hesaplarını düzen-

* Nemesis: Yunan mitolojisinde tanrıların karşısında kibirlenen ve kendini beğenenleri cezalandıran intikam tanrıçası. (ç.n.)

lemeye çalışan İskoçya Parlamentosu üyelerinin kendi ilgisini çekecek şeyler yapıp yapmadıklarını görmek umuduyla, tam da o sıralarda Edinburgh'un o bölgesinde dolaşıyordu. Ama iyi niyetten başka bir şey göremediği için değersiz insanların pervasız muhabbetlerini dinlemeye başlamıştı. İşte tam o sırada kulağına St. Stephen Sokağı'ndan Bruce'un düşünceleri çalındı. Hızla köşeyi döndü ve içeriye tombulca bir çifti buyur eden kiracının olduğu dükkâna doğru sevimli kafasını çeviriverdi. Daha ilk bakışta onun, yakından tanıdığı bir diğer efsanevi karakter olan Narkissos'un etkisi altında olduğunu anladı. Cisimsiz ellerini keyifle ovaladı.

"George!" diye haykırdı Bruce. "Dükkâna hoş geldin!" Sharon'a döndü. "Sen de Sharon! Ne kadar uzun zamandır görüşmüyoruz? Asırlar olmuş. Harika görünüyorsun."

Ama içinden, saçına bak şunun, diye geçirdi. Zavallı kız. Ya şu korkunç vücuduna ne demeli? Onunla evlendiğini düşünsene. Gerçi George'un da fiziği ondan iyi değil, tam birbirlerine uygun bir çift bu aslında.

Öne bir adım atıp, Sharon'ı yanağından öptü. Zavallı kız diye düşünüyordu bir yandan. Yıllar önce Morrison's Koleji'ndeki kimya dersinde böyle bir şey yapmasını çok istediğini, ona büyük bir hayranlıkla baktığını düşünüyordu. (Tıpkı diğer dokuz kız gibi. Gerçi aralarından biri ona o gözle bakmıyordu ve Bruce kızın kendisine kayıtsız kalmasının sebebini çok iyi biliyordu. Kısa saçlı ve kendisine hiç ilgi göstermeyen bir kız. Dışardan bakan herkes anlardı sebebini.)

George'un elini sıktı. "Demek Sharon'la birliktesin! Hiç de haber vermiyorsun!"

George gururla gülümsedi. "Aslına bakarsan Bruce, ilk öğrenenlerden biri olacaksın. Biz nişanlanıyoruz." Sharon'a büyük bir mutlulukla baktı, Sharon da sevgi dolu bir karşılık verdi. "Dün karar verdik, değil mi Shaz?"

Shaz'mış, diye geçirdi içinden Bruce. Shaz demek! Peki ya Sharon, George'a ne diyordu? George'un isminden pek bir şey türetmek mümkün değildi.

"Bu harika!" dedi Bruce. "Nişanlanıyorsunuz demek. Sonra da..."

"Sonra da evleneceğiz, hem de Martta," dedi George. "Crieff'te."

"Crieff'te demek!" dedi Bruce. "Bu muhteşem. Bizim eski tayfa hep oradadır tabii."

"Hydro Oteli'nde kokteyl düzenleyeceğiz," dedi George.

"Çok iyi bir seçim olmuş," dedi Bruce. Sanırım benim de gitmem gerekecek diye düşünüyordu içinden. Sonuçta iş ortağım ve orada olmam beklenir.

Sharon'a döndü. "Bugünlerde nerede kalıyorsun Sharon?"

George'a bakan Sharon şimdi yüzünü Bruce'a dönmüştü. Bruce'u aşağıdan yukarıya iyice süzdü, Bruce bunu oldukça cüretkâr bulmuştu. O kim oluyordu da sanki sessizce bir yorum yaparmışçasına dış görünüşüne bakabiliyordu?

"Crieff'te," dedi Sharon. "Perth'te çalışıyorum, ama ailemle kalıyorum. Yaşlanıyorlar sonuçta."

Sesinde Bruce'u ezen bir ton vardı. Sanki kendisine meydan okuyormuş gibiydi, Crieff'te yaşamaya devam etmesiyle ilgili aşağılayıcı bir laf söylemesi için ona kafa tutuyordu sanki.

"Perth'te ne iş yapıyorsun?" diye sordu Bruce. "Ben tamamen koptum. Dundee'de üniversiteye gidiyordun değil mi?"

Gözlerini Bruce'a diken Sharon başıyla onayladı. Bakışlarından Dundee'yle ilgili küçümseyici bir şey söylemesi için yine ona meydan okuduğu belli oluyordu.

"Hukuk okudum," dedi. "Avukatlık yapıyorum artık. Perth'teki firmalardan biri için çalışıyorum. Sık sık duruşmalara katılıyorum."

"Sharon neredeyse her gün mahkemeye gidiyor," dedi George gururla. "Geçen gün yargıç Sharon'un bir davayı çok iyi savunduğunu söyledi. Hem de duruşmada söyledi."

"Çok iyi bir adam," dedi Sharon. "İnsanların söylediklerini hep dikkatle dinliyor."

"Harika," dedi Bruce. George'a baktı. "Sana etrafı göstereyim artık. Tüm günü ürünleri yerleştirmekle geçirdim. Saatler sürdü. Şuradaki kısmı görüyor musun Sharon? Bayanlara Özel yazıyor, gördün mü?"

Sharon Bruce'un gösterdiği dört rafa baktı. Sonra kafasını çevirip Bruce'a gözlerini dikti. "Neden bayanlara özel?" diye sordu. "Bu ne demek ki?"

"Bu şarapları daha çok kadınlar seviyor demek," dedi Bruce.

Sharon kısa bir an rahatsız olmuş gibi görünen George'a baktı. Sonra tekrar Bruce'a döndü. "Peki kadınların erkeklerden farklı şarapları tercih ettiğini nereden çıkarıyorsun? Tat alma duyuları erkeklerinkinden farklı mı?"

Sharon kendisine dik dik bakıyordu. Bruce bu şekilsiz yaratığın kendisiyle böyle konuşmasına izin vermeyecekti. Sharon'ın seveceği şarabı tahmin edebiliyordu. Blue Nun'a* bayılırdı mutlaka. Nişan için bir şişe Blue Nun hediye edebilirdi.

"Evet," dedi Bruce. "Kadınlar daha tatlı şaraplardan hoşlanıyor. Ayrıca daha feminen etiketli şarap şişelerini seviyorlar. Herkes bilir bunu." Duraksadı. Sharon'la konuşarak vakit kaybediyordu. George'la iş meselelerini konuşması gerekiyordu. "Her neyse. George dükkânla ilgili konuşmamız gerekiyor. Mallara bir miktar para harcadım, işlerin bu kısmıyla ilgili biraz konuş..."

Sharon araya girdi. "George fikrini değiştirdi Bruce. Kusura bakma. Evleneceğiz sonuçta. Stirling'de bir ev alacağız. Parayı bu iş için kullanacağız. Kusura bakma Bruce."

Bruce cevap veremedi. Muzaffer bir Nemesis'in duyduğu tatminle tekrar sokağa çıktığını belli eden tek şey, kapıdan içeri giren ufak bir esinti ve ışığın bir anlığına hafifçe değişmesiydi.

* Yumuşak içimli dömi sek bir Alman şarabı (ç.n.)

78. Eski Meseleler

"Bana söz vermiştin," dedi Bruce her kelimeyi tek tek vurgulayarak. "Bana söz vermiştin George. Benimle bu işe gireceğini söylemiştin. Cumberland Bar'da söylemiştin hatta."

Cumberland Bar sözcükleri öyle bir ciddiyetle söylenmişti ki akla ticari sözlerin verildiği yerler geliveriyordu. Örneğin aynı ses tonuyla *Lloyds'da** denilebilirdi. Ama şu anda konuşmanın yapıldığı mekân istenilen etkiyi yaratmaktan oldukça uzaktı.

"Aslına bakarsan," dedi George, "ben sana söz vermedim. İlgilendiğimi söyledim, ama bir sözleşme filan yapmadık değil mi? Bir ortaklık anlaşması yapacağımıza karar verdik, ama sen benim karşıma böyle bir şeyle çıkmadın, ben de herhangi bir kâğıt imzalamadım. Ticarete atılacağımızla ilgili konuşuyorduk, ama hiçbir şeyi yürürlüğe koymadık. Yazılı anlaşma yapmadık."

* Lloyd's of London, ilk olarak 1688'de Edward Lloyd tarafından kurulmuş denizcilerin, gemicilerin ve tüccarların toplanıp sigorta konularını konuştukları bir buluşma yeri. Günümüzde sigorta teminatı veren şahısların oluşturduğu bir sigorta kuruluşu olarak varlığını sürdürüyor. (ç.n.)

BELONGS TO KÄSTE TEAM

"Ortada yazılı anlaşma yok," diye atıldı Sharon. "Sözleşme yoksa anlaşma da yok."

Bruce, Sharon'a sinirle baktı. "Seni ilgilendirmeyen işlere burnunu sokma. Bu benimle arkadaşım George arasında. Aramıza girme."

"Demek öyle," diye haykırdı Sharon. "Nişanlımın işi beni ilgilendirmez yani öyle mi? Bunu mu demeye çalışıyorsun? Sana yeni haberlerim var canım, onun meselesi benim de meselem demek, tamam mı?"

Bruce dudağını ısırdı. George'a baktı, ama George kafasını eğmişti. Tipik bir durumdu. Bir kadın gelmiş ve ipleri eline almıştı. Bu korkunç kız işe yaramaz bu adamın kontrolünü eline geçirmişti ve adamı o tombul parmaklarının ucunda oynatıyordu.

Bruce, Sharon'a baktı. "Demek ipler senin elinde artık," dedi. "Küçük Sharon McClung en sonunda bir erkeğe kancayı taktı ve ipleri eline geçirdi öyle mi? Halinden memnun musun Sharon? Daha iyisini eline geçiremedin, çok yazık"

George kafasını kaldırdı. "Ne demeye çalışıyorsun Bruce?" diye sordu. Sesi titriyordu ve gözleri sanki ağlayacakmış gibi buğulanmıştı.

Bruce iç geçirdi. "Seni eleştirmek gibi olmasın George," dedi, "ama Sharon'ın seni kukla gibi oynatmaya çalıştığını görmüyor musun?"

"Ama sen, 'Daha iyisini eline geçiremedin,' dedin. Bu ne demek Bruce? Ne demeye çalıştın?"

"Evet," dedi Sharon. "Tam olarak ne demeye çalışıyorsun Bruce? George yeterince iyi biri değil mi? Eğer

aklından geçen buysa ne düşündüğümü söyleyeyim. Bence George senden on kat, hatta yirmi kat daha iyi biri. Hiç kimse, aklı başında hiç kimse sana bakmaz. Bunu biliyorsun değil mi?"

Bruce'un yüzüne alaycı bir bakış yerleşti. "Güldürme beni," dedi. "Hiç güleceğim yoktu sahiden. Crieff'te sadece bana bakarken bile mutlu oluyordun sen. Orada oturup bana baktığını, diğer kızlarla bana bakarken kafanda beni yavaş yavaş soyduğunu görmedim mi sanıyorsun? Gözümden kaçırdığımı mı sandın?"

Sharon sinirle bağırmaya başladı. "Ne? Ne dedin sen? Kafamda seni soyuyor muydum? Deli misin sen?"

"Bakın," dedi George sakince. "Böyle konuşmanın hiçbir anlamı yok..."

"Evet, var," diye atıldı Sharon. "Burada durup bu kendini beğenmiş yaratığın böyle şeyler söylemesine izin veremem. Sana bazı konularda bilgi vereyim Bruce. Crieff'teki kızlar senden nefret ediyorlardı. Hatta senden tiksiniyorlardı. Seninle ilgili söylediklerini duyman lazımdı. Eğer yarısını bile duysan, utancından ölürdün. Kızlar tuvaletinin duvarında tam iki yıl boyunca bir yazı olduğunu biliyor muydun? İki yıl boyunca orada kaldı. Temizlikçiler her defasında siliyordu, ama biri gelip tekrar yazıyordu. Onlar da sonunda silmekten vazgeçtiler. Ne yazdığını biliyor musun? Duysan nefret ederdin, eminim. Nefret ederdin. Ama sana söyleyemem, çok utanç verici çünkü."

"Keçeli kalemle mi yazılmıştı?" diye sordu George. "O kalemleri silmesi çok zor oluyor da."

Bruce ile Sharon aynı anda George'a baktı. Sharon karşılık vermedi.

"Yalan söylüyorsun," dedi Bruce. "Böyle bir şey olsa kesinlikle duyardım."

Sharon şaşkınlıkla tek kaşını kaldırdı. "Böyle bir şeyi gelip, sana birinin söyleyebileceğine inanıyor musun sahiden?"

"Ne yazdığına göre değişir," diye araya girdi George. "Her neyse. Ona söylememek çok büyük bir haksızlık olacak Shaz. O kadar canı sıkıldı, bari ne olduğunu da bilsin."

"Hayır Georgie," dedi Sharon. "Söylemeyeceğim."

"Bana söyler misin peki?" diye sordu George.

Sharon bir an düşündü. Sonra eğilip, George'un kulağına elini dayadı ve bir şeyler fısıldadı. George'un gözleri kocaman oldu. Sonra kahkaha atmaya başladı. "Ciddi misin?" dedi. "Gerçekten böyle mi yazıyordu?"

Sharon memnuniyetle kafasını salladı. "Evet. Çok komik değil mi?"

"Sence doğru mu?" diye sordu George.

Sharon omuz silkti. "Kim bilir?" Duraksadı. "İşte böyle Bruce. Seninle ilgili hepimiz böyle düşünüyorduk."

Bruce, George'a baktı. "Bu kadınla mı evleneceksin yani?" diye sordu kısık sesle. "Gerçekten de gidip, bu kadınla evlenecek misin? Bu... bu şekilsiz şeyle?"

Bunu duyan George çarpılmışa döndü. Bruce ve Sharon'dan oldukça kısa olmasına rağmen durduğu yerde dikleşti ve eski arkadaşına parmağını kaldırdı. "Nişanlıma şekilsiz diyemezsin," dedi. "Bir daha böyle bir şey dediğini duymayayım."

Bunları dedikten sonra Sharon'a döndü, kolundan tutarak başıyla kapıyı işaret etti.

"Hoşça kal, Bruce," dedi. "Böyle bir şey olduğu için üzgünüm, ama olanlar için suçlanacak biri varsa o da sensin. Gel Shaz. Gidelim."

Sharon, Bruce'a muzaffer bir edayla baktı. "O duvarda ne yazdığını öğrenmek ister misin?" dedi. Tezgâhın üstünde bir kâğıtla kalem gördü, kâğıda bir şeyler yazdı. Sonra katlayarak Bruce'a verdi ve çıkmakta olan George'un yanına gitti.

Onlar gidince Bruce sandalyesine oturdu. Kâğıdı açmadan önce bir süre elinde çevirdi, sonra açıp yazılanları okudu, sonra da buruşturup odanın diğer ucuna fırlattı.

79. Galeride

Matthew olanları Pat'e anlatmak için hevesle galeriye geldi. "Cyril birini ısırdı," dedi sırıtarak. "İskoçya Sokağı'nda yaşayan bir kadın var. Senin komşularından biri galiba. Sanki bir hayalet görmüş gibi görünen küçük bir çocuğu var hani. Çocuk Cyril'i seviyordu, Cyril de onu yalıyordu sonra o ince suratlı kadın Cyril'in hiç hoşlanmadığı bir şeyler söyledi, Cyril de kadının bileğini ısırdı. Ciddi bir ısırık değil. Minik bir ısırıktı aslında. Derisine bile zarar verdiğini zannetmiyorum. Ama kadın bir feryat kopardı ve köpeği tekmelemeye çalıştı, ama Cyril geri kaçtı. Çok komik bir görüntüydü. Tüm bunları izlerken gülmemek için kendimizi zor tuttuk. Angus Lordie ne kadar üzgün olduğunu söylemek zorunda kaldı ve kıvırdığı *Scotsman* gazetesiyle zavallı Cyril'e vurdu."

"Kadını tanıyorum," dedi Pat. "Domenica o kadını görmeye dayanamıyor. O küçük oğlanı sürekli zorladığını söylüyor. Saksafon ve İtalyanca öğreniyor o çocuk. Domenica çocuğun eline geçen ilk fırsatta başkaldıracağını söylüyor."

"Bazı anneler böyle şeyler yapabiliyor," dedi Matthew. "Çocukları için bir sürü sorun yaratıyorlar bazen. Her neyse. Eğlenceli bir olaydı işte."

Galerinin işlerine geri döndüler. Sabah gelen müzayede kataloğunu çoktan incelemiş olan Pat, Matthew'un ilgilenebileceği parçaları işaretlemişti. Matthew'un almayı düşünebileceği yirminci yüzyıl Kirkcudbright Limanı tabloları vardı. Matthew bunların fotoğraflarına bakıyor, açık artırmada ne kadar bir fiyat verirse galerideki satıştan kâr elde edebileceğini düşünüyordu ki kapı açıldı ve içeri bir kadın girdi. Önce kadını tanımadı, ama sonra fark etti. Bu babasının yeni kız arkadaşı Janis'ti. New Club'da üçü birlikte pek de başarılı olmayan bir akşam yemeği yemişlerdi. Ayağa kalkıp kadına selam verdi. Sıcak davranmaya çalışıyordu, ama bu çok zordu.

"Demek galerin burası," dedi Janis etrafına bakarken.

Matthew başıyla onayladı. Kadının ses tonunun nasıl çıktığını anlamaya çalışıyordu. Kibirli miydi yoksa? Kadının yanılgı içindeki babasıyla ilişkisi ne olursa olsun, kendisini küçümsemesine kesinlikle izin vermeyecekti.

"Evet," dedi soğuk bir sesle. "Burada çalışıyorum."

"Böyle habersiz çıkagelmiş olmam sorun olmamıştır umarım," dedi Janis.

Matthew omuzlarını silkti. "Hiç sorun değil, iyi ki geldin," dedi ve ekledi, "ben de bir ara senin çiçekçi dükkânına uğrayabilirim."

"Çok sevinirim," dedi Janis. "İstediğin zaman gelebilirsin." Etrafına baktı. "Tabii orada senin ilgini çe-

kecek çok bir şey yok sanırım. Çiçekleri seviyorsan o başka."

"Oldukları yerde durdukları sürece çiçekleri çok kafaya takmıyorum," dedi. Bu cümle pek çok farklı açıdan yorumlanabilecek esrarengiz bir cümleydi. Kişinin çiçekleri çok da fazla umursamaması gerektiği, düşünecek ve hakkında konuşulacak daha önemli şeyler olduğu şeklinde yorumlanabilirdi. Ya da çiçeklerin oldukları yerde kalmaları, kopartılmamaları gerektiği şeklinde de yorumlanabilirdi. Bir diğer yorumsa çiçeklerle uğraşan insanların resimlerle uğraşan insanların babalarıyla (özellikle bahsi geçen baba çiçekçiden hayli yaşlıysa) haşır neşir olmamaları gerektiğiydi.

"Bilemiyorum," dedi Janis. "Çiçekler insanlara, sıradan insanlara büyük bir mutluluk veriyor."

Bu da esrarengiz bir gözlemdi. Bir açıdan bakıldığında kendini değersiz gösteriyordu, çiçeklerle uğraşmanın hiçbir özel yanı yoktu, oysa daha üst sınıf insanlara keyif veren sanatla uğraşmak öyle değildi. Bu yorumlardan biriydi. Bir diğeri yorum da çiçek alan insanlara çiçek satan insanların gösteriş meraklısı olmadığı, başlı başına çiçeklerden keyif alabildikleriydi.

Janis aklından hangi anlamı geçiriyordu bilinmez, ama konuşmaya devam etmedi. Matthew'un kendisiyle tanıştırmamış olduğu Pat'e kibarca gülümseyerek salonun diğer ucuna yürüdü ve tarlada çiçek toplayan bir kızın olduğu resmi incelemeye başladı.

"Babamın kız arkadaşı," diye fısıldadı Matthew Pat'e. "Çiçekçi olan. Çiçek resmine gitti hemen gördün mü? Tipik işte."

"Bilmem ki," dedi Pat. "Bana hoş biriymiş gibi geldi. O da hoş bir resim ayrıca."

"Anlamıyorsun," diye tısladı Matthew. "Gözünü para bürümüş, görmüyor musun?"

"Hayır," dedi Pat.

Matthew sıkıntıyla gözlerini devirdi, ama hiçbir şey söylemedi ve kataloğu incelemeye devam etti. Birkaç dakika sonra Janis tekrar masasına geldi.

"Güzel resimlerin var," dedi. "Şuradaki Crosbie çok güzel."

Matthew bahsi geçen resme baktı. "Biri belki beğenir," dedi gönülsüzce. "Kim bilir?"

"O resmi ben almak istiyorum," dedi Janis. "Tabii satmak istersen."

"Neden olmasın?" dedi Matthew. "Resim satılık."

"O zaman alacağım," dedi Janis ve ekledi, "babana hediye edeceğim. Seveceğini düşünüyorum."

Matthew tereddüt etti. Janis'in babasına hediye etmek için resim alacak olması ikisinin arasındaki samimiyetin bir göstergesiydi. Sıradan bir ilişkide kişi karşısındakine resim hediye etmezdi.

"Resimlerle pek arası yoktur," diye mırıldandı Matthew. "Almak istediğine emin misin?"

Janis başıyla onayladı. "Eminim Matthew. Onu tanımaya fırsatım oldu sonuçta."

Matthew karşılık vermedi. Sandalyesinden kalkıp resmin asılı olduğu yere yürüdü. Asılı olduğu kancadan çıkartıp Janis'e getirdi. Janis, Crosbie'nin büyük bir süratle resmettiği manzaraya baktı. Limanda birkaç ba-

lıkçı ters çevrilmiş kasaların üstünde oturuyorlardı. Basmakalıp ve yapmacık görünebilecek bir konu, hünerli ve kendinden emin bir şekilde tuvale yansıtılmıştı.

Janis resme bakıp gülümsedi. "Bu resim çok hoşuna gidecek."

"Umarım," dedi Matthew.

Janis bir an tereddüt etti. "Sakıncası yoksa bir şey yapabilir miyim?" diye sordu. "Bir mahsuru yoksa resmi senin seçtiğini söyleyebilir miyim?"

Soruyu cevaplayan Pat oldu. "Bu çok hoşuna gider, öyle değil mi Matthew? Evet, çok hoşuna gider."

80. Kitaplar ve Küba Tarihi

İki gün sonra Pat, Domenica'nın kapısını çaldı. Domenica genç komşusunu her gördüğünde seviniyordu ve bu sefer de istisna değildi. Tabii ki müsaitti, tabii ki Pat içeri gelmeli ve kahve içmeliydi.

Pat, Domenica'nın muhabbet etmekten hoşlandığını fark etmişti, ama buluştuklarında genellikle Domenica'nın daha çok konuştuğunu hissediyordu. Bunun sebebi de Domenica'nın kendisinden çok daha fazla şey yapmış olmasıydı. Altmış yıl içinde yirmi yılda olduğundan fazlasını yaşamıştı doğal olarak, ama istisnalar da oluyordu. Bazı insanlar hayatları boyunca pek bir şey yapmıyorlardı ve bu nesilden nesle geçebiliyordu. Sykes soyadını taşıyan insanların kökenlerini modern genetik teknikleriyle inceleyen Profesör Sykes'ın çalışmalarını bir gazetede okumuştu. Sykes soyadlı insanlar genellikle İngiltere'de küçük bir köyden geliyordu ve orada hâla bu soyadını taşıyanlar vardı. Sekiz yüz yıl boyunca bu aileler sadece birkaç kilometrekarelik alanda yaşamışlardı. Çok büyük bir istikrar örneğiydi bu.

Bu ziyaretinde Pat'in her zamankinden daha fazla anlatacağı konu vardı, çünkü son iki gün olaylı geçmişti. Cyril, Irene'i ısırmıştı, Janis galeriye gelmiş, sonra da Matthew'la kavga etmişlerdi ve son olarak da Moray Meydanı Parkı'nda Peter'la nüdist pikniğine gitmişti ve özellikle bu konu hakkında konuşmak istiyordu.

Domenica'nın odasında oturdular, Domenica kitapla kaplı masasının yanında duran, oturmayı sevdiği sandalyeye ilişti, Pat de Domenica'nın babasıyla çekilmiş fotoğrafının altında misafirlere ayrılan diğer sandalyeye geçti.

Domenica, Angus Lordie'den Cyril'in yaptığını duymamıştı ve hikâyeden son derece keyif aldı.

"Olağan şartlarda hiçbir köpeğin birini ısırmasını dilemem," dedi. "Ama bu sefer şiirsel bir adalet söz konusu. Ben bile uzun süredir o kadını ısırmak istiyordum, Cyril'e sonuna kadar hak verdim o yüzden. Bu deneyimden ders aldı mı, çok merak ediyorum. Ama hiç ümidim yok."

"Matthew, Irene'in köpeği rencide ettiğini söyledi," dedi Pat. "Köpeğe hakaret etmiş galiba."

"Köpekler hakarete çok duyarlı olur," dedi Domenica. "Ayrıca daha duyarlı kültürlerde yetişen köpekler gördükleri muameleye daha duyarlı oluyorlarmış. Bununla ilgili ilginç bir araştırma vardı. Stanford'dan birisi köpeklerin davranış şekillerinin yaşadıkları kültürün ulusal karakteristiğini yansıttığını söylüyordu. Bence New York'a gidip, karşılaştığı köpeklerin tıpkı sahipleri gibi nevrotik ve sinirli olduğunu gördükten sonra bu fikre

kapılmıştır. Bu farklılıkların ulusal seviyeye yansıtılabileceğini düşünmüş olmalı. İlginç bir araştırma, ama oldukça tartışmalı ve çok acayip olduğu kesin."

Konu Pat'in ilgisini çekmişti. "Peki ne sonuca ulaşmış?"

Domenica gülümsedi. "Ulaşacağını düşündüğü sonuca ulaşmış," dedi. "Bu yüzden bu tip araştırmalar biraz şüpheli. Önyargılı olmamalısın, ama bir varsayımın da olabilir elbet. İspanyolca konuşulan kültürleri incelemiş, Kolombiyalı köpeklerdi sanırım bahsi geçen. Sonra İsveçli, Avustralyalı ve Japon köpeklerini incelemiş."

"Ee?"

"İsveçli köpeklerin sessiz ve daha dikkatli olduğu ortaya çıkmış. Davranışları depresyon belirtilerine işaret ediyormuş. Kederli bir şekilde oturuyor ve diğer köpekler kadar çok havlamıyorlarmış. Kolombiyalı köpekler ise heyecanlıymış. Eğer strese maruz bırakırsan büyük bir gürültü koparıyorlarmış. Sürekli hareket halindeymişler ve bir şeyleri kovalıyorlarmış."

"Ya Avustralyalı köpekler?"

"Onlar da oldukça şamatacıymış," dedi Domenica, "ama Kolombiyalı köpekler kadar hareketli değillermiş. Görüntülerine pek aldırmıyorlarmış, daha pis ve dağınıklarmış ve çok cana yakınlarmış. Ayrıca çok iyi top yakalıyorlarmış."

Sonra "Japon köpekleri," diye devam etti, "çok ilginçlermiş, tabii hayvan davranışı açısından bakarsan. Çok duyarlıymışlar ve suratlara çok dikkat ediyorlarmış."

Pat güldü. "Sahipleri gibi mi yani?"

"Öyle de diyebilirsin. Ama pek şaşırtıcı değil bunlar. Birlikte yaşadığımız hayvanlar bizim davranışlarımızı yansıtır tabii. Bunları çok şaşırtıcı bulmak pek mümkün değil o yüzden."

"Öyle," dedi Pat. "Ama biraz abartılıymış gibi geliyor bana."

Domenica düşünceli görünüyordu. "Bu konu hakkında bir gözlem yapabilecek fırsatım olmuştu," dedi. "Geçen sene Havana'dayken bu Stanford araştırmasını hatırladım. Adamın haklı olduğunu düşündüğümü itiraf etmeliyim. Ama orada oturup tüm bunları dinlemek istemediğine eminim. Bana şu piknikten bahset hadi."

Pat Havana hikâyesini duymak istiyordu. Moray Meydanı'nı anlatabileceği çok vakti vardı.

Domenica devam etmeye ikna olunca kitap yığınından bir kitabı aldı düşünceli bir şekilde bakıp tekrar yerine koydu. "Havana'ya gitmek istiyordum," dedi, "tabii iki şey olmadan önce. İlk olarak tüm şehir yıkılmadan önce gitmek istiyordum. Her sene o güzelim eski binaların yüzden fazlasının yıkıldığını biliyor muydun? İkinci olarak da Amerikalılar ele geçirmeden önce. Amerikalılara karşı hoşgörüsüz olanlardan değilim, ama işin aslına bakarsan on dokuzuncu yüzyılın başlarından beri Birleşik Devletler Küba'nın burnunun dibinden ayrılmadı ve bu o zamandan beri devam ediyor. Amerikalılar o güzelim adanın yıllardır nasıl bir baskı altında olduğunu bilseler, utançlarından yerin dibine girerler. Büyük bir utanç bu. Herkes Küba'yla uğraşmış. İspanyollar ölüm saçmış, sonra da ülkeyi yağmalamışlar. Biz de şan-

sımızı denemişiz. Sonra Amerikalılar satın almaya çalıştılar. İşgal ettiler. Arka bahçeleriymiş gibi davrandılar. Organize suçlar aldı başını gitti. Büyük oteller inşa ettiler. Burada toplantılar düzenlediler. Sonra Castro ile ekibi ortaya çıktı, bundan sonra olanları hepimiz biliyoruz. Binlerce insan hapsedildi ve kontrol altına alınmaya çalışıldı. Zavallı Kübalılar."

Pat bu konunun köpeklerle ne ilgisi olduğunu merak ediyordu. Domenica da bunu fark etmişti.

"Köpeklerle bu konunun ne ilgisi var diye düşünüyorsun değil mi?" dedi.

"Biraz," dedi Pat.

"Köpekler bu konuyla son derece ilgili," dedi Domenica. "Kübalı köpekler oldukça özel köpekler."

81. Havana

"Havana'ya gece vardım," dedi Domenica. "Herhangi bir yere gitmek için en iyi vakit bu, çünkü etrafı pek görmüyorsun, ama sabah uyanıp perdelerini açtığında tamamen yeni bir dünyaya gözlerini açmış oluyorsun. Ben de böyle hissediyordum. Odamın balkonu vardı ve balkondan hayatımda gördüğüm en güzel kuleyle çatılar görünüyordu. Gösterişli bir saraya benzer bir yapının kulesiydi, yapının küçük kemerleri ve Küba'da sık sık kullanılan, neredeyse turkuaz renkli açık mavi vitraylı pencereleri vardı. Kaldığım binanın önündeki sokağa bakınca üç veya dört katlı, kırık beyaz, sarı veya pembe süslü cepheleri olan binalardan başka bir şey göremiyordum. Demir parmaklıklı balkonlar vardı. Hiç bu kadar güzel bir yer görmemiştim hayatımda. Hem de hiç. İtalya'da bile görmedim. Ne Siena'da, ne de Viyana'da böyle bir yer vardı. Son derece feminen, muhteşem bir mimariydi.

"Ama Havana'nın güzelliğiyle ilgili sorun, binaların yıkık dökük olması. Bu harika binaların çoğu son dem-

lerini yaşıyor. İnsanlar tamir ettirecek parayı bulamıyor. Paraları yok çünkü. Yiyecek, sabun veya buna benzer şeyleri alacak paran bile yoksa yaşadığın binaya da para harcayamazsın sonuçta.

"Bir katı veya katlardaki bazı odaları çökmüş olan binaların arasından yürüyorsun. Yıkık odaların hemen yanındaki odalarda yaşayan insanlar burada oturmaya devam ediyorlar, ama. Sanki eksik dişler gibi bina boşlukları görüyorsun, bu boşluğun ortasında diğerlerinin bu yıkılmakta olan taş duvarların arasında yaşadığını belli eden aydınlık bir pencere gözüne çarpıyor.

"Bu tip binalardan birinde oturan bir arkadaşım vardı. Jamaika'da birkaç sene önce yapılan bir antropoloji toplantısında tanışmış ve iletişimi koparmamıştık. Kübalılar arkadaşa ihtiyaç duyuyorlar. Çok hoş insanlar ve herkes gibi dünyaya bağlanmak istiyorlar. Bu yüzden pula paraları yettiği zaman mektup atıyorlar.

"Bu kadın da beni şehrin tarihi bölgesinin ucundaki evine davet etmişti. Binada en üst katta oturuyordu, oraya çıkan merdiven hiç güvenli görünmüyordu ve üstünde büyük delikler vardı. Nereye bastığına dikkat etmen gerekiyordu. Evi üç gözdü. Bir mutfağı ve iki odası daha vardı. Kendisi oğluyla bir odada kalıyor, boşandığı kocası ise diğer odada yaşıyordu. Kocasından aldatma ve eziyet gibi sebeplerle boşanmıştı, ama aynı yerde kapana kısılmışlardı, çünkü başka yere taşınmak için oldukça karmaşık ve pahalı bir ev değiştirme sistemine boyun eğmek zorundaydın. Bunu karşılayacak paraları yoktu. Bu yüzden aynı çatı altında yaşamak,

mutfağı ve banyoyu paylaşmak zorundaydılar. Adam odasına gidebilmek için gece gündüz fark etmeksizin kadının odasından geçmek zorundaydı. Düşünebiliyor musun?

"Pek çok Kübalı gibi kadının da bir köpeği vardı, Basilio isimli küçük bir köpekti. Oğlu hep bir köpeğinin olmasını istemişti, bu yüzden almışlardı. Her Kübalı belli bir miktar yiyecek alabiliyordu ve harcayacak çok paran yoksa başka yiyecek alamıyordun, o kadın da bu gruptandı. Bu yüzden Basilio kadının payına düşen ve kendilerine bile yetmeyen o azıcık yiyeceklerden geriye kalanlarla beslenmek zorunda kalıyordu. Yani kısacası kadın kendi yemeğini köpekle paylaşıyordu.

"Sokağa çıktığında büyük bir mutlulukla yürüyen bir sürü köpek görüyordun. Bunlar sokak köpeği değildi, hepsinin sahibi vardı, hepsini seven birileri vardı. Başka şehirlerde tasmasız köpeklere acı çektirildiğini, bir yere toplanıp öldürüldüklerini görüyorsun. Bu köpeklerse oldukça mutlu bir şekilde geziniyorlardı.

"Ben de bunu toplumun metaforu olarak düşündüm. Bu küçük ve mutlu köpekler, bu *perrito*lar, korkunç bir maddi yoksunluk karşısında gül gibi geçinip gidiyorlardı. Etraflarındaki insanlar kadar katlanıyorlardı her şeye. İnsanlar ve köpekler bu ezip geçen, sonsuz fakirlik karşısında sürekli gülümsüyorlardı.

"Bu problemin bir yönü de olabilir pekâlâ. Komünizm tıpkı diğer yerlerde olduğu gibi Küba'da da başarısızlığa uğradı. İnsanların maddi ihtiyaçlarını karşılayabilirmiş gibi görünmüyor. Özgürlüğün inkâr edilmesiyle var-

lığını sürdürdü, insanın üstüne yükleyebileceği çok suç var aslında. Eğer insanlar iyi olduğuna bu kadar inanmasalardı, öfkelenip özgürlüklerini talep ederlerdi, maddi ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir çözüm isterlerdi, tıpkı Doğu Avrupa'da olduğu gibi. Ama istemediler. Dans edip çalgı çalmaya devam ettiler ve espri anlayışlarını kaybetmediler. Çok dikkat çekici, ama öte yandan da üzücü. Bütün içtenlikleriyle düzgün bir toplum yaratmaya çalışmış, doğru şeyi yaptığına inanmış, ama her şeyin yanlış gittiğini, tüm yapının içinde yalanlar, çarpıtmalar ve baskı olduğunu görmüş, sonunda sefil bir hale gelmiş insanlar olduğunu düşünmek üzücü. Ama bunlar oldu. Zafer kazanmış kaleler bile tek tek düşüyor. İnsanlar ümitsizliğe kapıldıkları için karşılarına çıkacak her türlü tehlikeye göğüs germek pahasına, ellerine geçen ilk fırsatta kaçıyorlar.

"Ve yanı başlarında, tüm ülkenin hazır yemek restoranlarıyla, limanlarının şımarık turistler taşıyan yolcu gemileriyle dolmasının ve kadın tüccarlarının muzaffer olmasının an meselesi olduğunu söyleyip ellerini ovuşturarak bekleyenler var. O güzelim kültür bir tufanla silinip süpürülmek üzere.

"Küreselleşme bu hayatım. İşte bu şekilde o geniş ve büyüleyici dünyamız, şarkılar, müzikler ve kültürel farklılıklarla hayat bulan dünyamız, ilkel, kötü, akılsız ve çıkarcı insanlar tarafından öldürülüyor."

Domenica konuşmayı bıraktı. Yere bakmaya başlamıştı. Pat anlatmak istediği şeyi anlatmaya başlama-

mıştı bile, ama şu an böyle üzücü bir hikayeyi duyduktan sonra anlatamazdı da. O yüzden sessizlik içinde kahvesini içti ve başka bir gün görüşmek dileğiyle Domenica'nın iznini istedi. Domenica ne düşündüğünü anladı.

82. Büyük Bir Saflık Hissi

Pat yalnız kaldığında başından geçenleri düşündü. Peter öğleden sonra posta kutusuna bir not bırakmıştı, katlı kağıdın üstünde kendi ismi yazıyordu. *Hani bir piknik vardı ya? Mutlaka yapılacak. Saat beşte gelip seni alırım. Eğer gelemeyeceksen beni bu numaradan ara.*

Pat odasına çekilmişti, Bruce ortalıkta görünmüyordu. Notu tekrar okudu. Daveti aldığında gitmeyi hemen kabul etmemişti. İlk şaşkınlığını yendikten sonra (sonuçta herkes her gün bir nüdist pikniğine davet edilmiyordu, hem de Moray Meydanı Parkı'nda) düşüneceğini söylemişti. Olay bundan ibaretti. Düşünmüştü ve gidebileceğini düşünüyor olmasına rağmen bunu ona söylememişti.

Camdan dışarı baktı. Oldukça sıcak bir gündü, Eylül'ün başında hava olması gerekenden daha sıcaktı. Nüdistlerin piknik yapmaya karar vermesinin temel sebebi bu olabilirdi. Ama Edinburgh'un havası çok değişkendi. Güneş ışığı birkaç dakika içinde yerini derin bir karanlığa, mavi gökyüzü yerini yağmur bulutlarına bıra-

kabilirdi ve kar o ılık rüzgarları dağıtabilirdi. Önceden tahmin etmek mümkün değildi.

Öğleden sonra beşte zil çalınca Pat tekrar bir kararsızlığa düşmüştü ve şu anda daveti geri çevirmeye daha yatkın bir ruh hali içindeydi. Peter'a bir nüdist pikniğe gitmeye daha hazır olmadığını söyleyebilirdi. Ama insan böyle bir etkinlik için ne zaman tam hazır olabilirdi ki? Kişi kendisini nasıl hazırlardı? Belki de nüdistler kendilerini çıplakken rahat hissedene kadar yavaş yavaş bu ana hazırlanıyorlardı. Ya da kişi damdan düşer gibi giysilerin kısıtlayıcılığının ayrımına varıyordu.

Tam kapıyı açacakken aklına bir soru geldi. Peter giyinik mi soyunuk mu gelmişti acaba? Çok saçma bir düşünce olduğuna karar verip bu fikri hemen aklından uzaklaştırdı. Kapıyı açtığında karşısında bir tişört ve kot pantolonla duran Peter'ı gördü. Ama yanında küçük bir çanta taşıyordu, bunun çıkaracakları giysiler için olduğunu tahmin ediyordu.

Sanki onu nüdist pikniğine değil de, sinemaya veya bir restorana götürüyormuş gibi oldukça doğal selamlamıştı.

"Hemen gitsek iyi olur," dedi saatine bakarak. "Genellikle çabucak başlıyorlar."

Çabucak başladıkları ne olabilir, diye geçirdi aklından Pat.

"Ben pek..." diye söze başladı, ama Peter onu duymamış gibiydi. Yanında getirebileceği bir çantasının olup olmadığını sordu. "Benimkini de paylaşabiliriz," dedi çantasını gösterip. "Yeterince boş yerim var."

"Ama..."

"Tamam, sorun değil. Bu çanta yeterince büyük. Bir şey getirmene gerek yok. Sorun değil."

"Ama ben..."

Peter saatini gösterdi. "Gerçekten çabuk olmamız gerek. Oraya gitmek on beş dakikamızı alır ve geç kalmak istemiyorum."

Pat daha az direnç gösterme yolunu seçti ve Peter'a katıldı. Sonuçta bu bir nüdist pikniğiydi ve herkes nüdistlerin zararsız insanlar olduğunu biliyordu. Cumberland Sokağı'ndan geçtiler. Peter çantasını sallıyor, Pat ise suskun bir şekilde yürüyordu.

"Sessizsin," dedi Peter Dundas Caddesi'ni geçerlerken. "Heyecanlı değilsin değil mi?"

Pat tereddüt etti. "Biraz. Galiba. Ben hiç..."

Peter güldü ve neşeyle kolunu Pat'in omzuna attı. Sadece bir anlık bir hareketti, sonra kolunu geri çekti. "Büyütecek bir şey yok. Çok basit bir şey. Birkaç dakika sonra alışıyorsun."

"Senin alışman çok uzun sürdü mü?" diye sordu Pat.

"Ben bu işin içinde büyüdüm," dedi. "Annemle babam önde gelen nüdistlerdendiler. Helensburgh'da. Her yıl Danimarka'da natürist tatillere çıkardık. Bir sürü Danimarkalı arkadaşımız vardı. Bunu doğal kabul edecek şekilde büyüdüm. Şu an hakkında düşünmüyorum bile."

"Peki Moray Meydanı'ndakilerle nasıl tanıştın?" diye sordu Pat.

"Annemle babam aracılığıyla," diye açıkladı Peter. "Edinburgh'da üniversiteye başlayacağım zaman bizim-

kilerin arkadaşları benimle iletişime geçtiler ve yemekli bir partiye katılıp katılamayacağımı sordular. Parti Moray Meydanı'ndaydı ve bir nüdist toplantısıydı. Dean Vadisi manzaralı bir kabul salonları vardı. Oldukça şık bir toplantıydı, tipik bir Edinburgh yemekli partisiydi, tabii kimsede giysi yoktu."

Pat gözünde canlandırmaya çalıştı, ama bunun oldukça zor olduğunu fark etti. "Peki, nelerden konuştunuz?" diye sordu.

"Edinburgh yemekli partilerinde herkes ne konuşuyorsa onlardan..." dedi Peter. "Ev fiyatları. Okullar. Davet edilen benim yaşımdaki birkaç kişi dışında bence biraz sıkıcıydı. Bizi masanın bir ucuna oturttular. Diğer tarafı avukatlarla filan doluydu."

Pat sessizleşti. "Ya sonra?"

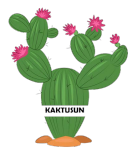
Peter omuz silkti. "Yemekten sonra kahve içmek için kabul salonuna geçtik," dedi. "Biraz sessiz sinema oynadık, sonra giysilerimizi giyip eve gittik. Oldukça sıkıcı yani."

Pat düşünmeye başladı. Sessiz sinema... Adem ile Havva'nın hikayesini de anlatıyorlar mıydı acaba? Yoksa bu nüdist partilerde çok sık yapıldığı için artık anlatmayı bırakmışlar mıydı? *Üç kelime. Kitaptan. İlk kelimesi...* Tüm bu olay kulağa inanılmaz saçma geliyordu, ama insanların bunu yapıyor olmasının bir sebebi olmalıydı. Peter'a baktı. Bu etkinliklere katılırken aklından ne geçiyordu? Üstünde giysi yokken kendisini daha farklı hissediyor muydu?

"Neden bunu yapıyorsun?" diye sordu. "Sana bir şekilde yararı mı dokunuyor?"

Peter güldü. "O anlamda bir işe yaramıyor, eğer sormak istediğin buysa. Sana tam bir doğallık hissi veriyor sadece. Tüm o sahtelik ortadan kalkıyor. Sanki büyük bir kısıtlanma ve gizlenme ağırlığı omzundan kalkmış gibi hissediyorsun. Son derece özgürleştirici bir şey. Ve saf. Büyük bir saflık hissediyorsun." Duraksadı. "Bana inanıyorsun değil mi Pat? Çok ciddiyim çünkü. Sen de denediğinde neden bahsettiğimi anlayacaksın. İnan bana."

83. Moray Meydanı Parkı

Moray Meydanı'na gittiklerinde bir nüdist pikniğinin gerçekleşmek üzere olduğunu belirtir hiçbir işaret yoktu. Azametli dış cephesi ve büyük camlarıyla her zamanki gibi gururlu ve ketum duran bir yapı bloğuydu bu. Kendi işleriyle uğraşan, kaldırımlarda yürüyen, arabalarını park eden, evlere girip çıkan herkes giyinikti.

"Bu park değil," dedi Peter, meydanın ortasındaki oldukça boş parkı göstererek. "Arka tarafa geçeceğiz. Geçiş Doune Terrace Yolu'nun en tepesinde."

Doune Terrace'ın kuzeye doğru kıvrıldığı yere kadar yürüdüler. Bu yolun yanındaki demir parmaklıklar oldukça gizli bir şekilde tepenin dik kısmının aşağısında uzanan parka ve Leith Nehri'ne açılıyordu. Elinde anahtarı olanlar için ayrılmış muhteşem bir özel bahçeydi bu. Ama şu an anahtara ihtiyaç yoktu, çünkü bahçe kapısı açıktı ve yanında sakallı bir adam dikiliyordu.

Kapıdaki adamla el sıkışan Peter öne geçti. Adam güldü ve gökyüzünü gösterdi. Onlar İskoçya Sokağı'ndan

ayrılırken görünürde olmayan yağmur bulutları şu an kuzeyden gelerek üstlerinde toplanmaktaydı.

"Hava bozacak gibi," dedi Peter, Pat ile bahçeye girerken.

"Eğer yağmur yağarsa iptal ederler mi?" diye sordu Pat. Sesinden azıcık da olsa umut okunuyordu, ama umudu Peter'ın cevabıyla kırılıverdi.

"Yine de yapılır," dedi. "Sadece biraz farklı olur o kadar."

Tam o sırada bardaktan boşanırcasına olmasa da ısrarlı bir yağmur yağmaya başladı, şehrin manzarası kayboluverdi ve yerde toplanan su bahçe patikalarında derecikler halinde akmaya başladı. Peter Pat'e bakıp gülümsedi. "Yağmurluk getirdim sana," dedi ve çantasından iki siyah yağmurluk çıkarıp birini Pat'e uzattı.

Pat teşekkür etti ve giymeye başladı.

"Daha değil," dedi Peter parmağını sallayarak. "Önce kıyafetlerini çıkarman lazım. Şuradaki çimenliğin orada birkaç tane soyunma çadırı göreceksin. O zamana kadar bekle."

Bir süre sonra tepeciğin arkasındaki iki beyaz çadır göründü. Çadırın diğer tarafında ise tepeciğin arkasından tamamen çıkıncaya kadar görülemeyen büyük yağmurluklar giymiş yaklaşık yirmi kişi vardı. Yağmurluklar şeffaf değildi, bu yüzden insanların o yağmurlukların altına hiçbir şey giymediğini belli eden tek ipucu çıplak bacaklarıydı. Ama nüdistlerin kafalarında hiçbir şey yoktu ve saçları yağmurdan yapışmıştı. Çok ıslak ve çok rahatsız görünüyorlardı.

"Pikniğe hoş geldin," dedi uzun boylu bir adam. "Kadınların soyunma çadırı şurada. Erkeklerinki şurada."

Pat çadırın eteğini yana doğru açtı. İçeride yağmurluğunun son düğmesini kapatmaya çalışan orta yaşlı bir kadın vardı.

"Bu yağmur çok fena oldu," dedi kadın. "Ama ne olursa olsun piknik yapacağız."

Pat başını salladı. Giysilerini çıkarıp, yağmurluğunu giydi. Bu kılıkla kendisini hiç de meydandaymış gibi hissetmiyordu ve aslında değildi de.

"Şu giysilerin için bir poşete ihtiyacın olacak," dedi kadın yardımcı olmaya çalışarak. "Bir Jenners* poşeti vereyim mi sana?"

Üstünde tanıdık Jenners logosu basılı naylon poşetin görüntüsü, alışılmadık ve zorlayıcı bir deneyim yaşayan Pat'e güvence verdi. Jenners isminde insanı belirsizlik anlarında rahatlatacak bir şeyler vardı sanki. Kıyafetlerin çıkarılmasının ve bunların bir Jenners poşetine konmasının istendiği bir durum, tabiatı gereği kıyafetlerin çıkarılıp, herhangi bir poşete konulmasının istendiği bir durumdan daha az tehditkârdı.

Pat kadına teşekkür etti ve eşyalarını poşete tıktı. Sonra poşeti çadırdaki diğer poşetlerin yanına bırakarak (ki bunların da çoğu Jenners poşetiydi) yağmura çıktı. Önünde uzanan çimenlik alanda küçük bir portatif masanın etrafında oldukça kapalı yağmurluklarıyla toplanan piknikçiler meyveli punç içiyorlardı. Pat'e de bir bardak uzatıldı.

* Jenners Edinburgh'da bir alışveriş merkezi (ç.n.)

"Bizim küçük toplantılarımıza ilk katılışın mı?" diye sordu Pat'in solundaki adam.

Pat adama baktı. Kahverengi büyük bir trençkot giyiyordu ve yakasını kaldırmıştı. Tamamen ıslanmış küçük bir bıyığı vardı. Bıyığının uçlarından minik su damlaları yanağına sızıyordu.

"Evet," diye yanıtladı. "Bir arkadaşımla geldim. Ben pek..."

Adam lafını kesti. "Biz çok eğleniyoruz," dedi. Geçen ay Tantallon'a gittik ve kum tepeciklerinin arasında piknik yaptık. Ne yazık ki rüzgar çok kötü ısırıyordu, o yüzden uzun yağmurluklar giymek zorunda kaldık, ama yapabileceğimizin en iyisi buydu. Çoğu etkinliğe en azından çıplak ayakla katılabiliyoruz. İskoçya'da nüdizm ancak böyle yaşanıyor. Giysilerimizi pek çıkartamıyoruz. Ama herkes bunu anlayışla karşılıyor."

Pat bunun ne, amacı olduğunu soracaktı ki adam konuşmaya devam etti. "Pullarla ilgileniyor musun?" diye sordu.

Pat başını sağa sola salladı. "Pek sayılmaz," dedi.

"Yazık," dedi adam. "Bence pullar harika şeyler. Çok güzel bir koleksiyonum var. Bir şey biriktirmiyor musun sen?"

"Hayır," dedi Pat.

"Küçük bir çocukken kuş yumurtası toplardım," diye devam etti adam. "Ama bu giderek kötü bir şey olmaya başladı, ben de vazgeçtim. Pek çok insan kuş yuvalarını yağmalıyordu ve bazı türlerin soyu tehlikeye girmeye başlamıştı. Daha sonra iskambil kâğıtlarına ve his-

se senetlerine ilgi duymaya başladım. Şu an bunlarla uğraşıyorum. Yazı bilimi işte. Güney Amerika demiryolu bonoları filan buluyorum mesela. Çok güzel tasarımları oluyor."

Pat meyveli punça baktı. Yağmur damlaları düşüyor, içeceğin yüzeyinde minik halkalar oluşturuyordu. Ayağının altındaki toprak giderek yumuşuyordu ve doğudan rüzgâr esmeye başlamıştı. Etrafına baktı. Peter görünürde yoktu. Ama bu pek de önemli değildi, çünkü Pat artık onu görmek istemiyordu. Ona karşı hiçbir şey hissetmiyordu. Ne ilgi ne antipati... hiçbir şey.

Yanındaki adama döndü. "Eve gitmem gerek," dedi düşünmeden. "Hoşça kal."

84. Domuz Hatıraları

Dr. Fairbairn yıllardan beri pençesinden kurtulamadığı bir suçlulukla kendisini yüzleştirdiği için Irene'e müteşekkirdi. Profesyonel etiğin dışına çıkmasıyla ilgili anısını bastırmaya çalışmış ve büyük ölçüde başarılı olmuştu. Ya da kendisini kandırmıştı. Sorun şuydu ki, böyle bir meseleyi psikolojik olarak baskılayınca rahatsız edici hatıranın başka bir bilinç seviyesinde çalışmaya devam edeceğini biliyordu. İleri bir safhada bunun ortaya çıkması, dünyanın dışarıdan gördüğü Dr. Fairbairn ile kırışma önleyici özellikleri olan mavi ceketiyle tüm dünyadan saklanan içteki Dr. Fairbairn arasında bir çatışma çıkarması kaçınılmazdı.

Ünlü hastası Wee Fraser'a vurmuş olduğu gerçeğini itiraf etmesi için Irene'in kendisini zorladığı o günün sonunda Dr. Fairbairn öğleden sonra Sciennes'deki evine dönmüş, domatesli bir sandviç hazırlayıp çay demlemişti. Ev boştu, çünkü karısı oldukça geç saatlere kadar çalışıyor, yediden önce eve pek gelmiyordu. Bu yüzden genellikle geç yemek yiyorlardı. Kimi zaman bu dokuzu

bulduğundan Dr. Fairbairn açlığını bastırmak için bir şeyler atıştırırdı.

Yemeği Dr. Fairbairn yapıyordu. Sadece kendisinin "yeni bir erkek" olduğunu göstermek için değil, aynı zamanda yemek yapmayı rahatlatıcı ve yaratıcı bir aktivite olarak gördüğü için tüm evlilik boyunca bu böyle olmuştu. Tabii bir tavanın başında dikilip istiridyelere krema eklerken veya bir miktar kaynar suyla porçini mantarlarını yavaş yavaş haşlarken aklından her türlü düşünce gelip geçerdi. Bu vaktin, rüyalar nöbeti devralmadan önce bilinçaltının gün içinde tecrübe ettiklerini düzenleyebileceği bir süre olduğunu düşünüyordu. Zihnin rüya görerek işlemeye başlamasından önce kişinin başına gelenleri düşünmesi gerektiği teorisiyle ilgili bir kitap yazmak istiyordu. İsmini *Rüya Öncesi Rüya* koymaya karar vermişti ve Wee Fraser ile ilgili kitabı kadar başarılı olacağını umuyordu. Yazabileceği başka kitaplar da vardı tabii ve bunlar o yoğun programının arasında kendilerine bir yer açmaya çalışıyorlardı. Bunlardan biri *Akıl Sağlığınıza Yemekle Ulaşın* isimli bir kitaptı. Bu isim mutfakta yemek yapma seanslarından birinde aklına gelmişti ve tam olarak nasıl olduğunu da çok iyi hatırlıyordu. Zeytinyağında hafif ateşte sarmısak soteliyordu ki yemeklerle ilgili tutumlarımızı, o yiyecekleri yememizle ilgili başka insanların ne düşüneceğinin belirlediğini fark etmişti. Duraksamış ve sarmısağa bakakalmıştı. Hem kendisi hem karısı sarmısağın tadını çok seviyordu. Ama insanlar, hatta sarmısağa bayılanlar bile sarmısak kullanırken oldukça dikkatli davranı-

yorlardı. Kim (Fransızlar dışında tabii) başını özenle kestiği ve üstüne biraz yağ damlattığı bir diş sarmısağı fırına koyup, birkaç dakika sonra çıkarıp yerdi ki? Yanında hiçbir şey olmadan hem de...

Ama böyle bir şey neden yapılmasındı? Cevap mutfak dünyasında değil, toplum düzeyinde yatıyordu. Sarmısak kokuyordu ve sarmısak yiyen insanlar da kokuyordu. Kimse de kokmak istemiyordu.

Çoğu insan bu konuyu daha da deşmezdi. Ama Dr. Fairbairn bu tip sosyal engellemelerin (kokmama isteğinin) düşünüldüğünden çok daha zararlı ve kısıtlayıcı olduğunu düşünüyordu. Başkalarının kendisini nasıl gördüğü ya da kendisi hakkında ne düşündüğü konusunda endişelenmeyen bir insan, endişelenenlere nazaran çok daha azimli ve çok daha huzurlu olabilirdi. Bu azmi desteklemenin bir yolu da insanların yemek istediklerini yiyebilmelerinden geçiyordu. Eğer mutfakta kendini ifade etme becerisi aşılanabilirse, kişi hayatının diğer alanlarında da kendini ifade edebilecek duruma gelebilirdi.

Dr. Fairbairn mutfakta ve masada bu kısıtlanmalar ile endişelerin nasıl üzerine gidilebileceğine ilişkin bir teorinin taslağını kaleme almıştı. Bu teori yemek terapisi adını alacaktı ve son derece ünlü olacaktı. Konuyla ilgili başka kitaplar da yazılacaktı. Kurslar açılacaktı. Konferanslar düzenlenecekti. Karısı Estelle'le birlikte güzel bir yer olmasına rağmen Sciennes'den ayrılıp, Palm Beach gibi bir yerde yaşamaya başlayabilirlerdi. Bu kulağa oldukça hoş gelen bir olasılıktı ve yeni bir fikre de

gebeydi. *Motherwell'den Palm Beach'e* isimli bir otobiyografi hiç de fena olmazdı.

Sciennes'deki koltuğunda oturup domatesli sandviçini yiyen Dr. Fairbairn önünde bekleyenleri düşündü. Irene haklıydı; Wee Fraser'ı arayıp bulmalı ve yıllar önce yaptığı şey için özür dilemeliydi. Ama öncelikle elini kaldırmasına sebep olan olay dizisini olabildiğince canlı bir şekilde aklında yeniden canlandırması gerekiyordu.

Wee Fraser'la birlikte odasındaydı. Birkaç domuz, küçük bir traktör, karısıyla birlikte bir çiftçi figürü ve duvar yapmak için birkaç bloktan oluşan minik bir ahşap çiftlik seti vermişti. Çocuğun iç dinamiklerini ortaya koyacak kadar malzeme vardı. Ama Wee Fraser domuzları bacakları yukarı bakacak şekilde ters yerleştirmekte ısrar ediyordu.

"Hayır, Fraser," demişti Dr. Fairbairn. "Domuzcuklar böyle durur." Sonra domuzları doğru şekilde dizmişti.

"Hayır," demişti Wee Fraser domuzları tekrar ters koyarak.

Dr. Fairbairn domuzları düzeltmiş, Wee Fraser da dönüp onu ısırmıştı. Dr. Fairbairn karşılık olarak Wee Fraser'a vurmuştu.

Çözümlenmesi gereken buydu. Ayağa kalktı. Bunu hemen yapmalıydı. Hemen şimdi. Burdiehouse'a gidip Wee Fraser'ı bulacaktı. Mavi ceketine uzandı.

85. Karşılaşma, Arınma ve Kaçış

Dr. Fairbairn Sciennes'deki evinden çıkıp Causewayside'daki otobüs durağına yürüdü. Gitme kararını verdiği için kaygısız bir moda girmişti ve oraya olabildiğince hızlı ulaşmak istiyordu. Wee Fraser'ı bulacağına emindi. Kayıtlardan adresini bulmuştu ve telefon rehberinden kısa bir arama sonucunda (Wee Fraser'ın soyadı olan) Maclean soy isimli bir ailenin hâlâ orada oturduğunu öğrenmişti. Eğer otobüs gecikmezse Wee Fraser'ın kapısını saat altı olmadan çalabileceğini, bu saatin de sıradan insanların (Irene ile birlikte onları böyle adlandırıyorlardı) çay saati olduğu için uygun bir vakit olduğunu düşünüyordu.

Bir otobüs gelince Dr. Fairbairn hemen otobüse bindi. Günün bu saatinde otobüs hayli boştu ve Dr. Fairbairn oturacak bir yer bulmak için arkaya doğru ilerledi. Çiçekli bir elbise giymiş şişmanca bir kadının yanında kalan küçücük boşluğa ilişti. Kadın kendisine sanki rahatlıkla sığabileceği o alana oturmaya hakkı yokmuş gibi bakıyordu. Dr. Fairbairn bu düşmanca bakı-

şı fark etti ve aynı şekilde karşılık verdi. Şizoid diye geçirdi aklından.

Diğer yolculara baktı. Çok sık otobüse binmiyordu (hatta otobüse hiç binmiyordu) ve insanların suratlarına bakıp psikolojik sorunlarıyla ilgili fikir yürütmek ilgisini çekiyordu. Karşı taraftaki koltuklarda sıradan kıyafetli genç bir kadın ve erkek oturuyordu. Erkeğin kot pantolonunun dizleri yıpranmış ve bazı yerleri yırtılmıştı. Üstünde HAYIR yazan bir tişörtü vardı. Genç kadının da oldukça benzer bir giysisi vardı, ama tişörtünde daha karmaşık bir yazı yazıyordu: SARHOŞ DEĞİLİM, DURUŞUM BÖYLE.

Dr. Fairbairn önce tişörtlere, sonra da çiftin suratlarına baktı. On dokuz veya yirmi yaşında olduklarını ve görüntüleriyle davranışlarının aynı minvalde olabileceğini tahmin ediyordu. Ama durum böyleyse neden bir mesaj yazılı tişört giymek kaygısındaydılar. Moda yüzünden miydi? Başkaları giysilerinde iletiler taşıdığı için onlar da böyle giyinmek zorunda mı hissetmişlerdi kendilerini? Bu basit, ama güçlü bir açıklamaydı. Giysilerle çevreye uyum göstermek evrensel bir durumdu. Kot pantolonlar kişinin diğer herkes gibi olduğunun beyanıydı. Giyimde göze batan her şeyi yok etmeye son derece hevesli olan Mao'nun kalbini ısıtacak düzeyde monotonluk yaratan kot pantolonlar, modern dünyanın üniformalarıydı.

Ama iletiler farklı diye düşündü Dr. Fairbairn. Kişi üstünde yazı olan bir giysi (yazının dışta olduğu gözden kaçırılmamalıydı) giyerek kendisini ayaklı bir panoya dönüştürüyordu. Yani kişinin giysisi pasif ya da

aktif bir ideolojik beyanda bulunabiliyordu. Che Guevara kafası baskılı kırmızı tişört *mücadeleyi destekliyorum* diyordu. Bu mesaj yeterince açık değilse altına *la Lucha** da yazılabilirdi. Eğer kişi daha da radikalse ünlem işareti de konulabilirdi. Tişörtünde *¡la Lucha!* yazanlar, sadece *la Lucha* yazılı tişört giyen cüretsizlerden katbekat aktivist olarak değerlendiriliyorlardı. Tabii İspanyolca böyle mesajların olmazsa olmazıydı. Üstünde Macarca mücadele anlamına gelen *küzdelem* yazan bir tişört pek aynı anlamı taşımıyor gibiydi.

Kişinin tişörtünde bir yazı taşımasının tek anlamı aslında göstermecilikten geçiyordu. Kişinin giysileri sayesinde ilgiyi üstüne çekmesi göstermeci bir yaklaşımdı ve Dr. Fairbairn bunun hakiki vericilik ve gerçek yakınlığın zıddı olduğunu çok iyi biliyordu. Göstermeci kişi verici görünür, ama aslında hiçbir şey vermezdi. Bana bakın mesajının altını çizer, ama bir başkasıyla gerçek bir karşılaşmadan veya gerçek bir alışverişe girmekten olabildiğince uzak durmaya çalışırdı. Göstermecinin sunduğu tek şey dış görünüşüydü, içiyse biriktirilmiş, korunmuş, yani Freudian bir ifadeyle alıkoyulmuş bir yerdi.

Dr. Fairbairn genç adamın olumsuz bir ileti taşıyan tişörtüne baktı. Hayır kelimesi belki de iddia ettiği kadar kötü bir mesaj taşımıyordu. En azından alçakgönüllüydü. En azından bazılarının giysilerinde yazan ağza alınmaz mesajlar gibi değildi. Bu insanlar sadece utanmaz göstermeciler değil, aynı zamanda ortak alanı kirleten kişilerdi.

* İsp. Mücadele (ç.n.)

Koltuğunda biraz yana kayınca otobüsün arkasındaki diğer koltukları daha iyi görebildi. Ortalama bir grup insan vardı: Takım elbiseli genç bir adam (muhtemelen banka memuru diye düşündü Dr. Fairbairn), oldukça ağır görünen bir alışveriş torbası ve yüzünde bıkkınlık görülen biri (muhtemelen bir kadın diye düşündü) ve uyuyakalmış yaşlı bir adam. Bir de neredeyse en arkada, annesinin yanında oturan ve Dr. Fairbairn'in bunca yıl sonra hatırladığı Wee Fraser'ın ta kendisi duruyordu.

Dr. Fairbairn'in nefesi kesildi. Wee Fraser'la bir karşılaşmaya kendisini hazırlamıştı, ama otobüste karşılaşmaya hazır değildi. Şimdiyse on dört yaşındaki kısa saçlı ve somurtkan oğlanın varlığıyla yüz yüze kalmış olan Dr. Fairbairn ne yapacağını şaşırmıştı. Onlar otobüsten inene kadar bekleyebilir, sonra kendi de inebilirdi. Ya da gidip şimdi mi konuşsaydı? Söylemesi gerekenleri otobüste anlatsa garip olur muydu? Yoksa gizliliğe mi ihtiyacı vardı?

Çevresine hiç dikkat etmeden bunları düşünüyordu ki camdan dışarı baktığında neredeyse Burdiehouse'a gelmek üzere olduklarını fark etti. Hatta şimdi durağa varmışlardı ve Wee Fraser ile annesi ayağa kalkıyordu.

Dr. Fairbairn ayağa kalkmadan önce onların yanından geçmesini bekledi. Geçerlerken Wee Fraser Dr. Fairbairn'e baktı ve gözlerini kıstı. Zihninin bir köşesinde bir hatıra canlanmıştı.

Dr. Fairbairn de ayağa kalktı ve bu sırada kazara Wee Fraser'ı itmiş bulundu. O da arkasını döndü ve sinirle

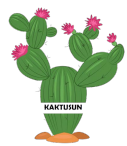
bir şeyler mırıldandıktan sonra inanılmaz bir hızla kafasını önüne eğip psikoterapistine kafa attı.

Dr. Fairbairn ise olanca siniriyle ve biraz da içgüdüsel olarak yumruğunu sıktı ve Wee Fraser'ın çenesine bir yumruk patlattı. Çene kemiğinden bir çıtırtı geldi.

"Aaahh! Ahh!" diye inledi Wee Fraser. Gevşeyen çenesi yüzünden sesler garip bir şekilde birbirine karışıyordu.

Dr. Fairbairn otobüsün önüne doğru koştu ve kapıdan dışarı atladı. Hatalarımızı tekrar ediyoruz diye düşündü yolda hızla ilerlerken. Hem de hep. En derinde yatan dürtülerimizi olanca ikna gücüyle gün yüzüne çıkartan yollarla...

86. Café St Honoré'de

Janis ve Gordon akşam saat sekizde Café St Honoré'de buluştular. Gordon akşam yemeği yemeyi önerince Janis daveti canı gönülden kabul etmişti, çünkü Matthew'dan satın aldığı Crosbie'yi vermeyi dört gözle bekliyordu. Resmi ilk gördüğünde beğenmişti ve Stockbridge Colonies'deki evine götürdüğünde daha da çok sevmişti. Çiçekçi dükkanında kullandığı kırmızı paket kağıdına resmi özenle sarmış ve buna uygun bir karta da kısa bir yazı yazmıştı. *Bu son birkaç ayımı mutlu geçirmemi sağlayan Gordon'a. Janis.*

Gordon ona taksi çağırmayı önermişti, ama Janis güzel bir akşam olduğu için yemeğe gitmeden yürümeyi tercih etmişti. Ancak dikkatli olanların gözünden kaçırmayacağı sonbahar alametleri vardı, hava hafifçe sertleşmiş, ışık biraz azalmıştı. Ama şimdilik kişinin durağan bir gecede, bulutsuz gökyüzünün altında yürümemesine, gideceği yerde yapılacak muhabbetlere ve arkadaşlıklara katılmak için Edinburgh sokaklarını arşınlamasına engel olacak hiçbir şey yoktu. He-

pimiz hayatımızda şöyle veya böyle hep bunu arıyoruz diye düşündü Janis.

Howe Sokağı'nda yürürken gününü düşündü. Dükkânda çok yoğun bir gün geçirmişlerdi, saat altıda dükkânı kapatana kadar iki yardımcısıyla yorgun düşmüşlerdi. Ertesi gün düzenlenecek iki düğün vardı, ayrıca sürekli farklı müşteriler gelmişti. Öğleden sonra bir adam gelmiş ve büyük bir gül buketi yaptırmıştı. Janis buketi hazırladıktan sonra adama uzatmıştı.

"Karım için bunlar," demişti adam. "Karım için."

Janis gülümsemişti. "Çok hoşuna gideceğine eminim," demişti.

Adam çiçeklere bakmış, uzunca bir süre bakışlarını ayırmamıştı. Janis o an anlamıştı. Adam kafasını kaldırdığında gözleri yaşlıydı. Janis elini uzatmış ve avutmak istercesine adamın koluna dokunmuştu. *Ölenler için çiçek alıyoruz. Alabildiğimiz tek şey çiçek* diye geçirmişti aklından.

Böyle anlar bir çiçekçinin gününün olmazsa olmazıydı ve o da bu anları olabildiğince profesyonelce atlatmaya çalışıyordu. Ama yaptığı iş sayesinde insan hayatının geçiciliğini, küçük inceliklerle nasıl güzelleştirilebileceğini unutması mümkün değildi.

Oraya vardığında Gordon'un çoktan geldiğini, pencere kenarında bir masada oturduğunu gördü. Gordon ayağa kalktı ve bu sırada bardağını devirdi. Cam bardak masadan yuvarlanıp yere düştü ve tuzla buz oldu.

"Çok sakarım," dedi ortalığı temizlemeye gelen garsona.

"Önemli değil efendim," dedi garson. "Bundan daha beterini yapanlar da var. Bütün masanın yere devrildiği bile oluyor."

Janis garsonun kibarlığına gülümsedi ve ilgisini önüne konan menüye yöneltti. Bir süre ne yiyeceklerini konuştular, bunun ardından gelen kısa sessizlikte Janis ayağının dibinde duran pakete uzandı.

"Sana bir hediye getirdim. Büyük bir hediye değil, ama seveceğini umuyorum."

Gordon'un gözleri kocaman oldu. "Ama doğum günüm bugün değil."

"Ne fark eder."

Kırmızı paketli hediyeyi ihtiyatla bakan Gordon'a verdi.

"Aç hadi," dedi.

Gordon kağıdın altına bir parmağını soktu ve açmaya başladı. Çıkan kartı alıp okudu.

"Çok naziksin," dedi.

"Söylediklerimde ciddiyim."

"Teşekkür ederim. Hediye vermesi gereken kişi benim. Bu aylar benim için de mutluluk dolu aylardı."

Sonra paket kağıdının geri kalanını da açtı ve resmi önünde tutmaya başladı. Önce bir şey söylemedi, sonra Janis'e gülümsemeye başladı. "Limanları seviyorum," dedi. "Bunu da çok sevdim."

"Matthew da öyle düşünüyordu," dedi.

Gordon oğlunun adının geçmesiyle tek kaşını kaldırdı. "Benim Matthew mu? Öyle mi dedi?"

"Onun fikriydi," dedi Janis. "Sana bir şey almak istiyordum. O da bunu beğenebileceğini söyledi."

Tamamen yalan değil diye düşündü. Matthew, Gordon'un bu resmi sevebileceğini söylemişti ve resmi almasını engelleyecek bir harekette bulunmamıştı. Bu da fikrin oluşmasında payı olduğu anlamına gelebilirdi pekâlâ. Gordon tekrar resme baktı. "Düşünceli davranmış," dedi. Duraksadı. "O nasıldı peki? Yani nasıl buldun onu? Geçen gece kulüpte..."

Janis kafasını salladı. "Anlıyorum," dedi. "Onun için kolay değil. İnsanlar ebeveynlerini kıskanıyorlar sonuçta. Onları başkalarıyla görmek istemiyorlar. İster sekiz yaşında ol, ister yirmi sekiz, hiçbir şey fark etmiyor ve hisler çok kuvvetli olabiliyor."

Gordon masa örtüsüne baktı. "Ne yapacağımı bilmiyorum. Eğer başka bir gün yine bize katılmasını söylersek geçen sefer olanların aynısı olacak. Aksi ve çocuk gibi davranacak."

"Seni sevdiği için yapıyor. Sevmeseydi, hiç umursamazdı sonuçta."

"Ama senin işlerini çok zorlaştırıyor öyle değil mi?" dedi Gordon. "Ve evlendiğimizi söylediğimizde işler daha da zorlaşacak..."

Konuşmayı kesti. Yüzü kıpkırmızı olmuştu. Elini peçeteye attı ve bu aceleci hareketi yüzünden bir başka bardak daha yere düştü.

"Çok özür dilerim," diye kekeledi. "Dilim sürçtü. Ben öyle demek..."

"Ama ben kabul ediyorum," dedi Janis. "Özür dilemene gerek yok. Kabul ediyorum."

Garson elinde küçük bir süpürge ve faraşla tekrar belirdi.

"Tekrar yaptım işte," dedi Gordon. "Bardakların parasını ödeyeceğim. Lütfen hesaba ekleyin."

Garson kafasını salladı. "Önemli değil," dedi.

"Şampanya bardağınız var mı?" diye sordu Gordon. "Onları da kırmak niyetinde değilim tabii. Bizim bir şişe şampanyaya ihtiyacımız olacak."

Garson şampanya ve bardakları almak için yanlarından ayrıldı. Geri döndüğünde Gordon gizlice cüzdanını açtı ve elli sterlinlik gıcır gıcır bir kağıt parayı garsonun eline sıkıştırdı.

"Çok teşekkürler," dedi garson.

Bunun geldiği yerde 10.999.950 sterlin daha var nasılsa diye düşündü Janis.

87. Domenica Angus'a Yemek Götürüyor

Domenica, Angus Lordie'nin sık sık ziyaretine gitmezdi, ama ara sıra haber vermeden kapısında biter ve genellikle yanında yiyecek ufak tefek birşeyler götürürdü, bu genellikle kendi pişirdiği peynirli çörek olurdu.

"Düzgün beslenmediğini biliyorum, Angus," dedi Domenica mutfak tezgahına küçük bir erzak torbası bırakırken. "Sana elmalı turta yaptım, ayrıca Broughton Sokağı'nın sonundaki kasaptan yarım kilo sosis aldım, hani şu hakiki sosis yapan yerden. Barbara Pym'in yazdığı o harika cümleyi biliyorsun değil mi? Karakterlerden biri, adamın ete ihtiyacı vardır, diyor ya hani. Yani adam derken genel olarak insanlardan değil de, hakikaten erkeklerden bahsediyor. Ne harika değil mi?"

"Sen de bana yarım kilo sosis getirdin öyle mi?" dedi Angus. "Çok teşekkür ederim. Ama söylediklerine bakılırsa sen de insanların ete ihtiyacı olduğu fikrine katılıyorsun gibi."

"Hiç de değil," dedi Domenica. "İnsanlar protein ihtiyaçlarını, öyle bir şey var mı bilmiyorum, ama protein zincirinin herhangi bir yerinden karşılayabilirler. Hiç

et yemesen çok daha iyi aslında. Vejetaryenlerin hayatta kalma istatistiklerine bak. Onlar çok daha iyi durumda. Belki de bu sosisleri geri götürsem daha iyi olacak."

"İçtikleri sürece tabii," dedi Angus. "Günde birkaç bardak şarap içen vejetaryenler çok iyi durumda."

"Ölüm oranlarında yüzde otuz beşlik bir düşüş var," dedi Domenica.

Angus Lordie sosislere baktı. "Ama hükümet içki içilmesini destekleyemiyor, değil mi?"

"Mümkün değil," dedi Domenica. "Hükümetin içki içtiğini biliyoruz, ama bu konuda ikiyüzlü davranmak zorunda kalınıyor."

Domenica gelince resim yapmayı bırakmış olan Angus Lordie camın yanına gitti. Bir bez alıp elindeki yağlıboya lekelerini sildi. "İkiyüzlülüğe neden karşı çıkıldığını hiç anlamamışımdır," dedi. "İkiyüzlülüğün izin verilebildiği durumlar olmalı."

"Ne gibi?"

"Düşünelim," dedi Angus. "Kişinin beğenmediği bir hediye alması durumunda mesela. Sence hediyeyi alan hediyeden ne kadar hoşlandığını mı söylemeli?"

Domenica biraz düşündü. "Evet, galiba. Ama bu ikiyüzlülük mü, yoksa başka bir şey mi?"

"İkiyüzlülük bir şey söyleyip, başka şey yapmak sonuçta," dedi Angus. "Eğer hediyeyi sevdiğini ve kullanmak için son derece hevesli olduğunu söyleyebiliyorsan o zaman ikiyüzlülük yapıyorsun demektir." Bir an durdu. "Yani bir politikacı diğer insanlara içki içmeyin ve sosis yemeyin derken, kendisi içki içip sosis yiyorsa iki-

yüzlülük yapıyor anlamına gelir. Ama bu onun yapması gereken doğru şey olabilir tabii."

"Peki, sen ikiyüzlülük yapıyor musun?"

Angus masaya boyalı bezi bıraktı. Gülümsedi. "Ben de herkes gibi güçsüzüm," dedi. "Ben de yeterince yalan söylemişimdir. Bazı durumlarda ikiyüzlülük yapmışımdır."

Domenica güldü. "Ne yaptın mesela? Sosis sevmiyor musun yoksa?"

"Sevmiyorum," dedi Angus.

Domenica, Angus'un ciddi olduğunu fark etti. "Bana söylemeliydin," dedi.

"Ama seni gücendirmek istemiyordum. Ayrıca elmalı turtayı da hiç sevmem."

Domenica kaşlarını çattı. "Bana neden söylemedin? Boşuna yapmışım öyleyse. Küçük hediyelerimin hoşuna gittiğini sanırken sen bunları çöpe atıyormuşsun meğer."

Angus kafasını salladı. "Hayır," dedi kendini savunurcasına. "Sosisleri Cyril'e veriyordum ve elmalı turtayı da bahçeye koyuyordum ki sincaplar yesin."

"O güzelim sosisleri senin şu köpeğin yesin diye getirmiyorum ben," dedi Domenica. "Arkadaşlığımı suistimal ediyorsun Angus!"

"Bana sosis getir mi dedim?" dedi Angus ters ters.

"Bundan böyle getirmeyeceğim zaten," dedi Domenica sert bir şekilde.

"Tamam," dedi Angus. "Bundan böyle sosis yok o zaman."

Birbirlerine sitemle baktılar. Angus omuzlarını silkti. "Bu sosisleri ne yapalım öyleyse?" diye sordu masada duran paketi göstererek. "Alıp evine geri götürebilirsin sanırım."

"Ben sosis sevmem ki," dedi Domenica. "Nefret ederim hatta."

Bir süre sosis paketine sessizce baktılar.

"Seven birilerini tanımıyor musun?" diye sordu Domenica. "Komşularından biri mesela?"

"Sosis ikram etmeye başlarsam komşularım bunu çok garip karşılar," dedi Angus. "Böyle bir ilişkim yok onlarla."

"Sosis alıp vermeyi mümkün kılan bir ilişki kategorisi olduğundan habersizdim," dedi Domenica.

"Var öyle bir şey," dedi Angus. "Birine sosis vermeden önce o insanı biraz daha iyi tanıyor olman gerekir."

Domenica karşılık vermedi. Angus'un sık sık tartışmacı bir ruh haline büründüğünü biliyordu, bu yüzden böyle bir anda konuşmayı devam ettirmenin anlamı yoktu. "Neyse biz..."

Angus lafını kesti. "Sosis konusunu kapatmadan önce sosis yemek zorunda kaldığım ve bunu büyük bir memnuniyetle yapar gibi göründüğüm bir olaydan bahsetmek istiyorum. Sutherland'da son derece şaşaalı bir eve davetliydim. Öğle yemeği için oraya gitmiştim ve masada yaklaşık on kişiydik. Güzel bir yemek yemeyi bekliyorduk, ama ne yazık ki hevesimiz kursağımızda kaldı. Haşlanmış patates ve sosis getirdiler. Başka da bir şey yoktu. Ama o yemekle ilgili hatırladığım başka bir

ayrıntı da deniz uçağı konusunun açılmış olması. Nasıl bu konuya gelindi bilmiyorum, birileri söylemiş olmalı.

"Evin sahibesine, 'Hanımefendi, kendinize bir deniz uçağı almalısınız. Çok güzel koylar var yakında, deniz uçağı için birebir,' demiştim. O ne dedi biliyor musun? 'Bir yerlerde bir deniz uçağımız olacaktı,' dedi. Sonra masanın diğer ucunda oturan kâhyaya seslendi: 'Bay Grant deniz uçağını hiç gördünüz mü? Nerede olduğunu biliyor musunuz?'"

Hikâye bu kadardı. Angus Lordie, Domenica'ya baktı ve kahkahalara boğuldu. Domenica da gülüyordu. Bir sebepten ötürü hikâye çok komikti. Neden komik olduğu pek belli değildi, ama ikisi de komik olduğuna son derece emindi.

Ama hikâye aynı zamanda üzücüydü de. Ve neden hüzünlü bir öykü olduğunu anlamak bir süre oturup düşünmeyi gerektiriyordu.

88. Bruce Düşünüyor

George ve yeni nişanlısıyla yaşadığı talihsiz olaydan sonra, Bruce neredeyse şoka girmiş vaziyette İskoçya Sokağı'na döndü. Kendinden emin ve iyimser bir ruh haliyle iş kurmuştu, ama eski ticari destekçisi ve artık eski bir arkadaşı olan George'la yüzleşmelerinin ardından morali sıfırın altına düşmüştü. George kendisine hiç para vermeyecekti ve destekçisinin ortadan kaybolmasıyla birlikte boğazına kadar borca batmıştı. Leith'teki şarap toptancısına yapılması gereken ödemeyi çok kısa bir süre ileri atabilirdi ve elinde borcunu ödeyecek yeterli para yoktu. Tüm mallarını, tüm şişelerini tek tek geri göndermesi gerekecekti ve elinde boş raflardan başka bir şey kalmayacaktı, gurur duyduğu Bayanlara Özel kısmı da buna dahildi.

Bruce geri döndüğünde Pat odasındaydı. Bir an kapısını çalıp kahve içmeye davet etmekte kararsız kaldı. Yanında olmasına ihtiyacı olduğunu düşünmesini kesinlikle istemiyordu. Canı isterse çağırıp, istemezse çağırmayacağından emin olsun istiyordu. Ama avunma ve içini rahatlatma ihtiyacına yenik düştü.

Pat onu kibarca selamladı. Evet, iyi ki düşünmüştü; tabii ki birkaç dakika içinde mutfağa gelip, onunla kahve içebilirdi.

"Ee," dedi Pat. "İşler nasıl gidiyor?"

"Harika," diye başladı Bruce. "Harika..."

Sözünü yarıda kesti. Yere bakmaya başladı. "Aslında," diye devam etti, "çok kötü gidiyor. Hem de çok."

"Kiraladığın dükkânla ilgili bir sorun mu oldu?" diye sordu Pat.

Bruce kafasını salladı. "Hayır başka bir sorun var. Aslına bakarsan işler çok fena." Mutfaktaki masaya oturup kafasını ellerinin arasına gömdü.

Pat ona bakıyordu. Zavallı Bruce, böylesine boş ve böylesine kendini beğenmiş olup, bu kadar rezil bir hale düşüyor olması ne kötüydü. Yakınlık göstermemek zordu.

"Para mı?" dedi Pat.

Bruce sefil bir ifadeyle onayladı. "Yarıda bıraktı beni."

"Kim bıraktı?"

"Crieff'ten okul arkadaşlarımdan biri," dedi Bruce. "Orada kalmalıydı aslında."

Pat kaşlarını çattı. "Neden Crieff'i bu kadar kötülüyorsun Bruce? Geldiğin yerle gurur duymuyor musun?"

"Hayır," dedi Bruce. "Duymuyorum."

Pat düşündü. "Neden sorabilir miyim?" dedi. "Crieff'in ne kötülüğünü gördün. Bence çok güzel bir yer orası."

"Sana göre," dedi Bruce acı acı.

Pat bu lafı umursamayabilirdi, ama Bruce'un çok ileri gittiğine karar vermişti. "Yaa," dedi. "Kendini üstün

görüyorsun değil mi? Crieff'i kötüleyince kendini yüceltebilirsin sanıyorsun. Ama çok yanılıyorsun. Crieff'le ilgili de yanılıyorsun. Crieff çok güzel bir yer. Orada yaşayan ve halinden çok memnun olan insanlar tanıyorum. Bu insanların muhakeme becerisi seninkinden daha iyi Bruce. Crieff'i aşağılayarak, Crieff'ten çok kendinle ilgili daha fazla şey anlatmış oluyorsun sadece."

Bruce karşılık vermedi, Pat gözünü ayırmadan Bruce'a bakıyordu. "Hiçbir yer ve hiç kimsenin senin için yeterince iyi olmadığını düşünüyorsun. Senin sorunun bu. Crieff'e fazla olduğunu düşünüyorsun. Eski arkadaşlarına fazla olduğunu düşünüyorsun. Eski arkadaşının seni yarı yolda bıraktığını düşünüyorsun, ama bence olan bunun tam tersi. Muhtemelen sen onu kullanmaya çalışıyordun."

Bruce aniden kafasını kaldırdı. "Neden böyle düşünüyorsun, sorabilir miyim?"

Pat omuz silkti. "Çünkü bunu sürekli yapıyorsun." Duraksadı. "Ama sana bunları söylememin hiçbir anlamı yok değil mi? Nasıl olsa değişmeyeceksin."

Bruce ayağa kalktı. "Hayır," dedi. "Anlamı yok. Çünkü seni dinlemeye niyetim yok."

Ayağa kalktı, koridordan geçip odasına gitti ve arkasından kapıyı gürültüyle kapattı. Ama odasına girince demin göstermeye çalıştığı kendine güven maskesi paramparça oldu. Borcu vardı, hem de çok büyük bir borcu vardı. Anne babasına gidip acilen ödenmesi gereken faturalar ve özellikle Leith borcu için para istemek geçti aklından, ama bunu yapamazdı. Babasının neler diyece-

ğini tahmin edebiliyordu. Dikkat ve yanlış hükümlerle ilgili nasihat dinleyecekti. Gerekli deneyimi edinmeden hiçbir işe girmemesi gerektiğiyle ilgili binlerce laf işitecekti. George'la olanları anlatmaya kalkıştığında da babası muhtemelen George'un tarafını tutacaktı. Onu hep sevdiğini ve arkadaşları arasında en iyisi olduğunu söyleyip durduğunu hatırlıyordu. Nasıl bir muhakemesi olduğu buradan belli zaten diye düşündü Bruce.

Yatağına oturdu ve durum değerlendirmesi yaptı. Malvarlığı ve borçlar, ticaretin temel taşlarıydı. Malvarlığını biliyordu, borçlarını da biliyordu. Malvarlığı İskoçya Sokağı'ndaki evi, pek parasının olmadığı yatırım hesabı ve bir de... neredeyse unutmuştu. Üç kasa Petrus şarabı vardı. Şarapların sahte olabileceği sadece George'un görüşüydü. Çok küçük de olsa Petrus'un gerçek olması ihtimali vardı ve Edinburgh'da bir şarap müzayedesinin yapılmak üzere olduğunu bir yerlerde okumuştu. Geç kayıt kabul ediyor olabilirlerdi, ayrıca şarap da sahte değilse o zaman...

Ama kime danışabilirdi ki? Eğer müzayedecilere sorarsa onları şüphelendirebilirdi. Bireysel bir görüşe ihtiyacı vardı ve Will Lyons'tan daha iyisi de yoktu tabii. Gerçek ve sahte şarabı birbirinden ayırabilecek en iyi isim oydu ve geçmişte de Bruce'a tavsiyelerde bulunmuştu. Kendisiyle bir kadeh Petrus içmesi için Will'i çağıracaktı, ama ödediği parayı söylemeyecek ve ne diyeceğine bakacaktı. Harika bir fikirdi, hemen Will'in o akşam müsait olup olmadığını öğrenmeliydi. Edinburgh'da oturmak nasıl da işe yarıyordu, insan ihtiyacı olana hemen erişebiliyordu.

89. Şansın Yaver Gitmesi

Will Lyons'un Bruce'u ziyaret etmekten daha iyi işleri vardı, ama o akşam saat sekizden önce 44 Numara'ya uğramayı kibarlığından kabul etmişti. Çok uzun kalamayacağını, çünkü yapması gereken işlerin olduğunu söylemişti. Kısa süre önce Edinburgh şarap ticareti tarihiyle ilgili bir yazı yazmaya söz vermişti, ama yazı gittikçe dallanıp budaklanıyordu. Sayfaların giderek artmasını görmek güzel bir his veriyordu ve her yazar gibi o da yazmaya ayıracağı boş vakitlerini kıskançlıkla kollaması gerektiğini biliyordu. Tarihleri birinci bölümden, hatta giriş kısmından ileriye gidememiş olanların hikâyelerinin yazılması gerekiyordu.

Will Bruce'un dairesine çıkarken iç geçirdi. İddialı ve bir o kadar cahil bulduğu Bruce'tan pek hoşlanmıyordu. Şarap ticaretine girmenin zorluklarına dair onu uyarmaya çalışmıştı, ama uyarılarına kulak asılmamıştı. Bruce'un bir şarap dükkânı işletecek kadar bile temel bilgisinin olmadığını biliyordu. Edinburgh'un yeni bölgesinde, sabit fikirli ve talepkâr insanların sayısının ol-

dukça fazla olduğu ve bu insanların pek çoğunun şarap bilgisiyle gurur duyduğu bir yerde bir şarap dükkânı işletmek için gerekli olan uzmanlığa kesinlikle sahip değildi. Bruce'un her girişimi başarısızlığa mahkûmdu, tek soru bunun ne kadar sürede ve ne kadar ihtişamlı olacağıydı.

Bruce kapıyı açıp misafirini karşıladı ve içeri davet etti. Kahve hazırlamıştı, mutfağa gidip ve geniş çam masaya yerleştiler.

"Orijinal taşları korumuşsun bakıyorum," dedi Will taş döşemelere bakarak.

"Şimdilik sadece," dedi Bruce. "Düzeltmeye vaktim olmadı."

"Düzeltmek mi?" diye sordu Will. "Gayet iyi durumda görünüyorlar."

"Modernleştirmek yani," dedi Bruce. "Meşe gibi görünsün istiyorum. Tıpkı meşeye benzeyen yeni döşemeler var. Farkını imkanı yok anlayamazsın. Ama biraz pahalılar."

Will fikrini kendine sakladı. Rafta duran bir şişeye gözü takılmıştı. Olabilir miydi? Bu mümkün müydü?

"Evet," dedi Bruce misafirinin nereye baktığını fark ederek. "Petrus. Bakmak ister misin?"

"Çok iyi bir şaraptır," dedi Will. "Pek çok insan en iyi şarabın bu olduğunu bile söyler hatta."

"Biliyorum," dedi Bruce. "O yüzden bir hayli aldım."

"Bir hayli mi?"

Bruce hiç önemi yokmuş gibi karşılık verdi. "Yeni işim için üç kasa aldım aslında. Edinburgh tam bunun

satılacağı yermiş gibi geldi, talep olabilir dedim. Burada oturan pek çok zengin var, bu tip şeyleri içmek isteyecek insanlar yani."

"Evet, biliyorum," dedi Will. Rafta duran şişeye bakıyordu. "Bir bakabilir miyim acaba?"

"Tabii," dedi Bruce. "Hatta bir kadeh içmeye ne dersin?"

Will Bruce'a baktı. "Çok cömertsin doğrusu," dedi. "Ben aslında..."

"Gel içelim," dedi Bruce ayağa kalkarken. "Ben de zaten tadına bakmayı planlıyordum, hem paylaşacak daha iyi kim var ki?"

Mutfağın diğer yanına geçip raftan şişeyi aldı. Will kendisine uzatılan şişeyi dikkatle incelemeye başladı.

"Çok iyi bir yıl," dedi Will. "Oldukça değerli olduğunu biliyorsun sanıyorum." Tereddüt etti. "Üç kasa aldığına göre biliyorsundur zaten."

Bruce hiçbir şey belli etmiyordu. "Evet," dedi gülümseyerek. "Bu şarap hiç de ucuz değil. Ama ara sıra tadına bakmayacaksan elinde böyle bir şarabı tutmanın ne anlamı var öyle değil mi?"

Tirbuşonu bulup Will'e uzattı. "Açma şerefine nail olmak ister misin?"

Will dikkatle mantarın tepesine baktı. Bruce dolaptan kadehleri çıkartırken Will de tirbuşonu yavaşça mantara sapladı ve yukarı çekti. Mantar insanı mutlu eden tok bir sesle şişeden çıkınca, Will hemen şarabı kokladı ve gülümsedi.

"Şimdilik her şey iyi gibi," dedi. "Bana kadehi uzatırsan nasıl bir şarapla karşı karşıya olduğumuzu hemen anlarız."

Bruce kadehleri uzatırken endişeliydi. İşte bu rezil olma anı diye düşündü acı acı. Son aylarda başına gelen tüm o aksiliklerin üstüne bir de böyle bir rezillik yaşayacaktı şimdi de. Önce kendini beğenmiş Amerikalı kızla ayrılmıştı, Macaulay Holmes Richardson Black firmasındaki korkunç işini kaybetmişti ve George ile biçimsiz nişanlısının kendisini yarı yolda bırakmaları da üstüne tuz biber olmuştu. Kısa bir an gözlerini kapattı, Will'in önce koklayıp, sonra kadehin içinde döndürüp durduğu koyu kırmızı sıvıya bakmaya çekiniyordu.

Will şaraptan küçük bir yudum alıp, dudaklarının arasından aldığı solukla şarabı dilinde döndürürken onu hayranlıkla izledi. Kendi kadehini kaldırıp şaraptan bir yudum aldı tedirgince. Tadı iyi gibiydi, hatta oldukça iyiydi, hatta kısa bir anlığına dürüst olup bu konu hakkında ne biliyorum ki, diye kendisine sormuştu.

Will, Bruce'a baktı. "Muhteşem," dedi.

Bruce şaşırmış görünüyordu. "Muhteşem mi?"

"Çok iyi bir şarap bu," diye devam etti Will. "Çok yumuşak ve olgun bir tadı var, öte yandan hafif, ama ağızda kalıyor. Bunun neden bu kadar iyi bir şarap sayıldığını çok iyi anlayabiliyor insan. Hem de çok iyi."

Will daireden çıktıktan sonra Bruce banyoya gitti ve aynada kendisine baktı. Yüzü zaferle ışıldıyordu ve hâlâ kulaklarında Will'in çıkarken söylediği laflar çınlıyordu. Misafiri geriye kalan otuz beş şişe gibi şaşırtıcı bir

miktardaki şarabı birkaç gün içinde düzenlenecek müzayedeye sokmakta hiç sıkıntı çekmeyeceğini söylemişti. Sonra da eklemişti: "Komisyon kesildikten sonra en az otuz bin sterlin eder herhalde fiyatı."

Bruce aynaya baktı ve kendisine gülümsedi. "Asıl sen muhteşemsin," dedi kendini överek. "Château Petrus insan formuna bürünmüş sanki!"

90. Devlet Memurları için Girişkenlik Eğitimi

İskoçya hükümeti belli bir seviyenin üstündeki tüm devlet memurlarının girişkenlik eğitimi almasına karar vermişti. Bu eğitim sadece üst seviyedekilere veriliyordu, çünkü daha düşük seviyeli devlet memurlarının kendine güvenlerini artırmaya gerek yoktu; onların kendine güveni üstlerininkini genel olarak aşıyordu zaten. Hükümetin yüksek mertebelerinde girişkenliğin artmasının alttan gelecek muhalefetlere rağmen yeni politikaların yürürlüğe konmasını sağlayacak tek yöntem olduğu düşünülüyordu. Bu sebeple bakanlar da toplum genelinin muhalefeti karşısında istenmeyen politikalar ileri sürebilmeleri ve insanları bunları kabule zorlamaları için girişkenlik eğitimi alacaklardı. (Bu politikaların kötü olduğu anlamına gelmiyordu. Hatta pek çoğu iyi politikalardı, ama toplum iyi bir politikayı gördüğünde algılayabilecek bir yapı olarak güvenilir değildi.)

Stuart girişkenlik eğitmeniyle baş başa iki saat geçirmesi gereken kişisel güvenirlik çalışmasına yazılmıştı. İş

ortamında ne seviyede girişken olursa olsun, evde bunun hiç de yeterli olmadığı kararına vardığı için bu seansı dört gözle bekliyordu. Oğluyla ilişkisine dair bir şeyler yapmak istiyorsa Irene'in karşısına dikilmesi gerektiğini anlamıştı. Bu da oldukça korkutucu bir düşünceydi. Bertie'nin Tofu'nun bowling partisine katılmasıyla küçük bir zafer kazanmıştı belki, ama Bertie'yi psikoterapiden ve Stockbridge'deki yoga derslerinden kurtarmak, ayrıca Irene'in "Bertie projesi" ismini verdiği öteki kösteklerden uzaklaştırmaya çalışmak bambaşka bir konuydu. Ama oğluna bunu borçluydu. Ufaklığı yarı yolda bırakmayacağına söz vermişti. Mutlu bir çocukluk yaşayabilmesi için küçük zevklerini geri verecekti. Hayatını tekrar bir bütün yapacaktı.

Stuart İskoçya hükümetinin ofislerinden biri olan 64A/3B/16 (batı) numaralı toplantı odasında şimdiden on dakika gecikmiş olan girişkenlik eğitmenini bekliyordu. Stuart bu sırada gazete okuyarak vakit geçiriyordu, bir makaleye dalmıştı ki otuzlarının başında görünen, kot pantolonlu ve açık yakalı bir gömlek giyen, zayıf bir adam kapıyı açtı.

"Stuart Pollock sen misin?" diye sordu eğitmen elindeki dosyaya bakarak.

Stuart karşılık verdi ve el sıkışmak için sağ elini uzattı. Eğitmen Stuart'ın elini tuttu ve kuvvetlice sıktı.

"Tanıştığımıza memnun oldum Stuart!" dedi. "Benim adım Terry. Bununla ilgili bir sorunun mu var?"

Stuart gözlerini kırpıştırdı. "Hayır," dedi tereddütle. "Tabii ki yok."

"Bazı insanlar bu ismin biraz efemine olduğunu düşünüyor da. Anlıyorsun değil mi?" Terry gözlerini Stuart'a dikti. "Kısa boylu olduğumu düşünmüyorsun değil mi Stuart?"

"Hiç de değil," dedi Stuart.

"Sanki öyle düşünseydin ne fark ederdi?" diye sordu Terry sinirle. "Biraz kısa olmanın ne zararı var ki?"

"Bir zararı var demedim," dedi Stuart. "Konuyu açan sendin, ben değildim. Ayrıca ismin efemine değil bücür... pardon Terry. Boyun da hiç umurumda değil açıkçası."

Terry ona dik dik bakmaya devam etti. "Peki, oturalım hadi. Ben bu sandalyeye oturacağım tamam mı? Buradakine. Bu benim sandalyem."

"Peki," dedi Stuart.

"Peki ya sen bu sandalyeye oturmak isteseydin?" diye sordu Terry. "Ya benim sandalyemi isteseydin?"

"Pek dert edeceğimi zannetmiyorum," dedi Stuart. "Buradaki de diğerinin aynısı sonuçta. Hatta İskoçya hükümetindeki tüm sandalyeler birbirinin aynısı."

"Bu canını mı sıkıyor?" diye sordu Terry. "İskoçya hükümetiyle ilgili bir sorunun mu var Stuart?"

Stuart derin bir nefes aldı. Terry son derece can sıkıcıydı ve iki saatlik seansın sadece beş dakikası bitmişti. Seansı sağ salim atlatıp atlatamayacağını merak ediyordu, dosyasına eğitimi tamamlayamadığını belirten bir ibare mi düşeceklerdi yoksa? İşinin ehli ve modern bir devlet memurundan beklenen zorunlu girişkenlik seviyesinden yoksun olduğu sonucuna mı varılacaktı?

"Hayır," diye yanıtladı Terry'nin sorusunu. "İskoçya hükümetiyle hiçbir sıkıntım yok. Şu an tek sıkıntım senin yarattığın sıkıntı."

Terry ellerini çırptı. "İşte böyle Stuart! Tebrik ederim. Söylemeni istediğim şey buydu işte. Kendini göstermeni istemiştim."

"Peki gördün işte," dedi Stuart açıkça rahatlayarak. "Eğer açık konuşmam gerekirse..."

"Hep açık konuş," dedi Terry. "Ne hissettiğini söyle Stuart. Saklama. Söyle."

"Karımla bazı sorunlarım var. Baskın olan taraf o çünkü."

"Baskın demek," dedi Terry. "Baskındır tabii. Seni eziyor değil mi Stuart? Onunla tanışmadım, ama her şey ayan beyan ortada. Sürekli görüyorum bunu. Bu işteki neredeyse her erkek kadınlar tarafından eziliyor. Son zamanlarda bu o kadar yaygın ki."

Stuart, eğitmeninin vardığı bu yargıyı nasıl kuvvetle savunduğunu görünce çok şaşırdı. Irene'le ilgili hiçbir şey bilmiyordu, ama onu böyle aşırı bir uçta nasıl yargılayabiliyordu? Öte yandan...

"Durum bu kadar kötü mü?" diye sordu Stuart.

"Emin ol durum felaket. Erkeklerin karşı çıkma vakti geldi, ama. Erkekler savaşacak ve çok geç olmadan kendilerine ait olanı geri alacaklar. Eskiden kadınlar erkeklerin kurbanıydı, ama erkekler bu duruma düşmeyecek."

"Peki, ben ne yapmalıyım?" diye sordu Stuart.

"Ne yapmak istediğini söyle," dedi Terry. "Eğer karşı gelirse görmezden gel. Evi terk et. Kadınlar bundan nefret eder. Evden çıkmandan hiç hoşlanmazlar."

"Sen böyle mi yapıyorsun?" diye sordu Stuart.

Terry bir an düşündü. "Yapacak olsam böyle yapardım," dedi. "Yani yapmam gerekseydi demeye çalışıyorum. Ben pek ilişki insanı değilim. Yalnız yaşıyorum. İlişki sıkıntısı olmadan. Yeni akım bu zaten."

"Anladım," dedi Stuart.

Bundan sonra bir süre daha konuştular. Stuart'ın aralarında girişken telefon konuşması tekniği de olan tamamlanması gereken girişkenlik alıştırmaları vardı. Ayrıca girişken rapor yazma üzerine uzun uzadıya konuştular. En sonunda Terry kolunu Stuart'ın omzuna attı ve ona şans diledi.

"Kendini iyi hissediyor musun?" diye sordu.

Stuart bir an düşündü. Hayır, kendini iyi hissetmiyordu. Hatta biraz korku içindeydi. Bahisler bir anda artmış gibi görünüyordu. Tehlikede olan bir tek Bertie'nin geleceği değildi, kendi geleceğiydi aynı zamanda.

91. Stuart Bertie'nin Odasını Boyuyor

Stuart öğleden sonra saat dörtte girişkenlik eğitimini bitirdi ve beşe kadar beklemektense işten hemen çıkmayı tercih etti. Girişken davranmıştı, ama haksız da değildi. O gün işe erken gitmişti ve çalışması gereken saati doldurmuştu. Bu yüzden ofisten ayrılıp önünden sık sık geçmesine rağmen daha önce pek dikkatini çekmemiş olan hırdavatçıya doğru yollandı. Burada boya ve boya fırçaları satıldığını biliyordu ve almak istediği büyük ruloyla iki kutu beyaz boyayı burada bulacağına emindi.

İstediklerini aldı, satıcıya teşekkür etti ve eve doğru tekrar yola koyuldu. Hem heyecanlı hem endişeliydi. Tıpkı bir çocuğun küçük bir suç işlemeden önce hissettiği coşku ve gerginliği hissediyordu. Suç mahalline doğru giden suçlular böyle hissediyor olmalı diye düşündü. Kalp atışları hızlanmış, ağzı kurumuş ve duyuları son derece keskinleşmişti. Ayrıca yapmak üzere olduğu şey de kendisine göre bir suçtu. Bertie'nin odasını tek taraflı olarak, kimseye danışmadan ve Irene'in isteğini tamamen hiçe sayarak boyamayı planlıyordu. Duvarların ren-

gini Irene seçmişti, pembe olmasını istemişti, çünkü bu rengin rahatlatıcı etkileri olduğunu ve erkek çocukların seçimleriyle ilgili kültürel koşullandırmaya dayanan varsayımların aksinin ispat edilebileceğini iddia etmişti. Erkek çocukların pembe rengi sevmediği ise genel kanıydı. Doğru olup olmadığı kısa süre içinde ortaya çıkacaktı. Dar tanımlı cinsiyet rollerine sıkıştırılmadan yetiştirilmiş duyarlı bir çocuğun pembeyi sevmemesi için hiçbir neden yoktu.

Stuart, Bertie'nin odasını (ya da Irene'in deyimiyle "alanını") sevmediğini biliyordu. Bertie bunu kendisine söylemişti. Odası pembe olduğu sürece hiçbir arkadaşını evine davet edemeyeceğini de söylemişti, gerçi hiç arkadaşı yoktu zaten.

Stuart oğlunu dikkatle dinlemişti. "Bir arkadaşın mutlaka vardır Bertie," demişti. "Şu Tofu'ya ne demeli? O arkadaşın değil mi?"

Bertie emin olamıyordu. "Bilemiyorum," demişti. "Arkadaşım olabilir, ama emin değilim. Benden sürekli para ve yiyecek istiyor, kendisi vegan. İstediği şeyleri ona verebiliyorum diye benden hoşlanıyor galiba."

"Bazı arkadaşlar biraz böyledir," demişti Stuart. "Ama bir süre sonra değişirler ve gerçek arkadaşlar olurlar. Onlar için yapabildiklerin dışında da seni seven arkadaşlar yani." Bir an durup devam etmişti. "Peki ya şu Olive'e ne dersin?"

Bertie kafasını sallamıştı. "Tetanos olmasını istediğimi düşünüyor, ama istemiyorum. Kimsenin tetanos olmasını istemiyorum baba. Gerçekten istemiyorum."

Stuart gülümsemişti. "Tabii istemezsin, sana inanıyorum Bertie." Ardından düşünmeye başlamıştı, ben kimsenin tetanos olmasını ister miyim? İstediğinde karar kılmıştı. Kendine şarkıcı diyen birkaç kişi vardı. Sert bir önlem olmasına rağmen onları susturmanın tek yolunun tetanostan geçtiğini düşünüyordu. Ama böyle düşünceler son derece merhametsizceydi.

İskoçya Sokağı 44 Numara'nın merdivenlerinden çıkarken Stuart saatine baktı. Irene dışarıdadır diye düşündü. Çünkü Bertie'yi saksafon dersine götürüyordu ve ardından ekstra yoga dersine katılacaklardı. Yediden önce dönmezlerdi, yani bu da kendisine Bertie'nin odasını boyaması için iki saat kazandırıyordu. Büyük bir oda değildi ve rulolar çok kısa sürede büyük alanları boyayabiliyordu. Irene ile Bertie dönünce bir emrivakiyle karşı karşıya kalacaklardı.

Stuart eve girdi. Kimse olmadığından emin olmak için Irene'e seslendi. Bir saatin tik-takları ve buzdolabının arkadan gelen uğultusu dışında eve tam bir sessizlik hâkimdi. Stuart Bertie'nin odasına boya kutularıyla ruloyu bıraktı ve giysilerini değiştirmeye gitti. Kıyafetlerini etrafta bırakmasından Irene'in hiç hoşlanmadığını biliyordu bu yüzden gömleğini yatağın yanındaki kilimin üstüne attı ve kirli çoraplarını da bir köşeye fırlattı. Bunu yaparken Terry'nin kendisiyle ne kadar gurur duyacağını düşünüyordu. Terry'nin giysilerini evinde istediği yere bıraktığına emindi, hele bir de ilişkisi olmayan bir insan olduğundan Terry'nin yaptıklarına kimse karşı çıkamazdı da.

Üstünü değiştirdikten sonra Stuart, Bertie'nin odasına döndü. Pembe duvarların önünde dolanıp, Irene'in astığı Floransa'nın faziletlerini gösteren posteri, periyodik cetveli ve Mahler'in* resmini indirdi. Bunları indirirken iç geçirdi ve periyodik cetveli katlayıp boya kuruyana kadar bir kenara koymaktansa bir anlık dürtüyle ortasından yırtıp çöpe attı. Duvarlar açığa çıkınca ilk boya kutusunu açtı ve boyayı yayvan bir kutuya döküp ruloyu batırdı. Sonra işe koyuldu.

Duvarları kolayca sürülebilen beyaz boyayla kapatmak çok zamanını almadı. Bertie'nin halısına saçılan minik boya damlacıklarına aldırmadan canla başla çalıştı. Ara sıra saatine bakıyor, kapıdan ses geliyor mu diye kontrol ediyordu. Ama ses gelmediğini anladığında işine devam ediyordu. En sonunda tüm odanın rengi değişmişti. Pembe ortadan kaybolmuştu. Gitmişti. Bertie artık eve arkadaşlarını getirebilirdi, kimse odasını garipsemeyecekti.

İşini bitirdikten sonra Stuart boş boya kutularını ve fırçayı dolaba tıktı. Sonra halıdaki boya izlerini beceriksizce temizlemeye çalışıp odasına gitti ve üstünü değiştirdi. Ardından mutfağa girip büyük bir bardağa viski doldurdu.

Dış kapıdan anahtar sesleriyle birlikte konuşmalar duyuldu.

"Bertie," dedi Irene. Sesi Stuart'ın oturmakta olduğu mutfağa kadar geliyordu. "Bu hafta fazladan İtalyan-

* Gustav Mahler: Avusturyalı kompozitör (ç.n.)

ca dersin var sakın unutma. O küçük İtalyan çocukla ilgili hikâye...”

Bir an sessizlik oldu. Stuart boş viski bardağına baktı. Şu anda Terry yanımda olsaydı güvenimi tazelerdi en azından diye düşündü.

92. Irene ve Stuart Arasında Tartışma Çıkıyor

Sessizliği Bertie bozdu. "Odam!" diye bağırdı. "Bak anne. Odam beyaz olmuş."

Bertie'nin sesindeki mutluluk aşikardı ve söylediklerinden de bu kolayca anlaşılıyordu. Günlük konuşmalarında İtalyanca kullanmıyordu. Ama şu anda İtalyanca İngilizceden daha uygun görünüyordu ona. "Miracolo!"* diye bağırdı. "Miracolo!"

Irene Bertie'nin odasının girişinde durup, gerçekleşen değişimi incelerken söyleyecek kelime bulamıyordu. Ama sonra kaybettiği sesini bir anda buluverdi.

"Burada neler olmuş böyle?" dedi. "Birisi odayı..."

O sırada odaya girdi ve yırtılıp çöpe atılmış periyodik cetveli gördü. Tıpkı suç mahallindeki bir kanıtı kaldırıp inceleyen bir dedektif gibi postere dikkatle bakmaya başladı.

"Ne güzel değil mi?" dedi Bertie endişeyle. Annesinin hiç de memnun olmadığını görüyordu ve odayı tek-

* İt. Mucize (ç.n.)

rar acilen pembeye boyayacağından korkuyordu. "Bence beyaz tam..." Aslında "erkeklere göre" diyecekti, ama annesini iyice kışkırtacağını fark etmişti, o yüzden, "odalara göre bir renk," diyerek cümlesini bitirdi.

"Bunu sonra konuşuruz," dedi Irene sertçe. "Sen sakın bir şeye dokunma. Tulumun boyansın istemiyorum."

Arkasını dönüp mutfağa gitti.

"Bakıyorum birileri çok meşgulmüş," dedi Irene Stuart'a dik dik bakarak.

Stuart oldukça sakindi. "Bertie'nin odasını tekrar dekore etme vaktinin geldiğini düşündüm," dedi. "Çabucak yapmaya çalıştım hatta. Bir sorun mu var?"

"Nasıl yani?" diye tısladı Irene. "Ne demek bir sorun mu var?"

Stuart omuzlarını silkti. "Biraz canın sıkılmış gibi. Kocanın becerikli bir boyacı olduğunu öğrenmek hoşuna gider sanıyordum."

Irene dönüp mutfağın kapısını kapattı. Bertie'nin konuşulanları duymasını istemiyordu.

"Aklını mı kaçırdın?" diye sordu. "Delirdin mi sen?"

"Hayır," dedi Stuart ve ekledi, "ya sen?"

Irene birkaç adım attı. "Bana bak Stuart. Sana neler oldu böyle bilemiyorum. Yaptıklarını tek tek açıkla hemen. Aklından ne geçiyordu söyler misin?"

Stuart Irene'in bakışlarına karşılık verdi. "Bertie'nin birkaç şeyi istediği gibi yaşamasının zamanı geldiğine karar verdim. Odasının pembe olmasını istemediği uzun zamandır ortadaydı. Hazır konu açılmışken söyleyeyim, pembe tulumunu da hiç sevmiyor."

"Çilek rengi," diye düzeltti Irene. Sanki gerçekliğin ne olduğunu karıştırmış gibi kafasını salladı. "Ne yaptığını sanıyorsun bilmiyorum. Bertie'yi pembeyi severek yetiştirmeye çalışmamın bazı sebepleri var. Cinsiyet klişeleriyle ilgisi var. Bunu bile anlayamıyor musun yoksa?"

Stuart gülümsedi. "Bir şeyi çok iyi anlıyorum," dedi. "O da o küçük çocuğun küçük bir çocuk olmasına izin vermenin zamanının geldiği."

"Yaa!" dedi Irene. "Demek öyle. Demek küçük bir çocuk olmak ne demek biliyorsun öyle mi? Ataerkillik tacını elinde tutan sensin... bunu bir de oğluna mı geçirmek istiyorsun? Arabalarla filan ilgilensin..."

Stuart kaşlarını çattı. "Bu arada," diye sözünü kesti. "Bizim araba nerede?"

Bu ani soruyla aklı karışan Irene kocasına bakmaya başladı. "Sokakta," dedi. "Geçen gün nereye park ettiysen orada."

"Hayır, değil," dedi Stuart. "Sen park etmiştin en son."

"Saçmalama!" dedi Irene. "En son sendeydi. Sokağa sen bıraktın."

"Evet," dedi Stuart. "Geçen gün oraya ben park ettim, ama sonra sen alıp bir yere gittin. O yüzden arabayı son park eden sensin."

Irene bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını açtı, ama sonra vazgeçti. Stuart'ın haklı olduğundan endişeleniyordu. Kısa bir süre önce arabayı kendisi kullanmıştı ve bir yere park etmişti, ama neresi olduğunu hiç hatırlamıyordu. Sonra aklına başka bir şey geldi. Arabanın nereye

konduğunun unutulmasından çok daha önemli bir şeydi bu.

"Her neyse," dedi Irene. "Bir süredir aklımda seninle konuşmam gereken bir şey dönüp duruyordu zaten. Şu bizim arabayla ilgili. Kaç vitesi var arabanın?"

Stuart yutkundu. Konunun nereye gittiğini anlamıştı ve Bertie'nin odasını boyamış olması önemsiz bir konu haline gelmişti bir anda.

Irene ona bakmaya devam etti. "Kaç vitesi var?" diye tekrar etti.

"Beş," dedi Stuart daha önceden sesine eklediği o girişken tondan eser kalmamışçasına. Cesaret buraya kadarmış diye düşündü.

"Öyle mi?" dedi Irene. "Öyleyse neden şu anda sadece dört vitesi var?" Devam etmeden önce bir süre bekledi. "Glasgow'dan getirdiğin şu araba bizim arabamız olmayabilir mi acaba? Ne dersin? Eğer durum böyleyse bizim kullandığımız araba kimin arabası o zaman sorabilir miyim?"

Stuart yenilmişti. Domuz O'Connor'un kendisi için bir araba çalmalarını ve sahte plaka düzenlemelerini emrettiği ayan beyan ortadaydı. Bunu anladığı anda hemen polise gidip, olanı biteni anlatması gerekiyordu. Ama korktuğu için böyle bir şey yapamamıştı. Stuart'ın kendisini ele verdiğini öğrenirse Domuz O'Connor'un kendisine yapabileceklerinden korkmuştu. O yüzden kolay yolu seçmiş ve problemin varlığını inkâr etmiş, arada kaynayacağını düşünmüş ve hiçbir şey yapmamıştı.

Irene oturdu. "Bak," dedi. "Bunu iki yetişkin gibi halletmeliyiz. Ortada birkaç sorun olduğu belli, değil mi? Arabayla ilgili bir sorumuz var. Ayrıca Bertie'nin yetiştirilmesine karışmanla ilgili bir başka sorunumuz var. Bunlar ortada olan iki sorunumuz, öyle değil mi?"

Stuart kafasını salladı. Kendisini çok kötü hissediyordu. Kendisi için bir şeyler yapma teşebbüsünden vazgeçmesi gerekiyordu.

"Öyleyse," dedi Irene kısık ve bağışlayıcı bir ses tonuyla, "benim her şeyi yoluna koymama izin ver Stuart. Merak etmene gerek yok. Her şeyi ben hallederim. Sen de bunun karşılığında mantıklı davranmaya çalış. Anlaştık mı?"

Stuart kafasını salladı. Tamam anlaştık demek üzereydi ki Bertie'yle yaptıkları tren yolculuğunu ve ona söylediklerini hatırladı. Bunun üstüne Irene'in gözlerinin içine baktı ve "Hayır, anlaşmadık," dedi.

93. Gettysburg Hitabesi*

"Altı yıl önce," dedi Stuart, "bir çocuk, bir oğlan çocuk dünyaya getirdik..."

Irene araya girdi. "Aslına bakarsan ben bir çocuk dünyaya getirdim," dedi. "Eğer olayı hatırlıyorsan senin oynadığın rol hayli küçüktü."

Stuart Irene'e bakakaldı. "Babalık hiçbir anlama gelmiyor mu yani?"

Karşılık verirken Irene'in sesi bir şeyleri zor anlayan biriyle dalga geçercesine nazik çıkıyordu. "Böyle bir şey diyemem. Söylediklerimi yanlış anladın. Annelik rolü çok daha önemli demeye çalışıyorum sadece. Çocuk yetiştirme işinin çoğunu kadınlar yapıyor sonuçta. Bertie'yi İtalyanca dersine kim götürüyor? Yogaya ve okula kim götürüyor? Hatta her yere kim götürüyor? Ben götürüyorum." Duraksadı. "Ya götürdüğüm yerlerde ne görüyorum? Babaları değil, benim gibi anneleri görüyorum."

* Abraham Lincoln'ün Amerikan İç Savaşı sırasında yaptığı konuşma. Amerikan tarihinin en iyi nutuklarından biri sayılıyor. (ç.n.)

Stuart derin bir nefes aldı. "Sorun da bu. Bertie İtalyanca dersi almak istemiyor. Yogadan nefret ediyor. Bunları kendisi söyledi. Kendisini çok..."

Irene, Stuart'ın lafını bitirmesine izin vermedi. "Öyle mi? Sen olsan onu nereye götüreceksin peki? Balığa mı?"

Stuart gülümsedi. "Evet. Onu balığa götürebilirim."

"Yani öldürmeyi öğretebilirim demek istiyorsun," dedi Irene.

"Balık avlamak öldürmek değil ki."

"Öyle mi dersin? Balıklar hayatta mı kalıyor yani?"

Stuart tereddüt etti. "Tamam ölüyorlar, ama..."

"Sen de ona bunu öğretmek istiyorsun. Balıkları öldürmeyi yani."

Stuart camdan dışarı baktı. Bulutsuz gökyüzünü ince ve beyaz bir uçak izi ortadan ikiye kesiyordu. İzin bir ucunda minicik gümüşten bir noktacık gibi görünen bir uçak batıya gidiyordu, küçük ve aldatıcı olmasına rağmen izin ucundaki bu uçak özgürlüğü simgeliyor diye düşündü.

"Küçük bir çocuk olabilme özgürlüğü olsun istiyorum," dedi. "Kendi yaşındaki diğer çocuklarla oynayabilsin, onların yapmaktan hoşlandığı şeyleri yapabilsin istiyorum. Bisiklete binmeyi seviyorlar mesela. Dolaşmayı, oyun oynamayı, top oynamayı, ağaçlara tırmanmayı seviyorlar. Yogayı sevmiyorlar."

Erkeksi uğraşların böyle tek tek sayılması Irene'i kışkırtmıştı.

"Bir oğlan çocuk bundan daha cinsiyetçi bir şekilde özetlenemezdi," diye haykırdı. "Peki ya cinsiyetsiz çocuklara ne demeli söyler misin? Onlar da ağaçlara tırmanıp, bisiklete binmeyi seviyorlar mıdır sence?"

"Cinsiyetsiz çocukların ne yapmak istedikleriyle ilgili hiçbir fikrim yok," diye yanıtladı Stuart. "Aslına bakarsan cinsiyetsiz çocuk ne demek, onu da bilmiyorum. Ama önemli olan Bertie'nin böyle bir çocuk olmadığı. Sahip olduğu kişiliğe göre hareket etmek istiyor, o tipik bir oğlan çocuk sonuçta. Zeki ve çok şey biliyor evet. Ama senin anlamakta zorluk çektiğin şey onun küçük bir oğlan olduğu. Ve bu safhayı bu şekilde geçirmeli. Çocukluğunu yaşamalı."

Irene karşılık verecekti, ama Stuart havaya girmişti ve Irene'i konuşturmadı. "Son birkaç senedir oldukça sabırlı davranıyordum. Senin deyiminle bu Bertie projesinden çok memnun değildim. Şüphelerimi dile getirdim, ama konu hakkında beni pek konuşturmadın. Tanıdığım en anlayışlı insan değilsin Irene. Bunu söylediğim için özür dilerim, ama söylediğimin de arkasındayım. Hoşgörülü bir insan değilsin."

Söylediklerinin karısı üstündeki etkisini ölçmek için bir an durdu. Irene sessizleşmiş ve suratını asmıştı. Kendine güveni uçup gitmiş gibi görünüyordu ve Stuart bir anlığına da olsa Irene'in kendisinden şüphe ettiğini yüzünden okudu. Konuşmasına devam etmeye karar verdi.

"Bertie isyan edince şaşırdın," diye devam etti. "Okuduğum gazeteyi ateşe verince nasıl şoka girdiğini hatır-

lıyor musun? Peki, Bertie böyle bir şey yaptı diye gurur duyduğumu hiç düşündün mü? Eminim ki düşünmedin. Ama ben gurur duydum. Bunun sebebi de eve hangi gazetenin alınacağıyla ilgili hiçbir zaman fikrimin sorulmamış olmasıydı. Bana hiç sormadın. Bir kere bile. *Herald* veya *Scotsman* veya başka bir gazete okumak ister miyim diye bir kez bile sormadın. *Guardian* istedin hep. Bunun sebebi başka bir görüşü kaldıramıyor oluşun. Belki bu her şeyde sürekli doğru görüşe sahip olmaya, doğrucu olmaya çalışmanla ilgilidir. Ama aslında..."

O ana kadar yere bakan Irene kafasını kaldırdı ve Stuart dehşetle Irene'in gözlerinde yaşlar biriktiğini fark etti.

Elini uzatıp Irene'e dokundu, "Özür dilerim," dedi.

"Hayır, özür dilemene gerek yok. Özür dilemesi gereken benim," dedi Irene.

"Bilemiyorum," dedi Stuart. "Elinden gelenin en iyisini yaptığına eminim."

Irene bu lafın üstünde durmadı. "Bertie'yle ilgili o kadar çok hayalim vardı ki. Kendi olamadığım şeyleri o olsun istiyordum. Hayatımda ne yapabildim ki? Ne elde ettim? Senin bir işin, bir kariyerin var. Benim elimde böyle bir şey yok. Evde oturup duran bir kadınım ben sadece. Yaptığım hiçbir şey dünyayı değiştirmeyecek. Bu yüzden Bertie sayesinde bir şeyler becerebileceğimi, en azından ben yarattım diyebileceğim bir şeyler olabileceğini düşünüyordum. Ama tek becerebildiğim, Bertie'nin benden nefret etmesi oldu, sen de pek farklı değilsin anlaşılan."

"Senden nefret etmiyorum," dedi Stuart. "Seni takdir ediyorum. Seninle gurur duyuyorum. Seni çok seviyorum."

"Seviyor musun? Seviyor musun sahiden?"

"Evet," dedi ve ekledi, "sadece biraz rahatlamanı istiyorum. Kendin olmanı istiyorum. Bertie'nin de kendisi olabilmesine izin vermeni istiyorum. Çabalamayı bırakmanı istiyorum."

"Peki ya gerçek kimliğim olandan çok farklıysa?" diye sordu Irene bir mendilin ucuyla yanağındaki yaşları silerken. "O zaman ne olacak?"

"Ne fark eder ki?" Ama ihtimaller Stuart'ın ilgisini çekmişti. Irene'in hiç tahmin etmediği yönleri de mi vardı yoksa? "Farklı biri misin ki?"

Irene başıyla onayladı. "Oldukça muhafazakârım," dedi. "İçten içe muhafazakâr bir insanım. Sana önceden söylemediğim başka bir şey daha var Stuart. Benim nereli olduğumu bilmiyorsun değil mi?"

"Moray," dedi Stuart. "Moraylisin."

"Hayır," dedi Irene. "Moray Meydanı doğumluyum." Durdu ve Stuart'ın tepkisini ölçtü. Oldukça iyi karşıladı, dedi kendi kendisine. Ama vereceği başka haberler de vardı.

"Başka bir şey daha var," dedi. "Hamileyim."

94. Bertie'nin Rüyası

Bertie yeni boyanmış duvarlarına bakarken o kadar mutluydu ki, gece başucu lambasını hiç kapatmak istemiyordu. Odasının bir tür doğaüstü güç sayesinde bu değişime uğradığına kanaat getirmişti, ama doğaüstü gücün hangi biçime girmiş olabileceğini kestiremiyordu. Odasının melekler tarafından boyanmış olma ihtimali vardı. İlahi yaratıkların gizlenerek sık sık iyilik bahşettiğini konu alan ve meleklerin yaptıklarından bahseden bir yazı okumuştu. Ama zaten kimin veya ne gibi bir yaratığın bu renk değişikliğini yaptığı da pek önemli değildi. Önemli olan pembe bir odada değil, beyaz bir odada yaşadığıydı.

Yaklaşık yarım saat yatağında uzanıp duvarlara hülyalı gözlerle baktıktan sonra, annesiyle babası her zaman olduğu gibi iyi geceler dilemek için odasına geldi. İlk olarak sersemlemiş ve şokta gibi görünen babası geldi, ardından yanakları ve gözleri şişkin ve pembeleşmiş gibi görünen annesi geldi.

"İyi misin anne?" diye sordu Bertie. "Ağlıyor muydun yoksa?"

Irene eğilip Bertie'yi alnından öptü. "Hayır, Bertie carissimo. Ağlamıyordum. Sadece düşünüyordum."

"İyi geceler öyleyse," dedi Bertie yorganına sarılarak.

"Buona notte*, Bertie," dedi Irene. Sonra ışığı kapattı, yatağın kenarına oturup dalgın dalgın oğluna baktı. Sonra odadan çıkarak kapıyı hafifçe aralık bıraktı. Bertie o büyük karanlığa karşı minik bir ışığın aralıktan içeri süzülmesini seviyordu.

Bertie gözlerini kapattı ve beyaz bir odada neler yapabileceğini düşündü. Tofu'yu davet edebilir ve odasında yemesi için ona sosisli sandviç getirebilirdi. Dolapta hep sosis oluyordu ve Tofu sosisin pişip pişmediğine nasılsa aldırmazdı. Hatta Olive'i bile davet edebilirdi. Olive'i merak ediyordu. Kendisini tetanos olmakla suçladığını iddia ettiği için ona son derece içerlemişti, ama ikisinin de bu olayı geride bırakma vaktinin geldiğine inanıyordu. Kız arkadaşı olduğu dedikodularını yaymasını da affedecekti (hatta bazı insanlara nişanlandıklarını söylediğini bile duymuştu, okul dergisinde kısa süre içinde bununla ilgili haberler çıkardı artık). Eğer kendisi böyle bir konuyu affedebiliyorsa, Olive de pekâlâ tetanos konusuyla ilgili yanlış anlaşılma olduğunu kabul edebilirdi.

Tetanos tek tehdit unsuru değildi aslında. İşaret parmağı ile başparmağın arasında kalan derinin kesilmesinin oldukça tehlikeli olduğunu duymuştu. Bunun ani bir kan zehirlenmesine neden olacağını söylemişlerdi, tabii kişinin civarında bir kurbağa varsa ve bu kurbağa

* İt. İyi geceler (ç.n.)

yaraya sürülürse çabucak iyileşiliyordu. Bu tür meselelerde danışılan sınıf arkadaşı Merlin, New Royal Kliniği'nde sırf bu, amaçla yetiştirilen kurbağaların ve ayrıca doktorların sevmediği hastalarını tedavi etmekte kullandığı sülüklerin olduğu özel tankların bulunduğunu söylemişti. Bu kliniğe Olive gidecek olsa kendisine mutlaka bir sülük yapıştırılacağını söylemişti Tofu.

Bertie en sonunda uykuya daldı ve gece bir rüya gördü. Uyandığında çok net hatırladığı rüyasında ilk başta yalnız başına bir çayırda yürüyordu, daha sonra benekli bir köpek ve bir arkadaşı yanında yürümeye başlamıştı. Yanında yürüyen arkadaşı Tofu'ydu, eli arkadaşlığını simgelercesine Bertie'nin omzundaydı. Bertie bir arkadaşı olduğu için çok gururluydu... bu Tofu olsa bile. Üstüne üstlük yanında bir de köpek vardı. Üstlerinde bulutlarla lekelenmemiş, apaçık bir özgürlük seması yükseliyordu.

Ama bir anda benekli köpek kaçtı. Çalıların arasına girip kayboldu, Bertie köpeği geri çağırdı, ama köpek gelmedi. Köpek gittiği için kendisini terk edilmiş hissediyordu, içini rahatlatmak için Tofu'ya döndü, ama Tofu da çayırın kenarındaki ağaçlıkların arasına girip kaybolmuştu. Bertie tıpkı köpeği çağırdığı gibi Tofu'yu da çağırdı, ama bir rüzgâr çıktı ve kelimelerini tek tek yuttu.

Artık tek başınaydı, ama bu kısa sürdü, çünkü bir anda bir yolun köşesinden annesi çıkageldi, ona doğru koştu ve boğarcasına kucaklayıp havaya kaldırdı. Bertie haykırdı ve kaçmaya çalıştı, ama beceremedi. Anne-

si çok güçlüydü, tıpkı rüzgâr gibi, fırtına gibi, karşı konulamaz bir gelgit gibiydi, hakkından gelinemiyordu. Bertie'yi sıkıca tuttu ve hareket etmesini engelledi.

Ama en sonunda Bertie'yi yere indirdi ve Bertie kafasını kaldırdığında yüreğini donduran bir görüntüyle karşılaştı. Irene'in kollarında bir bebek vardı, bebeği Bertie'ye uzattı. "Bak Bertie! Bebeğe bak!" dedi.

Bertie bebeğe bakıp, şimdi de bir erkek kardeşim oldu, diye düşündü.

"Evet," dedi Irene. "Bir kardeşin oldu Bertie!"

Bertie ne diyeceğini bilemiyordu. Irene bebeği Bertie'yi görebilecek şekilde tutarken, Bertie'de hareketsiz duruyordu. Bebek Pre-Rafaelit dönem resimlerindeki pek tekin görünmeyen bebekler gibi gülümsedi. Sonra Irene yana döndü. Yanında bir piyano ile küçük bir sandalye vardı. Irene bebeği buna oturttu. Bebek minik tombul parmaklarıyla piyano çalmaya başladı, tuşlara inanılmaz bir yetenekle dokunuyordu.

Bertie bakakaldı. Bebeğin piyano çalma yeteneği karşısında ağzı açık kalmıştı. Annem bebeğe piyano çalmayı öğretmiş diye düşündü. Hem de bebek daha altı aylıkken!

Çaldığı parçanın oldukça zor bir kısmına gelen ve tüm ciddiyetiyle odaklanmış olan bebeğe daha da yakından baktı. Tam o sırada bebek durdu ve Bertie'ye dönüp gülümsedi. Bertie bebeğin Dr. Fairbairn'in giydiği mavi ceketin aynısının kendi bedenine göre olanını giydiğini fark etti.

İşte Bertie'nin rüyası buydu.

95. Rüzgâr Trenin Seslerini Boğuyor

Ertesi sabah uyandığında Bertie gözlerini açmaya korkuyordu. Mucizevi bir şekilde beyaza dönen bir odada uykuya dalmıştı ve bir gecede tekrar nefret ettiği pembeye dönmüş olabileceğinden endişe ediyordu. Ama tabii ki böyle bir şey olmamıştı ve yeni boyanmış odasına gözlerini kocaman açarak bakıp, olan bitenin gerçekliğini teyit edebilmişti.

Giyindikten sonra Bertie, Sihirli Flüt* operasından bir aryanın duyulduğu mutfağa yöneldi.

"Günaydın Bertie," dedi Irene. "Çalan bestenin sözleri neden bahsediyor biliyor musun?"

"Kuş yakalamaktan," dedi Bertie. "Kuş yakalayan adamla ilgili değil mi bu?"

"Evet," dedi Irene. "Papageno işte. Sen doğduktan sonra adını Papageno koymayı düşünmüştüm, biliyor muydun? Sonra Bertie isminin kulağa daha iyi geldiğini düşündüm."

Bertie kendini bir an kötü hissetti. Böyle bir isimle yaşamanın imkansız olacağını düşündü, kıl payı kurtul-

* Die Zauberflöte, Mozart'ın bestelediği opera (ç.n.)

muş olmanın verdiği bir rahatlık hissetti. Eğer ona Papageno ismi vermeyi düşünüyorduysa, rüyasında gördüğü bebeğe ne isim verirdi acaba?

Irene ona baktı. "Babanla dün gece biraz konuştuk," dedi. "Biraz senden bahsettik."

Bertie annesine boş bakışlarla bakıyordu. Annesi sürekli onun hakkında konuşuyordu, belki tek garip olan babasının kendisi hakkında konuşmuş olmasıydı. İçinde yulaf lapası olan kaseye elini attı ve süt ekledi.

"Evet," diye devam etti Irene. "Senden bahsettik ve bazı şeyleri biraz değiştirmeye karar verdik."

Bertie kafasını kaldırdı. "Gerçekten mi anne?" Hızla düşünmeye başladı. Belki de fırsat bu fırsattı.

"Gidip bir otelde yaşayabilir miyim anne?" diye sordu. "Northumberland Sokağı'nın köşesinde bir tane var. Daha önce görmüştüm. Orada yaşayabilirim. Sen de ara sıra gelir beni ziyaret edersin."

Irene gülümsedi. "Saçmalama Bertie!" dedi.

Bertie tekrar kasesine bakmaya başladı. Süt denizdi ve yulaf lapaları da minik adalardı. Sütün hemen üstünde duran kaşığıysa küçük bir tekneydi. Belki denize gidebilirdi. Donanmada kamarot olarak çalışmaya başlar ve kaptanın çayını hazırlardı. Bertie, Partick O'Brian'ın* kitaplarını okumuş ve bunları çok keyifli bulmuştu, gerçi gemilerin savaştıkları kısımlar hayli korkutucuydu. Ama bugünlerde öyle şeyler olmayacağını düşündü. Sonuçta Avrupa Birliği, İngiliz gemilerinin İs-

* İngiliz romancı ve çevirmen. En çok Kraliyet donanmasının Napolyon Savaşları'ndaki hikayelerini konu alan romanlarıyla tanınır. (ç.n.)

panyol veya Fransız gemilerine ateş açmasını engellemişti. Belki de bugünlerde sadece denizlerde buluşup yeni Avrupa tüzüklerini teati ediyorlardı.

"Babanla düşündük taşındık," diye devam etti Irene. "İstediğin şeyleri yapmaya daha çok vakit ayırman gerektiğini düşündük. Bu hoşuna gider mi Bertie?"

Bertie annesine gülümsedi. "Hem de nasıl," dedi. Çok mutlu olmuştu, ama kuşkuluydu. Kendisinin ne yapmak istediğini annesinin sahiden anlayıp anlamadığından emin olamıyordu. Yogaya gitmeyebilecek miydi bugün mesela?

"Evet Bertie," dedi Irene, "bugün cumartesi ve cumartesi günleri genellikle iki ders üst üste yoga yapıyoruz, ama bugünlük yapmayabiliriz."

"Çok teşekkür ederim!" diye haykırdı Bertie. "Teşekkürler anne!"

"Bunun yerine," diye sözüne devam etti Irene, "belki de..."

Bertie diğer seçeneğin ne olabileceğini düşününce suratını astı. Çifte İtalyanca dersi mi? Suyla terapi mi?

"Babanla birlikte Princes Caddesi Parkı'na gidebilirsiniz. Oradaki kalenin altındaki kısma tırmanıp, trenleri izleyebilirsiniz. Ne dersin Bertie?"

Bertie mutlulukla bir çığlık attı. "Çok isterim anne. Glasgow'a giden trenleri izleriz hem."

Irene gülümsedi. "Bana göre bu çok acayip bir merak," dedi düşünceli düşünceli. "Ama ne yaparsın? *Chacun à son goût.*"*

* doğrusu: *à chacun son goût* veya *à chacun ses goûts*. - Fr. herkesin zevki kendine (ç.n.)

Bertie alelacele yulaf ezmesini bitirdi ve üstüne bir kazak geçirmek için odasına girdi. Yılın bu dönemine göre ılık bir gündü, ama kazakla tulumunun üst kısmını kapatabiliyordu. İnsanlar böylece kendisinin tulum giydiğini uzaktan anlamayabilirlerdi. Çok yakından incelemedikleri sürece kırmızı kot pantolon gibi bir şey giydiğini zannedebilirlerdi. En azından kendisi öyle umuyordu.

Bertie hazırlandıktan kısa bir süre sonra Stuart geldi. O kahvaltılık bir şeyler atıştırırken Bertie her lokmasını sayıyordu. Sonunda evden çıktılar ve Princes Caddesi'ne doğru tırmanmaya başladılar. Güzel bir sabahtı, Princes Caddesi'ne vardıklarında batıdan esen rüzgarla bayrak direklerindeki tüm bayraklar gururlu gururlu salınıyordu.

"Sen de gururlanmıyor musun?" diye sordu Stuart. "Şu muhteşem manzaraya bak. Bayraklar. Kale. Heykeller. İskoç olmak, tüm bunların bir parçası olmak seni de gururlandırmıyor mu?"

"He ya baba," dedi Bertie.

Yolun karşısına geçtiler ve parka girdiler. Sonra demiryolu üstgeçidinden geçip, Edinburgh Kalesinin eteklerine ulaşan dik yola vardılar. Kısa bir süre çıktıktan sonra yarı kayalık yarı çimenlik bir yer bulup oturdular ve altlarından gelip geçen trenleri izlemeye başladılar. Geçen trenlerin bazısı düdüklerini öttürüyordu, sesler yankılanarak kulaklarına ulaşıyordu ve bu sesler en azından Bertie için daha geniş bir dünyanın getirdiği özgürlük, ucundan azıcık tatmasına izin verilen bir özgür-

lük anlamına geliyordu. Düdüklerin sesini rüzgar yalayıp yutsa da, trenleri çok uzaktan geçip gidiyormuş gibi hissettirse de mutluydu.

"Dün akşam çok acayip bir rüya gördüm baba," dedi birden Bertie.

"Öyle mi Bertie? Ne gördün?"

"Annemin bebeği oluyordu," dedi Bertie. "Bebek Dr. Fairbairn gibi mavi ceket giyiyordu. Çok komikti aslında. Bebek için mavi bir ceket."

Stuart oğluna baktı. Aşağıdan bir tren geçti ve geçerken uyarı olarak düdüğünü çaldı, ses bir an duyuldu, ama sonra rüzgar bu sesi de uzaklara taşıdı.

96. Ramsey Dunbarton'un Hikâyesi: Bölüm VII – Blair Atholl'da Briç

Ramsey Dunbarton kırk yıllık bir evlilikten gelen şefkatle Betty'ye baktı. "Hatıralarımı ilginç bulmuyorsun galiba Betty," dedi. "Ama merak etme. Daha fazla okumayacağım zaten."

"Ama çok ilginçler," diye karşı çıktı Betty. "Çok ilgi çekici buluyorum öykülerini Ramsey. Sadece limonlukta hava çabuk ısınıyor, ben de uyuklayıveriyorum. Sorun sende değil Ramsey hayatım. Sen okumaya devam et."

"İki bölüm daha okuyacağım sadece," dedi Ramsey elindeki sayfaları karıştırırken. "Sonra bırakacağım."

"Hadi oku Macduff,"* dedi Betty.

"Bana neden Macduff diyorsun?" diye sordu Ramsey şaşırmış halde. "Ailede benim tanıdığım hiç Macduff yok. Aa, dur bir dakika. Galiba var bir tane. Annemin Forresli kuzeni, Lou Amca dediğimiz evli bir

* Shakespeare'in Macbeth'inin son sahnesinde Macbeth ile Macduff karşı karşıya gelir. Macbeth edebiyat dünyasında son derece ünlü sözlerden biri olan "Lay on, Macduff! – Saldır Macduff!" cümlesini kullanır. Bu söz farklı emir cümleleri halinde farklı durumlarda kullanılagelmiştir. (ç.n.)

adam vardı ya, onun kayınbiraderi Macduff'tı. Evet evet öyleydi! Gördün mü Betty? İskoçya ne kadar küçük değil mi?"

"Devam et hadi," dedi Betty gözlerini kapatarak. "Sesini çok seviyorum Ramsey."

"Peki öyleyse," dedi Ramsey kağıtlara bakarak. "Bu hikaye yirmi sene önce oldu. Bir müvekkilim vardı, Johnny Auchtermuchty değil de, Pertshire'da büyük bir oteli olan başka bir müvekkildi bu. Sulh mahkemesinde onların adına bir meseleyi halletmiştik ve müvekkilimle yasal konuların gidişatıyla ilgili konuşmak için bir cumartesi oraya gitmiştim. Çok karmaşık bir davaydı ve görevlendirdiğimiz avukatın işin ayrıntılarını anlayıp anlamadığına emin olamıyordum. Oldukça nazik bir şekilde önerilerde bulundum, ama aksileşti ve avukatların yasaları hukuk müşavirlerinden daha iyi bildiğini, zaten avukatların da bu yüzden var olduklarını söyledi. Yanıldığını söyledim ve malların satışıyla ilgili mevzuatın maddelerinden birini ezbere söyleyip söyleyemeyeceğini sordum. Bana hayli kaba bir şekilde baktı ve bahsettiğim kanunun geçen sene yürürlükten kalktığını, bunu bilip bilmediğimi sordu. Dostane bir karşılık değildi hiç.

"Ama müvekkilim nazik bir adamdı ve Perthshire'ın o bölgesinde bu bir statü göstergesiydi. Biz tam öğle yemeğini bitirirken telefon çaldı, arayan Atholl Dükü'ydü! Ne yazık ki şu an hayatta değil.

"Dük çok iyi bir briç oyuncusuydu (uluslararası standartta hem de) ve Blair Atholl'da briç oynayacaklardı,

ama dördüncüye ihtiyaç duyuyorlardı. Dük müvekkilimin oynayıp oynayamayacağını soruyordu. Ama müvekkilim öğleden sonra başka bir planı olduğu için katılamayacaktı, bunun üstüne bana döndü ve kendi yerine benim gidip gidemeyeceğimi sordu. Ben çok iyi briç oynayamıyorum, ama Braids Briç Kulübü'nde biraz oynamışlığım vardı. Ayrıca dükle oynamak çok büyük bir onurdu, o yüzden hemen kabul ettim.

"Alelacele Blair Atholl'a gittim. Bir hizmetçi beni içeri aldı ve dük ile onun misafirleri olan biri kadın biri erkek iki kişinin oturduğu odanın yolunu gösterdi. Londralıydılar ve isimlerini tam anlamadım, ama Londralılara göre oldukça uygar görünüyorlardı. Sonra briç masasına oturduk, benim eşim dük oldu. İlk eli bir kupayla açtı, ben de tek asımla bunu dört kupaya çıkarıverdim. Ne yazık ki eli alamadık, dük kendi kendine kartların kötü karışmış olabileceğini söyledi.

"Oyun böyle devam etti. Dükle oyunun sonunda üç rober geride kalmıştık, ama yine de çok keyif aldığımı söylemek zorundayım. O da kaybetmemizi önemsiyor gibi görünmemişti ve çok kibar bir ev sahibiydi. Briçten sonra bir fincan çay içtik ve dük bir başka işle ilgilenmesi gerektiği için kalkmadan önce yarım saat muhabbet ettik.

"'Etrafı bir gez Dunbarton,' dedi dük büyük bir kibarlıkta. 'Yamaca bir tırman istersen.'

"Çok güzel bir ikindi vakti olduğu için bu daveti değerlendirmeye karar verdim. Küçük bir tepeye çıkan bir patika vardı, Perthshire'ın kırlarını seyrederek yürüdüm.

Tam o sırada inanılmaz bir şey oldu. Bir köşeyi döndüm ve çalıların arasından çıkan baştan aşağı silahlı, İskoç etekli, piyade tüfekli bir grup adam gördüm. Duraksadım (adamlar beni görmemişlerdi) sonra hemen geri döndüm ve kaleye doğru koşmaya başladım. Kapıyı büyük bir gürültüyle çalmaya başladım, kapıya bakmaya gelen hizmetçiye acilen ekselanslarını görmek istediğimi, durumun çok önemli olduğunu söyledim.

"Tekrar aynı odaya çıkarıldım ve diğer iki misafiriyle konuşmakta olan dükün yanına gittim.

"'Ekselansları!' diye bağırdım. 'Hemen polisi arayın! Tepede bu yöne doğru gelen bir grup silahlı adam var!'

"'Ha onlar mı?' dedi. 'Sen hiç merak etme. Onlar benim özel askerlerim.'

"Bunun üstüne durumu anlayıverdim. Atholl Dükü ülkede tek özel askeri olmasına izin verilen kişiydi. Paniğe kapılıp, insanları uyarmaya gelmeden önce bunu düşünmem gerekirdi. Bu yüzden geri dönerken kendimi çok mahcup hissettim. Ama briç çok eğlenceliydi ve bir dükle briç oynamaya bir daha kim bilir ne zaman davet edilirim diye düşünüyordum. Bir başka davet de almadım zaten, ama buna hiç mi hiç içerlemedim."

97. Ramsey Dunbarton'un Hikâyesi: Bölüm VIII – Plaza-Toro Dükünü Canlandırdım

"Gerçek düklerden," diye okumaya devam etti Ramsey Durbarton, "sahne düklerine. Geldik renkli bir karakteri olan Plaza Toro Dükü'nü Church Hill Tiyatrosunda canlandırma onuruna erişmeme. Oldukça olaylı geçen hayatıma şöyle bir baktığımda, kişisel tarihimin en dikkate değer kısmının bu olduğunu söyleyebilirim.

"Kendini beğenmiş biri gibi anılmak istemem, ama sesimin hep güzel olduğunu düşünmüşümdür. Küçük bir çocukken kilise korosundaydım ve St. Mary's Katedrali'ninki gibi büyük Edinburgh korolarından birine başvursaydım muhtemelen kabul edilirdim. Ama başvurmadım ve Palmerston Place'te hiç şarkı söyleyemedim. Yine de üniversitedeyken Savoy'a katıldım ve birkaç eserin korosunda yer aldım. Bu eserlerin yapımcıları beni bir sebepten pek sevmiyor olmasaydı, daha başlıca roller de alabileceğimden son derece eminim. Yapımcıların kişisel seçimlerini oyuncu seçimine

de yansıtması çok yanlış. Ama sürekli olan bir şey. İnsanlar kız arkadaşlarına, erkek arkadaşlarına şarkı söyletiyorlar ve bu hiçbir zaman yetenek meselesi olmuyor. Broadway'de veya West End'de de durumun aynı olduğunu tahmin ediyorum.

"Savoy'dan sonra Bohemians'a* katıldım ve genellikle King's Tiyatrosu'nda koroda olmak üzere birkaç eserde rol aldım. Hep sevmiş olduğum Şen Dul, Yedi Kardeşe Yedi Gelin ve Porgy ve Bess** bunlardan sadece birkaç tanesiydi. Porgy'de başrol oyuncularından birinin yedeğiydim, ama şarkı söyleme fırsatım olmadı. Bu tip durumlarda birinin başına bir şey gelmesini istememek çok zor oluyor, ama Bohemians'takilerden birinin söylediği bir lafı da unutamıyorum. Kendisi bir süre önce Cav ve Pag*** operalarında birinin yedeğiymiş ve diğer şarkıcının otobüsün altında kalmasını dilemiş. Ardından şarkıcıya otobüs çarpmış. Kaç numaralı otobüstü hatırlamıyorum, ama Morningside'dan geçen 23 numaralı otobüs bile olabilir. Neyse ki adam kurtulmuş, sadece bacağı kırılmış, ama yedek oyuncu kendini o kadar kötü hissetmiş ki, parçaları zar zor söylemiş.

"Bohemians'tan sonra her yıl Church Hill Tiyatrosu'nda bir dizi eser sergileyen, amatör bir grup olan Morningside Grand Opera'ya katıldım. Çok hevesli bir

* Edinburgh'daki, amatör bir gösteri topluluğu (ç.n.)

** Die lustige Witwe, Franz Lehar'ın opereti,
Seven Brides for Seven Brothers isimli Brodway müzikali,
Porgy and Bess, müziğini George Gershwin'in bestelediği opera (ç.n.)

*** Cavalleria Rusticana ve Pagliacci (ç.n.)

gruptu ve bir sene Wagner'in Nibelungen Yüzüğü'nü* bile sahnelediler ve birbirinden farklı eleştiriler aldılar, ama bunun yanında *The Gondoliers* gibi sevilen operalar da yapıyorlardı. İşte ben de *The Gondoliers*'ta ilk kez başrol oynadım, Plaza-Toro Dükü'nün ta kendisiydim.

"Harika bir roldü, ama diğer şarkıcıların sesleri daha güçlü olsaydı daha çok keyif alabilirdim. Açılış gecesinden birkaç gün önce bazılarının şarkıların sözlerini doğru dürüst öğrenmekle bile uğraşmadığını fark ettim. Luiz karakterini oynayan genç bir adam vardı, ezberlemediği kısımlara gelince la la la deyip geçiştiriveriyordu. Yaşlı bakıcı rolünü oynayan kadının söylemesi gereken sadece iki cümle vardı (bu da Luiz'in bebek olduğunu açıklamaktan ibaretti) ve kadın bunu bile hatırlayamamıştı!

"Luiz rolünü oynayan genç adam çok sinir bozucuydu. Daha provalar yeni başladığında böyle hissetmeye başlamıştım, çünkü gondolculardan birine Plaza-Toro Dükü'nü benim yerime kendisinin oynaması gerektiğini söylerken duymuştum.

"Bu fikir bu kadar gülünç olmasa kendisini mutlaka azarlardım. Plaza-Toro Dükü'nü oynaması için kişinin belli bir ağırbaşlılığa sahip olması gerekir ve onun da böyle bir niteliğinin olmadığı açıktı. Sonuçta titrim WS olarak geçiyordu, onunsa böyle bir titri yoktu. Ayrıca benden çok daha gençti ve düklerin başı olarak rol alması abes kaçardı.

"Ama durum bundan da beterdi. O genç adam sahiden çok sinir bozucu hareketlerde bulunuyordu.

* Der Ring des Nibelungen (ç.n.)

Bana Bay Dunbarton (veya duruma göre 'ekselansları') demesini bekliyordum, ama tanıştıktan hemen sonra ismimi kullanmaya başladı. Bu yetmezmiş gibi ismimi de kısaltıp 'Ramps' demeye başladı. Katlanılmaz hale gelmişti. Özellikle bir prova sırasında bana dönüp 'Bu arada senin söylediğin si bemol, Ramps!" dediğinde...

"Ayrıca düşes rolünü oynayan kadınla ilgili de şüphelerim vardı. Bu rolü oynayan kadın yapımcıyla hayli yakın görünüyordu. Konu hakkında da başka şey söyleyemeyeceğim. Bu role çok daha uygun birinin getirilmesi gerektiğini düşünüyordum. Mary Erskine Kız Okulu üstünde kızların oyun oynayabileceği muhteşem bir terası olan binada, yani halen Queen Caddesi'ndeyken öğrenci başkanlığı yapmış biri vardı aramızda. Plaza-Toro Düşesi'ni oynamaya çok daha uygun bir birikimi vardı, ama yapımcı bu önerimi bir an bile değerlendirmedi.

"Ama sonuçta tüm bunlar olup bitmiş meseleler. Ortaya çıkan eser hiç de fena değildi ve Plaza-Toro Dükü performansının bu rolü oynayanlar arasında en iyisi olduğunu söyleyen pek çok kişi oldu. Çok nazikler doğrusu. Başkalarının emeklerini küçümsemek çok kolay ve Edinburgh'da böyle bir eğilim olduğunu söylemek zorundayım. Gerçi kimi aksaklıklarına rağmen Edinburgh'u eleştirecek değilim. Burada yaşadığımız için çok şanslıyız ve başka yerlerde yaşadıkları için pek çok şeye göğüs germek zorunda kalan insanları düşününce bunu kesinlikle aklımdan çıkarmıyorum."

Kağıtları indirdi ve Betty'ye baktı. Kafası kocasını onaylarcasına aşağı yukarı salınıyordu, ama duruma hoşgörüsüz bakılırsa Betty aslında uyuyordu.

98. Genç Kadınlar, Yaşlı Erkekler

Big Lou'nun kafesinin basamaklarından, eskiden burada kitaplar satılırken Christopher Grieve'in* indiği basamaklardan aşağı indi babayla oğlu, yani Matthew'la Gordon. Gordon önceden haber vermeden oğlunun galerisine gitmiş ve oğluyla konuşmak istediğini söylemişti. Akşam yemeğindeki aksi (ama bir şekilde kontrol altına alamadığı) davranışlarından utanç duyan Matthew, "Kahve içelim baba. Bu sıralarda genellikle yolun karşısındaki kafeye gidiyorum," demişti.

"Neresi uygunsa oğlum," diye yanıt vermişti Gordon. "Kahveyle ilgili ne düşünüyorum, biliyorsun."

Matthew suratını astı. "Bilmiyorum aslında," dedi. "Kahveyle ilgili herhangi bir fikrin olduğunu bile bilmiyordum."

"Tam bir karmaşa," dedi Gordon. "Havalı isimli seçenekleri var. Vanilyalı diyet kahve. Duble espresso. Americano filan. Hepsi de kahve sonuçta, değil mi?"

* Hugh MacDiarmid, 20.yy İskoç şairlerinden olan MacDiarmid 20.yy İskoç Rönesansının başlıca isimlerindendi (ç.n.)

Matthew bir an düşündü. "Peki ya senin malt viskilerine ne demeli?" dedi. "On beş yıllık şu, yirmi yıllık bu deyip duruyorsun. Hepsi viski değil mi?" Gordon oğluna acıyarak baktı. "O farklı Matt," dedi ve ekledi, "sen de çok iyi biliyorsun."

Matthew buna karşılık vermedi. Babasıyla tartışması mümkün değildi, çünkü babasının bir fikri savunma taktiği karşı tarafın kendisinin, yani Gordon'un dediğinin doğru olduğunu bildiğini ima etmesinden geçiyordu. Ayrıca tartışmak için vakitleri de yoktu, çünkü kafeye girmek üzereydiler ve Matthew babasını Big Lou'yla tanıştırmak durumundaydı. Aklına gelen bir düşünceyle gülümsemeye başladı. Artık Big Lou kendisi hakkında *babasını da tanırdım* diyebilecekti. İskoçya'da bu çok işe yarar bir cümleydi, çünkü birini utandırmak için söylenebilecek en etkili cümleydi. Ve Matthew'un da bildiği gibi başkalarını utandırmak İskoç kültürünün temelini oluşturuyordu. Karşımızdaki insanın kendini beğenmiş küçük bir çocuk olduğunu babasını da tanırdım demekten daha iyi ne anlatabilirdi ki?

Matthew her zaman oturduğu masaya gitmedi, çünkü Angus Lordie'nin veya kafenin üstünde oturan, ismini her defasında hatırlamaya çalışıp başarısız olduğu ve beceriksiz bir şekilde gizemli görünmeye çalışan o kadının yanlarına gelebileceğinden endişeleniyordu. Matthew babasıyla konuşması gerektiğini biliyordu. Janis'le ilk tanıştığından beri kendisini yiyip bitiren ve bir türlü geçmeyen korkularını babasına anlatmak zorundaydı. Çiçekçinin babasının parasından başka bir şey-

le ilgilenmediğine inanıyordu ve Matthew babasını korumak istiyordu, ama şimdiye kadar konuyu açık açık konuşmaktan çekinmişti. Ama bunu sonsuza kadar erteleyemezdi. Evlilik törenlerinde *ya şimdi konuşun ya sonsuza kadar susun* denmiyor muydu? Şimdi konuşması gerekiyordu.

Big Lou kahve yaparken, onlar da bir masaya oturdular. Lou gülümseyip Matthew'un babasının elini sıkmıştı, Gordon da sıcak bir karşılık vermişti. "İyi bir kadın," diye fısıldamıştı Matthew'a. "Çok emek veriyor gibi duruyor."

"Evet," dedi Matthew. "Lou sahiden de çok çalışıp çabalamış."

"Çok çalışmaktan başka çare yok," dedi Gordon düşünceli düşünceli. "Ancak böyle para kazanıyorsun Matthew. Çok çalışarak."

Matthew dudaklarını büzüştürdü. Babasının sözlerinden tenkit okunabiliyordu, ama aynı şekilde karşılık vermekten çekindi. Eğer tartışırlarsa Janis konusunu açması imkansız olurdu. Hem Gordon para konusunu açtığı için karşısına bir fırsat çıkmıştı.

"Evet," dedi Matthew. "Sen para kazanmak için çok çabaladın. Bunu herkes biliyor. Ben de biliyorum." Durdu ve babasına bakmaya başladı. Gordon tepki vermiyordu. Tabii ki para kazanmak için çok çalışmıştı ve oğlunun bunu kendisine hatırlatmasına hiç gerek yoktu.

"Bunu kimsenin senden almaya kalkışmasını istemem," diye devam etti Matthew. Hızlı hızlı konuşuyordu.

Gordon kaşlarını çattı. "Tabii," dedi. "Ama neden herhangi birinin paramı almaya kalkışacağını düşünüyorsun ki?"

Matthew'un kalbi güm güm atıyordu. Artık durmak için çok geçti, sözlerini tamamlaması gerekiyordu.

"Parası için başkalarıyla evlenmeye çalışan insanlar var. Hazine avcıları yani," dedi.

Matthew cümlesini bitirirken Gordon'un gözleri kısılmıştı. "Janis'ten bahsediyorsun galiba," dedi buz gibi bir sesle, "doğru mu bu? Ondan mı bahsediyorsun?"

Matthew bakışlarını indirdi. Babasının gözünün içine bakmakta hep zorlanmıştı, ama şu an bu imkânsızdı. Babasının bu yüzden kendisini güvenilmez bulduğunu biliyordu, ama işin aslı bu değildi. O gözlere bakıp her zaman orada duran o ayıplayıcı bakışlarla karşı karşıya gelemiyordu işte.

"Bak baba," diye söze başladı. "Genç bir kadın daha yaşlı bir adamla haşır neşir oluyorsa, üstüne üstlük yaşlı olan adamın sürüyle papeli varsa biraz dikkatli olmak gerekiyor diyorum sadece. Bu durum tam da senin durumunu özetliyor, yanlış mı düşünüyorum? Ekmek kuyruğuna giriyorsun diyemeyiz pek. Ayrıca malvarlığının ne kadar olduğuyla ilgili basında da bazı haberler çıktı. On bir milyon değil mi? Öyle bir şeydi yani. Janis de okuyabiliyor."

Gordon cevap verecekti ki Big Lou kahvelerini getirdi.

"Alın bakalım," dedi neşeyle. "Bir duble espresso. Bir tane de duble az yağlı sütlü Güney Amerika kahvesi."

Gordon kahvesine uzanıp nazikçe teşekkür etti.

"Oğlum buraya sık geliyor mu?" diye sordu.

"Her gün," dedi Lou. "Her sabah geliyor. Bazen saatlerce kalıyor."

Matthew, Big Lou'nun bakışlarını yakalamaya çalıştı, ama olan olmuştu çoktan.

"Öyle mi?" dedi Gordon, Matthew'a bakarak. "Saatlerce oturuyor öyle mi?"

Big Lou yaptığı patavatsızlığı anladı ve özür dilercesine Matthew'a baktı. "Pek sayılmaz," dedi gülerek. "Sadece hayal kuruyordum. Burada saatlerce oturmasını isterdim, ama hiç oturmuyor. Şaka yapmıştım."

Big Lou tezgahın ardına döndü ve birbirine kızgın kızgın bakan iki adamı geride bıraktı.

"Sen ne demeye çalışıyorsun yani?" diye tısladı Gordon. "Janis'e milyoner avcısı mı diyorsun?"

"Evet," dedi Matthew. "Öyle diyorum."

99. Janis Meydana Çıkıyor

İşte şimdi yaptım diye düşündü Matthew. Babamın kız arkadaşının babamın parasının peşinde olduğunu iddia ettim ve bu suçlama aşağı yukarı tahmin ettiğim tepkiyi yarattı.

Matthew son derece haklıydı. Gordon'un yüzü sinirle kıpkırmızı olmuştu.

"Arkadaşımla ilgili böyle alçak bir fikre nereden kapıldığını sorabilir miyim?" dedi Gordon. "Eğer böyle suçlamalarda bulunacaksan, bunların bir temeli olmalı. Elindeki kanıt ne peki? Yoksa durduk yere ortaya böyle fikirler mi atıyorsun. Böyle aşağılayıcı şeyler yani. Kuşkulandığın için ya da kıskandığın için mi demeliyim?"

Matthew bir an düşündü. Ne gibi bir kanıtı vardı? Şimdi düşünüyordu da hiç kanıtı yoktu. Peki neye dayanıyordu? O anda bu fikre kapılmasının sebebinin oldukça basit olduğunu anladı. Basitti, ama doğruydu. Janis babasını sevmiyordu. Biri ötekini seviyorsa bunu bakan insan anlardı. Gözlerden, davranışlardan anlaşılırdı. Bu durumda ise bu duyguların hiçbiri yok diye

düşündü Matthew. Janis'in gösterdiği yakınlık gerçekçi gelmiyordu. Hazine avcısıydı, bu çok açıktı ve kendisine ilgi gösteren genç ve güzel bir kadının büyüsüne kapıldığı için zavallı babası kadının gerçek, amacının ne olduğunu göremiyordu.

Matthew babasına bunu söylese mi söylemese mi bilemiyordu. Aşkının karşılıksız olduğunu duymak herkes için zordu. Pek çok insan bunu duysa bile inanmayabiliyordu. Ama babası yetişkindi (evlatların bu zor gerçeği kendilerine ara sıra hatırlatmaları gerekiyordu) ve rahatsızlık verici gerçeklerden korunması gerekmiyor olmalıydı. Babasının bakışlarına karşılık verdi ve "Baba seni sevmiyor. Bu çok açık," dedi.

Gordon önce bir cevap vermedi. Sanki anlamıyormuş gibi oğluna baktı, kahvesine uzandı ve espressosundan bir yudum aldı. Mücadele ediyor, diye düşündü Matthew. Yaralanan gururuna ve kendine saygısına karşı mücadele ediyor (zavallı adam). Bu çok acı verici olmalı. Çok zor olmalı.

"Yaa," dedi Gordon kısık sesle. "Beni sevmediğini düşünüyorsun yani."

Matthew kafasını salladı. "Seni sevmiyor."

"Peki o zaman ona evlenme teklif ettiğimde," diye devam etti Gordon, "ve o da kabul ettiğinde, bu hiçbir anlama gelmiyordu öyle mi?"

Matthew iç geçirdi. "Gidip evlenme mi teklif ettin?" diye sordu. "Ah baba, baba, baba! Çok büyük bir hata yapıyorsun. Korkunç bir hata yapıyorsun. Olamaz, olamaz."

"Bana kanıtlarını söyle," dedi Gordon sertçe. "Beni sevmediğine dair ortaya tek bir kanıt koy. Hadi göster. Bekliyorum."

"Göremiyor musun?" dedi Matthew sesini yükselterek. "Böyle bir kanıtın olmayacağını göremiyor musun? Böyle şeyleri hissedersin. Bilirsin. Ortada kanıt olmak zorunda değildir."

Gordon oğlunu susturmak için tek elini kaldırdı. "Peki," dedi. "Yeterince konuştun bana göre. Sevdiğim kadına hakaret ettin. Buna katlanmak zorunda değilim Matthew."

"Sana yardım etmeye çalışıyorum sadece," diye karşı geldi Matthew. Babasına dokunmak için öne uzandı, ama Gordon geriye yaslandı ve uzaklaşıverdi. "Düşünsene. Ona parandan bahsettin mi hiç? O sana hiç sormadı mı?"

"Onunla konuştum," dedi Gordon. "Konuyu o açtı hatta."

Matthew'un gözleri büyüdü. "O mu açtı?" diye sordu. "Nasıl yani?"

"Evet," dedi Gordon. "Bana bazı şeyleri öğrenmek için bazı sorular sordu. Ben de ona açık açık cevap verdim."

"Gördün mü?" diye haykırdı Matthew. "Tam da dediğim gibi işte. Parana gözünü dikmiş. Her şey ayan beyan ortada."

Gordon kafasını sağa sola salladı. "Seni aptal çocuk," dedi. "Kusura bakma Matthew, ama çok büyük bir aptallık yapıyorsun. Bu konuyu açtı, çünkü büyük bir kısmını elden çıkarmamla ilgili konuşmak istiyordu."

"Ona vermen için herhalde," dedi Matthew iğneleyerek. "İyi taktikmiş."

"Hayır," dedi Gordon sabırla. "Çok yanlış düşünüyorsun Matthew. Janis beni vakıf fonu açmam için beni ikna etti. Sıkıntılı golfçüler için bir tane açabilirim. Ayrıca oldukça büyük bir kısmını da *sana* devretmem için ısrar etti. Toplamda yedi milyon vermemi önerdi. Üç milyonunu bu fona, dördünü de sana."

Matthew sessizleşmişti. Babasına baktı. Sonra dudağını ısırdı.

"Evet," dedi Gordon. "Bir konuda haksız çıktığın zaman küçük bir çocukken de aynen böyle dudağını ısırırdın. Sadece dudağını ısırırdın. Şimdi de yapıyorsun işte. Komik değil mi? Bu tip davranışlardan yıllar geçse de kurtulamıyoruz."

"Baba," diye konuşmaya başladı Matthew. "Ben aslında..."

"Evet," dedi Gordon, "bilmiyordun. Şimdi biliyorsun işte."

"Evet," dedi Matthew. "Şimdi biliyorum işte."

"Peki ya söyler misin..." dedi Gordon, "bu parayı sana verme kararımdan vazgeçmemem için bir sebep var mı sence? Sonuçta nişanlımla ilgili böyle kötü düşüncelerin var. Onun fikrini sana zorla kabul ettirmek istemem elbet."

"Özür dilerim," dedi Matthew. "Çok özür dilerim."

Gordon oğluna baktı. Oğlum hiçbir zaman yalancı olmadı, dedi kendi kendine. Belki tembel oldu, biraz zayıf oldu, ama hiçbir zaman yalan söylemedi. Eğer söy-

ledikleriyle ilgili üzgün olduğunu söylüyorsa üzgündür sahiden. En azından bu özrü kabul edebilirim.

Gordon ayağa kalktı. "Ayağa kalk Matthew," dedi. Matthew büyük bir utançla ayağa kalktı. Gordon masanın yanına geçti ve oğlunu karşısına aldı.

"Önemli değil," dedi. Başkasının söylediklerini duymaması için öne eğildi. "Bilmen gereken bir şey var Matthew. Seninle gurur duyuyorum. Sana bunu hiç söylemedim, ama söylemeliydim. Olduğun kişi olduğun için seninle gurur duyuyorum. Benim aksime sen kimseyi ezmedin, hatta bunu yapmayı düşünmedin bile. Ve benim kitabıma göre sen bu yüzden benden daha fazla adam gibi bir adamsın."

Matthew konuşamadı. Ayakta kalakaldı, babası da oğlunun omzuna neler hissettiğini gösterircesine kolunu attı, ama söyleyecek söz bulamıyordu.

100. Big Lou

Matthew ve babası işlerinin başına dönerlerken Big Lou seyrediyordu. Matthew yolun yukarısındaki galerisine gitti, Gordon ise Queen Caddesi'ne doğru yola koyuldu. Lou olanı biteni gayet iyi anlıyordu. Babasıyla oğlu arasında bir tür barışma olmuştu. Bu onu memnun ediyordu. Big Lou çatışma ve bozuşmayı sevmiyordu. Dünyadaki vaktimiz bu kadar kısayken sevmemiz gereken insanlarla zıt düşmenin ne anlamı var ki diye düşünüyordu.

Dundas Caddesi'ne çıkan basamakların önündeki pencereden dışarı baktı. Kafe şu an boştu, ama bir müşterinin gelmesi an meselesiydi. Muhtemelen Angus Lordie köpeğiyle çıkagelirdi ya da yolun aşağısındaki antikacılardan biri, müzayedelerde olanları anlatarak Lou'yu eğlendiren Three Estaits'ten biri gelirdi.

Ama gelen postacı oldu. Dundeeli, ince uzun yüzlü ve Big Lou'nun söyleyeceği bir şey olmamasına rağmen ona sürekli Arbroath'la ilgili sorular soran bir adamdı bu. Bu sabah da çantasından birkaç mektup çıkarmış ve tezgahın üstüne bırakmıştı.

"Arbroath," dedi Big Lou'nun yüzüne meraklı gözlerle bakarak. "McNair isimli birini tanıyor muydun? Uzun zaman önce orada marangozluk yapardı. Sonra Dundee'ye taşındılar."

Big Lou kafasını salladı. "Kusura bakma Willy. Uzun zaman oldu." Mektuplara baktı. Bu doğru muydu? Evet doğruydu.

"Glasgow'a gitti kızı," diye devam etti postacı. "Galiba Yorkhill'de hemşirelik okuyordu." İskoçya işte böyle bir yerdi, uzun hikayeler, sonsuz bağlantılar, yarısı olan olaylar.

Big Lou mektuplara bakıyordu. "McNair diye kimseyi tanımıyorum. Belki ben oradayken onlar da oradaydı, ama küçükken insan nasıldır, sen de biliyorsun. Sadece kendini düşünürsün."

"Öyle," dedi. "Haklısın Lou."

Big Lou önce mektuplara baktı, sonra saatine.

"Seni tutmayayım," dedi postacı. "Görüşürüz Lou."

Postacı çıkarken Lou mektuplardan birini aldı ve ekmek bıçağıyla açtı. Posta damgası mektubun kimden geldiğini anlatıyordu, mektubu açarken o karakteristik yazıyı tanıyıverdi. Onun yokluğunda geçen yıllar boyunca üzerine titrediği diğer mektupta da olan aynı el yazısıydı bu.

"Sevgili Lou," yazıyordu, "çok kötü bir mektup yazarı olduğumu sen de biliyorsun, değil mi? Bir şeyleri yazmakta zorlandığımdan değil bu. Sadece sana yazmakta zorlanıyorum, çünkü sana çok kötü davrandım. Yani belki de sana kötü davrandım diyemeyiz tam olarak, sa-

dece sana bazı şeyleri söylemekte pek iyi değildim. Sonra sana yazmadığım onca yıl geçti. Eminim neler yaptığımı ve ne zaman İskoçya'ya döneceğimi merak ediyordun.

"Seni hayal kırıklığına uğrattım, değil mi? Edinburgh'a geleceğimi yazdığım zaman, sözümü tutup seni Teksas'a çağırıp çağırmayacağımı merak etmiş olmalısın. Ama ben sana Mobile'e taşındığımı ve evlendiğimi yazma inceliğinde bile bulunmadım. Çok özür dilerim Lou. Sana söylemeliydim. Erkekler bazen böyle şeyleri düşünmeyebiliyorlar ve kadınların neden üzüldüklerini anlamıyorlar. O yüzden özür dilemek istedim senden.

"Mobile'e taşınmamdan ve karımla birlikte açtığımız restorandan sana bahsettim değil mi? Altı ay o restoranı işlettik, ama sonra bana çok ağır gelen bir gerçeği fark ettim. Karımın restoranda çalışan garsonlardan biriyle ilişkisi vardı. Onları bir lunaparkta görene kadar olan bitenden habersizdim. Teyzesini görmeye gittiğini söylediğinde doğal olarak inanmıştım. Ama teyzesini aradığımda karımın orada olmadığını öğrendim. Yalan söylediğini anladım.

"Arabayla dışarı çıktım. Bana söylediği yalan yüzünden kızmıştım ve sakinleşmenin bir yolu da buydu. Şans eseri Mobile'de büyük bir geçidin yakınlarındaki boş bir arazide kurulmuş olan lunaparka rastladım. Neden durduğumu bilmiyorum, ama iyi ki durmuşum, çünkü ikisini dönme dolapta gördüm. Onların arkasındaki oturaklardan birine geçtim ve dönmeye başladık. Onlar beni göremiyorlardı, ama ben onları görüyordum. Adamın

kolunu karımın omzuna koyup, onu öptüğünü görüyordum. Çok zordu Lou, bunları görmek çok zordu.

"Bir süre hiçbir şey yapmadım, ama sonra *sizi görüyorum* diye haykırdım.

"Karım arkasını döndü ve beni gördü, aşağı düşecek sandım. Ama düşmedi, aşağı inerlerken operatöre kendilerini dönme dolaptan indirmesi için işaret ettiler, çıkınca da otoparka doğru koşup bir minibüse atladılar. Onu en son o zaman gördüm. Onunla asla evlenmemeliydim Lou. Çok gençti bana göre. On altı yaş bir kızın evlenmesi için çok erken bir yaş.

"Ondan boşandım ve İskoçya'ya geri dönüyorum artık. Ama iki şeyi bilmek istiyorum. İlki beni görmeye hazır olup olmayacağın. İkincisi benimle evlenmeyi kabul edip etmeyeceğin. Bunları öğrenmem gerek. Umarım benimle evlenmek istiyorsundur Lou, çünkü hep seni sevdim, başkasını sevdiğimi söylerken bile seni seviyordum aslında. Seni seviyorum. Hepsi bu kadar Lou. Başka söyleyebileceğim bir şey yok."

Lou mektubu okumayı bitirdi ve kuşağını çözüp, aceleyle önlüğünü çıkardı, KAPALI tabelasını kapıya astı ve yarı koşar adımlarla kafeden caddeye çıkan merdivenleri tırmandı. Birine anlatmak zorundaydı, Matthew'a anlatabilirdi. Çok ilgilenmeyeceğini biliyordu, ama o yine de anlatacaktı. Neşesini biriyle paylaşmak zorundaydı. Çünkü Lou tıpkı tek başına yaşanan üzüntü ve kaybın iki katına çıkması gibi paylaşılmayan sevincin de yarım kalacağını iyi biliyordu.

101. Kitabevinde

Ottakar's kitabevinin kafesindeki rahat görünüşlü mavi bir kanepede oturan Domenica Macdonald eski arkadaşı Dilly Emslie'yle muhabbet ediyordu. Yanında Domenica'nın kitabevinden topladıklarıyla dolu bir naylon torba duruyordu. Aralarında, on sekizinci yüzyıl Alman prenslerinden birinin ateşli bir biyografisi (en azından Domenica ateşli olduğunu umuyordu, kitabın kapağı öyle olduğunu iddia ediyordu, ama kapaklar kitabın hep ahlaksız olduğunu iddia ederdi zaten), aspirinin tarihçesi, Londra'ya gidip bunun bir hata olduğunu anlayan, sonra Northumbria'daki küçük kasabasına geri dönen (ve kitabın geri kalanında kayda değer başka bir şey yazmayan) bir genç kızın romanı vardı.

"Korsanlarla ilgili bir kitap alıyordum az kaldı," dedi Domenica. "Korsanlar çok ilginç bir konu teşkil etmiyor mu sence de? Ama korsan yaşantısıyla ilgili çok az antropolojik araştırma var."

"Araştırması zor olsa gerek," dedi Dilly düşünceli düşünceli. "Muhtemelen korsanlar araştırma konusunda antropologları pek cesaretlendirmiyorlardır."

Domenica espressosundan bir yudum aldı. "Emin değilim," dedi. "Pek çok insan ilgiden çok hoşlanır. Ayrıca antropologların tehlikeli sayılan pek çok insanı araştırdığını da unutmamak gerek. Yeni Gine'deki kelle avcıları mesela. Bu insanlar etrafta antropolog görmeye çok alışmışlar. Bazıları antropologlarına bel bağlamaya başlamış hatta. Tıpkı bazı insanların sosyal görevlilere bel bağlaması gibi."

"Ama artık iş işten geçmiş sayılır, öyle değil mi?" dedi Dilly. "Günümüzde pek korsan yok."

"Tahmin edebileceğinden daha fazla var," dedi Domenica. "Güney Çin Denizi'nin korsan dolu olduğunu tahmin ediyorum. Gitgide de cüretkâr olmaya başlıyorlar ayrıca. Tankerleri ve diğer gemileri soyuyorlar hatta. Bu korsanlık değil de ne?"

İki arkadaş bir an sessiz kaldılar. George Sokağı'nda korsanlardan bahsetmekte belli bir tutarsızlık vardı. Domenica'nın aklına başka bir fikir geldi. "Korsanların eskiden İngiliz sularında bile oldukça faal olduğunu biliyor muydun? İngiltere'nin güney kıyılarında terör estirirlermiş, kıyıya çıkıp kadınları esir alırlarmış. Mutfakta işine gücüne bakarken, bir anda içeri bir korsanın girip seni kaçırdığını düşünebiliyor musun? Dehşet verici bir şeydir eminim ki."

Dilly onayladı. Hayli rahatsızlık verici bir şey olmalı diye düşündü.

Bu konu Domenica'nın ilgisini çekmişti. "Tabii bazı kadınların korsanlar tarafından kaçırılmak işine geliyordur. Yavan bir hayat yaşayan bir kız, korsanlar ara-

sındaki hayatı daha eğlenceli bulabilir sonuçta. Hatta böyle kızların tepelerde bir korsan gemisinin geçme ihtimalini düşünerek sürekli piknik yaptıklarını düşünsene. İlgi çekmek için gemilere el salladıklarını filan..."

İkisi de güldü.

"Şimdi boş ver korsanları," dedi Dilly. "Sen neler yapıyorsun Domenica? Kendinden bahsetsene."

Domenica bir an düşündü. Ne yapıyordu sahiden? Verilecek çok bir cevap yoktu. Hiçbir yere gitmemişti, üstünde çalıştığı makaleyi boş vermişti ve aylardık komşularıyla konuşmuyordu. İç karartıcı bir durumdu.

"Çok bir şey yok," diye cevap verdi. "Aslına bakarsan Dilly, kendimi köşeye sıkışmış gibi hissediyorum. Çakıldım kaldım."

"Mümkün değil," dedi Dilly. "Seni bildim bileli sürekli bir şeylerle uğraşırsın. Boş kalmazsın hiç."

"Artık durum öyle değil," dedi Domenica. "Eskisi gibi değilim."

Dilly gülümsedi. "Sana yeni bir proje gerek. Yeni bir antropolojik araştırma. Büyük bir şey. Sansasyon yaratacak bir şey."

Domenica tavana baktı. Yeni bir proje fikri iyi bir fikirdi, ama neyi araştırabilirdi ki? Yöntem ve nesnellik hakkında daha fazla teorik yorumlar yapmak istemiyordu ve alanda ne gibi fırsatlar olduğuna dair hiçbir fikri yoktu. Yeni Gine bugünlerde pek hareketli sayılmazdı ve kelle avcıları eskisine nazaran insan haklarını gözetir olmuşlardı. Ayrıca onları kelle avcısı diye adlandırmak artık siyasi açıdan yanlış sayılıyordu. Onlar...

neydiler sahiden? Kafa yer değiştiricileri mi? Ya da kavram tersyüz edilecek olursa, personel alıcıları mı demek gerekiyordu?

"Bir fikrim var," dedi Dilly. "Korsanlara ne dersin? Güney Çin Denizi'ndeki modern korsanların hayatlarını ve davranış biçimleri hakkında öncülük edecek antropolojik bir araştırma yapabilirsin. Onlarla birlikte mangrov bataklıklarında yaşayabilir ve korsanlık yapmaya giden teknelerine binebilirsin. Tabii kendini tamamen soyutlaman gerekecek. İşlere karışamazsın. Ama siz antropologlar zaten soyutlanmayı ve objektif gözlem yapmayı çok iyi bilirsiniz."

Dilly konuşurken kahve fincanını elinde döndürüp duran Domenica bir anda fincanı gürültüyle masaya koydu.

"Aslına bakarsan," dedi, "bu çok ilgi çekici bir fikir. Modern dönem suçlularıyla ilgili pek çok araştırma var, hatta mafya bile antropologlar ve kriminologlar tarafından araştırıldı. Ama bildiğim kadarıyla kimse gidip korsanlarla yaşamadı."

"Sen yaşamayı düşünür müsün?" diye sordu Dilly.

"Değişiklik yapmak istiyorum," dedi Domenica. "Çok sıkıldım. Yeni bir mücadeleye atılmam gerek."

"Bu hayli zorlu olacak," dedi Dilly. Sesi tedbirli çıkıyordu. "Aslında çok da akıllıca bir fikir bile olmayabilir. Bunlar hayli ümitsiz insanlar gibi. Senin gibi birini..."

Ama tedbir için artık çok geçti. Domenica Yeni Gine'ye de ani bir kararla gitmişti, iş arkadaşlarından bi-

rinin önerisi üzerine Sotho yerlilerinin başlık parası gelenekleriyle ilgili çığır açan bir araştırma yapmış, Yellowknife'tan çekilmiş bir Kuzey Işıkları fotoğrafı görmesi üzerine Kuzeybatı Toprakları'na giderek bir yılını Inuitlerin arasında geçirmişti. Korsanlar da şimdi kendisini aynı şekilde çağırıyorlardı ve bu çağrıya cevap vermek gerekliydi.

"Bu harika bir fikir," dedi Domenica. "Kraliyet Antropoloji Enstitüsü'yle irtibata geçeyim. Beni destekleyeceklerine eminim."

"Orada korsanlarlayken seni özleyeceğiz ama," dedi Dilly.

"Bugünlerde e-mail kullanıyorlardır artık," dedi Domenica. "İletişimi koparmam." Kitabevinin kapısının önünde birbirlerine veda ettiler ve Domenica İskoçya Sokağı'na doğru yürümeye başladı. Dışardan bakıldığında şaşkınlık verici bir fikirdi, ama pek çok önemli antropolojik gayret de ilk düşünüldüğü zaman öyle görünüyordu. Bu iş bir hayli zor olacaktı, ama iletişim ve güven oturtulduktan sonra diğer saha araştırmalarından bir farkı kalmayacaktı. Kişi haneleri gözlemleyebilirdi. Aile ilişkilerini araştırabilirdi. Ev ekonomisini ve eğer varsa ideolojik doğrulama yapıları incelenebilirdi. Bu her yönden alelade bir çalışma olurdu. Ama ya korsanlara ne demeli? Kulağa son derece sıra dışı geldiği kesindi.

102. Matthew Düşünüyor

Galeriye hızla giren Big Lou iyi haberleri verip hızla çıktıktan sonra Matthew ile Pat, yapmayı planladıkları katalog için masanın başında fotoğrafları derlemeye başladılar.

"Big Lou adına çok sevindim," dedi Matthew. "Onu kitabından silmişti biliyor musun? Bir daha hiç görmeyeceğini düşünüyordu."

"Biraz şans onun da hakkı," dedi Pat. "Umarım ona yeterince değer verebilecek bir adamdır."

"Big Lou kendi başının çaresine bakabilir," dedi Matthew. "Güçlü bir kadın o."

Pat buna pek katılmıyordu. "Zaten hep güçlü kadınlar acı çekiyor," dedi. "Görsen çok şaşırırsın Matthew. Güçlü kadınlar hep korkunç erkeklere katlanmak zorunda kalıyor."

"Neyse," dedi Matthew, "önemli olan Big Lou'nun mutluluğu."

"Evet, haklısın," dedi Pat.

Matthew Pat'e baktı. Matthew böyle bakarken Pat kendisini rahatsız hissediyordu, sanki Matthew bir konuda kendisine sitem ediyor gibiydi.

"Ben de mutluyum," dedi. "Bu sabah çok mutluyum."

"Sevindim," dedi Pat. "Neden peki?"

"Pederle yaptığım muhabbet yüzünden," dedi Matthew. "Bir hayli... nasıl desem? Bir hayli verimliydi."

Pat devam etmesini bekledi.

"Janis hakkında yanılmışım," diye devam etti Matthew. "Ona uygun olmadığını düşünmüştüm."

"Ne açıdan?" diye sordu Pat. "Genç diye mi?"

"Hem öyle... hem başka sebeplerle," dedi Matthew. "Ama haksızmışım. Alelacele bir karara varmamak gerekiyormuş."

"Babana da böyle mi dedin?" diye sordu Pat.

"Evet. Bana çok iyi davrandı o da. Hem de çok iyi. Bana çok içten bir şey söyledi. Sonra da..."

Pat bekledi. Barışmalarına sevinmişti. Gordon'u seviyordu ve Matthew'un babasının üstüne çok gittiğini düşünüyordu.

Matthew Pat'e bir şey söyleyip söylememe konusunda kendisiyle savaşıyor gibiydi. Bir şey söyleyecek gibi ağzını açtı, ama tekrar kapattı. Fakat en sonunda konuştu.

"Bana karşı çok cömertti," dedi. "Bir miktar para verdi."

"Ne güzel," dedi Pat. "Daha önceden de vermişti değil mi?"

"Evet daha önce de para vermişti. Ama hiç bu kadar vermemişti."

Pat iç geçirdi. "Babam bana geçen hafta elli sterlin verdi," dedi. "Seninki sana ne kadar verdi? Yüz sterlin filan mı?"

Matthew masaya bakıp, bir resmin fotoğrafını eline aldı. Bir çoban köpeği koyunları kovalıyordu, on dokuzuncu yüzyıl ressamlarının üst tabakalı müşteriler için büyük ölçeklerde yapmaktan hoşlandıkları resimlerdendi. Artık kimse çoban köpeği resmetmiyordu.

"Dört milyon," dedi sessizce.

Tam bir sessizlik çöktü. Matthew fotoğrafı masaya koydu, ama Pat'e bakmadı. Pat şaşkınlıktan açılmış ağzıyla ona bakıyordu. *Dört milyon.*

En sonunda konuşabildi. "Dört milyon çok büyük bir miktar Matthew. Bu parayla ne yapacaksın?"

Matthew omuz silkti. Bankaya koymak dışında dört milyon sterlinle ne yapacağı konusunda hiçbir fikri yoktu. Bunun için en güvenli yer *Adam and Company* olacaktı.

"Bilmiyorum," dedi. Galeriye göz gezdirdi. "Bir kısmını buraya harcayabilirim. Müzayedelere gidip pahalı resimler için teklif verebilirim. Peploe* için mesela. Ya da birkaç Hornel alabilirim. Bir Vettriano ya da.

"Sende bir Vettriano vardı," dedi Pat. "Sonra..."

"Birkaç ay önceydi o," dedi Matthew. "Elizabeth Blackadder'ı da unutmamak gerek. İnsanlar onun işlerini seviyor. Çiçeklermiş, Japon ıvır zıvırıymış. Stephen Mangan da olabilir, oldukça esrarengiz bir adam. İnsanlar onu çok seviyor. Tüm bu insanların işlerini istersem burada sergileyebilirim."

* Samuel John Peploe, İskoç post-empresyonist ressam (ç.n.)

Pat düşünüyordu. "Şehrin en iyi galerisi olabilir."

Matthew'un gözleri parladı. "Evet," dedi, "bizi kim durdurabilir ki? Londra'daki galeriler kıskançlıktan ölecek."

Masada duran fotoğraflara baktı. Resimler demin adını saydığı tüm o ünlü ressamlardan sonra gözüne soluk görünüyordu. Yine de pitoresk manzaraları ve tanıdık konularının samimiyeti nedeniyle bu resimler de insana bir bütünlük hissi ve rahatlık veriyordu. Yine de çok iyi sanat eserleri değillerdi ve artık Matthew büyük sanat eserleriyle uğraşabilecekti. Artık dört milyon sterlini olduğuna göre her şey bambaşka olacaktı.

"Dört milyon sterlinin bu kadar büyük bir fark yaratması ne kadar acayip değil mi?" dedi Matthew. "Bir fark yaratacağını sanmıyorsun, ama yaratıyor işte."

"Evet," dedi Pat. "Dört milyon sterline hayır demezdim doğrusu." Sonra ekledi, "Yeni bir araba alacak mısın Matthew?"

Matthew şaşırmış görünüyordu. "Hiç düşünmemiştim," dedi. "Sence almalı mıyım?"

Pat çabuk karşılık verdi. "Evet," dedi. "Kendine şöyle spor bir şey almalısın. Şu küçük BMW'lerden mesela. Biliyor musun onları?"

"Görmüştüm," dedi Matthew. "Bilemiyorum..."

"Mutlaka almalısın," dedi Pat. "Kendini o arabaların içinde hayal etsene bir. Arabanın üstü açıkken Mound'dan aşağı sürdüğünü..."

"Bilmem," dedi Matthew. "Belki şu yeni Bentley'lerden alırım. Direksiyonu deri kaplı ve arkası şöyle açılanlardan hani. Onlardan olsa iyi olurdu."

"Bir araba alabilirsin sonuçta," dedi Pat. "Artık dört milyon sterlinin var nasıl olsa." Bir an düşündü ve tekrar konuşmaya başladı, "Yapabileceğin seyahatleri düşünsene! Fransız Polinezyası! Mombasa! Karayipler!"

"İlginç olurdu sahiden," dedi Matthew.

"Tüm bunları yapabilirsin artık," dedi Pat. "Hepsini ve hatta daha fazlasını."

Pahalı arabalar ve egzotik seyahatlerle dolu fikirleri bir kenara koyup tekrar işe döndüler, en azından Matthew böyle yapmıştı. On dakika sonra Pat fotoğraf düzenleme işinden kafasını kaldırıp Matthew'a baktı.

"Yarın akşam ne yapıyorsun?" diye sordu. "Domenica bir akşam yemeği veriyor ve beni de davet etti. İstersem bir arkadaşımı getirebilirmişim. İstersen..."

Matthew daveti hemen kabul etti. Pat'ten böyle bir davet aldığı için çok sevinmişti, uzun zamandır böyle bir şey umuyordu. En sonunda... Duraksadı. Ayağa kalktı ve sokağa bakmak için camın önüne gitti. Düşünceli görünüyordu, çünkü bu konu hakkında düşünmesi gereken çok önemli bir ayrıntı vardı, deminki hevesini kursağında bırakan bir ayrıntı... Düşünülmesi gereken oldukça endişe edici bir şey.

103. Bruce'un İşleri Yoluna Giriyor

"Demek gidiyor," dedi Dr. Macgregor. "Londra'ya demek." Yatağında uzanıp bir yandan babasıyla telefonda konuşan Pat tavana bakıyordu. "Evet," dedi. "Bu akşam kendisinden son derece memnun bir halde geldi eve."

"O genç adam için bu pek alışılmadık bir durum değil doğrusu," dedi Dr. Macgregor. "Narsistik kişiliği bunu gerektiriyor. Narsistler kendilerinden hep memnuniyet duyarlar. Kendini beğenmiş olurlar." Duraksadı. "Kendini beğenmiş birine rastladın mı hiç? Kişisel tatmini nedeniyle sürekli gülümseyen birine?"

"Evet," dedi Pat.

"Bruce haricinde tabii," dedi babası.

Pat bir süre düşündü. Okulda kendini beğenmiş bir çocuk vardı eskiden. Barntonlu kendini beğenmiş bir aileden geliyordu. Hepsi kendini beğenmişti. En kötüsü de her şeyi o kazanıyordu. Erkekler 100 metre, on altı yaş altı 50 metre kurbağalama, okul yarı maratonu...

"Evet," dedi. "Öyle birini tanıyordum eskiden."

"Peki kıskanıyor muydun?"

"Evet," dedi Pat. "Hepimiz kıskanıyorduk. Ondan nefret ediyorduk. Ona iğne filan batırmak istiyorduk. Hatta bir keresinde biri böyle bir şeyi sahiden yaptı."

"Şaşırmadım," dedi babası. "Ama pek işe yaramaz bunlar. Bu insanlar bu tip hava kaçırma durumlarına karşı dayanıklıdır. Eğer metaforu iyice ilerletecek olursam, psikolojik açıdan iç lastiğe ihtiyaç duymazlar bile diyebilirim."

"Bruce da tam böyle işte," dedi Pat. "Havası sönmüyor hiç."

Dr. Macgregor güldü. "Demek gideceğini söyledi öyle mi? Neden gidiyormuş?"

"Biraz karışık işler," dedi Pat. "Önce işini kaybetti. Sonra şarap tüccarlığına soyundu. Para yatıracağına söz veren birinin kendisini yarı yolda bıraktığını söyledi. Çok pahalı bir şarabı kelepir fiyatına satın almış. Bunun büyük kısmını George Sokağı'ndaki bir şarap müzayedesinde sattı."

Akşam erken saatlerde Bruce'un eve muzaffer bir ifadeyle dönüşünü, müzayede evinden aldığı çeki sağa sola sallayışını hatırladı.

"Şaraptan otuz binden fazla para kazanmış," diye devam etti. "Çok keyifliydi. Artık şarap ticaretiyle uğraşmayacağını ve doğruca Londra'ya gideceğini söyledi. Orada bir süre müzayededen kazandıklarıyla yaşayacakmış ve bir iş bulacakmış. Emtia ticaretine atılmak istediğini söyledi."

"Peki ya daireye ne olacak?" diye sordu Dr. Macgregor.

"Korkarım ki satmayı düşünüyor," dedi Pat. "Önümüzdeki hafta satılığa çıkaracakmış."

"Senin taşınman gerektiği anlamına geliyor yani bu."

"Evet," dedi Pat. "İskoçya Sokağı hikayemin sonu demek oluyor bu."

Hattın öteki ucunda bir sessizlik oldu. Dünya yalnız bir yerdi, geçici, değişen ve kayıplarla dolu bir yerdi. Bu yalnızlıktan bizi koruyabilen tek şey, arkadaşlık ve aile bağlarıydı. Hangi anne baba kızının, "Evet, eve dönüyorum," demesini istemezdi ki? Peki Dr. Macgregor'un iç görüsüne sahip hangi ebeveyn Pat'in vereceği böyle bir cevabın yanlış olacağını bilebilirdi?

"İstiyorsan buraya geri dönebilirsin," dedi. "Ama diğer öğrencilerle kalabileceğin bir yer istersin muhtemelen, öylesi çok daha iyi olur. Böyle bir yer bulman kolay olacak mı?"

"Marchmont'ta bir arkadaşım var," dedi Pat. "Kendi evinde boş yer varmış. Spottiswoode Sokağı'ndaki büyük evlerden biri bu."

"Oraya çıkmalısın," dedi Dr. Macgregor.

Konuşmaları bittikten sonra Pat ayağa kalkıp mutfağa gitti. Bruce önünde gazetesi, masada oturuyordu. Kafasını kaldırıp Pat'e gülümsedi.

"Bu evin ne kadara satılacağını biliyor musun?" diye sordu. "Çevredeki diğer evlerin fiyatlarına bakıyordum. İnanılmaz para kazanacağım gibi görünüyor." İç geçirdi. "Burayı satın alamayacak olman çok fena Pat. Güney kesimindeki adı acayip o sokaklardan birine taşınman gerekmezdi böylece. Sivilce Kerestesi Sokağı mıdır nedir?

"Sivilce Kerestesi mi?"*

"Spottiswoode Sokağı yok mu? Oraya ben öyle diyorum," dedi Bruce. "Eğlence anlayışına ne oldu senin?"

"Eğer Londra'da bir ev almaya kalkacak olursan, sana inanılmaz pahalıya patlayacak," dedi Pat. "İskoçya Sokağı'ndan aldığın parayla Fulham'dan** daire alamazsın. Yıkık dökük bir yerlerde kalmak zorunda kalacaksın Bruce. Hatta Essex'te bile bulabilirsin kendini."

Bruce güldü. "Öyle bir şey olma ihtimali sıfır! Holland Park'tan birinin yanına taşınıyorum. Orayı biliyor musun? *Clarke's* diye bir restoranın hemen ilerisinde. Restoranı duymuşsundur. *Clarke's* yemek kitapları satılıyor her yerde. Herkes oraya bir kez uğramıştır hatta. Tüm yaratıcı insanlar yani. Orada bir keresinde Jamie Byng'i bile gördüm ben."

Pat ona bakıyordu. İyi veya kötü ayrılabilirlerdi. Eğer kötü ayrılacaklarsa çok geç olmadan onunla ilgili ne düşündüğünü söylemesi gerekiyordu. Ama bunun ne anlamı olacaktı ki? Hiçbir şey Bruce'u incitemezdi, tıpkı babasının dediği gibi. Bruce kendi gözlerinde mükemmeliyetin cisimleşmiş haliydi. Öyleyse iyi ayrılacaklardı. Büyüklük onda kalabilirdi.

"Londra'yı çok seveceksin eminim Bruce," dedi. "Senin için çok iyi olacak."

"Sağ ol," dedi Bruce. "Bence de her şey çok iyi olacak. Taşınacağım daire de son derece şık, evin sahibi olan kızla birlikte kalacağım. Babasının durumu hayli iyiy-

* Spottiswoode kelimesinin içinde geçen "spot-sivilce" ve "wood-ahşap" kelimelerine gönderme yapıyor. (ç.n.)

** Fulham, Londra'nın varlıklı bir semti (ç.n.)

miş. Kızın söylediğine göre de beni pek sevmiş. Biraz da kendi abartmıştır bence, anlarsın ya. Harika bir kız. İngiliz gülü. Uzun sarı saçları var. Halkla ilişkilerci. Kim bilir gelecekte neler olur?"

Pat başını salladı. "Çok sevindim Bruce." Bir an durdu. "Ayrıca benim için yaptığın her şeye teşekkür ederim. Burada yaşamama izin verdiğin için filan."

Bruce ayağa kalktı. Bir adım öne atıp kollarını Pat'in omuzlarına koydu.

"Sen kötü tiplerden değilsin Pat," dedi. "Oralardayken seni özleyeceğim sanırım." Tam bu sırada öne eğildi ve Pat'i hayretler içinde bırakarak onu dudağından öptü. Küçük bir öpücük değildi bu, Edinburgh için son derece tutkulu bir öpücüktü.

Geri çekildi ve Pat'e bakarak gülümsedi. "Al bakalım," dedi. "Bunca zamandır böyle bir şey istiyordun değil mi?"

Pat konuşamadı. Karanfil dedi içinden. Karanfil kokusu alıyorum işte şimdi.

104. Akşam Yemeği Hazırlıkları

"Porçini mantarları," dedi Domenica. "Kurutulmuş porçini mantarlarını sıcak suyla dolu bir kaseye koyup mantarların suyu biraz emmesini bekle. Suyunu dökme."

"Neden?" diye sordu Pat. "Suyuyla ne yapacağız ki?"

"Arborio pirincini bu suyla pişireceğiz," diye açıkladı Domenica. "Böylece pirinç mantarların tadını emecek. Eskiden İskoçya'da insanların yediği patates ve koklatma prensibinin aynısı aslında. Koklatma dediğim de patateslerin üstüne azıcık et parçacığı dökmek yani. Pişen eti baba yiyor, çocuklar da patateslerin üstünde gezdirilen kısmını yiyebiliyormuş."

"Hayat çok zormuş," dedi Pat mantar paketini açarken.

"Evet," dedi Domenica. "O insanların torunları olan bizler de burada durmuş, ithal mantar paketleri açıyoruz." Pencereden dışarıya İskoçya Sokağı'na, şehrin üstünde şöyle bir gezinip, Fife'e doğru beyaz bir perde gibi uzaklaşan yağmurun ardında bıraktığı, akşamüstü ışığında parıldayan kaldırım taşlarına baktı. "Düşünsene,"

diye devam etti, "bu apartman ilk yapıldığında bu evde yaşayan kadının muhtemelen ya bir ya iki giysisi olmuş olmalı. O zamanlar insanların çok az giysisi varmış. Varlıklı çiftçilerin karılarının bile tek bir giysisi olabiliyormuş. Hayat çok farklıymış."

"Düşünmesi çok zor," dedi Pat.

"Evet," dedi Domenica. "Ama kendimize bunları hatırlatmamız gerek. Büyük büyükbabalarımızla kendi aramızdaki bağı yenilememiz gerek. Bizi insan yapan bu çünkü. Onların başından geçenleri ve kim olduklarını biliyor olmak bizi birbirimize bağlıyor. Eğer bunu kaybedersek, aynı kara parçasında yaşayan garip insanlar topluluğundan başka bir şey olamayız. Bu da benim kâbuslarıma giriyor Pat. Eğer bir grup, bir ulus, yani İskoç olma bilincimiz kaybolursa diye korkuyorum."

Pat omuzlarını silkti. "Bunu kim kaybettirebilir ki?" dedi. "Hem neden böyle bir şey yapsınlar?"

Domenica ona döndü. "Tüm bunların kaybolmasından son derece memnun olacak çok sayıda insan var. Küreselleşme nedir zannediyorsun? Eleştiremeyeceğimiz, hatta kontrol edemeyeceğimiz insanlar tarafından bizim için çoktan verilmiş kararları kabul etmeye hazır, aynı zevklere ve görüşlere sahip, itaatkâr tüketiciler haline indirgenirsek bundan kim yarar sağlayacak sence?

"Ben tüm bunların karşısında suskun kalmayı reddediyorum," diye devam etti Domenica. "Otantik bir kültürü olan bir toplumda yaşamak istiyorum. Çok basmakalıp sözler gibi görünebilir bunlar, ama diyecek başka söz bulamıyorum. Olduğum yerin ürünü olan ve beni

ilgilendiren konularla ilişkili bir kültürüm olsun istiyorum. Elektronik müzikle gerçek müzik arasındaki fark gibi bu. Hollywood'un hazmedilmeye hazır lapalarıyla hakiki filmler arasındaki fark gibi. Çok temel bir şey bu Pat."

Domenica yemek kitabına elini attı. İç geçirdi.

"Bazen kendimi çok bezgin hissediyorum," dedi. "Beni affet. Dünyaya şöyle bir bakıyorum ve beziyorum. Olabildiğince uzak durmaya çalışıyorum, ama yine de televizyonu açacak olursam her şeyin daha da kötüye gittiğini görüyorum. Tüm o yavanlık, o aptallaştırma... anlamsız ve boş yarışma programları. Başkalarının kızgınlığına ve küçük düşmesine kahkahalarla gülen insanlar. Çok basit ve materyalist bir zafer gösterisi bu ayrıca.

"Ulusal sahneden yuhalanmak veya alkış almak için sıra sıra geçen karakterlerin o katıksız aptallığı... boş ve değersiz ünlüler, kaba saba konuşan kabadayılar. Ulusal hayatımızı ne kadar da güzel betimleyen bir resim bu anlatamam!

"Peki ya tüm bu...bu gürültünün içinde ne gibi sesler var? Ciddi ve zekice sözler eden ne gibi sesler var? Gençlere alkol satışıyla ilgili bir şeyler yapabilmek için seçim bölgesine giden adalet bakanının genç erkekler tarafından nasıl yuhalandığını ve kendisine küfürler edildiğini gördün mü? Bunu engellemek için de kimse bir şey yapmadı. O korkunç manzarayı seyrettin mi? Zavallı kadın.* İmkansız görünen bir işi en iyi şekilde yapmaya çalışıyordu ve böyle bir karşılık aldı.

* 2003-2007 yılları arasında Adalet Bakanlığı yapan Cathy Jamieson (ç.n.]

"Bilemiyorum Pat. Bilemiyorum. Medeniyetin tuğla tuğla parçalarına ayrılışını seyrettik ve artık boşluğa bakıyoruz gibi bir his var içimde. İnsanları baskıcı kültür düzenlerinden özgür kılıyoruz sandık, ama aslında insanların elinden bir şeyleri alıyorduk. Nezaketi ve içtenliği öldürüyorduk. İnsanların serpilebilmesi için gerekli olan şefkat, ilgi ve vefa gibi minik bağları baltalıyorduk. Geleneklerin kötü olduğunu, dar görüşlü toplumlar yarattığını, insanları geri bıraktığını düşünüyorduk. Ama aslında gelenekler en başından beri toplumu bir arada tutuyor ve insanların birbirine bağlı olduğu hissini yaratıyordu. Gelenek ve göreneklerin yokluğunda diğer insanları daha çok seviyor, onlara daha çok mu değer veriyoruz sahiden? Yoksa hepimiz birbirimizi medeni yabancılara mı çevirdik? Ülkelerimizi sadece başkalarını rahatsız etmekten çekinmesi yeterli olan misafirlerin memnuniyeti uğruna otel haline mi getirdik yoksa?"

Domenica yemek kitabını indirdi. "Kusura bakma Pat," dedi. "Tüm bunları dinlemek zorunda değilsin elbette. Demin söylediklerimin tam tersini savunacak insanlar da var. Çok çeşitli ahlaki gelişmeler kaydedildiğini iddia edebilirler. Gelişme kaydedildi de aslında. Pek çok açıdan artık başkalarının duygularının çok daha bilincindeyiz. Ayrıca porçini mantarlarına kolayca eriştiğimizi de unutmamak gerek."

Gülüştüler. Domenica saatine baktı. "Misafirler bir saate gelirler," dedi. "Daha yapmamız gereken çok şey var. Şarabı açar mısın Pat? Nefes alması gerek biraz. Şarapları getirdiğin için çok teşekkürler ayrıca."

"Dolapta buldum bunları," dedi Pat. "Bruce'undu aslında, ama ona sorma fırsatı bulamadım. O hep benim şaraplarımdan içiyordu, sonra da ucuz Avustralya kırmızı şarapları alıyordu yerine. Ben de aynısını yapayım dedim."

"İyi yapmışsın," dedi Domenica.

Pat ayağa kalkıp, üç şişe şarabı koyduğu masanın yanına gitti.

"Château Petrus," dedi etiketi okurken. "Acaba tatları nasıl?"

"Hiç fikrim yok," dedi Domenica. "İsmini hiç duymadım."

105. Veda

Domenica'nın misafirleri salondaki şöminenin etrafında, ellerinde şarap kadehleriyle oturuyorlardı. Bazısı arkadaşı, bazısıysa arkadaşlarının arkadaşıydı. Angus Lordie yıpranmış bir kravat ve dirsekleriyle kol ağzı deriyle yamanmış ceketiyle bir köşede oturuyordu. Yanında Cyril yoktu, Cyril aşağıdaki parmaklıklardan birine bağlanmıştı, ama İskoçya Sokağı'nın burnuna dolan kokularıyla ve sokağın karşısında ara sıra gördüğü sinsi bir kedinin manzarasıyla yine her şeye rağmen mutluydu. Angus'un yanında Domenica'nın uzun yıllardır arkadaşı olan ve ressamın söylediği bir şeye gülümseyen James Holloway oturuyordu. Bir koltuğun kolçağına ilişmiş olan Judy Steel ise koltuğa gömülü oturan ve Château Petrus'u tanıyan tek kişi olan Willy Dalrymple'la konuşuyordu. Onlardan başka Olivia Dalrymple, Pat ve onun misafiri olarak gelen Matthew vardı. Şöminenin diğer yanında oturuyordu ve Pat Matthew'un kendisine hayli mesafeli davrandığını düşünüyordu. Ama Matthew'un huysuz dönemleri oluyordu, bu öyle bir zamandı herhalde.

Muhabbet konuları oldukça değişiklik gösteriyordu. "Reverend Robert Walker skating on Duddingston Loch"* konusu gündeme geldi ve görüşler yine ikiye ayrıldı. Bazıları bu resmin kesinlikle Raeburn'e ait olduğunu, diğerleriyse Danloux hipotezinin doğru olduğunu iddia ediyordu. Yaz ayları hakkında bazıları sıcakların küresel ısınmanın başladığının kanıtı olduğunu söylüyor, diğerleriyse hatırlanabilen diğer yaz aylarından bu yaz mevsiminin hiçbir farkı olmadığını iddia ediyordu. Potansiyel mutabakat ve münakaşa konuları ortaya atılıyor, konular dikkatle inceleniyor, üstünde tartışılıyor ve bir sonraki konuya geçiliyordu.

Saat dokuzda Domenica misafirlerini yemek yemeğe çağırdı, herkes büyük maun masada yerlerini alırken, Domenica'yla Pat yemekleri getirmek için mutfağa gittiler.

"Şarap çok lezzetli," dedi Domenica. "Willy oldukça özel bir şarap olduğunu söylüyordu."

Pat bir an endişelendi. Bruce istediğini alabileceğini söylemişti, Pat bunu söylediğini çok iyi hatırlıyordu, hatta kendisi bir defasında Pat'in iki şişe Şili Merlot'sunu almıştı. O yüzden endişelenmesi gereken bir şey yoktu, bu düşünceyi aklından çıkardı.

Risotto herkesten övgü aldı. Tabaklar da kaldırıldıktan sonra Angus Lordie kadehine bir kaşıkla vurdu. Château Petrus son damlasına kadar içildiği için boş bardak

* Kısa ismiyle, The Skating Minister. Henry Raeburn'e ait İskoç Rönesansı döneminde yapılmış olan bir yağlıboya tablo. Fransız Henri-Pierre Danloux'ya ait olabileceği de iddia edilen resim, iki ressamın da karakteristik özelliklerini gösterdiği için tartışmalar sürmektedir. (ç.n.)

farklı konularda muhabbet edenlerin kulaklarına tiz bir sesle çınladı ve herkesi susturuverdi.

"Sevgili dostlarım," dedi, "bir şeyin bitiş noktasına geldik artık. Ben küçük bir çocukken diğer tüm çocuklar gibi bir şeylerin bitmesinden nefret ederdim. Tabii çocukluk dışında. Hiçbir çocuk çocukluğunun sonsuza dek sürmesini istemez tabii. Ama genç bir adam olduğum zaman da bir şeylerin bitmesinden nefret ettiğimi anladım. Ama bu sonların gayet hızlı ve birbiri ardına geldiğini de anladım.

"Bugün sevgili dostumuz Domenica bir süreliğine aramızdan ayrılacağını söyledi. O bir bilim insanı ve bilimin gelgitlerine boyun eğiyor doğal olarak. Bu gelgitler bu sefer de kendisini son derece zorlu bir saha araştırmasının ortasına, Malakka Boğazı'na götürüyor. Benim de bu projeyle ilgili fikirlerim var, ama araştırmak istediği insanların arasında yaşamaya gittiği için gösterdiği cesaretten ötürü Domenica'ya saygı duyuyorum.

"Geride, yani Edinburgh'da kalan bizler ise onun yüzleşeceği tehlikeleri ancak tahmin edebiliriz. Ama bu akşam, sevgimizin hep onunla birlikte olacağına dair kendisine güvence verebilirim, eminim herkes böylesi bir maceraya atılmak üzere olan arkadaşına bunu dileyecektir. Bizim sevgimizle örülmüş giysilerinle gitmeni diliyorum. Arkadaşlığın sevgi ve güvence vermeyi gerektirdiğine inanıyorum."

Angus durdu, etrafa bir sessizlik çökmüştü. Masanın öte yanındaki Domenica'ya baktı. Domenica gülümsedi.

"Sevgili Angus," dedi. "Tam bir şiir okuma vakti şimdi."

"Öyle," dedi James Holloway.

Angus tabağına ve içinde geriye kalan tek şey olan kırıntılara baktı.

"Pekâlâ," dedi. "Küçük şeylerle ilgili bir şiir okuyayım öyleyse."

Ayağa kalktı, kısa bir an gözlerini kapadı ve başlamak üzereyken tekrar açtı.

Sevgili dostum, kaç yıl oldu –unuttum
Aramıza katıldığın o aydınlık geceden bu yana.
Kutladığımız şeyin kutlaması, her neydiyse artık
–unuttum
Başarılı bir kutlama olmuş belli
Vesile pek hatırda kalmamış, ama
Mutluluk hatıralarda yer etmiş
Uzaklardan bakınca minicik olan dünyamız,
dönüp duran bulutların mekânı
Bir de sönük mavinin; İskoçya ise kalbimizde
büyük yer etmiş.
O uzaklıktan görünmez pek belki
Ama bizim her şeyimiz, yuvamız, hiçbir yerin zıddı
bizim için
Yukarı bakınca hiçbir yer görünmez
Ve büyük bir dehşetle anlarız ki aslında miniciğiz,
Diyeceksin ki evet miniğiz, ama sen bunu
telafi etmeye kalkma
Küçük yerlerle, yerelle, kısa hikâyelerle yetin

Destan yerine; özel şakalarla eğlen,
Tercüme edilemeyecek ifadelerle,
Bir iki kişinin anlayabileceği kinayelerle.
Ama küçük yerler hakkında belagatle konuşanlar
Ve çok iyi bildiğin insanların arkadaşlığı
Söyledikleri ve ruh halleri hava gibi tanıdık olanlar
İşte onlar her şeyi anlamlı kılan,
Onlar önemli işte, her şeyden önemli.

